POLYAENI STRATEGICON LIBRI OCTO

Polyen

Fränkel

POLYAENI

STRATEGICON

LIBRI OCTO.

RECENSUIT, AUCTIORES EDIDIT,

INDICIBUS INSTRUXIT

EDUARDUS WOELFFLIN.

LIPSIAE.

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLX.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

VIRO CLARISSIMO

FRIDERICO HAASE,

PROFESSORI VRATISLAVIENSI

D. D. D.

EDITOR.

PRAEFATIO.

Polyaenum qui adhuc ediderunt, nec otiosis esse nec bonis codicibus uti licuit. Nam cum Casaubonus codicem pessimum nactus quasi gloriabundus recensendi laborem paucorum admodum fuisse dierum monuerit, Sam. Mursinna Maasvicii editionem innumerabilibus vitiis typographicis auxerit, correcta tantum hic illic versione latina, Adam. Koraïs denique suam *πάρεργον καὶ ἀληθῶς αὐτοσχέδιον* esse professus sit, unus restat Pancratius Maasvicius ille, ipse quoque 'ab otio non melius instructus,' qui nisi nimium Casaubono se addixisset, ex codice Florentino et Cantabrigiensi fructus multo laetiores percepturus erat, quam re vera percepit. Post Maasvicium et vel ipsius aetate multi extiterunt, qui novam Polyaeni editionem pararent quidem, ab inceptis vero desisterent, Isaacus Vossius, Joh. G. Graevius, Lamb. Bosius, Sam. Battier, professor Basiliensis, Chr. Frid. Matthaei, J. Conr. Orelli, G. Arm. Blume, ita ut plerique philologi nostro scriptore haud facile parabili nec satis emendato plane abstinere tutissimum habeant: paucos[1]) deprehendas, qui ut Cl. B. G. Niebuhr hos libros bonae frugis plenos adhuc neglectos iacere aegre ferant. Hanc provinciam tamdiu vacuam relictam ut ego, seminarii regii Gottingensis ante hos septem annos sodalis, in me recipere auderem, factum est exhortatione et consilio *Caroli Frid. Hermanni*, praeceptoris dilectissimi, cuius numquam ex animo meo discedet memoria. Mox cum V. Cl. *Fridericum Haase* professorem Vratis-

1) Bibliotheca critica Wyttenbachii, Amstel. 1779 sq. vol. 1. fasc. 4. pg. 111. Niebuhr, Kleine Schriften 1, 454: 'Polyaenus, ein Schriftsteller, welcher einen Schatz von Nachrichten, die nur auf Anordnung warten, erhalten hat.'

laviensem, iam dudum idem consilium agitare cognoscerem, tantum abfuit ut is me ab opere incepto revocaret, ut vel perpetrandi maxime auctor atque suasor mihi existeret. Faxit Deus Optimus Maximus, ut illi propediem Polyaenum pleno apparatu critico itemque commentariis historicis instructum et reliquos scriptores militares tantopere exoptatos in vulgus emittere contingat.

Sed priusquam de codicibus a me collatis universaque huius editionis ratione accuratius dicam, pauca praefari iuvat de ipso Polyaeno, qui fuerit, quae scripserit, qua dignus sit fide, quomodo denique eius libri a posteris habiti ad nos pervenerint.

Fuit igitur Polyaenus natione Macedo, rhetor[2]) et causidicus, vixitque Romae imperantibus M. Antonino et L. Vero. Quo tempore cum statim post imperii auspicia bellum Parthicum exardesceret, Polyaenus utpote aetate iam provectus non valuit quidem ipse militiae labores sustinere; ne vero rerum gerendarum plane expers esset, antequam Verus adversus Parthos proficisceretur, id est anno p. Chr. 162[3]), ad imperatores quasi subsidia rei militaris, *τῆς στρατηγικῆς ἐπιστήμης ἐφόδια*, haec qualiacumque sunt scripsit Strategica, sive ut vulgo dicuntur Strategemata, multo labore ex historicis collecta et in brevius coartata, nongenta numero, octo libris comprehensa: nam auctor ipse dupliciter inscripsit, proprie et in fronte totius operis titulo latius patente *Στρατηγικά*[4]), in prooemiis et in summariis singulorum librorum a parte potiore *Στρατηγήματα*. Quare falluntur, qui vitio verterunt, quod multa inessent minime strategemata dicenda, apophthegmata, artis imperatoriae praecepta, prudentiae civilis exempla, fortiter facta, iniuriae, periuria[5]).

Licueritne Polyaeno, quod quidem in votis fuerat, historiam belli Parthici uberiore disputatione complecti quam qua in Strategicis usus est, nec aliunde notum, nec Suidas prodidit haec ad

2) *Πολύαινος Μακεδών, ῥήτωρ* Suidas. Reliqua ipsius Polyaeni testimonio firmata vide in indice nostro s. v. Polyaenus.

3) Cf. Iulius Capitolinus Antonino philosopho 8, Vero 7. Polyaenus pg. 215, 11.

4) Cf. Polyaenus pg. 19, 3. 47, 22. 88, 9. 96, 15. 222, 24. adnot. crit. ad pg. 3, 1. Leo imperator excerpta ex nostro libro inscripsit *στρατηγικαὶ παραινέσεις* et cap. 20 princ. profitetur *ἐκ πολλῶν παλαιῶν καὶ στρατηγικῶν συνταγμάτων ἀναλεξάμενοι.*

5) Cf. praef. libri septimi.

eum referens: *Περὶ Θηβῶν· τακτικὰ βιβλία γ´ (καὶ ἄλλα).* [6]) Quae vero apud Stobaeum florileg. 43, 53 et 55 ed. Mein. proferuntur *Ἐκ τοῦ Πολυαίνου ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων*, haud immerito nostro Polyaeno vindicaveris, uni Macedoni ex multis cognominibus; neque minus Stobaeus 43, 41 Polyaenum citans *ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ συνεδρίου* idem illud opus significare mihi videtur.

De fide et auctoritate Polyaeni varie iudicaverunt viri docti [7]), partim iniquius, alii nimium Polyaeno tribuentes. Quid multa? Auctor est admodum negligens, usus tamen multis optimisque historicis nunc deperditis.

Quod quo melius cognoscatur, primum videndum, quomodo descripti sint octo Strategicorum libri. Scilicet orsus Polyaenus a Baccho, Pane, Hercule, Heraclidarum temporibus tribus libris omnem historiam graecam percurrit, quarto (123, 5) transit ad reges Macedoniae et successores Alexandri Magni, quinto tangit res Siciliae, insulas et colonias graecas, libri sexti maior pars strategemata continet populorum nominibus inscripta, quae ad unum certum aliquem ducem referri non poterant, septimo persequitur *τῶν βαρβάρων γνώμας* (245, 3), Medica, Persica, Aegyptia, Thracia, Scythica, Celtica, octavo denique historiam Romanam et mulieres absolvit. Inde apparet, Polyaenum in universum quidem satis aptam argumenti descriptionem excogitavisse, sed singula ita omnem ordinem respuunt [8]), ut quae ad bellum Peloponnesium pertinent, disiecta sint per tres priores libros, libri quinti et sexti multa capita recidant ad tempora initio operis perlustrata, de Therone Agrigentinorum tyranno, de Ambraciotis [9]) binis locis

---

6) Haec duo vocabula adhaeserunt vulgo ex fine notae praecedentis, sed utique delenda sunt. Ceterum Koraïs *Τακτικὰ* Strategemata nostra intelligi vult, correcto *η´* pro *γ´*.

7) Mannert, Geschichte der Nachfolger Alexanders 377. Sainte Croix, Examen critique des historiens d'Alexandre, sec. edit. p. 127 sqq. G. Schneider ad Xenoph. Hellen. 1, 6, 20 sq. p. 53 edit. sec. Blume, observationes in Polyaenum 3 sqq. Niebuhr, Kleine Schriften 1, 454, Vorträge über alte Geschichte, herausg. v. Marcus Niebuhr, vol. 3. pg. 8. 156. Droysen, Geschichte des Hellenismus 1, 685, Geschichte Alexanders 385. Rehdantz, Iphicratis, Chabriae, Timothei vitae 9.

8) Cf. A. Gutschmied in Philologo XI. 149.

9) Cf. 1, 28, 1 et 6, 5, 1; 6, 17 et 6, 33 (pg. 214).

narratum sit, et quae similia sunt socordiae genera. Quod nec laudandum nec tantopere mirandum. Quippe Polyaenus, negotiis forensibus obrutus, hosce libros ingruente bello Parthico raptim haud dubie intra paucos menses conscripsit neque tam id spectavit, ut opus conderet omni parte absolutum, quam ut undique strategemata colligeret, quae duces belli Parthici aut imitarentur aut documento sibi haberent. Res ipsa ferebat, ut omnis quasi cardo rerum in ipsis strategematis eorumque eventu, ducum vero, temporum, locorum accurata notatio haud in magno momento posita esset.

Itaque distinxit quidem Aristidem (scil. Atheniensem) et Aristidem Eleatam, Clearchum (Spartanum, ducem Cyri) et Clearchum tyrannum Heracleae, Demetrium (Poliorceten) et Demetrium Phalereum, Philippum (Amyntae filium) et Philippum Demetrii filium, Alexandrum (Magnum), Alexandrum Pheraeum, Alexandrum *φρούραρχον*, Alexandrum Lysimachi filium et Alexandrum Thessalum, plures Antiochos: sed idem, historiae Romanae parum curiosus, libro octavo simpliciter proposuit Gaium (i. e. Atilium Regulum), Quintum, Titum; confudit Archidamum Agesilai filium et Zeuxidami f., Antigonum Gonatam et Demetrii filium, Eumenem regem Pergami et Cardianum, Seleucum Nicatora et Callinicum, Dionysium maiorem et minorem, Mithridatem satrapam Artaxerxis et Mithridatem Magnum, Artabazum ducem Xerxis et Artaxerxis Ochi satrapam, plures Fabios, Scipionem maiorem et minorem, Artemisiam Xerxis sociam et Mausoli uxorem.

Gravius est peccatum, ubi Polyaenus non cognomines duos coniunxit, sed duces plane diversis nominibus confudit. Quamquam magnopere cavendum, ne Polyaeno obiciamus, quae vel a librariis commissa sunt vel iam a veteribus historicis vario modo tradita erant. Sic ex. gr. 2, 10, §. 5. Cleandridae tribuuntur, quae auctore Plutarcho apophthegm. Reg. et Imperat. Lysand. 2 ad Lysandrum, 2, 1, §. 4 Agesilao, quae eodem auctore apophthegm. Lacon. ad Agidem, Iphicrati 3, 9, 4 et 30, quae testibus Xenoph. Anab. 2, 2, 20 et Aristot. Oeconom. 2, 5 ad Clearchum et Hippiam, Eurylocho 6, 13, quae auctoritate Pausaniae 10, 37, 7 et Frontini 3, 7, 6 ad Solonem vel Clisthenem referenda erant: quae Polyaeni negligentiae imputari non ausim pro certo affirmare. Suspicio quidem non abest, quia similia exempla in promptu

sunt. Nam quod libri octavi capiti 25 *Ῥωμαῖοι* inscripto[10]) subiunguntur §. 2 et 3, quae potius *Ῥώμη* et *Οὐετηρία*, vel *Τρωάδες* et *Ῥωμαῖαι* inscribendae erant, id vix librariis imputari poterit: Polyaeno certe relinquendum, quod 8, 23, 24 Caesaris strategematis Pompeii strategema immiscuit, quod 7, 34 Herodotum leviter inspiciens Aryandem posuit pro Amasi ab Aryande misso, quod 7, 28, 1 iterum Arsamen habet pro eodem Amasi[11]), quod 8, 23, 3 Rhodanum, *τραχὺν ποταμὸν*, confudit (?) cum Arari, leniter fluente, quod 8, 28 Cyro Tomyridis, Persis Massagetarum partes imposuit, ne repetam quae iam priores editores observaverunt, ex. gr. ad 1, 34, 1. 1, 40, 9. 7, 25. Fuchs ad 5, 11. Quae cum ita sint, vix erit quem mirum habeant historicorum discrepantiae in commentario critico adnotatae ex. gr. ad 137, 27. 332, 11. 324, 25. 331, 27.

Neque tamen Polyaenus satis habuit nomina propria confudisse, sed reliqua quoque plus uno loco invertit, turbavit, detorsit. Quos errores per genera dispertire longum est: sufficiet speciminis loco paucos proposuisse ex iis capitibus, quae ex Thucydide, Xenophonte, Diodoro, Plutarcho descripta sunt. Habes igitur apud

	Polyaenum	Thucyd. Xen. Diod. Plut.
34, 4	Ἀλκιβιάδης	οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων
39, 5	αὐτόμολον πέμπει φράσοντα	ἔπεμψέ τινας τῶν ἑταίρων φάσκοντας
40, 23	παῖδας μὲν, πολεμίους δὲ	παῖδας μὲν, ἄνδρας δὲ
43, 5	πολλαὶ (νῆες) μὲν ἀνερράγησαν, πολλαὶ δὲ κατέδυσαν.	ἃς μὲν τιτρώσκων, ὧν δὲ τοὺς ταρσοὺς παρασύρων
43, 26	ἄμφω δ' ἐσώθη (scil. τὰ σκάφη)	ἡ ναῦς διέφυγε
43, 21	ἑσπέρας προιούσης	ἐπεὶ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν
44, 19	ἀκοντιστὰς	σφενδονῆται
313, 7	κτείνας ἄνδρας ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομήκοντα ἑπτὰ	πολλοὺς ἀποκτείνας, οὐ μὴν ὡς ἔνιοι μυθολογοῦσιν, ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτακοσίους πρὸς ἑπτακισχιλίοις

10) Vid. quoque summarium libri octavi.
11) *Ἀρσάμης* 7, 28, 2 *Δατάμης* potius esse videtur.

317, 23	*παραχρῆμα αὐτή τε ἀπέθνησκε καὶ ὁ νύμφιος αὐτῇ συναπέθνησκε*	*ὁ Γαλάτης ἑσπέρας ἀπέθανεν· ἡ δὲ Κάμμα διενεγκοῦσα τὴν νύκτα . . . κατέστρεψεν.*
319, 18	*τὴν τοῦ Πύθου γυναῖκα Πυθόπολιν*	*τὴν Πύθεω γυναῖκα* et infra *ποταμοῦ, ὃν Πυθοπολίτην ὠνόμαζον.*
333, 2	*γυνὴ Σελεύκου*	*Σελεύκου ἐρωμένη*
333, 26	*Μιλησία γυνὴ συνεβούλευσε.*	*γνώμῃ νοῦν ἔχοντος ἀνδρὸς ἐγράφη προβούλευμα.*

Adde quod Polyaenus eorundem illorum historicorum narrationes, quas plerumque circumcidere solet, interdum etiam ampliavit et in maius auxit, paucis quibusdam suo arbitrio adiectis, praesertim ubi sollemnia describuntur; (cf. pg. 39, 21. 40, 20. 21. 317, 12) quod male conglutinavit, quae vel multorum annorum spatio dirimuntur (17, 24) vel nullo plane sententiae vinculo inter se continentur (41, 18); quod denique multa strategemata bis et paulum diverso modo, ex diversis scilicet scriptoribus, retulit[12]). Sic 8, 71 et 7, 49 eandem historiam narrat secundum Herodotum 4, 145 sq. et Plutarchum de mul. virt. 8; 7, 6, 1 et 7, 45, 2 idem strategema ex Ctesia (vel Nicolao Damasceno, qui Ctesiam secutus est) et eodem Plut. de mul. virt. 5 refert. Cf. praeterea 2, 3, 1 et 2, 4, 3 de liberatis Thebis, Iphicr. §. 5, 6 et 42, 46 et 50, 49 et 54, de Timotheo 3, 10, 6 et 12, 13 et 17, de Dionysio 5, 2, 14 et 15, de capta Babylone 7, 6, 5 et 8, de Caesare 8, 23, 15 et 22.

Iam postquam tot errores eosque satis graves Polyaeno obiciendi iniqua mihi necessitas imposita est, ne deciperem qui hoc scriptore uti vellent, superest ut paucula in eius laudem vel potius ad eum excusandum addam: primum hoc, eadem fere vituperanda esse in iis scriptoribus, qui ei aequales fuerunt, Aeliano, Frontino, Floro, aliis, ita ut saeculo imputari possint; deinde Polyaeno minime id consilii propositum fuisse, ut opus conderet historiae veteris cognitione conspicuum (cfr. supra pg. VIII); denique Polyaenum, liberum ab omni partium studio, clarorum imperatorum gloriam neque consulto imminuisse, neque praeter

12) Negligentiori etiam accidit Aeliano, quod et ad scriptionis genus et ad orationis conformationem pertinet, haud ita dispari, ut eadem ex iisdem auctoribus bis narraret, ex. gr. var. hist. 12, 4 et 14, 34. 12, 5 et 14, 35. 12, 6 et 14, 36. Cf. etiam Koen, praef. ad Gregor. Corinth. pg. XXXI.

modum laudibus extulisse. Una tenebatur opinione praeiudicata, orta ex ipsius operis consilio, ea scilicet ut, cum veteres auctores excuteret, omnem historiam ad strategematum rationem revocaret, reges et imperatores generosos vafros et versutos fingeret, strategemata deprehendere sibi videretur, quae proprie non erant strategemata. Ut prudens ac sciens res corrumperet perverseque interpretaretur, nulla ei causa erat; itaque, si discesseris ab iis, quae per negligentiam peccata sunt, omnis Polyaeni fides atque auctoritas pendet ex iis scriptoribus, quos excerpsit, quorum nomina tamen ne uno quidem loco prodidit[13]).

De fontibus Polyaeni in animo fuit accuratius disserere, tum quia nemo adhuc fecit[14]), tum quia mihi agi videbatur de re admodum gravi, et fecissem profecto, nisi praefatio in tantam molem excrevisset, quantam sensi honestissimo bibliopolae minus gratam fore.

Proficisci debuit disputatio ab iis scriptoribus, qui aetatem tulerunt (cf. pg. 358—360), Herodoto, Thucydide, Xenophonte, Polybio, Diodoro, Plutarcho. Horum loca singula in comparationem voca: mox videbis, quam fideliter aliorum sequatur auctoritatem, quam raro suo utatur iudicio (cf. 284, 24. 180, 26. 144, 2. 121, 9), quibus maxime delectetur, quae minus ei placeant, quae sint Polyaeni stili propria, qualia negligentiae eius tribui debeant. Videbis etiam multum abesse, ut Polyaenus strategemata belli Persici ex uno Herodoto, belli Peloponnesii ex uno Thucydide, posteriorum temporum usque ad pugnam Mantineensem ex Xenophontis Hellenicis excerpserit, immo ne per singula quidem bella singulos elegisse, quos potissimos duces prae ceteris sequeretur. Nam reperies verbi causa Themistoclis strategemata 1, 30, 1. 2 secundum Herodotum narrata; noli vero putare reliqua quoque ex eodem auctore descripta esse: nam §. 7 fluxit quidem ex eodem Herodoto, §. 3 et 4 tamen ex Plutarcho, §. 8 ex Thucydide, §. 6 ex deperdito aliquo historiarum scriptore desumpta reperies itemque 1, 31. Ita neque uni debet, quae de

13) Cfr. φασὶν 86, 6. 140, 26. ὁμολογεῖται 302, 22. [λέγεται] 131, 22.

14) Cf. Fr. Haase in commentar. litter. mens. Januar. 1838 n. 23.

Themistocle retulit, neque deinceps leguntur, quae ex Herodoto descripsit, neque omnino singulae singulorum capitum narrationes temporum ordine dispositae sunt. Maxima igitur opus est cautione et circumspectione in re tam incerta et vaga. Ubi vero complura exempla sese ita excipiunt, ut continuam annorum seriem impleant, ex. gr. in Antigono §. 4—15, quae deinceps ad annos 321—316 a. Chr. pertinent, merito suspiceris id non Polyaeni cura factum esse, sed unum aliquem latere veterem historicum, cuius ille vestigia presserit. Eum esse (ut immoremur in exemplo supra proposito) non Diodorum ipsum, sed scriptorem a Diodoro quoque compilatum, *Hieronymum Cardianum,* multis de causis verisimillimum fit[15]). Quin ultra progrediar. Antigoni dolum (4, 6, 11) dolo Eumenes repulit: narrant in singulis mirifice conspirantes Diodorus 19, 37. 38, Nepos Eum. 8. 9, ipse Polyaenus, necessario alio capite 4, 8, 4, sed ita, ut haec duo strategemata artissime cohaerere facile perspicias. Jam quemnam iterum in Eumenianis subesse auctorem credideris, nisi eundem Hieronymum, Eumenis amicum et popularem, qui rebus gerendis interfuit, auctorem a posteris diligenter lectitatum, quem in his rebus communem esse fontem Diodori, Nepotis et Plutarchi dudum intellexerunt viri docti.

De *Ctesia, Ephoro, Timaeo, Phylarcho* nullus dubitationi locus relinquitur, quippe quorum fragmenta ipsorum nomine nobis servata ad verbum fere cum Polyaeno congruant. Et cum semel demonstratum sit, Polyaenum in illorum fines excurrisse, statuendum est eum non paucula quaedam abstulisse, sed praeda onustum redisse. Itaque coniectura ultra progrediens ex Phylarcho repetiit Droysen Polyaeni 4, 6, 1. 8, 52 et 59 (Gesch. d. Hellenismus II. 371. 432. 391); ex Ctesia Pol. 7, 12 Hemsterhusius ad Lucianum 3, 394 ed. Bipont. ad Ephorum retulit libri primi capita 6. 7. 9. 10. 12, secundi 12. 37 Meier Marx, Ephori fragm.

15) Cf. Brückner, de vita et scriptis Hieronymi Cardiani in Zeitschr. f. Alt. Wissensch. 1842, pg. 252—272, qui tamen Polyaenum praetermittit. Praeter Brücknerum cf. Heeren de fontibus Plutarchi 69, Wichers de fontibus et auctoritate Corn. Nepotis 79, Hisely de font. et auct. Corn. Nepotis 102, Lieberkühn, de auctore vitarum, quae sub nomine Corn. Nepotis feruntur 171, Haug, Quellen Plutarchs 70. 71.

pg. 130, ad eundem retulerim cum alia quaedam tum pleraque ex historia Dionysii tyranni (pg. 177 sq.) propter dissensum Timaei[16]. Praeterea adhibuisse videtur *Aristagorae* Aegyptiaca[17], *Dinonis* Persica[18], *Heraclidis* Persica[19], *Megasthenis* Indica[20], *Nicolai Damasceni* historias, quorum frustula quaedam apud alios scriptores servata et cum Polyaeno comparata coniecturae fidem faciunt.

Tertium denique genus est eorum, quorum nulla quidem supersunt fragmenta, quae cum Polyaeno concinant, sed quos easdem res persecutos esse novimus, quas Polyaenus quoque attigit. Monstravit igitur *Xanthum* G. F. Creuzer in hist. graec. fragm. (= Polyaen. 7, 2), *Charonem Lampsacenum* idem l. c. 104. 121 (= Pol. 6, 24. 7, 6, 3?), *Theopompum* Gutschmied Philologo XI. 149 (= Pol. 3, 11, 5 : cf. adnot. crit. ad 115, 25), *Batonem Sinopensem* Guhl Ephesiac. p. 149. 150, et Droysen Hellen. 2, 391 (= Pol. 6, 49. 50. 8, 59), alios alii, vel minore, vel nulla plane veritatis specie, quorum numerum adaugere haud ita difficile est. Sed in aperto simul, in quam lubricum devenerimus disquisitionis campum.

Quae cum ita sint, noluimus in conspectu auctoritatum coniecturis indulgere parum utilibus lectori, nisi subtilis et copiosa accesserit disputatio. Diductis litteris significavi, quae quasi firmissima sunt huius quaestionis fundamenta; coniectura tantum nituntur, sed probabili, quibus signum interrogationis apposui; uncis inclusi, quae quidem ad Polyaenum proxime accedant, sed

---

16) Cf. ex. gr. Diod. Sic. 14, 54 *ἤθροισαν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα μυρι΄δας, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, καθάπερ φησὶν Ἔφορος . . . Τίμαιος μὲν γὰρ τὰς δυνάμεις οὐ πλείους φησὶν εἶναι δέκα μυριάδων*, et Polyaenum 178, 1 *Καρχηδονίων ἐπιόντων χειρὶ μυριάδων τριάκοντα.* Dionis filius apud Timaeum dicitur *Ἀρεταῖος*, (Plut. vita Dionis 31) apud Polyaenum *Ἱππαρῖνος* etc.

17) v. Gutschmied Philologo X. 691 sq. XI. 149.

18) Ad hunc referenda iudico maximam partem Persica libri VII et VIII, quae neque ex Herodoto neque ex Ctesia petita esse possunt. Sunt autem multa admodum, praesertim quae ad Datamen pertinent.

19) Cf. adnot. crit. ad 141, 16 et S. Croix, examen p. 376.

20) Cf. Schwanbeck, Megasthenis Indicorum fragm. 1846. pg. 52 sq.

vel ex communi quodam fonte fluxerunt vel aeque bene fluxisse possunt.

Historiam Romanam quod vix triginta libri octavi capitibus absolvit, Fabricium movit, ut Polyaenum neque Frontini strategematicon libris usum esse neque adeo linguam latinam calluisse iudicaret. Sed ut mittamus causarum patronum linguae latinae ignarum, ipse *Suetonius* locuples testis erit, Polyaenum latinos quoque auctores, licet rarius, evolvisse: nam Suetonio adeo se addixit, ut sedecim Caesaris et sex Augusti strategemata vel eodem ordine retulerit, quo ille retulit. Quo comperto nolim ego negare ei *Frontini* opus ad manus fuisse, praesertim collatis iis locis, quos pg. 358 s. v. Frontinus apposui primos. Sed si discesseris a Suetonio et Frontino, vix quisquam est inter scriptores Romanos, quo usum esse Polyaenum aliquo iure contendas. Sallustii certe, Caesaris, Livii, Taciti nec vola nec vestigium. Rutilium Rufum fortasse agnoscere tibi videberis in iis, quae ad bellum Numantinum pertinent, pg. 293, 10 sq. 294, 8 sq. nisi potius fluxerunt ex Scipionis vita a Plutarcho conscripta, quem pariter atque Appianum multa Rutilio Rufo debere satis constat.

Nunc iam dicendi genus, quo usus est Polyaenus, paucis illustremus: magna hic quoque est controversia inter viros doctos. Nam ex quo Casaubonus auctorem nostrum 'elegantem' dixit, complures hanc ipsam 'elegantiam' usque ad nostra tempora Polyaeno laudi tribuerunt: quas laudes Reiskius[21]) aspernatus addit, vites quoque potuisse spinas dare, si Antoninorum tempora talem ferre potuerint. Neque tamen crediderim, quae Reiskii et aliorum est sententia, nos Polyaeni libros habere contaminatos et excerptos, cum et argumentum ipsum requirat orationem pressam et astrictam (quae apud Frontinum multo etiam est astrictior), et multa strategemata tam accurate cum Plutarcho aliisque historiarum scriptoribus consentiant, ut vix possint excerpta esse ex pleniore opere. Et Polyaenus ipse, dum historiam belli Parthici

21) ad Constantinum Porphyrogen. de caerimoniis p. 467 (vol. II. pg. 523 edit. Bonnensis). Idem pg. 406: 'Quem nos habemus Polyaenum ex eius commentariis cum insutis suis commentis nugax aliquis Graeculus consarcinavit'. Cf. Zeitschr. f. Alterth.-Wiss. 1834. pg. 975.

διὰ μακροτέρων συγγράψαι (215, 16) pollicetur, istam strategematum breviloquentiam et tenuitatem ipse tuetur.

Sed pariter imminuenda illa elegantiae laus. Immo longe recedit Polyaenus a copia et ubertate veterum et vel suae aetatis scriptorum. Mox eum deprehendes per asyndeta incedentem, mox participia mirum in modum cumulantem; circumscriptos verborum ambitus frustra quaeras. Nec sane exilis haec et abrupta oratio surgit, ubi quasi febri correpta, quae dudum elapsa sunt, praesentia fingit. Nulla varietas: oratio similis atque eadem semper: eadem fere descriptio omnium capitum, ut primum duces, exercitus, loca pugnae memorentur et eventus strategematum artificiis rhetoricis, praesertim antithetis et lusibus verborum exornentur. Huius loci esse arbitrabar pauca quaedam singulatim proponere quae sunt Polyaeni propria, quaeque diligenter observata et inter se comparata ad verba recte constituenda critico haud levi adiumento esse possunt.

Meminerimus igitur Polyaenum vocabulis propriis uti et, lectores minime variatione delectantem, nimium repetendo fere abuti. Cf. 25, 3 sq. *ἤγειρον, ἐγερεῖσθαι, ἐγείρωσι, ἐγείρωσι, ἠγέρθη*; 45, 3 sq. *διαβαίνειν, διάβασιν, διαβαίνειν, διαβάντων, διέβησαν.* Ita, quae duces imperant, milites exsequuntur, saepissime invenies hoc modo expressa *ἐσήμηνε ἀλαλάξαι. Οἱ μὲν ἠλάλαξαν* 7, 14, *διαβαίνειν ἔταξεν. Αἱ μὲν δὴ διέβαινον* 6, 26 sq. *ἢν ἐπὶ Κωλιάδος πλεύσητε .... οἱ μὲν δὴ ἐπέπλεον* 17, 2 sq. Qui mos cum sit fere praecepti grammatici instar, damnavi 17, 31 lectionem *ἦλθον* post *ἥκειν*, 123, 13 *ἐφάνησαν* post *ἐπιφανῆναι*, 177, 7 *ἐπέπεμψαν* post *πέμψαι*, correxi 257, 31 praecedente *ἐμβῆναι ἐνέβησαν* pro *ἐπέβησαν.* Raro discessit Polyaenus ab hac sua lege, ut 89, 6. 7 *ἐξαναστάντες* et *ἐπανέστησαν*, ubi alterum est ex ipsius Polyaeni consuetudine, prius ex Thucydide descriptum, vel 256, 6. 8 *σωθῆναι Πέρσας* et *οἱ Πέρσαι διεσώθησαν* (pro *ἐσώθησαν*), 264, 15 *τὰ σκευοφόρα λύειν* et *τὰ σκευοφόρα διέλυσαν* (pro *ἔλυσαν*), 302, 20 *κατὰ νώτου φανέντων* post *ἐπιφανέντας*, fortasse propter hiatum: quem quidem si re vera ubique evitare voluit, a librariis certe destitutus est.

Nec tantum, quae eodem strategemate bis dicenda erant, iisdem verbis expressa sunt, sed Polyaenum quoque sibi constantem invenies, ubi similia strategemata in posterioribus libris re-

currunt. Scilicet praesto sunt Polyaeno nostro certae quaedam locutiones et formulae, paucae illae et artis finibus circumscriptae, quas totidem in usum vocat, ut critico in paucis aliis scriptoribus meliore iure ad constantem usum loquendi provocare liceat. Quamquam cavi, ne omnia vel invitis codicibus ad unam legem exigendo Polyaeno vim inferrem, sed intacta potius reliqui, quae aut bis sese offerebant, aut uno tantum loco bonis codicibus firmata Polyaeno imputari, vel denique ex vetustiore aliquo historico descripta videri poterant. Si exemplis opus est, cfr. quae collegimus ad 31, 10 de *εἰ* particula, ad 35, 9 de *ἀναμένειν*, ad 67, 30 de *ἐφ' ᾧ τε*, ad 97, 13 de *ταξιάρχης*, ad 106, 8 de *μεταμφιάζειν*, ad 160, 21. 193, 8 de *ἐξ ἀπονοίας* et *ἐξαπίνης*, ad 160, 21 de *ἐπιφαίνεσθαι* et *ἐκφαίνεσθαι*, ad 179, 12 de voce *ἐπιβαίνειν* etc. Imprimis autem eaedem dictiones repetuntur per historiolas sese excipientes vel certe sibi proximas. Sic legitur ex. gr. *πέρι* substantivo postpositum quinquies deinceps 16, 1. 6. 15. 28. 20, 9, quater tantum per reliquos libros: *ἐν τῷ τέως* 32, 12 et 21, *πέρας ἔσχεν* 149, 4 et 150, 16, *τοὺς ἐφηδομένους* 180, 9 et 14, rariores alias apud Polyaenum locutiones vel adeo rarissimae. Quae res documento est, Polyaenum strategemata deinceps conscripsisse, id quod alii quoque loci demonstrant, ut *εὐνοῦχον ἄλλον* 24, 26 coll. 24, 14, *Ἀντίγονος οὗτος* 146, 16 (si recte emendavit Casaubonus pro *οἷς*) scil. *ὁ πρῶτος* 146, 11. Et haec quidem omnia ad aequabilitatem orationis.

Ne vero exsanguis et languida esset, vario modo efficere studuit Polyaenus. Saepe utitur praesenti historico, ut lectorem quasi in ipsum bellorum tumultum rapiat, adamat etiam praesens pro futuro cum post verba *ἐπαγγέλλεσθαι*, *ἀπειλεῖν* (ad 22, 23), tum in formula *ἔπεμψε ἀγγέλλοντας*, perperam tentata a novissimo editore (ad 11, 10). Item, ubi nuntii afferuntur, mandata deferuntur, edicta proponuntur, epistolae recitantur, incredibile fere est quantum se addixerit orationi rectae, ipsos nuntios, praecones loquentes faciens: quod Polyaeno adeo placuisse videtur ut, ubi apud Herodotum, Plutarchum orationem obliquam invenisset, suo arbitrio alteram induceret. Id factum esse vides ex. gr. 14, 17. 20. 17, 2. 48, 6. 49, 5. 72, 26. 119, 19. 317, 10. 335, 1. Hac de causa recipiendum erat *φείδεσθε* 306, 9, *ὁμολόγησον* 175, 13, *ἐπιτρέπω* 184, 22, emendandum *ἕπεσθε* 64, 3, *ἐπίθεσθε* 315,

6, commendandum κηρύξω et ὁπλίσασθε 13, 20, ἀθροίζεσθε 97, 5, tuendum tamen meliorum librorum auctoritate ὡς 27, 3, ὅτι 48, 2, quae coniunctiones saepius inveniuntur, ubi praecedens verbum dicendi participii formam induit. Hinc etiam intelligitur, Ἰωνίαν ἀπόστησον 20, 2 nihil esse nisi Herodoteum βουλόμενος σημῆναι ἀποστῆναι, minime vero ipsius Histiaei verba, ut quidam volunt; idemque error est Vossii, qui verba Καῖσαρ Κικέρωνι θαρρεῖν· προσδέχου βοήθειαν 300, 13 ex ipsa Caesaris epistola graece scripta desumpta arbitrabatur. Praeterea ad nervos orationis faciunt defectus verbi εἶναι et asyndeta; utrumque Polyaeno usitatissimum. Seclusi igitur (ἐστιν) 11, 12; delevi ἦν 61, 14, ἐστε 215, 5; editorum additamenta ἔσται 66, 8, ἦν 140, 17, εἴη 297, 24.[22]). Asyndetorum permagna copia[23]); sed parum inde lucri ad rem criticam.

Miraberis fortasse, non minus quaesitum esse et frequentatum a Polyaeno contrarium polysyndeti[24]) genus; et magis etiam, ita utrumque in vicem succedere, ut tota capita ex meris polysyndetis et asyndetis constent. Pro dii, quaenam elegantia! Tu vide, quam sit nimio elegantiae studio inelegans factum Iphicratis illud strategema 100, 22, ubi deinceps habes quatuor genetivos absolutos triplici καὶ iunctos, enuntiatum per parenthesin interiectum, octo participia ἀσύνδετα, quatuor verba finita ter repetito καὶ copulata. Alibi capitis alicuius enuntiata particula δὲ quinquies vel sexies deinceps posita inter se connectere solet[25]). Itaque qui in formis verborum Atticos plerumque sequitur, in eligendis multos aequalium fere aequat, in copulandis et comprehensione complectendis plane ineptus est et rusticus.

De ornatu orationis noli quaerere. Ad fucum pertinent oxymora, qualia sunt 199, 22 ὡς εἶδον τὰς ναῦς ἀφανεῖς· lusus ver-

---

22) Similiter ἔφη vel λέγων saepius omissa vidi in codicibus Polyaeni.

23) Cfr. asyndeta substantivorum 21, 2. 222, 13. 252, 1. in verbis finitis 309, 7, praesertim imitationem illam dicti Caesariani *Veni, vidi, vici* 24, 9 ἐπείσθησαν, ἐπέβησαν, ἐναυμάχησαν, ἐνίκησαν, homoeoteleuta simul et allitteratione ἐπ et ἐν bifariam coniuncta. Plena enuntiata ἀσυνδέτως leguntur 322, 11—14.

24) Καὶ quater repetitur 328, 13 sq. καὶ πάλιν quater 228, 6, καὶ sexies 150, 10.

25) Cf. 42, 28 sq. 102, 6 sq. 196, 13 sq.

borum veluti 336, 4 ἔπεσεν ἐμπεσούσης κεραμίδος, 323, 28 sq. προβαλομένη, συλλαβοῦσα, προσβαλοῦσα, λαβεῖν, ἀπολαβεῖν; vel 91, 14 sq. μέλλειν, μέλλων, ἔμελλον, μέλλουσι, 253, 7 ἔταξε, ἔταξεν, τάξαι προσέταξε, iisdem vocabulis repetitis paulum diversa significatione: denique ἀντίθετα illa, quibus finem strategematum exornare solet, ex. gr. 165, 18 αὐτίκα δὴ οἱ μὲν διώκοντες ἔφευγον, οἱ δὲ φεύγοντες ἐδίωκον, 200, 1 καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς μὲν νικήσαντας ἡττημένους, τοὺς δὲ ἡττημένους νικήσαντας, quibus similia restituenda sunt loco lacunoso 148, 13.

Haec ut redolent scholas rhetorum[26]), quorum e numero ipse fuit Polyaenus, ita longe abhorrent ab urbanitate et elegantia veterum. Sed in aliis operibus propiusne ad illam accesserit (ut Aeliani libros philosophicos praestitisse iis perhibent, qui inscribuntur 'variae historiae') ego quidem non ausim diiudicare.

Hi igitur strategematum libri, ad Antoninum et Verum missi, ab imperatoribus Romanis magno honore habiti et quasi hereditate per manus traditi, denique Roma Byzantium novam imperii sedem delati esse videntur, ita ut vel exeunte saeculo nono p. Chr. Leo sextus, philosophus, Tacticorum auctor, Polyaenum sive Polyaeni excerpta manu indefessa versaverit, saeculo decimo medio Constantinus Porphyrogenitus[27]) Polyaenum et Syrianum inter praecipuos et maxime necessarios bibliothecae regiae libros commemoraverit. Usi quoque strategicis nostris et reliquis Polyaeni libris Stobaeus, Suidas, et Anonymus de Incredibilibus 11, pg. 323 paradoxogr. Westerm.[28])

Byzantio anno 1453 capto *Michael Apostolius*[29]), ipse Byzantius, notissimus proverbiorum scriptor, cum Romam, deinde Cretam profugisset, ludimagistri officio describendisque codicibus graecis victum quaeritans Polyaenum quoque, exemplari aliquo fortasse Constantinopoli advecto usus, sua manu descripsit, qui codex bibliothecae Venetae S. Marci illatus est. Eius filius *Arsenius*, Monembasiae episcopus († Venetiis 1535) una cum pro-

26) Cfr. Markland ad Maxim. Tyr. p. 674 b.
27) de caerimoniis vol. I pg. 467 edit. Bonnensis.
28) Vid. ad Polyaenum I, cp. 2.
29) Cf. Ern. de Leutsch in praef. paroemiographorum Graecorum vol. II. Gotting. 1852.

verbiis iam a patre evulgatis vastam farraginem ab illo relictam edidit, *Ἰωνιὰν* inscriptam, apophthegmata pleraque ex multis scriptoribus corrasa, quorum duo ex Polyaeni Alexandro 4, 3, 2 et 25 petita sunt[30]). Iamque in eo erat, ut Polyaenum typis vulgandum curaret, cum consilium morte praeventi ad irritum cecidit. Scribit enim in praefatione ad Manuelis Philae editionem (*στίχοι ἰαμβικοὶ περὶ τῆς τῶν ζώων ἰδιότητος*) Venetiis anno 1533 emissam et Carolo quinto imperatori dedicatam:

Οὕτω σε τανῦν ἑστιῶ τὸν κράτιστον
νηκτοῖς, πετεινοῖς, κτήνεσιν, ἑρπυστοῖς τε.
Αὖθις δέ σοι τράπεζαν, εἰ δοίης, θήσω,
εἰς ἐκτύπωσιν πορισμὸν τὸν ἀρκοῦντα,
λαμπροῖς στρατηγήμασι τοῦ Πολυαίνου,
οἷς κεῖνος εἱστίασε τὼ βασιλῆε
πάλαι, τὸν Οὐῆρόν τε καὶ Ἀντωνῖνον.

Itaque cum cetera Polyaeni opera per mediam aetatem intercidissent, eius strategemata saltem excidio erepta Venetiis tamquam reviviscere coeperunt. Hinc enim plurimi Polyaeni codices per Europam propagati sunt, et referunt quidem, quod fortasse mireris, cum eorum duo sint genera, utriusque stirpis libri originem ad eandem illam urbem.

Polyaeni codicum duo sunt genera. Unum, maxime mutilum, corruptissimum, verum si externam speciem consideres admodum politum et limatum, ad quod pertinent cum alii libri tum ille, quo uno magno aere comparato Casaubonus anno 1588 in paranda editione principe se usum esse in praefatione scribit. Qui omnes mirum est quantopere inter se consentiant, nec vero minus certum, quod argumentis haud infirmis comprobari potest, omnes non tantum ex uno eodemque codice, verum etiam maximam partem ab uno eodemque librario descriptos esse. Scilicet *Andreas Darmarius*, natione Graecus, cum patria profugus Venetias se contulisset describendisque codicibus graecis vitam sustentaret, omnem fere Germaniam aliasque terras peragravit, viris doctis libros suos emendos offerens. Sic Pistorio eum Polyaeni codicem vendidit, qui nunc est

30) Cf. Arsenii Violetum, apophthegm. Alexandri 27. 28.

1) cod. Monac. graec. 187, (266) chartaceus, in folio minore, cum correctionibus quibusdam marginalibus partim ipsius Darmarii, partim Ign. Hardtii, cuiusque haec est subscriptio: *ὑπὸ Ἀνδρέου Δαρμαρίου τοῦ Ἐπιδαυρίου, υἱοῦ Γεωργίου ἐν τῷ ἔτει ͵αφο.* (1570) Folio primo inscriptum est manu Ignatii Hardtii bibliothecarii; 'Collatio facta cum editione Lugdunensi et lectiones variantes missae professori Matthaei Wittenbergensi novam paraturo editionem'. Quae collatio adhuc asservatur inter Hardtii schedas fascic. IX, 3. Item in bibliotheca Escurialensi asservantur triginta quinque Darmarii codices, quorum unus, anno 1574 scriptus,

2) Escurial. Ω. IV. 21 chartaceus continet Polyaeni strategemata. In fine leguntur haec: *ὑπὸ Ἀνδρέου Δαρμαρίου υἱοῦ Γεωργίου εἴληφε τέρμα σὺν θεῷ ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου τοῦ Σκοριαλίου ἐκ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης δαπάνῃ καὶ ἀναλώματι τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου κυρίου Ἀντωνίου Αὐγουστίνου Ἐπισκόπου Λέρδου.* (*Ἰλέρδης?*)[31]) Tertius est

3) codex Casauboni, quem unde sibi comparaverit diserte quidem non exposuit, emisse autem illum a Darmario facile intelligitur, cum et ubique conspiret cum codicibus supra memoratis, et Casaubonus ipse Darmarium sibi libros manu scriptos vendidisse compluribus locis testetur[32]).

Hi igitur codices, tres numero, pro uno sunt habendi; nec hi tres solum, sed adnumerandi praeterea

4) cod. Escurial. T. II. 20 chartaceus in folio, *Ἰακώβου Διασσωρίνου κυρίου τῆς Δωρίδος* et

5) cod. Parisinus gr. 1774, chartaceus, continens Aeliani variam historiam, Aeliani Tactica, Onosandri Strategica, Polyaeni strategemata, Xenophontis librum de re publica Lacedaemoniorum, denique sententias ex Euripide aliisque decerptas; uterque saeculi XVI exeuntis, aut ab eodem Darmario exaratus aut ex Darmarii exemplari aliquo descriptus. Codicem Parisinum 1774 leviter inspectum plane eiusdem originis cum Darmarii

31) Cf. E. Miller, catalogue des manuscrits grecs de la bibliothèque de l'Escurial. Paris 1848. praef. pg. XIX. XXIV et XXV.

32) Cf. Casaubonus ad Suetonium Divo Iulio cp. 31 et ad Aeneam Poliorcet. cp. 29 pg. 220 Orelli.

libris esse cognovi, itemque, Escur. T. II. 20, cuius capita selecta, benevole intercedente *Iulio Kuehnio* Berolinensi, nunc professore Madritensi, in usum meum contulit iuvenis philologiae studiosus.

Iam Casaubonus ipse codicis sui scripturam ab editione discrepantem in margine et in adnotationibus plerumque enotaverat, sed parum accurate, ut mos erat illis temporibus, modo praefixis litteris *γρ.* (scil. *γράφεται* in codice) et coniecturis absque illis litteris margini appictis, modo, licet rarius, inversa ratione[33]), quae res posteriores editores saepe in errorem induxit. Quae cum ita essent, ipse, ut de Darmarii lectionibus certo constaret, codicem Monacensem 187 contuli, missis quidem quae Ign. Hardtius, cuius manus facile agnoscitur, ex Casauboni editione passim in margine correxit.

Hi omnes Darmarii codices longissime a ceteris distant. Ut paucis defungar, deficiunt Darmarii libri pg. 332, 6 in verbis *οὐκ ὀλίγους Αἰτωλῶν ἀπέκτειναν*; singula capita plerumque inscripta sunt *περὶ Διονύσου*, *περὶ Ἡρακλέους*, *περὶ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων πολέμου*, *περὶ Πιττακοῦ καὶ Φρύνοντος μονομαχούντων* aut titulis plane carent, cum in alterius generis libris scriptum sit *Διόνυσος*, *Ἡρακλῆς*, *Κόδρος*, *Πιττακὸς*; in Darmarianis hoc legitur in Polyaenum epigramma:

Ἑλλαδικῶν χαρίτων τὸ[34]) *κλέος ὤλεσεν αἰὼν*
Βαρβαρικῆς ἐφόδου συχνὰ ἐπερχομένης.
Ἔμπης ἐν βιβλίοις κεῖται πάνθ᾽ ὅσσα ἐρέξαν
Ῥωμαίων υἱεῖς καὶ Δαναοὶ μάκαρες.
Πάντα δὲ ἐν ταύτῃ τῇ δέλτῳ ὄλβιε δήεις
Ἔργματα Ῥωμαίων καὶ Δαναῶν καματούς.

Porro conspiciuntur in illis septuaginta fere locis lacunae complurium plerumque vocabulorum, ortae ex vicinitate sive duorum verborum in eandem terminationem exeuntium sive unius eiusdemque bis positi, ita ut oculus librarii a priore omissis interiacentibus ad posterius aberraret, quas reliqui libri omnes ex-

33) Cf. Omissa et Commissa ad 1, 40, 9: 'in margine lege *γρ. καλούμενος*, et ita saepe *γρ.* restitues, ubi non emendatio proponitur, sed varia lectio annotatur'.

34) Adde [*καλὸν*] vel tale quid.

plent[35]); et praeter illas lacunas omnibus Darmarii codicibus communes ideoque ex libri illius, unde descripti sunt, misera condicione repetendas unusquisque fere Darmarii liber habet paucas quasdam lacunas peculiares ipsius socordia in describendo admissas. Accedit denique gravissimum. Scilicet Darmarius, graeci sermonis haud imperitus, pro parte virili correxit quae sibi minus graeca, corrupta, lacera videbantur, saepius, praesertim libro primo, verba Polyaeni aut melius collocasse sibi visus est aut invitus transposuit[36]), nominibus propriis hic illic articulum praefixit, verba composita pro simplicibus substituit, additis *καὶ, δὲ, οὖν, γὰρ* similibusque vocabulis abruptam illam orationem, qua utitur Polyaenus, lenivit et ut mollius flueret effecit, vel hanc ob causam, quo magis codices suos empturis commendaret; itaque factum est, ut externa species facile fallat tironem, cum tamen eum, qui vulnera graviora sanare velit, ubique derelinquat. Si qua occurrunt emendatius scripta, quae in ceteris codicibus leviter corrupta leguntur, ea omnia ad ipsum potius Darmarium quam ad auctoritatem libri ab eo descripti referenda videntur.

Erunt fortasse, qui statuere malint non ipsum Darmarium Polyaenum recensuisse[37]), sed codicem potius ab eo descriptum iam talem recensionem passum esse; neque magnopere refragor, dummodo concedant ea Polyaenum esse depravatum, non emendatum. Et potest sane utrumque factum esse. Potest Darmarius ex Graecia longe diversum aliquem ab Apostoliano codicem secum

---

35) Sic lacunas hauserunt 6, 23. 25 *ὑπὲρ τὸν ποταμὸν* et *παρὰ τὸν ποταμὸν*, 11, 13. 14 *ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν* et *ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν*, 16, 22 *ᾄδοντες* et *ἀλαλάζοντες*, 22, 6. 9 *τὰς σκηνὰς* et *τὰς σκηνὰς*, 25, 18. 19 *ἑκατὸν* et *ἑκατὸν*, 31, 22. 24 *ἀπέπλευσεν* et *ἐπέπλευσεν*. Praeterea exciderunt 14, 4 *τῶν σκοπῶν σημηνάντων*, 31, 21 *ἀποβιβάσας*, 31, 22 *ἄλλους* ante *ἀλλαχῇ*, 35, 17. 18 *πολεμίους . . . . ναυμαχίαν*, 38, 9 *ῥᾷστα*, 45, 1 *γιγνομένους* etc. quae infra singulatim enotare longum erat.

36) Commemoravi in adnotatione critica prope quadraginta locos libri primi, qui a Darmario verbis transpositis corrupti nec a quoquam adhuc editore emendati sunt. Inde a libro secundo talia ut leviora adnotare desii.

37) Neque enim agitur de calami lapsibus, ubi primo statim exemplo legitur *οἴνῳ ἰαίνων* pro *οἴνου γεύων*, *ἐδουλώσατο* pro *ἐχειρώσατο*, 69, 15 *κελεύσας* pro *προστάξας*, 89, 16 *ὑπέσχετο* pro *ἐσπείσατο*, 101, 6 *ψύχος* pro *κρύος* etc.

attulisse, potest vero etiam codice usus esse alterius stirpis, qui librariorum socordia a libro Apostolii iam multum desciverat, quemque interpolando multo foediorem reddidit. Hoc utut est, tenendum Darmarium esse hominem incertum et levem[38]), eamque levitatem Polyaenus quoque expertus est. Praesto illi fuit — et debuit utique praesto esse — cum codicem nunc Monacensem 187 exararet, alius Polyaeni codex melioris generis, ex quo tres lectiones variantes in margine protulit, scil. 1, 17 *Μυρταῖος*, *γρ. ἐν ἄλλῳ Τυρταῖος*, 2, 11 *Σαρνακίδας*, *ἐν ἄλλῳ Φαρακίδας*, 5, 11 *Ἰμίλκων*, *ἐν ἄλλῳ Ἀμίλκας*; sed labori ita pepercit, ut nihil praeterea ex eo emendaverit aut expleverit.

Venio ad alterius generis codices, et primum quidem eos recensebo, quibus olim usi sunt viri docti. Quadraginta igitur annis ante Casauboni editionem, anno 1549, prodiit Basiliae typis Ioannis Oporini

6) Polyaenus in sermonem latinum conversus opera Iusti Vulteii. Is, annos tunc natus vix viginti[39]), codice usus est bonae notae nunc deperdito, Darmarii libros tantum praestantia praecellente, ut iam Casaubonus multa, quae in codice suo corrupta erant, ex Vulteii versione latina emendaverit. Ubi vero ille codex ipse iam procul dubio corruptus erat, Vulteius noluit corruptam vel sibi ipsi quidem obscuram codicis lectionem anxie et ad verbum latinam reddere[40]), sed eiiciendo, liberius convertendo, aliud ex coniectura substituendo ita sese plerumque expedivit, ut lectori primo quidem obtutu satisfecisse videatur. In talibus locis quod critici nonnulli tantum auctoritatis Vulteio tribuerunt, ut codicum graecorum vestigia relinquenda et ex versione latina verba Polyaeni restituenda esse iudicarent, magnopere a vero

---

38) Cf. Ebert, Handschriftenkunde, vol. I. 104. 150.

39) Cf. J. Phil. Kuchenbecker, vita Hermanni Vulteii JCti, Giessae 1731 append. II. Basiliae edidit Heraclidem quoque et Aelianum latine conversos.

40) En errores quidam et artificia Vulteii. 7, 26 *ἠρύσαντο custodivit* (pro *hausit*), 8, 16 *θυγατέρα ἐποιήσατο adoptavit*, 15, 18 *φθάσαντες superantes*, 38, 30 *ὅτι μὴ nam*, 40, 20 *ὅτι μὴ μία ut ne una quidem*, 89, 12 *Πισσούθνου* non intellectum omisit, 93, 13 *ἐλαφροὶ omni studio*, 93, 14 *ἐνοχλεῖτε caedite*, 93, 19 *λαθόντες parta victoria*, 114, 9 *ναυμαχῶν exercitum ducens*, 133, 4 *φεύγουσι suis*, 147, 7 *τοῦ ζῆν clam*, 169, 19 *τὸν λοβὸν particulam*.

aberraverunt, id quod nunc manifestum est, cum codices collatos habeamus, qui Vulteianum bonitate vel superent. Itaque Casaubono et ipsi Maasvicio illa versio utilissima fuit; nobis parvi erit momenti, nisi quod ex ea saepius Vulteio primo emendationis laudem deberi perspicitur, quotiens quae in suo pariter ac nostris codicibus corrupta erant, sagaci coniectura in integrum restituit. Mihi quidem persuasum est, illum Vulteii codicem nihil fere proprii habuisse, quod non ex nostris quoque codicibus nuperrime collatis cognosci possit.

Secutus est Vulteium Casaubonus. Cuius de codice Darmariano cum iam supra narratum sit, id tantum restat, ut alterius codicis vel aliorum codicum a Casaubono adhibitorum mentionem faciamus. Ac citantur quidem saepissime in Casauboni notis ad calcem editionis suae adiectis praeter corruptum illum suum

7) quidam, alii, multi, plerique, meliores codices. Qui quinam fuerint, obscurum adhuc fuit viris doctis[41]), et mirum eos habuit, cur Casaubonus in praefatione unum tantum codicem, corruptum illum suum commemoraverit. Sed omnia plana. Nimirum Casaubonus in praefatione, quae vera erat *prae*fatio et statim initio operis prelo submissa, unius tantum codicis et Vulteii mentionem iniecit: mox, dum typothetae in graecis detinentur, unum pluresve Polyaeni codices utendos accepit, unum certe beneficio Jacobi Bongarsii[42]), fortasse lectionibus marginalibus ex alio codice petitis obsitum: quos codices, cum adnotationum appendicem adiiceret, passim in partes vocavit. Ita ex. gr. cum plagulae graecae ex officina prodirent, 4, 7, 2 ex Vulteio supplevit *τὸ βιβλίον*, recte ad sententiam quidem, postea in adnotationibus ex libris mscr. *τὰ γραμματεῖα*, quod nostri quoque exhibent. Pariter in adnotationibus ad 5, 12 bis probat 'lectionem librorum *postea* repertorum'. Quid, quod Darmarianus codex, quo usus est, deficiebat ni fallor 8, 59 in verbis *οὐκ ὀλίγους Αἰτωλῶν ἀπέκτειναν*, neque tamen minus editio producta est usque ad 8, 71, puto ope codicis Bongarsiani.

Dolendum quidem hunc codicem et reliquos, si qui fuerunt, sero in manus Casauboni pervenisse ideoque maximam partem in

41) Cf. Maasvicius ad Pol. 7, 6, 6. Blume observat. pg. 26. 27.
42) Cf. Casaubonus ad Aeneam Poliorc. cp. 27.

adnotatis demum hic illic in usum conversos esse: nam in universum aestimanti Casauboni editio, qualem nobis reliquit, Darmarii recensione nititur. Hanc tot hiatibus mendisque inquinatam ut primus purgaret atque emendaret, amplius centum annis post Casauboni editionem anno 1691 contigit *Pancratio Maasvicio*, vel licuit potius purgare: plus enim doctissimo Casaubono tribuit quam melioribus subsidiis, quibus instructus erat, et 'sicubi ab illo abeundum erat, quanta id fieri potuit factum est modestia'. Codices igitur, quorum collationibus usus est, hi duo sunt:

8) codex Florentinus,

9) codex Cantabrigiensis ex bibliotheca collegii Trinitatis, hic et ille iam ante Maasvicii editionem a plurimis viris eruditis studiose usurpati[43]). Quos, etsi Casaubonianos codices aliquanto superant, tamen ne nuperrimus quidem Polyaeni editor, Adamantius Koraïs, eo honore habuit, quo digni sunt: equidem raro iis usus sum, tum quod prior parum accurate collatus est, posterior in capite decimo libri sexti deficit, tum quod his rursus meliores codices adhibere mihi contigit, Florentino similem eundemque praestantiorem Monacensem 401, Cantabrigiensi similem Parisinum 1686, de quibus statim dicam.

In bibliotheca imperiali Parisina asservantur hi Polyaeni codices:

10) codex Paris. gr. 1688, chartaceus in folio, nitide scriptus, sed admodum mendosus, quia librarius non solum codicem suum saepius male legisse videtur, sed etiam multa ex libidine mutavit[44]), aut iam mutata invenit. Margini trecentis fere locis discrepantia alius codicis adscripta est, simillimi Darmarianis. Neque tamen plane negligendum putavi: nonnulla enim (coniectura emendata?) margini adscripta invenies vere egregia et vel nullis praeterea testibus vel paucissimis tantum comprobata.

11) codex Par. gr. 1687, chartaceus, cuius haec est sub-

---

43) Vide plura in praefatione Maasvicii.

44) Ex. gr. pg. 48, 11 nostrae editionis *πλείονος* pro *μείζονος*, 51, 29 *ἔλυσε τὴν μάχην* pro *ἔπαυσε τὴν στάσιν*, 54, 8 *μέχρι* pro *μέσης*, 63, 17 *φυλάττοντες* pro *φρουροῦντες*, 66, 11 *ἔσωσεν* pro *ἔφυγεν*, 66, 20 *κατακαιομένης* pro *καταπεπρησμένης* 67, 5 *ἱερὸν* pro *ἑορτὴ*, 81, 30 *ᾤχετο* pro *ἐπανῆλθε*, 88, 9 *δυνάμεως* pro *ἐπιστήμης*.

scriptio: *ταύτην δὲ βίβλον Οὐαλεριανὸς Φορολιβιεὺς ο 'Αλβίνου 'Ενετίησι ἐν τῷ τοῦ ἁγίου 'Αντωνίου μοναστηρίῳ ἔγραψε, ἔτει τοῦ κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ ͵αφμ* (1540) *ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς Νοβεμβρίου ἱσταμένῃ*. Hunc optimis libris adnumerare non dubito. Confirmat enim non solum plurimas codicis Paris. 1686 lectiones, sed idem multas quoque easque optimas cum Monacensi 401 communes habet, ita ut recte inter hos duos codices quasi medius dici possit. Contuli libri primi cap. 13 sqq. et libri secundi cap. primum; vellem profecto etiam reliqua.

Maxima auctoritate inter Parisinos esse dicebatur

12) codex Paris. gr. 1686 chartaceus, saec. XVI, cuius collationem Seebodei cura accepit Guil. Arminius Blume (in Polyaenum observationes criticae, 1824. pg. 54) et a Blumio rursus Fridericus Haase (narratio de militarium scriptorum editione instituenda pg. 12. 13). Ipse totum contuli. Continet foliis 122 nihil praeter Polyaeni *στρατηγικά*, nisi quod ante summarium libri primi capita quaedam ex Polybii libro decimo 19—23. 27 conscribillata sunt. Praeterea notanda per strategemata, quae passim inter versum et in margine conspicitur, secunda manus, docta illa et emendatrix, philologi fortasse saeculi XVI. vel XVII.

Omnium codicum, qui Polyaeni strategemata continent, quosque accuratius examinare mihi contigit optimus est

13) Monacensis gr. 401, chartaceus in folio maximo saeculi, XV strategemata complectens fol. 1—189. Is multis locis solus veram lectionem servavit, ideoque Polyaeni editori in hoc libro fundamentum artis criticae exercendae ponendum erat. Quamquam melius actum esset de crisi Polyaenea, si illum codicem haberemus, ex quo Monacensis descriptus est. Nam librarius saepe per negligentiam peccavit, ita ut critico ubique altero codice bono opus sit ad evitandos quos ille in describendo commisit errores. Is mihi fuit Parisinus 1686 et vere his duobus plurima contineri arbitror, quae ex alterius generis libris ad emendanda Polyaeni strategemata repeti possunt. Innumerae fere sunt lectiones marginales huic codici adscriptae, quorum longe maior pars codicem Darmarianum, minor manum viri docti prodit.

Denique commemorandi

14) codex Escurial. T. I. 12. chartaceus, foliorum 151, saeculi XVI.

15. 16) codices Veneti duo ex bibliotheca S. Marci, membranacei saeculi XV, ab humanissimo et doctissimo *Antonio Pasini* mea gratia inspecti. Horum vetustior, continens folia 144 hanc habet subscriptionem: *Μηχαῆλος Ἀποστόλης Βυζάντιος μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς αὐτοῦ πατρίδος πενίᾳ συζῶν μισθῷ ἐν Κρήτῃ καὶ τόδε τὸ βιβλίον ἐξέγραψεν.* Alter dicatus Antonio Marsilio foliis 1—141 continet Arrianum de rebus gestis Alexandri Magni, 142—258 Polyaeni strategemata et a priore tam parum differt, ut ex eo descriptus esse videri possit. Immo prior ille, ut est omnium quos novimus antiquissimus, ita non solum alterius Veneti, sed fortasse aliorum quoque codicum, ex. gr. Parisini 1687 Venetiis scripti parens habendus erit, ad quam tamen coniecturam confirmandam accurata illius codicis collatione opus esset. Ex qua quantum spei ad emendationem Polyaeni affulgeat, facile ex iis intelligitur, quae modo de codicibus huius auctoris exposui.

Hi sunt fere alterius generis libri, qui adhuc in notitiam meam pervenerunt. Carent quidem omnes innumeris illis Darmarii vitiis, sed saeculo XVI plerique scripti Polyaeni strategemata exhibent non modo multis iam corruptelis depravata, sed mutila libro V. VI. VIII. Desiderantur enim in omnibus et vel in antiquissimo Veneto libri V capita 48 et 49, libri VI caput 26 usque ad 44, libro VIII finis capitis 71. Praeterea in nominibus propriis parum constantiae, *σσ* et *ττ* promiscue variant, *σ* et *σσ*, *λ* et *λλ*, *αι* et *ε*, *ει*, *ι*, *η*, *ῃ*, *υ* etc. vel in melioribus codicibus sexcenties confusa sunt et permixta, hiatus raro elisione vocalium aut transpositione vocabulorum vitatus, *ν ἐφελκυστικὸν* saepissime omissum, ut taceam de gravioribus corruptelis. Harum multae ex uncialium scriptura repetendae sunt, multae etiam ad itacismum, ad scripturam et compendia saeculi XIV referendae, veluti frequens permutatio litterarum *β*, *κ* et *μ*, ter scriptum *πορθεῖν* pro *πολιορκεῖν* [45]). Saepissime denique numeri corrupti leguntur [46]), ut-

45) Cf. ad 161, 16. *Πολυχόστος* pro *Πολυσπέρχοντος* 147, 20, *χαρῖνος* pro *χαριζόμενος* 187, 21, *ἐπιμελίαν* pro *ἐπὶ μίαν* 198, 19, *περιτειχίσας* pro *περιστήσας* 203, 20 etc.

46) Numeri corrupti 38, 26. 43, 12. 66, 15. 80, 7. 89, 4. 25. 111, 5. 141, 31. 172, 21. 176, 5. 185, 1. 201, 18. 233, 20. 21. 254, 12. 267, 16. 286, 15. 299, 8. 313, 7. Adde Vulteium 22, 19 *τριακοσίους triginta*, 136, 20 *πεντακόσιοι quinquaginta*, 164, 28 *πεντακισχίλιοι sexcenti*, nisi invitus potius peccavit.

pote iam in illo codice, unde nostri fluxerunt, non numeralibus sed litteris exarati. In alio scriptore tales codices vix bonos diceres, in Polyaeno Darmarianis certe meliores sunt et optimi et vel hanc ob causam laudandi, quod nullis fere grammaticorum vel librariorum glossematis doctisque interpolationibus inquinati sunt[47]). Ad pristinum nitorem scriptori reddendum quantum desit etiamnunc luculenter nos docet

17) codex Paris. graec. Supplem. 485, tum alia historicorum fragmenta, tum pag. 6 Polyaeni strategemata 4, 3, 22 et 4, 6, 3 continens, recens quidem, sed ex codice praestantissimo descripta, cui codici narratio de pugna Alexandri contra Porum facta praeclaras aliquot emendationes debet.

Possem alios quoque hic recensere Polyaeni codices, si omnes, de quibus fama percrebruit, enumerare operae pretium esset, ex. gr. codicem Pricaei, de quo vide Maasvicium in praef. ad Polyaenum, vel codicem Harleianum 5637, continentem varias lectiones in Polyaeni strategetica, notas in eundem forsan ab J. M. Dilhero collectas, varias lectiones alia manu, et iterum alias. Sed aut nimis remota investigare non licet, aut nulli sunt illi Polyaeni codices, ut *Bernensis mathem. graec.* 97, qui fol. 112 [b] sqq. non ipsum Polyaenum, sed *στρατηγικὰς παραινέσεις* Leonis imperatoris continet[48]), vel *Fermati codex* Pseudoheronis *παρεκβολῶν ἐκ τῶν στρατηγικῶν παρατάξεων*, de quo cf. Sam. Mursinnae praefationem ad Polyaeni editionem Berolini emissam anno 1756 et Fr. Haasei narrat. pg. 14. 15, vel denique *BasiliensisBatterii*[49]), idem ut videtur cum Basiliensi A. N. II. 14, easdem illas *παρεκβολὰς* anonymas et multa alia similis argumenti complectente.

Fluxerunt quidem haec Leonis et Pseudoheronis opuscula ex Polyaeno et insunt quaedam, quae vel ad lacunam illam libri sexti explendam pertinent, praesertim ex Hannibale excerpta, ut patet ex his speciminibus:

---

47) Glossemata, si recte vidi, haec sunt: *χουμίτρας* 253, 6, *καὶ ἅμα αὐγῆς* (?) 298, 29, *βαλεῖν* 300, 11, *ἐταράχθησαν* 302, 21 haec tria in uno eodemque capite. *Τίνες δόλῳ ἐχρήσαντο* 4, 9, *διδόναι* 101, 12, *ἄνδρων* 130, 10 nonnullos tantum codices insederunt.

48) Scripsit hoc de codice Arm. Köchly in progr. Turicensi.

49) Zuverlässige Nachrichten, Leipzig 1757, pars 110, pg. 444.

cod. Bernensis pg. 125. 126. *Ὁ Ἀννίβας ἐν Κάνναις ἐπολέμει Ῥωμαίοις. Τὴν γοῦν μεταξὺ τῶν στρατοπέδων ἀμφοῖν δι' ὅλης νυκτὸς ἀρότρῳ διατεμὼν γῆν ὕφαμμον οὖσαν ἀκριβῶς τε τὴν ὥραν ἐπιτηρήσας, καθ' ὃ [ὁ?] ἄνεμος ὡς ἐκ συνθήματος ἔπνει κατὰ τὸν θέρους καιρὸν, τότε δὴ πλείστῃ σπουδῇ τοῖς Ῥωμαίοις προσέμιξε καὶ τὴν αὐτῶν ἄρδην ἀπώλεσε στρατιὰν, ἅτε δὴ τοῦ ἀνέμου τὴν ἀνεγειρομένην ἐπιπροσθοῦντος (ἐπιπροσωθοῦντος?) κόνιν ταῖς αὐτῶν ὄψεσι καὶ μὴ ἀποβλέψαι συγχωροῦντος τὸ σύνολον.* (= Pol. 6, 38, 4).

cod. Basiliensis *Παρεκβολαί: πῶς ἄν τις βοήθειαν εὕρῃ ἀπὸ ἀνέμου: Ὅτι Ἀννίβας περὶ τὰς Κάννας ὑπάρχων καὶ βουλόμενος τοὺς Ῥωμαίους (τοῖς Ῥωμαίοις?) πολεμῆσαι, ἰδὼν τὸν τόπον ἀμμώδην, σκοπήσας ἐπιτήδειον ἄνεμον κατὰ πρόσωπον φυσῶντα τῶν πολεμίων, προσήγαγε τὴν φάλαγγα· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν ἄμμον ἐμπίπτουσαν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν οὐχ ὑπομένοντες ἐς φυγὴν ἐτρέποντο.*

Ibid. πῶς ἄν τις πολεμίου [εὔνοιαν?] ἐπισπάσηται: Ὅτι Ἀννίβας ἐν τῷ πολέμῳ φονευθέντα Φλάυον στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων τινῶν συμβουλευόντων τὸ σῶμα αὐτοῦ καθυβρίσαι, οὐ συνεχώρησε τοῦτο γενέσθαι, ἀλλὰ τὸν ἄνδρα ὡς ἀγαθὸν στρατηγὸν ἐπαινέσας καὶ ἐντίμως ἐνταφιάσας, πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπέπεμψεν· ὅθεν καὶ πολλὴν εὔνοιαν καὶ ἀγάπην ἕνεκα τούτου παρὰ Ῥωμαίοις ἐκτήσατο. (= Pol. 6, 38, 1).

Auctores vero horum opusculorum non ipsis Strategicis nostris usi sunt, sed potius, adhibito fortasse hic illic Polyaeno, opusculo quodam inedito, cui titulus est *Ὑποθέσεις ἐκ τῶν στρατηγικῶν πράξεων*. Continet has *ὑποθέσεις*, i. e. strategemata ex integro Polyaeni exemplari excerpta

18) codex Parisinus graecus 2522, quem, utilissimum ad emendandum et ad supplendum Polyaenum, primus in lucem protraxit Maiseroy, cours de tactique, vol. II. pg. 426 sq. post eum consuluerunt St. Croix, examen critique des historiens d'Alexandre, sec. edit. 1810 pg. 127 adnot. novissime Frid. Haase, alii. Sunt igitur in universum 353 strategemata, novo ordine disposita, alia ipsis Polyaeni verbis narrata, alia (eorumque maior pars) in angustum deducta et paululum immutata, ita ut eius testimonio nonnisi omni cautionis genere adhibito uti liceat: magnopere scilicet cavendum ne, quod epitomator ultro mutavit

vel emendasse sibi videbatur, in ipso Polyaeno reponamus. Sed vel sic is codex facile primum locum obtinet, quippe saepenumero ex eo solo vera scriptura cognoscitur, saepius Monacensis vel Parisini 1686 auctoritatem firmat. Praeterea is unus quindecim nobis strategemata servavit, quae in Polyaeni codicibus perierunt, 5, 48. 6, 27, 1. 2. 36. 38, 1—9. 41, 1. 2: nam decimum sextum, 3, 12, 1 a strategicis alienum ex Plutarchi vita Phocionis 23 ad sutum videtur.

Unum denique strategema, 6, 38, 10 suppeditavit nobis 19) codex Vindobonensis, continens strategemata navalia duodecim edita a Seyboldo in Polyaeni interpretatione germanica, praef. vol. II. pg. XIV—XXX.

Haec habui, quae de libris manu scriptis monerem.

Restat, ut quas curas viri docti praeter Vulteium, Casaubonum, Maasvicium in Polyaenum contulerint, temporum ordine enumerem.

Heringae observationum criticarum liber singularis, Leovardiae 1749, pg. 120—130.

Pierson ad Moerin, Lugd. Batav. 1759.

Koen ad Gregorium Corinthium, Lugd. Bat. 1766.

M. G. Fr. Kronbiegel[50]), de dictionis Polyaeneae virtutibus et vitiis. Lips. 1770.

Seybold in adnotationibus ad versionem Polyaeni germanicam Francof. ad Moen. 1793. 1794. Nostro saeculo

Adamantius Koraïs, qui editionem Parisinam anni 1809 (1810) *Παρέργων ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης* vol. I. curavit, sexcenta fere loca Polyaeni correxit, propemodum ducenta coniecturis temptavit, plura temere, sed multa quoque prospera fortuna, quippe quibus nunc accedat codicum nostrorum auctoritas. Codicibus Parisinis non usus est editor Parisinus; Maasvicianos et Casaubonianos eodem fere loco habuit, summo Vulteii versionem latinam. Huius libri censuram fecit

R. M. P. in 'Jenaische allg. Literaturzeitung' 1810. No. 185. 187. 188, quem appellavi censorem Ienensem.

---

50) J. Fr. Kaempffii dissertatio de Polyaeno nulla est. Is scilicet in disputatione publica adversarii partes contra Kronbiegelium susceperat.

Guil. Arm. Blume, in Polyaenum observationes criticae, Sundiae 1824; inspiciendae quoque eiusdem adnotationes ad versionem germanicam Polyaeni, fasc. 1. 2. Stuttg. 1833 et 1837, quam ad finem perduxit

Carolus Fuchs, fasc. 3 et 4. Stuttg. 1855.

Theodorus Malina, de dictione Polyaenea. Berolini 1854.

Fr. Car. Hertlein, Beiträge zur Kritik des Polyaen. Wertheim a. M. 1854, qui libellus prae ceteris utilis mihi fuit.

His subsidiis instructo mihi quod plura etiam ad emendandum Polyaenum conferre licuit, debeo VV. DD. *Augusto Baumeister*, *C. Fr. Hermann*, *A. Patakis*, *H. Sauppe*, *F. G. Schneidewin*, *Carolo Sintenis*, quorum emendationes vel coniecturas suis locis adnotatas reperies, imprimis vero litteris officiosis et doctissimis *F. Caroli Hertlein*, denique praeceptori dilectissimo, *C. Ludovico Roth*, professori Basiliensi. Ita factum est, ut mihi ipsi pauca superessent ex coniectura certa refingenda; cuius tamen fortunae me numquam poenituit. Iucundius enim mihi fuit, emendationes ex optimis codicibus erutas proponere quam virorum doctorum inventa, iucundius etiam, coniecturis nomina illorum praefigere quam meum. Si vero sunt, qui de emendationibus a me receptis accuratiorem disputationem desiderent, meminerint in adnotatione critica brevitati serviendum fuisse.

ADNOTATIO CRITICA.

INDEX NOTARUM.

S = cod. Paris. graec. Supplem. 485, continens Polyaenum 4, 3, 22 et 4, 6, 3.
H = cod. ὑποθέσεων Paris. graec. 2522.
M = cod. Monacensis graec. 401.
P = cod. Paris. graec. 1686.
m, p = lectiones a manu secunda sive inter versum sive in margine codicum MP adscriptae.
P_1 = cod. Parisinus graec. 1687.
P_2 = cod. Paris. graec. 1688.
F = cod. Florentinus.
C = cod. Cantabrigiensis.
D = codices Darmariani, quantum praesumitur ex consensu codicis Casauboni et Monac. gr. 187.
δ = solus Monacensis gr. 187.
V = Iusti Vulteii versio latina.
Vind. = cod. Vindobonensis.
L = Libri mscr. Polyaeni vel omnes vel certe MPD: quibus ubi auctoritas codicis H accedit, singulatim enotatum est.
Cas. = Casaubonus.
Maasv. = Maasvicius.
K = Koraïs.
E = Editores omnes.
W = Woelfflin.

Uncis [ ] inclusa desunt in codicibus, ( ) inclusa exstant, sed delenda videntur.

Ubi nihil praeter corruptam librorum scripturam adnotatum invenies, emendatio in ordinem verborum recepta Casauboni est. Exhibui per librum I et II potiorem lectionem codicum M, P, D et specimina codicum P_1 et P_2; inde a libro III graviores tantum discrepantias priorum illorum adnotandas duxi, atque in universum deleta fere dimidia parte brevitati studui. Codicum F et C, utpote iam apud Maasvicium collatorum auctoritatem raro adscripsi;

saepius V a Polyaeni editoribus hic illic correctum, ubique codicem H nondum editum in auxilium vocavi.

LIBER PRIMUS.

Pg. 2. Ἕλνης E — Θεμιστοκλῆς η MP; Θεμ. ζ DE: cf. ad 24, 5 — Post Cleonem MP male inserunt Θεόδωρος α —

3. Πολυαίνου στρατηγικὰ MPP$_1$ FC et Anon. de incredib. 11, pg. 323 Mythogr. Westerm. φησὶ Πολύαινος ἐν τοῖς στρατηγικοῖς; ἐκ τῶν Πολυαίνου στρατητικῶν (sic) πράξεων H: Πολυαίνου στρατηγημάτων ἐκ τῶν αὐτοῦ βιβλίων ποιηθέντων D; Πολυαίνου στρατηγημάτων E. Unus cod. Harl. 5637 Musei Britannici habet στρατηγητικά, unde conicias στρατηγηματικά. Cf. Front. strategematicon praef. lib. I et IV, et supra pg. VI.

3, 4 αἰεὶ] Cf. Κορασιβίη 6, 13, Πανδαίην 8, 17, Μενέλεων 12, 28 sq. 156, 6 sq. νηῶν 118, 16, κάρτα 141, 7, μάριες et μάριας 141, 20 sqq. καπέτιες 141, 30 sq. χρᾶσθαι 199, 6, Λάαρχος 318, 27, Φερετίμα 323, 16, quas formas Polyaenus ex vetustiore aliquo historiarum scriptore descripsisse censendus est. Dubitari tamen potest de αἰεὶ et Ὀδυσσῆα 4, 24 in ipsius Polyaeni praefatione obviis. Contra νηὼς 90, 27, πηδέω similia 119, 21, Μηνεγέτας 124, 31, Μνησίδαμος 197, 19, σφέας 250, 5, μοῦνον 257, 30, Πλαταιέων pro Πλαταιῶν, librariorum editorumve incuria inducta, ex optimis nunc codicibus correxi. — 6 ἔχων πάτριον DE — 9 μου M; μοι PDE: cf. 285, 23. 287, 20. 217, 28 — 18 ὅπλων MP ut 172, 14 τοῖς ὅπλων ἄρχουσιν; ὁπλιτῶν Dm E — 21 περιγενέσθαι Dm. —

4, 7 melius χρῆσθαι K — 9 post ἀποκινδυνευτέον PVC tituli loco Τίνες δόλῳ ἐχρήσαντο — 21 πολλὰ om. VFK — 23 ὡς δεινοῦ K: cf. 40, 27. 29. 178, 25. 211, 15 et ad 259, 22 — 24 Ὀδυσσῆα L; Ὀδυσσέα K tacite — 32 μύθοις] μύθοισι Strabo 1, 17, Stobaeus 54, 48; formula βούλῃ καὶ μύθοισι ap. Hom. Il. 4, 323. Locos Homeri a Polyaeno infra laudatos vide in indice s. v. Homerus. —

5, 6 ἐποίησεν M. Hom. Od. 8, 493; ποίησεν PD — 23 τῇ σκηνῇ M. marg. pr. manu et D; τὴν σκηνὴν MP — 26 τὰ del. K — 29 παρ' ἑκάστῳ MP; παρ' ἑκάστων D; περὶ ἑκάστου K — 31 ἀπὸ Δ. MP; ἀπὸ τοῦ Δ. DE —

6, 4 νευροῖσι D — ἦν om. D — 6 τυμπάνοις MV; τυμπάνοις οἷς PD — οἴνῳ τ. π. ἰαίνων DE — 7 ὅσα W coll. 62, 8. 150, 11. 169, 18. 219, 15; ὅσα δὲ LE — 8 δὲ del. K; δὴ Hertlein — 9 ἐδουλώσατο PDE — 11 κατελάβετο P; κατέλαβε τὸ MDE — 12 τῶν δὲ κ. ἡ μὲν κλ. DE — 13 Κονδάσβη M; Κονδάσκη PDE — 14 τῆς δὲ αὐτοῦ γ. ὑπομνήματα L; tacite corr. K — 15 πυκναὶ] πιεῖν K; concinnius esset ὗλαι (pro ἠδεῖαι) πυκναὶ vel tale quid: cf. 139, 12. 301, 27 — 23 οἱ Βάκτριοι DE — 27 τῶν γυν. vel ὡς γυν. K — 29 ἐμβαίνοντες W coll. 299, 31; ἐπιβαίνοντες LE; *appropinquantes* V: cf. ad 179, 12 —

7, 3 κτείνων DK — 7 [καὶ] κέρας Westermann — 10 φόβον]

caedem i. e. φόνον V = ἦν] ἧν K — γὰρ post ἦν inserunt DE — Διονύσῳ LK — 13 ἐσήμηνε MP; ἐσήμαινε D et Anon. de incredib. 11; ἐσήμανε K. Usitatior est apud Polyaenum aoristi forma ἐσήμηνα, rarior altera, sed optimis codicibus HM confirmata: cf. ad 124, 30 — 13 [τῇ] Anon. K — 16 ἦχον . . . ἐνεποίησεν] δόξαν ἐν. Hertlein coll. 9, 20. 17, 26. 62, 18. 66, 20. 300, 19. 303, 1, quae tamen omnia ad *oculorum* ludibrium pertinent. De forma ἦχος cf. 94, 5. 103, 18. 201, 25 — 19 τοὺς ante νυκτ. om. DE — 20 Πανὶ L; Πανικοὺς Anon. VK; usus Polyaeni Πανικὰ potius commendaret. Cf. indicem hist. s. v. —

8, 1 δ' ὡς DE — 2 ἀπέκτεινε DE — 5 ἦν ἡ φ. DE — 6 ἐνέβαλλεν M, ἐνέβαλεν PD; ἔβαλλεν K — 8 καταδ. τε καὶ π. DE — 9 Τροίαν L; Προῦ[illegible]αν H: cf. Diod. 4, 32. Apollod. 2, 5, 9 — 13 δὲ διώξας DE — 19 τξε'] *trecentos vicos* auctore Megasthene Plin. n. h. 7, 2, 29 coll. 6, 20, 76 — 20 ἀποφέρειν Hertlein — 21 ἤδη δόντας Cas. μὴ διδόντας MP; μὴ δόντας D; διδόντας K — 22 καταπτοοῦσα scripsi ex coni. incerta Hertleinii; κατανοοῦσα L; καταναγκάζουσα Cas. καταπονοῦσα Jac. Gronov. καταπολεμοῦσα Schneidewin — 25 ἐν τῷ π. DE — 28 μέσην τὴν B. DE. —

9, 3 ἦν ἀχρ. DE — 5 ὁδὸν ἐπαν. DE — 8 ἀπεκείρετο K et V *abradere solebat;* ἀπεκείρατο L — 10 δὲ M; om. PDE — 11 ᾄδων Ὁμ. DE — 12 ὄπιθεν Hom. Iliad. 2, 542; ὄπισθεν L — 21 γεν. τρ. DE — 23 λαβὼν τὸ π. Π. DE —

10, 8 ἐτέτηκτο MP; ἐτήκετο DE; κατετέτηκτο Paus. 4, 3, 5 — 13 Ἡρακλείδαις K: cf. 123, 9. 276, 16 — 14 ξένια *dona hospitalia* V; ξενίαν L: cf. infra versus 19 — 17 θέντας K; τιθέντας vel τιθέντες L: ceterum καὶ παρὰ τὴν ὁδὸν τιθ. DE — 22 ἔχει M; ἔχειν PC; ἔσχεν DE — 23 τῇ τοῦ K. σοφίᾳ DE — 25. 26 Ἄλνης DE; Ἔλνης VFC. Ἄλεος coni. Maasv. coll. Paus. 8, 4, 8; Ἀλήτης Odofr. Müller —

11, 9 Ῥεῖον ter MP — 10 ἀγγελοῦντας K. At amat Pol. praesens pro futuro, ut 13, 28. 24, 27. 38, 17, ubi item K ἀγγελοῦντα et προαγορεύσοντα correxit: in posterioribus tamen libris cautior praesens retinuit, ut 58, 13. 71, 24. 128, 27. 206, 8. 258, 3. 275, 11. 318, 29. cf. ex. gr. Plut. vit. Niciae 26 ἔπεμψέ τινας φάσκοντας — 11 τῷ δοκεῖν K; τοῦ δ. Hertlein — 12 (ἐστιν) om. M — 19 ὁρίων Pierson p. 223; ὀρείων L; ὀρέων Cobet — 20 εἰς μ. πρ. DE — 21 ἡρέθησαν, *oppressi, victi sunt* Hertlein; ἠρέθησαν M; ἠρέθισαν PP_2; ἤρισαν Dm; ἔδεισαν K — 30 ἔστ' ἂν Cas. εὖτ' ἂν L —

12, 9 καταλαβομένων M; καταβαλομένων P; καταβαλλομένων D — 15 τῶν om. HM — 19 τὰς K addidit, etsi non necessarium; om. L — ὁρῶν K, ut 58, 28. 138, 9. 16. 24. 289, 6: cf. quoque ad 21, 3 — 20 λύχνους DE — 26 δὲ [τοῦ] ἐν Hertlein — 27 Πολυξὼ J. Dan. a Lennep ap. Heringam obs. 120 ex Paus. 3, 19, 9; Φιλοξὼ vel Φιλιξὼ L; Φιλοζώη Cas. K: cf. Tzetz. ad Lycophr. 911 — 28 sq. Μενέλαον et Μενέλαος DE —

13, 1 αἱρουμένων D — 5 (μάλιστα) contra usum Polyaeni: om. D. K prius μάλιστα suspectum habuit; cf. tamen 263, 1 μάλιστα πολεμιωτάτην et Herod. post Moer. p. 460 μάλιστα πλουσιώτατος.

— 7 ἔπεμπον MD; om. PP_1F; ἀφῆκαν C — 14 καὶ γὰρ π. VK — 17 ἀντεπεξήεσαν H; ἀντεπεξίεσαν L — 18 ἀριστώντων ἠρίστων post ἀντανεπαύοντο cod. Fermati — 20 ὁπλίσασθαι PCFDm; melius ὁπλίσασθε et κηρύξω H; ὁπλίζεσθαι MP_1 — κήρυξ ἐκήρυξεν M contra usum Polyaeni — 22 εὐμαρῶς MP; εὐχερῶς H; εὖ μάλ' C, unde Koen p. 218 εὖ μάλ' ὡς. — 25 Μεσηνίοις etc. constanter MPP_1; Μεσσηνίοις DE — 28 ἀγγελοῦντα K — 29 παρεφύλαττον K et sic Polyaenus ubique; παρεφυλάττοντο L. Videri poterat Pol. saepius medium et activum promiscue posuisse, sed pleraque huius generis librariis imputanda esse et meliores nostri codices evincunt, ut 61, 16. 82, 30. 246, 4. 265, 27 et constans loquendi usus, ut nostro loco, corruptelam prodit cl. 162, 17. 203, 17. 224, 11. Rariores medii formae notandae ἀπαντᾶσθαι, de quo cf. ad 17, 20, ὁρᾶσθαι, si genuina est lectio, 156, 3. 293, 21. ἐργολαβεῖσθαι 241, 26. ἀπειλεῖσθαι 272, 25.

14, 1 εἰς ἀναχώρησιν del. Hertlein et post ἀνέζευξε addit ὡς ἀναχωρήσων — 6 ἐμβάλλει K—οἱ δὲ περὶ K — 12 ἐξεύρισκε coni. K — 14 οἱ Λ. δὲ DE — 16 παρήγγελλεν K — 17 στρατεύετε K; στρατεύητε L — 20 τὸ φεύγειν . . . τοῦ μένειν Plut. HM; τοῦ φ. τὸ μ. PP_1; μὴ τοῦ φ. τὸ μ. DE — 27 τὰς] aut del. aut in τινὰς mutandum censet Hertlein —

15, 11 οἱ Πελοποννήσιοι MP_1; οἱ πολέμιοι PDE — 12 παρ. ἦν DE — 17 ἐπανατεινάμενος MD; ἀνατεινάμενος PE — 21 γὰρ M PP_1; οὐκ FC; γὰρ οὐκ DE — 22 προΐασιν Blume; προϊᾶσιν LE — 24 μὲν οὖν DE — 26 malim κατεστήσαντο coll. 16, 11. 233, 4. 284, 23 et Juliano or. I. 16 D τιμὰς καταστῆσαι: ἀνέδησαν vel ἀνῆψαν τὰς coni. Hertlein —

16, 1 Κελαινῶν schol. ad Aristoph. Acharn. 146, Pac. 890. — 4 τεύξας ἀπάτην W; τεύξαν ἀπάτην MP_1V, τάξαν ἀπ. P; τάξιν ἀπάτῃ DE. cf. Hom. Od. 8, 276 τεῦξε δόλον — φόρον, *praedam* C. L. Roth; φρόνον V; φόνον L. Aliter Naber et Schmidt in Z. A. Wiss. 1855, 519 — 7 δεύτερος ἰὼν Mp V; δεύτερον ἰὼν P; δεύτερον ἄγων Dm; cf. schol. ad Aristoph. Acharn. 146 ἀδικεῖν αὐτὸν δεύτερον ἥκοντα Pac. 890 ἀδικεῖς δεύτερος παραγενόμενος — 12 Ἀπατούρια Maasvicius, ἀπατηρίαν MPP_1FC; ἀπατουρίαν D — 17 ἔστω ἡ ζημία coni. Cas. at cf. 82, 25 — 23 κατὰ κράτος ut solet auctor P Dm; ἀνὰ κρ. Mp vel P pr. m. supra scr. —

17, 3 μὴ] τὶ P_1 — 5 ἔπλεον P_1 — 7 στεφάνοις P — 17 εἰς Ἀττικὴν DE — 20 ἀπηντᾶτο L; ἀπήντα K: forma media legitur quoque 192, 8. 278, 9. activa fere vicies. — 25 μεγ. καὶ καλὴν K — Παλλ. ὅπλοις DE — 26 ἡ Ἀθηνᾶ M; Ἀθηνᾶ vulgo. Cum articulo 11, 19. 64, 29. 65, 5. 240, 1. 277, 1. 326, 8. 331, 27. 332, 3. omisso art. 241, 20 — 27 κατάγοι M; κατάγει PDE — 28 κατέσχεν MP cum genet. ut 155, 30. 175, 23; ἐκράτησεν Dm. Cf. Schweighaeuser ad Appianum p. 120 sq. — 31 ἦλθον M —

18, 1 δημ. βουλ. DE — 4 ἀκούσειαν M; V ut supra *exaudire* — 6 καὶ τὰ ὅπλα ἀρ. DE — 9 τεχν. τοῦ Πεισιστράτου κ. M — ἐπὶ τὴν D: cf. 93, 22. 254, 8. 335, 27. — 28 τὸ στρατήγημα τῶν φ. MPP_1

genet. obiect. τὸ κατὰ τῶν φ. στρ. DE, quod ex 19, 3. 4 corruptum videtur, ubi codex Casauboni habuisse videtur κατὰ τῶν φ. —

19, 3 κατάγοι] φέροι καὶ ἄγοι coni. Cas. probante Berglero — 4 λαμβάνοιεν D; λαμβάνειεν M; λαμβάνοι P — 5 ἕξοι W; ἕξει vel ἕξω L; ἕξων K — οὐδ' ἂν omisso οὐκ K — 8 ἐν τῷ ἱερῷ ϑ. π. DE — 13 [ταῖς σπονδαῖς] W; similiter V et K : om. MD; σπονδαῖς post οἱ δὲ habent PP_1 FC — 17 τῆς ἐπιϑ. μετ. DE — 19 ϑ. τοὺς ἀδ. K — 21 καὶ μετ. DK — 25 Μιλήσιος MP; ὁ Μιλ. Dm E: cf. 19, 2. 20, 16. 39, 16 etc. — 28 ἀποκείρας D —

20, 4 καὶ καταβὰς D — 6 τὴν Ἰωνίαν ἀπ. DE — 8 ἐμονομάχει P — 9 ἴσα ὅπλα DE — 12 Λεσβίοις M egregie et simile quid voluit P_1; δεσμίοις ceteri E, nisi quod K δεσμοῖς. — 13 τῷ τε λίνῳ E — 16 ἐπιπλεῖν τοῖς Massvicius; ἐπὶ πλείστοις M; ἐπιπλεῖν PD; ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτῃσι Herodotus — 21 οἴει Koen p. 49 ex V fortasse *Quid, inquit, credis illos aliud optare;* Διὶ P; τῷ Διὶ M; δὴ D: νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὔχεσθαι ἄλλο Herodotus — 21 τὸν ἠπ. DE — 22 τοῦ Βίαντος DE — Κροῖσον ἔπεισεν DE — 27 καὶ om. PP_1 —

21, 1 ἐκκλ. καὶ εὐϑ. DE — 3 τῶν ἵππων M — τριηρῶν K ubique scripsit: cf. ad 12, 19 — 5 οὗτος K — 6 ὥστε μοι εἴ τί μοι M — 7 χρήσασθαι P_1 — 9 οὖν PP_1m; γοῦν MD — 12 Συρ. τυρ. ἐγένετο DE: cf. 23, 5 — 17 ἰδέαν MPP_1 V; ἰδίαν D — 18 ἀμφιάσας M; ἀμφιέσας ceteri E: cf. 235, 23. 333, 4. et ad 106, 8 — 21 ὑπὸ τὰς μυρίνας D; ὑπὸ ταῖς μυρρίναις K — 25 ἔϑυσεν MPP_1; ἔϑυεν DE — ος vix sanum est: ὡς P; *ita* V — ἅμα pro ἄφνω D; ἅμα, ἄφνω K —

22, 1 ὑπήκουσαν MPP_1; ὑπείκουσαν D: praefero tamen ὑπείκουσιν, quod coni. Valkenarius ap. Wyttenb. ad Julian. p. 203 ed. Lips. *concesserunt* V; ἀπῴκησαν Hertlein — ὑποβαλόντες MP_1; ὑπολαβόντες PDm — 4 Καρχηδονίοις D; Χαλκηδονίοις ceteri — 9 ὄπισθεν παραγγείλας coni. K — 12 διέφϑειρον P — 19 τὴν del. K — 20 ἂν del. K — 23 κινδυνεύσεσθαι P_1 et K: praesens infinitivi pro futuro 15, 9. 40, 2. 152, 11. 28 et 29; cf. quoque 24, 28. 39, 7 et ad 11, 10 — 28 τὴν M; om. ceteri E —

23, 4 ἀποκτ. καϑεύδοντας DE — 5 τυρ. Σελ. ἐγένετο DE — 11 οἱ πολ. μὲν PP_1; οἱ γοῦν π. H — 12 κωλύσοντες Koen p. 31 coll. 195, 30; κωλύοντες L — 19 εὐγενῶν HM ut coni. Cas.; συγγενῶν PP_1 D: cf. Niebuhr hist. rom. I. not. 821 — 20 ἐπεδίδου M: cf. 56, 30 — πολλαῖς ἡμέραις H — 21 τιμήσας προεδρίᾳ Valkenarius in Stephani thes. l. gr. VI. 1687 A; τιμῆς καὶ προεδρίας H; τιμῆς προεδρίας L — 23 ἀπεπέμπετο DE —

24, 2 ἐστὶν ante ἔφη inserunt Cas. K — 4 καὶ ἡ νίκη Pierson p. 438; καὶ ἡνίκα MP; ἡνίκα δὲ D — 5 Τοῦ etc.] Novum hic incipere strategema cum res ipsa, tum πίναξ libri primi (Θεμιστοκλῆς η) docet: qui in E leguntur numeri uncis inclusos addidi. — 14 sq. Σίκιννος et Σίκιννον MP_1 et Plutarchus; Συκ. PD — εὐνοῦχος] εὔνους τῷ Θεμιστοκλεῖ Plut. Them. 12; οἰκέτης, παιδαγωγός, *servus* vocatur apud Plut. Them. 12. Diod. 11, 19. Clem. Alex. Paed. 1, 7.

Corn. Nep. Them. 4. Pol. igitur aut corrupto Plut. codice usus est aut male respexit verba Plut. c. 16 *τινὰ τῶν βασιλικῶν εὐνούχων*. Ne vero nostrum locum emendare coneris, cf. 24, 26 *εὐνοῦχον ἄλλον*. — *τῶν παίδων* Seybold; *τοῖν παίδοιν* L: cf. Valken. ad Herod. 8, 75 — 16 *δῆθεν* Dm; *δὴ* ceteri — 17 *ὁ βασ.* DE — 18 *συνέτριψεν* M; *συνέστρεψεν* ceteri — 21 *βουλεύονται* HPD; *βούλονται* M — 26 *Ἀρνάκην* Plutarchus — 27 *προαγορεύοντα* MP$_1$; *προσαγ.* vulgo; *προαγορεύσοντα* K —

25, 1 *φυγὼν* HMP; *φθάσας* D — 3 *ἤγειρον* K; *ἤγειραν* L — 4 *ὁ Θεμ.* DE — 5 *οὗτος* MD, quod retinui coll. 95, 3; om. PP$_1$ et del. Hertlein coll. 255, 15. Xenoph. anab. 6, 1, 8 Cyrop. 8, 1, 20 — *εἰς Λακεδαίμονα* post *ἀφίκετο* E — 6 *ἐγείρεσθαι* coni. K — 7 *ἔφη* ante *τοὺς* addunt E — 15 *Ἀθῆναι* MP$_1$; *Ἀθηναῖοι* PDm — 17 *ἀργυρείων* Hertlein, item 34, 26 — 20 *πραχθὲν* D — 23 *κατέστησεν* DmK; *κατεσκεύασε* coni. K — 24 *χρησάμενος* E — 29 *τοὺς τοίχους* HMP; *τοῦ τείχους* D; *τοὺς λίθους* m, ut est ap. Herod. 8, 22 et Plut. Them. 9 —

26, 1 *βασ. ὑπόπτους αὐτοὺς ἐποιήσατο* D; *βασ. ὑπ. αὐτοὺς ἐλογίσατο* cod. Fermati — 8 *πεισθεὶς αὐτὸν* DE Thucydides — 9 *σωθείημεν* K — (*οὖν*) om. DE; *οὐκ* coni. Maasvicius — 11 *διὰ τάχους ἄν*. DE — 15 *δὴ ἐπιόντος* Koen p. 185; *διέποντος* L; *διαβάντος* E — 17 *καθέντες* K — 19 *καταθώμεθα* K — 20 *ἄραντες* K; *αἴροντες* L; *αἴρονται* Blume — 28 *στενότητι* HMV; *σεμνότητι* PP$_1$ D —

27, 2 *τοὺς* om. P — 3 *ὡς* om. C — *βρ. καὶ ἀστρ.* DE — 4 *τὰ αὐτὰ* M, unde fort. scrib. *ταῦτα* — *ἄστρον*] *ἀέρος* m — 5 *διοσημιῶν* K: an *διοσημειῶν*? — 6 *προειδότες* D — 7 *οἱ δὲ πολ.* DE — 9 *πολεμίαν* coni. K — *νυκτ. διαπ.* DE — 10 *αἴρῃ τὸ* HMP; *ἄρῃ τὸ* K, quod praefero; *αἴρητο τὸ* vulgo: cf. ad 97, 26 — 12 *τὸ* om. M — 14 *προήκαντο* D; *προσήκαντο* MP — 16 *Ἑλλήνων*] *Atheniensibus* V — 18 *μηδιζόντων*] *μᾶλλον βαδιζόντων* Dm — 30 *ἐξαπ. σχ.* DE —

28, 1 *φίλον* MP$_1$; *προσεδέξαντο τοὺς Ἀθηναίους ὡς φίλους* Diodorus: cf. tamen ad 209, 13 — 2 *ἐφάνησαν Ἕλληνες* DE — 3 *καὶ* om. MPP$_1$ C — 5 *πολλὰ αἰχμ. καὶ βαρβ.* D — 6 *εἶχε* vel *εἷλε* M; *πολλοὺς τῶν βαρβάρων αἰχμαλώτους λαβόντες* Plutarchus: cf. ad 256, 24 — 8 *κάνδυς, στρεπτὰ* V *vestes, torques*; *κάνδυστρεπτὰ* PP$_1$; *καὶ δύστρεπτα* MD — 11 *τοῖς συμμ. πρ.* DE — 19 *θεῖν* DV *excurrerent*; *θεῖναι* MP — 28 *τὶ* H; *τὸ* LE —

29, 2 *ἦν* PP$_1$; *ἂν* H; *εἰ* vulgo: *μείνωμεν* edebatur ante K — 5 *μέχρι* DE — 9 *οἳ* HM; *αἳ* PDE — 10 *παρασχεῖν* HP — 11 *συμβαίνῃ* MPδ; *συμβαίῃ* E; *συμβῇ* H — 13 *δῃώσων ἐνέβαλε* MPP$_1$; *ἐνέβαλε δῃῶσαι* Dm; *ἐνέβαλε δῃώσων* K — 14 *προϊδόμενος* MP$_1$; *προειδόμενος* PDE — 15 *αὐτοῦ* Hertlein — 17 *προελθὼν* D — 22 *ἐν πρ. γύναιον* DE — 24 *εἰσιὼν καὶ ἐξιὼν* D — 25 *τοῦτον* MP —

30, 2 *ἐπεισήγαγεν* M — 7 § 1. 2 hoc ordine MP$_1$ V; P § 2 in marg. habet; § 2 ante § 1 DE — 10 *τιθέντες* PDm — 13 *καρτεροῦ* MP$_1$; *κρατεροῦ* PDm E. *Καρτεροὶ* dicuntur apud Polyaenum colles, muri, urbes 56, 22. 140, 3. 146, 18. 167, 25.; milites, exercitus,

proelia modo *καρτερὰ*, modo *κρατερά*. Cf. ad 83, 14 — 15 *περιετείχιζον* MP_1; *περιετείχισαν* PDE, et transpositis verbis *τὸν λόφον π.* DE — *ἤγειραν* DK — 24 *διεσώθησαν* DE — 25 *ὠφ. καὶ μᾶλλον κωλ.* DE — 26 *πόλεμον* PP_1; *τῶν πολεμίων* coni. K; *ὡς κατὰ νώτου μὴ δυναμένων τῶν πολεμίων ἐπιτίθεσθαι* H —

31, 10 *ἐπιφανείη* Aug. Baumeister et Hertlein; *ἐπιφανῇ* LE. Hic est unus locus, ubi coniunctivus post *εἰ* contra librorum auctoritatem, favente tamen Thucydide 4, 120, corrigendus erat: nam 29, 2. 249, 27 *ἢν* pro *εἰ*, 194, 9 indicativus, 255, 17 optativus pro coniunctivo ex optimis libris restitutus est. Cf. quoque ad 193, 15. 16. 272, 26. Ceterum inverso ordine *σκάφος ἐπιφανῇ* DE — *ἄλλη*] *at* V, i. e. *ἀλλ' ἡ* — 22 *καὶ χιλίους* L — 23 *ὑπηύγαζεν ἕως* Koen p. 32 coll. 251, 21. 283, 28; *ἐπηύγαζεν ὡς* L — 28 *Ὀλυμπίειον* Hertlein — *ὁμαλὸν* DE: cf. ad 167, 5 —

32, 13 *συνέβη κωλυθῆναι τοὺς πολεμίους ἐν τῷ τέως, ἕως ἀπὸ Θάψου ἡ δυν.* etc. H — (*ἡ*) om. MPP_1 — 20 *τοῦ* MP_1; om. PDE — 22 *τῶν*] *τόπων* K, *loco firmiore* V, quod commendatur locis 95, 14. 103, 28. 116, 29. 132, 24. 210, 25. 325, 20; sed similiter variant *τόποι στενοὶ* et *τὰ στενὰ* 31, 13. 93, 15. 105, 14. 115, 17 et 54, 17. 22. 105, 16. 125, 21. 29. Cf. quoque 211, 3. 275, 9. — *ὀχυροτέρων* H — 23 *ἀναχώρησιν* H — 27 *ὡς αὐτὸς εἴη ὁ τὸν ἄνδρα πεφονευκὼς* H —

33, 1 *ὃ*] *ᾧ* Seybold K — 7 *ἐγκ. καὶ τὰς* DE — 9 *ἀνεσκεδάννυντο* DE: cf. 43, 22 — 10 *οὐκ ὀλ. σωμ. εἷλον* DE — 13 *πολ. τὰς Ἀ. τῶν Λακ.* DE — 18 *ἀντανάσχῃ* Cas. *ἀνάσχῃ* $HMPP_1$; *ἀνάσχοι* D. Cf. v. 21 *αἴροντος* et *ἀντᾶραι*, 231, 20. 21 *πυρσοὺς ἀνέσχον* et *ἀντανέσχον*, 13, 17. 18. 23, 9. 11. 40, 8. 9. 299, 2. 3 — 20 *ἀφορῶντες ἐς τὴν ἀκρόπολιν* H; *ἀγρυπνοῦντες ἐς τὴν ἀκρ.* L; aliter E — 26 *κατῆρεν* DmE: cf. 113, 6 — 27 *αὐτὸν* MPP_1V; *αὐτῶν* DE —

34, 1 *διελόντας* Thucyd. Diod. 13, 4 — 8 *καταλιπόντας* D et P_1 rec. manu; *καταλιπὼν* ceteri — 13 *ἐξῄεσαν ἐπὶ Κατάνης* H, *πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης* Thucyd. omisso *τὴν*: cf. tamen 26, 4. 41, 14. 257, 13 — 14 *προελθόντες* Hertlein, quod probo — 15 *Συμέθρῳ* vel *συμμέθρῳ* L — 17 *προσέπλευσεν ἐν* dittogr. L; *πρ. μὲν* coni. Maasvicius — *κενῇ καὶ*] *καὶ νικᾷ* H — 24 *Ἀθηναίοις* Cas. *αὐτοῖς* L — 30 *παρετάττετο Συρ.* E ex V *aciem instruebat*; *πολεμῶν Συρ.* H; significavi lacunam —

35, 3 Fort. *κατὰ προσώπου*; cf. tamen 14, 7. 135, 26. 264, 11. 284, 1 sq. 289, 11: *κατὰ νώτου* saepissime, nusquam *κατὰ νῶτον* — *ἀνῆψε* etc. suppl. Cas. ex V *incensa filice fumoque et igni in Syracusiorum oculos delato;* melius fort. *ἐμπεσόντος* coll. 157, 5: *ὕλην ἐμπρήσας* H — 7 *ἔφευγεν* MPP_1; *ἔφυγεν* ceteri — 9 *μείνας*] leg. suspicor *ἀναμείνας* (abwarten) coll. 33, 5. 39, 8. 49, 9. 254, 7: *noctu manens* V, quod coll. v. 11 falsum esse intelligitur. — *νήσας καὶ πῦρ* DE — 13 *παραφραγμένην* M — 15 *περὶ*] *ἐπὶ* coni. K; *πολιορκῶν* H — 17 *ἀποχωρήσοντας* Blume, Patakis: *ἀποχωροῦντας* H; *ἀποχωρήσαντας* L — 26 *ἐπὶ* proposuit K; *περὶ* L; *πρὸς* H: cf. 88, 20 —

36, 1 πρὸς τῇ γῇ καθωρμισμένας Diodorus; προσορμίζουσας DE — 2 ἀνεῖλκε (V *retrahebat*) Blume et codices quidam Casauboni; ἐφεῖλκε D; ἐπέβαλλε σιδηρᾶς χεῖρας καὶ ταύτας (scil. naves) ἀποσπᾶν ἀπὸ γῆς ἐπειρᾶτο Diodorus — 3 ἀνέκοπτον DE — Φαρναβάζοι PP_1; an Φαρναβάζειοι? cf. 60, 18 — 9 περιαγαγὼν K; περιάγων L — 10 καινὰ] καὶ τὰ Koen p. 310 — 12 στρατιῶται] *Spartiatae* V — 23 τὸ Blume, quod dubitanter recepi; οἱ L; om. K; σφίσιν αὐτοῖς pro οἱ εἰσαῦθις Hertlein — ἀσφαλῶς DE — 28 ἀποληφθέντες Koen p. 213; *intercepti* V; ἀπολειφθέντες L; ὑπολειφθεῖσιν Plut. Cim. 16. — 29 ἐσήμανεν HMP_1; ἐσήμαινεν PP_1 supra scr. D; ἐκέλευσε σημαίνειν Plutarchus: ceterum transpositis verbis ἐσημ. ἔφοδον DE: cf. ad 124, 30. —

37, 5 Καρύας Heringa; Κᾶρας vel Κάρας LE: cf. Xenophon Hellen. 6, 5, 25. 7, 1, 28 — 7 τῷ om. M — 12 ὁπηνίκα M; πηνίκα ceteri E — 13 προσεβάλομεν DE — 14 ἀλλ' ὅτε DE — 28 τὴν ἀρχὴν τοῦ π. DE —

38, 5 μεταβαλομένων K; μεταβαλλομένων L — 7 ἀντανήγετο DK — 13 [δούλων] censor Jenensis; [οἰκετῶν] Sauppe — 17 ἀγγέλλοντα W; ἀγγέλλοντα τὰ L; ἀγγελοῦντα K — 21 συν. ἀποφ. DE — 22 τὸ ὁπλιτικὸν W; τὸ πλιτικὸν P_1; τὸ πολιτικὸν ceteri; τῶν πολιτικῶν K — κατεπείγει DK — 26 ἑξακοσίων MP_1: χ̄ P; ἑξακισχιλίων DE —

39, 2 ἔδοξεν K; ἔδοξαν L — 6 πάντα σοὶ Car. Lud. Roth; πάντες οἱ L; οἳ καὶ πρότερον εἰώθεσαν κρύφα τῷ Νικίᾳ διαλέγεσθαι; transposuit K οἱ μέχρι νῦν πάντα μηνύοντες — 8 ἕω Maasvicius; ἕως MPP_1; ἕως ὄρθρου DE: cf. ad 35, 9. Polyaenus saepius ἀρχομένης ἕω, πρὸ τῆς ἕω, similia — 16 ἐν τῇ Μιτ. DE — 19 οἰχ. ἡττ. DE — 21 καὶ παιωνίζοντας DE — 24 ἠσ. Ἐτ. DE — 29 συγκαταλύσειν H Plutarchus; συγκαταλύειν L —

40, 2 συμπράσσειν om. H — 5 πολλοὺς κτ. DE — 8 οἱ Ἀθηναῖοι DE — 10 μὲν οὖν ἀποπλ. DE — 14 ὑπεσήμανεν HM; ὑπεσήμαινεν ceteri E — 16 ἐκβ. ὧν οἱ μὲν DE; ἐκβ. καὶ οἱ μὲν H — ἀνεπαύσαντο H — 19 αἱροῦσιν αἰχμαλ. L; αἱρ. οὖν ἄνδρας αἰχμ. Cas. E; αἰχμάλωτος de navibus usurpatum 71, 5. 113, 21. 148, 17 — 22 παρήγγελλεν K Patakis; παρήγγειλεν L; ἐκέλευε Plut. Lysand. 8 et ἔλεγε in apophth. Lacon. s. v. Lys. 4 — 27 πολεμίους δὲ] τοὺς δὲ ἄνδρας Plut. ll. cc. Ael. v. h. 7, 12. Dio Chrysost. or. 64, p. 640 C. — 25 κρυπτόμενοι om. δ — φόβῳ D; om. ceteri: locus suspectus — 29 αὐτοὺς DE — προσῆκον Koen; προσῆκεν L —

41, 2 (πόλει) del. Patakis et Hertlein — 3 οἱ μὲν οὖν DE — 8 β. τῶν Λακ. DE — συμφέρει *conducit* V — 17 ἠγόρευσε K — 21 ὅλης τῆς ἡμ. DE: cf. 307, 5 —

42, 2 sq. Θρασύλος P_1 semel; Θρασύλλος L — 10 Ἀναξίλαν vel Ἀναξίλαον Wesseling ad Diod. 13, 66; ἀναξίαν MPP_1; ναξίαν οἱ omisso priore οἱ Dm. Cf. Xenoph. Hellen. 1, 3, 18. Plut. Alcib. 31 — 18 sq. Κόνων H; L plerumque Κώνων — καταλιπόμενος P — 23 προαισθανόμενοι PD —

43, 1 διεσπασμένων PP_1; πολὺ τῶν ἄλλων ἀπεσπάσθησαν Dio-

dorus; τὴν σύνταξιν λυσάντων H; διεσπαρμένων MD — 10 οἳ M; οἱ ceteri; ὃ K — 12 δεκασθέντες K Patakis (ι= δέκα); ασθέντες P; βιασθέντες ceteri — 18 post ταχυναυτούσας addiderim cum H ναῦς; om. MPP_1; τῶν νεῶν DE — 20 ἐξειργασμένους DE — 21 προσιούσης K: cf. 280, 6 — 23 πῦρ ἀνέκαιον] *cum alii ignem incenderent* V; πυρὰν ἔκαιον L — δεῖπνον παρεσκεύαζον K; πυρὰν ἀνεσκεύαζον L dittogr. Cf. 60, 3 et H ἡνίκα ἴδη ἀσχολουμένους πρὸς ἀναγκαίας χρείας τοὺς πολεμίους: Xenoph. τυχόντες ἐν τῇ γῇ ἀριστοποιούμενοι — καὶ del K —

44, 2 σκοπῶν MPP_1 — 2 τριήρη D; τριήρει MPP_1; ὁμοίαν τῆς ἐκείνου ἑτέραν κατασκευάσας H — στρατηγὸν MV — 6 εὐθέως ὡς ἐπὶ Patakis — 10 Τισσαφέρνην DE — 12 ἠγόρευσε K; ἀγόρευσε M; ἀγορεῦσαι PP_1; ἀγορεύσας D — μὲν del. K; at alterum membrum excidit — τῆς σκευῆς] τῶν σκευῶν Xen. — 13 [κατακαῦσαι] ** W; ex Xen. adde fere [συγκατακαῦσαι δὲ καὶ τὰς σκηνὰς]; Cas. suppl. καταλείπειν, K καῦσαι — συμβαίνῃ DE — 14 καὶ] ἢ K — 22 καταλαβόντων M — 23 ἦν post Ἕλλησιν habent DE — 24 ἔφοδον ἐπὶ W coll. Xenoph. ὁρᾷ ἔφοδον ἐπὶ τὸν λόφον; ἔφοδον ὄντα L; εὔοδον ὄντα K; εὐέφοδον ὄντα Blume; ἔφοδον εἶναι ἐπὶ Cobet; ἔφοδον οὖσαν ἐπὶ Patakis — 27 τοῦτο] scil. ὄρος coll. Xenoph. τοῦτον K —

45, 1 γενομένους K — 2 malim διήγαγε cum K — 3 πειρ. διαβ. DE — 7 bene ἀντικαθημένους H et coni. K, ut paulo superius legitur. Cf. 55, 13. 65, 12 et ad 100, 22 — 9 ἐμβαλόντων M. pr. manu ut videtur, et C; ἐμβαλλόντων M sec. m. corr. PP_1 D —

LIBER SECUNDUS.

46 Γοργίας L ut quoque 67, 11 sqq. Γοργίδας recte 47, 17 — Ἰσάδας Maasv. K: cf. ad 68, 25 — Εὐρυπῶν K in adnot. Εὐρυτίων similia L —

47, 6 ὑφ' ὑμῖν Hertlein — 8 ἀπῄει Xen. Hellen. 4, 6, 13; προσῄει L — 9 ἐβούλοντο C; ἐβουλεύοντο L — 10 ἀπέτρεψεν K Patakis; ἐπέτρεψεν M; ἐπέστρεψεν PP_1; ὑπέστρεψεν D: cf. 56, 8. 160, 2 — 12 φοβηθήσοιντο K — 19 ἡσυχῇ $HMPP_1$; ἡσυχεῖ D — προτειναμένους HPP_1; προτειναμένοις MD — 20 προσερεισαμένους P_2 marg. προσερεισαμένους P_1; προερυσαμένους MP; προερυσαμένοις D; *affigant* V.

48, 2 ὅτι MD; ὡς H; om. PP_1 et malim abesse. — 4 ἐμπέσῃ Plutarchus; ἐμπέσει M; ἀθυμήσῃ H; ἐμπέσοι PP_1 DE — 8 προῆλθεν Plut. H P_1D; προσῆλθεν MP — 10 πλέον DE — § 4. 5. 6 in DE hoc ordine leguntur: 5. 6. 4 — 14 παρήγγελλεν K — 15 Ἀθηναίους HL: malim tamen Θηβαίους cum Xen. Hell. 4, 3, 20, codice Fermati παρεκβολῶν et Wessel. ad Diod. 12, 34: similiter 54, 21 M Ἀθήνας pro Θήβας. 'Quidam codd. Βοιωτούς; vera lectio Ἀθηναίους καὶ Βοιωτούς.' Casaub. — 16 φεύγουσιν MPD; συμφεύγουσιν HP_1; *confugiunt* V — τὸν νεὼν L; τὸν νεὼν τῆς Ἀθηνᾶς E ex

Plut. Ages. 19 — 19 *ἀναμαχουμένοις* Hertlein — 20 *ἐποίησε* Patakis — 25 *εἰπὼν* PP_1m; *εἶπε* MD — 26 *ταῦτα* MP_1; *τάδε* PDm —

49, 4 *οἱ μὲν διακριθέντες* K cum Cas. — 8 *τρίτοι* CK — 16 *Τισαφέρνης* PE — 17 *μῆνας* L; *εἰς τρεῖς μῆνας* coni. Casaubonus: cf. 242, 26 — 21 *ἢν ὁρ.* K: cf. 65, 17 — 21 *καὶ* MPP_1; *δὲ* D — 22 *λέγων* om. PP_1 —

50, 1 *ἐπὶ τὰς Σ.* CK — 2 *μὲν* $HMPP_1δ$; *μὲν γὰρ* vulgo — 4 *ἠγγέλη* MPP_1; *ἠγγέλει* δ; *ἠγγέλθη* E: cf. 298, 24. — 7 *ἐνέβαλε* $HMPP_1$; *εἰσέβαλε* DE contra usum Polyaeni — 19 *πάσας τὰς ... πρεσβείας* D — 20. 23 *Θεσπείαις* et *Θεσπείας* MPP_1; *Θεσπιαῖς* et *Θεσπιὰς* K: cf. ad 67, 25 et Eustath. ad Iliad. 2, 498. — 23 *ταύτῃ* MPP_1; *ταύτην* DK — 24 *ἡμέρᾳ μιᾷ* Schneider ad Xen. Hell. 5, 4, 48; *ἡμέρας δύο* M; *ἡμέραις δύο* PP_1; om. Dm. *Δυοῖν ἡμερῶν* (*ἡμέραιν* Valken. ad Herod. 9, 15) *ὁδὸν ἐν μιᾷ ἀνύσας* (*κατανύσας* Valk.) K — 25 *ἔρημον* M; *ἐρήμην* PP_1DE : cf. 186, 5. 187, 25. 31. 254, 25 et 101, 29. 151, 29 — 27 [*Θηβαῖοι*] W; *δὲ* E; om. L — 28 *κατελάβοντο* Dindorf in Steph. thes. II. 748 B; *κατέλαβον τὸν* L — *καλούμενον* m; *καλέσας* L; *ὃν καλοῦσι* K : cf. 9, 17. 274, 18 —

51, 1 *Γραίας* Wessel. ad Anton. Itin. p. 327, quocum cf. Schneid. ad Xen. Hell. 5, 4, 50 et Steph. Byz. s. v. *Τάναγρα*: *Ῥέας* L — 2 *προχωρεῖν* Heringa, *procedere* V; *προσχωρεῖν* L — 4 Θηβαίων Hertlein : cf. ad 80, 8 — 9 *καὶ διαλιπόντων* MPP_1 : an *καὶ δὴ λ.*? — 11 *ἐπεὶ δὲ* C; *ἐπειδὴ* MPP_1D — 16 *Ἰσσωρίας* Meursius; *Ἐσορίας* vel *Ἐσωρίας* L; *Ὀρθείας* Cas. — 18 *ἔν τε τῷ πολέμῳ καὶ στάσει* K mutata interpunctione — 20 *ὃν* MPD; om. P_1 — 21 *πολλῷ*] Confert Abresch *πολλῷ τῷ ὀφθαλμῷ βλέπειν* : *φαιδρῷ* K; *ἁπλῷ* Roth. Cf. 287, 16. 303, 25 — 27 *οἱ* Casaubonus; *οἷς* L : cf. 48, 17 —

52, 3 *πέμπων* coni. K — 5 *ἐκέλευσε* HMP; *ἐκέλευε* DmE — 9 *Φωκαέας* Heringa; *Φωκέας* LE nisi quod P_1 *Φωκέων*; sed 52, 12. 14 M *Φωκαέων* et 52, 16 MPCD *Φωκαέων*. Cf. tamen Front. 3, 11, 2 : *Agesilaus cum Phocenses (Phocaeenses?) obsideret.* Nomen gentile pro urbis nomine 173, 26. — 19 *καὶ* M; om. PP_1D; *ἀλλ'* K — 20 *ἐξέταττε* MPP_1; *ἔταττε* D — 24 *ἀνέμιξεν* P_2 marg. *ἀνέμεινεν* L — 25 *ἐπέπαυντο* K — 26 *τούτοις* K — 31 *ἀπορρεόντων* coni. Hertlein — *ἀφανῶς* MPP_1; *ἐμφανῶς* DE —

53, 9 *ἔφυγον* D — 11 *μόνον* HM; *μόνων* PP_1DE — 22 *μεταβάσεις* MP_1 — 25 *ἦν ἄρα* MP; *ἄρα ἦν* FK; *ἦν* D — 28 *ἐς* MPP_1; *ἐπὶ* D — 30 *ἐνέμειvεν* P_1; *ἐνέμενεν* reliqui — 32 *ὀλίγου του, δι' οὗ* Hertlein speciose —

54, 1 *ὁ* del. Hertl. — 2 *κατ'* L; *οὐκ* E : cf. 92, 3. 179, 2 — 6 *πρὸς τοὺς Β.* DE — 11 *δὲ* MP_1; om. PDE — 12. *αὐτῶν νεκροὺς* $MPP_1δ$; *τοὺς αὐτ. ν.* E — 19 *τάξεις* MPD; *τάξας* P corr. (fort. prima manu) P_1m. Cf. 198, 18. Herod. 6, 111 et Hertlein ad Xen. Anab. 4, 8, 11 — 21 *τὰς Ἀθήνας* M — 29 *μεταβαλλόμενος* L : corr. K et Patakis —

55, 3 *Λαμψακηνοῖς* Hertlein idemque *παρὰ* pro *ἄρα* commendat; *Λαμψακηνοὶ* LE : *ὡς ἄρα* legitur 38, 18. 48, 18. 55, 17. 99, 20.

183, 17. 297, 23 — *πάντας* Cas. — *μεταλλεύειν κελεύουσι* Malina — 6 *σῶσαι* MPP_1; *σῶσαι δὲ* DE — 14 [*τοῦ*] K — 24 *αὐτὸς* M; *αὐτοὺς* PP_1D — 26 *ἐπέστησεν* MPP_1; *ὑπέστησεν* D — *Θηβ. δὲ τοὺς* DE — 29 *ἑξακόσιοι* PP_1 om. — 32 *προΐασιν* Blume; *προϊᾶσιν* LE —

56, 2 *τὸ* HMP; *τοῦ* DE — 3 *μαχουμένων* MPP_1; *μαχησομένων* DmE. Futurum atticum *μαχοῦμαι* legitur 24, 24. 49, 25. 98, 17. 110, 15. 270, 15. 299, 23, *μαχέσομαι* nusquam apud Polyaenum. De aoristo cf. ad 199, 28 — 6 *τῶν* om. M — 7 *ἀποθανεῖν* M; *ἀποθνήσκειν* PP_1DE : cf. 14, 24. 67, 15. 85, 20. 278, 19. 324, 29 — 8 *ἀπέτρεψεν* C; *ἀπέστρεψεν* MPP_1D — 12 *πολιορκούντων* *oppugnatoribus* V; *πολιορκηθέντων* L — 17 *βαρβάρους* $HMPP_1D$; *βαρβάρων* CK — 18 *μόνους* MPP_1D; *γυμνοὺς* (recte) *μόνους* H; del. K — 26 *παρασχόντων* K Patakis; *κατασχόντων* L —

57, 1 *πολεμίων* HL; *πολιτῶν* coni. K — 2 *αὐτὸν* Hertlein; *αὑτὸν* LE — *διαλέξεται* coni. K — 4 *σπονδῶν* HMD; *σποδῶν* PP_1 V : cf. 220, 27 — 5 *πολλῶν* HL (*πόλεων* P_1); *πολιτῶν* coni. K — 10 *τῶν δὲ π.* E — 11 *σφενδονώντων* MPP_2; *σφενδονούντων* DE : cf. ad 119, 21 — 16 *διαβάντες* Hertlein — 20 *ἐστρατοπέδευεν* PP_2; *ἐστρατοπέδευσεν* MDE — 29 *συνάγοντος* coni. K; *συναγαγόντος* L — 30 *αὐτῷ* L; *αὐτὸν* E — *μὴ* MP; *μὲν μὴ* vulgo —

58, 1 [*ἂν*] K; ceterum non opus — 2 *δέ τι* Patakis — *ἀπολιπεῖν* i. e. *derelicturum* L; *perditurum* V; *ἀπολέσαι* E — 11 *διειργομένην* Schneider ad Xen. Anab. 2, 4, 22 K et Hertlein coll. Achille Tatio 4, 12 *εἷς γὰρ αὐτὴν διεῖργεν στενωπὸς τὸ μὴ πᾶσαν νῆσον γενέσθαι* : *διειργόμενος* L. Cf. quoque Thucyd. 6, 1 — 12 *μὴ νῆσον* MP; *μὴ νῆσος* Casaub. et Darmarius in marg. *δ*; *μηνίδος δ* — 16 *τοῦ ἰσθμοῦ* K — 22 *προσιούσης* PP_2V; *προιούσης* MD — 23 *διεξεπαίσατο* K; *διεξεπέσατο* MP; *διεσπάσατο* Dm — 28 *οἰνωθέντες* MP; *σωθέντες* Dm; *σινωθέντες* Iac. Gronovius; *συθέντες* Heringa; *συνθέοντες* K; *λαθόντες* Blume — 32 *Θρᾴκειον* PK — *τύπον* D —

59, 11 *ὑπὸ* om. PP_2 — 14 *οἰκτείρειν* DE — 15 *δὴ* om. E — 18 *ὡς ἐπιθησομένους* D; *ὡς ὠθησομένους* M; *ὡς θησομένους* P — 20 *ἔστ' ἂν* Koen ad Greg. Cor. p. 224; *ὅταν* L — 25 *κελεύσας* DE — 26 *ὁπλιτῶν* Koen p. 60; *πολιτῶν* LE

60, 5 *τῶν* om. DmK — 18 *ἀλλήλους* PP_2D; *ἀλλήλοις* M, quod coll. 297, 15 restituendum erat; *ἀλλήλων* H — *Κλεάρχιοι* L : corrig. tamen *Κλεάρχειοι*. Infra vel invitis libris scripsi *Ἰφικράτειοι* 106, 18. 109, 23, *Λυσιμάχειοι* 226, 28, *Μεμνόνειοι* 211, 4; faventibus *Θιβρώνειοι* 74, 23, *Φιλίππειοι* 127, 24, *Εὐμενείων* 150, 9, *Σελεύκειοι* et *Ἀντιγόνειοι* 160, 14. 15, *Ἀριστομάχειοι* 209, 24, *Ἀγαθοκλεῖοι* 238, 27 — 28 *Φοιβιάδας* PP_2; *Φοιβιάδης* MDE; 60, 31 *Φοιβιάδην* L; 61, 3. 11 *Φοιβιάδαν* MPP_2; *Φοιβιάδην* DE : sed coll. 67, 26 ubique *Φοιβίδας* restituendum videtur. — 31 *φιλεῖν* om. P —

61, 2 *συνέθεντο* PP_2 — 5 *ἀναστρέψουσαι* DmE — *πυλωροῖς* DE — 7 *ὑπεξῆλθον* M; *ὑπῆλθον* P; *ἐπῆλθον* D; *ἀπῆλθον* E — 12 *ἀπέκτειναν* DE — 13 §2 in DE post 62, 2 legitur. — 14 *ἔνθα ἦν ἡ μάχη* M; at cf. 147, 22 — 25 melius *συντεταμένοις* Hertlein

cf. 129, 15 — 27 *ὑπερέβαλλεν* P et Darmarius sup. scr. in δ; *ὑπερέβαλεν* MP$_2$; *ἐνέβαλλεν* δ; *ἐνέβαλεν* E — 28 *ἐμβαλόντος* Hertlein; *ἐμβαλόντες* LE —

62, 1 *θάρρος* DE — 4 *Λακεδαιμονίαν* PP$_2$: cf. 63, 23 et ad 80, 8 — 9 *ἔφη* om. M — 14 *καταβάλλοντες* H; *καταβαλόντες* MP; *καταλαβόντες* D — 18 *διαμάχοιτο* D; *διαμάχοιντο* MP; *ὡς οὐδέποτε κλέψαι βούλοιτο* H; *διαμαχοῖτο* censor Ienensis et Hertlein; *διαμαχήσοιτο* vel *διαμαχέσοιτο* coni. K. Cf. ad 56, 3 — *ἀπροσδοκήτοις*? *inopinantes et dormientes obruit* V — 25 *παρεσκεύασεν* H; *παρεσκεύαζεν* L — 30 *πρόθεσιν* D — 31 *ἐκέλευσεν εἰς* coni. K —

63, 1 *τὸν Ἡρακλέους ἱερέα* DE — *προσυγκείμενον* K; *προσκείμενον* L — 6 *σὺν τοῖς ἡγεμόσιν* K — *εἶδον τὰς* M; *ἰδόντες* P; *ἰδόντες τὰς* D; *εἶδον μὲν τὰς* K ex coni. Cas. — 15 *μέλλων* H; *μέλλον* MP; *μέλλοι* DE — *παριέναι* Hertlein coll. 63, 21 et 100, 30; *παρεῖναι* LE — 16 *κατεκοίμισεν* H; *κατεκοίμησεν* L — 18 *ἕως* HPP$_2$; *ἢ ἕω* MD; *ἢ ἕως* E : cf. 31, 23. 34, 10. 36, 9. 39, 8. 50, 15 etc. — 21 *κατῆλθεν* H — 23 [*τὴν*] K ex emend. Cas. cf. 62, 4 — 25 *συντόνως* Cas. K — 27 *ἐκπεσόντες* K — 30 *ἀπέβαλον* PP$_2$; *ἀπέβαλλον* MD —

64, 3 *ἕπεσθε* Koen p. 198; *ἕπεσθαι* L; *ἐπέσθωσαν* E — *διὰ τὸ πλῆθος* Patakis — 5 *τῷ Ἐπαμινώνδᾳ* M; *τὸν Ἐπ.* P; *τοῦ Ἐπ.* D : cf. 14, 15. 174, 5 — 8 *πολλῶν .... γενομένης* om. D; *νυκτὸς γεν.* om. M — 9 [*ἢ*] add. Hertlein — *πρὸ τοῦ τέλους* K — 10 *ἀφείλετο* MD; om. PE : cf. Lucian. Tox. 55 *εἰ μὴ νὺξ τὸ ἔργον ἀφείλετο* — 11 *οὖν* MPD; *δὴ* vulgo — *μοίρας* L — 17 *δειπνήσαντας* K — *ἀναπαύσασθαι* M — 19 *ἀναπαύεσθαι* PP$_2$D — 23 *γενναιότερον* K — 25 [*ἑξακισχιλίους*] i. e. ϛ′ ex Diodoro 15, 52; om. LE — 31 *εἰσαγαγὼν* coni. K —

65, 15 *χλωρῶν* et *αὔων* K in Addendis — 16 [*θέντας ὑφάψαι*] suppl. Blume coll. 94, 14. 335, 3; *θέντας ἀνάπτειν* K ex coni. Cas. — 18 *ἐπὶ*] *κατὰ* coni. Blume — 20 *τὸ* om. DK — *ὁ* om. M — 26 *τὸν ἵππαρχον* K — 26 *μετὰ ἱππέων χιλίων ἑξακοσίων* HMP; *μ. τῶν ἱ. χιλίους ἑξακοσίους* DE; *ἄγοντα* pro *μετὰ* coni. Blume — 29 *ἐπισκοτῶν* Pierson ad Moer. p. 162 coll. 94, 16. 150, 7; *ἀποσκοτώσας* H; *ἐπισκήπτων* L; *ἐπισκήπτοντα* K — 31 *λήξαντος* MP$_2$; *λήξαντες* P; *καταλήξαντος* DE —

66, 1 *πρὸς αὐτοὺς* (*αὐτὸν* δ) *ὁρμῆσαι Λακεδαιμονίους* MP; *πρὸς Λακ. ὁρμῆσαι* H; *προθύμως ὁρμῆσαι ἐπὶ Λακ.* E : cf. 66, 9 — 5 *οὕτω δὴ ἦν τὴν τῶν πολ. κεφαλὴν, τὸ Λακωνικὸν τοῦτο* K — 6 *ἦν μὲν* MP$_2$ marg. *ἦν τε* PD — 8 *ἀχρ.* [*ἔσται*] K; idem coni. *ἀχρ. οἴχεται.* — 13 *πόλεις* Car. Sintenis coll. Front. strat. 3, 8, 2 *duo oppida simul oppugnaturus*; *ἀκροπόλεις* HLE : cf. infra v. 17. 20. 24. Pariter Cantabrigiensis 179, 31 habet *ἀκροπόλεως* pro *πόλεως.* — 15 *τέσσαρας*] δ′ P, *quatuor* Frontinus; *τετρακισχιλίους* HMD — 18 *ἡττῆσθαι* Roth; *ἠρῆσθαι* H — 19 *ἀνάψας* M; *ἄψας* HPDE — 21 *οἱ δὲ ὡς ἤδη γεγενημένης καταπλ.* H — 29 *περιεβάλετο* MP; *περιεβάλλετο* Dm — 30 *τε τοὺς* coni. K —

67, 5 *Καδμείας* MP; *Καδμίας* vulgo : cf. 60, 29 — 11 *Γοργίδας*

Cas. coll. 47, 17; Γοργίας L constanter et summarium libri II. — 15 φ. ἂν ἢ L — 18 στενοπόριον MP; στενοπορία D — 24 ἱππέων] equitum V; ἵππων LE — 25 Θεσπίας M; Θεσπείας D; Θεσπίδας PP_2 — ἀφ' ὧν **] ἀφ' ὧν ἔφευγον M; ἀφ' ὧν ἔφευγεν D; ἀφ' ὧν τὸ μὲν ἔφευγον P; ἀφ' ὧν τὸ μὲν ἐγεγόνει P_2; ἀφ' ὧν οἱ μὲν ἔπεσον ἢ τοὺς μὲν ἐφόνευον Darmarius in marg. cod. δ. Equidem talia fere scripsisse Polyaenum existimo: ἀφ' ὧν τοὺς μὲν ἐζώγρησαν, τοὺς δὲ διέφθειραν coll. 11, 4. 78, 9. 101, 3. 212, 11. 257, 19 — 28 Δερκυλλίδας MPP_2; Δερκυλίδας HD — 29 Μειδίᾳ H; Μηδίᾳ PP_2; μηδὲ μία MD — 30 ἐφ' ᾧ τε H, ut solet auctor 40, 9. 49, 17. 71, 18. 256, 24. 265, 19. 322, 1; ἐφ' ᾧ LE — ταχὺ] τοῦ τείχους coni. K; βραχὺ Patakis. Cf. 28, 21. 130, 6 : usitatius Polyaeno ἔξω τοῦ τείχους. —

68, 4 σε νῦν ἔφη H — 6 εἰσέρχομαι· τοῦτο γὰρ ποιῆσαι οὐκ ὤμοσα H — 8 ἀπὸ τῆς Ἰ. DE — 10 ἀνὰ P_2, ut 96, 25. 201, 3; κατὰ M; om. PD — 11 δοκοίη m; δοίη L — 12 τριήρων M; τριηρῶν PP_2; τριῶν D — 16 προήδει MP_2; προίδη P; προείδη D — γενησόμενον K — 19 διεσκευασμένους H; διασκευασμένους MP; διασκευασαμένους D — 23 προπαρεσκευάσθαι K; προπαρασκευᾶσθαι L — 25 Ἰσίδας MPP_2DV Plut. Ages. 34; Ἰσάδας Maasv. K, Aelian. v. h. 6, 3 — 29 ἔπεισεν Hertlein coll. 173, 32 —

69, 5 καὶ ὡς γ. Hertlein — 11 προαισθόμενοι HP_2; προαισθανόμενοι reliqui — δι' αὐτομόλου H — 15 προστάξας HMP; κελεύσας DmE — 16 συγκείμενον (ut 72, 23. 97, 19. 226, 25. 269, 6. 271, 8. 272, 2) coni. K vel προσυγκείμενον, quod malim : cf. ad 63, 1. 201, 7. 218, 1 et 252, 13. Recte προκεῖσθαι legitur 267, 6. 270, 5 — 17 κηρύγματος Hertlein; συνθήματος W — 25 εἰς τὰ σκηνώματα τῶν ἐναντίων H — 28 τῷ D; τοῦ MPP_2 — 29 διεσπάσθαι H; διασπᾶσθαι LE — 30 πλείονα P_2; πλεῖον MP; πλείω DE —

70, 4 ἐν del. Hertlein coll. 26, 27 — 9 μόνων Patakis; μόνα Hertlein — 11 ὑπῆγον H — 13 τῷ φόβῳ H — 18 διῆγεν M; διήγαγεν P_2 marg. — 21 βουλόμενοι καὶ punctis notata sunt in Cant. et margini adscr. κυκλουμένη καὶ (ἢ?) κεκλεισμένη : καὶ κυκλοῦσθαι βουλόμενοι, ἵνα κεκλεισμένη ἦν αὐτοῖς etc. Blume — 26 οἱ om. MP : fort. οἱ ἐσώθησαν — 29 ὅπου... τότε] Leo Tact. 20, 162 ἔνθα omisso τότε; Plut. Lys. 7 et apophth. reg. Lys. 2 ὅπου ... ἐκεῖ —

71, 5 καταπλέοντος vel παραπλέοντος coni. Cas.; καταπλέοντας MP_2; καταπλέοντες PD. Cf. Front. strat. 1, 4, 12. — 7 γνωρίσαντες K coni. — 9 ἐκώλυσαν LV; ἐκωλύθησαν edebatur ante K — 13 ὑπὸ K; ἐπὶ L : cf. 107, 16. 155, 22. 156, 10 — προσωρμίσατο coni. K — 21 Εὐρυπῶν K in Addendis; Εὐρυτίων HLE — 25 ὡς Λακ. παύσονται H — ἐὰν τοὺς HMP; ἐάν τε τοὺς δ; ἐάν γε τοὺς E — 26 ἐξελάσωσι H — Ἄγιν ἀνῃρηκότας C. Fr. Hermann, Staatsalterth. § 32, 1; Αἴγιναν ᾐρηκότας L. Erravit Od. Müller in Aeginet. p. 50. 51. — 27 δὴ HMδ; δὲ PE —

72, 1 [δούλους] Blume et Hertlein coll. Meursio de regno Laced. cap. 15 : cf. supra 38, 13 — 4 συνετ. κατ' αὐτῶν ὥστε H — 5 παρετ. πρὸς ἀλλήλους — 9 ἠδυνήθησαν MP_1; ἠδύναντο PDE; ἦν πολέ-

μου νόμῳ κρατῆσαι οὐκ ἴσχυον H — 11 *μηνυθέντος* Cas. ex coniectura; *μηνυθέντας* M; *μηνυθέντες* HPDE — *Κιναδόνα* H bis — 16 *ἀπορρήτον* H; *ἀπορρήτων* L — *ἀφίκετο* H; *ἀφίκτο* (*ἀφῖκτο*) D; *ἀφίκοντο* MPP$_1$ — 22 *Παρθενίαις* Ephorus ap. Strab. 6, 427; *Παρθενίοις* L — 25 *μέλλειν αἴροντες* PP$_1$ —

73, 6 *ἄγγελλε* M; *ἄγγελε* PD — *λύειν* K; *λύεσθαι* Athenaeus 10, 75; *κωλύειν* L bis — 11 *ὀπίσω ἐπείσω δεδ.* M, si recte legi — 18 *ἕλεσι* p et Wessel. ad Anton. Itin. p. 726; *Ἕλλησι* L; *ἐν τοῖς ἕλεσι* Blumius delevit — 23 *ἔφευγον* MP; *ἔφυγον* DE — 26 *ὃ*] *τὸ* MP, quod probo deleto *ἦν* : cf. 111, 24 — 28 *ἔσται* M et P$_2$ marg. *sciens fore* V, et ante K iam Heringa p. 123; *ἔστι* PD; *ἦν* P$_2$ —

74, 7 *εἴσω τείχους* MP; *εἴσω τοῦ τείχους* DE : cf. 89, 12. 92, 17. 189, 22. 202, 3. 211, 32. 246, 27. 273, 8 — 12 *ἔχω* M; *ἔχωσι* P; *ἔχουσι* D; *ἔχομεν* K ex V *habemus* — 13 [*πρὸς*] Cas. : cf. 323, 25 — 18 *σύνθημα* H — 19 *συνθοῖντο* vel *συνθεῖντο* coni. K — 22 *ἔσχον τὴν φρουρὰν* H — *προσβάλλοντες* D — 23 *Θιβρωναῖοι* H; *Θιβρώνιοι* LE : cf. ad 60, 18 — 24 *ἀγαγὼν*] fort. *ἀναγαγὼν* : H *εἰς τὸ φρούριον ἀγαγὼν πάλιν* —

75, 2 *κομισθείη* D — 3 *Ἡριππίδας* Xen. Plut. *Ἠριππίδας* LE — 22 *ὑπεξελθόντες* VD — 26 *γενομένου* MP; *γινομένου* D —

76, 11 *τῶν πολιτῶν* et mox *ἑκάστῃ τῶν φυλακῶν* Hertlein — 17 *οἱ πολ.* coni. K — *τοὺς* ante *σαλπ.* om. M — 29 *ἀναγωγὴν* D; *ἀγωγὴν* MP —

77, 8 (*τοὺς*) PD; om. M — 17 *χρήματα* H — 19 *ὑποκρινάμενος* K; *ὑποκρινόμενος* L; *ὑπεκρίνατο· οἱ καὶ προσεδέξαντο* H — 20 *δικαίας* HMP; *δικαίαν* D — 20 [*ᾔτησε τραυματίας*] W ex H : *ὅτι ἐάν τις τραυματίας τινὰς τῶν οἰκείων πείσῃ δέξασθαι, δύναται κατασχεῖν πόλεως* : cf. 9, 21. 253, 18. 336, 29. V *ut quatuor ex suis aegrotantes reciperet*, ex coni. haud dubie, unde K [*ᾔτησεν ἀρρώστους*] — 28 *χλανίδα*] *chlamyde* V —

78, 4 *προσαγόντων* P; *προσαγαγόντων* MD — 5 *παραρήξας* D; *παρρήξας* MP — 7 *προσβαλόντων* MD — 12 *κατέλειπε* K Patakis; *κατέλιπε* L — 16 *εἴ τινες* Maasv. *ἐστὶν ἐς* MP; *εἰ* D — *ἀνεωγυῖαν* M; *ἂν* PD — 18 *ὅτι Μάγας φρυκτωροὺς κατασχὼν προσέταξεν αὐτοῖς* H — 21 *Χὶ* L; *Χειμῷ* Cas. *Δέλτα* Blume : *προῆλθε τῆς χώρας καὶ πολλὴν λείαν συνῆξεν* (sic) H — 29 *Κρατεροῦ* M; *κρατερὸς* PD : an *Κρατέρου*? — *φρουρῶν* M; *φρίττων* PDm; *φυλάττων* E —

79, 4 *Ἔδεσσαν*] sic nummi, Polyb. Strabo, Ptolem. *Ἔδεσαν* D; *Αἴδεσαν* MP — 6 *σάρισσα* etc. duplici *σ* DE — 10 *τὰς σαρίσσας* K; *τῶν σαρισσῶν* S. Arcerius ad Aeliani Tactica — 13 *ἀνθέλκοντες ἔστησαν* Roth; *ἀνθέλκοντες ἦσαν* MD; *ἀνθέλκοντες* P; *ἀνθεῖλκον αὐτὰς* K : cf. 257, 26 — *περιελθόντες* coni. K —

80, 6 *κατέλεξε* Cas. ex V *delegit*; *κατέλιπε* L — 7 *ἑξήκοντα* (i. e. *ξ´*) Heringa; *ζ´* L — 8 *Ἀστακίων* W; *Ἀστακιῶν* coni. Maasv. in Addendis; rectius *Ἀστακηνῶν* : *Ἀστακῶν* L; *Ἄστακον* K : cf. 62, 4. 63, 23. 84, 15. 112, 6. 164, 10 — 9 *Ἀστάκου* K contra L, Strab. 10, 459. Paus. 5, 12, 7 — 16 *παρέτεινεν* MP, ut 106, 29 : *ἐξέτεινεν*

DE — 18 ἐπειδὴ δὲ M — 22 Λακεδαιμόνιος] Ἀνδάνιος coni. Maasv. — 23 ῥοπῆς K, *inclinatione* V : cf. 99, 3 — 29 Μεσηνίων etc. : MP plerumque; duplici σ DE —

81, 6 Ἀριστομένου D — 8 κρημνοὺς τοὺς ἐν coni. K — 11 ἀλώπεκος εἰσιούσης PD — κειμένων om. MV — 13 ἑλκόμενος M; δακνόμενος PDE : Paus. 4, 18, 6 ἐφείλκετο ὑπ' αὐτῆς — συνεξέδυ αὐτὸ D; συνεξέδυ αὐτῇ vulg. — 14 παραιρῶν K; παραίρων L — 15 καὶ τὸ ** συνεξέθεεν W coll. Paus. 4, 18, 6 τὰ μὲν δὴ πλείω θεούσῃ συνέθει; καὶ τὸ συνεξέθον M; καὶ τὸ συνεξέθεον P; om. DE. Supple λοιπὸν vel tale quid. — 15 διεξελθὼν MP; προελθὼν DE — 16 ἐς μάχην MP; ἐς τὴν μ. DE. Sic Polyaenus quindecim locis ἐς μάχην, semel 116, 28 ἐς μὲν τὴν μάχην, ubi respondent ἐς δὲ τὰς προκαταλήψεις : usitatius πρὸς μάχην quam πρὸς τὴν μάχην; ubique ἐν τῇ μάχῃ et ἐν ταῖς μάχαις; bis ἐπὶ μάχην (39, 4. 268, 2), saepissime ἐπὶ τὴν μάχην et ἐπὶ τὰς μάχας. — 17 αὐτοῖς K — 19 πάλιν ante ἀριστεύοντα om. MD : cf. 228, 6 — 24 Λακεδαιμονίων MP; Λ. ὢν DE — [τούτων κοιμωμένων] addidi ex H, cum excidisse videantur propter similitudinem verborum τῷ παρακειμένῳ — 26 καταλύσας P — 30 ἀνεσώθη P; διεσώθη MD —

82, 2 πίλους περιεθηκάτην Hemsterh. ad Lucian. II. 338 ed. Bipont. — 3 προσιούσης Cm — 12 ὁ om. D — 19 σταθεὶς δ; σταθῇ Cas. K — 30 διασώσασθε MPD; διασώσατε P supra scr. pr. manu FC —

83, 5 Κρανῶνι] duplici ν nummi — 8 ταύτης τῆς MD; τοιαύτης τε P — 14 ἰσχυροτέραν D; ὀχυροτέραν MP contra usum Polyaeni: ὀχυρὰ enim et ἐχυρὰ dicit loca natura munita, oppida, castella, moenia, ἰσχυροὺς exercitus, milites, proelia, vulnera ita ut hoc ad animantia pertineat, illud ad inanima. Cf. ad 30, 13 — 16 τὰ τέλη Pierson. ad Moer. 166; ἀτελῆ LE — 20 συλλογία L (συλλογέα F) — 22 Ἰτωνίων C. Fr. Hermann; ταινίων PP_2m; ξενίων $MDEP_2$ marg. νεοινίων Blume —

84, 4 φυλάξας] ex praecedente φυλάξειαν corruptum videtur; malim παραφυλάξας coll. 12, 17. 78, 6. 100, 27. 128, 27. 191, 2. 198, 9. 232, 1. 287, 21 — 7 ἀραμένους M; ἀρομένους P; αἱρουμένους Dm; αἱρομένους K ex coni. Cas. — 13 συνεισπεσόντες coni. Hertlein : cf. 104, 14. 216, 13 — 20 ἀπομαξάμενοι] διὰ κηροῦ addit H — 23 συνθέμενος M; συνθεμένοις PDm —

85, 9 τὸν] an τινὰ? — τοῦ τόπου coni. Hertlein — ἐπὶ γῆς HP; ἐπὶ γῆν M; ἐπὶ τῆς γῆς DE — 16 ὑπὸ τῶν B. DE — 17 ἀποικοδομήσας K : at cf. 270, 13 — 18 (καὶ πατέρας) om. H — 19 τῆς] μετὰ H — 20 ὡς om. P — 21 ἀπεχώρησεν (V *discessit*) Maasv. in Addendis — 23 καὶ HMP; κἂν DE — 24 πεζοὺς καὶ πετροβόλους μηχανὰς προῆγε H : Pol. scripsisset μηχανήματα — 26 ἠκροβολίζοντο K — 29 βάλλοντες HP; ἐμβάλλοντες MD —

86, 1 ἐσήμαινεν VD — 2 οἱ δὲ HP; οἱ μὲν δὲ D; οἱ μὲν δὴ C; οἱ M — 5 ταύτῃ H et Reiske ad Const. Porphyrog. de caerim. p. 12 b: αὐτῇ MPE; om. D —

LIBER TERTIUS.

87 *βιβλίῳ* M; om. E — *Ἰφικράτης* ξα MD —

88, 6 *δεῖ τῆς πολιτικῆς διὰ στρατηγίας* M — 11 *καὶ*] *δεῖ* Hertlein — 12 *χρὴ καὶ* MD; *καὶ χρὴ* P : cf. 121, 9. 300, 1 — 15 *Λακωνικῆς* L — 17 *ᾖεσαν* Blume et coni. K; *ἴεσαν* L — *μακρᾶς* D; *μακρὰν* MP : *οὐ μακρὰν haud procul* 13, 30. 128, 29. 178, 14 — 20 *ἀποστρέψας* MP; *ἐπιστρέψας* DE; *ἀναχθεὶς* H —

89, 3 *λοχμῶδες* M et Thucyd. *λοχῶδες* HPD — *ἐνελόχισεν* K; *ἐνελόχησεν* L — 4 *ψιλοὺς* H; *φίλους* L — *τριακοσίους* HL; *τετρακοσίους* Heringa ex Thucyd. — 6 *αὐτοί*? V *ipsi* — 6 *ἐξαναστάντες*] cf. 73, 21. 102, 23. 118, 13 et Thucyd. usitatius est Polyaeno *ἐπαναστάντες*. — 12 *ἔξω τείχους* MP; *ἔξω τοῦ τ.* DE : cf. ad 74, 7 — 16 *ἐσπείσατο* MP Thucyd. *ὑπέσχετο* D — 22 *ἑκόντα* p; *ἕκαστον* L; *ἐθελοντὴν* Diodorus — *στρατεύεσθαι* m; *ὁρατεύεσθαι* vel *ὁρετεύεσθαι* L; *στρατεύειν* Diod. — 24 *μὴ* M; om. PD — 25 *χιλίων* m; *α* P; *χιλίοις* MD — *τετρακισχιλίοις* m Diod. *πεντακοσίοις* vel *φ'* L —

90, 1 *Σκύρῳ* Hemsterh. Ruhnk. Wessel. laudati ap. Blumium observ. p. 45, item Koen ad Greg. Cor. 237; *Κύρῳ* L; *Κύῤῥῳ* K — 3 *Ἀθήνηθεν* HP; *Ἀθήναθεν* M — 7 *τῷ* M corr. pr. manu bis; *τὸ* PD — 13 *ἐπὶ* MP; *ἀνὰ* D — 17 *καταλιπουσῶν* MP; *καταλειπουσῶν* D — 19 *πενταναΐαν* MP; *πεντασίαν* Dm; *πεντεναΐαν* Wessel. ad Diod. 14, 103. Cf. Lobeck Phryn. 432 — *ἐνέβαλλε* MP; *ἐνέβαλε* DE — 23 *τὰς πλείστας* coni. K — 27 *νηὼς* PD —

91, 2 *Κείρραν* etc. MP constanter — 3 *Κιρραίαν* D — 17 *προσβάλλειν* Cas. ex V *impressionem facient*; *προσβάλλουσι* M; *προβάλλουσι* PD — [*ἔνδον ὁρμουσῶν*] Thucydides — 25 *Ἀθηναίων* M; *Ἀθηνῶν* PD : cf. 92, 8 — 26 malim *λαβὼν* : H *βαλὼν* — 27 *κόλπου* m; *κόπρου* L : *ὅτι δύναταί τις ἀποφυγεῖν τῶν ἐμφανῶν, ἡνίκα οἰκετικὸν ἢ ἀγροίκην* (sic) *ἐσθῆτα βαλὼν καὶ ἀχρειώσας* (*χρίσας*) *ἑαυτὸν κόφινον ἤτοι* (*ἤ τι* leg.) *τοιοῦτον λάβοι* H —

92, 1 *μετὰ* MP; *ἐπὶ* Dm — 6 *ἱππεύσας* M; *ἱππεύσας* PDE : cf. 82, 9: *τοὺς ἱππεῖς* Hertlein — *τοὺς Βοιωτοὺς* W; *τὰς Βοιωτίας* MP; *τὴν Βοιωτίαν* DE — 8 *Θηβαίων* MP; *Θηβῶν* DE — 9 (*ἑσπέρας*) VF; om. MPD et videri possit dittographia vocis *ἡμέρας* — 17 *ἔξω τοῦ τείχους* DE : cf. ad 74, 7 — 18 *διῆλθεν* M; *διεξῆλθεν* P DE — 23 *ἐλάμβανεν* MP; *ἀνελάμβανεν* DE; *ἀντελάμβανεν* Blume — 30 *καὶ* ante *ὠχρ.* del. Patakis —

93, 7 *συνάψωμεν* H; *συνάπτωμεν* MK; *συνάπτομεν* PD : cf. 96, 4. 163, 16. 185, 25. 308, 20, 21 — 9 *ἐθάῤῥησαν* DE — 11 *τοὺς* om. M — 12 *σχέδην* Koen ad Greg. Cor. 198; *pedetentim* V; *σχέδη* MP; *σχεδὸν* Dm — 15 *ἢ* M bis; *ἢ* PD — 19 *λαθόντες*, absolute pro *λ. ἑαυτοὺς*, ut Xenoph. Athen. resp. 1, 19, Plato Theaet. 164 c — 21 *πολεμίαν* K cum F — 22 *ἠθροίζετο* H : sed cf. 246, 4 — 25 *ἀκινδυνότερον* M; *ἀκινδυνώτερον* PDE — 26 *ἐνέβαλλεν* PD — 29 *ὄνον* ante Toupium ad Suid. I. 438 Heringa 125 coll. Xenoph.

Anab. 2, 2, 10; *νόμον* L; *ἵππον* Aen. Tact. 27 — 29 Post *ὅπλα* K addidit coll. 173, 9 [*μισθὸν λήψεται*], Blume [*αὐτὸν ἕξειν*]; sed nihil deesse confirmat Aen. Tact. l. c. *ὁ κήρυξ ἀνήγγειλε τὸν μηνύσαντα τὸν ἀφέντα τὸν ἵππον, δι' ὃν καὶ θορυβηθῆναι.* —

94, 12 Inverso ordine § 8. 7 DE — 13 *μηχανησόμενος* V *ut latere posset; μηχανησάμενος* L; *μηχανώμενος* K — *δὲ τὸ* DE — 16 *ἐπεσκότησε* Pierson 162; *ἐπεσκότισε* L — 18 *καὶ* post *καλὰ* M; om. PDE — 20 *πολλοῖς* m et Hertlein; *πολεμίοις* MPDE — *ἐγίνετο* coni. K — 22 *προβαλέσθαι* P; *προβάλλεσθαι* MD — 23 *κλ. ἐπὶ δόρυ* K — 27 *ἢ τὴν χώραν* DE —

95, 1 *ἐσπούδαζε* DE — 5 *ὡς καὶ τῶν* M — 10 *χιλιάρχοις καὶ ταξιάρχοις ἔδωκεν εἶναι* D — 21 *προσέβαλλον* Patakis — 27 *προεξέλυε* ex Leone Tactico 20, 167 *ἀλλὰ καὶ συντηρεῖν σε δεῖ τὸν χρόνον ἐν τῇ συστάσει καὶ προεκλύειν τοὺς πολεμίους; προσεξέλυε* L —

96, 8 *κατακεκρυμμένα ἔχοντας* Patakis coll. 247, 23 — 12 *ἐνεδύσατο* MD — 25 *ἐκέλευε* K; *ἐκέλευσε* L; *μίαν στιβάδα ποιεῖν προσέτασσεν* H —

97, 5 *ὑποσημήναντο* Dm; *ὑποσημῆναι τὸ* K — malim *ἀθροίζεσθε* — 6 *μοι* Roth; *οἱ* MPD; om. C — 9 *τοῦ προσπεσεῖν* coni. K, quod adamat Polyaenus; sine articulo 103, 4. 203, 13. 302, 21 — 13 *ταξιάρχους* K, nec usus est Pol. praeter hunc locum formis in *άρχης* nisi tribus locis 108, 8. 157, 17. 316, 26. *Ταξίαρχοι* 36, 10. 94, 32. 216, 20 — 16 *διαπραξόμενος* MC; *διαπραξάμενος* PD; *ὡς δι' αὐτοῦ προδοσίαν τοῖς πολεμίοις διαπράξασθαι, ὅπερ καὶ ἀποστεῖλαι ἐσκήψατο* H — *δέοντα δῶρα . δόντας δὲ ἤδη* PD; *δέον δῶρα* K — 17 *δὴ* M et sic solet auctor; om. PDE : cf. 6, 28. 17, 4. 98, 6 etc. — 18 *Ἑρμῆν* M; *Ἑρμῇ* PE — 26 *ἐπιλίπῃ* Patakis : cf. 27, 10 — 29 *διέδωκεν* Hertlein coll. 167, 6. 180, 12; *ἔδωκεν* HL —

98, 4 *μεταπέμψασθαι σκ.* D; *μεταπεμψάμενος* Blume ex V *auxilium accersens* — 7 *νεανίσκοι* K; *νεανοικοι* M corr. pr. manu (?) — 11 *ὁδὸν* MD; *ἀνοδίαν* P; *ἄνοδον καὶ* Ahlwardt ap. Blumium in praef. observ. — *εὐρωστοτάτους* K; *εὐρωστάτους* L : cf. 207, 3 — 13 *ἁμαρτεῖν* K — 15 *προυμπεσὼν* PK; *προσπεσὼν* Dm — 19 *ἠσθημένοι* Dm; *ἠσθόμενοι* MP — 20 *ὦ* Patakis — 22 *γένοιντο* MPD; *γε τοῦτο* K; *γε αὐτοὶ* Patakis : cf. 254, 5 — *συνήεσαν* K; *συνίεσαν* L —

99, 16 *ἐπαύσαντο τῇ . . . ἀρετῇ* W; *ἐπαύσαντο ἡ . . . ἀρετὴ* MD; *ἐπαύσατο ἡ . . . ἀρ.* P; *ἔπαυσεν ἡ . . . ἀρ.* K; *οὕτως ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους τῆς παραλόγου παύσασθαι ὁρμῆς* H : cf. 119, 24 — *παρὰ τοῦ στρ.* K — 17 [*ὥστε*] ante *μὴ* add. Rehdantz in vita Iphicr. etc. p. 101; [*τῷ*] K : sed cf. Thucyd. 1, 49. 5, 25 — 20 *Ἔμβατον* coni. K coll. Thucyd. 3, 29 — 23 *παυσάμενος* DmE — 26 *ψιθυρίσαντος* m; *ψηφίσαντος* L; *φήσαντος* Cas. K — 32 *ἢ*] Rehdantz l. c. p. 72 mavult *καὶ* —

100, 5 *διένεμεν* M; *διένειμεν* PD — 9 *πρὸ* [*δὲ*] *τῆς* K — 10 *ἐπηγγέλλετο* Roth; *ἐπήγγελε τῷ* Mp; *ἐπηγγέλλετο τῷ* PDm — 11 *τὸ* MP; *τῷ* C; *αὖ* Dm — 16 Malim cum V *ad pericula ἐς τοὺς κινδύ-*

νους : cf. 305, 2 et ad 169, 7 — 18 *ψευδενέδρας* coni. K; *ψευδοενέδρας* LE — 21 *ἐκπλήττοιντο* H; *ἐκπλήσοιτο* MP; *ἐκπλήσσοντο* δ — 22 *Ἱερὸν ὄρος*] cf. Front. strat. 1, 4, 7; Demosth. Halon. p. 87, c. Aristocr. p. 655 — *ἀντικαθημένων* W; *ἀντικαθιμένων* M; *ἀντικαθισταμένων* PDE : cf. 45, 7 — 25 *ἐφ' ἑνὸς* Hertlein : cf. 116, 20 et ad 54, 19 — 28 *ἀνηνεμίαν*] *καὶ νηνεμίαν* DK — 29 *περιὼν* L; *περιιὼν* Hertlein —

101, 2 *ἀφυλάκτως* L — 4 [*περὶ*] *χειμ.* E — 6 *διὰ* [*δὲ*] K — *κρύος*] *ψύχος* Dm — 12 (*διδόναι*) PVFC; om. MD : cf. 112, 1 et 20 — 13 *ἀοίκητα* D; *ἀνοίκητα* vulgo; *ἀνίκητα* MP — 14 *ἵνα ὡς ἐλ.* PFCV : cf. infra v. 16 *τάχιστα* — 15 *ἐς*] *ἐπὶ* M — *ὅπως* Hertlein — 17 *πρ. καὶ διὰ* M — 18 *αὐτοῖς* K : cf. ad 313, 24 — 20 *μεταβάλλειν* L; *ἀναζευγνύειν* E — 23 *ἐς* om. P : *Σαμίων πρέσβεις* K —

102, 1 *ἐξήεσαν* M; *διεξήεσαν* PK; *διεξίεσαν* vulgo — 3 *λείαν* om. M — 6 *δὲ* M; om. PDE — 11 *ἀφελόμενος* K ut 116, 7; *ἀνελόμενος* L — 19 Lacunam vidit Roth. Rehdantz p. 81 *κεφαλίδος* coll. Leone Tact. 20, 196 *τοῖς σχοινίοις προσδήσας ἀπὸ ἑκάστου δρόμωνος ἐκκρεμάσας* — *ἐξῆπτεν* PVFC; *ἐποίει* MD — 20 *ἀνείλκυσεν*] *εἵλκυσεν* M; *καὶ οὕτως τὸν λεγόμενον πελαγολιμένα ποιήσας* Leo Tact. — 31 *καὶ* delendum putat K — *τοὺς* om. PDm —

103, 3 *καθαλόμενος* P; *καθαλλόμενος* MD — 4 *αὐτὸν* Dmp; *αὐτὸς* MP — 12 *ἐπὶ* HMP; *ἐπὶ τὴν* DE — 13 *διεσπασμένοις* HMP; *διεσπαρμένοις* DE — 15 *ἀνέσωσεν* Patakis — 23 *τῇ δυνάμει* Hertlein — *ὅσα ἔστι* Hertlein — 24 *ἔρημα* Heringa p. 126; *ἠρέμα* LE — 27 *φυλακὴν* Schneider ad Xen. Hellen. 4, 4, 9; *φυγὴν* L — 28 *φοβηθέντων* in MP post *τόπων* repetitum delevi cum Dm — 31 *Ἀναξίβιον* Hp; *Ἀξίβιον* MPD —

104, 2 *ἐγένοντο* HM; *ἐγίγνοντο* PDE — 6 *ἦν* MP; *ὧν* DE; non esse dittographiam praepositionis *ἐν* docet 131, 23 — 8 *ἐςδέχεσθαι* Schneider — 11 *ἔπεσεν* M : cf. v. 14 *συνέπεσεν* — 12 [*τοὺς πολ. Οἱ μὲν*] add. Cas. K — 15 *πύλην* Schneider — 20 *μέλλοντας* H — 24 *φυγόντων* Patakis — 25 *δὲ* om. PDE — 28 *δειπνοποιησαμένους* Cp; *δεῖπνον ποιησαμένους* MPD : sed v. 32 recte *δειπνοποιήσασθαι*, item 106, 31. 25. — 29 *δύναντος* M ut 187, 8, Aelian. var. hist. 4, 1 *ἡλίου δύναντος*, Paus. 2, 11, 7 *μετὰ ἥλιον δύναντα*; *δύνοντος* PDE —

105, 1 *διὰ νυκτὸς* M; *διὰ τῆς ν.* PDE : cf. 104, 30. 32. 240, 24. — 3 *ἡμέρᾳ μιᾷ* K; *ἡμέρα μία* L — (*καὶ*) del. K — 6 *φρούραρχος* coni. Hertlein — 9 *κατ' ὀλίγους* K, ut 54, 2. 92, 3. 179, 2 — 11 *καὶ τὰ* P — 17 *διεξιέναι* et *μέσον* PD — 21 *ἐν Θράκῃ* Oudendorp ad Front. strat. 1, 5, 24 coll. Polyaeno 93, 26 — 27 *ἡσύχαζεν* K — 28 *ἐς* MD; *ὡς* P — 30 *διεξελθὼν* C — 32 *τοῦ* del. censet K —

106, 8 *μετημφίεσε* MP; *μετημφίασε* HDE, ut 21, 18 et 333, 5; sed infra v. 11 *ἠμφιεσμένοι* — 12 *στολὴν* Dm — 13 *κατασκευασάμενοι* L — 18 *Ἰφικράτειοι* censor Ienensis; *Ἰφικράτιοι* L : cf. ad 60, 18 — 21 *καταληφθέντων* M; *καταλειφθέντων* PD — 25 [*αὐτὴν*] K; *κατά τιν' ὥραν* Roth : ad rem cf. 205, 7 sq. 13, 16 sq. —

107, 8 *μετ' αὐτοῦ* Cm : cf. supra 105, 17, Leo Tact. 20, 23 *ὄπισθεν ἐν τῇ οὐραγίᾳ ἔτασσε*, Front. strat. 1, 6, 3 *retinuit*. — 14 *Κριvίππου*] cf. Xen. Hellen. 6, 2, 36 et Diod. 15, 47 — 15 *ἐν δέκα* coni. K coll. Xen. Hell. 6, 2, 33 — *πυρσωρῶν* Schneider ad Xen. l. l. *πυρσούρων* L — 20 *Ἄκῃ* PFC; *Νάκῃ* MD; *Θράκῃ* coni. Maasvicius — 22 *αἰτίους* MDp; *ἐναντίους* PFC; *ὑπαιτίους* Gutschmied; an *ἐναιτίους*? cf. tamen 261, 29 — 24 *τὰ* del. Roth, aut mox *καὶ τὰ τῶν* —

108, 8 *τριηραρχῶν* HL; *τριηράρχων* K in adnot. cf. ad 97, 13 et 224, 26 — 12 *καὶ τοῖς . . . προσελθοῦσι* MFC; *καὶ τοῖς . . . προσελθοῦσι* P; *καὶ τοὺς . . . προσελθόντας* HD; *καὶ* om. V — 18 *ἐνδυσαμένους* Patakis — *τε τῆς* K — 21 *μηνυσάντων* Patakis, Hertlein : cf. 65, 19 sq. — 24 *Ὀδρύσαι* C. Dindorf, item 109, 7 — 28 *ἔφυγον* CK — 31 *ὃν* K; *ἣν* L —

109, 5 *προστάταις* D : sed cf. 79, 7. 137, 21 — *ἑκάστῳ* Patakis, Hertlein coll. V; *ἕκαστος* L — 7 *δεδεμένων* MPδ; *δεδεμένον* p; *τὼ χεῖρε δεδεμένον* K ut 73, 11 — 14 *ἀφιέναι* Roth; *ἀφεῖναι* L — 15 *ὁπλισαμένους* Hertlein — 17 *καθεῖναι* coni. K — 23 *Ἰφικράτιοι* L : cf. ad 60, 18 — 28 *Τιμόθεος ἐν* MPVCD — 30 *ἀλλασσομένους* K; *ἀπαλλασσομένους* defendunt Rehdantz *(permutare cum notione tradendi)* et Blume *(a se dimittere, wieder abliefern)*. Cum vero ex usu Polyaeni nihil significet nisi *discedere*, id quod et sequentia declarant, Patakis et Hertlein rectius inserunt [*ἀποδιδόναι*] — 31 *καὶ* del. K —

110, 4 *ὡμολογημένην* F; *ὡμολογουμένην* M; *ὁμολογουμένην* PD — 13 *ἠγόρευσε* coni. K — 14 *ἀνέμεινεν* C; *ὅτι Τιμ. μετὰ σπουδῆς ἐποίει τὰς . . . ἐπιδρομὰς* etc. H — 19 *Νικολόχου* Blume coll. 112, 28 et Xen. Hellen. 5, 1, 6 et 5, 4, 65; *Νικομάχου* LE — *ναυαρχοῦντος* K et Schneider ad Xen. Hell. 5, 4, 65; *ναυμαχοῦντος* L — *ἑορτὴ σκίρρα* M; *ἑορτῆς κείρα* P; *ἑορτῆς καιρὸς* Dm — 10 *μυρρίνῃ* H; *μυθρίνην* MP; *μυρσίνην* Dm — 21 *ἀναχθεὶς* M; *ἀχθεὶς* MP — 23 *οἱ γὰρ στρ.* K — 23 [*τὸ*] Hertlein — 25 *ἀφώριζε τόπον* H; *ἀφωρίζετο τὸν τόπον* M — 31 *εἰ μὲν κρατοίη* m; *οἱ μὲν κρατοῦντες* L; *εἰ μὲν κρατοῖεν, τὸ* E —

111, 4 *εἴκοσι* M; *ἐκ* PDE — 6 *τριηράρχαις* D — 7 *τὰς κινήσεις* coni. W coll. 37, 31. 58, 30. 65, 27 — 9 *ἀκμαίοις* K; *ἀκμαῖος* L — 11 *Ὀλυνθίαν* Mp Darm. marg. δ; *Ὀλυμπίαν* PD — 18 *ἐστρατοπέδευσεν* M : cf. 57, 20 — 24 *προὔπεμψε* K —

112, 2 *τῶν ἄλλων* L; *τοὺς ἄλλους* E — *ἀποδιδόμενος* MD — 8 *ἐπιτηδείων* K, quod usus Polyaeni commendat 33, 25. 64, 18. 196, 17. 263, 15. 267, 4. 268, 19. 303, 14 et Aristot. Oecon. 2, 23 *τῶν δὲ ἐπιτηδείων ἐπεὶ σπάνις ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ διὰ τοὺς ἀφικομένους*; *πολιορκιῶν* L, quod ex praecedente *πολιορκῶν* corruptum esse patet; *πολιορκητῶν* Ahlwardt ap. Blumium, *παρασκευῶν* Cas. *πωλουμένων* Blume — 10 *ἔλαιον ἢ οἶνον* L — 13 *τοὺς ἐν λόχοις* m; *τοὺς ἐν λόφοις* M; *τοῖς ἐν λόφοις* P; *ἐν τοῖς λόφοις* DE. Aristot. l. c. *οἱ μὲν οὖν ταξιάρχαι τε καὶ λοχαγοὶ ἀγοράζοντες ἀθρόα διεδίδοσαν τοῖς στρατιώταις* — 13 *δὴ* MP; *δὲ* DE —

14 σὺν αὐτοῖς K ex V *secum ipsi apportarent* — 15 μόνοις ἀναλίσκεσθαι τοῖς στρατιώταις coni. K — 20. 23 τριῶν [ἡμερῶν] et δύο [ἡμερῶν] K σαφηνείας ἕνεκα — 27 Νικομάχῳ coni. K : cf. ad 110, 19 —

113, 13 ἐπίθειντο M; ἐπίθοιντο pE; ἐπείθοντο PD — 15 ἔχει M; ἔχοι PD — 17 προσβάλωσι K — 20 ἐπέτρεψεν L — 21 τὰς K tacite, τοὺς L : cf. ad 40, 19 — 22 μηνίσκου Blume; μηδικοῦ L; μηνοειδοῦς mp et Cas. ut 113, 19. 114, 21, addita tamen voce σχῆμα — ἀπέπλει vel ἀνέπλει Hertlein — 26 πεντεδραχμίας Blume; πέντε δραχμὰς L — 27 τετάρτην μοίραν C; τετάρτη μοίρα MPD (p supra scr. τετάρτην); τεταρτημόριον E — 28 πλ. δ' εὐπ. E —

114, 2 ἀντανίστασαν K — 4 ἱστοῦ Cas. ἴσου MD; ἱστῶν P — 5 διερρήγνυε MP; τὰς διφθέρας ῥηγνύων Dm; τὰς διφθέρας διερρήγνυεν E. Kor. 'τίνας διφθέρας λέγει; οὐκ ἔρρωται τὸ χωρίον', quare putabam olim latere διαφθείρας in διφθέρας — 10 ναυμαχῶν K; συμμαχῶν L — 11 [τὰς ἄλλας] Blume ex V *iubens ut reliquae etc.* — 17 Λακεδαιμονίους C fort. etiam V — 22 ἐντὸς τοῦ κυρτοῦ Schneider ad Xen. Hellen. 5, 4, 66 (melius τοῦ κυρτοῦ ἐντὸς coll. 58, 5) — 23 πρὸς MD; ἐς Pm — 28 παρήγγελλεν K — 30 συμβαλόντες P et voluit Heringa 125; συμβάλλοντες MDE — σάρκα MPDV et Leo Tact. 20, 217; σάρκας solus F et K —

115, 2 ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὴν L : emendavit ἐπὶ δέκα Casaub. ταύτην Maasv. Cf. Plut. vita Phoc. 6 — 3 ὅτι ἐν μιᾷ L — τῶν PFC; τῶν λθ' D et supra scr. in M pr. m. τῶν θ' Meursius; τῶν Μεγάλων K, Plut. l. c. (probat Rinck, Relig. d. Hellenen 2, 353); τῶν Ἀθήναζε Sauppe — 6 [οἱ δὲ περὶ Χαβρίαν] add. Maasv. — τὸ Ἅλαδε Sauppe; γολλάδα MD; γολλάδαι P; Ἅλαδε C marg. et Meursius — 9 ἐπαναχθῆναι K; ἔτι ἀναχθῆναι L — 10 αὐτὸς ἀνήχθη Hertlein; αὐτὰς ἀναχθῆναι LE — 11 καὶ Cas.; ἐπὶ L; ἔτι Maasv. ἔπειτα Sauppe — τῶν δυοῖν Pm; τῶν νεῶν MD; ταῖν δυοῖν K — ἐρέμενος L; ἠρόμενος p : cf. 42, 4. 189, 13 — 22 ὡς ἂν κωλ. K — κωλυθησόμενος et κολασθησόμενος Patakis — 25 Θαμῷ] Θάκῳ (Θακῷ) speciose Gutschmied in Philologo XI, 148 forma Theopompo usurpata, unde hoc strategema et alia huius libri ad res Aegyptiacas spectantia Theopompo vindicavit; Ταχὼς audit apud Corn. Nepotem, Diod. Plut. Aelian. Athenaeum; Ταὼς ap. Aristot. Oecon. 2, 25; Τεὼς ap. Euseb. chron. — 28 ἔχοι MF; ἔχει PD — ὢν MP; οὐ D — [ἐκ] add. K — 31 ὅσα ἔδωκαν Hertlein; ὡς ἔδωκαν M; ὡς δέδωκαν PD; ἃ δεδώκασιν p; ἃ ἔδωκαν K —

116, 1 Σελλασίαν Heringa; Ἑλλάδα L; Ἕλος Cas. Πελλάναν proposuit Rehdantz — 8 καὶ om. M — 11 προσαγαγὼν K; πρὸς διαγωγὴν L — 17 (τοὺς) D; om. MP — 22 ἐδίδαξεν p; ἐβάδιζεν L — [καὶ τὰς ναῦς] Wessel. ad Diod. 15, 92 — 24 ἔχων L — 27 καὶ Hertlein; δι' L; del. K — 25 ἐκέλευε K tacite — 31 ἐποίει K; ποιεῖ L —

117, 1 προσπελάσας M — 3 ἀπωτέρω, ut 262. 3 K tacite; ἀποτέρω L — 4 πόλεως VFCp; γῆς MD; om. P — ἀνεβιβάσατο Hert-

lein coll. 71, 6 — 16 τῆς χώρας L : cf. 112, 21 — 17 ἔλαβον K; ἔλαβεν L; ἤλαυνον Patakis — 20 τριηράρχαις D vulgo — 25 melius αὐτὰς K — 27 [ταῖς] K — διδόντες K; διαδόντες L — 32 ὑπεξελθόντες H —

118, 1 αὐτῶν om. M — 3 δὲ HMP; om. CK — 6 τὰς PF; om. MD — ὑπὲρ Maasv. — 7 κατελάμβανεν] corruptela libros insedit orta ex sequente κατελάμβανεν : παρέβαλε vel παρελάμβανε Cas. — 8 μόνας ἀρτίους] κώπας, ἀρτίως Maasv. καταδήσας Roth pro κατὰ μόνας — 13 ἐπιπρόσθησιν vel προστέθησιν coni. K — 14 ἔσφαλλον P; ἔσφαλον MD — 17 ἴσως ὑπαρχούσῃ Darm. marg. δ — 18 ἐγένετο M — 20 παρετήθει M; πατηθῇ PD — 21 ἐξαιρομένης Patakis ex V *sublata puppi;* ἐξαιρουμένης L — 23 praestat καταδραμὼν cum Hertl. cf. 129, 4 — 29 καίειν K —

119, 3 νομίσαντες coni. K — 9—13 addidi ex solo cod. H, sed illata videntur ex Plut. vita Phoc. 23. Item πίναξ libri tertii recte Φωκίων α — 19 ὁ om. K — 21 ἀνεπήδων K; ἀνεπήδουν L. Sed et Polyaenus constanter utitur forma πηδάω 60, 25. 132, 19. 295, 11. 321, 1 et Plutarchus, quem in Phocione descripsit, habet ἀναπηδώντων. Similes formas ionicas σφενδονώντων 57, 11, οἰστροῦντες 145, 16, ἀκονοῦντας 295, 12 ex codicibus correxi. Cf. ad 3, 4 — 23 ἔτος Plut. μέρος L — ἔσομαι Plut. ἐκεῖ ἔσομαι Cas. — 25 μετεβάλοντο P corr.; μετεβάλλοντο MD — 28 περιστήσας? cf. ad 203, 20 —

120, 2 ἀφιέναι H; προσαφιέναι L — 6 (ἐν) χειμῶνος ὑπερβολῇ mavult K — 15 ἀποσπάσας E — [καὶ] W — 16 ἄποπτον K coll. 159, 22 —

121, 9 δεύτερον] Plut. Sertor. 1 ἑάλω δὲ Ἴλιον . . . τρίτον ὑπὸ Χαριδήμου — 11 Δημ. ὁ Φαλ. vulgo — 16 Διοκλῆς MD — 17 συνέθετο Cas. ex V *insidias paravit;* συνέθεντο L — 19 δόσιν σίτου· οἱ δὲ K — 20 ἐμέτρουν H —

LIBER QUARTUS.

122 Ἀντίγονος κα] leguntur infra strat. viginti —

123, 3 ἴδιον, *separatim ab aliis* V — 4 ἡμετέρων Mδ; ὑμετέρων PE : cf. 3, 6 — 8 Variant L hic et infra inter Γάλαυρος, Γαύλαρος, Τάλαυρος, Ταύλαρος corruptelis ex similitudine vocis Ταυλαντίων prognatis : schol. Pers. sat. 1, 99 *Calandrus* — 12 αὐτοῖς Hertlein — 12 πέρεβοίας P —

124, 2 Δόκιμον K coll. 147, 5; vulgo δόκιμον : ὅτι Φ. τὸν ἴδιον στρατηγὸν ἀπεχειροτόνησε τῆς ἀρχῆς H — 4 τὰ τῶν Μακεδόνων H — 7 Στρατοκλῆς ut Aeschines adv. Ctes. § 143; Λυσικλῆς Diod. 16, 88 — 12 συνεσπασμένην] oppos. φάλαγγα διεσπασμένην 212, 9; συνεσπειραμένην K — 13 πεφυλαγμένους Patakis — 20 καταμαθὼν Hertlein; καὶ μαθὼν LE : cf. 97, 1. 123, 4. 139, 17 etc. — 25 ἀγγελοῦσι P; ἀγγέλλουσι MD — 29 δόντων Patakis — 30 ση-

μάνας M; *σημήνας* PE; om. D : usitatior apud Polyaenum haec forma; illam ex optimis codicibus restitui 36, 29. 40, 14. 252, 27 : cf. 211, 32. 237, 8. 18. 14, 4 —

125, 2 *προῆλθεν* Patakis — 3 [*καὶ*] *προσμ.* K — 4 *στρατιῶται* MP*δ*; *συστρατιῶται* FCE : cf. 165, 26. 303, 25. 304, 5. 305, 1. Sed praepositio delenda erat in *σύστασιν* 202, 16, *συστησάμενοι* 234, 18, *συμφεύγουσι* 48, 16, *συμπέμψας* 151, 10 — 8 *ἐπέρριψεν* K in addend. et Patakis; *ἀπέρριψεν* L — 10 *ἀνῆγεν* L : cf. 124, 10 — 25 *ἀναβάλοιτο* MP; *ἀναβάλλοιτο* C; *ἀνεβάλλετο* Dm — [*διήει*] K — 30 *ἐρημίας* ante K Seybold; *ἠρεμίας* L — *ἀσφαλῶς διεξεπαίσατο* coni. Hertlein —

126, 7 *ἀναλαμβάνοντας* MP supra scr. pr. m. *ἀναλαβόντας* PD — 8 *ὁδεύειν* Patakis ex V — 9 *σαρίσσας* DE — 11 *τινὰς τῶν Ἀλευαδῶν ἔξω οἰκίας* Aug. Baumeister; *τοὺς τῶν Ἀλ. ἐξοικίας* L; *τοὺς ἐκ τῆς τῶν Ἀλ. οἰκίας* K — 12 *καθέλοι* MP; *καθέλῃ* DE — 17 *συνῄεσαν* K; *συνίεσαν* L — 18 *παρήγγελτο* K; *παρηγγέλλετο* L — 20 *τὸ σημεῖον* M — 21 *οὕτω Σαρνούσιοι* M; *οὕτως Ἀρούντιοι* PD — 25 *προβαλλομένοις* MP; *περιλαβομένοις* D —

127, 4 *διεξεπαίσατο* Wesseling ad Diod. 17, 28; *διεξεπέσατο* MP; *διεξιππεύσατο* Dm : cf. 58, 23. 197, 1 — 10 *Ὀρβηλίων* Wesseling ad Diod. 20, 19; *Ἀρβηλίων* L — 14 *αὐτοὺς* L — 22 sq. *Φαρκηδόνα* Wesseling ad Diod. 18, 62, O. Müller, Dor. 1, 23; *Φαλκιδόνα* etc. L — *Θεσσαλονίκης* D — 24 *Φιλίππιοι* MP — 28 *ἔρημα* p; *ἤρεμα* L —

128, 4 *Πελληναίων* L — 14. 20 *Φερὰς*, *Φεραῖς* W dubitanter; *Κάρας* et *Κάραις* L; *Καρδίαν* Blume. Cf. Diod. 16, 37. 52. 20, 110. Demosth. Olynth. 1, 13 — *ἐχυρὸν* MP; *ὀχυρὸν* DE — 19 *κτυπούμενοι οἷς ἂν* L — 22 *εὐτρέπιζον* PDE : cf. 185, 11. 256, 5 — 27 *πέμψαντος* M — 30 *ἤγγελον*] cf. 50, 4 —

129, 3 *καταδραμὼν* Hertlein, ut etiam 118, 23 — 5 *Νεάπολιν* HV constanter — 7 *ἄριστα* Mp; *ἀρίστας* PD — *τὰς* H, ut 112, 30. 155, 22; om. L — 8 *ἀλκῇ* H — 12 *ἐπανήχθη* H; *ἐπηνέχθη* M; *ἀπηνέχθη* PD — 15 *συντεταμένως* coni. K; *συντεταγμένως* L; *συντεταγμένων* Cas. — 20 *ὑπεράγεσθαι* D; *ὑπεραγαγέσθαι* MP; *ἐφέλκεσθαι* H — 23 *στρατηγοῖς* L et Plut. apophth. Alex. 10; male *στρατιώταις* Arsenius — 27 *περιβαλεῖν* W coll. 130, 4; *μεταβαλεῖν* L; *καταβαλεῖν* addito [*πρὸς*] post *χῶμα* K — *χοῦ* P; *χοῦν* MD —

130, 2 *τὸ χῶμα* Heringa; *τὰ χωρία* L; *τὰ χώματα* K : cf. 129, 27 et 165, 15 — 4 *πολιορκία* M : an *Τύρου πολιορκίᾳ*? — 6 *προσελθόντες* L — 8 *ἀνακαλεῖται* Mp; *ἀνακαλεῖσθαι* P; *ἀνακαλέσαι* *δ* — [*Ὁ δὲ*] *διὰ* E — 9 *ἐγλίναντας* P et *ἡττημένοις* M, quod placet — 10 (*ἀνδρῶν*) om. M — 16 *ταῖς χερσὶ* MD — 22 *ἐκυδροῦτο* K; *ἐκυδιοῦτο* M; *ἐκυδριοῦτο* PDm — 23 *ἀμαχεὶ* MP et coni. Darm. in marg. *δ*; *ἀμαχὶ* D; *ἀμαχητὶ* H — 24 *ἀναστάντες ῥοιζηδὸν* H — 25 *τῇ φάλαγγι* Freinsheim ad Curt. 4, 16 — 27 *Ἀρβύλοις* L; 133, 23 et 137, 27 recte *Ἀρβήλοις* — 29 *τῶν ζώων* H —

131, 5 *σφίσιν* Wyttenbach ad Plut. de sera num. vind. p. 41; *φασὶν* LE; *πᾶσιν* Roth. Saepissime apud Polyaenum *σφᾶς αὐτοὺς*

et σφῶν αὐτῶν — 9 οἱ] cf. 93, 13 Xen. Cyrop. 6, 2, 35; ὧ K — 12 μηδὲν ME; οὐδὲν PDE — Ante δύνασθε L addunt νῦν; E αὐτοί: ego malui delere ut ex dittogr. ortum — 21 Π. τ. [ἧκεν] ἡ νίκη γ. τ. Roth — 22 [λέγεται] K: cf. supra notam 13 ad pg. XI — 28 ὁ Πῶρος VK; τῷ Πώρῳ L — 29 ἐγίνετο K coll. Arriano de exped. Alex.5, 10; ἐγένετο L — Prius καὶ et ἐπὶ om. M — 32 διαβῆναι MP; αποβῆναι DE —

132, 6 κατέστρεφε Blume et Patakis; κατέστρεψε L — 9 δὴ Patakis; δὲ L; γὲ K — 14 καταγόμους K; καταγνοὺς L — 20 γενόμενον K; γινόμενον L — 24 αὐτὸς MV; αὐτῆς PD —

133, 1 ἔχει Cas. K — 3 ἔφυγον coni. K — 4 φεύγουσι del. Patakis — (αὐτοὺς) del. censet K — δόρυ K; ὕδωρ PD; τὸ ὕδωρ M — 21 ἀγαγὼν M; ἀναγαγὼν PDmE — 27 περιέλθοι P; περιέλθῃ MD — 29 συνέχων L; διέσπασεν ἔχων Roth —

134, 8 γράμματα Mp; πράγματα PD — 10 πάντες MV; πάντας PD — 11 ἔγραψαν H; ἐνέγραψαν L — 13 ἕκαστος MP favente H τὰ ἑκάστου διαβούλια ἔμαθεν; ἕκαστοι DE — 17 utrumque καὶ om. M — 19 συντεθεῖσθαι K; συντίθεσθαι L — 24 ἡ δὲ ἔξοδος Roth coll. 135, 6; ἡ διέξοδος L; καὶ διέξοδος K — 26 προσήει L —

135, 3 δὲ del. K — οἱ D; om. MP — 6 ὁδὸν M — 9 μετώπῳ SH; τόπῳ L — τὸ ἥμισυ S; om. LE — 10 ἐν om. SH — 11 ἐλαφροὺς S; ἐλέφαντας HLE: et adnotarat iam Maiseroy, cours de tactique 1, 253 sq. nullos Alexandro in ipsa pugna fuisse elephantos. — 12 ἐπικάμπιον SH; ἐπικαμπίων L — 13 ἀντιπαράξας S — 16 μέσα L; τὰ S — 18 ἐοικότως S; ἐοίκασι M — 21 τὴν S; εἰς τὴν LE — ἐλάσειν βουλ. ὑπερκεράσας τοὺς πολεμίους S — 22 φυλάσσων ὁ Πῶρος S, contra usum Polyaeni — 23 ἀντιπαρῆγε SM; ἀντιπαρήγγειλε PD — 24 διεσπᾶτο τὰ πολλὰ τῆς τάξεως, τῶν τε Μακ. S; διέσπα κατὰ πολλὰ τὴν τάξιν. Τῶν Μακ. LE — 26 προσώπου S: cf. ad 35, 3 — 26 ἐπιστρέφων .... οἱ περὶ] μένειν. οἱ δὲ περὶ S — 29 τελειοτάτην S — μεθ' ἣν etc.] μεθ' ἣν βασιλεῦσι δίκης Ἀλέξανδρος ἦν S. In codd. Pol. haec ad initium § 23 retracta sic leguntur: Μεθ' ἣν βασιλεὺς Ἰνδικῆς Ἀλέξανδρος Θεσσαλῶν etc. P, item in M, nisi quod Ἰνδικῆς omissum est. Ἔτι ὁ βασιλεὺς Ἀλ. Θεσσαλῶν etc. Dm —

136, 8 καλοῦσιν] L; καλοῦσι δὲ E — 14 Βακτρίοις K, ut 6, 21 — 15 Ὑρκανοῖς M; Ὑρκανίοις PDE — 16 πεποικιλμένην PmCD; πεποιημένην MVF — 20 ἐντὸς MPD Aelian. et Athen. l. c. ἐν τοῖς Fm; ἐκτὸς coni. K — 24 περιβέβληντο F; probat Pierson 154 — 28 ἐφεστήκεσαν Athenaeus; ἀφεστήκεσαν L; περιεστώτων Aelianus —

137, 1 διεσκευασμένον ante K Pierson 218, Koen 157, Aelianus et Athen. διεσκεδασμένον L — 5 Περσῶν] πασῶν M; πάντων E — 9 τε om. M — 12 βαλόντες K; βάλλοντες L — ἐπὶ κράνους coni. K — 15 ἀλαλάξαντες MF; ἀλαλάζοντες PD — 20 στρατιὰν K; στρατείαν *(agmen?)* L — 21 προστάταις PD — 26 προήεσαν K; προίεσαν L — 27 Φρασαόρτης] Ἀριοβαρζάνης Diod. 17, 68, Cur-

tius 5, 3, 12; cf. Arrian. 3, 18 — 29 *Σουσιάδας πέτρας* Diod. 17, 68; Susidas pylas Curt. 5, 3, *Περσίδες πύλαι* Arrian. 3, 18, 2 —

138, 4 *τριάκοντα*] *triginta* Curt. 5, 3, 23; *σταδ. τριακοσίους* Diod. 17, 68 — 5 *ἐβάλλετο* MP; *ἐβάλετο* DE — 6 *γενήσοιτο* K — 17 *ἐκφανέντας*] usitatius Polyaeno *ἐπιφανέντας*; M *φανέντας* — 26 *ἀποληφθέντες* K; *ἀπολειφθέντες* L — 29 *στρατιὰν* H; *στρατείαν* L —

139, 2 *ἐκέλευσεν* M; *διήγγειλεν* H; *ἐκέλευεν* PD — *ἀνειπεῖν* K, quae vox praeconis esse solet: cf. 119, 17. 156, 1. 187, 6. 248, 19 et ad 250, 26 — 4 *ἐπετάχυναν* coni. K; *ἐπετάχυνον* F; *ἀπετάχυνον* M; *ἐτάχυνον* PD — 11 [*μόνοις*] K — 13 *κρημνοὺς* Maasv. *καρποὺς* L — 30 *στρατιᾶς* M; *στρατείας* PD — 32 *αὐτὸς* MP — *τύχην* MV; *τέχνην* PD —

140, 1 *Καθαίους* M; *Καλθαίους* PD — 2 *καὶ τὴν πόλιν* M — 3 *Σάλγαλα* L — * *] *ἵνα* PCF; *εἷλε* F marg. om. MD — 6 (*διὰ*) inclusit K — *Ἰνδικῆς* M, ut 6, 10. 8, 16. 17. 134, 14. 135, 30; *Ἰνδίας* PDE — 13 *καὶ* M; om. PDE — 17 *ἦν* post *ἐλπὶς* add. E — 20 *ἀναζευγνύντας* p; *ἀναζευγνύντες* L — 21 *αὐτοὺς* Cas. *αὐτοῖς* D —

141, 1 *πυραμήνων* et *κριθαμήνων* L, sed infra passim littera *ι* — 2 *τετρακόσιαι ἀρτάβαι* coni. K; *τετρακοσίας ἀρτάβας* LE — 8 [*καὶ τῶν τρίτων τετρακόσιαι*] *atque itidem de tertia quadringentae* V ex coniectura, ut numerum millenarium expleret: om. L — 11 *ἐξ ἀλφίτων* Patakis et Malina thes. 2; *ἐν ἀλφίτῳ* LE; *ἐπ' ἀλφίτῳ* Roth — *εἰς κυκεῶνα* omisso *ὡς* K — 16 *ἵπποι τριάκοντα* deerant in codice Casauboni, *ἵπποι ... τετρακόσιοι* desunt in *δ*. Similia refert Athenaeus 4, 145 E ex libro secundo Persicorum Heraclidis Cumaei: *ἔστι μὲν γὰρ τῷ βασιλεῖ χίλια ἱερεῖα τῆς ἡμέρας κατακοπτόμενα. Τούτων δ' εἰσὶ καὶ ἵπποι καὶ κάμηλοι καὶ βόες καὶ ὄνοι καὶ ἔλαφοι καὶ τὰ πλεῖστα πρόβατα· πολλοὶ δὲ καὶ ὄρνιθες ἀναλίσκονται, οἵ τε στρουθοὶ οἱ Ἀράβιοι καὶ χῆνες καὶ ἀλεκτρυόνες.* Quae si ex eodem fonte hausta sunt, exciderunt apud Polyaenum cameli et asini; nam computatis trecentis et quadringentis ovibus, centum bubus, triginta equis, totidem damis (iidem videntur Polyaeni *δορκάδες* et Athenaei *ἔλαφοι*), nondum complentur *χίλια* illa *ἱερεῖα*. Neque abest suspicio, excidisse re vera nonnulla, cum praesertim supra quoque v. 8 et 13 desiderentur quaedam in codicibus. Mirum denique agnos primo loco, agnas septimo post aves positas esse. — 20 *δὲ* M; om. PDE: cf. 141, 2. 142, 3 — 22 *κρομμύων* DE — 25 *μύρου* W; *ἱεροῦ* LE. Notum *μύρα πίνειν*, et *μυροποιοὶ* regis Persarum una cum *ὀψοποιοῖς*, *χυτρεψοῖς*, *γαλακτουργοῖς*, *ποτηματοποιοῖς* et *οἰνοθηταῖς* commemorantur ap. Athen. 13, 608 A — 26 *ἐκ σιδίων* M; *ἐκίδων* PDmE — *γλυκέων* coni. K; *γλυκέως* M; *γλυκέος* PDE — 26 *κυκεῶνος* Dm; *κοκκεῶνος* MPV — 27 *μύρου* W; *κηροῦ* LE — *ἐκ κυμίνου* VF; *ἐκκηδομένου* Dm — 28 *μελαίνης* D; *μελίνης* P; *μελεύης* M: *μελιτίνης*? — *ἀνήθου* V; *κνήθου* L; *κνήκου* Cas. K: cf. 142, 4. 16. — 29 *μναῖ* Roth; *μνᾶς* LE — 30 *διαρίνου* Heringa coll. Hesychio: '*διάρινον τὸ*

σίνηπι '; *διὰ ῥινὸς* M; *διαρρινὸς* PDmE — *σησάμων* K; *σισάμων* L — 31 *δέκα*] *δύο* Dm —

142, 2 *τὰς ἀβυρτάκας* M; *τοὺς ἀβ.* P; *τοὺς ἀβυρτάκους* D — 6 *σησαμίνου* K; *σισαμίνου* L — 7 *τερμίνθων* p; *τῶν κλίνθων* MPD; *olei terchinthini* V — 7 *ἀπὸ ἀκανθίου* M; *ἀκανθίνου* PDE, ut Ctesias ap. Athen. 2, 74. pg. 67 — 16 *διαδίδωσιν* C. L. Roth, ut 142, 19. 28. 30 — *κνήκου* K; *κνίκου* L — 18 *δεῖπνον* MD; *τόπον* P; an *τὸ δεῖπνον*? — 19 *διαδίδωσι δὲ* MpP₂ marg.; *δὲ δι' ἃ δίδωσι* P; *δὲ διὰ δόσιν* D — 21 *δευτέρων* Maasv. ut 141, 3. 8; *δὲ ἑτέρων* MP; *ἑτέρων* D — 28 *τοῖς στρατιώταις*? in M *στρατιαῖς* corr. ex *στρατιῶις* — 29 *ἀναλίσκει διαδίδωσι* L; illud del. K, Patakis, Malina —

143, 6 *ἀσωτία* HP, ut 293, 22; *ἀσωτεία* vulgo — *ἀνανδρίαν καὶ μαλακίαν* H — 10 *Τετραχωριτῶν* M; *Τετραχωρητῶν* ceteri; sed infra v. 14 *Τετραχωρῖται* L — 12 *ἐσήμηνεν* P corr.; *ἐσήμεινεν* M; *ἐσήμαινεν* D — 17 *ἠβούλετο* DE contra usum Polyaeni: cf. 47, 9. 101, 5. 207, 14. 225, 10. 265, 15. 273, 23. Item ubique legitur *ἔμελλον*, excepto 58, 5; contra *δύνασθαι* augmentum temporale praefert. — 19 *ἐπήγαγεν* M; *ἀνήγαγεν* coni. Roth — *αὐτὴν* L — 23 * *] excidit fere *ἐπανῆλθε πρὸς* — *καὶ* om. E — 28 *εἴλας* MP hic et 143, 30. 144, 11; *ἴλας* vulgo — 30 *προέταξε* Patakis; *προσέταξε* L — *ἑκάστης εἴλης* coni. W coll. 56, 18 — *καὶ* om. M, sed idem *ζυγὸν καὶ ἀλ.* versu 30 —

144, 1 *ἔφευγον* MP; *ἔφυγον* DE — 2 *Ἀγησίλαος*] cf. 52, 17 sq. — 8 *Περσῶν* Freinsheim ad Curt. 3, 13, 9; *πεζῶν* L — 9 *ἔφυγον* CK — 15 *αὖθις* Hertlein; *αὐτοὶ* aut deleri aut in *αὐτίκα* mutari vult K — 22 *καὶ βασιλεῖ* censor Ienensis et Patakis; *βασ. καὶ* L; *καὶ* del. K — 26 *βασιλικῶς* Plut. et V; *βασιλικῷ* L: cf. 158, 20 — *κεκοσμημένην* codices quidam Casauboni — 28 *μακρὰν*? cf. 185, 6 et 204, 11 —

145, 6 *προεδιδάσκετο* Patakis et Hertlein; *προσεδίδασκεν* LE — 7 *τίνες εἶεν* Fm; om. MPD: cf. 175, 28. 180, 4 — 8 *οἱ καὶ* PFm; *καὶ οἱ* MCD; *εἰ καὶ* K addito [*οἱ πρεσβεύοντες*] post *εἶεν* — 10 [*πάντας*] H et coni. Cas. — *ἐξέπλησσεν*, quod Cas. coni. confirmant Leo Tact. 20, 219 *ἵνα ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν καὶ συντυχίαις ἐκπλήσσῃς αὐτοὺς ὡς πάνυ μνημονικὸς καὶ πολύπειρος*, et H *ἵνα ἀπομνημονεύων ταῦτα πάντας ἐκπλήσσῃς ὡς πολυμνήμων*: *ἐξεποίησεν* L — 12 *ἐπήγαγεν* M; *ἐπῆγεν* SPDE — 16 *οἰστρῶντες* SPDm; *οἰστροῦντες* M: cf. ad 119, 21 — 18 *τοὺς Ἰνδοὺς* S — 21 *βληθῆναι* corr. Hardtius in cod. *δ*; *κληθῆναι* p; *κλιθῆναι* L; *lapidaretur* (*καταλευσθῆναι*) V Cas. K: cf. 145, 26 — 24 *Ἀντίγονος* V; *Ἀντίπατρος* LE — 26 *βαλεῖν* M; *καλεῖν* PD —

146, 4 *παρίεσαν* K; *παρήεσαν* L — 5 *ὧν προλέγειν* MFC *edicere*; *ὧν λέγειν* PDE — 9 *προελθὼν* L — 11 [*εἰ μὲν δύναμιν εἶχε*] addidi ex H *ὅτι Ἀντίγονος εἰ μὲν εἶχεν μείζονα δύναμιν*; om. M; lacunam habent ante *αὐτοὺς* PF; *ἔχων χεῖρα* post *ἰσχυροτέραν* inserunt DE: Roth, codicis folium circumcisum sive ambustum fuisse statuens, has notavit lacunas 146, 11 * * *αὐτὸς ἰσχ.* 13 * *

βιαίου κινδ. 16 *Ἀντίγονος* ** *οἷς περὶ*, 19 *Φρυγίαν* ** (deest verbum). *Ἀντίγονος*, 21 *ἦρχεν* ** *οὐ πρὸς ὁτιοῦν*, 23 ** *κοινοπραγίᾳ*; pag. 147, 3 ** *ὡς*, 7 *ἐδίωκε* ** *τοῦ ζῆν*, 14 ** *κατέλαβε*. Cf. quoque 159, 13. 16. 19 — *αὐτὸς*] *οὗτος* V *idem hic A. primus* — 13 *φιλοκινδύνους*] H *εἰ δὲ ἀσθενεστέραν, νέους καὶ φιλοκινδύνους τὰς ἐπιθέσεις προετρέπετο*; *βιαίου κινδύνου* L — 14 *ἀγενῶς* MP; aliis locis *ἀγεννῶς* — 16 *Ἀντίγονος* K; *Ἀντίγονος οἷς* L; *Ἀντ. οὗτος* Cas. *idem hic* V ut 146, 11. De confusis Antigono Gonnata et Demetrii filio cf. ind. histor. et praef. pg. VIII — 17 *οἱ Μακεδόνες* DE — 20 *δὲ καὶ μὴ* D — 21 *Τοιοῦτό τι οὖν*] *οὐ πρὸς ὁτιοῦν* L —

147, 1 *ἐσπείσατο καὶ ἀνεχώρησεν Ἀντίγονος* L — 6 *αὔλῳ* L — 7 *κρύβδην* K ex V *clam*; *τοῦ ζῆν* L. Malim ** *τοῦ ζῆν* coll. 56, 2. 146, 14 — *δ'* MP; om. DE — 8 *φριμαξαμένων* P; *φριξαμένων* ceteri; *φρυαξαμένων* K ut 41, 24 — 14 [*καὶ*] W ex V *ducebat eosque obruit*; *δὲ* ante *τῶν* E — *ἔσπευσεν* M; *ἔσπευδεν* PDmE — 19 *Ἀντίγονος νῆας ἔχων .... ἐναυμάχησε* HD — 20 *Πολυσπέρχοντος* H et C marg. *Πολυχόστου* et similia L — 22 *τῶν ναυτῶν* MC; *τῶν αὐτῶν* PD; *τῶν αὐτοῦ* E — 24 *δὲ* M; om. PDE — 27 *αὖθις*] *αὐτῆς* coni. K; *εὐθὺς* Patakis; *τὰς καταλειφθείσας ναῦς διὰ τῆς νυκτὸς ἑτοιμάσας* H — 32 **] suppl. [*ἐπιπλεῦσαι*] W; [*ἥκειν*] K; *ἐκάλεσε* pro *ἐκέλευσε* Cas. —

148, 1 *χιλίους οὓς* Cas. K — 9 *ἐσήμανε* (η supra scr.) M — 12 *βαλλόντων* M; *βαλόντων* ceteri — 12 [*τῶν δὲ ἐπιπλεόντων*] K; *τῶν μὲν ἔξωθεν, τῶν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἐπιθεμένων* H — 13 **] suppl. [*τοὺς ἡττημένους, ἡττᾶσθαι δὲ*]; *κρατεῖσθαι* omisso *μὲν* K: cf. supra pg. XVIII — 20 *προσπελάζοντα* M; *προσπελάζοντος* PD — 24 *ὀρθίου πάγου* M; *ὀρθίου μάγου* vel *Ὀρθιουμάγου* PDm; *Ὀρθόπαγος* Plut. Sulla 17 — 31 *ἐμάχοντο. ἀμφιβόλου τῆς νίκης οὔσης* DE —

149, 1 *πλέονας* MP hoc uno loco; *πλείονας* DE — 2 *παρακατέσχε*] Diod. 19, 32 *παρακατασχὼν τὸν κήρυκα*; *παρέσχε* L, in P litterae *κατ* sec. manu supra scriptae sunt; *κατέσχε* E, quod Polyaeni stilo magis convenit: cf. 25, 8. 10. 152, 16. 177, 10. 15 — 6 *Μηδίας* P Diod. et 151, 4; *Μηδείας* MD — 11 *πλῆθον* K; *μεστὸν ἁλμυρίδος* Plut. Eum. 16; *πλῆθος* L — 14 *τεμέσθαι* K; *ἐπεμ θαι* P; *ἕπεσθαι* MD: cf. 146, 1. 2 — 16 *πέμψαντας* L — 19 [*πυρὰ*] K — 20 *κατάδηλος* K — 30 *περιβαλὼν* coni. K — *εἶδε τὴν* E —

150, 4 *praelium committebat* V — 9 *ἑπομένην* coni. K; *ἀπομένην* M; *ἀπομένειν* PDE contra stilum Pol. — 11 *ἄλλα ὅσα* L: cf. ad 6, 7 — 12 *στρατιᾶς* L — 14 *ἑαυτῶν* P; *αὐτῶν* M; *αὐτὴν δ* — 17 [*καὶ*] coni. K — 24 *ἐπεὶ δὲ* L — 25 *ἐκήρυξαν* L — 26 *μετεβάλοντο*; *μετεβάλλοντο* L —

151, 2 *Ἀντιγόνῳ* ante *παρέδωκαν* ins. E — 4 vulgo *Μηδείας* — 4 sq. *Πύθωνα* D et Diod. rectius, puto — 6 *ἀπιστεῖν* P_2 marg. Diod. 19, 46 *προσποιηθεὶς δὲ ἀπιστεῖν τοῖς διαβάλλουσι*; *πίστιν* L — 9 *χιλίους* K; *καὶ χιλίους* L — 10 *πέμψαι* K; *πέμψας* MP; *συμπέμψας* D; *συμπέμψαι* vulgo — 13 *καὶ ἑλὼν* K — 18 *Σιβυρτίῳ* Diod. 19, 48; *Σιγυρτίῳ* vel *Συγ.* L — 19 *Arabiae* V — 21 [*κατὰ*] add. W — 25 *Φοινίκην* om. M —

152, 4 (ἐγίνετο) K; ἐγένετο P: malim abesse cum in MD (ἐγίνετο) ἐπεὶ δὲ desint — 8 ἐνὶ Heringa; ἓν Maasv. ex FC; ἐν MPD; del. K; supra v. 1 Patakis ἓν ἑκάστῳ: cf. 335, 9. 10. 25, 19. 23 — μὲν] μόνοι K — 10 δὴ P; δὲ MD — 11 ἀποκτενεῖν K: fort. ἀπειλεῖ W. Aoristus post ἀπειλεῖν 58, 14. 231, 13 — 18 τούτους] τοὺς αὐτοῦ Cas. an τοὺς ὁμήρους? — 28 πραΰνειν K — 29 πέμπειν M marg. pr. m. D; πέμψειν PK —

153, 3 ἀπεκρύπτοντο Dmp; ἀπέκρυπτον MP — 5 Μελάτας MPδ; Μελώτας E: Μελάντας? Μέλτας? — 12 Ἀπολλωδώρου M hic et supra constanter — 16 προσυνέταξεν FK — 17 ἐσδραμεῖν Hertlein; ἐκδραμεῖν LE; ἐνδραμεῖν Patakis — 17 κεκονιμένον P_2 marg. Hemsterh. ad Lucian. ed. Bipont. 1, 416 coll. Pol. 125, 3; κεκονιαμένον L: an κεκονισμένον? — 25 ἔχοντος Gronov. ad Liv. 22, 45; ἔχοντες L; [ὂν, συνιδεῖν οὐκ] ins. K ante ἔχοντες — 30 ἀποχωρήσοντα L —

154, 2 ἐδέξαντο M; ἐξεδέξαντο PDE; εἰσεδέξαντο Hertlein coll. 104, 8 — 5 οὐκ ἔχων p; οὐχ ἑλὼν L — 6 δὴ om. M — 10 ἀλλὰ K — 14 λαθεῖν HP_2 marg. et Cas. ex libris; μαθεῖν L — ὅπου HM; ὅποι PDmE: ἀποβαίνειν ἐς, ἐπὶ cum accusat. 89, 28. 188, 20. 211, 19. cf. 225, 10 — 21 κἀκεῖσε H — 25 Πελλήνην Wessel. ad Diod. 20, 102; Παλήνην L — ἑτέρους δ' ἀλλαχοῦ post πύλας add. H —

155, 2 ὑφορμῆσαι MP; ἐφορμῆσαι D — 3 Νικάνωρα MP — 15 στρατοπεδεύων Heringa; στρατόπεδον L — 16 ἥκων mp et σύμμαχος Pm — 17 τοῦ om. D — 20 παντὶ τῷ ναυτικῷ P, sed παντὶ sec. m. ex πάντων corr. πάντων τῶν ναυτικῶν MD — 28 Πτολεμαϊκὰς W coll. Plut. Demetr. 8 ἁπάντων ὡς Πτολεμαϊκὰς τὰς ναῦς ὑποδέχεσθαι παρασκευαζομένων; πολεμικὰς LE: dicendum erat πολεμίας. Cf. ad 287, 6 — 30 εὐθὺ Patakis — 31 Σουνιόθεν M; συνι θεν vel συνηθὲν reliqui —

156, 3 ἐρώμενοι MV: cf. 176, 16; ἀκροώμενοι Hertlein — Δημ. οὐ πρ. L — 5 ἑκατὸν ἑβδομήκοντα MVp et H (ρο) coll. Diod. 20, 48; ἑκατὸν ὀγδοήκοντα PD et Plut. Demetr. 16 — 6 Μενέλαος H — 9 οὐκ om. M — 10 ὑπὸ κρημνοὺς λιμενίζοντας H — 20 συνέφευγεν MP — 22 προῆλθε HL; προσῆλθε K — κατὰ HMPδ; μετὰ vulgo — 23 μαθόντες H; λαθόντες LE — 27 προδιδόντες FD; προδόντες MP — 32 Λυκαίων MD —

157, 3 ὕλην Mp; πύλην PD — 5 ἀμφὶ τὸν Δημ. D — 17 ἐπήγγελλεν K — 17 ἔδωκε M — 23 στερνοβριθεῖς p; στενοβριθεῖς L; εὐράστους H — 24 ἀντίους ἔστησε F; αὐτοὺς ἐστ. M; ἀντίαν ἐστ. P; ἀντέστησε DE —

158, 4 ἀποκειμένην PD — 6 ἀλλὰ μὴν [καὶ] W coll. 34, 26. 48, 7. 50, 21. 158, 25; ἀλλὰ μὴν L; μάλιστα δὲ E — 7 Τευτάμου p, ut Plut. Demetr. 13, Diod. 18, 59 ex Hieronymo Cardiano, quem Polyaenus sequitur; Τευταμάτου LE — 11 εἰ μὴ Vmp; εἰ μὲν MPδ; εἰ μὲν additis κοινὴν σωτηρίαν, εἰ δὲ μὴ post πεισθείημεν Cas. ex coni. — 12 ὁ βασ. σκηνῆς ἐν μέσῳ στρ. τεθείσης προκ. ἐν θρόνῳ χρυσῷ σκῆπτρον ἔχων Cas. ex libidine — 13 καθήμενος M — 19 καὶ P; om. Mδ — 25 ἐν W; καὶ ἐν L; εἶναι ἐν E —

159, 2 ἐκείνους τοὺς ἡγεμόνας K — 3 Τεύταμος p; Τευτάμης C; Τευταμάτης MPD — 12 κυρίως W ex Diod. 19, 23 ὅτι τὸ μὲν Ἀλεξάνδρου παιδίον Ὀλυμπιὰς παραλαβοῦσα κεκόμισται καὶ τὴν Μακεδονίας βασιλείαν κυρίως, ἀναιρεθέντος Κασάνδρου; βιαίως L; βεβαίως K — Μακεδονίαν E — 13 [τὴν βασιλείαν ἀναιρεθέντος] W ex Diodoro; ἴσως τεθνηκότος p; ἀναιρεθέντος post Κασσάνδρου add. E — 16 [βασιλέας] ante ἀνηγόρευον add. E: cf. Aesch. Sept. 636 κἀπικηρυχθεὶς χθονί, scil. βασιλεὺς — 18 χειμάσουσαν MP; χειμάσασαν H; χειμάζουσαν DE — 19 Εὐμένης et αὐτῷ L novam hic incipientes §; Πευκέστης et Εὐμένει E. Excidit fere [γὰρ Πευκέστης] — 23 Ante K edebatur διιστάντας contra L, fort. ex Diod. 19, 38 συνέταξε νυκτὸς πῦρ κάειν διιστάντας ὡς ἂν εἴκοσι πήχεις, ubi διαστάντας a Dindorfio emendatum Polyaeni nunc auctoritate firmatur: cf. 84, 31 — ὅσον] ὡς ἂν Diod. — 24 καῦσαι ... καίειν] non sollicitanda in Polyaeno; κόψαι Heringa; κομίσαι Schneidewin; ποιεῖν pro καίειν Diod. et V *ignes facerent* — 26 ὥστε W ex Diod. l. c. ὥστε δοκεῖν εἶναι ἀληθινὴν στρατοπεδείαν; ὡς LE —

160, 4 φυλάττειν] Plut. Eumen. 9 φράξασθαι, quod editores propter Polyaenum in φυλάξασθαι mutaverunt — 9 προσήει M; προήει P; vulgo προίει — 10 ἐς MP; δεῖν m; δεῖν εἰς E: cf. 39, 2. 160, 12 — ὑπερβάλλεσθαι M; ὑπερβαλέσθαι PDE — 12 ἐν ὅπλοις Cas. K, at Pol. constanter ἐν τοῖς ὅπλοις — 14 Σελεύκιοι MD — προῆλθον Patakis; προσῆλθον LE — 15 Ἀντιγόνιοι M — 19 μεγαλοφρονῶν M ut 99, 11; μέγα φρονῶν PDE usitatius — 20 δὲ hoc loco collocavi; post Δημ. habent MD, ante τῶν E; om. P — νὺξ ἦν Pm; ξυνῆν M — 21 ἐξ ἀπονοίας Polyaeno frequentissimum proposuit Cas. ἐξ ἐπινοίας L; ἐξαπιναίως E, qua forma Pol. non usus est. Cf. ad 193, 8 — 21 κατεργασαμένῳ L — 22 ὑπήκουσαν coni. K — 24 ἀνακοινούμενοι coni. K — 25 ἐντυχόντες FC; τυχόντες MPD —

161, 5 ἀντιπαρεσκευασμένη Hertlein; ἀντιπαρεσκευασμένην LE — ἐθάρρησαν L — 8 προτάξας *praeposuit* V; προστάξας L — 10 μαίνεσθαι L — 15 προστιθέμενοι Hertlein — 16 ἐπολιόρκει W ex V *oppugnabat*; ἐπόρθει LE; ἐπόθει Hemsterh. ad Lucian. 3, 385 Bip. Eadem corruptela ex codicibus sanata 166, 17. 167, 25, ex coniectura 230, 5: recte πορθεῖν 10, 26 — 23 προίει L — [οἱ] K in adnot. et Patakis; *vulgus* V —

162, 3 φεύγων K ex coni. Cas. — 5 τυγχάνοι M — 6 εἴλης W coll. 143, 28. 30. 144, 11; ἤδη L; ἴλης Maasv. — 11 Περδίκκας HPV; Περδίκας MD — ζωγρεῖν L — 17 προσοῖντο Roth; H ἀγγεῖλαι ὡς οἱ πολέμιοι λύτρα μὴ προσίονται ἀλλ' ἐψηφίσαντο etc. — ψηφίσειαν Maasv. ψηφίσει MD; ψηφίσι P — 24 οὕτος K — 26 ἀντεφόρτιζεν L — 26 § 1. 2 inverso ordine DE — 30 ἐναυμάχει K —

163, 1 εἷλε] εἰς L; ἐζώγρησε H — 9 παρὰ p V *ab amicis*; περὶ L — 14 ἐνηγκαλίσατο Valken. ad Eur. Hippol. p. 319 a — ἄλλων L, nisi quod in P supra scr. pr. m. ἄλλως; V *aliter*: probo, sed de-

leto *τῶν* post *περὶ*, ut corr. K — 18 *διαλεξόμενος* p; *διαλεγόμενος* L — 23 *ἀνωχυρώσατο* vel *ὀχυρώσατο* L — 24 *ἀδεῶς*] *δὲ ὡς* K — 25 *θάνατον* M; *θάνατον τὸν* PD; *θάνατον οἱ* E: cf. 183, 27 —

164, 5 *πιστεύσας* L — 11 *ἀποσχὼν* H; *cum abesset* V; *ἐπισχὼν* L (in M tamen α supra scr.); *ἀπέχων* K — 12 *ἀποκρύψας* HM; *ἀπογράψας* P; *ὑπογράψας* D; *ὑποκρύψας* K, quo vocabulo Pol. nusquam usus est — 13 *ἐνέπρησεν ὕλας κειμένας* H — 15 *αἳ καταφανεῖς ἦσαν* H; *καταφρονήσασαν* vel *καταφρόνησαν* L; *καταφανεῖς οὔσας* ingeniose coniecerat Hertlein — 20 *τὰς δὲ πύλας* omisso *καὶ* H: cf. 68, 5. 156, 7. 211, 32 sq. 213, 22 — 28 *sexcenti* V —

165, 2 *ἐγένοντο* M — *ἔχων* L; *αὐτῷ χαρισάμενος* codd. quidam Cas. et K — 4 *Αὐτολέοντος* L ut Plut. Pyrrh. 9: *Αὐδολέων* Diod. 20, 19, Tzetz. Chil. 6, 472, nummi. Cf. Eckhel T. 2. p. 60 — 8 *Ἀστυκοῦ* PD et probat Tafel in Pauly Realencycl. s. v. *in Aristibo* V; *Ἀστιβοῦ* M; *Ἀρίσβου* coni. Maasv. coll. Strab. p. 590 med. — 7 *ἔλουεν* L — 9 *κατὰ* M; *παρὰ* PD: cf. 205, 11. 331, 27 — 11 *φυγῇ* Cas. *φυγεῖν δ*; *ἴσως φυγὴν* Darm. marg. *δ* — *Δαρδανέων* p; *Σαρδανέων* P; *Σαρδέων* M; *Σαρδιέων* E — 22 *προὔτρεπε* CK — 27 *ἀναλαβὼν* H; *armatura recepta* V; *λαβὼν* LE: cf. 162, 9. 167, 21 —

166, 5 *Δίων* H constanter, *Δίνων* hoc loco L, sed v. 14 *Δίωνος* M marg. pr. m. et PCD; v. 9 *ὁδὸν* PDm pro *ὁ Δίων* — 6 *Περσικὴν* HE; *καὶ Περσικὴν* L — 9 *καὶ* inclusit K — 14 *ἐπιφανεὶς* H; *ἐκφανεὶς* LE. Cum frequentissimum sit apud Pol. *ἐπιφαίνεσθαι* *subito apparere*, praetuli hoc loco *ἐπιφανεὶς* et 212, 6 *ἐπεφάνη* contra M *ἐφάνη*; nec suspicione carent *ἐκφανέντας* 138, 17 et *ἐξεφάνησαν* 156, 15 — 17 *ἐπολιόρκει* H; *oppugnabat* V; *ἐπόρθει* LE — 19 *Τήρης*? — 20 *ἀργυροπάστοις* Koen 454, ut *χρυσοπάστοις* 320, 16; *ἀργυροπάρτοις* LE — 28 *ὅθεν* Blume, quod parum placet; *ὥστε* L; *ὅτε* E — *καὶ αὐτὸν τὰ τῶν Ἀρμ. ὄρη* E — 29 *Ἀρσάμης* H, nummi, unde Arsamosata; *Ἀρσάβης* LE: cf. Maasv. ad h. l. et 268, 9 —

167, 3 *ἡ* M; om. PDE — *τέλος σὲ τρ.* K — 5 *ἐν ὁμαλεῖ* W coll. 31, 29; *ἣν ὁμαλεῖ* L; *ἐν ὁμαλῷ* m; *ἡ ἣν ὁμαλὴ* K — 5 *στρατοπεδευούσης* m; *exercitu castra metante* V; *στρατοπεδεύουσα* P; *στρατοπεδεύουσιν* M; *στρατοπέδευον* D — 6 [*δὲ*] E; om. L — 7 *πεπτώκοι* MP; *πεπτώκει* DE — 10 *καὶ Διονύσιον* E — 113 *εὑρῆσθαι* MP; vulgo *εὑρέσθαι* — 14 *πεπτωκὸς* transposuit K post *σῶμα*: pro *δὲ πεπτωκὸς* (invito me editum est *πεπτ. δὲ*) Koen 213 *ἐν τοῖς πεπτωκόσι* — 15 *δεσμίοις* Koen 213 et K — 25 *ἐπολιόρκει* H; *ἐπόρθει* LE —

168, 1 *ὡς* L; *τοῖς* edebatur ante K — *ἐργαζομένους* W; *ὀργιζομένους* L; *ὑπορυττομένοις* E — 6 *καταβάλλειν* K; *χῶμα ἐκχέειν* H; *χοῦν παρέβαλε παρὰ τὰ στόμια τῶν ὀρυγμάτων* Polyb. — 8 *ὁρῶντες* M; *ἰδόντες* PDE — 9 *ὑπορώρυκτο* K — 12 *κατωδύραντο* PE — 27 *ἐπισυρόμενον* HPD; *ἐπισυρόμενος* M; *ἐπισυρόμενα* K; *attracta* V — 31 *τοῦ* HM; *μὲν τοῦ* PD; *μόνον τοῦ* K —

169, 1 *ἔφυγον* H; *ἔφευγον* LE — 2 *οἱ* HL; del. putat K —

7 *πρὸς τὸν κίνδυνον* W coll. 27, 7. 93, 31. 97, 21. 162, 14. 192, 17. 305, 2; *πρὸ τοῦ κινδύνου* LE — 8 *ἱερεῖα*] *victimam* V — 9 *βραβεύοντος* Gronov. *βραδεύοντος* M; *κραδεύοντος* P; vulgo *πράττοντος* — 15 *ὑπέσχε* K ex V *supposuit*; *ὑπέσχετο* L; *manum suppositurus* Front. strat. 1, 11, 14 — 16 *λοβὸν* W; *τόπον* L; *τὸ ἧπαρ* K — 16 *ἀπομαξόμενον* Patakis — 17 *ἐπεξιὼν* MP; *ἐδιδιεξιὼν* DE — 22 *εἰσελθόντες* M; *ἐλθόντες* PDE — 25 *Γαλάτας* Heringa 128; *πολίτας Γαλάτας* dittogr. L, ut 311, 9 *χώραν ἀρχὴν*; *πολεμίους* pro *πολίτας* p; *πλείστους Γαλ.* E — 26 *Φιλίππου* MPV; om. E —

170, 5 *προίηται* W; *προίεται* L; *προιείη* E — 7 *κραυγῆς* PD —

LIBER QUINTUS.

171 *βιβλίῳ* MV; om. PE — *Διονύσιος κα* MP; *Δ. κβ* CE: cf. ad 177, 14 — *Χίλιος*] cf. ad 204, 3 — *Φιλόμηδος* MP; *Φιλόδημος* VC —

172, 5 *τοιαῦτα* Patakis; *haec* V — 7 *πρυτανεύετε* M supra scr. *πρυτανεύεται* PD — 8 *διατάσσετε* M; *διατάσσεται* PD — 11 *ὑπολαμβάνετε* M; *ὑπολαμβάνεται* PD — 15 *ὡς* propter sequens *ὅπως* Patakis — *στρατηγησάντων* CK — 20 *ἀπὸ σ' ταλάντων* Cas. coni. *ἀποσταλέντων* L; *ἀπὸ τ' ταλάντων* Cobet — 22 *ὁσίως ἂν ἔχον* Hertlein, Fuchs; *ὁσίαν ἀνίσχων* L; *ἀνῆκον* K — 24 *ἱδρύσασθαι* MP_2 marg.; *ἰδιώσασθαι* PD —

173, 1 *γενέσθαι* M; *ἂν γενέσθαι* PD; *ἂν γένηται* speciose K — 9 *κηρύξοντα* Hertlein; *μηνύσοντα* LE — *μηνύσῃ* K tacite; *μηνύσει* L — 10 *τοῦ* proposuit K; *τῶν* L; *τὸν ... λίθον καὶ σίδηρον* K editio — 29 *Σικανοὶ* M; *Σικυώνιοι* PD — 32 *ἔπεισεν* K; *ἐποίησεν* L —

174, 1 *οἰκημάτων* FK — *σῖτος ὑόμενος* Cas. ex Front. 3, 4, 6 *σῖτος μενος* M; *σιτούμενος* M corr. PD — 2 *τὰς* M; om. PDE — 4 *τῷ Φαλάριδι* PDE — 7 *Ἰνήσσης* coni. Ortelius; *Σινουέσσης* C. L. Roth coll. Steph. Byz. *Σινόεσσα πόλις Σικελίας*; fuit quoque Teuta regina Issae — 9 *μνηστευσομένους* K — 20 *τὴν κόμην* L — *καταχεάμενος* K ex V *respersit*; *καταχεόμενος* L — 21 *χρήσασθαι* M; *χρῆσθαι* PDE — 26 *ὑπηρετοῦντος* Cas. — 27 *γραμματεύων* M; *γραμματέων* PDm — 28 [*τῷ*] K — 30 *αὐτῶν* W; *ἑαυτῶν* L; *οὖν αὐτῶν* E —

175, 3 *καὶ* ante *παρὰ* E — 8 *ἐσπούδασε* Patakis — 11 *διδάξειν* K — 13 *ὁμολόγησαι* D — *ἔτι* om. M — 21 *ἀπέπλει* K; *ἠγγέλλει* MP; *ἠγγέλη* P — *κατὰ* L: cf. 59, 23. 270, 20; saepius medium — *Ἑρμοκράτης*] erat Dionysii *prioris* pater; recte *Τιμοκράτης* Plut. Dio 21. 26 — 24 *ἀκροπόλεως* M pr. m. corr. et P; *ἀκρόπολιν* MD; *τῆς ἀκροπόλεως* K: cf. ad 17, 28 — 26 *πυθέσθαι* M —

176, 4 *ὥρας* M; *χώρας* PD — 5 *ἑπτακισχιλίους* (i. e. ,ζ) Cas. ζ' (*ἑπτὰ*) LV — 7 *προιδόντες* PD; *προδόντες* M — *παραδοῖεν* Hertlein; *προδοῖεν* LE — 14 *ἂν* post *ὧν* L; del. K — 23 **] *ὑπὸ* inse-

runt E; sed exciderunt fortasse plura: τοὺς στρατιώτας θαρρεῖν παρεκελεύσατο. Περισκοπήσας οὖν τὸν λιμένα ἔχοντα κατὰ θάτερον μέρος τόπον ὁμαλὸν etc. H — ὑπὸ τῇ περιεχούσῃ ἄκρᾳ Hertlein — 25 φαλαγγώσαντες HMp; φαραγγώσαντες PD — 27 ἀποβαλὼν L; ὑπερβαλὼν H omissis ὑπὲρ τὴν ἄκραν ἐπιπλεύσας — 28 τῷ om. H — 30 οὐρίου Cas. K — 31 Μοτύλην C; ὁμοτύλην MPD — 32 διεσώσατο H —

177, 1 [ἐκπεσὼν] vel [ἐξελασθεὶς] suppl. Cas. sed excidit potius partic. praes. pass. cum propter sequens κατέχων, tum propter similitudinem, quae intercedit inter terminationem μενος et Δίωνος, ex. gr. πιεζόμενος vel πολιορκούμενος coll. 177, 20 et 267, 2 — 2 κατέχων MP; κατασχὼν DE — 7 ἐπέπεμψαν M — 8 ἐξέλυσαν M; ἐξέχυσαν PD — 9 τοῦ M; om. PD — ἀφέντος Cas. — 11 βοῆς καὶ ὁρμῆς PDE — 14 Διονύσιος etc.] LE tanquam novum strategema exhibent, cum tamen in summario 21 tantum numerentur Dionysii strategemata — 15 τῶν MP; om. DE — ἀνέπεμψε coni. K; ἀπέπεμψε Patakis; ἀντέπεμψε LE — 19 (αἱ) M; om. PDE — 20 εὑρόντες ἐκκλησίαν MFC; εὑρόντας ἐκκλησίαν PD; λαβόντες ἐν ἐκκλησίᾳ K — 21 ἠξίου M; ἠξίω Pm — 22 γυναῖκες ὧν L — 25 Ἱππαρίνου coni. Maasv. coll. 186, 3. 4. 11 et sic Plut. Dion 31, Theopomp. ap. Athen. lib. 10, 436a; sed videtur Pol. hic alium auctorem secutus esse — 24 δὲ om. M — 27 μὲν Patakis; δὲ LE —

178, 2 τὴν om. M — 3 κατέσκαψε K; cf. 185, 7 — 6 φρουρὰς καὶ φυλακὰς Cas. — 7 κατέλειπον K; κατέλιπον L — 8 διεσπάσθη Patakis — 12 συνέθετο M; οὐ συνέθετο PD — 17 ἐμπόδιζον D; ἐπόριζον Cas. — 27 ἀναγορεύει Hertlein; ἀπαγορεύει LE; ἀγορεύει coni. K — 31 ποιήσουσιν L — 32 διελύθησαν coni. K, quod commendat 179, 1; διερέθησαν M —

179, 1 ἐπεὶ δὲ CK: cf. 178, 17 — 6 τριηράρχων M; τριηραρχῶν PD — 7 ποῖ Hertlein; ποῦ LE — 13 ὑπηρετικοῦ W, quia ἐπιβαίνειν plus viginti locis cum genetivo iunctum legitur; ὑπηρετικῷ LE. Male dativus legebatur 6, 29. 191, 26 — 22 αἱ μὲν] V *quae*; οἱ μὲν L — 23 ἐπιβολὴν MF; ἐπιβουλὴν M supra scr. PD — 24 ἐπέλαβεν — 25 ἐραστῶν τῶν συνόντων coni. K — 31 προάγων L — 32 [τότε] τούτοις K; οὕτως Roth —

180, 2 ἐκέλευεν K; ἐκέλευσεν PD; om. M — 6 τὶ C. L. Roth; τὸ LE — ἀπολωλὼς W dubitanter; λεκὼς MP; λεκὸς D; ἀπολωλεκὼς coni. Maasv. ἀποθανὼν E — 8 πρᾶγμα M — 9 [Διονύσιος] W; om. L; ὁ δὲ E — 20 ἀπηλλάχθαι MP; ἀπαλλαχθῆναι vulgo — 27 τούτοις V *praeter haec*, ut 168, 29; τοῦτο L; τούτῳ K — 29 μετὰ τοῦ χρ. K — 32 αὐτοῖς K —

181, 7 χρυσοῦ K; χρυσίου L — 11 κηρῦξαι MP; κηρύξας D; κηρύττειν E — 12 τι om. M — 13 καὶ ante ἀποδιδόναι E — ἀνακομίζειν Patakis, *reportare* V — 14 θανάτου M — 21 ** αὐτῷ] αὐτῶν L, quod ferri nequit; αὐτοῖς, αὐτῷ Cas. K; [ἐκείνοις] αὐτῷ vel [τοῖς δεσπόταις] αὐτῷ W — 26 ἐπέπλευσεν L — 27 ἀργυρίου K; ἀργύρου L; χρυσίου τε καὶ ἀργυρίου Aristot. Oecon. 2,21

— 30 ἀναφέρειν Aristot. l. c. ἀναφέρων MF; διαφέρων PD; ἀφαιρῶν Cas. — 31. 32 ἡμίση MP; ἡμίσεα D —

182, 2 σιταρχίαν L — 6 Εὔηνὸς Patakis; Εὔφημος et Εὐρύφημος Metapontini inter Pythagorae discipulos commemorantur a Iambl. de vita Pyth. c. 36 — 7 τοῖς φοιτῶσι MF; προσφοιτῶσι PD; τοῖς προσφοιτῶσι K — 11 διακομιζόμενος MV — 15 δ' M; om. PD — 17 τὸν MC; om. PD — 19 Lege Πάρῳ; L Παρίῳ — 22 πιστὸς L — 28 μένοντα M; μενοῦντα PDE —

183, 6 βούλοιτο m, βούλοιντο L — 8 συν. δὲ Διον. M — 15 ἐξεμέσομεν coni. K: cf. ad 93, 7 — 16 Δεινοκράτη CK — 18 εἰ pro καὶ L — 19 Ἐλλέπορος Polyb. 1, 6, 2; Ἔλωρις Diod. 14, 104 — 20 Ἰταλιωτῶν MFC — 21 ὅρκους K; ὄλβους L — [ἔλαβον καὶ] ἔδωκαν K — 28 ἐντελεῖς L: cf. 216, 21. 317, 12 — 31 Nota ἑστίαν pro ἑστίασιν, ut 96, 12 et 184, 1 —

184, 2 περιβαλόμενος K; περιβαλλόμενος L — 10 Ὀφέλλαν Diod. alii — 17 ἐπαγαγὼν M; ἐπαναγαγὼν PD — 22 ἐπιτρέπω H; ἐπιτρέπων LE — 30 τούτῳ τῷ στρατηγήματι H —

185, 1 δισχιλίους (β) Cas. δύο vel β' L — 7 Ταυρομενίαν E — 11 [ἔφη] non necessarium propter sequens λέγων — 23 πολεμουμένη] *quae oppugnabatur* V: cf. ad 161, 16 — βοηθοῖεν K tacite; βοηθεῖεν L — 24 Τιμολεόντειον Roth; Τιμολεόντιον LE; *Timoleonteum* Nepos — 25 διατάξωμεν MP; διατάξομεν DE: cf. ad 93, 7 — 28 ἐπεὶ V *cum*, ἐπὶ L — 29 δὲ pro μὲν L —

186, 7 τὰς MP; om. DE — 11 τούτων K ex V *per eas*; τούτου L — 15 μετὰ PDm, suspectum; καὶ M — 16 Λάμις W coll. Thucyd. 6, 4 κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο; Πλαταιεῖς LE — 17 ἀγαγὼν L, ut 242, 12; ἀναγαγόντες E — 17 προσβάλλειν L; supple fere παρεσκευάζετο: προσβάλλουσιν E — 19 ἐκεῖνος L — 24 καταληφθέντες M; καταλειφθέντες PD — 25 συνῴκησαν coni. K: cf. 186, 18 et 27 —

187, 2 [οὐδὲν] W coll. 21, 24. 259, 22. 321, 16; [οὐχ] E — 13 Τρώτιλον Maasv. ex Thucyd. 6, 4; Τρώιλον L; Τρωγίλιον K — 18 ὅσους H; οὓς LE — 21 χαριζόμενος coni. Maasv. χαρῖνος L — 23 τὴν ὠφέλειαν Koen 182; τὴν πολιὰν MP; πολιὰν D; τὴν εὐπορίαν K: cf. 246, 22. 258, 17. 270, 6 — 29 ἐταράχθησαν MC — 30 ῥάχαις L — κοματίνων L —

188, 10 τὰ om. M — 11 ὡς H; om. L — 15 ἐμβάλωμεν M; ἐμβάλλωμεν PDE — 21 καιόντων [καὶ] W; καὶ ϑ τῶν L; καὶ γῇ E — παρακαθίσας D; προκαθίσας HMP; cf. 136, 28 —

189, 2 λαβὼν ναύτου σκευὴν Pierson 22; λαβὼν αὐτοῦ σκεύη L — 4 ἐπανήγαγε K; ἐπανῆγε L — 5 ἀναλαβὼν M; ἀπολαβὼν PDE — ἀπέπλευσεν coni. K — 8 Καρχηδόνιος W coll. 189, 17. 25; Καρχηδονίοις L; σὺν Καρχηδονίοις E — ἀνακομιζόμενος Patakis coll. 189, 25; ἀνακομιζομένοις L — 9 ὁ τυρ. K — 10 συνῆψαν Hertlein; συνῆγον L; συνῆπτον coni. K — 14 μέλλοντας F (?); μένοντας ceteri — 17 Καρχηδονίους L — 25 Καρχηδόνιος p; Καρχηδονίοις L; σὺν Καρχ. E — 26 εἰς del. K — 27 συνθέμενος H; συντιθέμενος L — 29 λαμπτῆρα M supra scr. et D; λαμπτῆρας

HMP; *λαμπτῆρος* et *πεφραγμένου* Oudend. ad Front. strat. 1, 1, 2 —

190, 3 *σπουδάζων* L — 7 *ἡ* M; om. PDE — 8 *κυκλώσονται* K; *κυκλωθήσονται* L — 12 *ἀνεσκαμμένην* m; *ἀνεστραμμένην* MP — 15 *ἐστρατοπέδευεν* HP; *ἐστρατοπέδευσεν* MDE — 17 *συνέβαλλεν* H — 19 *ἔφυγον* H — 24 *πολεμίων* W; *στρατιωτῶν* M; *πολιτῶν* M corr. pr. m. PDE: eadem corruptela 306, 9; cf. quoque ad 169, 25 — *ἀνακάεσθαι* MP; *ἀνακαίεσθαι* D; *ἀνακαλεῖσθαι* E; *πυρὰ ἀνακαίεσθαι* coni. K. Cf. Front. strat. 3, 10, 5 *incensam suam civitatem existimaverunt.* — *μεταβαλόμενοι* K; *μεταβαλλόμενοι* L — 26 *φυγόντων* C. L. Roth; *φευγόντων* LE —

191, 2 *καίειν* om. E — 4 *βίαιος* K; *βιαίως* L — 6 *πόλιν* L: vicies quinquies fere apud Pol. legitur *πύλας* et *πύλην ἀνοίγειν*, nusquam *πόλιν* — 10 *Ἰμίλκων δ*; *ἐν ἄλλῳ Ἀμίλκας* Darm. marg. *δ* — *Καρχηδόνιος* W; *Καρχηδονίων* LE: cf. ad 189, 8 — 13 *ἐπιτιθέμενος* K — 14 *ἐξέπαισε* Koen 188 — 22 *ἀνέδειξεν* M contra usum Polyaeni: cf. 51, 10. 83, 19. 212, 24. 225, 1. 292, 2. 318, 22. 325, 12; et 319, 9 scripsit *ἀπέφηναν βασιλέα*, cum apud Plutarchum invenisset *ἀνέδειξαν* — 23 *αὐτῶν* L, quod defendi potest; *τοὺς τοῦ ἀδελφοῦ φονεῖς καὶ αὐτοῦ ἐκείνου ἐπιβούλους* H — 26 *ἑκάστου* M; *ἑκάστους* PD; *ἑκάστοις* E — *ἐλαφρῷ* H omisso tamen *τῷ*; *ἐλαφρῶς* L —

192, 2 *τύχης* K; *νίκης* L — 10 *στεφανοῦται* PF; *στεφανοῦνται* MD — 13 *στεφάνοις* M et codd. quidam Casauboni; om. PD — *τῶν* om. K — 14 *τε ἐκ τῶν* codd. quidam Cas. — 18 *Μίλαρχον* et 24 *Μίλαρχος* L — 20 [*ὡμολόγησε .... ἐφ' ᾧ τε*] codd. quidam Cas. nisi potius intelligit Plut. Timol. 34 *ὁ δὲ Μαμ. ἑαυτὸν Τιμολέοντι παρέδωκεν ἐπὶ τῷ δίκην ὑποσχεῖν ἐν Συρακουσίοις μὴ κατηγοροῦντος Τιμολέοντος*: *ὡς* MPD — 25 fort. *προαγαγὼν* ut 84, 1 — *κατηγορήσω* K; *κατηγορῆσαι* L —

193, 3 *πεντακισμυρίους*] Diod. 16, 78. Plut. Timol. 25 septuaginta milia — *ἐκτεταμένους* PD — 4 *χειμέριον καὶ πνεῦμα* om. E — 8 *ἐξαπίνης*] descriptum ex eo auctore, quem hic ob oculos habuit Polyaenus. Alias *ἐξαιφνῆς* — 13 *παρέπεμπε* K — 14 *ἐπιλιπόντοντος* (sic) M; *ἐπιλείποντος* PDmE — 15 *εἰ μὲν* M; *ἢν μὲν* PDE — 16 *προσάγῃ* K — *τῇ νηὶ* et [*ταῖς* add. K] *σιτηγοῖς* Patakis et Hertlein; LE mutatis locis *σιτηγοῖς* et *τῇ νηὶ* — 17 *προσβάλλοιτο* K; *προσβάλοιτο* L — 18 *πειρῷτο* M; *πειρῶντο* PDE — 25 fort. *τροφίμων*; *πωλουμένων* Thucyd. 7, 39 — 27 *τὴν* M; om. PDE — 29 *ὡς ἡσσημένους* Thucyd. 7, 40 et malim perfectum passivi, quae rarior forma saepius negligentia librariorum vel praesenti vel aoristo cessit: cf. ex. gr. 66, 18. 69, 29. 106, 13. 110, 4. 126, 18. 130, 9. 134, 9. — 30 *τε καὶ* E —

194, 9 *κολάσομεν* P; *κολάσωμεν* MD — 10 *ποιήσωμεν* M — 18 [*ληστρικὸν*] W; *τῶν ληστῶν* E ex V; om. L — *τὴν ἀδελφὴν* om. E — 21 *ἀλλὰ* M; *οὐ ἀλλὰ* PD; *οὐκ, ἀλλὰ* E — 25 *τῶν νεανίσκων* Patakis — 26 *τῷ ν. τῷ Θρασ.* PDE — 27 *ὡς* Dm; *ὧν* MP — 30 *Μεσσήνιος* etc. E — 31 *Συρακουσίων* K; *Συρακουσίῳ* L —

195, 2 *συνίστη* MD; *συνίστει* P; *συνίστα* E — 4 *ἐξήτει* M; *ἐζήτει* PD — 13 *διελθὼν* M; *διεξελθὼν* PDE — 16 *ταῦτα* pro *πάντα* D — 19 *δίκαια λέγοντος* P corr. pr. m. ut videtur; *διαλέγοντος* MD — *δύο* E —

196, 1 *καὶ μαχίμην* m; *καὶ μάχιμον* p; *καὶ μάχην* L; *κατὰ μάχην* Gronov, K: cf. 299, 9. 302, 12 — 2 posterius *τῶν* del. censet Roth — 5 [*τοὺς*] K — 8 *περιίππευσεν* M; *παρίππευσεν* PDE; *περικυκλώσας* H — *ἔπεμψεν*] videntur pauca deesse — 16 *τοῦ* HM; om. PDE — 18 *καὶ ἦν ἑσπέρα* W; *καὶ ἐν ἑσπέρᾳ* L; *ἐν ἑσπέρᾳ* K, contra usum Polyaeni: cf. 15, 13 — 24 *ὑπεναντίῳ* M; *ὑπεναντίων* PD — 32 *νυκτὸς* HPD; *νύκτωρ* M —

197, 1 *διεξεπαίσατο* coni. K coll. 127, 4; *διεξιππάσατο* L — 2 *αὐτὸς σύνθημα* omissis mediis L; *αὐτὸς δοὺς τὸ σύνθημα* Cas. K; *μὲν γὰρ .... ἠπίστατο* addidi ex H — 6 *Ἀθηνῶν* K; *Ἀθηναίων* L — 7 *περὶ τὸν Λουδίαν* Droysen Hellenism. 1, 586 — 13 *Ἱππάκρου* vel *Ἱππάκρους* L — 16 *συνέπραττε νύκτωρ* M; *συνέπραττεν ὕδωρ* PD — *ἀνοίξαντες* W ex Pol. usu; *διορύξαντες* L; *διοίξαντες* Roth. — 17 [*τῶν*] K — 18 *Μνησίδημος* M; *Μνησίδαμος* PD. Supra v. 13 *Μνησιδήμου* LE recte; erant enim *στρατιῶται Ἀττικοί* — 27 *αἰκίας* K; *ἀδικίας* HL — *ἔχων*] *προφέρων* B. Niebuhr, Vorles. über alte Gesch. 3, 453 — 28 *καὶ τῷ βωμῷ* H — 29 *ἦσαν καὶ τῶν Μακ. τινες οἷς* H — 30 *παθεῖν* H; om. LE —

198, 1 *κατῆγεν* H; *καθῆκεν* L; *καθεῖκεν* K; *παρῆν καταπλέων εἰς τὴν Ῥόδον* Polyb. 13, 4, 3: cf. 207, 26 — 2 *ἦλθον* HM; *ἦλθε* PD; *ἥκω* E — 5 *συντίθεται* H; *συντίθενται* LE — 11 *ὁ δὲ* Patakis ex V *ille coniecto igne*; *τὸ δὲ* LE — 16. 18 *Ῥωμαῖοι* et *Ῥωμαίους* H — 19 *ἐπὶ μίαν ναῦν* Hp; *ἐπὶ μελίαν ναῦν* MP; *τάξας ἐπὶ μίαν τὰς ναῦς* K — 20 *καὶ χρόνον* H; *χρόνον* L; *χρόνον τ᾽* E — 26 *τὸ* HMP; om. DE —

199, 3 *τοῦ* K; *τοὺς* L — 2 *καταχρήμασι* L — 3 *στρατιώτας τινὰς* W, aut excidit numerus — 6 *χρᾶσθαι* L ionice: cf. ad 3, 4 — 7 *ὑπὸ μάλης* Pierson, ut 69, 2. 126, 18. 226, 21; *ὑπὸ μάλην* L — 11 *μὲν* del. Cas. K — 17 *προσβαλὼν τῶν στρ. εἰς τὰς ναῦς φυγόντων ἀνεχώρησεν. ὅτε δὲ τρίτον ἔγνω προσβαλεῖν, σημ.* etc. K — 19 *προσβάλλων* W; *προσβαλὼν* L — 20 *ὑπὸ* Hertlein — 20 *τὰς* p; om. L — 28 *ἦ μὴν μαχέσασθαι* W; *ἦ μὴν μαχήσασδαι* p; *μονομαχέσασθαι* M; *μονομαχήσασθαι* PD; *ἀναμαχήσεσθαι* K. De formula *ἦ μὴν* post verba iurandi cf. 25, 6. 38, 27. 265, 11; de aoristo *ἐμαχεσάμην* 199, 24. 279, 26. 305, 24: *ἐμαχησάμην* apud Polyaenum legere non memini. De futuro cf. ad 56, 3 — 29 *ὡς*] *ἀνδρείως* vel *γενναίως* Hertlein —

200, 9 *τὰς μὲν αὐτάνδρους ἔλαβε τῶν*, omissa in LE, addidi ex H, quae non ex 200, 21. 22 petita esse existimo propterea quod § 2 huius capitis in H deest — 10 *δὲ κατέδυσεν* H; *δέκα κατέδυσεν* LE — 14 *δεδοικότες* M; *δεδιότες* PDE — Malim [*σύνδυο*] *ζεύξας* coll. 263, 17. 115, 11; *binas coniunxit* V — 18 *ἐπέπλευσαν* K; *adnavigabant* V; *ἔπλευσαν* L — 19 *τοὺς ἐν.* K — 27 *παρίσας* W; *περισὰς* M; *περισσὰς* PDE; *κρείσσω* H —

201, 4 θαλαμηρᾶς L — 5 θρανίτιδας H; θρανίδας L — ἀναφαίρειν H — 7 προσυγκείμενον M; προσκείμενον P; προκείμενον D — 18 τρεῖς (i. e: γ) W et Hertlein; ἢ L; om. K — 23 ὑποσημαίνοι D — 31 τῆς πολιορκίας om. M —

202, 3 τείχους MP; τοῦ τείχους HDE contra usum Polyaeni — 7 φυγεῖν H — 20 fort. ἀναλαβόντες —

203, 3 Θέογνις] *Theagenes* Front. strat. 4, 1, 8 — 7 καὶ τῶν κουφῶν Heringa; καὶ τῶν κορυφῶν LE; καὶ τῶν κορυφαίων *(equites ac duces)* V; κατὰ κορυφὴν coni. E: cf. 47, 15. 105, 8. — ἄλλο] ἄκρον Hertlein in symbolis crit. ad Aen. Tact. p. 26 — 11 εὐθὺς K — 13 [τοῦ] φιλον. sed cf. ad 97, 9 — 17 φυλάττετε K; φυλάττεσθαι insolenter L — 20 περιστήσας H; περιτειχίσας LE: cf. 80, 1. 89, 14. 119, 29. 225, 7. 225, 26 — 22 [Οὕτω δὴ συνέβη τοὺς ἄνευ ὅπλων] W; [τοὺς δ' ἄνευ ὅπλων] K — 23 γνωριζομένους Roth — [ὡς] K; idem del. ὄντας — 29 οἱ δὲ στρ. E —

204, 3 Potius Χίλεος ex Herod. 9, 9; Χείλεως · Plut. Themist. 6; Αἴλιος Dm — 6 [τοὺς] E; [τοὺς ἄλλους] C. L. Roth — 7 προσίεσθαι L — ἄλλων MP; om. D; λοιπῶν Cas. — 11 μακρὰ MP, ut 144, 28; μακρὰν ut 185, 6 D, rectius fortasse, cum οὐ μακρὰν, ἐς μακρὰν similia apud Polyaenum sint frequentissima — 26 κεκομισμένην H; κεκοσμημένην L — εἶδε HPm; ἴδε MD — 27 κατῆλθεν H — 28 ἀσμένως H; μὲν ὡς L; ὁμοίως K: cf. 52, 13 —

205, 4 ἀναγκαζομένοις Patakis et Hertlein; ἀνακομιζομένοις LE — 5 ποιουμένοις Cas. K — 13 [καὶ οἱ πολέμιοι τοῦτο] W; [ὃ] συνιδόντες [οἱ πολέμιοι] K; Ἀθηναῖοι δὲ p. Codex H sic: ἐπειδὴ ἐπὶ πολὺ παρετάθη ὁ καιρὸς καὶ οὐ συνέβαλον, σημεῖον ἄρας τοῦ ἀριστοποιῆσαι ἀνήχθη πρὸς τὸν λιμένα. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ οἱ πολέμιοι ἐποίησαν. ὁ δὲ ἄφνω προσπεσὼν, ἀριστοποιουμένους εὑρὼν ἐνίκησεν — 15 ἐπὶ τὰ κ. τοὺς ἐπιβάντας ἐπιπλεύσαντες L — 21 κατέσκαπτε K: cf. tamen 190, 7 — 22 ἀπεχαράκου χωννυμένας. αὐτὸς δὲ κ. κατ. Cas. — 23 ἐπιτιθέμενοι H; ἐπιθέμενοι L — ἢ οἱ om. H — 26 ἔγγυθεν ὄντων καὶ τὰ σημεῖα H; — 27 παραφυλαττομένων H —

206, 1 συνεχώρει, et supra ἐκώλυε H; συνεχῶς L — 3 προήεσαν K; προίεσαν L; προσήεσαν H — 4 [ὄντας] Hertlein — 8 καθῆκεν H; καθίστη M; καθίστει P — 10 καὶ H; οὐ L; om. E — 11 ἀναχωρήσασαν H — 12 προσελθόντες L — 19 ὑπιέναι K; ὑπεῖναι L; *subire* V; ὑπεισιέναι Patakis — 24 ἔπεμπεν HP; ἔπεμψεν MD — 26 αὐτοὺς φθάνοντες Pierson; αὐτοῖς φθονοῦντες LE —

207, 3 εὐρωστοτάτους W; εὐρώστους M; εὐρώστως P: cf. 98, 11 — 4 ὧν αὐταῖς pD; ὧν ναύταις P; ὧν τοῖς ναύταις M — 5 ἐσχάτην Hertlein — ἐξέπλευσε PDm; ἐξέπλησε M; ἐξέπαισε Koen 188 — 8 ὅτε Fp; ὥστε MPD — μηκέτι K; μὴ L — οἷός τε ἦν] ἕως τε PFCD; om. M — 10 Τελμισσὸν DE — 11 ναύαρχος L — 14 γυναῖκας μουσουργοὺς Patakis — 12. 16 Ἀντιπατρίδας K; priore loco Cas. quoque cum in D invenisset ἀντὶ πατρίδος — 17 ἀνεκόμιζον K — 20 οἱ τὰς K — 25 ναυμαχίαν L; μιᾷ νηὶ H — ὑπὸ δύο

τριήρων διωκόμενος H; om. L — 26 εἰς τὸν λιμένα H — 30 ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ πλαγίου H —

208, 4 Συρακουσίων K; Συρακούσιον L — 14 ἦρξε coni. K — 18 ἐπέπλει coni. K; ἐπιπλεῖ LE — 25 Ἀρχ. Ἡρακ. K; Ἀρχ. ἣν Ἡρ. L — 27 τρόπιος K; τροπίας L — 28 ἐνήδρευσεν M; ἐνήδρευε PDE —

209, 10 post Λακωνικὴν H addit καὶ ἰδίους μετασχηματίσας στρατιώτας — 12 [ἐπὶ] Cas. et P (?); om. MFCD: *qui portui praeerant* V — 13 malim φιλίαν coll. 28, 1. 31, 7. 218, 25; πόλιν φίλην 39, 26. 52, 31 — 16 Ἀριστοκράτης Cas. in adnot. Ἀριστοκλῆς L — 23 [τὰς] K — 24 Ἀριστομάχειοι D; Ἀριστομάχιοι HMP: cf. ad 60, 18 —

210, 11 ἐπιτιθέμενος MVF; ἐπιθέμενος PDE — 12 πόλεων K; πολεμίων L; μαθεῖν τὴν ὀχυρότητα τῶν τειχῶν τῆς τῶν πολεμίων πόλεως καὶ τῶν λοιπῶν H — 13 τὰ πλήθη Cas. in adnot. τῷ πλήθει L: cf. 273, 1 —

211, 1 ὡπλίζοντο MPδ; ὁπλίζοιντο E — 8 Ἀριστόνικον Böhnecke Forschungen etc. 650: cf. Arrian. 3, 2, 4 — ἐπολιόρκει K ex V — 9 βοηθῆσαι p; φοβηθῆναι L; K sic: πρὸς αὐτὸν Μέμνονα, ἀξιῶν μὴ .... Ἀριστονύμῳ αὐτὸν etc. — 10. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο βοηθήσειν p; om. LE — 15 ἀδύνατον [ὂν] K: cf. 178, 25 — [τῆς] ἐπιούσης ν. K: cf. 41, 20. 211, 12. 255, 15 — 19 ἀνῆραι contra usum Pol. L — 20 ἐπιθέσθαι Roth — 23 [τῆς] Hertlein — 32 σημάνας H: cf. ad 124, 30 — εἴσω τοῦ τείχους contra usum Pol. H —

212, 4 ᾤετο H; ὥστε L; ἐπύθετο K — 6 ἐφάνη M — 7 ἄρτι] ἔτι H — 8 ὄντων H; om. LE — διεσκεδασμένην H — 9 αὐτὸς ἐπιθέμενος H; om. LE — 15 οἱ Κυζ. E — 16 Χάλκας H; Χαλκὸς MP; ὁ Χαλκὸς D — 21 Φιλόμηλος Bongarsius ad Iustin. 8, 1; Φιλόμηδος L — 24 ἧττων FC; ἥττωνα MP — τὴν ... πρόφασιν] cf. 19, 9. 217, 16 — 25 ξενολογήσας ** κρατῶν W; ξενοκρατῶν L; ἐξενολόγει. κρατῶν δὲ E. Admodum certum ξενολογήσας illud, Polyaeno satis usitatum 111, 31. 151, 5. 247, 8; κρατῶν possis absolute accipere pro νικήσας, nisi praestaret supplere τοῦ μαντείου scil. Delphici ex Diod. 16, 27 — 26 ἀνέδην MP; ἀναίδην D — 27 τὴν del. K — 31 [ἄλλων] W et sic Timaeus ap. Athen. 6, 56; [συμ] πρεσβευτῶν Cas. K —

213, 2 τούτους P; τούτοις MD: cf. 13, 26. 27 — 5 συνῆσε vel συνῇδε coni. K; *simul cecinit* V; πάντας ἐφεξῆς ᾄδειν Timaeus l. c. συνῆψε LE — 9 πρῶτον V *primum* (v. 12 ἔπειτα); πρώτους LE — 10 εὐπόροις m; ἐμπόροις LE; oppos. v. 9 πένητας. Cf. 106, 5 — συνέκρουεν D — 12 καὶ inclusit K — 18 ὡς σκιᾶς δεόμ. ὑπὸ τὰ δ. transposuit Cas. E — 22 συνεψήψαντο K; συνεψηφίσαντο L — 25—29 addidi ex H — 28 Αἰσχίνου] Δεγμένου secundum Strab. 8, 357. Paus. 5, 4, 2 — 29 Aut legendum σφενδόνην, aut suppl. διακινδυνεύοντος vel tale quid —

LIBER SEXTUS.

214 *βιβλίῳ* MV; om. PE — *Πύρρος γ* K; *Πύρρος β* L — *Αννίβας α* LE: at decem servaverunt H et Vindob. Quot praeterea interciderint incertum, sicut etiam numerus strategematum Hamilcaris. LE *Ἀμίλκας α* — *Ἀσδρούβας* W; *Ἀσαρούβας* LE — *Μασανάσσας* MP; *Μασανάσσης* E: fort. *Μασινισσᾶς* — *Σολυσὼν* L —

215, 3 *πολέμοις* MV; *πολεμίοις* PD — 5 *μείζονές ἐστε τῶν* dittogr. DE — 7 *πολέμους* V *bella*; *πολεμίους* L — 8 *κατειργάσασθαι* M — 12 *τύχην* L — 14 [*περιγίνεσθαι*] ut 3, 21 Cas. [*κρατεῖν*] K — 22 *μηδὲν ἐς τὴν ἐπίθεσιν προειδότας* L — *στρατιώτας* ante *ἐπὶ* desiderat Roth —

216, 2 *καθημένοι* L — 3 *ἐμβεβληκέναι* MPV; *ἐμβεβηκέναι* DE: cf. 95, 5 — 5 *δὲ* om. M — 6 *ἴσως εὐπρεπεῖς* Darmarius marg. δ — 8 *προσιόντος* L; *εἰδότος* H — 10 *ὑπὸ* K; *ἀπὸ* L — 13 *συνεισέπεσον* Cas. in adnot. K tacite: cf. 84, 13. 104, 14 et Gaisford ad Herod. 9, 102 — 16 *πόλεμον* MV; *πολέμῳ* PDE: cf. 3, 5. 16, 25. 89, 9. 98, 28. 165, 29. 298, 3 — 19 malim *εὐωχίαν*, quod proposuit Hertlein — 22 *ἀργυρίου* M; *ἄργυρον* m — 30 *ἐπιλέξαιτο* L —

217, 4 *ἐπιμελομένην* W; *ἐπιμένειν* L; *ἐπιμένουσαν* Cas. — 6 *τῶν* L; *περὶ τῶν* E — 7 *συντεταγμένος* L — 9 *περὶ*] *ὑπὲρ* Patakis coll. 216, 14. 217, 1 — 20 *ἀνῆλθε*? vel *ἐπανῆλθε*, ut 218, 5 — 22 *τῷ παιδίῳ* P; *τοῦ παιδίου* MD — **] suppl. [*ὡς*] vel [*Ἰάσων γὰρ*]: cf. 159, 19 — *ἀγγελίαν τοῦ πεπ.* E — 23 *οἰκίαν* V *domum* — *τὸ* P; *τὸν* M; *γὰρ τὸ* D — *χάρ*[*ισμα*] W; *χαρμι*... F; *χάριεν* C; *χαρ*... MP; om. E — 24 *πορθανὰ* M; *ποθ να* P; *πο να* D — 32 *ἐνέδωκεν* M; *ἐπέδωκεν* FK; *ἀπέδωκεν* PD; an *ἀνέδωκεν*? —

218, 1 *προσυγκείμενον* M; *προσεγκείμενον* PD — 2 *δόντα* Cas. K; *τὸν δόντα* L; scripsissem *ἐνδόντα* vel *ἐπιδόντα* coll. 217, 32, nisi obstaret hiatus — *τὸν δακτ.* M bis, vulgo *τὸ δακτ.* — 3 *ἀντὶ* [*τούτου*] Patakis; *αἰτεῖν* Cas. K — *ἀντὶ* et *λαβεῖν* coniungenda putat C. L. Roth — 4 *τοῦ δακτυλίου* L — 8 *Φεραῖος* P; *ὁ Φεραῖος* E; om. M: cf. pg. 214 et 121, 11 — 11 *ἀκατίου* HM; *Ἀκατίου* vel *ἀκάτιον* vulgo — 21 *ἀφυλάκτους ὡς* Patakis: cf. 90, 8 — 22 *καὶ* PC; om. MD — 23 *τῷ Πειραιεῖ* coni. K —

219, 4 *ἐμπιπτόντων* L — 13 *κατὰ* K — *προσαγομένης* coni. K — 14 *καὶ* C; om. MPD — 18 *προσαρτώμενος* M; *προςαρτυριώμενος* PD; *καλὸν* .... *περιαρτᾶν* H — 20 *πίλους* K; *πλείους* L: cf. Aen. Tact. 33. 34 — 24 *ἐν* Cas. om. L — 26 *περιπεύων* M — 28 M § 3 ante § 2 habet — 30 *ἀποχαλινῶσαι* Roth; *ἀποχαλινοῦσι* L; *ἀποχαλινώσαντας τοὺς ἵππους ποτίζειν* H; *ἀποχαλινοῦν* Cas. —

220, 2 *δὲ* M; *οὖν* H; om. PDE — 4 (*τῶν*) del. Hertlein — 9 *σάρισαν*] duplici σ E — 10 *περικνημῖσι* Plutarchus — 13 *ἀκμαίοις τοῖς* Hertlein — 17 *φρουρὰν* M marg. pr. m. *φρουρᾶς* MPD — 18 *ἣν* MP; *ἃς* D — *φύλακα* MP; *φύλακας* E: Plut. Arat. 18 *Περσαῖον ἐπιστήσας ἄρχοντα τὸν φιλόσοφον*, et cap. 23 demum Archelaum

commemorat. — 24 *Αἰγίαν* Plut. — 25 [*καὶ*] K — *παρὰ* K; *παράσχῃ* L; *παρὰ γοῦν* Cas.; *παρεῖχον τούτῳ* et *καταλλάσσειν* C, quod coniecturam redolet — 26 *κατήλλασσον* M; *κατήλασον* P; *κατέλυσεν* D; *κατήντησεν* m — 28 *τοῦ* K; *τῆς* L: cf. 145, 1 et 220, 17 —

221, 2 *πλαγίαν* Plut. *παγίαν* L — *ᾗ* MP; *καὶ* Dm — *εὐεπίβατον* MP; *ἐπίβατον* D — 3 *εἶναι*] *ἐστι* K — 5 *ἑξήκοντα* (ξ) Plut. *ἑπτὰ* (ζ) LE — 7 *πράξειν* Hertlein — 11 *τόπῳ* pro *τῷ* Patakis — 12 *κρατερὰ* DE; *καρτερὰ* MP quod recipiendum erat: cf. ad 30, 13 — 17 *τοῦ ἡλίου* M — 28 *ὑπέσχηται* MPF; *ὑπόσχεται* vel *ὑπέσχεται* ceteri; *ὑπέσχετο* E —

222, 1 *ἐμβαλὼν* HMP; *ἐσβαλὼν* vulgo, contra usum Pol. — 2 *πρεσβευόντων ἁπάντων* L — 3 *διεδέξατο* H — 4 *τοῖς* HM; om. PDE — 6 *ἤγγειλαν* et *προσέβαλλεν* H — 8 *πράττοι* HP — 10 *ἀγανακτῆτε* H — 12 *συνεβούλευε* K; *συνεβούλευσε* L — 16 *ὁ Κασσανδρεὺς* Nic. Heinsius; *ὁ Κασσάνδρου* L: cf. 152, 24 et 222, 26 — 17 *προελθὼν* MV *progreditur*; *προσελθὼν* PDE — 28 *γὰρ* om. K — 30 *καὶ γὰρ Ἀντίοχον* E — *τὸν* om. M —

223, 4 *ἑορτὴν* Cas. in adnot. *ἣν* L: cf. 16, 11. 284, 22. 23 — 5 *Εὐρυδίκεια* Maasv. *Εὐρυδικίαν* MP — 6 *πολιτείαν* [*εἶναι*] *ἐγρ.* Patakis — 12 *Καλλιμένη* C. L. Roth — *ἐπέστησεν*] M *ἐπανέστησε* corruptum ex praecedente *ἐπανέστησεν*: malim *ἐπέδωκε αὐτὸν μαγείρῳ* vel *ἐπέτρεψε* — 18 *κατέσχε* K; *κατέλυσε* L; *κατέλαβε* Davis. ad Cic. N. D. 3, 33: cf. 17, 28. 92, 27. 175, 5. 222, 22. 239, 17 — 20 *καὶ* M; om. PDE — 27 *ἐκπέμπει* p; *ἐκπίπτει* L — 28 *φράσαι τῷ κυβερνήτῃ* p — [*καὶ*] W; [*καὶ τὸν*] Cas. — 29 *ἀνέχεσθαι* M —

224, 6 *ἕκαστον* K; *ἑκάστῳ* L — *γένοιτο* MP; om. D; *εἴη* ante K — 8 *ἐπέγραψε* K; *ἐπέτρεψε* vel *ἐπέστρεψε* L — 11 *ἐπιβουλεύοιντο* M contra usum Pol. — 27 *τριηράρχων* M; *τριηραρχῶν* PD — 30 *μὴ καὶ κατὰ* PD —

225, 2 *ἐπιμελείας* Wyttenbach in indice graec. Plut. s. v. *ἐπιμελέας* M; *ἐπιτελείας* PD — 7 *περιστήσας* W; *περιστησάμενος* LE: cf. ad 203, 20 — 19 *παρέρχωνται* Cas. *ἀνέχωνται* coni. K; *παραδέχωνται* Patakis — 19 *Ἀλ. ὁ φρ.* E — 24 *μὲν οὖν τὴν* E — 30 *Θίβρωνι παραδοὺς* Patakis et Hertlein; *θιβρώνιας ἐπάρας δοὺς* M; *ϑ ἐπάρας δοὺς* P; *Θίβρωνι δοὺς* K —

226, 1 *Ἐλεάτης* MP; om. E — 13 *Ἀλ. ὁ Λυσ.* E — 14 *Ἀμαστρίδος* Palmerius; *μαστρίδου* M; *μηστρίδου* P; *μηστριου* D; *Μηκρίδης* E. Fort. scr. *Ἀμηστρίδος* — 15 *Κωτίλιον* M; *Καντίλιον* PD — 18 *περιβαλόμενος* P; *περιβαλλόμενος* MD — 19 [*τῇ*] K — 25 *τὸ* MP; om. DE — 26 *Κωτίλιον* vel *Καντίλιον* L —

227, 1 *Ἀντικύραθεν* K; *Ἀντικύροθεν* L — 4 *τὴν Κίρραν πόλιν* D — 9 *ἕνα* H; *ἐν* LE — 12 *καταφέροιντο* coni. K — 15 *τὰ ἡμίση* HM; *τὰ ἡμίσεα* DE; *τὸ ἥμισυ* P — 16 *αὐτοὺς* H — 23 *πεποίηνται* MPD; *πεποίητο* vel *ἐπεποίητο* coni. K — 24 *μὴν* K; *μὲν* L: cf. *οὐ μὴν* 7, 13. 23. 22, 17. 85, 9. 101, 17. 110, 29 etc.

228, 10 [*τὴν ἑτέραν*] K — 12 *αὐτῷ* L — 13 *ποίῳ κύκλῳ* K — 19 *αἰσθόμενος* V *re cognita* — 20 *προϊδόντες* Hertlein; *παριδόντες*

LE: cf. 117, 13 — 25 καὶ [διὰ] τῶν Cas. K ut Polyb. 1, 50, 9 — 26 διαπλέοντες M — 27 ἐμβάλλοντες K; ἐμβαλόντες L — 27 τὰ W; τινὰ LE — 31 ἄκραν τινὰ Cobet novae lectiones p. 8; Ἀκραγαντίνων L; ἄκρας τινὸς Cas. K —

229, 4 αὐτὸν M — 18 Γναῖον p; γενναῖον L — 22 **] suppl. πλησίον vel ἐγγὺς — παρωρμίσαντο K; παρωρμήσαντο L — [καὶ] K — 24 [ὅρκους] Patakis; [πιστὰ] Hertlein: cf. 32, 18. 183, 21. 197, 14 — 25 αὐτὸν M — μετεμβῆναι P: at v. 28 μετέβη —

230, 4 ἐπώρυξαν MP; sed v. 8 ἀνθυπώρυξαν — [ὡς] Roth — 5 ἐκπολιορκεῖν W; ἐκπορθεῖν LE: cf. 263, 1 et ad 161, 16 — δυνάμενοι] βουλόμενοι LK; οὐ δυνάμενοι Cas. cf. 238, 8. 273, 17. 285, 12 — 9 ἐπικαρσίαν Polyb. — 12 σαρίσσαις E — 17 τρημάτων K ex Livio 38, 7 *operculumque dolii ferreum et ipsum pluribus locis perforatum;* πρισμάτων L — 20 fort. διατεταμένον Hertlein — 21 φῦσαν ἐνέντες Fuchs; φῶς ἐνέντες L; φυσῶντες K Polyb. *flando accenderunt* Livius — ἐξέκαιον Hertlein — 25 Παρνασσὸν E — ὑπὸ Θετταλῶν, γυψώσαντες H; om. L: cf. Herodot. 8, 27 — 27 καὶ σύνθημα .... γεγυψωμένων H; om. LE; προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκαθίζοντα ἴδωνται, τοῦτον κτείνειν Herod. —

231, 2 ἄλλους] ἠπιάλους Hercher in Philologo 1851: at ἄλλο τι εἶναι τέρας Herod. et ἑτέρους H — 6 Ὑάμπολιν Valken. ad Eurip. Phoen. p. 749 ex Herod. 8, 28; τὴν πόλιν LE — 7 καὶ ante γῆν LE; del. censuit K — ἐπιβαλόντες K — 14 sq. [ἀποδώσειν .... ἐξῆλθον] W ex Thucyd. 2, 5 — 21 ἀντανίσχον H et supra ἀνέσχον; παρανίσχον Thucyd. — 22 ἐπιπυρσείας K in adnot. ἐπιπυρσίας LE — ἀπατήσαντες HMP; ἀπαντήσαντες ante K — 24 τοῖς ἐναντίοις πυρσοῖς H; τοῖς π. ἐ. L; τοῖς π. [τοῖς] ἐν. K —

232, 3 βοῆσαι W coll. Thucyd. ἐχώρουν πρὸς τὴν βοήν; βοηθῆσαι LE — 4 προσβοηθούντων MP; παραβοηθούντων FK Thucyd. βοηθούντων D — 11 Ὑσιὰς Schweighäuser ad Herod. 5, 74, nisi potius ipsum Polyaenum correxit; Θηβὰς L; Ἐρυθρὰς K; Thucyd. 3, 24 ἐς Ἐρυθρὰς καὶ Ὑσιὰς — 14 [τὰ] K — 19 Ἀργείους L; αὐτοὺς coni. Cas. — 22 διαλυθεῖεν M; sed v. 17 λελύσθαι —

233, 2 χρησάμενοι] αἰτησάμενοι Thucyd. — ἄργυρον καὶ χρυσὸν Cas. K; ἀργύρου καὶ χρυσοῦ L — 7 Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι E — 10 ἐπὶ Cas. Polyb. ὑπὸ L — ἐπιθέντες PD; ἐπιτιθέντες M; ὑποθεμένους Polyb. — 12 τὸ] θεῶν Hertlein — 13 ταύτην Polyb. V *eam*; αὐτὴν p; αὐτῶν LE. Hertlein τὴν αὐτὴν γῆν; C. L. Roth γῆν τὴν αὐτὴν — 14 φορῶσι Polyb. — 16 οὐκέτι V *iam non*; οὐκ ἐπὶ L: cf. 272, 5 et ad 179, 13 — 20 μαθόντες MP; om. D; ἀκούσαντες E — εἴκοσι MV; χ′ P; ἑξακοσίους D — 21 εἴκοσι MV; η′ P; ὄκτω D — ταύτας L —

234, 2 περὶ PC; om. MD — 3 ἡνίκ᾽ ἂν] ἡνίκα ἂν Hertlein; ἡνίκα L — πρῶτον M; πρῶτοι PD — 4 πρὸς MP; ἐξ D; ἐς E — 7 ἐν [τούτοις] τοῖς Patakis — 11 κοινωνήσαντας K — 12 [ταῦτα ἐποίησαν] K — 18 συστησάμενοι D — 21 ἐξ K; om. L —

235, 1 τὰς pro τὸ L — ὅλων M; ὄχλων PD; ἀνοχῶν Cas. ἀνοχὰς p — 2 λείπουσι στρατηγοὶ ιθ, στρατηγήματα κε M, incertum

prima an sec. manu — 235, 4 usque ad 239, 4 addidi exceptis 238, 8—13 ex H — 5 ἐπ' Roth; ὑπ' H — 17 ἀνακαθιστάμενα Roth; ἀνακαθίσταντα H — 18 Ἀθηναίαις W; Ἀσίαις H — 22 οὗ W; ὂν H — 25 φιλακεῖς H — 28 Ξενίαν proposuit Roth; Θεννίαν hic et infra H, sed primo loco aliud fuisse videtur —

236, 12 Φλαοῦον Roth; Φλαῦον H, fortasse Decidius Flavus Liv. 27, 14. Plut. Marcell. 26: de nomine emendando nondum mihi constat. Cf. Liv. 22, 7, 5. Plut. vita Fab. 3 med. — 24 sq. pertinent ad pugnam Cannensem —

237, 5 ἐτράποντο Roth — 13 ἀπαγορεύσαντες W; ἀποχωρήσαντες H; παραχωρήσαντες Roth: cf. 21, 32 — 17 προήγαγε coni. W coll. 237, 3 etc. — 23 Ἑρδονίαν W, ut infra v. 25 et 27; ἀνδρονίαν H — 25 αὐτὸν H — 30 cum H infra habeat τόπους, possis etiam scribere ἐς στενοχώρους ἀποκλεισθεὶς τόπους: cf. 43, 15. 53, 28. 56, 4. 124, 9. 227, 19. 230, 25 — 31 φυλασσομένων H —

238, 8—13 ex codice Vindobonensi ap. Seyboldum vol. 2. pg. XXIX. — Ἀνήβας Vind. — [ἑλεῖν] W coll. 256, 17. 273, 18. 285, 12 — 10 σημαδιον] Pol. procul dubio scripsit σημεῖον — 12 ἐγκρύμματα Roth; ἐκρώματα Vind. ἐνέδραν Seybold — 21 παραφυλάξωσι Roth; cf. ad 84, 4 — 22 συντόνως W; συντόμως H — 23 διαφυλάξοντας W; διαφυλάξαντας H — 24 ἐπῆγεν W; ἀπῆγεν H — ἀμίλμα H — 28 θεασάμενος non est Polyaeneum: praeterea locus corruptus — 30 καταχθεὶς εἰς τὴν H —

239, 2 συνέφευγον εἰς μάχην]? συνεσέπεσον? — 5 Συλοσῶν D; Σολυσὼν MPV constanter — 10 στρατηγῶν MP; στρατηγὸν D — τὴν om. M — 12 ἀνάγοι D — 16 τῶν om. M — 18 Ἀλ. ὁ Θετταλὸς vulgo — 25 Ἀλυάτου MP constanter: cf. ad 246, 12 —

240, 15 πέδαις ἔσχεν ἄνακτος M; πέδαις εἶχεν ἄνακτος P; ut nos D — 26 παρεσχισμένοις K; παρασχιζομένοις L — 27 Διόδωρος μὲν MVp; Κόδρος μὲν PD — 28 τῷ p; om. LE —

241, 1 Περδίκκου P; Περδίκου MDE — 8 τις K ex Aeliano; τε L — 18 Ἀκραγαντῖνος coni. K; Ἀκραγαντίνων LE — 20 Ἀθηνᾷ M; Ἀθῆναι P; Ἀθηνᾶς D — 22 διεκέκλεπτο PD; διεκλέπτετο M — 26 ἠργυρολαβεῖτο M — ὁ Θήρωνος E — 28 ἄλλους M; τοὺς ἄλλους PDE —

242, 4. 8 τὰς βόας D — 11 Ἄγνων Thucyd. 4, 102. Diod. 12, 68; Ἄγνων LE — 13 Στρυμῶνι L hoc loco — 14 τίπτ' ἐνεῶς K; genitivum requirit Vater ad Eurip. Rhes. pg. CLIX, ut Ἠϊονέος, Βιστονέος, Σιθονέος, vel Βιστονίης, Σιθονίης — 15 κτίσσαι Vater, censor Ienensis; κτίσαι LE — 16 ὔμμιν censor Ienensis; ὕμμιν LE — ἄπερ MD; sed Darmarius in marg. δ ἴσως ἄτερ — 18 δέ τ' Hertlein; δὲ Dm; δι M; δ' P; δ' ἐν P_2 Vater — 19 τόγε censor Ienensis; τότε LE; τόδε Vater — 21 σῆμα K; σῶμα L —

243, 1 [τὸ] K: cf. 43, 6 — 4 σπείσασθαι Heringa; στήσασθαι L — 8 Ἀμφίρητος MP hoc loco et in summario pg. 214; Ἀμφίρετος DE; Ἀμφάρετος vel Ἀμφήρετος coni. K. Emendatio incerta. — 16 Ἄκανθον MP; Ἄκανθαν δ; Ἀκάνθας ante K —

LIBER SEPTIMUS.

244 *Ἀλυάτης* MP, sed infra H *Ἀλυάττης* — *Σειρακης* M — *Σείλης* PV; *Θείλης* M — *Ὀβόρζος* MP; vulgo *Βόρζος* — *Κελταὶ* M; *Κελτοὶ* PDE —

245, 11 *ἀγάλλεται* Maasv. *ἀγγέλλεται* L — *ἄριστον* Heringa; *ἄπιστον* L — 12 *ἔστι* coni. Heringa — 16 *Δηιοκλῆς* MVD constanter — 18 *εἶχον, ἄγοντες* Roth; *εἶχον ἔχοντες* L; *ἔχοντες* E —

246, 1 *οὐρὰς* MP; *φρουρὰς* Dm — 2 *τύρσην* L — 4 *δικάζοι. τὸ* M; *δικάζοιτο* P; *δικάζοιτο τὸ* D — 6 *μὲν οἰκεῖν* M — 9 *περιβαλόμενος* MP; *περιβαλλόμενος* D — 12 *Ἀλυάττης* H; *Ἀλυάτης* L constanter — 19 *ἱππικὴν* H; om. LE — 22 *στρατιωτῶν* L — *ὠφελείας*] *τοῖς ἱππεῦσι διπλᾶς ἐδίδου τὰς ἐκ τῆς λείας μοίρας* H —

247, 4 *Πίγρητα* K; *Πήγριτα* P; *Πήγρητα* MD — 6 *λόγον* PD — 8 *ἔξω* Bursian, probante Gutschmied — * *] suppl. *κατῴκισε* Roth coll. Herod. 2, 154, 4, nec non desideratur locus pugnae — *βασιλείων* [*ὢν*] K; *ab urbe distabat* V — 26 *καὶ τὰς* MV; *τὰς δὲ* PDE —

248, 5 *ἔφευγον* K ex V *in fugam vertebantur*; *ἔφυγον* L — 11 *συντόνως* W; *συντόμως* LE — 13 *ἀφυλάκτοις* K; *ἀφυλάκτως* L — 15 *κατεῖχε* coni. K — 18 *κατεχόντων* PF; *κατασχόντων* D; om. M — 20 *ἀποδώσει* et *κρεμάσει* Hertlein — *τῶν οἰκείων τὰ σώματα* coni. K — 21 *κρεμάσοι* coni. K — 22 *ἐπὶ σωτηρίᾳ* M; *ἐπὶ τῇ σ.* PDE: cf. 226, 23. 241, 15. 287, 13 — 23 *ἀναμένοντες*, et supra scr. *τας* M — 26 *αὐτὸς* LV; om. E — *Μαράζην* PD — 27 *κατέπεμψε* K; *κατέπεμπε* L —

249, 3 *οἱ Λυδοὶ* DE — 5 *Εὐφράτου* [*τοῦ*] *διὰ* Hertlein — 8 *φυλακῶν* K; *φυλάκων* L — 13 *οἱ ἱππεῖς* PDE — 13. 14 *Κροῖσος. Κροίσου* W; *Κροίσου* MV; *Κροῖσον* D; *Κροῖσος* P; *Κροῖσος. Κροίσῳ* codd. Casauboni. Cf. 26, 28. 30, 27. 228, 28 — 15 *τῶν ἱππέων καὶ ὁπλιτῶν* coni. Hertlein — 27 *εἰ τῆς* D — 30 *τῆς* inclusit K — *ἄλλης Ἀσίας*, ut 6, 9 M; *Ἀσίας ἄλλης* DE —

250, 4 *ἐξήγαγε* M; *ὑπεξήγαγεν* PF; *ἐπεξήγαγεν* D. Herod. 1, 191 *διώρυχι ἐσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦσαν ἕλος*. Nec premo illud *ὑπὸ* cod. PF propter Zonar. 3, 24 *οὐδενὶ τὸ βούλευμα ἐξεκάλυψε* — 5 *σφέας* edebatur ante K — *τῷ Κύρῳ* PDE — 8 *πολλῶν δὲ Περσῶν* H — 9 *ὑμῖν* H — 12 *ξύλων* HM; *ξύλον* P; *ξύλον* D — 13 *ἐπεὶ δὲ* HD; *ἐπειδὴ* MP: cf. 251, 19 — 16 *ἔφυγον* HV; *ἔφευγον* MPDE — 17 *μακρὰ* MP; om. DE. Ctesias ap. Theon. progymn. 11 *τὰ εἴδωλα τῶν Περσῶν ἐπὶ τοῖς μακροῖς ξύλοις ὁρῶντες* — 18 *τοῖς* om. M: at cf. 153, 1 — 18 *αὐτοῖς* V *ligna comparavit impositisque in ea simulacris; αὐτὸς* LE — 19 *φάρετραν* D — 21 *ὑπερέχοντας* M; *ὑπερέχοντες* P — *περὶ* (= *ὑπὲρ*) MD; *πυρὶ* PV; del. Hertlein — 22 *ἕτερα* M et codices meliores Cas. *ἄκρα* PV; *ἄλλα δ* — *προσέβαλλεν* P — 23 *στρατιὰ* M; *στρατεία* PD — 24 *τὰς .. προσβολὰς* coni. Hertlein — *αὐτῶν* om. M — 26 *ἀνεβόησαν*

meliores codices Cas. ἐβόησαν L: cf. ad 139, 2 et 54, 1. 102, 23. 119, 6. 131, 18. 132, 30. 156, 1. 161, 10. 285, 3 — 27 τὰς δὲ π. E — 28 ἔφευγον MPV; ἔφυγον DE —

251, 2 πέμψων Seybold — 14 κατήστραψεν speciose Hertlein coll. Plut. Timol. 28: cf. tamen 157, 5 — 19 ὑπεξῆγε MP; ἐπεξῆγε D — 21 κατέλιπεν M; κατέλιπον PD — 23 διώκειν L; om. E — 25 καρτερῶς M; κρατερῶς PDE: cf. 53, 6 et ad 30, 13 — 27 ἐσβολὰς FK; ἐμβολὰς MPD — καὶ πρὸς τοὺς προσάγοντας K — ἠφίεσαν W coll. 77, 12. 145, 14. 219, 15; ἐφίεσαν L; ἀφίεσαν Cas. —

252, 2 στρατιᾶς M; στρατείας PD — 9 ἵπποις M corr. ut videtur; ἵππους PD — [τοῦ] ἄστεος K — 10 [ὁ] ἵππος K — 13 προσυγκείμενον coni. K — 19 δὲ M; om. PDE — 22 διήιξε W ex Herod. 4, 134; διήλαξε vel διήλεξε L; διήλασε Heringa 129 — 27 σημάνας M; σημήνας PDE —

253, 2 ἑπτὰ] cum ipse Darius septimus esset. Noli vero corrigere ἓξ: scilicet οἱ ἑπτὰ Πέρσαι sive σατράπαι in proverbium abierant. Cf. Malina, pg. 81 — 3 τὸ H; om. L — τιαρόδεσμον MP; τιαρίδεσμον D; τιαροδέσμιον H — 5 ἅμμα P; ἅμα MD: [τὸ] add. K — 6 (χουμίτρας) ut glossam del. Roth; καὶ τῆς μίτρας codd. Cas. — ἁπτομένοις libri Cas. ἁπτομένοις PD; ἁπτομένης M — 10 an προέγραψε ut 254, 27? — χαριζόμεθα K; χαρίζεσθαι Patakis — 15 εὐπόρει K; εὐπορία L — 26 sq. Καλχηδόνα, Καλχηδόνιοι P; Καρχ. M; Χαλκ. DE. Cf. Eckhel doctr. num. 2. pg. 411 sq.

254, 1 τὴν om. Cas. — 2 τειχοφυλακούντων MP; τειχοφυλακτούντων DE: cf. Lobeck Phryn. 575 — 9 Καλχ. τὰ τ. φυλ. om. M — 11 sq. Σάκαις HMP; Σάκκαις DE — 10 μυρίων (i. e. ι) ζώντων ἁλόντων W; ἰζώντων ἁλόντων M; ἰζόντων ἁλόντων P; ἰζόντων D; ἁλόντων K; πεσόντων H: cf. 289, 2 — 13 (καὶ τὸν κόσμον) PDE; om. HM: cf. infra v. 16. 17 et 268, 30 — 14 προῆγε H — 20 ἀμαχεὶ M; ἀμαχὶ vulgo — 23 Ἀρυάνδου Heringa ex Herodoto, et sic 271, 23 sq. et 323, 26; Ὀρυάνδρου LE: 'Ὀρυάνδης sive Ὀρύανδρος forma iustissima' Gutschmied Philol. XI, 145 — 25 ἐρήμου M; ἐρήμης PDE: cf. ad 50, 25 — 27 προσέγραψε M — 29 μαθόντες M —

255, 1 Σιράκης P; Σειράκης M; om. D, unde vulgo 255, 2 — 256, 14 priori capiti quasi octava § subiunguntur: mox v. 5 Συράκης DE — 3 Ὁμάργης] MPVF; Ὁμάρης D; Ἀμόργης C. Fr. Hermann coll. Ctesia Pers. exc. 3 et interpr. ad Theon. progymn. 9. 10. Ὀμάρτης rex laudatur a Charete Mitylenaeo ap. Athen. 13, 575 b. — 6 διαφθερεῖν K — 11 ἔφη M; ἔδει PD — 17 προλάβοιμεν MP; προλάβωμεν DE — 21 ἐπαγόμεθα L —

256, 5 ἐπιτολὴ τοῦ ἡλίου M; ἐπιτολὴ .... P; ἐπὶ πολὺ D — 12 τοῦτον τὸν M; τοῦτον PD — 23 εἴκοσι] ut Herodot. 3, 160; δέκα Diod. ἑκατὸν Plut. — 24 ἔχειν] an ἑλεῖν? Diod. 1, p. 549 Bekker δέκα Βαβυλῶνας λαβεῖν; Plut. apophth. reg. et imper. s. v. Darius οὐκ ἂν ἐθελῆσαι λαβεῖν ἑκατὸν Βαβυλῶνας. Eadem corruptela

28, 6. — 26 Ὀρόντης MP; vulgo Ἀρταξέρξης et 257, 6 Ὀρόντης § 1 — 30 λόχος·] sic distinxi coll. 255, 15 —

257, 3 διαλ. Τηριβάζῳ απ. εἰσερχ. M; δ. Τηρίβαζος ἀπ. εἰσ. P; ut nos D. Latet fortasse περὶ ἀπορρήτων. Cf. 163, 18. 57, 2. 155, 6. 207, 13. 210, 15. 269, 19. 329, 21: διαλέγεσθαι cum accus. nusquam inveni — 12 καὶ ante διὰ L, quod delevi; K post ὁδοῦ transposuit — 13 ἐπὶ Σάρδεις] genitivus 26, 4. 34, 14. 42, 14. 232, 7. 261, 31 — 22 ἱππέας M marg. pr. m. ὁπλίτας LE — συμβαλόντες δ; συμβάλλοντες MP — 30 μοῦνον ante K — 31 ἐνέβησαν W; ἐπέβησαν M; ἀπέβησαν PD —

258, 4 ἐξηγγέλλετο F; ἐπηγγέλλετο MPD — 4 δὲ pro δὴ M — 5 ἰσχυροτάτους L; ἰσχυρωτάτους E — 8 malim παρηγγελμένα cum Rothio — 12 ἔφυγε M; ἔφευγε PDE — 15 διασκευάσας Pierson 218 — 17 posterius ἐς om. M: cf. 283, 18. 336, 7 — 25 σιτηγοὶ Mp; σιτηγαὶ vulgo — 28 ἤρετο ut 272, 23. 285, 20 MP; εἴρετο DE — 29 Ἑλλάδα HM; τὴν Ἑλλάδα PDE — 30 ὥστε καὶ ὁ H — ἀγ. τοῖς Ἑλλ. HM; τοῖς Ἑ. ἀ. PD; [ὁ] τ. Ἑ. ἀ. K —

259, 1 τὰ δὲ M; τάτε P; ταῦτα Dp — 20 Κολασαῖς D — 22 δέον Hertlein; δέοι LE: cf. 40, 27. 97, 16. 295, 2 —

260, 1 ἢ M; ἢ δὲ ἄρα PDE, dittogr. ex 260, 2 — 3 Κυρίων L; an μυρίων? — 4 ὀλολύξειν Patakis — 7 καὶ γὰρ Patakis — 25 παλακίδας MP; παλλακίδας DE — 28 Ἀγίας Xen. Anab. 2, 5, 31. 6, 1. Ἆγις L — 30 δήσας om. M —

261, 5 παρεσκευασμένος MP; παρασκευασάμενος DE — 7 μεταβαλόμενοι K; μεταβαλλόμενοι L — 16 πέμψαι M — 19 δὴ MD — ἐπιβάλλειν K; ἐπιβαλεῖν L — 24 προσειπόντες Patakis — 26 aliis Γλοῦς —

262, 3 ἀνωτέρω? — πεζῇ suspectum Koraio — 4 κομίσαι M — 6 τούτων ὃν οὐχὶ Patakis — 11 μηνῶν pro ἡμερῶν M — 12 ὁδὸν F; om. MPD — 14 ἐκέλευε M — 15 χώρας L — 17 ἀργυρίου M et Aristot. ἀργύρου PDE — 22 ἐγένοντο M; ἐγίνοντο PD — 26 δὴ Cas. K; δὲ L — 30 Σήσαμον Heringa. Cf. tamen Xen. Ages. 2, 26. Corn. Nep. 13, 1. Philologus IV. 94 —

263, 4 ἔφη om. M — 17 ἄλλας MP; ἄλλους D — ἐπ' αὐτῶν Patakis — 21 ἐπισύροντας V, Seybold, K; ἐπισύραντα L; ἐφελκόμενος H — 25 ἐξηρτημένας K — 27 ἡμέραις coni. K — 31 ἐν Ἀσπενδίῳ πεδίῳ meliores codd. Cas. ἐν Ἀσπενδίῳ; ἀσπενδίῳ PD; ἐμπεδίῳ M; *in campo* V. Malim tamen ἐν Ἀσπένδῳ —

264, 11 σκηνώσας D; σκηνῶσαι P; σκηνῆσαι M — 15 ἔλυσαν coni. K — 16 καὶ [τῇ] παρ. coni. K — 17 παρεσκευασμένην M — 18 διῆγεν M — 27 θαρρεῖν Patakis; τηρεῖν LE: cf. 58, 20. 65, 6. 69, 14. 74, 9. 176, 22 — 29 καὶ ante προλαβεῖν E —

265, 2 Κεβρήνιοι Maasv. coll. Strab. 590 — Σκαιβόαι MV; Συκαιβόαι F; βόαι PD — 7 λόγος ἦν] = ἐλέγετο. Cobet οἷος ἦν: oportuit certe οἷός τε ἦν — κατερῶν Mp; καταίρων PD — 10 εἰς τὸν οὐρ. M — 15 φανερῶς αἰτεῖν ὄκνῶν W; φανερῶσαι τὸν ὄκνον L — 16 μὲν L — 17 φίλους K, ut v. 20; ἵππους L; ἴσως φίλους ἢ ἱππεῖς m; ὑπηκόους Roth; εὐπορωτάτους Aristot. Oecon. 2,

14 — *ἐναντίων* M — 18 *ὅσα τοιάδε* W coll. 28, 9; *ὅσα δὴ* L; *ὅσα δὴ τοιαῦτα* E — 26 *φύλακας* M; *φυλακὰς* vulgo — 27 *ὑπηρέτει* MP; *ὑπηρετεῖτο* DE — *δὴ αὐτοῖς* M; *δι' αὐτοῖς* P; *δι' αὐτῶν* D — 28 *ἐβούλοντο* M; *ἐβούλετο* PD —

266, 1 *Ἡρόφυτον* Roth, quod et Arriano anab. 1, 17, 11 restituendum pro *Ἡρόπυθος*; *Προφυτὸν* vel *Πρόφυτον* LE — 5 *ἐξῆλθον* V *egrediebantur*; *ἐξελθόντες* LE — 6 *ἔνεδρα δὲ* M; *ἐνέδραμεν* P; *ἐνέδραμον* D; *συνέδραμον. Ἔνεδρα δὲ* K — *δὲ* post *Μαυσώλου* D — 11 *Βόγης* Herod. 7, 107; *Βόργης* LE; *Βούτης* Plut. Cim. 7 — 18 *ἡ* L; om E: cum solo M et Herodoto addidi *ἡ* et *τὰ* ante *γυνὴ* et *τέκνα* — 22 *αὐτοῦ Σεύθης* Maasv. coni. *αὐτοὺς αἰθεὶς* M; *αὐτὸς αἰθεὶς* P; *αὐτὸς αἱρεθεὶς* Dm; *αὐτοῦ Αἴθης* E — 26 *προσπεσὼν* L; *προπεσὼν* ante K — 28 *Λυσιμάχειοι* K in adnot. et censor Ienensis; *Λυσιμάχιοι* LE: cf. ad 60, 18 —

267, 2 *Ἀδραμύττιον* M; *Ἀδραμύτιον* P; *Ἀδραμύτειον* DE — 5 *καὶ* MP; om. DE — 6 *Πτελεοῦντι* L — 9 *ἕως ἂν* L — 16 *ἐνενήκοντα* (Ϙ) H; *ἓξ* M; *ς'* PD — 29 *ὁμαλῶς* PD — 30 *οἱ μὲν* HL; *μὲν* E —

268, 3 *μὴ τῶν π.* L — 9 sq. *Ἀρσάμης* HMV; *Ἀρσάβης* PD: cf. ad 166, 29 — 15 *αὐτῶν* L — 18 *προέθηκεν* HM; *παρέθηκεν* PD — 19 *ἄφθονον* V — 22 *καὶ εἰσπ.* PDE — 26 *ἐπ'* MP; *ἐς* DE — 27 *προσαγάγῃ* M corr. pr. m. *προσαγάγοι* MP; *προάγοιεν* scil. *οἱ πολέμιοι* Patakis — 30 *ἐπεὶ δὲ* K; *ἐπειδὴ* L —

269, 6 *ἐνέβαλον* M; *ἐνέβαλλον* PD — 7 *οὗτοι* M; *οὕτω* PD — *προήγαγεν* M — 11 *Μιθριδάτῃ ὁ*] *Μιθριδάτης* L; *Μιθριδάτῃ* p — 12 *κτεῖνε* p; *κτεῖναι* L: cf. 256, 18 — 14 *ἐπίστευε* Patakis — 17 *ἔδειξεν* MP; *ἔδοξεν* DE — 22 *προῆγεν* Hertlein — 26 *τινων ὧν* M; *τινῶν* P; *τινῶν ἃ* D — 27 *προσελθόντα* M; *προελθ.* PD —

270, 1 *διώξοντας* L; *διώκοντας* E — 8 *πολὺ* MP; *πολλοῦ* vulgo — 10 *Ἀριβαίου* MV; *Ἀριββαίου* PDE — 21 *ὑπεκκείμενα* K; *ὑποκείμενα* L: Pierson v. 19 voluit *ὑποτεθειμένων* — 22 *μετεπέμψαντο* K; *μετεπέμψατο* L —

271, 4 *Ἀρτάβαζος* V et summarium; *Ἀρταβάζης* L — 5 *Ποτίδαιαν* Heringa 130 coll. Herod. 8, 128. Aen. Poliorc. 31, 16; *πόλιν* M; *τὴν πόλιν* PD; *τινα πόλιν* E — 6 *Σκιωναῖος* F Herod. *Σικιωναῖος* MP; *Σικυώνιος* E — 7 *προσάψοντες* L — 11 *ἐκέλευσεν* L — 14 *Διβικτῷ* corruptum: *Σιβυρτίῳ* coni. Roth — 15 *Πλαταιῶν* M; *Πλατέων* PD; *Πλαταιέων* vulgo — 19 *Μαρδώνιος* vulgo — 20 *ἀπαγγελεῖ* Koen —

272, 2 *μενεῖ* K — 5 *οὐκέτι* MP; *μηκέτι* E: cf. 233, 16 — 7 *Βρέννος* H; *Βρένος* MP; *Ἀρένος* Dm — 20 *θεασάμενος* H — 26 *ἄλλους* V; *ἀλλήλους* L — 28 *αὐτῷ δὴ* (*δὲ* m) corruptum; fort. *ἀκίβδηλος*: eiecit K — *σφυρήλατος* H; *σφυρηλάτης* L —

273, 1 *προθυμότερον* MP; *εὐθυμότερον* DE — *ἀποληψόμενοι* K; *ἐπιληψόμενοι* L; *ληψόμενοι* H — 7 *ἔβαλε* L: *ὅτι χρὴ ... σῖτον καὶ κριθὴν τῇ ὄψει τῶν σωρῶν ἐπισχίσει* (sic) H — 13 *καὶ* ante *ἄλλους* del. K — 19 *Παιρισάδης* K, Strabo, Corp. Inscr. 2, 2119, Eckhel doctr. num. 2, 361; *Παρισάδης* L hoc loco et in summario,

nisi quod P *Παρεισάδης* — 21 *ἐξέταττεν* Heringa 130; *ἐξήταζεν* LE: cf. v. 23 — 22 [*ἐν*] K — 28 *διὰ*] *ἐκ* Hertlein —

274, 12 *Σείλης* MPV; *Χείλης* DmE — 21 *ὁπλίτας τρισχιλίους* vel *γ* L; *ὁπλιτῶν τρεῖς χιλιάδας* E — 26 *Βόρζος* DE: *Οἰόβαζος* vel *Ὀρόβαζος* coni. Roth —

275, 6 *ἐγένετο* Roth — 9 *ὀριοτέρων* MP; *ὀρεινοτέρων* E favente Plutarcho — 12 *μέγας καὶ δείξας* coni. K; possis etiam scribere *μέγας*, [*ὃς*] *δ*. — 20 *κεντρήσας* coni. K — 25 *κτινύει* MP; *κτείνει* E — 27 *Ἐξάθρης* Plutarchi Crass. 31 cod. C et infra 276, 10 L: hoc loco *Ὀξάθρης* p; *ἐξαρθεὶς* L — 28 [*ἀνεῖλε*] post *Παρθυαῖος* ins. Cas. K —

276, 1 *Ὑρώδην*] sic Plut. Crass. *Ἡρώδην* LE; *Ὀρώδης* Appian. et Dio Cass. — 5 *ὀρέων* MV codd. Eurip. Bacch. 1158 *ὄρεος* PF Plut. om. D — 6 *μέλαθρον* vel *μέλανθρον* L; *μέλαθρα* Cas. Plut. Cf. Ern. a Leutsch Philol. vol. 12. — 7 *θήραμα* Mp codd. Eurip. Plut. Moralia p. 501, Appian. Parth. *θήραν* PD Plut. — 8 *τοῦ* MP; om. DE — 12 *μὲν* ante *ἡσθεὶς* L; del. Cas. — 23 *λυθέντες* Patakis coll. 227, 4 — [*ἔκειντο*] Koen 197: cf. 227, 4. 308, 10. 310, 19. K *ληφθέντας Κελτοὶ ἐπελθ*. — 28 *τινὰς*] *ῥητὰς* coni. K —

277, 5 *παρεσπονδήθησαν* coni. K — 11 *Τριβάλλοις* H; *Τριβαλοῖς* L — 13 *συμβάλλοντας* H — 15 *ἐπελαύνοντας* Patakis; *admoveri* Front. 2, 4, 20; *ἀπελαύνοντας* L; *ἐλαύνοντας* H; *agerent* V — 20 *Σκυθίδες* coni. K; *Σκυθιάδες* HLE — 23 *ἐπῄεσαν* HMP; *ἐποίησαν* Dm; *ἀπήντησαν* Cas. K —

278, 5 *Περσίδες* P; om. MDE — 8 *σατράπῃ* MP; *σωκράτῃ* D; *Οἰβάρῃ* E — 9 *ἀπαντῶσαι* H: cf. ad 17, 20 — 11 *ᾗ ὅθεν* H; *ἔωθεν* P; *ἔνθεν* M; *ὅθεν* E — 20 *Τρωϊάδες* MP et summarium; *Παλληνεῖς* E — 24 *Αἰθία* Roth; *Ἀνθία* LE; *Αἴθυλλα* Rutgers. var. lect. p. 547 ex Conone 13, Tzetze et Apollodoro —

279, 3 *Σαλματίδες* MP; *Ἀννίβας* E — 7 *ἀνεῖναι* Mp; *ἀεῖναι* P; *ἀνείη* vulgo — 8 *ἀποδιδόντων* Mp; *ἀποδωσόντων* P; *ἀποδόντων* K — 6 *τριακοσίους ὁμήρους* M Plut. *τετρακοσίους ὁμ*. P; *ὁμ. τριακ*. DE — 10 *ἐν ἱματίῳ* Plut. *ἐνὶ ἱματίῳ* L: cf. 199, 4. 334, 14 — 13 *ξίφη* MP Plut. *τὰ ξίφη* E — 14 *Ἀννίβα* M; *Ἀννίβου* PK: cf. 313, 20. 324, 27. 332, 23 — 15 *ἐμβοήσασαι* M Plut. *ἐκβοήσασαι* PDE; *ἐκβοηθήσασαι* Valken. — 16 *παρέδωκαν* Patakis, Hertlein; *προσέδωκαν* LE — 17 *διαρπάζουσι* pK; *φρουροῦσι* Plut. — 18 *κατέβαλον* Plut.; *κατέλαβον* LE — 10 *διεξεπαίσαντο* K; *διεξεπέσαντο* L; *διεξέπεσον* Plut. cf. 58, 23. 127, 4. 197, 1 — *ἀνδρίαν* MP; *ἀνδρείαν* E: cf. 325, 4. 326, 12 — 20 *δι' αὐτὰς* K; *δὴ αὐτὰς* L; *δὴ αὐταῖς καὶ* propopsuit idem K — 25 *συνεμάχοντο* DE – 24 *κατασχόντες*] *κατάραντες* Plut. et languet propter praecedens *κατασχόντες*; Polyaeno tamen placuit participium repetitum —

280, 3 *προσειπεῖν* Plut. *προσεῖναι* vel *προσῆναι* L — 5 *ἐνδύντες* W ex Plut. et Herod. 4, 146; *ἐνδύονται* L: [*καὶ*] post *ἐνδ*. K; [*δὲ*] ante *ἑσπ*. Cas. ins. — 10 *Ταΰγετον* W; *ταν τὸν* P; *ταυτὸν*

M; τὰ Ταΰγετα E ex Plut. — 15 Κελταὶ MV Plut. Κελτοὶ PDE: cf. 276, 15 — 16 καὶ del. K — 17 [ἐν μέσῳ] Cas. ex Plut. — 26 ἐπάρχους Wyttenb. ex Plut. qui addit ἐν Ἰβηρίᾳ; ἱππάρχους L —

LIBER OCTAVUS.

281, 1 M et δ indice carent, P deficit in Τόμυρις α — βιβλίῳ om. P; addidi, cum MP_1 habeant princ. libb. 2. 3. 4. 5. 6. 7 — Νεμέτωρ P; Νομήτωρ E — Γαῖος V; Γνάϊος F; ... ναῖος P; infra 291, 8 Γάϊος HL — Φάβιος δ] infra Φάβιος γ et Κοΐντος α, et sic K in indice — Δαῦνος PF; Φαῦνος DE — Σεβαστὸς η P — Λαμψάκη W; Φωκαεῖς E: cf. ad 315, 11 — Μιλησίαι E; Ἀκαρνᾶνες E; Κυρηναῖοι E, de quibus vide infra suis locis —

282, 3 συντετελεσμένης MP; συντετελεωμένης E — 4 καὶ M; om. PDE — 7 ἀμελῶ συγγράφειν K; ἀμελῶς συγγράφειν L; ἀμελῶς συγγράφω Cas. — 9 πόλεμον m: cf. 88, 3 — 15 Νεμέτωρ hic et infra MP, ut Diod. Sic. fragm. Νομήτωρ DE — 18 Σολπίαν L — 23 Ῥῶμος, hic et infra MP, ut Dion. Hal. Ῥέμος F —

283, 7 παθόντι MP; παθόντες DE — 12 ἄξει coni. K — 13 Ἱππίου MP, ut Plut. Rom. 14; Ἱππείου E — 26 προσῆλθεν pV; προσῆλθον L —

284, 9 ἀντιπρόσωπον L — 20 οὓς Patakis — 25 οὗτοι K; οὕτω L —

285, 1 προεχώρουν H — μακρῷ χρόνῳ M, ut 286, 8. 336, 9; χρ. μ. PDE, ut 16, 14. 128, 14. 256, 16. 273, 17. 291, 6 — 12 Σέξτον censor Ienensis: at cf. Meinecke praef. Strab. vol. 3. pg. VII et Philol. 12, 621 — 23 ταὐτὸ Cas. —

286, 3 αὐτὸν p Patakis — 11 Βρένου MP: cf. 272, 7 — 15 δέκα] εἴκοσι Plut. quod fort. restituendum — 16 Ἀνίωνα K ex Plut. Ἀννίωνα L — 18 στρατείαν L; στρατηγίαν probat C. Fr. Hermann coll. Plut. ὑποστὰς τὴν στρατηγίαν — 22 κατεάγνοιντο MP; κατεάγοιντο DmE; κατάγνοιντο p; ἀπολισθαίνειν ἢ κατάγνυσθαι Plut. — 25 χρῆσθαι Plut. χρήσασθαι L — 26 ὑποβάλλοντας P Plut. ὑποβαλόντας MD —

287, 6 πολεμικὰ W coll. Plut. et Zonara 7, 12; πολέμια LE: πολεμίοις opponuntur φίλιοι, πολεμικοῖς ἀπόλεμοι — 9 περιελθὼν τὸ βῆμα Plut. — 26 αὐτοῦ M Plut. om. PDE — πρεσβευτὴν W ex Plut. πρεσβύτην LE —

288, 1 ἀποκτείνοντας MP — 11 καὶ τὸ σημ. coni. K — 14 μέμνησθαι MP — 22 ἐκέλευσε H; ἐκέλευε LE — 23 προϊόντας ἐμβάλλειν W; ἐμβάλλειν προσιόντας LE; ἐκέλευσε πόρρωθεν ἱσταμένους τοὺς στρατιώτας ἐθίζεσθαι τῆς αὐτῶν μορφῆς H. Locus corruptus; putabam olim legendum esse ἐμβλέπειν pro ἐμβάλλειν, quod nostro loco non convenit, quia Romani v. 29 demum proelio decertare cupiunt.

289, 3—14 desunt in M — 7 *συνέβαλε* K; *συνέβαινε* L; *συνέβαλον* Roth — 16 malim *ὡρμημένοις* cum Rothio — 19 *πολεμίων* Patakis et Fuchs; *στρατιωτῶν* LE — 23 *προεβάλοντο* MP; *προεβάλλοντο* DE —

290, 2 *τῶν* M; *τῶν τοῦ* PDE — 7 *ἔμαθε* M; *ἔλαθεν* P marg. pr. m. *ἔλαβε* PD — 22 *πεῖσαι ἂν τὴν* PDE — 25 *τότε*] *τοῦτο* coni. Cas. — [*συμβάλλειν*] W; [*πολεμεῖν*] Roth — *ὡς Καρχηδόνιοι ἀπαγορεύουσι* E — 27 *εἶεν* W; *εἶναι* L; *εἴησαν* E: cf. 145, 7. 180, 4 — *ἁλώσιμον* L —

291, 6 *τε* P; om. Mδ — 7 *καὶ βασ.* E — 18 *κακῶς* K; *κακὸς* L — 19 *ἀποτρέψασθαι* L — 22 *ὅπλων* L: cf. Plut. Fab. 14 *περὶ τῶν ὅλων ἀναρρίψων κύβον* — 25 *συμβουλεύω* M; *συμβουλὴν* PD — 26 *κατέχοντας* et *ἀφίσταντας* coni. K —

292, 1 *καὶ ἐπὶ τὴν* DE — 2 *τοῦτο ... Μέγιστος* del. Hertlein — 4 *Σκιπίων* MP; *Σκηπίων* E — 8 *καὶ* ante *κατὰ* del. K — *νικήσας* MF; om. PD — 14 *Βρέττιος ἦρα ἀνὴρ* Wcoll. Plut. *ἦρα δὲ ταύτης ἀνὴρ Βρέττιος*; *Ἀβρέντιος ἦρα ἀνὴρ* L; *ἀνὴρ Βρέττιος ἦρα* Cas. — 17. 19 *τὸν Ἀβρέντιον* et *Ἀβρέντιος* L — 28 *ἐν* M; *ἐπὶ* PDE —

293, 2 *παρέληται* M; *παρέλκηται* P; *παρέλκεται* D — 4 *Σκιπίων* scripsi ubique cum HMP et Plutarcho; *Σκηπίων* DE — 12 *κλίνας* Gronovius et Appianus; *καινὰς* vel *καὶ τὰς* L; *καὶ κλίνας* K — 13 *χύτρας* M et Plut. *χύτρας χαλκῆς* Appian. et Leo Tact. 20, 80; *κύθρας* P; *κιθάρας* D — 17 *ὄρθρους* H; *ὀρθροῦ* Leo Tact. *ἀριστᾶν ἑστῶτας* Plut. — 20 **] Roth. suppl. [*ἐπεὶ τοὺς μὲν στρατιώτας ἐπὶ κλινῶν*] — 21 *κατακειμένους* Plut. quod Wyttenbach Polyaeno reddendum censet; *ἀνακλίνεσθαι* Leo; *ἀνεπαύετο* Appianus — [*περιιὼν*] *ἑωρᾶτο* K ex V *circumiens inspexit; περιήει* Plut. — 26 *τῷ ξύλῳ* HVF Plut. *τῷ κόπῳ* M; *αὐτῷ* D; om. P —

294, 2 *χειρὶ* L; om. H Plut. Cf. 14, 28. 26, 17. 269, 25 — 9 *Οἴνυσσαν*] *Φοίνισσαν* Cas. Cf. Steph. Byz. s. v. *Καρχηδών· μητρόπολις Λιβύης ... ἐκαλεῖτο δὲ Οἰνοῦσσα* — *λαφυραγωγοὶ* Lobeck Phryn. 383; *φυγαγωγοὶ* LE; *νυμφαγωγοὶ* H cod. Fermati *παρεκβολῶν*. Cf. Polyb. 10, 17, 6. 18, 6 — 10 *κάλλος* H: cf. 216, 1 — 12 *ὁ δὲ*] *αὐτὸς* H — *συνεδωρήσατο* HMP; *συνεχαρίσατο* DE — 13 *καὶ* incl. K — 14 *εὐγενῶν* H; an *εὐγενεστάτων*, ut 311, 27? — 17 [*ἦσαν*] *καὶ* K — 21 *Σόφακα* L plerumque; *Σύφακα* E — *Μασαισυλίων* Maasv. *Μασαισυαίων* MP; *Μασαισυλαίων* p; *Μασαισυέων* Dm — 24 *τῷ Σόφακι* PDE — 30 *τολμήσαντας* Hertlein — 32 *τοὺς Ῥωμαίους* DE —

295, 3 *ταῦτα* K — 5 *προσήκει* MP — 9 *δ' αὐτοῖς*] *δὲ τρίτον* H — 12 *ἀκονῶντας* Mp; *ακονοῦντας* vulgo — 14 *ἅπερ ἐθεάσαντο* H: fort. *ἅτε ἐθέασθε* — 19 *Πόρκιος Κάτων* E — 24 *ἤγαγον* K; *ἦγον* L —

296, 4 *Δαῦνος* coniecit K in Addendis; *Φαῦνος* LE: cf. ad 281 — 16 *κατέθηκε* coni. K — 23 *καθέμενος* Patakis — 25 *κάλοις* Gronovius, *καλῶς* L — *ἐπέπλευσεν* Patakis; *ἀπέπλευσεν* LE —

297, 1 *Πινάριος* MP — 8 *ἐν ὑπερδεξίοις* Patakis ex V *in superioribus locis* — 17 *ὑπονόμων* MPV; *ὑπονόμου* DE — 21 *προσι-*

όντι L — 24 δῶρον W ex Plut. φάσκων Ἀρτέμιδος δῶρον τὴν ἔλαφον εἶναι; ἱερὸν L — 24 Ἀρτ. [εἴη] K — προλέγει MP — 25 πολέμοις *bellis* V; πολεμίοις L — 27 ἀποκρυπτόμενος] ἄγγελον ἔκρυπτε Plut. an αὐτοὺς? —

298, 1 [καὶ] τούτων coni. K — 3 ταύτας K in adnot. — 13 ἐπιδανεῖσαι] αὐτῷ δανεῖσαι coni. K — 14 εἶχεν K — 15 κομίζει Patakis; κομίζειν LE — 16 ὑδρίαν K; ὑδρείαν L — 24 ἠγγέλθη DE — 25 ὀρείων K; ὀρίων L — 28 πλατύνεται coni. K — 29 (καὶ ἅμα αὐγῆς) ut glossema eiiciendum puto: ἅμα αὐγῇ Cas. K — 30 ἄγων Patakis ex V *ducens* —

299, 4 συνεπηχήσαντα L. Dindorf ad Steph. thes. VII, 1223 — 6 [δ'] ἀμαχεὶ K — 8 πεντήκοντα M; η' PD; τριάκοντα K ex Plut. Caes. 18 — 9 μαχικὸν L — 12 οὐκ ἀπὸ π. Hertlein — 26 Κασόλαυνος MP; Κασόλαυλος vulgo; *Cassivellaunus* Caes. B. G. 5, 11; Κασουελλανὸς Dio Cass. 40, 2 —

300, 10 προσδήσαντα K; πρόδήσαντα L — 11 (βαλεῖν) glossema videtur ad ἀκοντίσαι, quod tamen suo loco motum huc retraxerim — 28 ἀντίοι W; αρτιοι L; ἐναντίοι K — 30 ἀποληφθέντας K; ἀπολειφθέντας L —

301, 10 Οὐερκιγγετόριξ Vp — μέσος Seybold ex V *in medio;* μέγας LE — 17 ἀρχαίας p; ἀρχαῖον M; ἀρχαῖος P — γεφ. δὲ διακ. Cas. — σταυρώματα M; στρώματα PD — 19 ἀφηρημένης K; ἀφηρημένας L — 23 διαβὰς, ἣν K; διάβασιν P; διαβὰς MD; διέβη m — 24 Γεργοβίην] variant L hic et infra — 25 ἐχυρωτέραν M; ἐχυρωτάτην PDE — ἡ πόλις del. Patakis; P_2 πόλις in marg. habet sec. m. additum —

302, 2 ὑπερέχειεν M; περιέχοιεν PD — 7 αὐτοὺς MP; αὐτὰς D — 11 Ἀλαισίαν PDE — 13 δισχιλίους H — 21 (ἐταράχθησαν) glossema videtur ad ἐξεπλάγησαν; καὶ ἐταρ. Maasv. om. D — 23 malim γενέσθαι, quod K coni. —

303, 10 μεταλαβεῖν MP; μεταβαλεῖν DE — 14. 15 [ὁ] et [Καῖσαρ] Cas. add. coll. 160, 19 — 19 αὐτὸν L — 20 ἀναχωρῶν Patakis; ἀνεχώρουν LE — 25 εὐθαρσεῖ M; ἐνθαρσεῖ PD — 27 εἶπεν MP; ἔφη DE — 28 πολίταις Cas. V; τοῖς πολίταις coni. K — 30 μετεβάλοντο K; μετεβάλλοντο L —

304, 6 καταλείποντες Patakis — 7 οὐκ αἰδεῖσθε K vel καταλιπόντας ... μὴ αἰδεῖσθαι — τὸν τοιοῦτον H; τὸν L; [τοῦτον] τὸν coni. K: cf. 288, 15 — 9 παρεσκευάσθαι K; παρασκευασασθαι PD; παρασκευάζεσθαι M; παρεκελεύον τοῖς στρατιώταις εἶναι παρεσκευασμένοις Leo Tact. 20, 41 — 15 προκαταλαμβάνοιτο DE — 18 πλέον MP; πλέονα E — 21 παρήγγελλεν K; παρήγγειλεν L — 28 ἐστασίαζεν K — 29 ἔλιπεν HMP; ἔλειπεν DE —

305, 6 ἐπεξελθὼν P — 7 τούτῳ M; τοῦτο PDE — 16 μέγα φρονοῦντας H — 20 ἔφυγον PDE — 23 ὡς] ὅπως K — τιμωρίαν MP, contra usum Pol. — ἐβουλεύσατο coni. K — 24 παραμυθησάμενος E — 30 ἡγήσεσθαι Cas. —

306, 1 Δέρδη L — 5 τοῦτο L — 9 φείδεσθε H; φείδεσθαι L — πολιτῶν Hp; πολεμίων LE: cf. Flor. 2, 13, 50. Zonar. 10, 8 —

10 πολεμίους L: cf. 191, 11. 212, 24 — 18 τῶν om. DE — 20 τοῦ θύτου Davisius; *vates* V; τοιούτου L —

307, 1 ἀπολειπομένοις PDE — 4 ἐκέλευε K — πρὸ τοῦ στρατοῦ λυσιζώνους ἑστάναι καὶ θρηνεῖν δι' ὅλης ἡμέρας, ἐνίοτε δὲ καὶ γυναικῶν στολὴν ἐδίδου φορεῖν H. Haec ultima cum apud Suet. desint, aliunde assuta esse existimo, ut 119,3—13 Plut. Phocione — 6 παρήγγελλεν K — 10 τοῖς ἀνδραγαθήσασι H — 16 sq. Μοῦρκος Pet. Wesseling obs. crit. 42 coll. Appiano B. Civ. 4, 82 sq. Μούκιος LE, nisi quod P v. 23 Μάρκιος; sed praestat fort. Μούρκιος — 17 ἐφορμώντων M: an ἐφορμούντων? — 21 ἐπιπλευσουμένας MP; ἐπιπλευσομένας DE —

308, 5 et 13 ἠνεῳγμένην PD: cf. 247, 27 — 10 ἀρυσάμενοι MP; ἀφυσάμενοι DE: cf. 7, 26 — 16 ἐκβολαῖς K ex coni. Maasv. — 17 Θύμβριδος vulgo — οἱ μὲν δὴ Τρῶες PDE — 20 πλέωμεν? — 22. 24 κατοικίσαι et κατῴκισαν DE — 26 Τυρρηνοὺς K; Τυρρήνην L —

309, 1 Οὐετηρία MP: Οὐετουρία vulgo — 5 εἰ W; ἦν L; ἦν. εἰ μὲν E — 10 κομισθῆναι L — 12 Σιράκων Cas. — 18 Rectius *Iomanes* Plin. n. h. Γάγγης p — 20 Σάκκας E — 25 σπείρεσθαι K; σπέρεσθαι M; σπαρέσθαι PD — ἔσμηξα Heringa —

310, 4 ἀπορρυψαμένη Oudend. ad Thom. Mag. s. v. ῥύπτεσθαι; ἀπορυψαμένη MP; ἀποκρυψαμένη vulgo; item v. 9: v. 6 ἀποκρύψαι L — 10 ἀναδεδεμένην W; ἀναδεδεμένη MP; ἀναδεδημένην K; ἀναλελυμένην Cas. — 11 *Rhodogunem* V; Ῥοδογούνη L — 16 ἐν τῷ Περσικῷ PD; τῷ Περσικῷ M; τὸ Περσικὸν H — 18 μετὰ H; om. LE — 19 ἔλαβον ante ἔκειντο inserunt E — τρυφὴν HL; τροφὴν E —

311, 3 ἐκεχείρωτο Mp; ἐχείρωτο P; ἐνεχύρωτο vulgo — 4 γενέσθαι post Ἀμάσιδος habent E — 5 γὲ K; δὲ L — 7 καὶ del. K — 9 ἀρχὴν MP; χώραν ἀρχὴν vulgo — 12 Ποστούμιον Plut. Ποστούμην L — 13 ἐξήτουν P_2 marg. V *postulabant*; ἐζήτουν LE — 24 ἐπελθόντες Plut. Rom. 29 Cam. 33; ἐπανελθόντες L —

312, 2 malim προῆλθον, quod K coni. — Θύμβριν E — λουσόμεναι Plut. V *loturae*; λουσάμεναι L — 3 προὔτρεψεν MPV; προὔπεμψεν vulgo — 7 ἀνέπεμψαν K; ἀντέπεμψαν L — 8 αὐτοῖς L — 18 ἀνέσχισεν coni. K; ἀπέσχισεν L; κατέτρωσεν Dio Cass. 44, 13 — 28 ἀλεαινομένη Fuchs; ἀλειψομένη LE —

313, 7 ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτακοσίους πρὸς ἑπτακισχιλίοις K cum Plut. — 11 παρὰ τὴν ἔπαλξιν K; παρ' ἔπαλξιν Plut. — 19 Χιλωνὶς DE — 23 φίλανδρον H; φιλάνθρωπον L — 24 αὐτῇ K —

314, 1 Φενεὸν MP; Ἀλφειὸν Fuchs — 11 [ὁ δυνατώτατος] W ex Plut. [εἷς] Cas. K — 13 ἐμοὶ διαπράξαι τὸ W coll. Plut. εἰ διαπράξαιό μοι τὸ πολλ. etc. ἐμοὶ διαπράξαιτο MP; εἰ ἐμοὶ διαπράξαιο E — 18 Πολυκρίτη Plut. Πολυκρήτη L — 25 ἀνεῖντο Hertlein —

315, 3 αὐτοὶ MPV Plut. αὐτὸν E — 5 μόλυβδον M Plut. μόλιβδον PDE: item supra v. 1 μολυβδοῦν et μολιβοῦν — 6 ἐπιθέσθαι L — 7 δὲ om. PDE — 11 Λαμψάκη W coll. Plut. Φωκαεῖς ἢ Λαμψάκη M; Φωκαεῖς PDE — συνοικεῖν Hertlein — 25 κατακλιθέντες K;

κατακλεισθέντες L — 26 *κατελάβοντο* P marg. pr. m. et Plut. *κατεβάλοντο* PD; om. M a priore *οἱ δὲ* v. 25 ad alterum v. 27 aberrans — 26 *αὐτῶν* M —

316, 1 *προσηγόρευσαν* Plut. — 7 *καλὴν οὖσαν*] *ἄκουσαν* Plut. — 19 *Λαάνδρῳ* MP; *Λεάνδρῳ* DE Plut.: cf. 318, 22 — 20 *παρεκάλει* M — 21 *μητέρι* E — 22 *τὸ δὲ διαφθεῖραν* M — 26 *Συνόριξ* M Plut. *Erasinorix* V —

317, 5 *βιάσεσθαι* Patakis, Hertlein; *βιάσασθαι* L — 9 *συνέθετο* Patakis — 11 *ποιησόμεθα* coni. K — 12 *ἐν τέλει* K — 16 *ἐκέλευσεν* M Plut.; *ἐκέλευσεν αὐτὸν* PDE — 20 *πολυτίμητε* W ex Plut. *πολύτιμε* LE —

318, 1 *ἡ ἀδελφὴ* L — 10 *εἰς φρέαρ* M Plut. *εἰς τὸ φρ.* PDE — 15 *ἐπεκύλισεν* Hertlein coll. Plut. *ἐκύλισεν* LE — 18 *παροινοῦντα* Patakis coll. Plut. — 22 *Λάαρχος* forma Cyrenaica. Müller frgm. hist. graec. 3, 387 — 27 *ἐμνηστεύετο* Plut. V *in matrimonium petebat*; *ἐμνηστεύσατο* LE — 28 *ἐπίτηδες* MP Plut. *ἐξεπίτηδες* DE —

319, 1 *σύνοδος* Plut. *σύλλογος* LE — 7 *νεανίσκους* PD Plut. *νεανίσκων* M — 26 *ἐδωδίμῳ* M; *ἐδώδιμον* PDE — 27 *τοιοῦτο* coni. K. —

320, 1 *οὔ τί* W propter sequens *ἔχοιεν*; *οὔτε* MP; *οὐ οὔτι* E — 15 *καὶ τὸ*] *τὸ δὲ* coni. K — 19 *γενομένους* M; *γευσαμένους* PDE — 20 *ἀντεστρατοπεδεύοντο* E: cf. 106, 8. 24 — 21 *παραθεῖσα* K; *παρατιθεῖσα* L — 29 *ἐδαίσαντο* K; *ἐδέξαντο* L —

321, 2 *ἀπέλειπον* K — 6 *τε* pE; *τέτε* P; *τότε* M — 9 *Φειδίππου* Roth coll. Hom. Il. 2, 678; *Φιλίππου* LE — 20 *ἐξήλατο* M; *ἐξήλετο* E; *ἐξείλετο* P — 23 *ἐχαλέπηνε* E — 29 *γὰρ* M; *γοῦν* PDE, quod magis Polyaeni stilo convenit —

322, 1 *ἐβασάνιζεν* K — 3 *ἀντεῖπεν* L — 9 *στρατηγήματος* coni. K — 12 *ὁ* MP; om. D — 17 *τὸν* MV *nuptias perfecit; πρὸς* PDE —

323, 2 *κατήγαγον* K — 14 *ἱκέτιν* Cas. K V *supplicem; ἱκέτειαν* L — 17 *Βάττου τοῦ Κυρ.* DE — *Κυρηναίων* K; *Κυρηναίου* vel *Κρηναίου* L; *Κυρηναίης* et *βασιλεὺς* p — 19 *Ἐνέλθοντα* Cas. ex Herod. 4, 162; *προελθόντα* L — 28 *προβαλομένη* P; *προβαλλομένη* MD — 29 *λαβοῦσα* K —

324, 14 *φερόμεναι* K — 21 *τοῦ* om. DE — 22 *Ἀρχιδαμία* Plut. Pyrrh. 27, Agid. 20 — 16 *κινδυνεύσειν* coni. K — 27 *Κλεάδα*] *Κλεομένους* Droysen; *Cleonymum* commemorat Plut. —

325, 1 *αὐτοὺς* L — 9 rectius *ὁμοπάτριον*. Erat tamen filia Achaei, Müller frgm. hist. gr. 3, 707 — 18 *ὀχυρότατον* MP — 28 *κατὰ γῆς* Patakis — 30 *ὑπὸ* K; *ἀπὸ* L — 31 *ὑπ'* K; *ἀπ'* L —

326, 9 *τὸν* om. DK — 12 *ἀνδρείαν* E — 18 *δολοφονηθέντι* W coll. 317, 6; *δολοφονευθέντι* M; *δούλῳ φονευθέντι* PD — 26 *ἡγεμόνος* M — 29 Cf. Eurip. Orest. v. 1597 Kirchhoff —

327, 1 *Ἀρτεμισία* HMP constanter; *Ἀρτεμησία* vulgo — 2 [*Ξέρξῃ*] W coll. 328, 1 — 3 *τοῖς Πέρσαις οὓς ἤδη* Cas. K — 4 *ἢ*] excidit fort. *ἤδη* coll. 32, 15. 90, 27. 157, 30 — 6 *ἐπιβαλεῖν* L.

— 12 κατεσκεύασε H 13 Δαμασίουμον L: cf. Herod. 8, 87 — 14 ἀριστεῖον H; ἀριστείων MP — αὐτῇ Hp: om LE — δὲ H; om. L —

328, 8 Φανία M; Τανία PD — 16 (πρὸς) MP; om. DE — 18 ὑπεισελθὼν V clam ingressus; ἐπεισελθὼν L — 20 ἐγήματο MP; ἐγείματο DE —

329, 6 Ἰξομάτας] ut Ammian. Marc. 22, 8, 31; *Exomatae* Val. Flacc. 6, 144. 146. 569; *Examatae* vel *Ixamatae* Pomp. Mela 1, 19, 13; Ἰξιβάται Hecataeus apud Steph. Byz. Ἰαζαβάται vel Ἰαζαμάται Ephorus ap. Steph. Byz. Scymn. et Peripl. Anonymi; Ἰαξαμάται Demetrius Callatianus ap. Scymn. 880, Ptolem. geogr. 5, 9, 16, 17 — 11 oportuit Σινδικὴν, et supra Σινδῶν — 18 ἐξήτει P; ἐζήτει vulgo — 25 καθεικότος K; καθήκοντος L — 27 τῶν del. K —

330, 1 Ἀμόργη coni. Roth — 9 [τὴν] K — 11 αὐτοῖς γ. σύμμαχον Patakis — 22 τὸν Σκύθην m; τῶν Σκυθῶν L —

331, 8 ἀπέπλευσε K; ἔπλευσε L — 13 ὑπὸ K; ἀπὸ L — 27 Ἀθηνᾶς] μία τῶν αἰχμαλώτων ἐν τῷ ἱερῷ καθεζομένη τῆς Ἀρτέμιδος Plut. — ἡ ἱέρεια E — τι K; τὴν L — 28 ἡ del. K —

332, 1 ἀπέβλεπεν M; ἐπέβλεπεν PD — 5 ἀπέκτειναν DE — 7 Κύννα Wessel. ad Diod. 19, 52: cf. Athen. 4, 155 A — 10 καὶ del. K — 10 κατέβαλε K; κατέβαλλε L — 19 Στρυμῶνα L — 26 μετεβάλοντο P; μετεβάλλοντο MD —

333, 1 Μύστα H Phylarchus; Πύστα L — 6 τοῖς HL; ταῖς Patakis — 7 ἐξαγορεύσασα H; ἐξηγόραζεν M; ἐξηγόρευεν P — εἴ τις L — 12 Μέλλας Maasv. Σκέλαος LE; an ὁ Μέλας? — 17 ἐκόμιζον K — 19 τῶν βασανιστήρων Roth; τῶν βασανιστηρίων LE; τοῦ βασανιστηρίου coni. K — 23 Μιλησία MP; Μιλησίαι E — 24 πάθος Plut. πένθος L — 26 γυνὴ] excidit fort. γυμνάς. Cf. Plut. ἐγράφη προβούλευμα τὰς ἀπαγχομένας γυμνὰς ἐκκομίζεσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς et Gellius n. a. 15, 10 *ut nudae efferrentur* —

334, 7 Συμφαῖον L, sed infra recte Νυμφαίου — 10 Καρήνη L; Καρίνη παρθένος . . . ἐκαλεῖτο δὲ Καφένη Plut. — 16 κομίζουσα K; κομίζουσαι M; κομίζουσιν P — 21 κατῴκισαν K — 24 καὶ del. K —

335, 4 ἔπεισεν? — 26 Ἀριστέως] Ἀριστέου Plut. —

336, 8 Ἀκαρνανίδες W; Ἀκαρνᾶνες ME; Ἀρκάδαι P — 11 εὐρώστως ὡς Patakis — 23 Κυρηναῖαι W; Κυρηναῖοι ME — 25 Λυκώπην? — 28 περιέβαλλον W; περιέβαλον LE —

337, 4 ἐπὶ M; ἐπὶ τὴν PE — 7 ἀπὸ K; ὑπὸ L —

CORRIGENDA.

Pg. 2 Θρασύλος.
44, 24 ὄντα del.
46, 1 ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ.
182, 19 Πάρῳ.
ibid. Ἡριππίδας.

Pg. 239, marg. Ex Herod. 1, 21 sq.
278, 24 Αἰθία.
281 Φάβιος.
ibid. Κυνάνη.
323, marg. Ex Herod. 4, 162.

ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τὴν μὲν κατὰ Περσῶν καὶ Παρθυαίων νίκην, 1
ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὖηρε, παρὰ τῶν θεῶν ἕξετε καὶ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς καὶ παρὰ τῆς Ῥωμαίων ἀνδρείας, μεθ' ὧν αἰεὶ, καὶ πάλαι, καὶ νῦν εἰώθατε νικᾶν τοὺς ὑπάρχοντας πολέμους καὶ μάχας· ἐγὼ δὲ Μακεδὼν ἀνὴρ, πάτριον ἔχων τὸ κρατεῖν Περσῶν πολεμούντων δύνασθαι, οὐκ ἀσύμβολος ὑμῖν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ γενέσθαι βούλομαι. Ἀλλ', 2
εἰ μὲν ἤκμαζέ μου τὸ σῶμα, καὶ στρατιώτης πρόθυμος ἂν ἐγενόμην, Μακεδονικῇ ῥώμῃ χρώμενος· ἐπεὶ δέ μοι προήκουσαν τὴν ἡλικίαν ὁρᾶτε, οὐ μὴν οὐδὲ νῦν ἀστράτευτος παντάπασιν ἀπολειφθήσομαι, ἀλλὰ τῆς στρατηγικῆς ἐπιστήμης ἐφόδια ταυτὶ προσφέρω, ὅσα τῶν πάλαι γέγονε στρατηγήματα, ὑμῖν τε αὐτοῖς πολλὴν ἐμπειρίαν παλαιῶν ἔργων, τοῖς τε ὑπὸ ὑμῶν πεμπομένοις πολεμάρχοις, ἢ στρατηγοῖς, ἢ μυριάρχοις, ἢ χιλιάρχοις, ἢ ἑξακοσιάρχοις, ἢ ὅσαι ἄλλαι ὅπλων ἀρχαὶ, διδασκομένοις ἀρχαίων κατορθωμάτων ἀρετὰς καὶ τέχνας. Ἀνδρεία μὲν γὰρ, ὅστις ἀλκῇ χρη- 3
σάμενος πολεμίων μαχομένων ἐκράτησεν, εὐβουλία δὲ, ἀμαχεὶ τέχνῃ καὶ δόλῳ περιγίνεσθαι· ὡς ἔστι πρώτη δεινῶν στρατηγῶν σοφία, κτᾶσθαι τὴν νίκην ἀκίνδυνον. Ἄριστον δὲ καὶ τὸ ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει

Τά γε μὴν στρατηγήματα, οἷς κατὰ τῶν πολεμίων 9
ἐχρήσατο, πολλάκις ᾄδει Ὅμηρος·

Αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας,

αὐτομολῆσαι δὴ ὡς τοὺς πολεμίους ὑπεκρίνατο. Καὶ τὸν ἵππον δὲ τὸν δουράτεον,

. . . τὸν Ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν Ἀθήνῃ,

καὶ τοῦτο στρατήγημα Ὀδυσσέως ἦν. Ὀρθῶς δ' ἄν τις 10
καλοῖ καὶ τὸν Οὖτιν, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸν δαλὸν, καὶ τὸν κριὸν, στρατηγήματα κατὰ τοῦ Κύκλωπος. Καὶ ὁ κηρὸς δὲ τοῖς ὠσὶ τῶν ἑταίρων ἐναλειφόμενος, καὶ αὐτὸς ὀρθὸς ἐν ἱστοπέδῃ δεσμευόμενος, καὶ ταῦτα
ἐκεῖνος ἐστρατήγει κατὰ τῆς ὀλεθρίου μουσικῆς. Τί 11
δ' ἂν φαίης τὴν πήραν τοῦ πτωχοῦ; καὶ ὅσα πρὸς Εὔμαιον, ἢ πρὸς τὴν Πηνελόπην ἐπλάττετο;

Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Καὶ μέντοι καὶ Ἴρῳ παλαῖσαι, καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ μεταθεῖναι τὰ ὅπλα τῶν μειρακίων μεθυόντων, ἀπό τε τῶν θυρῶν τὸ τόξον ἐντεῖναι, ἆρ' οὐχὶ πάντα ταῦτα
ἦν κατὰ πολεμίων στρατηγήματα; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, 12
ἢ ὅσα τοιαῦτα, διδάσκων Ὅμηρος ἀρκείτω. Οἷον δὲ κἀκεῖνο στρατήγημα Ὀδυσσέως οἱ τραγῳδοὶ ᾄδουσι. Παλαμήδην ἐνίκησεν Ὀδυσσεὺς ἐν δικαστηρίῳ τῶν Ἀχαιῶν, ὑποβαλὼν αὐτοῦ τῇ σκηνῇ βαρβαρικὸν χρυσίον, καὶ ὁ σοφώτατος τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖνος ἥλω προ-
δοσίας δόλῳ καὶ στρατηγήματι. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν 13
τραγῳδῶν ἱκανὴ διδάσκειν ἡ σκηνή· ὅσα δὲ τὰ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἔργα, στρατηγίας ἔχοντα κατὰ πολεμίων ἢ κατὰ ἐχθρῶν συνεξελεξάμην, καὶ δὴ τούτων μεμνήσομαι, σύντομον τὴν παρ' ἑκάστῳ μνήμην ποιούμενος. Ἔστι δὲ ἡ πᾶσα σύνταξις βιβλία ὀκτὼ, στρατηγημάτων ἐνναχοσίων, ἔχοντα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Διονύσου.

I. ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1 *Διόνυσος ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλαύνων, ἵνα δέχοιντο αἱ πόλεις αὐτὸν, ὅπλοις μὲν φανεροῖς τὴν στρατιὰν οὐχ' ὥπλισεν, ἐσθῆσι δὲ λεπταῖς καὶ νεβρίσι· δόρατα ἦν κισσῷ πεπυκασμένα· ὁ θύρσος εἶχεν αἰχμήν· κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἐσήμαινεν ἀντὶ σάλπιγγος, καὶ οἴνου τοὺς πολεμίους γεύων εἰς ὄρχησιν ἔτρεπεν καὶ ὅσα ἄλλα Βακχικὰ ὄργια. Πάντα δὲ ἦν Διονύσου στρατηγήματα, οἷς Ἰνδοὺς καὶ τὴν ἄλλην Ἀσίαν ἐχειρώσατο.*

2 *Διόνυσος ἐν Ἰνδικῇ τῆς στρατιᾶς οὐ φερούσης τὸ φλογῶδες τοῦ ἀέρος, κατελάβετο τρικόρυφον ὄρος τῆς Ἰνδικῆς. Τῶν κορυφῶν κληΐζεται δὲ ἡ μὲν Κορασιβίη, ἡ δὲ Κονδάσβη, τὴν δὲ τρίτην αὐτὸς ἐκάλεσε Μηρὸν, τῆς αὐτοῦ γενέσεως ὑπόμνημα. Ἐνταῦθα πηγαὶ πολλαὶ, ἡδεῖαι, πυκναὶ, θῆραι περισσαὶ, ὀπῶραι ἄφθονοι, χιόνες ἀναψύχουσαι. Ἐν τούτοις ἡ στρατιὰ διαιτωμένη τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ βαρβάροις ἐξαίφνης ἐπεφαίνετο, καὶ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ ὑπερδεξίων ἀκοντίζοντες τοὺς πολεμίους ῥᾳδίως ἐτρέποντο.*

3 *Διόνυσος, Ἰνδοὺς ἑλὼν, αὐτούς τε Ἰνδοὺς καὶ Ἀμαζόνας ἄγων συμμάχους, εἰς τὴν Βακτρίων ἐνέβαλεν· ὁρίζει δὲ τὴν Βακτρίαν ποταμὸς Σαράγγης. Βάκτριοι τὰ ὄρη κατέλαβον τὰ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν, ὡς Διονύσῳ διαβαίνοντι ἄνωθεν ἐπιθησόμενοι. Ὁ δὲ, στρατοπεδεύσας παρὰ τὸν ποταμὸν, τὰς Ἀμαζόνας καὶ τὰς Βάκχας διαβαίνειν ἔταξεν, ἵνα οἱ Βάκτριοι καταφρονήσαντες γυναικῶν κατέλθοιεν ἀπὸ τῶν ὄρων. Αἱ μὲν δὴ διέβαινον, οἱ δὲ κατέβαινον, καὶ τῷ ῥεύματι ἐμβαίνοντες ἀνακόπτειν αὐτὰς ἐπειρῶντο.*

Cap. 1. §. 1. 2. Ex Megasthenis Indicis.

Αἱ δὲ ἀνεχώρουν ἐπὶ πόδα. Βάκτριοι μέχρι τῆς ὄχθης ἐδίωκον. Τότε Διόνυσος μετὰ τῶν ἄνδρων ἐκβοηθήσας, πεπεδημένους τῷ ῥεύματι τοὺς Βακτρίους κτείνας, διέβη τὸν ποταμὸν ἀκινδύνως.

2. ΠΑΝ.

Διονύσου στρατηγὸς ἦν ὁ Πάν· οὗτος πρῶτος τάξιν εὗρεν, ὠνόμασε φάλαγγα, κέρας ἔταξε δεξιὸν καὶ λαιόν. Ταύτῃ τοι ἄρα κερασφόρον τὸν Πᾶνα δημιουργοῦσιν· ἀλλὰ δὴ καὶ πρῶτος οὗτος πολεμίοις φόβον ἐνέβαλε σοφίᾳ καὶ τέχνῃ. Ἦν Διόνυσος ἐν κοιλῇ νάπῃ· ἤγγειλαν οἱ σκοποὶ μυρίαν χεῖρα πολεμίων ἐπέκεινα στρατοπεδεύειν· ἔδεισεν ὁ Διόνυσος, οὐ μὴν ὅ γε Πάν, ἀλλὰ ἐσήμηνε νύκτωρ [τῇ] Διονυσιακῇ στρατιᾷ ἀλαλάξαι μέγιστον. Οἱ μὲν ἠλάλαξαν· ἀντήχησαν δὲ αἱ πέτραι καὶ τὸ κοιλὸν τῆς νάπης ἦχον πολλῷ μείζονος δυνάμεως τοῖς πολεμίοις ἐνεποίησεν. Οἱ μὲν δὴ φόβῳ πληγέντες ἔφευγον. Τοῦ δὲ Πανὸς τὸ στρατήγημα τιμῶντες τὴν Ἠχὼ τῷ Πανὶ φίλην ᾄδομεν, καὶ τοὺς κενοὺς καὶ τοὺς νυκτερινοὺς τῶν στρατευμάτων φόβους Πανὶ κληΐζομεν.

3. ΗΡΑΚΛΗΣ.

Ἡρακλῆς, ἐξελεῖν βουλόμενος τοῦ Πηλίου τὸ 1
Κενταύρων γένος, οὐ μὴν αὐτὸς ἄρξαι μάχης ἀλλ᾽
ἐκείνους ἐκκαλέσασθαι, κατήγετο παρὰ Φόλῳ· οἴνου
δὲ ἀνθοσμίου πίθον ἀνοίξας αὐτός τε καὶ ὅσοι ἀμφ᾽
αὐτὸν ἠρύσαντο. Ἤισθοντο οἱ γείτονες Κένταυροι καὶ
συνδραμόντες ἐπὶ τὸ ἄντρον τοῦ Φόλου τὸν οἶνον

Cap. 2. (Descripsit Anonym. de Incredibilibus 11, pg. 323 Mythogr. Westerm.)

ἥρπαζον· Ἡρακλῆς, ὡς ἄδικα δρῶντας ἀμυνόμενος, τοὺς ἐπελθόντας ἔκτεινε Κενταύρους.

2 Ἡρακλῆς τὴν ἀλκὴν τοῦ Ἐρυμανθίου συὸς φοβηθεὶς δόλῳ τὸν θῆρα εἷλεν. Ὁ μὲν ὑπὸ τῇ φάραγγι εὐνάζετο· μεστὴ δὲ χιόνος πολλῆς ἡ φάραγξ ἦν. Ὁ δὲ λίθους πολλοὺς ἄνωθεν ἐνέβαλλεν, ὥστε ἀγριανθεὶς ὁ σῦς ἐξάλλεται καὶ θυμῷ φερόμενος, τῇ χιόνι ἐμπεσὼν, καταδυόμενος περιπταίων ἁλίσκεται.

3 Ἡρακλῆς πλεύσας ἐπὶ Τροίαν, αὐτὸς μὲν ἀπέβη πεζομαχήσων, τοῖς δὲ κυβερνήταις προσέταξε τὰς ναῦς ἀνακωχεύειν. Οἱ μὲν οὖν πεζοὶ Τρῶες ἡττῶντο. Οἱ δὲ ἱππεῖς ἐπὶ τὰς ναῦς ἔδραμον· οὐ μὴν αἱροῦσι τὰ σκάφη σαλεύοντα ἄνω θαλάσσης. Ἡρακλῆς διώξας ἔκτεινε πάντας παρὰ τὴν ἠϊόνα, φεύγειν οὐκ ἔχοντας διὰ θαλάττης.

4 Ἡρακλῆς ἐν Ἰνδικῇ θυγατέρα ἐποιήσατο, ἣν ἐκάλεσε Πανδαίην. Ταύτῃ νείμας μοῖραν τῆς Ἰνδικῆς πρὸς μεσημβρίαν καθήκουσαν εἰς θάλασσαν, διένειμε τοὺς ἀρχομένους εἰς κώμας τξε΄, προστάξας καθ' ἑκάστην ἡμέραν μίαν κώμην ἀναφέρειν τὸν βασίλειον φόρον, ἵνα τοὺς ἤδη δόντας ἔχοι συμμάχους ἡ βασιλεύουσα, καταπτοοῦσα ἀεὶ τοὺς δοῦναι ὀφείλοντας.

5 Ἡρακλῆς Μινύαις πολεμῶν, ἦσαν δὲ ἱππομαχεῖν ἐν πεδίῳ οἱ Μινύαι δεινοὶ, μάχην συνάψαι μὴ θαρρῶν ποταμὸν ἐπαφῆκεν. Ἦν δὲ ὁ ποταμὸς Κηφισσὸς ὁρίζων ὄρη δύο, Παρνασσὸν καὶ Ἡδύλιον. Τέμνων δὲ τὴν Βοιωτίαν μέσην, πρὶν ἐκβάλλειν εἰς θάλασσαν, ἐμπίπτων μεγάλῳ χάσματι ἀφανὴς γίνεται. Τοῦτο δὲ τὸ χάσμα ὁ Ἡρακλῆς πέτροις μεγάλοις πε-

Cap. 3. §. 4. Ex Megasthenis Indicis.

ριτειχίσας ἀποστρέφει τὸν ποταμὸν εἰς τὸ πεδίον, ἔνθα Μινύαι καθιππάζοντο, καὶ δὴ τοῦ πεδίου λιμνάσαντος, τοῖς Μινύαις ἀχρεῖον ἦν τὸ ἱππικόν. Ἡρακλῆς κρατήσας ἀποτειχίζει τὸ χάσμα καὶ ὁ Κηφισσὸς ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ἐπανέρχεται ὁδόν.

4. ΘΗΣΕΥΣ.

Θησεὺς ἐν ταῖς μάχαις τὰ πρόσθεν τῆς κεφαλῆς ἀπεκείρετο, τῶν τριχῶν τὴν ἀντίληψιν ἀφαιρούμενος. Μετὰ Θησέα, ὅσοι Ἕλληνες οὕτως ἐκείροντο. Ἡ κουρὰ δὲ Θησηῒς ἐκληΐζετο. Ζηλοῦσι τὴν κουρὰν μάλιστα δὴ Ἑλλήνων Ἄβαντες. Μαρτυρεῖ ᾄδων Ὅμηρος,

Ἄβαντες.....ὄπιθεν κομόωντες.

5. ΔΗΜΟΦΩΝ.

Δημοφῶν παρὰ Διομήδους τὸ Παλλάδιον παρακαταθήκην λαβὼν ἐφύλαττεν. Ἀγαμέμνονος ἀπαιτοῦντος τὸ μὲν ἀληθινὸν ἔδωκεν ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ, καλουμένῳ Βουζύγῃ, κομίζειν Ἀθήναζε· ἴσον δὲ καὶ ὅμοιον ἄλλο κατασκευάσας εἶχεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἀγαμέμνονος δὲ σὺν πολλῇ χειρὶ ἐπελθόντος ἀπεμάχετο ἐπὶ μακρὸν, δόξαν ἐμποιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ ἀληθινοῦ προκινδυνεύοι. Πολλῶν δὲ τραυματιῶν γενομένων οἱ μὲν ἀμφὶ Δημοφῶντα ὑπεῖξαν, Ἀγαμέμνων δὲ τὸ παραπεποιημένον Παλλάδιον λαβὼν, ἐξαπατηθεὶς ᾤχετο.

6. ΚΡΕΣΦΟΝΤΗΣ.

Κρεσφόντης καὶ Τήμενος καὶ οἱ Ἀριστοδήμου παῖδες τὴν Πελοπόννησον ἐνέμοντο. Ἔδοξε τριχῇ

Cap. 4. Ex Plutarchi vita Thes. 5.

νεῖμαι τὴν χώραν, Σπάρτην, Ἄργος, Μεσήνην. Κρεσφόντης βουλόμενος τῆς Μεσήνης ὡς ἀρίστης κρατῆσαι, γνώμην ἀγορεύει· "Λαχὼν ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος ἑλέσθω Σπάρτην ἢ Ἄργος, Μεσήνη δ' ἔστω τοῦ τρίτου". Ἐπείσθησαν καὶ τοὺς κλήρους καθῆκαν, οἱ μὲν ἐκ λίθου λευκῆς, ἐς κάλπιν ὕδωρ ἔχουσαν, Κρεσφόντης δὲ βώλου λευκῆς ὁμοίας λίθῳ. Ἡ μὲν δὴ βῶλος αὐτίκα ἐτέτηκτο· οἱ δὲ τῆς λίθου κλῆροι προελθόντες ἔδωκαν Ἄργος Τημένῳ, Σπάρτην τοῖς Ἀριστοδήμου παισί. Κρεσφόντης Μεσήνην τέχνῃ λαβὼν τύχῃ λαβεῖν ἔδοξεν.

7. ΚΥΨΕΛΟΣ.

Κύψελος Ἀρκαδίας ἦρχεν. Ἡρακλεῖδαι στρατεύουσιν ἐπ' Ἀρκάδας. Χρησμὸς ἦν, ξένια παρ' Ἀρκάδων εἰ λάβοιεν, σπένδεσθαι. Κύψελος ὥρᾳ θέρους προσέταξε τοῖς γεωργοῖς, τὴν ὀπώραν ἀφελόντας, θέντας παρὰ τὴν ὁδὸν ἀναχωρεῖν· οἱ στρατιῶται τῶν Ἡρακλειδῶν ἄσμενοι ταῖς ὀπώραις ἐχρήσαντο. Κύψελος ἀπαντήσας ἐπὶ ξένια τοὺς Ἡρακλείδας ἐκάλει· τῶν δὲ, μνήμῃ τοῦ μαντείου, τὴν τιμὴν ἀπωθουμένων, "Καὶ μὴν", ἔφη, "φθάνουσα ὑμῶν ἡ στρατιὰ ξένια παρ' ἡμῶν τὴν ὀπώραν ἔχει." Οὕτως ἄρα Ἡρακλεῖδαι τῇ σοφίᾳ τοῦ Κυψέλου πρὸς Ἀρκάδας ἐσπείσαντο.

8. ΕΛΝΗΣ.

Ἔλνης, βασιλεὺς Ἀρκάδων, Τεγέαν πορθούντων Λακεδαιμονίων, ὅσοι μὲν ἐν ἀκμῇ, κατὰ κορυφῆς ἔπεμψε τῶν πολεμίων νυκτὶ μέσῃ κελεύσας ἐπιθέσθαι· ὅσοι δὲ γέροντες καὶ παῖδες, τούτους ἐκέλευσε πρὸ τῆς πόλεως, τὴν ἴσην ὥραν φυλάξαντας, πῦρ

ἀνακαῦσαι μέγιστον. Οἱ πολέμιοι πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς ὄψιν ἐκπλαγέντες ἐς τοῦτο ἀπεσκόπουν· οἱ δὲ κατὰ κορυφῆς ἐμπεσόντες τοὺς πλείστους αὐτῶν διέφθειραν, πολλοὺς δὲ ζωγρήσαντες ἔδησαν. Καὶ τὸ λόγιον ἐτελεύτησε

Δώσω τοι Τεγέην ποσσίκροτον ὀρχήσασθαι.

9. ΤΗΜΕΝΟΣ.

Τήμενος μετὰ τῶν ἄλλων Ἡρακλειδῶν εἰς τὸ Ῥίον περαιοῦσθαι βουλόμενος ἔπεμψε Λοκροὺς αὐτομόλους, Πελοποννησίοις ἀγγέλλοντας, ὅτι ναυλοχοῦσιν ἐν Ναυπάκτῳ, τὸ δοκεῖν ἐπὶ τὸ Ῥίον πλευσούμενοι ὁρμὴ δέ (ἐστιν) αὐτοῖς χωρεῖν ἐπὶ τὸν Ἰσθμόν. Πιστεύσαντες οἱ Πελοποννήσιοι μετῆλθον ἐπὶ τὸν Ἰσθμόν. Οἱ δ' ἀμφὶ Τήμενον μεθ' ἡσυχίας τὸ Ῥίον κατέσχον.

10. ΠΡΟΚΛΗΣ.

Προκλῆς καὶ Τήμενος Ἡρακλεῖδαι Εὐρυσθείδαις, κατέχουσι τὴν Σπάρτην, ἐπολέμουν. Ἡρακλεῖδαι μὲν δὴ ἔθυον τῇ Ἀθηνᾷ τῶν ὁρίων ὑπερβατήρια, Εὐρυσθεῖδαι δὲ ἄφνω προσέπιπτον ἐς μάχην· οὐ μὴν ᾐρέθησαν Ἡρακλεῖδαι, ἀλλὰ τοὺς αὐλητὰς, ὡς εἶχον, ἡγεῖσθαι κελεύουσιν. Οἱ μὲν τοῖς αὐλοῖς ἐμπνέοντες ἡγοῦντο, οἱ δὲ ὁπλῖται πρὸς τὸ μέλος καὶ τὸν ῥυθμὸν ἐμβαίνοντες, ἄρρηκτοι τὴν τάξιν ἐγένοντο καὶ τοὺς πολεμίους ἐνίκησαν. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξε τοὺς Λάκωνας τὸν αὐλὸν ἔχειν ἀεὶ στρατηγὸν ἐν ταῖς μάχαις. Αὐλὸς ἡγεῖται Λακώνων ἐς πόλεμον ἰόντων, καὶ τὸ ἐμβατήριον αὐλὸς ἐνδίδωσι τοῖς μαχομένοις. Οἶδα ἐγὼ καὶ τὸν θεὸν ἀνελόντα νίκην Λάκωσιν, ἔστ' ἂν πολεμῶσι μετὰ αὐλητῶν καὶ μὴ πρὸς αὐλη-

τάς. Τὸ λόγιον ἤλεγξεν ἐν Λεύκτροις ἡ μάχη. Ἐν γὰρ δὴ Λεύκτροις, αὐλητῶν οὐχ ἡγουμένων, οἱ Λάκωνες παρετάξαντο πρὸς Θηβαίους, οἷς πάτριον ἀσκεῖν αὐλητικὴν, ὥστε δῆλος ἦν ὁ θεὸς προαγορεύσας, ὅτι νικήσουσί ποτε Θηβαῖοι Λάκωνας αὐλῷ μὴ στρατηγουμένους.

11. ΑΚΟΥΗΣ.

Ἀκούης, Λακεδαιμονίων Τεγέαν προδοσίᾳ νύκτωρ καταλαβομένων, τοῖς ἰδίοις ὁπλίταις ἔδωκε σύνθημα, κτείνειν τοὺς τὸ σύνθημα ἐρωτῶντας. Οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες οὐκ ἐπηρώτων· οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, ὡς ἐν νυκτὶ ἀγνοοῦντες, καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτῶντες, ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων ἀνῃροῦντο.

12. ΘΕΣΣΑΛΟΣ.

Θεσσαλὸς Βοιωτῶν, τῶν Ἄρνην οἰκούντων Θεσσαλοῖς πολεμούντων, τέχνῃ ἐκράτησεν ἄνευ μάχης. Νύκτα παραφυλάξας ἀσέληνον καὶ σκοτεινὴν, ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας διασπαρέντας ἀνὰ τὸ πεδίον ἄλλον ἀλλαχοῦ κατὰ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων δᾷδας καὶ λυχνούχους ἀνάπτειν καὶ μετεωρίζειν, καὶ πάλιν αὖ καθαιρεῖν. Οἱ Βοιωτοὶ τὴν ὄψιν τοῦ πυρὸς, ὥσπερ ἀστραπὰς κυκλουμένας, ἰδόντες ἐδεδίξαντο καὶ πρὸς ἱκεσίαν τῶν Θεσσαλῶν ἐτράποντο.

13. ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

Μενέλαος ἐπανιὼν ἀπ' Αἰγύπτου, τὴν Ἑλένην ἄγων Ῥόδῳ προσέσχε. Τληπολέμου δὲ ἐν Τροίᾳ τεθνηκότος γυνὴ Πολυξὼ, πενθοῦσα, ἐπειδή τις ἤγγειλε Μενέλεων μετὰ τῆς Ἑλένης ἥκειν, τιμωρῆσαι τῷ ἀνδρὶ βουλομένη μετὰ Ῥοδίων ἁπάντων ἀνδρῶν καὶ

γυναικῶν, αἰρομένων πῦρ καὶ λίθους, ἐπὶ τὰς ναῦς κατέδραμε. Μενέλεως, ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀναχθῆναι κωλυόμενος τὴν μὲν Ἑλένην ἐς κοίλην ναῦν κατέκρυψε, τὸν δὲ κόσμον αὐτῆς καὶ τὸ διάδημα θεραπαίνῃ τῇ μάλιστα καλλίστῃ περιέθηκεν. Οἱ δὲ, (μάλιστα) πιστεύσαντες Ἑλένην εἶναι, πῦρ καὶ λίθους ἐπὶ τὴν θεράπαιναν ἔπεμπον, καὶ ὡς ἱκανὴν δίκην ἐπὶ τῷ Τληπολέμῳ λαβόντες τὸν Ἑλένης θάνατον ἀνεχώρησαν. Μενέλεως δὲ τὴν Ἑλένην ἔχων ἀπέπλευσεν.

14. ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ.

Κλεομένης, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, Ἀργείοις ἐπολέμει καὶ ἀντεστρατοπέδευσεν. Ἦν τοῖς Ἀργείοις ἀκριβὴς φυλακὴ τῶν δρωμένων τοῖς πολεμίοις· καὶ πάντα ὅσα Κλεομένης βούλοιτο, ὑπὸ κήρυκος ἐσήμαινε τῇ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ τὰ ἴσα δρᾶν ἐσπούδαζον. Ὁπλιζομένων ἀνθωπλίζοντο, ἐξιόντων ἀντεπεξῄεσαν, ἀναπαυομένων ἀντανεπαύοντο. Κλεομένης λάθρα παράγγελμα ἔδωκεν, ὅταν ἀριστοποιεῖσθαι κηρύξῃ, ὁπλίσασθαι. Ὁ μὲν ἐκήρυξεν· οἱ δὲ Ἀργεῖοι πρὸς ἄριστον ἐτράποντο. Κλεομένης, ὡπλισμένους ἐπαγαγὼν, εὐμαρῶς ἀόπλους καὶ γυμνοὺς τοὺς Ἀργείους ἀπέκτεινεν.

15. ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ.

Πολύδωρος, Λακεδαιμονίων Μεσηνίοις πολεμούντων εἴκοσιν ἔτεσι, πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ἑτέρας οἰκίας βασιλέα Θεόπομπον διαφορὰν ὑπεκρίνατο, καὶ αὐτόμολον ἔπεμψεν ἀγγέλλοντα, ὅτι στασιάζουσι δὴ καὶ καταλείψουσιν ἀλλήλους. Μεσήνιοι παρεφύλαττον. Θεόπομπος μὲν ἀνέζευξε, καὶ οὐ μακρὰν ἀπέ-

κρυψε τὴν στρατιὰν εἰς ἀναχώρησιν. Ταῦτα ὁρῶντες οἱ Μεσήνιοι καταφρονοῦσι μόνου τοῦ Πολυδώρου, καὶ πασσυδὶ τῆς πόλεως προελθόντες ἐς μάχην ἐτράποντο. Θεόπομπος, τῶν σκοπῶν σημανάντων, ἐξ ἀφανοῦς περιελθὼν, τό τε ἄστυ ἔρημον εἷλε καὶ κατόπιν ἐμβάλλουσι τοῖς Μεσηνίοις, οἱ περὶ Πολύδωρον κατὰ πρόσωπον. Ἀμφίβολοι γενόμενοι Μεσήνιοι κατὰ κράτος ἑάλωσαν.

16. ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

1 Λυκοῦργος Λακεδαιμονίους θειοτέρῳ φόβῳ κατηνάγκασεν ὑπακοῦσαι τοῖς νόμοις. Εἴ τινα νόμον ἐξεῦρε, κομίσας εἰς Δελφοὺς ἠρώτα τὸν θεὸν εἰ συμφέροι· ἡ δὲ προφῆτις χρήμασι πεπεισμένη ἀεὶ συμφέρειν ἔχρα. Οἱ Λάκωνες φόβῳ τοῦ θεοῦ τοῖς νόμοις ὡς χρησμοῖς ὑπήκουσαν.

2 Λυκοῦργος παρήγγειλεν, "Ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς, ὦ Λάκωνες, μὴ στρατεύετε πολλάκις, ἵνα μὴ πολεμεῖν τοὺς ἐναντίους διδάσκητε".

3 Λυκοῦργος προσέταττε τοῖς Λάκωσι, "Τοὺς πολεμίους φεύγοντας μὴ φονεύετε, ἵνα τὸ φεύγειν ἡγοῖντο τοῦ μένειν λυσιτελέστερον".

17. ΤΥΡΤΑΙΟΣ.

Τυρταῖος, Λακεδαιμονίων μελλόντων παρατάττεσθαι Μεσηνίοις καὶ βεβουλευμένων νικᾶν ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ μάχῃ, ἵνα δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐν τῇ τῶν νεκρῶν ἀναιρέσει γνωρίζοιτο ἕκαστος, ἐπὶ τὰς σκυταλίδας τοὔνομα γραψάντων καὶ περὶ τῇ λαιᾷ χειρὶ φερόντων, βουλόμενος ἐκπλῆξαι τοὺς Μεση-

Cap. 16. §. 2. 3. Ex Plut. apophthegm. Lacon. coll. vit. Ages. 26 et Lycurgi 12.

νίους τοῦτο μαθόντας παρήγγειλε μὴ παρατηρεῖν τοὺς αὐτομολοῦντας Εἵλωτας. Οἱ δὲ, μηδενὸς παραφυλάττοντος, ἀνέδην αὐτομολήσαντες ἤγγειλαν τοῖς Μεσηνίοις τὴν ἀπόνοιαν τὴν Λακωνικήν. Οἱ δὲ καταπλαγέντες, ἀσθενέστερον ἀγωνισάμενοι, τὴν νίκην οὐ διὰ μακροῦ Λακεδαιμονίοις ἔδωκαν.

18. ΚΟΔΡΟΣ.

Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις πόλεμος ἦν. Ὁ θεὸς ἔχρησε νικᾶν Ἀθηναίους, εἰ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἀποθάνοι πρὸς ἀνδρὸς Πελοποννησίου. Κόδρος ἦν Ἀθηναίων βασιλεύς. Οἱ Πελοποννήσιοι τὸ λόγιον εἰδότες, κοινὸν αὐτοῖς παράγγελμα ἦν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέχεσθαι Κόδρου. Ὁ δὲ, ἦν γὰρ ἑσπέρα, σχῆμα φρυγανιστῆρος λαβὼν, τοῦ χάρακος προελθὼν ἔτεμνε τὴν ὕλην. Ἔτυχον δὲ καὶ Πελοποννήσιοι ἄνδρες κατὰ φρυγανισμὸν ἥκοντες. Ἀψιμαχεῖ τούτοις Κόδρος, ὥστε καὶ τὸ δρέπανον ἐπ' αὐτοὺς ἐπανατεινάμενος ἔτρωσεν. Οἱ δὲ φθάσαντες κατακαίνουσιν αὐτὸν τοῖς δρεπάνοις καὶ γαννύμενοι ἀπηλλάγησαν, ὡς ἀνδραγάθημα δὴ πεποιηκότες. Παιωνίσαντες Ἀθηναῖοι — τί γὰρ ἔμελλον, τοῦ λογίου πεπληρωμένου; — θυμῷ καὶ ῥώμῃ πλείονι προΐασιν ἐς μάχην, καὶ πρὸ τῆς μάχης κήρυκα πέμψαντες ᾔτησαν ἀναίρεσιν τοῦ βασιλέως. Πελοποννήσιοι μὲν, συνέντες τοῦ γεγονότος, ἔφυγον· Ἀθηναῖοι δὲ νικήσαντες Κόδρῳ τιμὰς ἀνεστήσαντο τῶν ἡρώων, ὅτιπερ τοὺς πολεμίους ἑκουσίῳ θανάτῳ κατεστρατήγησεν.

19. ΜΕΛΑΝΘΟΣ.

Ἀθηναίων στρατηγὸς ἦν Μέλανθος, Βοιωτῶν

Cap. 19. Ex Ephoro coll. Harpocr. Ἀπατούρια.

Ξάνθος. Ἐπολέμουν Μελαινῶν πέρι· Μελαιναὶ χωρίον μεθόριον Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. Ὁ θεὸς ἔχρησε τῷ Ξάνθῳ,

...τεύξας ἀπάτην ὁ μέλας φόρον ἔσχε Μελαίνας.

Τοῦ λογίου τὸ ἔργον ἀποβαίνει τῇδε. Οἱ στρατηγοὶ μονομαχοῦσι τῆς νίκης πέρι, καὶ συνιόντων ὁ Μέλανθος ἔφη, "Καὶ μὴν ἀδικεῖς δεύτερος ἰὼν ἐπὶ τὴν μάχην". Ὁ Ξάνθος ἐπεστράφη τὸν δεύτερον ὀψόμενος, καὶ ὑπὸ τοῦ Μελάνθου τῷ ξυστῷ διελασθεὶς ἀνῃρέθη. Ἀθηναῖοι, τῷ στρατηγήματι τῆς ἀπάτης νικήσαντες, ἐτήσιον ἑορτὴν κατεστήσαντο, ἥν γε δὴ κληΐζουσιν Ἀπατούρια.

20. ΣΟΛΩΝ.

1 Ἀθηναῖοι καὶ Μεγαρεῖς ἐπολέμουν χρόνῳ μακρῷ Σαλαμῖνος πέρι. Ἡσσώμενοι Ἀθηναῖοι νόμον ἐκύρωσαν, "Τῷ ἀγορεύσαντι πλεῖν ἐπὶ Σαλαμῖνος μάχῃ θάνατος ἔστω". Σόλων, τὸν θάνατον οὐ φοβηθείς, λύει τὸν νόμον· λύει δὲ ὧδε. Μανίαν ὑποκρίνεται, καὶ προελθὼν εἰς ἀγορὰν ἐλεγεῖα ᾖδε· τὰ δὲ ἐλεγεῖα ἦν Ἀρήϊα ᾄσματα. Τούτοις ἤγειρεν Ἀθηναίους ἐπὶ τὴν μάχην. Οἱ δέ, κάτοχοι ἐκ Μουσῶν καὶ Ἄρεος, αὐτίκα τε ἀνήγοντο ᾄδοντες ὁμοῦ καὶ ἀλαλάζοντες καὶ Μεγαρεῖς κατὰ κράτος ἐνίκων· καὶ πάλιν ἡ Σαλαμὶς Ἀθηναίων κτῆμα ἦν. Σόλων δὲ μάλα ἐθαυμάζετο, καὶ τὸν νόμον λύσας τῇ μανίᾳ καὶ τὸν πόλεμον νικήσας τῇ μουσικῇ.

2 Ἦν πόλεμος Ἀθηναίοις καὶ Μεγαρεῦσι Σαλαμῖνος πέρι· Σόλων ἔπλευσεν ἐπὶ Κωλιάδος, ἔνθα αἱ γυναῖκες Δήμητρι ἑορτὴν ἐτέλουν ἐπ' αὐτῇ τῇ θα-

---

Cap. 20. §. 1. 2. Ex Plut. vita Sol. 8.

λάσσῃ. Αὐτόμολον ἐκπέμπει Σόλων ἀγγελοῦντα Μεγαρεῦσιν, "Ἢν ἐπὶ Κωλιάδος πλεύσητε, τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας αἱρήσετε χορευούσας· ἀλλὰ μὴ μέλλετε". Μεγαρεῖς τῇ ἀπάτῃ πείθονται. Οἱ μὲν δὴ ἐπέπλεον· Σόλων δὲ τὰς μὲν γυναῖκας ἀναχωρῆσαι κελεύει, μειράκια δὲ ἀγένεια ταῖς τῶν γυναικῶν ἐσθῆσι κεκοσμημένα, στεφάνους περικείμενα, κρυπτοῖς ἐγχειριδίοις ὡπλισμένα, παρὰ τὴν ἠϊόνα παίζειν καὶ χορεύειν ἔταξεν. Οἱ δὲ Μεγαρεῖς τῇ ὄψει τῶν ἀγενείων καὶ τῇ ἐσθῆτι τῶν γυναικῶν ἐξαπατώμενοι, τῶν νεῶν ἀποβάντες ἐπειρῶντο συλλαμβάνειν, οἷα δὴ γυναῖκας· οἱ δὲ, σπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια, μάλα δὴ ἀντὶ γυναικῶν ἄνδρες ἐφάνησαν, τοὺς πολεμίους ἔκτειναν, τῶν νεῶν ἐπέβησαν, τῆς Σαλαμῖνος ἐκράτησαν.

21. ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ.

Πεισίστρατος ἀπ' Εὐβοίας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν 1
Ἀττικὴν ἐπὶ Παλληνίδος, καὶ τοῖς πρώτοις τῶν πολεμίων προσπεσὼν ἔκτεινε πάντας· προελθὼν ἄλλοις ἀπηντᾶτο πλείοσι. Παράγγελμα ἔδωκε θαλλῷ στεφανοῦσθαι καὶ μὴ κτείνειν τοὺς ἀπαντῶντας, φράζειν δὲ, ὡς ἐσπείσαντο τοῖς πρώτοις. Οἱ δὲ πιστεύσαντες ἄρα σπένδονται, καὶ Πεισιστράτῳ τὸ ἄστυ ἐπέτρεψαν. Ὁ δὲ, ἅρματος ἐπιβὰς, παραστησάμενος γυναῖκα μεγάλην, καλὴν, ὄνομα Φύην, ὅπλοις Παλλαδικοῖς κεκοσμημένην, δόξαν ἐνδοὺς ὡς ἡ Ἀθηνᾶ κατάγοι Πεισίστρατον, ἀδεῶς εἰσήλασε καὶ τῆς τυραννίδος τῶν Ἀθηναίων κατέσχεν.

Πεισίστρατος Ἀθηναίων τὰ ὅπλα βουλόμενος 2
παρελέσθαι, παρήγγειλεν ἥκειν ἅπαντας εἰς τὸ Ἀνάκειον μετὰ τῶν ὅπλων. Οἱ μὲν ἧκον· ὁ δὲ προῆλθε

βουλόμενος δημηγορῆσαι, καὶ σμικρᾷ τῇ φωνῇ λέγειν ἤρχετο. Οἱ δὲ ἐξακούειν μὴ δυνάμενοι, προελθεῖν αὐτὸν ἠξίωσαν εἰς τὸ προπύλαιον, ἵνα πάντες ἐπακούσειαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν ἡσυχῇ διελέγετο, οἱ δ' ἐντείναντες τὰς ἀκοὰς προσεῖχον, οἱ ἐπίκουροι προελθόντες, ἀράμενοι τὰ ὅπλα κατήνεγκαν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀγραύλου. Ἀθηναῖοι δὲ γυμνοὶ καταλειφθέντες, τότε ᾔσθοντο τῆς Πεισιστράτου βραχυφωνίας, ὅτι ἄρα ἦν τέχνασμα κατὰ τῶν ὅπλων.

3 *Πεισίστρατος Μεγακλεῖ διεπολιτεύετο, καὶ ἦν ὁ Μεγακλῆς ὑπὲρ τῶν πλουσίων τεταγμένος, ὁ δὲ Πεισίστρατος ὑπὲρ τῶν πενήτων. Καὶ δή ποτε ἐν ἐκκλησίᾳ πολλὰ τῷ Μεγακλεῖ λοιδορησάμενος καὶ ἀπειλήσας ἀπηλλάγη, κατατρώσας δὲ ἑαυτὸν οὐ καιρίοις τραύμασι τῆς ὑστεραίας προῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν, δεικνύων τοῖς Ἀθηναίοις ταῦτα. Ὁ δὲ δῆμος ὑπερηγανάκτησεν, ὡς ὁ κηδόμενος αὐτῶν δι' αὐτοὺς ταῦτα εἴη παθὼν, καὶ ἐς φυλακὴν τοῦ σώματος ἔδωκαν αὐτῷ τριακοσίους φύλακας, οἷς κορυνηφόροις χρησάμενος αὐτός τε τύραννος Ἀθηναίων ἐγένετο, καὶ τοῖς παισὶ τὴν τυραννίδα κατέλιπεν.*

22. ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΩΝ.

Ἀριστογείτων, ὑπὸ τῶν δορυφόρων στρεβλούμενος περὶ τῶν συνειδότων, τῶν μὲν συνειδότων ὡμολόγησεν οὐδένα, πάντας δὲ τοὺς Ἱππίου φίλους κοινωνῆσαι τῆς ἐπιθέσεως. Ὁπότε δὲ τούτους Ἱππίας ἀπέκτεινε, τότε ὁ Ἀριστογείτων ὠνείδισεν αὐτῷ τὸ στρατήγημα τῶν φίλων.

Cap. 21. §. 3. Ex Plut. vita Sol. 29.

23. ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ.

Πολυκράτει Σαμίῳ, καταθέοντι τὴν Ἑλληνικὴν 1
θάλατταν, ἔδοξεν εἶναι στρατηγικὸν, εἰ κατάγοι καὶ τὰ τῶν φίλων, ὡς, εἰ ἀπαιτούμενα λαμβάνοιεν, φιλτέρους ἕξοι· οὐδὲν δὲ λαβὼν, οὐκ ἂν οὐδ' ἀποδοῦναι δύνασθαι.

Πολυκράτης, μελλόντων Σαμίων θυσίαν ποιεῖν 2
ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἥρας πάνδημον, ἐν ᾗ μεθ' ὅπλων ἐπόμπευον, πλεῖστα ὅσα τῇ προφάσει τῆς ἑορτῆς ὅπλα συλλέξας τοὺς μὲν ἀδελφοὺς Συλοσῶντα καὶ Παντάγνωστον συμπομπεύειν ἔταξε. Μετὰ δὲ τὴν πομπὴν, τῶν Σαμίων θύειν μελλόντων, οἱ πλεῖστοι τὰς πανοπλίας ἀπέθεντο παρὰ τοῖς βωμοῖς, προσέχοντες [ταῖς σπονδαῖς] καὶ εὐχαῖς. Οἱ δ' ἀμφὶ Συλοσῶντα καὶ Παντάγνωστον τὰ ὅπλα ἔχοντες, ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς, ἐφεξῆς ἅπαντας ἐκτίννυον. Πολυκράτης, τοὺς ἐν τῇ πόλει μετέχοντας τῆς ἐπιθέσεως ἁλίσας, προκατελάβετο τῆς πόλεως τοὺς ἐπικαιροτάτους τόπους, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μετὰ τῶν ὅπλων σπουδῇ θέοντας ἀδελφοὺς καὶ συμμάχους δεξάμενος. Τειχίσας ἀκρόπολιν τὴν καλουμένην Ἀστυπάλαιαν, μεταπεμψάμενος παρὰ Λυγδάμιδος τοῦ Ναξίων τυράννου στρατιώτας, καὶ δὴ Σαμίων τύραννος ἦν.

24. ΙΣΤΙΑΙΟΣ.

Ἱστιαῖος Μιλήσιος ἐν Πέρσαις διάγων παρὰ Δαρείῳ βασιλεῖ, βουλόμενος Ἰωνίαν ἀποστῆσαι, γράμματα πέμπειν οὐ θαρρῶν διὰ τοὺς φύλακας τῶν ὁδῶν, οἰκέτην πιστὸν ἀποξύρας τὰς τρίχας στίγ-

Cap. 24. Ex Herod. 5, 35.

ματα ἐνέγραψε τῇ κεφαλῇ, "Ἱστιαῖος Ἀρισταγόρᾳ· Ἰωνίαν ἀπόστησον" καὶ τοῖς στίγμασιν ἐπέθρεψε τὰς τρίχας. Τοῦτον τὸν τρόπον λαθὼν τοὺς φύλακας ὁ στιγματοφόρος, καταβὰς ἐπὶ θάλατταν, ἀποξυράμεμενος ἔδειξεν Ἀρισταγόρᾳ τὰ στίγματα· ὁ δὲ ἀναγνοὺς ἀπέστησεν τὴν Ἰωνίαν.

25. ΠΙΤΤΑΚΟΣ.

Πιττακὸς καὶ Φρύνων ἐμονομάχουν Σιγείου πέρι· ἔδοξεν ἀμφοῖν ἴσα ἔχειν ὅπλα. Τὰ μὲν δὴ φανερὰ ὅπλα ἴσα ἦν. Πιττακὸς δὲ ὑπὸ τῇ ἀσπίδι κρύψας ἀμφίβληστρον περιβάλλει τὸν Φρύνωνα, καὶ ῥᾳδίως ἐπισπασάμενος κτιννύει, καὶ Σίγειον τοῖς Λεσβίοις τῷ λίνῳ ἐθήρευσεν. Οἷον καὶ νῦν οἱ μονομαχοῦντες λίνον ἔχουσι, Πιττακὸς ἐδίδαξεν.

26. ΒΙΑΣ.

Κροῖσος Λυδὸς ἐπιπλεῖν τοῖς νησιώταις παρεσκευάζετο. Βίας ὁ Πριηνεὺς ἐξέπληξε τὸν Λυδὸν εἰπών, "Οἱ νησιῶται πολλὴν ἵππον ἐπί σε ὠνοῦνται." Ὁ δὲ γελάσας ἔφη, "Ὦ Ζεῦ, νησιώτας ἐν ἠπείρῳ λάβοιμι." Ὁ δὲ Βίας, "Τί δ' ἄλλο", ἔφη, "κἀκείνους εὔχεσθαι οἴει, ἢ ὅπως Κροῖσον ἠπειρώτην ἐν θαλάττῃ λάβοιεν;" Ὁ λόγος Βίαντος ἔπεισεν Κροῖσον ἐπὶ τὰς νήσους πλεῦσαι μηκέτι.

27. ΓΕΛΩΝ.

1 *Γέλων Δεινομένους Συρακούσιος ἐν τῷ πρὸς Ἱμίλκωνα τὸν Καρχηδόνιον πολέμῳ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ χειροτονηθείς, λαμπρῶς ἀγωνισάμενος καὶ*

Cap. 26. Ex Herod. 1, 27.

κρατήσας, παρελθὼν εἰς ἐκκλησίαν, εὐθύνας δοὺς τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς, τῆς δαπάνης, τῶν καιρῶν, τῶν ὅπλων, τῶν ἵππων, τῶν τριήρεων, ἐπὶ πᾶσιν ἐπαινεθεὶς, τέλος ἐξέδυ τὴν ἐσθῆτα καὶ στὰς ἐν μέσῳ γυμνός· "Οὕτως ἐγὼ", ἔφη, "γυμνὸς ὑμῖν ἕστηκα, ὑμεῖς δὲ ἔνοπλοι, ὥστε εἴ τί μοι πέπρακται βίαιον, χρήσασθε κατ' ἐμοῦ καὶ σιδήρῳ καὶ πυρὶ καὶ λίθοις." Ὁ δῆμος ἐπεβόησεν, ὡς ἄριστον στρατηγὸν ἐπαινῶν. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη, "Καὶ εἰσαῦθις οὖν τοιοῦτον στρατηγὸν χειροτονήσατε." Πάλιν ὁ δῆμος, "Ἀλλὰ τοιοῦτον ἄλλον οὐκ ἔχομεν." Οὕτω δὴ παρακληθεὶς δεύτερον στρατηγῆσαι, ἀντὶ στρατηγοῦ τύραννος ἐγένετο Συρακουσίων.

2 Γέλων Σικελῶν τύραννος Ἰμίλκωνι βασιλεῖ Καρχηδονίων, διαπλεύσαντι ἐπὶ Σικελίαν ἀντιστρατοπεδεύων μάχῃ μὲν συμβαλεῖν οὐκ ἐθάρρει· Πεδίαρχον δὲ τὸν τοξοτῶν ἡγούμενον, ὅμοιον ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν ἀμφιάσας τὴν ἑαυτοῦ τυραννικὴν ἐσθῆτα, ἐκέλευσε προελθεῖν τοῦ στρατοπέδου καὶ θύειν ἐπὶ τῶν βωμῶν, ἕπεσθαι δὲ αὐτῷ τοξότας ἐν ἐσθῆτι λευκῇ κατέχοντας μυρίνας, τόξα ὑπὸ ταῖς μυρίναις κρύπτοντας· ἡνίκ' ἂν δὲ ἴδωσιν Ἰμίλκωνα καὶ αὐτὸν ὁμοίως προελθόντα καὶ θύοντα, τοξεύειν ἐπ' αὐτόν. Οὕτω δὴ τούτων πραχθέντων, Ἰμίλκων οὐδὲν ὑπιδόμενος προελθὼν ἔθυσεν· ὃς σπένδων θύων τε ἄφνω πολλῶν τοξευμάτων ἐπ' αὐτὸν ἐπελθόντων ἐτελεύτησεν.

3 Γέλων τὸ Μεγαρικὸν βουλόμενος καταλῦσαι ἐποίκους μὲν ἐκάλει τοὺς ἐθέλοντας Δωριέων, Διογνήτῳ δὲ, τῷ Μεγαρέων ἄρχοντι, χρήματα παρὰ δύναμιν ἐπέταξεν· ὁ δὲ τοῖς πολίταις. Οἱ δὲ τοῖς τέλεσιν ἀπαγορεύοντες ἐς τὴν ἀποικίαν τὴν ἐν Συρακού-

σαις ὑπήκουσαν, ὑποβαλόντες αὑτοὺς τῇ Γέλωνος δυναστείᾳ.

28. ΘΗΡΩΝ.

Θήρων Καρχηδονίοις παρετάσσετο. Τῶν δὲ πολεμίων φευγόντων, οἱ Σικελιῶται ἐμπίπτοντες ἐς τὸ στρατόπεδον, ὡς διαρπασόμενοι τὰς σκηνὰς, ὑπὸ τῶν Ἰβήρων παραβοηθούντων ἀνῃροῦντο. Θήρων πολὺν τὸν ὄλεθρον ἰδὼν ἔπεμψε τοὺς κυκλωσομένους, παραγγείλας ὄπισθεν τὰς σκηνὰς καταπρῆσαι· φλογὸς δὲ πολλῆς αἱρομένης, οὐκ ἔχοντες οἱ πολέμιοι σκηνὰς ἐπὶ τὰς ναῦς ἔφευγον. Οἱ δὲ Σικελιῶται διώκοντες παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς πλείστους διέφθειραν.

ΘΗΡΩΝ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ.

(2) Σελινούντιοι Καρχηδονίοις παραταξάμενοι, πολλῶν πεσόντων καὶ ἀτάφων κειμένων καὶ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων, θάψαι τοὺς νεκροὺς οὐ θαρροῦντες, οὐ μὴν οὐδὲ ἀτάφους περιορᾶν ὑπομένοντες ἐβουλεύοντο τί χρὴ πράττειν. Θήρων ὑπέσχετο, εἰ λάβοι τριακοσίους οἰκέτας τοὺς τεμεῖν τὴν ὕλην δυνησομένους, αὐτὸς ἂν σὺν αὐτοῖς προελθὼν καὶ τὰ σώματα καῦσαι καὶ πολυάνδριον αὐτῶν ἐγεῖραι· εἰ δὲ οἱ πολέμιοι κρατήσειαν αὐτῶν, οὐδὲν μέγα κινδυνεύεσθαι τῇ πόλει, ἐὰν ἕνα πολίτην ἀπολέσῃ καὶ τιμὴν ἀνδραπόδων τριακοσίων. Ἐπῄνεσαν οἱ Σελινούντιοι τὴν γνώμην, καὶ αὐτῷ συνεχώρησαν οὓς βούλοιτο οἰκέτας αἱρεῖσθαι. Ὁ δὲ τοὺς εὐρώστους καὶ ἀκμάζοντας ἐπιλεξάμενος ἐξήγαγε, δρέπανα καὶ πελέκεις καὶ ἀξίνας ἔχοντας, ὡς τεμοῦντας τὴν ὕλην εἰς πυρκαϊὰν νεκρῶν τοσούτων. Ἐπεὶ δὲ ἐξῆλθον, πείσας αὐτοὺς Θήρων ἐπιθέσθαι τοῖς δεσπόταις, βαθείας

ἑσπέρας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ τῶν τειχῶν φύλακες γνωρίσαντες εἰσεδέξαντο. Θήρων αὐτούς τε τοὺς φύλακας φονεύσας, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς πλείστους καθεύδοντας ἀποκτείνας κατέλαβε τὴν πόλιν, καὶ τύραννος ἐγένετο Σελινουντίων.

29. ΙΕΡΩΝ.

Ἱέρων ποταμὸν κωλυόμενος διαβῆναι ὑπὸ τῶν 1
πολεμίων, ἐπιστήσας τοὺς ὁπλίτας ἐπὶ τῆς διαβάσεως ἐκέλευσε τοὺς ἱππεῖς προάγειν ἄνω τοῦ ποταμοῦ ὡς διαβησομένους ἐκεῖθεν, τοὺς δὲ ψιλοὺς ἀνωτέρω τῶν ἱππέων. Οἱ μὲν οὖν πολέμιοι ἀντιπαρῆγον, ὡς τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ψιλοὺς κωλύσοντες· ὁ δὲ Ἱέρων διήγαγε τοὺς ὁπλίτας, βιασάμενος ὀλίγους ὄντας τοὺς καταλελειμμένους τῶν ἐναντίων, καὶ παραχρῆμα σημεῖον ἦρε τοῖς ψιλοῖς καὶ τοῖς ἱππεῦσιν. Οἱ δὲ ὑποστρέψαντες διέβησαν, τῶν προδιαβάντων ὁπλιτῶν τοὺς ὑποστρέψαντας πολεμίους ἀνειργόντων.

Ἱέρων Ἰταλιώταις πολεμῶν, ὁπότε λάβοι τινὰς 2
αἰχμαλώτους τῶν εὐγενῶν ἢ πλουσίων, οὐκ εὐθὺς ἀπεδίδου τοῖς λυτρουμένοις, ἀλλὰ πολλὰς ἡμέρας κατασχὼν, κοινωνήσας αὐτοῖς ἑστίας καὶ τιμήσας προεδρίᾳ, τηνικαῦτα προσιέμενος τὰ λύτρα τοὺς ἄνδρας ἐξεπέμπετο. Οἱ δὲ ἐπανελθόντες ὕποπτοι παρὰ τοῖς πολίταις ἦσαν, ὡς φιλίας Ἱέρωνι κεκοινωνηκότες.

30. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ.

Ἀθηναίοις ὁ θεὸς ἔχρησεν, 1
Ὦ θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν.
Θεμιστοκλῆς Ἀθηναίων τὸ λόγιον δεδιότων, "Κατά

Cap. 30. §. 1. Ex Herod. 7, 142. 143.

γε τῶν πολεμίων", ἔφη· "οὐ γὰρ ἂν θείην τὴν Σαλαμῖνα ὁ θεὸς ἀνηγόρευσεν, εἰ ἔμελλεν ἀπολλύειν τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων." Τοῦτο λεχθὲν θάρσος Ἀθηναίοις ἔδωκε, καὶ ἡ νίκη τὴν ἐξήγησιν ἐπιστώσατο.

2 (1) Τοῦ θεοῦ χρήσαντος,

Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς,

οἱ μὲν ἄλλοι Ἀθηναῖοι τειχίζειν τὴν ἀκρόπολιν ἠγόρευον, Θεμιστοκλῆς δὲ ἐς τὰς τριήρεις ἐμβαίνειν, ὡς ταύτας οὔσας τὸ ξύλινον τεῖχος τῶν Ἀθηναίων. Ἐπείσθησαν, ἐπέβησαν, ἐναυμάχησαν, ἐνίκησαν.

3 (2) Θεμιστοκλῆς ἐναυλόχει περὶ Σαλαμῖνα· τοῖς Ἕλλησιν ἐδόκει φεύγειν, Θεμιστοκλεῖ ναυμαχεῖν ἐν στενῇ θαλάσσῃ. Ὡς δὲ μένειν οὐκ ἔπειθεν, ἦν αὐτῷ Σίκιννος εὐνοῦχος παιδαγωγὸς τοῖν παίδοιν, νύκτωρ τὸν Σίκιννον τοῦτον ὡς βασιλέα πέμπει, μηνύσοντα κατ' εὔνοιαν δῆθεν ὅτι ἀποδιδράσκει τὸ Ἑλληνικόν· ἀλλὰ ναυμάχει. Πείθεται βασιλεὺς καὶ ναυμαχεῖ, καὶ τὸ πλῆθος τῶν τριήρων συνέτριψεν ἡ στενὴ θάλασσα· οἱ δὲ Ἕλληνες ἄκοντες ἐνίκησαν τῇ σοφίᾳ τοῦ στρατηγοῦ.

4 (3) Οἱ Ἕλληνες, νικήσαντες ἐν Σαλαμῖνι, βουλεύονται πλεῖν ἐφ' Ἑλλήσποντον καὶ τὸ ζεῦγμα λύειν, ἵνα βασιλεὺς μὴ φύγῃ· Θεμιστοκλῆς ἀντιβουλεύεται, λέγων, "Βασιλεὺς ἀποληφθεὶς ἀναμαχεῖται τάχα· πολλάκις δὲ ἀπόνοια δίδωσιν, ὅσα μὴ ἔδωκεν ἀνδρεία." Πέμπει δὴ πάλιν ὡς βασιλέα εὐνοῦχον ἄλλον Ἀρσάκην, οὑτωσὶ προαγορεύοντα· εἰ μὴ φύγοι διὰ τάχους, ἡ γέφυρα τοῦ Ἑλλησπόντου διαλύεται. Βασιλεὺς ἔδεισε, καὶ φθάσας τὸ Ἑλληνικὸν διέβη τὸ ζεῦγμα,

---

Cap 30. §. 2. Ex Herod. 7, 141—143.
Cap. 30. §. 3. 4. Plut. Themist. 12. 16.

καὶ φυγὼν ᾤχετο· Θεμιστοκλῆς δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐφύλαξε τὴν νίκην ἀκίνδυνον.

Ἀθηναῖοι τὰ τείχη τοῦ ἄστεος ἤγειρον· Λάκωνες 5 (4)
ἐφθόνουν· ἠπάτησεν αὐτοὺς Θεμιστοκλῆς. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀπάτης ἦν οὗτος. Ἀφίκετο πρεσβευτὴς καὶ ἦν πρὸς τοὺς Λάκωνας ἔξαρνος, ἦ μὴν οὐκ ἐγερεῖσθαι τὸ τεῖχος. "Εἰ δὲ ἀπιστεῖτε, τοὺς ἀρίστους ἐκπέμψατε κατασκόπους, ἐμὲ κατασχόντες." Οἱ μὲν ἔπεμψαν· Θεμιστοκλῆς δὲ κρύφα πέμψας ἐνετείλατο Ἀθηναίοις κατέχειν τοὺς κατασκόπους, ἔστ' ἂν ἐγείρωσι τὸ τεῖχος· ἐπειδὰν δὲ ἐγείρωσι, μὴ πρότερον αὐτοὺς ἀποπέμπειν, εἰ μὴ πρόσθεν αὐτὸν ἀπολάβοιεν. Καὶ ταῦτα οὕτως ἐγένετο. Ἠγέρθη τὸ τεῖχος, καὶ ἐπανῆλθε Θεμιστοκλῆς. Ἀπεδόθησαν οἱ κατάσκοποι, ἐτειχίσθησαν Ἀθῆναι Λακεδαιμονίων ἀκόντων.

Θεμιστοκλῆς ἐν τῷ πρὸς Αἰγινήτας πολέμῳ μελ- 6 (5)
λόντων Ἀθηναίων τὴν ἐκ τῶν ἀργυρίων πρόσοδον, ἑκατὸν τάλαντα, διανέμεσθαι, κωλύσας ἔπεισεν ἑκατὸν ἀνδράσι τοῖς πλουσιωτάτοις ἑκάστῳ δοῦναι τάλαντον· κἂν μὲν ἀρέσῃ τὸ πραχθησόμενον, τῇ πόλει τὸ ἀνάλωμα λογισθῆναι, ἐὰν δὲ μὴ ἀρέσῃ, τοὺς λαβόντας ἀποδοῦναι. Ταῦτα μὲν ἔδοξεν. Οἱ δὲ ἑκατὸν ἄνδρες ἕκαστος μίαν τριήρη κατέστησαν, σπουδῇ χρησάμενοι κάλλους καὶ τάχους. Ἀθηναῖοι καινὸν στόλον ποιήσαντες ἥσθησαν, καὶ οὐ μόνον κατὰ Αἰγινητῶν ταῖς τριήρεσι ταύταις, ἀλλὰ καὶ κατὰ Περσῶν ἐχρήσαντο.

Θεμιστοκλῆς, Ἰώνων Ξέρξῃ συμμαχούντων, ἐκέ- 7 (6)
λευσε τοῖς Ἕλλησι καταγράφειν ἐπὶ τοὺς τοίχους "Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ δίκαια ποιεῖτε στρατεύοντες ἐπὶ

Cap. 30. §. 5. Cf. Plut. Them. 19 et Thucyd. 1, 90. 91.
Cap. 30. §. 7. Ex Herod. 8, 22.

τοὺς πατέρας." Τούτων ἀναγινωσκομένων βασιλεὺς τοὺς Ἴωνας ὑπόπτους ἡγήσατο.

8(7) Θεμιστοκλῆς φεύγων Ἀθηναίους, νεὼς ἐπιβὰς, ἀγνοούμενος ἐκομίζετο τὴν ἐπὶ Ἰωνίας. Ἐπεὶ δὲ ἡ ναῦς ὑπὸ χειμῶνος ἐπὶ Νάξον κατεφέρετο πολιορκουμένην ὑπ' Ἀθηναίων, τῷ ναυκλήρῳ φοβηθεὶς ἔφρασεν ὅςτις εἴη. Καὶ εἰ μὴ σώσειεν αὐτὸν, κατερεῖν ἠπείλησεν Ἀθηναίοις, ὡς χρήμασι αὐτὸν πεισθεὶς ἄγοι· ὅπως οὖν ἀμφότεροι σωθεῖεν, μηδεὶς (οὖν) ἐκβαινέτω τῆς νεώς. Ὁ ναύκληρος φοβηθεὶς οὔτε ἐκβῆναι συνεχώρησε, καὶ ἀναχθῆναι διὰ τάχους ἔσπευσεν.

31. ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς, ἐχθρότατοι πάντων ὄντες, διεπολιτεύοντο. Τοῦ δὲ Πέρσου δὴ ἐπιόντος, ἀλλήλων λαβόμενοι, τῆς πόλεως ἔξω προελθόντες, ἐς ταὐτὸν ἑκάτερος τὴν δεξιὰν χεῖρα καθιέντες συνηγμένων τῶν δακτύλων ἐπεφώνουν· "Τὴν ἔχθραν ἐνταῦθα κατατιθέμεθα, ἕως ἂν πρὸς τὸν Πέρσην διαπολεμήσωμεν." Ταῦτ' εἰπόντες, ἄραντες τὰς χεῖρας, διαλελυμένων τῶν δακτύλων, ὡς δή τι κατατεθεικότες, ἔπειτα συγχώσαντες τὸν βόθρον ἐπανῆλθον καὶ διετέλεσαν παρὰ πάντα τὸν πόλεμον ὁμονοοῦντες. Ἡ δὲ τῶν στρατηγῶν ὁμόνοια μάλιστα δὴ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησεν.

32. ΛΕΩΝΙΔΑΣ.

1 Λεωνίδας ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενος, τῇ στενότητι τοῦ χωρίου ἀχρεῖον ἐποίησε τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων.

Cap. 30. §. 8. Thucyd. 1, 137 coll. Plut. Them. 25.

2 Λεωνίδας μάχην συνάπτειν μέλλων, ὁρῶν νεφέλας χειμερίους ἁλιζομένας πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἔφη, ὡς οὐ χρὴ θαυμάζειν ἀστραπῶν καὶ βροντῶν γινομένων· ἀνάγκη γὰρ αὐτὰ συμβαίνειν, ἄστρου κινουμένου. Πολλῶν οὖν διοσημείων γινομένων οἱ μὲν τοῦ Λεωνίδου, προϊδόντες τὸ μέλλον, θαρροῦντες ἠπείγοντο. Οἱ πολέμιοι δὲ ἐκπλαγέντες ἄθυμοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἐγένοντο, καὶ παρὰ τοῦτο ἡττήθησαν.

3 Λεωνίδας ἐμβαλὼν ἐς χώραν πολεμίων, διαπέμψας νύκτωρ ἄλλους ἀλλαχῆ προσέταξεν, ὅταν αἴρῃ τὸ σημεῖον, δένδρα κόπτειν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐμπιπράναι. Ταῦτα ὁρῶντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν, καὶ πάμπολυ τὸ πλῆθος εἶναι νομίσαντες οὐκ ἐπεξῆλθον, ἀλλὰ τὴν λείαν ἄγειν αὐτοῖς προήκαντο.

33. ΛΕΩΤΥΧΙΔΗΣ.

Λεωτυχίδης, περὶ Μυκάλην τῶν Ἑλλήνων ναυμαχούντων καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων καταπεπληγότων, τῶν δὲ Ἰώνων μηδιζόντων φόβῳ μᾶλλον ἢ γνώμῃ, μετέβαλεν ἁπάντων τὸ φρόνημα, πλασάμενος ἀγγελίαν ἥκειν, ὡς τῶν ἐν Πλαταιαῖς Ἑλλήνων τοὺς Πέρσας νενικηκότων. Οἱ δὲ Ἴωνες ἀκούσαντες ἐθάρρησαν καὶ προσέθεντο τοῖς Ἕλλησιν. Ἡ τύχη τὸ Λεωτυχίδου στρατήγημα ἐποίησεν ἀληθὲς, νίκην παρασχοῦσα τοῖς Ἕλλησιν τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης.

34. ΚΙΜΩΝ.

1 Κίμων ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ νικᾷ τοὺς βασιλέως σατράπας, καὶ πολλὰ σκάφη βαρβαρικὰ ἑλὼν, ἐς ταῦτα τοὺς Ἕλληνας ἐμβῆναι κελεύει, καὶ στολὰς ἐνδῦναι Μηδικὰς καὶ πλεῖν ἐπὶ Κύπρον. Κύπριοι, τῇ ὄψει τοῦ βαρβαρικοῦ σχήματος ἐξαπατώμενοι, τὸν

στόλον ὡς φίλιον ὑποδέχονται· οἱ δὲ ἀποβάντες, καὶ σφόδρα γε ἀντὶ βαρβάρων Ἕλληνες ἐφάνησαν καὶ Κυπρίους ἐνίκησαν, μείζω τὴν ἔκπληξιν τῆς δυνάμεως ἔχοντες.

2 *Κίμων ἀπὸ Σηστοῦ καὶ Βυζαντίου αἰχμάλωτα πολλὰ βαρβαρικὰ εἷλε καὶ, τῶν συμμάχων δεηθέντων, διανομεὺς ἐγένετο. Μοῖραν μίαν ἔταξε γυμνὰ τὰ σώματα, μοῖραν ἑτέραν ἀναξυρίδας, κάνδυς, στρεπτὰ, καὶ ὅσα τοιάδε. Οἱ σύμμαχοι αἱροῦνται τὸν κόσμον· Ἀθηναῖοι γυμνὰ τὰ σώματα. Γέλων ὀφλισκάνει Κίμων ὡς τὴν μείζω μοῖραν προέμενος τοῖς συμμάχοις. Οὐκ ἐς μακρὰν τῶν αἰχμαλώτων οἱ συγγενεῖς ἀπὸ Λυδίας καὶ Φρυγίας καταβάντες μεγάλα λύτρα ὑπὲρ τῶν οἰκείων κατέβαλον. Τότε ἡ σοφία Κίμωνος ἐθαυμάζετο· Ἀθηναῖοι δὲ πολλῷ πλείω χρήματα λαβόντες, μάλα δὴ τῶν συμμάχων κατεκερτόμησαν.*

35. ΜΥΡΩΝΙΔΗΣ.

1 *Ἀθηναῖοι καὶ Θηβαῖοι παρετάσσοντο. Μυρωνίδης Ἀθηναίοις παρήγγειλεν, ὅταν ὑποσημήνῃ, θεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀρξαμένους ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου. Ὁ μὲν ἐσήμηνεν· οἱ δ' ἔθεον. Ὡς δὲ βραχὺ προῆλθον, Μυρωνίδης ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας δραμὼν, μέγα ἐβόα, "Νικῶμεν κατὰ τὸ εὐώνυμον." Ἀθηναῖοι μὲν, τῷ λόγῳ τῆς νίκης ἐπιρρωσθέντες, προθυμότερον ἐμβάλλουσι· Θηβαῖοι δὲ, τῷ ἀγγέλματι τῆς ἥττης καταπλαγέντες, ἔκλιναν εἰς φυγήν.*

2 *Μυρωνίδης Ἀθηναίους ἦγεν ἐπὶ Θήβας, καὶ προελθὼν εἴς τι πεδίον, ἐκέλευσεν αὐτοὺς θεῖναι τὰ ὅπλα καὶ περισκοπεῖν ἐν κύκλῳ. Τῶν δὲ περισκο-*

Cap. 34. §. 1. Cf. Diod. 11, 61.
Cap. 34. §. 2. Ex Plut. vita Cimon. 9.

πούντων, "Ὁρᾶτε", ἔφη, "τὸ πεδίον ὅσον. Ἐν πεδίῳ τόσῳ πολεμίων ἵππους ἐχόντων, ἢν μὲν φεύγωμεν, ἀνάγκη διωκόντων ἱππέων ἁλῶναι· ἢν δὲ μένωμεν, πολλαὶ τοῦ νικᾶν ἐλπίδες." Οὕτως ἄρα πείθονται μένειν· καὶ προῆλθε Μυρωνίδης, κρατῶν ἄχρι Φωκίδος καὶ Λοκρῶν.

36. ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

Λακεδαιμόνιοι τὴν Ἀττικὴν ἐδῄουν. Περικλῆς 1
ἐξέπεμψε τριήρεις Ἀθηναίων, οἳ δῃώσουσι τὰ παράλια τῆς Λακωνικῆς, ὅπως αὐτοῖς πλείω πάσχειν ἢ δρᾶν συμβαίνῃ.

Περικλῆς πλουτῶν χώραν πολλὴν ἐκέκτητο. Ἀρ- 2
χίδαμος, φίλος ὢν αὐτῷ πάλαι καὶ πρόξενος, δῃώσων ἐνέβαλε τὴν Ἀττικήν. Περικλῆς προϊδόμενος, ὡς ἄρα τιμῶν Ἀρχίδαμος τὴν προξενίαν, τῶν αὐτοῦ χωρίων ἀποσχήσοιτο, ἵνα μὴ γένοιτο Ἀθηναίοις ὕποπτος, φθάσας τὴν δῄωσιν, ἐς ἐκκλησίαν παρελθὼν, ἐχαρίσατο τῇ πόλει τὴν γῆν ὅσην ἐκέκτητο.

37. ΚΛΕΩΝ.

Κλέων Ἀβυδηνοῖς Σηστὸν παρέδωκεν οὐ φανερᾷ μάχῃ ἀλλ' ἀφανεῖ τέχνῃ. Θεόδωρος φρουρῶν Σηστὸν, ἑταῖρος Κλέωνος, μοιχεύων γύναιον ἐν προαστείῳ, τῆς ὑδρορρόης διὰ τοῦ τείχους στενῆς φερομένης, ἕνα λίθον ἐξαιρῶν, διὰ νυκτὸς ἐξιὼν καὶ εἰσιὼν, τὸν λίθον ἐναρμόττων καὶ τοῦτο λανθάνων τῷ Κλέωνι τὸ πραττόμενον ὡμολόγησεν, ὡς παίγνιον. Ὁ δὲ τοῖς Ἀβυδηνοῖς τὸ ἀπόρρητον ἐξαγορεύσας, ἀσέληνον νύκτα παρατηρήσας, κατὰ τὴν ὑδρορρόην,

---

Cap. 36. §. 2. Ex Thucyd. 2, 13.

τοῦ Θεοδώρου τὸν λίθον ἐξῃρηκότος καὶ περὶ τὴν μοιχείαν ἀσχολουμένου, τοὺς στρατιώτας ὑπεισήγαγεν, οἳ τοὺς φύλακας ἀνελόντες, τὰς πύλας ἔνδοθεν ἀνοίξαντες, πᾶσαν δεξάμενοι τὴν δύναμιν τῆς Σηστοῦ ῥᾳδίως ἐκράτησαν.

38. ΒΡΑΣΙΔΑΣ.

1 (2) Βρασίδας Ἀμφίπολιν προδοθεῖσαν εἷλε, καὶ τοῖς προδόταις κελεύει κλεῖσαι τὰς πύλας, καὶ λαβὼν τὰς βαλανάγρας ἔρριψεν ὑπὲρ τὸ τεῖχος, ὅπως ἂν ἀμύνοιντο τοὺς πολεμίους, εἰ καὶ κλίμακας προσθέντες βιάζοιντο.

2 (1) Βρασίδας περὶ Ἀμφίπολιν ἐπολιορκεῖτο ἐπὶ λόφου καρτεροῦ, προσβαλλόντων ἐν κύκλῳ τῶν πολεμίων. Οἱ μὲν δή, δεδιότες μὴ νύκτωρ ἀποδραίη, λίθοις περιετείχιζον τὸν λόφον καὶ τεῖχος ὑψηλὸν ἤγειρον. Οἱ δὲ Λάκωνες ἠγανάκτουν, ὅτι μὴ προῆγεν αὐτοὺς εἰς μάχην, ἀλλὰ περιτειχισθέντες αἴσχιστα λιμῷ ἁλώσοιντο· Βρασίδας αὐτὸς ἔφη τὸν καιρὸν τῆς μάχης εἰδέναι. Ἐπεὶ δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ λόφου περιετετείχιστο, λοιπὸν δὲ ἦν ἀτείχιστον ὅσον πλέθρον αὔταρκες, τοῖς μετ' αὐτοῦ πρὸς μάχην παρήγγειλε τοῦτον εἶναι τὸν καιρόν, ὁρμῶσιν ἐπὶ τὴν ἔξοδον. Καὶ δὴ ὁρμήσαντες, πολλοὺς τῶν πολεμίων διαφθείραντες ἐσώθησαν· ἡ γὰρ στενοχωρία ἐλάττονας ὄντας οὐκ ἔβλαψεν· ὁ δὲ περιτειχισμὸς ὠφέλησε, κωλύσας μηδένα κατὰ νώτου πολέμιον αὐτῶν γενέσθαι, ὥστε τῷ τείχει τῶν ἐναντίων τὸ μὲν ἐκείνων πλῆθος ἀχρεῖον, ἡ δὲ ἔξοδος ἀσφαλεστέρα τοῖς Λάκωσιν ἐγένετο.

3 Βρασίδας ἐπ' Ἀμφίπολιν ἐλθὼν λάθρα καὶ συνιδὼν ταραχὴν τῶν ἔνδον, οὐχ ἡγούμενος ἀσφαλῆ τὴν ἐξ ἀπονοίας μάχην, ἐκήρυξεν Ἀθηναίοις μὲν ἄδειαν

ὑποσπόνδοις ἀπιοῦσι καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ἔχουσιν, Ἀμφιπολίταις δὲ αὐτόνομον τὴν πατρίδα, εἰ σύμμαχοι Λακεδαιμονίων γένοιντο. Τῷ κηρύγματι πεισθέντες Ἀθηναῖοι μὲν ἀπαλλάσσονται, Ἀμφιπολῖται δὲ Λακεδαιμονίοις προσέθεντο· Βρασίδας δὲ Ἀμφίπολιν καθ' ὁμολογίαν προσεκτήσατο.

Βρασίδας, νυκτὸς ἐπιπλέων Σκιώνῃ, τριήρη φι- 4
λίαν προπλεῖν ἔταξεν· αὐτὸς δὲ ἐν ὑπηρετικῷ κατόπιν εἵπετο, ὅπως, εἰ μέν τι μεῖζον τοῦ ὑπηρετικοῦ πολέμιον ἐπιφανείη σκάφος, ἡ τριήρης ἀμύνοι, εἰ δὲ ἀντίπαλος ἄλλη τριήρης, ἐν ὅσῳ πρὸς ἐκείνην διαγωνίζεται, αὐτὸς ἐν τῷ ὑπηρετικῷ διασωθῆναι φθάσειεν.

Βρασίδας, ἐν τόπῳ στενῷ προσκειμένων κατὰ 5
τὴν οὐραγίαν τῶν πολεμίων, ἐκέλευσεν ἀπὸ λόφου κόπτοντας ἐν μέρει ξύλα κομίζειν· τὴν δὲ ὕλην πῦρ ἐμβαλὼν ἐνέπρησεν, ὥστε πολλῆς φλογὸς αἰρομένης, οἱ πολέμιοι κατὰ τὴν οὐραγίαν προσπίπτειν ἐκωλύοντο, αὐτὸς δὲ ἀσφαλῶς τὴν ἀναχώρησιν ἐποιήσατο.

39. ΝΙΚΙΑΣ.

Νικίας, ἐπιπλεύσας τῇ Κορινθίᾳ νύκτωρ, ἔνθα 1
ὁ Σολύγης λόφος, ἀποβιβάσας Ἀθηναίων ὁπλίτας χιλίους, καὶ ἄλλους ἀλλαχῇ λοχῆσαι τάξας ἀπέπλευσεν· ἐπεὶ δὲ ὑπηύγαζεν ἕως, πάλιν αὖ φανερῶς ἐπέπλευσεν. Οἱ μὲν Κορίνθιοι σπουδῇ ἐκβοηθοῦντες ἔθεον, κωλύσοντες ἐκβαίνειν· οἱ δὲ ἐν ταῖς ἐνέδραις
ἐπανιστάμενοι τοὺς πλείστους αὐτῶν διέφθειραν. 2

Νικίας, στρατοπεδευόντων Ἀθηναίων περὶ τὸ Ὀλύμπιον, ἐς τὸ πρὸ τοῦ στρατοπέδου χωρίον, ὁμαλὲς ὄν, ἐκέλευσε νύκτωρ τριβόλους κατασπεῖραι.

Cap. 38. §. 4. Ex Thucyd. 4, 120.

Ἐπεὶ δὲ τῆς ὑστεραίας Ἔκφαντος ὁ Συρακουσίων ἵππαρχος προήγαγε τοὺς ἱππεῖς, ἦν αὐτῶν αἰσχρὰ φυγή, τῶν τριβόλων ἐμπηγνυμένων ἐν τοῖς ποσὶ τῶν ἵππων· πολλοὶ δ' αὐτῶν οὐδὲ προβαίνειν οἷοί τε ἦσαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πελταστῶν στερεὰ ὑποδήματα ἐχόντων διεφθείροντο.

3 Νικίας ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ τείχους ἀπελείφθη μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν, τῆς ἄλλης δυνάμεως περὶ Θάψον οὔσης. Τῶν δὲ Συρακουσίων τὸ προπύργιον τοῦ κύκλου λαβόντων, ἐν ᾧ ξύλα πολλὰ ἦν, οὐχ ἱκανὸς ὢν ἀμύνασθαι, τὰ ξύλα ἐνέπρησεν· ἡ δὲ φλὸξ, ἐπὶ μέγα αἰρομένη, τοὺς πολεμίους ἀπεκρούετο. Ἐν τῷ τέως (ἡ) ἀπὸ Θάψου δύναμις ἐπελθοῦσα προσεβοήθησεν.

4 Νικίας ὑπὸ Γυλίππου διωκόμενος, ἤδη καταλαμβανόμενος ἔπεμψε κήρυκα πρὸς αὐτὸν, φάσκων πάντα ποιήσειν τὰ προσταττόμενα, καὶ ὡς ἤδη τινὰ χρὴ πέμπειν τὸν δώσοντα ὅρκους καὶ ληψόμενον. Γύλιππος τῷ κήρυκι πιστεύσας κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοῦ διώκειν ἀποσχόμενος, τῷ κήρυκι τῷ ἀπὸ τοῦ Νικίου συνέπεμψε τὸν συνθησόμενον. Ἐν δὲ τῷ τέως Νικίας, τῶν ὀχυρωτέρων λαβόμενος, πάλιν ἐπολέμει, τὴν ἀποχώρησιν τῇ διὰ τοῦ κήρυκος ἀπάτῃ στρατηγήσας.

40. ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ.

1 Ἀλκιβιάδης δοκιμασίαν φίλων τοιάνδε ποιεῖται. Εἴδωλον ἀνδρὸς ἐν οἰκίσκῳ σκοτεινῷ καθεῖρξε, καὶ τῶν φίλων ἕκαστον εἰσάγων ἐδείκνυεν, ὡς ἄνδρα δὴ πεφονευμένον, καὶ παρεκάλει συμπράττειν ὅπως ἂν τὸ δεινὸν λάθοι. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κοινωνῆσαι τοῦ μιάσματος ἔφυγον· Καλλίας δὲ ὁ Ἱππονίκου προσή-

Cap. 39. §. 3. Cf. Plut. vita Nic. 18.

κατο τὸ εἴδωλον, ὃ ἔδειξεν ἐπὶ δοκιμασίᾳ φίλων πεποιημένον. Πιστὸν φίλον ἡγεῖται Καλλίαν, καὶ τὰ πάντα ἦν Ἀλκιβιάδῃ Καλλίας.

2 Ἀλκιβιάδης προσπλεύσας πολεμίᾳ πόλει, τοὺς στρατιώτας ἀποβιβάσας νύκτωρ καὶ ἡμέραν ἀναμείνας, τῶν πολεμίων οὐκ ἐξιόντων, ἐνέδραν ἐγκαταστήσας, τὰς σκηνὰς ἐμπρήσας ἀνήχθη. Οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἀνηγμένον ἰδόντες, θαρρήσαντες, ἐξελθόντες ἐσκεδάννυντο ἀνὰ τὴν χώραν. Οἱ λοχῶντες ἐπαναστάντες εἷλον οὐκ ὀλίγα σώματα καὶ λείαν ἄφθονον· Ἀλκιβιάδης πάλιν προσπλεύσας, καὶ ἀναλαβὼν αὐτὰ τὰ ληφθέντα καὶ τοὺς λαβόντας ἀπέπλευσεν.

3 Ἀλκιβιάδης, Λακεδαιμονίων πολιορκούντων τὰς Ἀθήνας, βουλόμενος τοὺς φύλακας τοῦ ἄστεος καὶ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν σκελῶν τῶν ἄχρι θαλάσσης ἀγρύπνους περὶ τὴν φυλακὴν κατασκευάσαι, προηγόρευσεν, ὡς αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως νύκτωρ τρὶς ἀνασχήσοι τὸν λαμπτῆρα· ὃς δ᾽ ἂν μὴ ἀντανάσχῃ, ὡς φυλακὴν ἐκλιπὼν κολασθήσεται. Οὕτω δὴ πάντες ἀγρυπνοῦντες ἐφύλαττον ἀφορῶντες ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ἵνα αἴροντος τοῦ στρατηγοῦ τὸ πῦρ ἀντᾶραι δύναιντο, σημαίνοντες ὡς ἐγρηγορότες φυλάττοιεν.

4 Ἀλκιβιάδης πλέων ἐπὶ Σικελίαν, ἐλθὼν ἐς Κέρκυραν, πολλὴν οὖσαν τὴν δύναμιν τριχῇ διεῖλεν, ἵνα τῶν ἐπιτηδείων μᾶλλον εὐποροῖεν κατὰ μέρος ταῖς πόλεσι προσβάλλοντες. Ἐπεὶ δὲ κατέσχεν ἐς Κατάνην, οὐ δεχομένων αὐτὸν Καταναίων, ἐπρεσβεύσατο, βουλόμενος μόνος παρελθὼν εἰπεῖν αὐτοῖς τὰ συμφέροντα. Τῶν δὲ ἐπιτρεψάντων καὶ θεόντων ἐς ἐκκλησίαν συνέταξεν, ὅσαι τῶν τειχῶν ἦσαν πυλί-

Cap. 40. §. 4. Thucyd. 6, 42 et 51.

δες ἐνῳκοδομημέναι σαθρῶς, ταύτας ἐξελόντας εἴσω παρελθεῖν. Ὁμοῦ δὴ συνέβαινεν Ἀλκιβιάδην μὲν ἄρχεσθαι δημηγορεῖν, Ἀθηναίους δὲ Κατάνην ἔχειν.

5 Ἀλκιβιάδης Κατάνην κατασχὼν, ἄνδρα Καταναῖον πιστὸν αὐτῷ Συρακουσίοις γνώριμον καθῆκεν ἐς Συρακούσας, ὡς πεμφθέντα ὑπὸ τῶν ἐν Κατάνῃ φίλων ὄντων αὐτοῖς, ὧν τὰ ὀνόματα γιγνώσκοιεν. Οὗτος ἤγγειλεν, Ἀθηναίους καταλιπόντας τὸ στρατόπεδον ἀόπλους εἴσω Κατάνης αὐλίζεσθαι, εἰ δὲ αὐτοὶ ἅμα ἕῳ καταλάβοιεν τῶν Ἀθηναίων τὸ στρατόπεδον, δύνασθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει γυμνοὺς ἀποκλεισθέντας ἁλῶναι ῥᾳδίως. Ἐπίστευσαν οἱ στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων καὶ παρήγγειλαν, ἐξιέναι πανδημεὶ τὴν ἐπὶ Κατάνης, καὶ προσελθόντες ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ. Ἀλκιβιάδης προσιόντας αὐτοὺς ὡς ᾔσθετο, τὰς τριήρεις πληρώσας σπουδῇ, προσέπλευσεν τῇ πόλει τῶν Συρακουσίων κενῇ καὶ οὐδενὸς εἴργοντος· τὸ δὲ κατὰ πλευρὰν αὐτῶν προτείχισμα ἐξελὼν διήρπασεν.

6 Ἀλκιβιάδης ἀπὸ Σικελίας ἀναχθεὶς ἐπὶ τὴν κρίσιν τὴν περὶ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῶν μυστηρίων, στρογγύλης νεὼς ἐπιβὰς ἐς Λακεδαίμονα κομίζεται, καὶ πείθει τὴν ταχίστην πέμψαι Συρακουσίοις βοήθειαν, καὶ Δεκέλειαν Ἀθηναίοις ἐπιτειχίσαι, ὡς οὐκ ἂν ἔτι σχόντων οὔτε τὰς ἀπὸ τῆς χώρας προσόδους οὔτε τὰς ἀπὸ τῶν ἀργυρίων, ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ νησιῶται πολιορκουμένους αὐτοὺς ἰδόντες αὐτομολήσουσι. Τούτων γενομένων ἐψηφίσαντο Ἀθηναῖοι κάθοδον Ἀλκιβιάδῃ.

7 Ἀλκιβιάδης παρὰ Συρακουσίοις * * *. Ἦν με-

Cap. 40. §. 5. Ex Thucyd. 6, 64. 65.

ταξὺ τῶν στρατοπέδων πτέρις ξηρὰ, δαψιλής. Ἀνέμου προσπεσόντος παμμεγέθους, ὃς ἦν κατὰ νώτου τοῖς Ἀθηναίοις, τοῖς δὲ πολεμίοις κατὰ πρόσωπον, [ἀνῆψε τὴν πτέριν· τοῦ δὲ καπνοῦ προσπίπτοντος] ταῖς ὄψεσι τῶν Συρακουσίων, τροπὴν αὐτῶν ἰσχυρὰν εἰργάσατο.

Ἀλκιβιάδης Τιρίβαζον ἔφευγεν. Ὁδὸς ἦν μία. 8
Τιρίβαζος μένοντι μὲν οὐκ ἐμάχετο, φεύγοντι δὲ ἐπέκειτο. Ἀλκιβιάδης νύκτα μείνας, ξύλα πολλὰ κόψας, ταῦτα νήσας, πῦρ ἐμβαλὼν, ἀπιὼν ᾤχετο. Οἱ βάρβαροι, τὴν αὐγὴν τοῦ πυρὸς ὁρῶντες, ᾤοντο μένειν τοὺς Ἕλληνας· ἐπεὶ δὲ ἔγνωσαν, διώκειν ὁρμήσαντες, τὴν ὁδὸν πεφραγμένην ὑπὸ τοῦ πυρὸς διελθεῖν οὐ δυνηθέντες τῆς διώξεως ἐπαύσαντο.

Ἀλκιβιάδης περὶ Κύζικον Θηραμένην καὶ Θρα- 9
σύβουλον ἔπεμψε μετὰ πλειόνων νεῶν, ὅπως τοὺς ἐς τὴν πόλιν ἀποχωρήσοντας πολεμίους ἀνείργοιεν· αὐτὸς δὲ μετὰ ὀλίγων τριήρων ἐπὶ τὴν ναυμαχίαν ἀνήγετο. Μίνδαρος καταφρονήσας μετὰ πλειόνων ἀνήχθη. Ὡς δὲ πλησίον ἦσαν, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην προσεποιήσαντο φεύγειν· οἱ δὲ περὶ τὸν Μίνδαρον, περιχαρεῖς ὡς νικῶντες ἐδίωκον. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς τῶν περὶ τὸν Θηραμένην καὶ Θρασύβουλον ἐγένοντο, Ἀλκιβιάδης μὲν τὸ σημεῖον ἄρας ἐπέστρεψε τὰς ναῦς ἀντιπρώρους. Μινδάρου δὲ ἀποστρέψαντος ἐπὶ τὴν πόλιν, οἱ περὶ τὸν Θηραμένην ἀπήντησαν ἀποκλείοντες, ὁ δὲ ἐπὶ τοὺς Κλήρους καλουμένους τῆς Κυζικηνῶν γῆς ἀποχωρεῖν ἐπειρᾶτο. Ἀλλὰ κἀκεῖ Φαρναβάζου στρατόπεδον ἐκβαίνειν ἐκώλυεν. Ἀλκιβιάδης δὲ διώκων τὰς μὲν μετεώρους τῶν νεῶν

Cap. 40. §. 9. Ex Diodoro 13, 50.

ἐμβολαῖς ἀνερρήγνυε, τὰς δὲ προσορμιζομένας τῇ γῇ χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαῖς ἀφεῖλκε, τοὺς δὲ ἀποβαίνοντας ἐνέκοπτον οἱ Φαρναβάζου. Τέλος δὲ Μίνδαρος πεσὼν Ἀλκιβιάδῃ λαμπροτάτην νίκην ἔδωκεν.

41. ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ.

1 Ἀρχίδαμος, ἐν Ἀρκαδίᾳ μέλλων παρατάσσεσθαι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπέρρωσε τοὺς Σπαρτιάτας, διὰ νυκτὸς βωμὸν ἱδρυσάμενος καὶ κοσμήσας ὅπλοις λαμπροτάτοις καὶ ἵππους δύο περιαγαγών. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἕως, οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι καινὰ ὅπλα καὶ δυοῖν ἵπποιν ἴχνη καὶ βωμὸν αὐτόματον ἰδόντες, διήγγειλαν, ὡς οἱ Διόσκουροι συμμαχήσοντες ἥκοιεν. Οἱ στρατιῶται θαρρήσαντες καὶ τὰς γνώμας ἔνθεοι γενόμενοι γενναίως ἠγωνίσαντο καὶ τοὺς Ἀρκάδας ἐνίκησαν.

2 Ἀρχίδαμος ἐπολιόρκει Κόρινθον. Ἦν ἐν τῇ πόλει στάσις τῶν πλουσίων καὶ τῶν πενήτων, τῶν μὲν ὡς ὀλιγαρχίαν πραττόντων, τῶν δὲ ὡς προδοσίαν. Ταῦτα μαθὼν Ἀρχίδαμος ἀνῆκε τὸ σφοδρὸν τῆς πολιορκίας· οὐκ ἔτι μηχανήματα προσῆγεν, οὐκ ἔτι περιετάφρευεν, οὐκ ἔτι τὴν χώραν ἔτεμνεν. Οἱ πλούσιοι, φοβηθέντες ὡς ἄρα τοῖς πένησι προδιδοῦσι χαρίζοιτο, φθάσαντες ἐπεκηρυκεύσαντο καὶ τὴν πόλιν ἐνέδωκαν Ἀρχιδάμῳ, τὸ εἰσαῦθις ἀσφαλὲς πρὸς αὐτὸν συνθέμενοι.

3 Λακεδαιμονίων ἡ πόλις ἐσείσθη, καὶ πέντε μόναι διεσώθησαν οἰκίαι. Ἀρχίδαμος ὁρῶν τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὸ σώζειν τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις τραπομένους, δείσας μὴ πάντες ἀποληφθέντες ἀπόλοιντο, τῇ σάλπιγγι πολεμίων ἔφοδον ἐσήμανεν. Πιστεύσαντες οἱ Λάκωνες πρὸς αὐτὸν συνέδραμον· αἱ μὲν οἰκίαι συνέπεσον, αὐτοὶ δὲ οὕτως ἐσώθησαν.

4 Ἀρχίδαμος, κρατούντων Ἀρκάδων, αὐτὸς ἤδη παρειμένος ὑπὸ τραύματος, φθάσας ἐπεκηρυκεύσατο περὶ νεκρῶν ἀναιρέσεως, ὅπως μὴ καὶ οἱ λοιποὶ προσαπόλοιντο.

5 Ἀρχίδαμος νύκτωρ τοὺς στρατιώτας ἦγεν ἐπὶ Καρύας· ὁδὸς ἦν ἄνυδρος, τραχεῖα, πολλή, καὶ ἠγανάκτουν οἱ στρατιῶται τῷ πόνῳ· παρεμυθεῖτο αὐτοὺς Ἀρχίδαμος, ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ παρεκάλει μηδαμῶς ἐνδιδόναι. Ἐπεὶ δὲ, ἄφνω προσπεσόντες καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων κτείναντες, ἐξεῖλον τὸ χωρίον, οἱ μὲν ἐδειπνοποιοῦντο, ἐπὶ τῇ νίκῃ γεγηθότες. Ἀρχίδαμος δὲ ἤρετο, ὁπηνίκα δοκοῦσιν ἁλῶναι τὴν πόλιν; Λεγόντων δὲ τῶν μὲν, ἡνίκα προσεβάλλομεν, τῶν δὲ, ἡνίκα ἐτοξεύομεν· "Οὐδαμῶς," ἔφη αὐτὸς, "ἀλλὰ τότε ὅτε τὴν πολλὴν καὶ ἄνυδρον ὁδὸν ἐπορευόμεθα· τὸ γὰρ βούλεσθαι πονεῖν, πάντων κρατεῖν πέφυκεν."

42. ΓΥΛΙΠΠΟΣ.

1 Γύλιππος, βουλόμενος αὐτοκράτωρ γενέσθαι τῆς ἐν Συρακούσαις δυνάμεως, συναγαγὼν τοὺς στρατηγοὺς τῶν Συρακουσίων εἶπεν, ὡς χρὴ λόφον τινὰ μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀθηναίων τειχίσαι. Τῶν δὲ πεισθέντων, νύκτωρ αὐτὸς ἔπεμψεν αὐτόμολον ἀγγελοῦντα τοῖς πολεμίοις τὰ δεδογμένα. Οἱ μὲν δὴ μαθόντες αὐτοὶ προκατέσχον τὸν λόφον. Γύλιππος δὲ ἐσχετλίαζεν, ὡς τῶν ἀπορρήτων ἐξαγγελλομένων. Ὅπως οὖν εἰσαῦθις τοῦτο μὴ γένοιτο, οἱ προὔχοντες τῶν Συρακουσίων ἑνὶ καὶ μόνῳ Γυλίππῳ τοῦ πολέμου τὴν ἀρχὴν ἐπέτρεψαν.

2 Γύλιππος, τὸν προκατεσχημένον λόφον ὑπὸ Ἀθηναίων αὐτὸς βουλόμενος κατασχεῖν, ἀπὸ τῶν τριήρων πολλῶν οὐσῶν εἴκοσι πληρώσας, πυκνὰς τὰς μελέτας

ἐποιεῖτο. Τῶν δὲ πληρωμάτων συγκροτηθέντων, νυκτὸς ἀφῆκεν αὐτὰς εἰς τὸ πέλαγος, παραγγείλας καταπλεῖν ἀρχομένης ἡμέρας. Ὡς δὲ οἱ πολέμιοι καταπλεούσας εἶδον, ἐπ' αὐτὰς ἀνήχθησαν. Τῶν δὲ μεταβαλομένων εἰς φυγὴν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετὰ σπουδῆς ἐδίωκον· ὁ δὲ Γύλιππος τὰς ὑπολοίπους ναῦς πληρώσας ἐπανήγετο. Ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, περὶ τὴν ναυμαχίαν τῶν Ἀθηναίων ἀσχολουμένων, οἱ πεζοὶ Γυλίππου συνταχθέντες ῥᾷστα κατέσχον τὸν λόφον, τοὺς φύλακας τῶν Ἀθηναίων ἐκβαλόντες.

43. ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

1 Ἑρμοκράτης, τῶν [δούλων] ἐν Συρακούσαις ἐπαναστάντων καὶ χειρὸς πολλῆς οἰκετικῆς ἠθροισμένης, πρὸς τὸν ἡγούμενον αὐτῶν Σωσίστρατον ἔπεμψε πρεσβευτὴν ἕνα τῶν ἱππάρχων Δαΐμαχον, ὃς ἦν αὐτῷ συνήθης καὶ φίλος, ἀγγέλλοντα παρὰ τῶν στρατηγῶν, ὡς ἄρα τὸ φρόνημα αὐτοῦ θαυμάζοντες πάντας μὲν ἐλευθέρους ἀφιᾶσι, πάντας δὲ ὁπλιοῦσι καὶ σιτηρέσιον δώσουσι τὸ ἴσον, αὐτὸν δὲ τὸν Σωσίστρατον ἀποφαίνουσι συνάρχοντα, καὶ ἤδη γε ἥκειν βουλευσόμενον μετὰ τῶν στρατηγῶν, ὅσα τὸ ὁπλιτικὸν κατεπείγοι. Ὁ δὲ Σωσίστρατος τῇ φιλίᾳ τοῦ Δαϊμάχου πιστεύσας, παραλαβὼν εἴκοσι τοὺς ἡγεμονικωτάτους τῶν δούλων ἧκε πρὸς αὐτούς. Οὗτοι μὲν συλληφθέντες ἐδέθησαν· Ἑρμοκράτης δὲ, μετὰ ἑξακοσίων ὁπλιτῶν ἐξελθὼν καὶ τοὺς δούλους λαβὼν, ὤμοσεν, ἦ μὴν μηδὲν αὐτοῖς δεινὸν ἂν γενέσθαι, πρὸς τὸν αὐτοῦ δεσπότην ἕκαστος εἰ ἐπανέλθοι. Πεισθέντες ἐπανῆλθον, ὅτι μὴ μόνον τριακόσιοι πρὸς Ἀθηναίους ηὐτομόλησαν.

Ἀθηναῖοι τὴν ὑστάτην ἐν Σικελίᾳ ναυμαχίαν 2
ἡσσῶνται, καὶ νύκτωρ φεύγειν ἔδοξεν· Συρακούσιοι θύσαντες ἐπινίκια ὑπὸ μέθης ἀνεπαύοντο. Ἑρμοκράτης, μεθύοντας καὶ καθεύδοντας ἐπὶ μάχην ὅπως μὴ ἐξάγοι, αὐτόμολον πέμπει φράσοντα πρὸς Νικίαν, ὡς μέχρι νῦν πάντα σοὶ μηνύοντες φίλοι προαγορεύουσιν, "Ἢν ἀποκινήσῃς νύκτωρ, ἐνέδραις ἐμπίπτεις καὶ λόχοις." Πιστεύει Νικίας, καὶ ἀναμείνας ἔσω, τὸ στρατόπεδον οὐκ ἐκίνησεν. Ἑρμοκράτης τοὺς Συρακουσίους, ἅλις ἔχοντας ὕπνου, ἀνέστησεν εὐρώστους· οἱ δὲ, προκαταλαβόντες τὰς διαβάσεις τῶν ποταμῶν καὶ τὰς γεφύρας, πανωλεθρίᾳ τοὺς Ἀθηναίους διέφθειραν.

44. ΕΤΕΟΝΙΚΟΣ.

Ἐτεόνικον Λάκωνα ἐν Μιτυλήνῃ Κόνων Ἀθηναῖος ἐπολιόρκει. Κέλης ὑπηρετικὸς ἧκεν ἀγγέλλων, "Καλλικρατίδας ὁ ναύαρχος Λακεδαιμονίων ἐν Ἀργινούσαις ἡττημένος οἴχεται." Ἐτεόνικος τοὺς ἀγγέλους ἐκέλευσε νύκτωρ ὑπεξελθεῖν, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐς Μιτυλήνην ἐστεφανωμένους, παιωνίζοντας, νίκην ἀγγέλλοντας ἥκειν. Ἐτεόνικος μὲν ἔθυεν εὐαγγέλια· Κόνων δὲ καὶ τὸ Ἀττικὸν ἐξεπλάγη καὶ ἡσύχαζεν. Οὐ μὴν Ἐτεόνικος ἡσύχαζεν· ἀλλὰ τὸ μὲν ναυτικὸν εἰς Χίον ἐξέπεμψε, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἐς Μήθυμναν φίλην πόλιν ἐξήγαγεν.

45. ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ.

Λύσανδρος τοῖς ἐν Μιλήτῳ φίλοις ὑποσχόμενος 1
τὸν δῆμον συγκαταλύσειν, ἧκεν εἰς Μίλητον, καὶ

Cap. 43. §. 2. Ex Plut. Nicia 26.
Cap. 44. Xenoph. Hellen. 1, 6, 36.
Cap. 45. §. 1. Ex Plut. Lysand. 8.

τοῖς μὲν νεωτερίζουσι λόγῳ χαλεπὸς ἦν, τοῖς δὲ δημόταις ἐλευθερίαν συμπράσσειν ἐπηγγέλλετο. Πιστεύσας ὁ δῆμος Λυσάνδρῳ, χρηστὰ λέγοντι, ἀπαράσκευος ἤλπιζε τὰ βελτίονα. Οἱ φίλοι κοινῷ συνθήματι ἐπανίστανται, καὶ τῷ δήμῳ προσπεσόντες κτείνουσι πολλοὺς, καὶ ἡ Μίλητος ἦν ὑπὸ τοῖς φίλοις Λυσάνδρου.

2 *Ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς Ἀθηναῖοι τετράκις ἀνήχθησαν ἐφ' ᾧ τε ναυμαχεῖν, Λύσανδρος ὁ Λάκων οὐκ ἀντανήγετο. Οἱ μὲν ἀποπλέουσι γαννύμενοι, παιᾶνας ᾄδοντες· Λύσανδρος δὲ κατόπιν πέμπει δύο τριήρεις. Οἱ τριήραρχοι τοὺς Ἀθηναίους ἐκβάντας ὡς εἶδον, σημεῖον μετέωρον αἴρουσι χαλκῆν ἀσπίδα. Λύσανδρος αὐτίκα ὑπεσήμανεν ἐπίπλουν, καὶ οἱ Λάκωνες εἰρεσίᾳ πολλῇ ἐπιπλέουσι καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταλαμβάνουσιν ἄρτι ἐκβάντας· οἱ μὲν ἀνεπαύοντο, οἱ δὲ ἄλλος ἄλλό τι ἔδρα, γυμνοὶ πάντες. Οἱ Λάκωνες ἄφνω προσπεσόντες ὡπλισμένοι γυμνοῖς, συντεταγμένοι ἀσυντάκτοις, ἐνίκησαν· αἱροῦσιν αἰχμαλώτους καὶ τὰς τριήρεις ἁπάσας, ὅτι μὴ μία ἡ Πάραλος ἔφυγεν Ἀθήναζε μόνη τῆς ἥττης ἄγγελος.*

3 *Λύσανδρος παρήγγελλεν, ἐξαπατᾶν χρῆναι παῖδας μὲν ἀστραγάλοις, πολεμίους δὲ ὅρκοις.*

4 *Λύσανδρος ἐκράτησε Θασίων, παρ' οἷς ἦσαν ἀττικίζοντες πολλοὶ, κρυπτόμενοι τοῦ Λάκωνος φόβῳ. Ὁ δὲ, τοὺς Θασίους ἐς τὸ τοῦ Ἡρακλέους ἱερὸν συναγαγὼν, φιλανθρώπους λόγους διεξῆλθεν· ὡς δέον συγγνώμην ἔχειν τοῖς κρυπτομένοις ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων, καὶ θαρρεῖν αὐτοῖς προσῆκον, ὡς*

Cap. 45. §. 2. Plut. Lysand. 11.
Cap. 45. §. 3. Plut. Lysand. 8.

μηδὲν δεινὸν πεισομένους, τῶν λόγων ἐν ἱερῷ γιγνομένων, καὶ ταῦτα ἐν Ἡρακλέους (πόλει) τοῦ πατρῴου. Οἱ μὲν κεκρυμμένοι τῶν Θασίων πιστεύσαντες τῇ φιλανθρωπίᾳ τῶν λόγων προῆλθον, Λύσανδρος δὲ διαλιπὼν ὀλίγας ἡμέρας, ὅπως ἀδεέστεροι γένοιντο, προσέταξε συναρπασθέντας ἀποσφαγῆναι.

Λύσανδρος, τὰς Ἀθήνας κατασκάπτειν βουλομένων Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων, ἔφη μηδαμῶς συμφέρειν· τὴν γὰρ Θηβαίων πόλιν, ἐγγὺς οἰκουμένην, ἰσχυροτέραν καὶ μείζονα κατ' αὐτῶν γενήσεσθαι, ἐὰν δὲ διὰ τυράννων κατέχωσι τὰς Ἀθήνας, ἐγγύθεν παραφυλάξειν τοὺς Θηβαίους καὶ διὰ παντὸς ἕξειν ὑποδεεστέρους. Ἄριστα λέγειν δόξας Λύσανδρος ἔπεισε τὰς Ἀθήνας μὴ κατασκάψαι.

46. ΑΓΙΣ.

Ἆγις, Πελοποννησίων Λακεδαιμονίοις πολεμούντων, ἐν λιμῷ γνώμην ἠγόρευε, παρὰ μίαν ἡμέραν ἀσιτεῖν. Φοβῆσαι δὲ τοὺς πολεμίους βουλόμενος, αὐτομόλους ἔπεμψεν ἀγγελοῦντας, ὡς μεγάλη συμμαχία τῇ μελλούσῃ νυκτὶ τοῖς Λάκωσιν ἀφίξεται. Τῶν μὲν κτηνῶν τὰ στόματα ἔδησε δι' ὅλης ἡμέρας, νυκτὸς δὲ ἀρχομένης ἔλυσεν, ὥστε τὰ κτήνη πεινῶντα, τῶν δεσμῶν ἀπολυθέντα, πόας καὶ νομῆς λαβόμενα, ἀνεσκίρτα καὶ ἐφρυάττετο καὶ ψόφον ἤγειρε πολύν· συνεπήχουν δὲ καὶ τῶν ὀρῶν αἱ φάραγγες. Τοὺς δὲ στρατιώτας ἐκέλευσεν ἄλλον ἀλλαχοῦ σκεδασθέντας διπλᾶ καὶ τριπλᾶ πυρὰ ἀνακαῦσαι. Οἱ Πελοποννήσιοι, τῷ πλήθει τῆς κραυγῆς καὶ τῷ μεγέθει τοῦ ψόφου φενακισθέντες, ὡς μεγάλης ἐπικουρίας ἡκούσης, αὐτίκα φεύγοντες ᾤχοντο.

47. ΘΡΑΣΥΛΟΣ.

1 *Θρασύλος, βουλόμενος τοῖς πολεμίοις φανῆναι ὀλίγας τριήρεις ἔχων, προσέταξε τοῖς κυβερνήταις ἐς δύο τὰς ναῦς καταστῆσαι καὶ τῆς μὲν ἑτέρας ἄρασθαι τὰ ἱστία, τὴν δὲ πρὸς τὸν ζυγὸν καλωδίοις προσλαβεῖν, τῇ θεούσῃ παραθέουσαν, καὶ μὴ φαινομένων μετεώρων τῶν ἱστίων τῆς ἑτέρας τριήρους. Τούτῳ τῷ τρόπῳ τὰς ἡμίσειας τῶν νεῶν ἀπεκρύψατο.*

2 *Θρασύλος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν στρατηγοὶ Βυζαντίοις ἐπέκειντο. Οἱ περὶ Ἀναξίλαν στρατηγοὶ Βυζαντίων, δείσαντες μὴ κατὰ κράτος ἡ πόλις ἁλῷ, συνέθεντο χρόνον, ἐν ᾧ παραδώσουσι τὸ Βυζάντιον, καὶ τῆς συνθήκης ὁμήρους ἔδωκαν. Οἱ περὶ Θρασύλον ἀνήχθησαν μὲν ἐπὶ τούτοις τὴν ἐπ' Ἰωνίας, αὐτῆς δὲ νυκτὸς ἀναστρέψαντες κατελάβοντο τὴν τῶν Βυζαντίων πόλιν ἀφύλακτον.*

48. ΚΟΝΩΝ.

1 *Κόνων, καταλειπόμενος ὑπὸ τῶν συμμάχων, αὐτόμολον ἔπεμψε φράσοντα τοῖς πολεμίοις, ὡς μέλλοιεν ἀποδιδράσκειν, καὶ ὅθεν καὶ πηνίκα. Οἱ μὲν δὴ ἐνεδρεύοντες παρεφύλαττον. Κόνων δὲ προεῖπε τοῖς συμμάχοις ἀσφαλέστερον ἀναχωρεῖν, ὡς ἐνέδραν προπεπυσμένος· οἱ δὲ ἀναχωροῦντες, προαισθόμενοι τῆς ἐνέδρας ἀνέστρεψαν, καὶ παραμείναντες μέχρι νίκης αὐτῷ διεπολέμησαν.*

2 *Κόνων Καλλικρατίδαν διπλασίας ἔχοντα τριήρεις ὑπέφευγεν ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ ἤδη πλησίον Μιτυλήνης ἦν. Τῶν δὲ Λακωνικῶν νεῶν ἐν τῇ διώξει*

Cap. 48. §. 2. Diod. 13, 77.

διεσπασμένων, ἐπῆρε τὴν φοινικίδα· ἦν δὲ ἄρα μάχης σύνθημα τοῖς κυβερνήταις. Οἱ δὲ, ἐπιστρέψαντες ἀντιπρώρους τὰς ναῦς, ἐμβάλλουσι ταῖς Λακωνικαῖς. Αἱ δὲ, ἀσύντακτοι καὶ τεταραγμέναι, τὸ παράλογον τῆς ἐπιστροφῆς ἐκπλαγεῖσαι, πολλαὶ μὲν ἀνερράγησαν, πολλαὶ δὲ κατέδυσαν. Κόνων δὲ τοῦ παντὸς ἔργου τὴν νίκην ἀπηνέγκατο.

Κόνων Φαρναβάζῳ συμμαχῶν, Ἀγησιλάου τὴν 3
Ἀσίαν πορθοῦντος, ἔπεισε τὸν Πέρσην χρυσίον πέμψαι τοῖς δημαγωγοῖς τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος, οἳ λαβόντες πείσουσι τὰς πατρίδας ἐκφέρειν τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον. Οἱ μὲν δεκασθέντες ἔπεισαν καὶ συνέστη πόλεμος Κορινθιακός· οἱ δὲ Σπαρτιᾶται τὸν Ἀγησίλαον ἐκ τῆς Ἀσίας ἀνεκαλέσαντο.

Κόνων, ἐν Μιτυλήνῃ κατακεκλεισμένος ὑπὸ Λα- 4
κεδαιμονίων, σπεύδων Ἀθηναίοις μηνῦσαι τὴν πολιορκίαν, λαθεῖν τοὺς ἐφορμοῦντας οὐχ οἷός τε ὢν, κατασπάσας δύο τὰς ταχυναυτούσας καὶ τοὺς ἀρίστους ἀπὸ τῶν πληρωμάτων ἐρέτας ἐμβιβάσας, ὅσα χρὴ ἐξεργασαμένους κελεύσας ἐν τοῖς σκάφεσιν ἡσυχάζειν, ἑσπέρας προιούσης θεασάμενος τοὺς παραφυλάσσοντας ἀνὰ τὴν γῆν ἐσκεδασμένους — οἱ μὲν σώματα ἐτημέλουν, οἱ δὲ πῦρ ἀνέκαιον, οἱ δὲ δεῖπνον παρεσκεύαζον — καὶ δὴ τότε ἀφῆκε τὰ σκάφη, παραγγείλας πλεῖν δρόμον ἀλλήλοις ἐναντίον· ἵν᾽, εἰ καὶ θάτερον ἁλίσκοιτο, θάτερον γοῦν σωθῆναι δυνηθῇ. Ἄμφω δ᾽ ἐσώθη, τῶν πολεμίων διὰ τὴν ἀσχολίαν διῶξαι βραδυνάντων.

Κόνων ναυμαχεῖν μέλλων, ἀγγείλαντος αὐτο- 5
μόλου, ὡς αἱ τῶν πολεμίων ἄρισται τριήρεις πεποί-

Cap. 48. §. 4. Ex Xenoph. Hellen. 1, 6, 20.

ηνται σκοπὸν ἑλεῖν τὴν Κόνωνος ναῦν, κατασκευάσας ὁμοίαν τριήρη τῇ ἑαυτοῦ καὶ τὸν στρατηγικὸν κόσμον περιθεὶς, ἔταξεν ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ προσέταξεν ἀπὸ ταύτης ἆραι τὸ σημεῖον τῷ παντὶ στόλῳ. Οἱ μὲν πολέμιοι, ταῦτα ἰδόντες, ὅσοι τὰς ἀρίστας ναῦς εἶχον, εὐθέως ἐπὶ τὴν στρατηγίδα ὥρμησαν· Κόνων δὲ τῷ λοιπῷ στόλῳ προσπεσὼν, τὰς μὲν κατέδυσε, τὰς δὲ κατεδίωξεν.

49. ΞΕΝΟΦΩΝ.

1 *Ξενοφῶν ἐπανῆγε τοὺς μυρίους. Τῶν περὶ Τισαφέρνην ἱππέων ἐνοχλούντων τὰ σκευοφόρα, γνώμην ἠγόρευσε τὰς μὲν ἁμάξας καὶ τὰ περιττὰ τῆς σκευῆς [κατακαῦσαι]**, ὅπως μὴ συμβαίνοι τοῖς Ἕλλησι περὶ ταῦτα μαχομένοις τελευτᾶν καὶ κωλύεσθαι προσωτέρω βαδίζειν.*

2 *Ξενοφῶν, τῶν βαρβάρων κατὰ τὴν πορείαν ἐπικειμένων, τάξας ἀμφίστομον τὴν φάλαγγα, ὅσα ἦν ἀναγκαῖα σκευοφόρα λαβὼν ἐντὸς ἐπορεύετο, καταστήσας ἐπὶ τῆς οὐραγίας ἱππεῖς, ἀκοντιστὰς, πελταστάς· οἳ τοὺς προσπίπτοντας τῶν βαρβάρων ἀπεκρούοντο.*

3 *Ξενοφῶν, τῶν βαρβάρων προκαταλαβόντων στενὸν τόπον, ᾗ τὴν πάροδον ἀναγκαῖον ἦν ποιεῖσθαι τοῖς Ἕλλησιν, συνιδὼν ἀπό τινος ὄρους ἔφοδον ὄντα [ἐπὶ] τὸν λόφον, ἐφ' οὗ τὴν φυλακὴν εἶχον οἱ βάρβαροι, παραλαβὼν Ἕλληνας ὅσους ὑπελάμβανεν ἱκανοὺς εἶναι, τὴν πορείαν ἐπὶ τοῦτο ἐποιεῖτο, κατὰ κεφαλῆς αὐτῶν βουλόμενος γενέσθαι. Οἱ μὲν βάρβαροι τοὺς πολε-*

Cap. 49. §. 1. Ex Xenoph. Anab. 3, 2, 27.
Cap. 49. §. 2. Ex Xenoph. Anab. 3, 3, 16 seq.
Cap. 49. §. 3. Ex Xenoph. Anab. 3, 4, 37 seq.

μίους ὑπεράνω γιγνομένους ἰδόντες ἔφυγον, Ξενοφῶν δὲ ἀσφαλῶς διῆγε τοὺς Ἕλληνας.

Ξενοφῶν ποταμὸν διαβαίνειν πειρώμενος, ὑπὸ 4
τῶν βαρβάρων ἀντικαθημένων κωλυόμενος, τῶν Ἑλλήνων χιλίους ἐπιλέξας ἔπεμψε καθ' ἑτέραν διάβασιν, αὐτὸς δὲ κατὰ στόμα προάγων, διαβαίνειν ἐβιάζετο. Τῶν πεμφθέντων διαβάντων ἐπὶ τοὺς ἀντικαθισταμένους, καὶ γενομένων ὑπὲρ κεφαλῆς πολλάς τε πληγὰς ἐμβαλόντων αὐτοῖς, οἱ μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος ἀκινδύνως διέβησαν.

Cap. 49. §. 4. Cf. Xenoph. Anab. 4, 3, 20 seq.

Τάδε ἔνεστι ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν δεύτερον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων, καὶ αὐτοῖς δήπου συνιέναι δυναμένοις, ἀφ' ὅσης ἱστορίας καὶ ὅσῳ πόνῳ τάδε συλλεξάμενος ὠφέλειαν σύντομον ὑμῖν δίδωμι· καὶ ταῦτα σχολὴν οὐκ ἄγων, ἀλλὰ καὶ δίκας ἐφ' ὑμῶν λέγων.

I. ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ.

1 Ἀγησίλαος Ἀκαρνᾶσιν ἐπολέμει, καὶ ἀπῄει, ὅτε τὴν γῆν σπείρειν ἐχρῆν. Οἱ Λάκωνες ἐβούλοντο τοὺς πολεμίους εἴργειν· Ἀγησίλαος ἀπέτρεψεν, ὡς μᾶλλον εἰρήνης ἐπιθυμήσοντας, εἰ καρποὺς ἔχοιεν, ὑπὲρ ὧν φοβήσοιντο. "Εἰ δὲ εἰρήνης μὴ γλίχοιντο, ἡμῖν ἄρα", ἔφη, "εἶεν ἂν ἐσπαρκότες."

2 Λακεδαιμόνιοι Θηβαίοις καὶ Ἀθηναίοις ὁμοῦ παρετάσσοντο· τὸ μὲν δὴ κοῦφον καὶ πελταστικὸν τοῖς Λάκωσιν ἀχρεῖον ἦν, τὴν δὲ φάλαγγα ὅλην ἐπάγειν ἔδοξεν Ἀγησιλάῳ. Χαβρίας Ἀθηναίοις, Γοργίδας Θηβαίοις παραγγέλλουσι μὴ προδραμεῖν, ἀλλὰ μένειν ἡσυχῇ, τὰ μὲν δόρατα ὀρθὰ προτειναμένους, τὰς δ' ἀσπίδας ἐς γόνυ προσερεισαμένους. Ἀγησίλαος, καταπλαγεὶς τὸ στάσιμον σχῆμα τῆς μάχης, ἀνεχώρησε, στρατηγικὸν ἡγούμενος πολεμίων ῥώμην φυλάξασθαι.

3 Ἀγησίλαος περὶ Κορώνειαν ὅσον οὔπω παρετάσσετο· ἧκέν τις ἀγγέλλων, ὅτι τέθνηκε Πείσανδρος ὁ ναύαρχος Λακεδαιμονίων ἡττηθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου. Ὅπως οὖν ἀθυμία καὶ φόβος μηδαμῶς ἐμπέσῃ τῷ στρατεύματι, Ἀγησίλαος προστάσσει τοῖς ἀγγέλοις, "Τἀναντία πρὸς τοὺς στρατιώτας ἀγγέλλετε· Λακεδαιμόνιοι νικῶσιν ἐν τῇ θαλάττῃ." Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς προῆλθεν ἐστεφανωμένος, ἔθυσεν εὐαγγέλια, διέπεμψε τοῖς φίλοις μερίδας ἀπὸ τῶν ἱερείων. Οἱ στρατιῶται ταῦτα ἀκούσαντες καὶ ὁρῶντες, πλεῖον θαρρήσαντες, μετὰ μείζονος προθυμίας ἐν τῇ Κορωνείᾳ παρετάξαντο.

4 (6) Ἀγησίλαος τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων δίοδον διδόναι παρήγγειλεν.

5 (4) Ἀγησίλαος ἐν Κορωνείᾳ Ἀθηναίους ἐνίκησεν. Ἤγγειλέ τις, "Οἱ πολέμιοι φεύγουσιν εἰς τὸν νεών·" ὁ δὲ προσέταξεν ἐᾶν αὐτοὺς ἀπιέναι, οἷ καὶ βούλοιντο, ὡς ἄρα εἴη σφαλερὸν συμπλέκεσθαι τοῖς ἐξ ἀπονοίας ἀναμαχομένοις.

6 (5) Ἀγησίλαος ἐπὶ τῆς Ἀσίας τοὺς στρατιώτας ἔπεισε καταφρονεῖν τῶν βαρβάρων, οὓς τέως ἐδεδοίκεσαν, αἰχμαλώτους Πέρσας ἀποδύσας καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιδείξας, τὰ μὲν σώματα αὐτῶν ἀσθενῆ καὶ λευκὰ διὰ τὴν τρυφήν, τὸν δὲ κόσμον καὶ τὴν ἐσθῆτα πολυτελῆ, κἀκεῖνο Λακωνικῶς εἰπὼν "Πρὸς οὓς μὲν τὸν ἀγῶνα ἔχομεν, εἰσὶν οὗτοι· ὑπὲρ ὧν δὲ, ταῦτα."

Cap. 1. §. 3. Ex Plut. vita Ages. 17.
Cap. 1. §. 4. Cf. Plut. apophthegm. Lacon. Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου 12.
Cap. 1. §. 5. Ex Xenoph. Hellen. 4, 3, 20.
Cap. 1. §. 6. Ex Plut. vita Ages. 9.

7 Οἱ σύμμαχοι Λακεδαιμονίους ᾐτιῶντο, "Αὐτοὶ μὲν στρατευόμεθα πολλοί, Λάκωνες δὲ ὀλίγοι". Ἀγησίλαος ἐν πεδίῳ προσέταξεν ἰδίᾳ μὲν καθίσαι τοὺς Λάκωνας, ἰδίᾳ δὲ τοὺς συμμάχους. Οἱ μὲν δὴ κριθέντες ἐκάθηντο. Κῆρυξ δὲ ἠγόρευεν· "Ἀναστάντων οἱ κεραμεῖς·" ἀνέστησαν ἀπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ὀλίγοι. "Δεύτεροι οἱ χαλκεῖς·" ἀνέστησαν πολλοί. "Τρίτον οἱ τέκτονες·" ἀνέστησαν πλείονες· καὶ τοὺς ἄλλους βαναύσους καὶ τεχνίτας ἐφεξῆς κατέλεξεν, ὥστε ὀλίγου δεῖν πάντες ἀνέστησαν οἱ σύμμαχοι, Λακεδαιμονίων δὲ οὐδείς· ἀπείρητο γὰρ αὐτοῖς τέχνην βάναυσον ἐργάζεσθαι. Οὕτως ἄρα ἐδιδάχθησαν οἱ σύμμαχοι, πλείονας αὐτῶν εἶναι στρατιώτας τοὺς Λάκωνας.

8 Ἀγησίλαος εἰς Ἀσίαν ὅτε διέβη καὶ τὴν βασιλέως ἐλυμαίνετο, Τισσαφέρνης ἀνοχὰς συνέθετο. Αἱ δὲ ἀνοχαὶ τρεῖς μῆνες, ἐφ' ᾧ τε βασιλέα πεῖσαι, ὅσαι πόλεις Ἑλληνίδες ἐν Ἀσίᾳ, καὶ δὴ αὐτονόμους ἀφεῖναι. Οἱ μὲν Ἕλληνες ἀνέμενον τὴν προθεσμίαν· ὁ δὲ Πέρσης πολλὴν χεῖρα συλλέξας, ἐπέθετο τοῖς Ἕλλησιν. Ὀρρωδία καὶ φόβος. Ἀγησίλαος, καὶ φαιδρὸς τὴν ὄψιν, μάλα δὴ γαννύμενος, ἐστρατήγησε λέγων, "Χάριν οἶδα Τισσαφέρνῃ τῆς ἐπιορκίας· ἑαυτῷ μὲν γὰρ πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐποίησεν, ἡμῖν δὲ συμμάχους. Ἴωμεν δὴ θαρροῦντες ὡς μαχούμενοι μετὰ τηλικούτων συμμάχων". Ἀνεθάρρησαν οἱ Ἕλληνες τῷ λόγῳ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ συμβαλόντες ἐνίκησαν τοὺς βαρβάρους.

Cap. 1. §. 7. Ex Plut. Ages. 26 coll. apophthegm. Lacon. Ages. 72.

Cap. 1. §. 8. Xenoph. Agesil. 1, 10 coll. Hellen. 3, 4, 5 seq. 11 seq.

9 Ἀγησίλαος ἐπὶ Σάρδεις ἐλαύνων καθῆκε λογοποιούς, ὡς, ἐξαπατῶν Τισσαφέρνην, στέλλεται μὲν φανερῶς ἐπὶ Λυδίας, τρέπεται δὲ ἀφανῶς ἐπὶ Καρίας. Ἠγγέλη ταῦτα Τισσαφέρνῃ. Ὁ μὲν Πέρσης ὥρμησε Καρίαν φυλάττειν, ὁ δὲ Λάκων κατέδραμε Λυδίαν καὶ λείαν πολλὴν κατέσυρεν.

10 Ἀγησίλαος ἐς τὴν Ἀκαρνάνων ἐνέβαλε. Τῶν δὲ ἀναφυγόντων εἰς τὰ ὄρη, οὐκ ὀξεῖαν τὴν ἐπιδρομὴν ἐποιήσατο, ἀλλ' ἐς τὰ πλάγια τῆς χώρας διαπέμπων ἐκέλευσεν ἐκ ῥιζῶν ἀνασπᾶν τὰ δένδρα. Οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες καταφρονήσαντες αὐτοῦ τῆς βραδυτῆτος καὶ τῆς περὶ τὰ δένδρα ἀσχολίας, ἐκ τῶν ὀρῶν κατέβησαν εἰς τὰς πόλεις τὰς ἐν τοῖς πεδίοις. Ὁ δὲ, ἑκατὸν ἑξήκοντα στάδια ὀλίγῳ μέρει τῆς νυκτὸς διαδραμὼν, ἀρχομένης ἕω καταλαβὼν ἐν τῷ πεδίῳ τοὺς Ἀκαρνᾶνας, πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων καὶ βοσκημάτων καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων λαφυραγωγήσας ἀνέζευξεν.

11 Ἀγησίλαος, πυθόμενος Θηβαίους τὴν κατὰ Σκῶλον πάροδον φυλάττειν, πάσαις ταῖς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἐν Θεσπείαις ἀναμένειν συνέταξεν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σιτία τῆς στρατιᾶς συγκομίζειν ἐκεῖσε. Θηβαῖοι, ταῦτα πυθόμενοι, μετῆλθον ἐπὶ τὴν κατὰ Θεσπείας πάροδον καὶ ταύτῃ παρεφύλαττον. Ἀγησίλαος δυοῖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀνύσας ἡμέρᾳ μιᾷ, τὴν κατὰ Σκῶλον πάροδον ἔρημον εὑρὼν ἄνευ μάχης διῆλθεν.

12 Ἀγησίλαος ἐπόρθει τὴν Θηβαΐδα. Οἱ [Θηβαῖοι] κατελάβοντο λόφον ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ δύσβατον, καλού-

---

Cap. 1. §. 9. Plut. Ages. 9. 10.
Cap. 1. §. 10. Xen. Hellen. 4, 6, 5 seq.
Cap. 1. §. 11. Xen. Hellen. 5, 4, 48 seq.
Cap. 1. §. 12. Xen. Hellen. 5, 4, 49 seq.

μενον Γραίας ἕδος, ὥστε ἦν καὶ τὸ παρατάσσεσθαι δύσμαχον καὶ τὸ προχωρεῖν ἀδύνατον. Προσποιεῖται δὴ, λοξώσας τὴν στρατιὰν, ἄγειν ἐπὶ τὸ ἄστυ τῶν Θηβῶν· καὶ γὰρ ἦν ἔρημον, ἐξεστρατευκότων ἁπάντων. Θηβαῖοι περὶ τῇ πόλει δείσαντες, τὸν λόφον καταλιπόντες, ἠπείγοντο ἐς τὸ ἄστυ· Ἀγησίλαος τὸν λόφον ἀκωλύτως διῆλθεν.

13 Ἐν Λεύκτροις Λακεδαιμονίων πολλῶν ῥιψάντων τὰ ὅπλα καὶ λιπόντων τὴν τάξιν, ἵνα μὴ πολὺ πλῆθος ἄτιμον γένοιτο, ἠξίωσεν ἀποδειχθῆναι νομοθέτης. Ἐπεὶ δὲ ἀπεδείχθη, οὐ καινοὺς νόμους ἔγραψεν, ἀλλὰ τοὺς παλαιοὺς ἰσχύειν μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην.

14 Ἀγησίλαος, ἐν τῇ Σπάρτῃ στάσεως γενομένης, ὥστε τῶν ὁπλιτῶν οἱ πολλοὶ κατελάβοντο λόφον ἱερὸν Ἀρτέμιδος Ἰσσωρίας ἐγγὺς Πιτάνης· ἐνέκειντο δὲ Βοιωτοὶ καὶ Ἀρκάδες ἐμβεβληκότες καὶ δέος ἦν ἀμήχανον· ἐν τῷ πολέμῳ καὶ στάσις. Οὐ μὴν αὐτὸς ἔδεισεν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅπλοις βιάζεσθαι τοὺς ἐπὶ τοῦ λόφου σφαλερὸν, τὸ δὲ ἱκετεύειν ταπεινὸν ὂν παρῆκεν. Αὐτὸς δὲ μόνος ἄοπλος ἀτρέπτῳ καὶ πολλῷ τῷ προσώπῳ πρὸς τὸν λόφον ἐλθὼν, "Οὐκ ἐνταῦθα", ἔφη, "ὦ νεανίαι, ὑμᾶς ἔταξα· ἀλλ' ὑμεῖς μὲν εἰς τόνδε τὸν λόφον", ἕτερον δείξας, "ὑμεῖς δὲ ἐς τόδε τὸ χωρίον ἄπιτε καὶ φρουρεῖτε". Οἱ δὲ Λάκωνες, ὡς ἀγνοοῦντος τὴν διάνοιαν αὐτῶν τῆς ἀποστάσεως, κατῃδέσθησαν καὶ οἷ προσέταξεν εὐπειθῶς ἀνεχώρησαν. Νύκτωρ δὲ τοὺς ἐξάρχους τῆς στάσεως, ἄνδρας δώδεκα, ἄλλον ἄλλῃ ὑπεξάγων ἔπαυσε τὴν στάσιν.

Cap. 1. §. 13. Cf. Plut. Ages. 30.
Cap. 1. §. 14. Plut. Ages. 32.

15 Ἀγησίλαος, πολλῶν αὐτομολούντων καὶ τῆς στρατιᾶς περιδεῶς ἐχούσης, ἵνα λανθάνοιεν τοὺς μένοντας οἱ ἀποδιδράσκοντες, περιπέμπων ἐν ταῖς νυξὶν ἀνὰ τὰς στιβάδας καὶ τὰ συσσίτια, τὰς ἐρριμμένας ἀσπίδας ἐκέλευσε συλλέγειν καὶ ὡς αὐτὸν κομίζειν, ἵνα μὴ κειμένης ἀσπίδος ὁ δεσπότης ζητοῖτο. Οὐ τοίνυν οἱ αὐτομολοῦντες ἔτι ἐγιγνώσκοντο, τῶν ὅπλων οὐ φαινομένων.

16 Ἀγησίλαος ἐπολιόρκει Φωκαέας χρόνῳ μακρῷ, καὶ οὔτε τὴν πόλιν ἑλεῖν ἴσχυεν, καὶ τοῦ χρόνου τὴν τριβὴν οὐκ ἔφερε. Πολλῷ γε μὴν μᾶλλον ἐταλαιπώρουν οἱ τῶν Φωκαέων σύμμαχοι. Ὁ δὲ, διαλύσας τὴν πολιορκίαν ἀνεχώρησεν· ἄσμενοι δὴ καὶ οἱ τῶν Φωκαέων σύμμαχοι, τῶν πολεμίων ἀπελθόντων, ἀπηλλάγησαν. Τότε Ἀγησίλαος ἐπιστρέφει, καὶ συμμάχων ἔρημον τὸ Φωκαέων ἄστυ κατελάβετο.

17 Ἀγησίλαος, Μακεδονίαν διοδεύων, ἔπεμψε πρὸς Ἀέροπον Μακεδόνων βασιλέα, ἐπὶ τῇ διόδῳ σπενδόμενος. Ἀέροπος οὐκ ἐσπείσατο, καὶ αὐτὸς φήσας ἀπαντήσειν τὸ ἱππικὸν ἐξέταττε, πυθόμενος ἱππέας ὀλίγους εἶναι τῷ Λάκωνι. Ὁ δὲ, ἵνα δόξειε τῶν ὄντων πλείονας ἱππέας ἔχειν, τὰ μὲν πεζὰ τέλη προέταξεν· ὄπισθεν δὲ τοὺς ἱππέας, ὅσους εἶχεν, ἐς διφαλαγγίαν ἐπιστήσας, ἀνέμιξεν ὄνους καὶ ἡμιόνους καὶ τῶν ἵππων ὅσοι διὰ γῆρας ἀχθοφοροῦντες εἵποντο. Τούτων ἐποχούμενοι ἄνδρες ὅπλισιν ἱππικὴν ἔχοντες, φαντασίαν παρέσχον ἱππικοῦ πολλοῦ. Ἀέροπος καταπλαγεὶς τὴν δίοδον ἐσπείσατο.

18 Ἀγησίλαος ἐστρατοπέδευεν ἐν Βοιωτίᾳ. Τῶν συμμάχων συνάψαι μάχην δεδιότων, λάθρα δὲ ἐς Ὀρχομενὸν, φίλην πόλιν, ὑπορρεόντων, ἀφανῶς πέμψας πρὸς Ὀρχομενίους, ἐκέλευσε μηδένα χωρὶς

αὐτοῦ σύμμαχον δέχεσθαι. Οὐ τοίνυν ἔχοντες ποῖ τρέποιντο οἱ σύμμαχοι, οὐκ ἔτι περὶ φυγῆς, ἀλλὰ περὶ νίκης ἐβουλεύοντο.

Ἀγησίλαος Θηβαίοις παρετάσσετο. Οἱ δὲ, τὴν 19
Λακωνικὴν φάλαγγα ῥῆξαι βουλόμενοι καὶ διεξελθεῖν, καρτερῶς ἠγωνίζοντο, καὶ φόνος ἀμφοτέρων πολύς. Ἀγησίλαος παρήγγειλε· "Παυσάμενοι τῆς θυμομαχίας διαστῶμεν." Οἱ μὲν διέστησαν· Θηβαῖοι δὲ διαδραμόντες ἔφευγον. Ἀγησίλαος κατὰ τὴν οὐραγίαν αὐτοῖς ἐπέκειτο, καὶ οὐκ ἔτι φόνος ἦν ἀμφοτέρων, ἀλλὰ μόνον τῶν φευγόντων.

Ἀγησίλαος παραταξάμενος, ἰδὼν ἐθελοκακοῦντας 20
τοὺς συμμάχους ἀνεχώρησεν· ἦν δὲ ἡ ἀναχώρησις διὰ στενῶν ὀρῶν, ἐν οἷς προσεδόκα τοὺς Βοιωτοὺς ἐπιχειρήσειν. Ἔταξεν οὖν τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους προηγεῖσθαι, τοὺς δὲ συμμάχους οὐραγεῖν, ἵνα τῶν πολεμίων κατὰ τὴν οὐραγίαν προσκειμένων, ἀνάγκην ἔχοιεν ἀνδρείως ἀγωνίζεσθαι.

Ἀγησίλαος ἐμβαλὼν ἐς Βοιωτίαν, δῃοῦν καὶ δεν- 21
δροτομεῖν τὴν χώραν ἐκέλευσε τοῖς συμμάχοις· τῶν δὲ ὀκνούντων, παρήγγειλεν ἀπέχεσθαι δῃώσεως, τὰς μέντοι μεταστάσεις τοῦ στρατοπέδου δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρας ἐποιεῖτο. Ἀναγκαίως οὖν τὰς καλύβας ἐγείροντες ἔτεμνον τὰ δένδρα διὰ τὴν αὐτῶν χρείαν, οὐ διὰ τὴν τῶν πολεμίων βλάβην· ἴσον δὲ ἦν ἄρα τοῖς πολεμίοις τὸ βλάπτεσθαι.

Ἀγησίλαος ἐν Αἰγύπτῳ Νεκτανεβῷ συμμαχῶν, 22
ἐς χωρίον κατακλεισθεὶς περιετειχίζετο. Τοῦ δὲ Αἰγυπτίου τὸν περιτειχισμὸν οὐ φέροντος, ἀλλὰ διακινδυνεύειν ἀξιοῦντος, οὐκ ἐπείσθη, ἀλλ' ἐνέμεινεν, ἕως περιεταφρεύθη καὶ περιετειχίσθη τὸ πᾶν, πλὴν ὀλίγου τοῦδε, ὃ στόμα καὶ δίοδος ἦν τοῦ τείχους.

Ἀγησίλαος ἀνεβόησεν, "Οὗτος τῆς ἀλκῆς ὁ καιρός", καὶ διὰ τοῦ στόματος ἐξώρμησεν, κατ' ὀλίγους τῶν πολεμίων ἐν τῇ στενότητι φονεύων, καὶ τὸ περιβεβλημένον τεῖχος ἔρυμα ἔχων πρὸς τὸ κυκλωθῆναι μὴ δύνασθαι.

23 Ἀγησίλαος πρὸς Βοιωτοὺς παρετάξατο. Ἦν ἀμφίρροπος ἡ νίκη· νὺξ γὰρ διέλυσε τὴν μάχην. Ὁ δὲ μέσης νυκτὸς τοὺς πιστοτάτους διέπεμψε, κελεύσας οὓς δύναιντο γνωρίσαι Σπαρτιάτας νεκροὺς, ἐπαμησαμένους κόνιν ἀποκρύψαι. Οἱ μὲν τοῦτο πράξαντες πρὸ ἡμέρας ἀνεχώρησαν· οἱ πολέμιοι δὲ ἡμέρας γενομένης αὑτῶν νεκροὺς ἰδόντες ἅπαντας κειμένους, τοὺς δὲ τῶν Σπαρτιατῶν ὀλίγους, ἄθυμοι καὶ δειλότεροι ταῖς γνώμαις ἐγένοντο, ὡς Λακεδαιμονίων τὴν νίκην ἐχόντων.

24 Ἀγησίλαος ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπανιὼν διὰ Βοιωτίας ἐπορεύετο· Θηβαῖοι προκατελάβοντο τὰ στενὰ δι' ὧν ἐχρῆν πορεύεσθαι. Ὁ δὲ ἐπιμηκύνας τὴν φάλαγγα, ἦγεν ἐπὶ δύο τάξεις, παραγγείλας φανερῶς ὁρμᾶν ἐπὶ τὴν πόλιν. Θηβαῖοι, δείσαντες μὴ καταλάβοιντο τὰς Θήβας, ἔξω τῆς δυνάμεως οὔσης, ἀπολιπόντες τὰ στενὰ, διὰ τάχους ἐπανῆλθον ἐς τὴν πόλιν· Ἀγησίλαος δὲ ἀσφαλῶς τὸ στράτευμα διεπόρευσεν.

25 Ἀγησίλαος ἐς Θήβας ἐνέβαλε· Θηβαῖοι τὸ πεδίον διετάφρευσαν καὶ ἀπεχαράκωσαν· τοῦ χαρακώματος ἑκατέρωθεν δύο πάροδοι στεναί. Βουλόμενος Ἀγησίλαος παρελθεῖν, πλινθίον τάξας κοῖλον προῆγεν ἐπὶ τὴν πάροδον τὴν κατὰ τὸ εὐώνυμον, Θηβαίων ἐνταῦθα πάντων ἀντιταξαμένων. Ὁ δὲ μεταβαλόμενος ἀπ' οὐρᾶς ἐπὶ τὴν ἑτέραν πάροδον, τοὺς εἴργοντας οὐκ ἔχουσαν, εἴσω παρελθὼν, τὴν χώραν τεμὼν ἐπανῆλθεν οὐδενὸς ἀντιστάντος.

26 Ἀγησίλαος ἐστρατοπεδεύσατο Λαμψάκου πλησίον. Ἧκόν τινες ἐκ τῶν μετάλλων ἐκπεπηδηκότες Ἕλληνες ἀγγέλλοντες, ὡς ἄρα Λαμψακηνοῖς πάντες μεταλλεύουσιν οὓς ἂν λάβωσι. Τὸ στράτευμα ἠγανάκτησε, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος ὥρμησε διαρπασόμενον τὴν πόλιν. Ἀγησίλαος κωλῦσαι μὴ δυνάμενος, σῶσαι τὴν πόλιν βουλόμενος, ὡς ὑπεραγανακτῶν δὴ, ἐκέλευσεν αὐτοὺς δραμόντας ἐκκόψαι τὰς ἀμπέλους πρώτας· εἶναι γὰρ τῶν πρώτων Λαμψακηνῶν. Οἱ δὲ πρὸς τὸ ἐκκόπτειν ἐτράποντο· ὁ δὲ καιρὸν ἔσχε πέμψας μηνῦσαι Λαμψακηνοῖς, ὡς χρὴ τὴν πόλιν ἀσφαλῶς φυλάττειν.

27 Ἀγησίλαος, ἀντικαθημένων Λακεδαιμονίων καὶ Θηβαίων, μέσου [τοῦ] ποταμοῦ διείργοντος, ὁρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους διαβαίνειν τὸν Εὐρώταν προθυμουμένους, δεδοικὼς πλείονας τοὺς Θηβαίους ὄντας μετὰ τῶν συμμάχων, λογοποιοὺς καθῆκεν, ὡς ἄρα χρησμὸς εἴη, τοὺς προτέρους τὸν ποταμὸν διαβάντας ἡττᾶσθαι. Οὕτως μὲν δὴ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπισχὼν, ὀλίγους τῶν συμμάχων ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ καταλιπὼν καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτῶν τὸν Θάσιον Σύμμαχον, ἐντειλάμενος, Θηβαίων τὸν ποταμὸν διαβάντων, αὐτοὺς φεύγειν ὅτι τάχος, ἄλλους τινὰς ἐς ἐνέδραν κατέκρυψεν ἐν τοῖς κοίλοις χωρίοις, αὐτὸς δὲ τοὺς στρατιώτας ἐς ὀχυρὸν καὶ δασὺ χωρίον ἀγαγὼν ἐπέστησεν. Θηβαῖοι τοὺς περὶ Σύμμαχον ὀλίγους ὄντας ἰδόντες, θαρροῦντες, διαβάντες, φεύγοντας διώκοντες, ἐς τὴν ἐνέδραν ἐμπεσόντες ἀνηρέθησαν ἑξακόσιοι.

28 Ἀγησίλαος ἐς τὴν Μεσηνίαν ἐμβαλὼν ἔπεμψε κατάσκοπον. Τοῦ δὲ ἀγγείλαντος, ὡς οὐ μόνον οἱ Μεσήνιοι τῆς πόλεως ἔξω προΐασιν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυ-

ναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ ἐλεύθερα σώματα, ἀνέζευξεν, ὡς ἀπεγνωκότων τὸ ζῆν καὶ διὰ τοῦτο ἀνδρειοτέρως μαχουμένων.

29 Ἀγησίλαος, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι κατακλεισθέντες εἴσω τῆς Σπάρτης ὑπὸ Θηβαίων, οὐκ ἔφερον τὸ τειχήρεις μετὰ τῶν γυναικῶν φρουρεῖσθαι, ἀλλ' ἐπεξελθόντες, γενναῖόν τι δρῶντες ἢ κρατεῖν ἢ ἀποθανεῖν ᾑροῦντο, ἀπέτρεψεν αὐτοὺς ἀναμνήσας, ὅτι καὶ ἡμεῖς ποτε Ἀθηναίους τειχήρεις ἐποιήσαμεν· οἱ δὲ οὐκ ἠξίωσαν ἐπεξελθόντες αὐτοὺς ἀναλῶσαι πάντας, ἀλλὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν τειχῶν φύλακας καταστησάμενοι αὐτοὺς διεσώσαντο, τῶν πολιορκούντων πονηθέντων τῷ χρόνῳ καὶ αὐτῶν ἑκόντων ἀποστάντων.

30 Ἀγησίλαος ἐν Ἀσίᾳ λείαν ἦγε πολλὴν, τῶν βαρβάρων ἐπικειμένων καὶ τοξευόντων καὶ ἀκοντιζόντων· ὁ δ' ὅσους εἶχε τῶν αἰχμαλώτων βαρβάρους δεδεμένους μόνους προέταξε τοῦ στρατοπέδου. Οἱ προσκείμενοι, γνωρίσαντες τοὺς οἰκείους, ἐπαύσαντο ἀφιέντες τὰ βέλη.

31 Ἀγησίλαος, εἰς Μένδαν ἀττικίζουσαν λάθρα νυκτὸς παρελθὼν, τὸ καρτερώτατον τῆς πόλεως κατασχὼν, τῶν Μενδαίων ἀγανακτούντων καὶ σπουδῇ συνελθόντων εἰς ἐκκλησίαν, ἐπιστὰς, "Τί", ἔφη, "θορυβεῖσθε; οἱ γὰρ ἡμίσεις ὑμῶν κοινωνοῦσι τῆς προδοσίας τῶν ἐμοὶ καταλαβεῖν τὴν πόλιν παρασχόντων." Οἱ Μενδαῖοι, ἀλλήλους ὑπόπτους ἡγησάμενοι, τῆς ταραχῆς ἐπαύσαντο.

32 Ἀγησίλαος τοὺς ἐνδόξους καὶ πολυφίλους αἰχμαλώτους ἄνευ λύτρων ἀπεδίδου, ποιῶν αὐτοὺς ἀπίστους παρὰ τοῖς πολίταις.

33 Ἀγησίλαος ἐν ταῖς διαπρεσβείαις ἠξίου τῶν πο-

λεμίων τοὺς μάλιστα δυνατοὺς πέμπεσθαι πρὸς αὐτὸν, οἷς διαλέξηται περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων. Τούτοις ἐπὶ πλεῖστον συγγινόμενος καὶ κοινωνῶν ἑστίας καὶ σπονδῶν, ταῖς πόλεσι στάσιν ἐνεποίει διὰ τὰς τῶν πολλῶν ὑποψίας.

2. ΚΛΕΑΡΧΟΣ.

1 Κλέαρχος, πολλὴν στρατιὰν ἄγων, ἦλθεν ἐπὶ ποταμὸν τῇ μὲν εὐδιάβατον ἄχρι κνήμης, τῇ δὲ βαθὺν ἄχρι μαστοῦ· πρῶτον μὲν ἐπειρᾶτο κατὰ τὸ εὐδιάβατον ἄγειν. Τῶν πολεμίων ἀπωτέρω τοῦ ποταμοῦ σφενδονώντων καὶ τοξευόντων καὶ τοὺς διαβαίνοντας ἀνειργόντων, ὁ Κλέαρχος τοὺς ὁπλίτας ἤγαγε διὰ τοῦ βαθυτέρου, ἵνα τὸ μὲν πολὺ τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ κρύπτοιτο, τὰ δὲ ὑπερέχοντα τοῦ ὕδατος τῇ ἀσπίδι φυλάσσοιτο. Οἱ μὲν ὁπλῖται ἀσφαλῶς διαβαίνοντες ἀνέκρουσαν τοὺς πολεμίους· ἡ δὲ λοιπὴ στρατιὰ κατὰ τὸ εὔπορον τοῦ ποταμοῦ διῆλθεν ἀκωλύτως.

2 Κλέαρχος, Κύρου πεσόντος, ἀναχωρῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐστρατοπέδευεν ἐν κώμῃ τροφὴν ἄφθονον ἐχούσῃ. Τισσαφέρνης πρέσβεις πέμψας ἠξίου μένειν αὐτόθι τοὺς Ἕλληνας παραδόντας αὐτῷ τὰ ὅπλα. Κλέαρχος ὑπεκρίνατο προσίεσθαι τοὺς λόγους, ὅπως Τισσαφέρνης ἐλπίδι σπονδῶν ἐς τὰς κώμας διαπέμψειε τοὺς πολλοὺς τῶν Περσῶν. Ὁ μὲν δή, νομίσας εἶξαι τὸν Κλέαρχον, διέλυσε τὴν δύναμιν. Ὁ δέ, νύκτωρ τοὺς Ἕλληνας ἐξαγαγών, τῇ πορείᾳ προέλαβεν ἡμέραν ὅλην καὶ νύκτα, τοῦ Τισσαφέρνου βραδέως τοὺς διαλυθέντας συνάγοντος.

3 Κλέαρχος Κύρῳ μὲν συνεβούλευεν αὐτῷ μὴ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφορᾶν τὴν μάχην· μαχόμενον γὰρ

μηδὲν [ἂν] μέγα συμπρᾶξαι τῷ σώματι, παθόντα δὲ πάντας ἀπολιπεῖν τοὺς μετ' αὐτοῦ. Τὴν δὲ φάλαγγα τῶν Ἑλλήνων κατ' ἀρχὰς μὲν βάδην ἦγε, τῇ εὐταξίᾳ τοὺς βαρβάρους ἐκπλήττων· ὡς δὲ βέλους ἐντὸς ἤμελλεν εἶναι, δρόμῳ χρῆσθαι παρήγγειλεν, ὅπως μηδὲν ὑπὸ τῶν βελῶν βλάπτοιντο. Καὶ δὴ τὸ Ἑλληνικὸν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τοὺς Πέρσας ἐνίκησεν.

4 Κλέαρχος μετὰ τὸν Κύρου θάνατον, τῶν Ἑλλήνων κατασχόντων χώραν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν — ποταμὸς ἐκυκλοῦτο τὴν χώραν, ἐλαχίστῳ διειργομένην ἰσθμῷ μὴ νῆσον εἶναι — κωλύων ἔνδον στρατοπεδεύειν, ὡς οὐκ ἔπειθε, πεπλασμένον αὐτόμολον καθῆκεν ἀπαγγέλλοντα, "Βασιλεὺς τὸν ἰσθμὸν ἀπειλεῖ ἀποτειχίσαι". Τοῦτ' ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες καὶ πεισθέντες Κλεάρχῳ, στρατοπεδεύουσιν ἐκτὸς ἰσθμοῦ.

5 Κλέαρχος, λείαν ἄγων πολλήν, ἐπὶ λόφου καταληφθείς, περιχαρακευόμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων, δεομένων τῶν ἡγεμόνων διακινδυνεύειν, πρὶν ἅπαντα περιχαρακωθῆναι τὸν λόφον, θαρρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσεν, ὡς πρὸς ὀλίγους ἐσομένης διὰ τὸ χαράκωμα τῆς μάχης. Ἑσπέρας δὲ προσιούσης, καταλιπὼν τὴν λείαν κατὰ τὸ διαλεῖπον τοῦ χάρακος διεξεπαίσατο, τοὺς ἀπαντῶντας ἐν στενῷ κατακόπτων.

6 Κλέαρχος, λεηλατήσας Θρᾴκην, μὴ φθάσας ἐπανελθεῖν ἐς Βυζάντιον, ἐστρατοπέδευσε πλησίον ὄρους Θρᾳκίου. Τῶν δὲ Θρᾳκῶν ἀθροιζομένων, εἰδὼς ὅτι οἰνωθέντες, ἐκ τῶν ὀρῶν ὁρμώμενοι, νύκτωρ ἐπιθήσονται, προσέταξεν ἐν τοῖς ὅπλοις διατελεῖν καὶ τὰς ἐγέρσεις ποιεῖσθαι πυκνάς. Αὐτὸς δέ, νυκτὸς οὔσης ἀφεγγοῦς, λαβὼν μέρος τοῦ στρατεύματος ἐπεφαίνετο, τύπτων τὰ ὅπλα τὸν Θρᾴκιον τρόπον.

Οἱ δὲ, ὡς τῶν πολεμίων ἐπιφαινομένων, ἦσαν ἕτοιμοι πρὸς μάχην. Ἐν τούτῳ καὶ οἱ Θρᾷκες ἐπεφάνησαν, ὡς καθεύδοντας αἱρήσοντες· οἱ δὲ, ἐγρηγορότες καὶ ὡπλισμένοι, δεξάμενοι τοὺς ἐπιδραμόντας πλείστους αὐτῶν ἀπέκτειναν.

7 Κλέαρχος, ἀποστάντων Βυζαντίων ζημιωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἐς Λάμψακον κατέπλευσε ναῦς ἔχων τέσσαρας, καὶ διέτριβεν ἐνταῦθα, μεθύειν καὶ κωμάζειν προσποιούμενος. Ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ Θρᾳκῶν Βυζάντιοι· καὶ δὴ ἔπεμψαν τοὺς στρατηγοὺς δεησομένους τῆς ὑπὸ Κλεάρχου βοηθείας. Ὁ δὲ, ὡς ἀδυνάτως ἔχων διὰ τὴν οἰνοφλυγίαν ἐντυχεῖν αὐτοῖς, ἡμέρᾳ τρίτῃ προσήκατο, καὶ δεηθέντας οἰκτεῖραι φάσκων ὑπέσχετο συμμαχήσειν. Πληρώσας δὲ δὴ ναῦς δύο πρὸς ταῖς τέτταρσι κατέπλευσεν ἐς Βυζάντιον, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν συνεβούλευσε πάντας τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ὁπλίτας ἐπιβῆναι τῶν νεῶν, ὡς ἐπιθησομένους ὄπισθεν τοῖς Θρᾳξὶ, τοὺς δὲ κυβερνήτας ἀναχθέντας ἐπ᾽ ἀγκυρῶν σαλεύειν, ἔστ᾽ ἂν ἴδωσιν αἱρόμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ τὸ σημεῖον τῆς μάχης. Οὕτω δὴ πάντων ἀναχθέντων ὁ Κλέαρχος διψῆν ἔφη πρὸς τοὺς στρατηγοὺς, καὶ πλησίον ἰδὼν καπηλεῖον, μετ᾽ αὐτῶν εἰσελθὼν, φυλακὴν καταστήσας, ἔνδον ἀπέκτεινεν ἀμφοτέρους· καὶ συγκλείσας τὸ καπηλεῖον καὶ προστάξας τῷ καπήλῳ σιωπᾶν, τῶν στρατηγῶν ἀνῃρημένων, τῶν ὁπλιτῶν ἀνηγμένων, αὐτὸς τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας διὰ τάχους εἰσαγαγὼν κατέσχε τὸ Βυζάντιον.

8 Κλέαρχος ἐλεηλάτει τὴν Θρᾴκην καὶ πολλοὺς ἔκτεινε Θρᾳκῶν· οἱ δὲ πρέσβεις ἔπεμψαν δεησομένους διαλύσασθαι τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ, τὴν εἰρήνην ἐπιζήμιον ἡγούμενος, ἐκέλευσεν ἐκ τῶν Θρᾳκῶν νε-

κρῶν σώματα δύο ἢ τρία διατεμόντας τοὺς ὀψοποιοὺς ἀνακρεμάσαι· εἰ δὲ οἱ Θρᾷκες ἰδόντες ἔροιντο τὴν αἰτίαν, προσέταξε λέγειν, "Κλεάρχῳ δεῖπνον παρασκευάζεται." Ταῦτα οἱ πρέσβεις τῶν Θρᾳκῶν ἰδόντες φρίξαντες ἀνεχώρησαν, μηδὲν περὶ τῶν διαλύσεων εἰπεῖν ἔτι τολμήσαντες.

9 *Κλέαρχος, ὁπλίτας ἔχων ἐν πεδίῳ, προσκειμένων πολεμίων ἱππέων καὶ ἱπποκρατούντων, συνέταξε τὸ στρατόπεδον ὀκτὼ τὸ βάθος, καὶ κατέστησεν ἀραιοτέρους, ἢ κατὰ σχῆμα πλινθίου, καὶ παρήγγειλε τὸ ἐγχειρίδιον καθέντας ὑπὸ τὴν ἀσπίδα βαθύτατον ὀρύξαι βόθρον. Οἱ μὲν ὤρυξαν· ὁ δὲ τοὺς ὁπλίτας ἐπανήγαγεν ἐκ τῶν ὀρυγμάτων ἐς τὸ πρόσω τοῦ πεδίου. Τῶν δὲ πολεμίων ἱππέων ἐμπεσόντων, ἀναχωρεῖν ἐπὶ πόδα παρήγγειλεν ἕως τῶν ὀρυγμάτων· οἱ δὲ πολέμιοι, μηδὲν προειδότες, ἐπελαύνοντες τῇ ἵππῳ σφοδρῶς, ἐμπεσόντες τοῖς ὀρύγμασιν, ἔπιπτον ἐπ' ἀλλήλους· οἱ Κλεάρχιοι δὲ ἀνῄρουν τοὺς ἱππέας χαμαὶ κειμένους.*

10 *Κλέαρχος ἦν ἐν Θρᾴκῃ· νυκτερινοὶ φόβοι τὸ στράτευμα κατελάμβανον. Ὁ δὲ παρήγγειλεν, εἰ γένοιτο νύκτωρ θόρυβος, μηδένα ὀρθὸν ἀνίστασθαι· ὁ δὲ ἀναστὰς ὡς πολέμιος ἀναιρείσθω. Τὸ παράγγελμα τοῦτο ἐδίδαξε τοὺς στρατιώτας καταφρονῆσαι τοῦ νυκτερινοῦ φόβου, καὶ οὕτως ἐπαύσαντο ἀναπηδῶντες καὶ ταραττόμενοι.*

3. ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑΣ.

1 *Ἐπαμινώνδου τῆς γυναικὸς ἠράσθη Φοιβιάδας, φρουρῶν τὴν Καδμείαν· ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ τὴν πεῖραν ἐμήνυσεν. Ἐπαμινώνδας προσέταξεν αὐτῇ τὸν Φοιβιάδην φιλεῖν ὑποκρίνασθαι καὶ νύκτα συνθέσθαι,*

ὡς καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ γυναῖκας ἄλλας ἄξουσαν. Ταῦτα μὲν δὴ συνέθετο· αἱ δὲ ἧκον καὶ συνέπιον τοῖς περὶ τὸν Φοιβιάδαν ἄχρι μέθης. Καὶ ᾐτήσαντο πρὸς ὀλίγον ἐξελθεῖν ἐπί τινα θυσίαν νυκτερινὴν, ὡς αὐτίκα ἀναστρέφουσαι. Οἱ μὲν ἐπέτρεψαν, τοῖς θυρωροῖς προστάξαντες πάλιν αὐτὰς ἐσδέξασθαι· αἱ δὲ ὑπεξῆλθον. Πρὸς δὲ ταῖς πύλαις ἀγένειοι νεανίσκοι τὰς τῶν γυναικῶν ἐσθῆτας ἀλλαξάμενοι, καὶ μίαν αὐτῶν παραλαβόντες ἡγεμόνα τῆς ὁδοῦ τῆς ἔνδον, ἣ καὶ βραχέα λαλήσειν τοῖς πυλωροῖς ἔμελλεν, οὕτως ἄρα ἐπελθόντες τόν τε Φοιβιάδαν αὐτὸν, καὶ ὅσοι ἀμφ' αὐτὸν πάντας ἔκτειναν.

Ἐπαμινώνδας Θηβαίων ἡγεῖτο, Λακεδαιμονίων 2 (4) Κλεόμβροτος· Λεῦκτρα ἔνθα ἡ μάχη· τὸ μὲν ἔργον ἰσόρροπον ἦν. Ἐπαμινώνδας παρὰ Θηβαίων ᾐτήσατο, "Ἓν βῆμα χαρίσασθέ μοι, καὶ τὴν νίκην ἕξομεν." Ἐπείσθησαν, ἐνίκησαν. Οἱ Λάκωνες εἶξαν, καὶ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ.

Ἐπαμινώνδας ἐν Λεύκτροις προσῆγεν ἤδη τὴν 3 (2) φάλαγγα· Θεσπιεῖς ἐθελοκακοῦντες εἵποντο. Οὐκ ἠγνόησεν Ἐπαμινώνδας, ἀλλὰ ὅπως μὴ ταράττοιτο ἡ τάξις ἐν τῷ καιρῷ τῆς μάχης, ἐκήρυξε, "Βοιωτῶν ἀπιέναι τοῖς βουλομένοις ἐξέστω." Θεσπιεῖς μὲν αὐτοῖς ὅπλοις ἀπηλλάσσοντο· Ἐπαμινώνδας δὲ, τοῖς μείνασιν ὁπλίταις συντεταγμένοις καὶ προθύμοις χρησάμενος, εὐκλεῶς ἐνίκησεν.

Ἐπαμινώνδας ὑπερέβαλλεν ἐς Πελοπόννησον. Οἱ 4 (3) πολέμιοι, κατὰ τὸ Ὄνειον ἐμβαλόντος, ἐστρατοπεδεύοντο. Βροντὴ γίνεται, καὶ φόβος αἱρεῖ τοὺς στρατιώτας. Ὁ μὲν μάντις ἐπισχεῖν ἐκέλευεν. Ἐπαμινώνδας δὲ, Μηδαμῶς, ἔφη· τοὺς πολεμίους γὰρ ἐν τοιούτῳ χωρίῳ στρατοπεδεύσαντας ἐμβεβροντῆσθαι.

Ὁ λόγος τοῦ στρατηγοῦ θάρσος ἐνέδωκε τοῖς στρατιώταις, καὶ προθύμως ἠκολούθησαν.

5 *Ἐπαμινώνδας ἐνέβαλεν εἰς τὴν Λακωνικὴν, καὶ οἷός τε ἦν διαρπάσαι τὴν Λακεδαιμονίων πόλιν· ἀλλὰ μεταγνοὺς, οὐχ ἁψάμενος τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. Οἱ συνάρχοντες ἠπείλουν αὐτῷ δίκην· ὁ δὲ δείξας αὐτοῖς τοὺς συμμάχους Ἀρκάδας, Μεσηνίους, Ἀργείους, καὶ ὅσοι ἄλλοι Πελοποννήσιοι, "Εἰ Λακεδαιμονίους ἀναστάτους πεποιήκειμεν", ἔφη, "νῦν ἐχρῆν πᾶσιν ἂν τούτοις μάχεσθαι· ὡς καὶ νῦν συμμαχοῦσιν ἡμῖν, Λακεδαιμονίους καθαιροῦντες, οὐχὶ Θηβαίους αὔξοντες."*

6 *Ἐπαμινώνδας τοὺς Θηβαίους ἔπεισε τοῖς ἐπιδημοῦσι Λακεδαιμονίων ἐν τοῖς γυμνασίοις παλαίειν· οἱ δὲ, εὐκόλως καταβάλλοντες αὐτοὺς, ἐδιδάχθησαν καταφρονεῖν αὐτῶν, καὶ ὡς ἀνδρειότεροι τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον θαρροῦντες ἐξήνεγκαν.*

7 *Ἐπαμινώνδας ἀεὶ τὴν δύναμιν ἅμα ἡλίῳ προῆγε, δόξαν ἐμποιῶν ὡς ἐκ τοῦ διαφανοῦς διαμάχοιτο· ἐν δὲ Πελοποννήσῳ, νυκτὸς ἐπαναστὰς, προσέπεσεν ἀπροσδοκήτως Λακεδαιμονίοις ἔτι καθεύδουσιν.*

8 *Ἐπαμινώνδας ἡγεῖτο Θηβαίων, Κλεόμβροτος Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων, τετρακισμυρίων. Ἐδεδοίκεσαν οἱ Θηβαῖοι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων. Ἐπαμινώνδας θαρρεῖν αὐτοὺς ἔπεισε δυσὶ τεχνάσμασι. Παρεσκεύασεν ἄνδρα ἀγνῶτα, προελθοῦσιν αὐτοῖς τῆς πόλεως ἐστεφανωμένον καὶ ταινίας ἔχοντα πρῶτον ἀπαντῆσαι ἀγγέλλοντα· "Ὁ Τροφώνιός μοι προσέταξεν ἀπαγγεῖλαι Θηβαίοις, ὅτι νίκην δίδωσι τοῖς ἄρχουσι τῆς μάχης." Τῶν δὲ Θηβαίων θαρσησάντων καὶ τὴν τοῦ θεοῦ πρόσθεσιν προσκυνησάντων, Ἐπαμινώνδας ἐκέλευσε καὶ ἐς τὸ Ἡρακλεῖον ἐλθόντας προσεύξασθαι. Ἦν δὲ ἄρα καὶ πρὸς τὸν*

ἱερέα τοῦ Ἡρακλέους πάλαι προσυγκείμενον, τὸν μὲν νεὼν νύκτωρ ἀνοῖξαι, τὰ δὲ ἀνακείμενα ὅπλα καθελεῖν καὶ ἀποσμήξαντα παραθεῖναι τῷ θεῷ· καὶ αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ζακόρους ἐκ ποδῶν οἴχεσθαι, μηδενὶ μηδὲν ἀπαγγείλαντας. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται, σὺν ἡγεμόσιν ἐς τὸ ἱερὸν ἐλθόντες, εἶδον τὰς θύρας ἀνεῳγμένας, οὐδενὸς τῶν ζακόρων παρόντος, εἶδον δὲ καὶ τὰ ὅπλα τὰ παλαιὰ νεόσμηκτα καὶ λάμποντα ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, ἠλάλαξαν καὶ δαιμονίου θάρσους ἐνεπλήσθησαν, ὥσπερ τὸν Ἡρακλέα στρατηγὸν τῆς μάχης ἔχοντες. Οὕτω δὴ συνέβη τοῖς θαρσήσασι κρατῆσαι τῶν τετρακισμυρίων.

Ἐπαμινώνδας βουλόμενος ἐμβαλεῖν εἰς Λακεδαί- 9
μονα, ἐπειδὴ τὸ Ὄνειον κατεῖχε φυλακὴ Λακωνική, ἐνδειξάμενος ὡς μέλλων νυκτὸς παριέναι, τὸ στράτευμα κατεκοίμισεν ὑπ' αὐτῷ τῷ Ὀνείῳ. Οἱ δὲ τὴν πάροδον φρουροῦντες ἐν τοῖς ὅπλοις τὴν νύκτα ὅλην ἐταλαιπώρησαν ἐγρηγορότες. Ἐπεὶ δὲ ὑπέλαμψεν ἕως, ἀναστήσας τὸ στρατόπεδον Ἐπαμινώνδας ἐπέθετο τοῖς φύλαξιν ἐς ὕπνον τετραμμένοις, καὶ χειρωσάμενος αὐτοὺς ῥᾳδίως παρῆλθεν.

Ἐπαμινώνδας ἐπεχείρησε νυκτὸς καταλαβέσθαι 10
[τὴν] Λακεδαιμονίων πόλιν, ἐρήμην οὖσαν πολιτῶν. Ἀγησίλαος τὴν ἐπίθεσιν παρ' αὐτομόλων μαθών, συντόμως δραμὼν μετὰ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, φθάσας εἴσω τῆς πόλεως παρελθεῖν ἀνέμεινε τοὺς Θηβαίους· οἱ δὲ προσπεσόντες ἐξώσθησαν μετὰ βίας ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Ὡς δ' ἐν ἰσχυρῷ κινδύνῳ, ταραχωδῶς ἐμπεσόντες καὶ διὰ νυκτὸς φεύγειν βιασθέντες, ἀπέβαλον πολλοὶ τὰς ἀσπίδας, Ἐπαμινώνδας ἰδὼν τὸ γεγονός, οὐ βουλόμενος ἐλεγχθῆναι τοὺς ῥιψάσπιδας ἐκήρυξε, "Μηδεὶς τῶν ὁπλιτῶν αὐτὸς φερέτω τὴν

ἀσπίδα, ἀλλὰ διδότω τοῖς ὑπασπισταῖς ἢ τοῖς ἄλλοις ἀκολούθοις· αὐτοὶ δὲ μόνα τὰ δόρατα καὶ τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντες τῷ ἡγεμόνι ἕπεσθε." Οὕτως ἄρα τὸ πλῆθος ἔλαθον οἱ τὰ ὅπλα ἀποβαλόντες, καὶ προθυμότερον ὑπήκουον τῷ Ἐπαμινώνδᾳ πρὸς τοὺς μέλλοντας κινδύνους ἀντὶ τῆς εὐεργεσίας ταύτης.

11 Ἐπαμινώνδας Λακεδαιμονίοις παρετάσσετο· τῆς δὲ μάχης κρατερᾶς γενομένης, πολλῶν ἀμφοτέρωθεν πεσόντων, νυκτὸς γενομένης, [ἣ] τὸ τέλος τῆς νίκης ἀφείλετο, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἕκαστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν κατὰ λόχους καὶ μόρας [καὶ] ἐνωμοτίας καὶ συσσίτια στρατοπεδεύοντες, ἔμαθον τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων, καὶ οὕτως ἀθυμήσαντες ἐς ὕπνον ἐτράποντο. Θηβαίοις δὲ παρήγγειλεν Ἐπαμινώνδας καταστρατοπεδεύειν, ὡς ἔτυχον ἕκαστοι, καὶ μὴ ζητεῖν τοὺς λόχους μηδὲ τὰς τάξεις, ἀλλὰ ὡς τάχιστα δειπνοῦντας ἀναπαύεσθαι, ἄνδρα ἀνδρὶ ἐκ τῶν παρόντων ἐπιτηδείων ἐπαρκέσαντα. Συνέβη τοίνυν δειπνήσαντας αὐτοὺς διὰ τάχους ἀναπαύσασθαι· καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν, ἀγνοῆσαι τοὺς ἀπολωλότας, οὐκ ἐν τοῖς οἰκείοις συσσιτίοις, ἀλλὰ σποράδην δεδειπνηκότας. Εἰκότως ἄρα τῆς ὑστεραίας Θηβαῖοι μὲν παραταξάμενοι γενναιότεροι ἐκράτησαν· Λακεδαιμόνιοι δὲ διὰ τὸν θάνατον τῶν οἰκείων ἐῴκεσαν προηττημένοις.

12 Ἐπαμινώνδας Θηβαίους [ἑξακισχιλίους] ἦγεν ἐπὶ τετρακισμυρίους Σπαρτιατῶν καὶ τῶν συμμάχων. Τῶν δὲ πολιτῶν, οἷον εἰκὸς, δεδιότων τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τὴν δυσθυμίαν αὐτῶν ἰάσατο. Ἦν ἐν Θήβαις τὸ βρέτας τῆς Ἀθηνᾶς, τὸ μὲν δόρυ τῇ χειρὶ διειληφὸς τῇ δεξιᾷ, τὴν δὲ ἀσπίδα κειμένην ἔχον πρὸ τῶν γονάτων. Ὁ δὲ, νύκτωρ τεχνίτην ἐπαγαγὼν, μετεσχημάτισε τὸ ἄγαλμα καὶ τὴν θεὸν ἐποίησε διὰ

πόρπακος ἔχουσαν τὴν ἀσπίδα. Ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν ἐξόδου, τοὺς νεὼς ἅπαντας ἀνέῳξεν, ὡς θύσων ὑπὲρ τῆς στρατείας. Οἱ δὲ στρατιῶται, τὸ σχῆμα τῆς θεοῦ μεταβεβλημένον ἰδόντες, κατεπλάγησαν, ὡς τῆς Ἀθηνᾶς αὐτῆς ὁπλιζομένης κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ πολὺς ἦν Ἐπαμινώνδας ἐγκελευόμενος θαρρεῖν, ὡς τῆς θεοῦ τὴν ἀσπίδα κατὰ τῶν πολεμίων προβεβλημένης. Οὕτως ἀνεθάρρησαν οἱ Θηβαῖοι καὶ συμβαλόντες ἠγωνίσαντο λαμπρῶς, καὶ τοὺς πολλῷ πλείονας πολεμίους ἐνίκησαν.

Ἐπαμινώνδας πρὸς τῇ γεφύρᾳ τοῦ Σπερχειοῦ, 13
Θεσσαλῶν ἀντικαθημένων, ὁρῶν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ περὶ τὴν ἕω πολλὴν καὶ βαθεῖαν ὁμίχλην αἱρομένην, παρήγγειλεν ἑκάστῳ λόχῳ, δύο κομίσαι φορτία ξύλων, τὸ μὲν χλωρὸν, τὸ δὲ αὖον· καὶ περὶ μέσην νύκτα τὰ μὲν αὖα κάτωθεν, τὰ δὲ χλωρὰ ἄνωθεν [θέντας ὑφάψαι]. Ὁμοῦ νὺξ καὶ ὁμίχλη καὶ καπνός· ὁ μὲν ἀὴρ τοῖς πολεμίοις ἀόρατος ἦν· ὁ δὲ Ἐπαμινώνδας ἐπὶ τὴν γέφυραν διεβίβασε τοὺς στρατιώτας. Οἱ δὲ αὖ κατὰ μέσον τὸ πεδίον ὄντες, ὁπότε ὁ καπνὸς μετὰ τῆς ὁμίχλης διεσκεδάσθη, οἱ Θεσσαλοὶ τῆς διαβάσεως τῶν πολεμίων ᾔσθοντο.

Ἐπαμινώνδας, περὶ Τεγέαν διακινδυνεύων πρὸς 14
Λακεδαιμονίους, βουλόμενος ὑπερδεξίους καταλαβέσθαι τόπους, ἵνα λάθῃ τοὺς πολεμίους, προσέταξε τῷ ἱππάρχῳ μετὰ ἱππέων χιλίων ἑξακοσίων προϊππεῦσαι τῆς φάλαγγος, καὶ πυκνὰς ποιεῖσθαι τὰς ἀναστροφὰς τῇδε κἀκεῖσε. Ὡς δὲ πλεῖστον ἐπανέστησε κονιορτὸν, ἐπισκοτῶν ταῖς τῶν πολεμίων ὄψεσιν, ὁ μὲν ἔλαθε κατασχὼν τὰ ὑπερδέξια· οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, λήξαντος τοῦ κονιορτοῦ, τὸ γεγονὸς ἰδόντες ἐνόησαν τὴν αἰτίαν τῆς προϊππασίας.

15 *Ἐπαμινώνδας, προτρέπων Θηβαίους πρὸς αὐτοὺς ὁρμῆσαι Λακεδαιμονίους, μέγιστον ἔχιν συλλαβὼν ἔδειξεν αὐτοῖς, καὶ πάντων ἐναντίον τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου συντρίψας, "Ὁρᾶτε", ἔφη, "ὅτι τὸ λοιπὸν σῶμα ἄχρηστον, τῆς κεφαλῆς οἰχομένης· οὕτω δὴ αἱ τῶν πολεμίων κεφαλαί· ἣν μὲν τὸ Λακωνικὸν τοῦτο συντρίψωμεν, τὸ λοιπὸν σῶμα τῶν συμμάχων ἄχρηστον." Τούτῳ τῷ παραδείγματι Θηβαῖοι πεισθέντες, ὁρμήσαντες προθύμως ἐπὶ τὴν φάλαγγα τὴν Λακωνικὴν ἐτρέψαντο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων ἔφυγεν.*

4. ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ.

1 *Πελοπίδας ἐπολιόρκει πόλεις ἀπεχούσας ἀλλήλων ἑκατὸν εἴκοσι στάδια. Πλησίον ὢν τῆς ἑτέρας συνέταξεν, ἐπειδὰν προσάγῃ τοῖς τείχεσι, τέσσαρας ἱππεῖς ἐστεφανωμένους θέοντας ἥκειν, ἀγγέλλοντας τὴν ἑτέραν πόλιν ἑαλωκέναι. Ὁ δὲ ἀκούσας ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν δοκοῦσαν ἡττᾶσθαι, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν ὕλην πολλὴν ἀνάψας, καπνὸν ἤγειρε μέγαν, ἵνα τοῖς ἑτέροις ἐμποιήσῃ φαντασίαν πόλεως καταπεπρησμένης. Οἱ δὲ, ὡς εἶδον, καταπλαγέντες τὴν μέλλουσαν ἅλωσιν, σφᾶς αὐτοὺς τῷ Πελοπίδᾳ παρέδωκαν. Ὁ δὲ, τὴν παρὰ τούτων δύναμιν προσλαβὼν, ἐπὶ τὴν ἑτέραν πόλιν ἐλθὼν, κἀκείνην παρεστήσατο οὐκ ἔτι θαρροῦσαν ἀντιτάξασθαι. Οὕτως ἄρα τὴν μὲν εἰληφέναι δόξας, τὴν δὲ λαβὼν, ἀμφοτέρων ἐκράτησεν.*

2 *Πελοπίδας ἐν Θετταλίᾳ ποταμὸν διαβῆναι μὴ δυνάμενος ἐπικειμένων πολεμίων, στρατοπεδεύσας τοῦ ποταμοῦ πρόσθεν χάρακα περιεβάλετο· πολλὴν ὕλην τεμὼν, ἀναπαύσας τοὺς στρατιώτας νυκτὶ μέσῃ τὸν χάρακα κατέφλεξε. Τοῦ δὲ πυρὸς ἐπὶ μέγα αἰρο-*

μένου πανταχόθεν, οἱ μὲν πολέμιοι διώκειν ἐκωλύοντο· οἱ δὲ ἀμφὶ Πελοπίδαν ἀσφαλῶς τὸν ποταμὸν διῆλθον.

Θήβας ἐφύλασσε φρουρὰ Λακωνική, καὶ φρούραρ- 3
χος ἐπὶ τῆς Καδμείας ἐτέτακτο. Ἦν Ἀφροδίτης ἑορτή· αἱ μὲν γυναῖκες ἔπαιζον τῇ θεῷ· οἱ δὲ ἄνδρες ἀμφὶ ταύτας εἶχον. Ἔδοξε τῷ φρουράρχῳ τιμῆσαι τὴν θεόν· ἐκάλεσεν ἑταίρας. Ἔχων ξιφίδιον κρυπτὸν [Πελοπίδας] εἰσέρχεται, καὶ τὸν φρούραρχον ἀνελὼν ἠλευθέρωσε τὰς Θήβας.

5. ΓΟΡΓΙΔΑΣ.

Γοργίδας πρῶτος ἐν Θήβαις τὸν ἱερὸν λόχον 1
συνέταξεν. Ὁ λόχος ἦν ἐρασταὶ καὶ ἐρώμενοι τριακόσιοι. Φιλοῦντες γὰρ δὴ ἀλλήλους οὐκ ἄν ποτε φύγοιεν, ἀλλ' ἢ ὑπὲρ ἀλλήλων ἀποθάνοιεν, ἢ νικῷεν τοὺς πολεμίους.

Γοργίδας, ἱππεῖς ἔχων Θηβαίους, παρετάσσετο 2
*Φοιβίδᾳ πελταστὰς ἔχοντι· στενόπορον ἦν τὸ χωρίον. Γοργίδας, φεύγειν προσποιούμενος τοὺς πελταστὰς ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει· τῶν δὲ πολεμίων ἐγκειμένων, ὑπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐρυχωρίαν. Ἔνθα δὴ Γοργίδας, κράνος ἐπὶ δόρατος ἀνατείνας, σημεῖον ἔδωκεν ἀναστροφῆς. Ὡς δὲ ἐν πλατυτέρῳ χωρίῳ τὸ ἱππικὸν ἀνέστρεψε, τὴν ἐμβολὴν τῶν ἱππέων οὐ φέροντες οἱ πελτασταί, προτροπάδην ἐς Θεσπιὰς ἔφυγον, ἀφ' ὧν *** ἐν τῇ φυγῇ· Φοιβίδας δὲ διώκων αὐτίκα φεύγων ᾤχετο.*

6. ΔΕΡΚΥΛΛΙΔΑΣ.

Δερκυλλίδας ὤμοσε Μειδίᾳ τῷ τυράννῳ τῆς Σκήψεως, ἐφ' ᾧ τε προελθόντα ταχὺ καὶ ὁμιλήσαντα

πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἀφεῖναι. Καὶ δὴ ὁ μὲν τύραννος προῆλθε· Δερκυλλίδας δὲ προσέταξεν ἀνοῖξαι τὰς πύλας, εἰ δὲ μή, φονεύσειν αὐτὸν ἠπείλησεν. Ἐπεὶ δὲ φοβηθεὶς ἀνέῳξεν, "Ἀφίημί σε", ἔφη, "νῦν ἐς τὴν πόλιν· τοῦτο γὰρ ὤμοσα· κἀγὼ δὲ μετὰ τῆς ἐμῆς δυνάμεως εἰσέρχομαι."

7. ΑΛΚΕΤΑΣ.

Ἀλκέτας Λακεδαιμόνιος, ἀπὸ Ἱστιαίας δρμώμενος, βουλόμενος λαθεῖν, πεπληρωκὼς ναῦς πολλάς, καθελκύσας τριήρη μίαν καὶ ἐς ταύτην ἀνὰ μέρος ἐμβιβάζων τοὺς στρατιώτας, ἵνα δοκοίη τοῖς πολεμίοις ἓν σκάφος ἔχειν, ἤσκει τῶν τριήρων ἁπασῶν τὰ πληρώματα.

8. ΑΡΞΙΛΑΙΔΑΣ.

Ἀρξιλαΐδας ὁ Λάκων, μετὰ στρατεύματος διαπορεύεσθαι μέλλων ὁδὸν ὕποπτον, ὃ μὴ προῄδει γενόμενον, ἐλογίζετο δὲ δύνασθαι γενέσθαι, τοῦτο ὡς προεγνωκὼς ἀπήγγειλε τῷ πλήθει, καὶ προσέταξε διεσκευασμένους πρὸς μάχην ὁδοιπορεῖν, ὡς τῶν πολεμίων λοχώντων. Κατὰ τύχην δὲ εὑρεθέντος μεγάλου λόχου, ὡς ἂν οὐ προειδόσι τὴν τῶν πολεμίων παρασκευήν, αὐτὸς φθάσας ἐπέθετο καὶ ῥᾳδίως ἅπαντας διέφθειρε τοὺς ἐνεδρεύσαντας, τῷ προπαρεσκευάσθαι καταστρατηγήσας.

9. ΙΣΙΔΑΣ.

Ἰσίδας ὁ Λάκων μετὰ τὴν περὶ Λεῦκτρα συμφοράν, Γύθιον, τὸ τῆς Σπάρτης ἐπίνειον, Θηβαίων ἔμφρουρον ποιησάντων, ἑκατὸν ἡλικιώτας κοινωνοὺς προσλαβών, λίπα τε ἐποίησεν αὐτοὺς ἀλείψασθαι

καὶ στεφάνους ἐλαίας περιθέσθαι, καὶ ξίφος ὑπὸ μάλης ἔχοντας ἕπεσθαι. Αὐτὸς μὲν δὴ γυμνὸς ἐξῆλθε δρόμῳ πολλῷ· οἱ δὲ ἡλικιῶται γυμνοὶ συνέθεον. Τῶν δὲ Θηβαίων ὑπὸ τοῦ σχήματος ἀπατηθέντων, καὶ γυμνοὺς καὶ παίζοντας δεξαμένων, οἱ Λάκωνες τὰ ξίφη σπασάμενοι τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ ἐξέβαλον, καὶ τὸ Γύθιον αὐτοὶ κατέσχον.

10. ΚΛΕΑΝΔΡΙΔΑΣ.

Κλεανδρίδας, ἐπὶ Τέριναν ἀγαγὼν τὴν στρατιὰν 1
ὁδὸν κοίλην, λάθρα προσπεσεῖν ἐπεχείρησε τοῖς Τεριναίοις· οἱ δὲ, προαισθόμενοι δι' αὐτομόλων, σπεύσαντες ἐπὶ τὴν ὁδὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἐγένοντο τοῦ Κλεανδρίδου. Ὁ δὲ, τῶν στρατιωτῶν ἀθύμως ἐχόντων, θαρρεῖν αὐτοὺς κελεύσας τὸν κήρυκα διὰ τῆς στρατιᾶς ἦγε, προστάξας ἀναβοᾶν, Ὃς ἂν Τεριναίων τὸ σύνθημα λέγῃ τὸ προκείμενον, τοῦτον φίλον ἡγεῖσθαι. Ἀκούσαντες οἱ Τεριναῖοι τοῦ συντάγματος ὑπόπτως ἔσχον, ὡς δὴ σφῶν αὐτῶν ὄντας τινὰς προδότας, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς τὴν ταχίστην ἀπαλλαγεῖσι φυλάττειν τὴν πόλιν. Οἱ μὲν ἐξαπατηθέντες ἀπεχώρουν. Κλεανδρίδας δὲ ἀκινδύνως ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τὴν στρατιὰν, καὶ προσέτι λεηλατήσας τὴν χώραν ἀσφαλῶς ἀπηλλάγη.

Κλεανδρίδας, Θουρίων ἡγούμενος, μάχῃ νικήσας 2
Λευκανοὺς, μετὰ τὴν νίκην ἦγε τοὺς Θουρίους ἐπὶ τὸν τόπον τῆς μάχης, δεικνύων αὐτοῖς, ὅτι αὐτοὶ μὲν, ἐν τῷ αὐτῷ μείναντες, διὰ τοῦτο ἐνίκησαν, οἱ πολέμιοι δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων πεσόντες, τοῦτο ἔπαθον τῷ μὴ μένειν, ἀλλὰ διεσπάσθαι. Ταῦτα διεξιόντος πρὸς τοὺς Θουρίους, ἐπεφάνησαν οἱ Λευκανοὶ πολλῷ πλείονα

δύναμιν ἔχοντες. Ὁ δὲ ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς στενόπορον χωρίον ὑπεξήγαγε τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν, ἵνα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων ἀχρεῖον κατασκευάσας, ἴσους τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐν τῇ στενότητι τοῦ τόπου πρὸς τὸν κίνδυνον καταστήσῃ· καὶ δὴ πάλιν Λευκανοὺς ἐνίκησαν οἱ Θούριοι.

3 *Κλεανδρίδας τοὺς ἀρίστους Τεγεατῶν λακωνίζειν ὑποπτευομένους ἐποίησεν ὑποπτοτέρους, τὰ τούτων χωρία μόνον μὴ δῃώσας, τὰ δὲ τῶν ἄλλων λυμηνάμενος. Οἱ μὲν οὖν Τεγεᾶται σὺν πολλῇ ὀργῇ τοὺς ἄνδρας ἐς δίκην προδοσίας ὑπήγαγον· οἱ δέ, ἁλῶναι δείσαντες, τὴν ψῆφον προλαβόντες προέδωκαν τὴν πόλιν, τὴν ψευδῆ ὑποψίαν ἀληθῆ ποιῆσαι φόβῳ βιασθέντες.*

4 *Κλεανδρίδας, Λευκανοῖς πολεμῶν, ὑπερέχων ἡμιολίῳ πλήθει, λογισάμενος ὡς, εἰ φανερὸν τὸ πλῆθος γένοιτο τοῖς πολεμίοις, ἀναχωρήσουσι [μὴ] διακινδυνεύσαντες, τὴν φάλαγγα συνήγαγεν ἐς βάθος. Ἐπεὶ δὲ Λευκανοί, καταφρονήσαντες ὡς ὀλίγων, ἐπὶ μῆκος ἐξέτειναν τὰ ζυγά, ὑπερφαλαγγῆσαι πειρώμενοι καὶ βουλόμενοι *** καὶ· ἣν αὐτοῖς ἡ ἀναχώρησις ἡπλωμένης τῆς φάλαγγος παρήγγειλε τοὺς ἐπιστάτας μεταβαίνειν εἰς παραστάτην· πολλῷ δὲ ποιήσας ὑπερμηκεστέραν τὴν τάξιν ὑπερεφαλάγγησε τοὺς Λευκανούς. Οἱ δὲ κυκλωθέντες, βαλλόμενοι πανταχόθεν, πάντες ἀπώλοντο πλὴν ὀλίγων, οἳ διεσώθησαν αἰσχρῶς φεύγοντες.*

5 *Κλεανδρίδας, Θουρίοις ἐλάττοσιν οὖσι παραγγέλλων μὴ συμβάλλειν πλήθει πολεμίων, ἔφη, "Ὅπου μὴ ἐξαρκεῖ ἡ λεοντῆ, τότε χρὴ καὶ τῆς ἀλωπεκῆς προσράπτειν."*

11. ΦΑΡΑΚΙΔΑΣ.

Φαρακίδας, Καρχηδονίων ἐφορμούντων Συρακούσαις, περιπεσὼν κατὰ τὸν πλοῦν Καρχηδονίαις τριήρεσι καὶ ἀπὸ τούτων ἐννέα λαβὼν, ὅπως ἡσυχάσειαν οἱ Καρχηδόνιοι καταπλέοντος, ἐς τὰς αἰχμαλώτους τριήρεις τὰς ἐννέα ἀνεβίβασε τοὺς ἰδίους ἐρέτας καὶ στρατιώτας· Καρχηδόνιοι γνωρίζοντες τὰ οἰκεῖα σκάφη, προσπλέοντας αὐτοὺς τῷ λιμένι τῶν Συρακουσίων οὐκ ἐκώλυσαν.

12. ΔΗΙΦΟΝΤΗΣ.

Δηΐφόντης τοῖς Δωριεῦσι συνέταξεν ἐκκαλεῖσθαι τοὺς Ἀργείους ἐς μάχην. Αὐτὸς δὲ τῶν νεῶν ἐπιβὰς ὑπὸ λόφῳ τινὶ περιωρμίσατο, ἔνθα οὐκ ἦν κάτοπτος. Σκοπὸς ἤγγειλε, "Δωριεῖς μὲν περιελαύνουσι λείαν, Ἀργεῖοι δὲ ἐκβοηθοῦσι τὸ στρατόπεδον καταλιπόντες." Δηΐφόντης καὶ οἱ σύμμαχοι, τῶν νεῶν ἐκδραμόντες, ἔρημον αἱροῦσι τὸ στρατόπεδον. Ἀργεῖοι, πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν ἑαλωκότων, ἐφ' ᾧ τε σῶσαι τούτους, τήν τε χώραν καὶ τὰς πόλεις Δωριεῦσι παρέδωκαν.

13. ΕΥΡΥΠΩΝ.

Εὐρυπῶν βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ὁρῶν τὸν πρὸς Ἀρκάδας πόλεμον μηκυνόμενον, στάσιν αὐτοῖς ἐμποιῆσαι μηχανώμενος κήρυκα ἔπεμψεν ἀγγέλλοντα, "Λακεδαιμόνιοι παύονται πολεμοῦντες, ἐὰν τοὺς ἐναγεῖς ἐξελάσητε." Τούτους δὲ εἶναι τοὺς Ἆγιν ἀνῃρηκότας. Οἱ δὴ τοῦ φόνου τὴν αἰτίαν ἔχοντες, προσδοκῶντες ὑπὸ τοῦ δήμου διωχθήσεσθαι διὰ τὴν τῆς εἰρήνης ἐπιθυμίαν, σὺν ἐγχειριδίοις ἐλθόντες ἀπέ-

σφαξαν ὅσους ἠδύναντο· πολλοὺς [δούλους] δὲ καὶ συμμάχους προσεποιήσαντο, τὴν ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. Οἱ δὲ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντες συνετάχθησαν, ὥστε δίχα διαιρεθέντες, ὁπλισάμενοι, προελθόντες παρετάξαντο· οἱ δὲ τὰ τοῦ δήμου φρονοῦντες ἡττηθέντες, πρὸς μέρος τι τοῦ τείχους καταφυγόντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες Λακεδαιμονίους ἐδέξαντο. Οἱ δὲ κατέσχον τῇ στάσει Μαντίνειαν, ἧς τῷ πολέμῳ κρατεῖν οὐκ ἠδυνήθησαν.

14. ΕΦΟΡΟΙ.

1 Οἱ Ἔφοροι, μηνυθέντος ἐπιβουλεύειν Κινάδωνα, συλλαβεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει συμφέρειν οὐχ ἡγούμενοι, τῶν ἱππέων τινὰς κρύφα προπέμψαντες ἐς Αὐλῶνα τῆς Λακωνικῆς οὐ πρὸ πολλοῦ, τὸν Κινάδωνα καλέσαντες μετὰ δύο στρατιωτῶν ἐς Αὐλῶνα ἔπεμψαν, ὡς ἐπὶ πρᾶξιν ἀπόρρητον. Ὡς δὲ ἀφίκετο, οἱ προπεμφθέντες ἱππεῖς, συλλαβόντες αὐτὸν, στρεβλώσαντες, μαθόντες τοὺς κοινωνοὺς τῆς ἐπαναστάσεως ἐπέστειλαν τοῖς Ἐφόροις. Οἱ δὲ μαθόντες τοὺς μηνυθέντας ἄνευ ταραχῆς ἀπέκτειναν, οὐ παρόντος τοῦ μεμηνυκότος.

2 Οἱ Ἔφοροι, πυθόμενοι τοῖς Παρθενίαις σημεῖον συγκείμενον, ὅταν μέλλωσιν ἄρχεσθαι τῆς ἐπαναστάσεως, ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς πῖλον ἀνασχεῖν, προσέταξαν τῷ κήρυκι ἀναγορεῦσαι· "Οἱ τὸν πῖλον αἴρειν μέλλοντες ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄπιτε." Τούτου δὲ κηρυχθέντος, οἱ κοινωνοῦντες τῆς ἐπιθέσεως ἐπέσχον, ὡς προεγνωσμένης τῆς πράξεως.

Cap. 14. §. 2. Ex Ephoro coll. Strab. 6, 427.

15. ΙΠΠΟΔΑΜΑΣ.

Ἱπποδάμας ὑπὸ Ἀρκάδων ἐν Πρασιαῖς ἐπολιορκεῖτο. Λιμὸς ἦν· οἱ Σπαρτιᾶται κήρυκα ἔπεμψαν· εἴσω παρελθεῖν Ἀρκάδες οὐκ ἐπέτρεψαν. Ἱπποδάμας ἀπὸ τοῦ τείχους τῷ κήρυκι ἀπεκρίνατο, "Τοῖς Ἐφόροις ἄγγελλε, τὴν γυναῖκα λύειν τὴν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Χαλκιοίκου δεδεμένην." Οἱ μὲν Ἀρκάδες οὐκ ἐνόησαν· οἱ δὲ Λάκωνες συνῆκαν ὅτι λιμὸν λύειν ἐπιστέλλοι. Ἦν γὰρ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Χαλκιοίκου ἀνακειμένη Λιμοῦ γραφὴ, γυνὴ γεγραμμένη, ὠχριῶσα, λεπτὴ, τὼ χεῖρε ὀπίσω δεδεμένη· ὥστε τὸ ἀφανὲς τοῖς πολεμίοις, φανερὸν τοῖς πολίταις Ἱπποδάμαντος ἦν.

16. ΓΑΣΤΡΩΝ.

Γάστρων Λακεδαιμόνιος, μέλλων ἐν Αἰγύπτῳ συμβαλεῖν τοῖς Πέρσαις, μετενέδυσε τὰς πανοπλίας, καὶ τὰς μὲν τῶν Ἑλλήνων τοῖς Αἰγυπτίοις, τὰς δὲ τῶν Αἰγυπτίων τοῖς Ἕλλησι περιέθηκε. Κρύψας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τοῖς ἕλεσι, παρατάξας προῆγε τοὺς Ἕλληνας. Τῶν δὲ οὐδὲν ἐνδιδόντων, ἀλλ' εἰς τοὔμπροσθεν βιαζομένων καὶ προθύμως κινδυνευόντων, ἐξανέστησε τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τοῖς ὅπλοις τοῖς Ἑλληνικοῖς. Ἰδόντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ τοὺς Ἕλληνας ὑπονοήσαντες ἐπιέναι, λύσαντες τὴν τάξιν ἔφευγον.

17. ΜΕΓΑΚΛΕΙΔΑΣ.

Μεγακλείδας συμφυγὼν ἐς ὄρος δασὺ, πολιορκούμενος, διελὼν τοῦ στρατεύματος, ὃ μὲν ἀχρεῖον ἦν καὶ βαρύτερον, φεύγειν ἐκέλευσε διὰ τῆς ὕλης, εἰδὼς ὅτι φανερὸν ἔσται τοῖς πολεμίοις. Οἱ μὲν ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας· ὁ δὲ, τὴν εὔχρηστον καὶ

γενναίαν δύναμιν ἔχων, ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τῆς ὕλης τραπόμενος, ὑπεξέφυγεν ἀσφαλῶς.

18. ΑΡΜΟΣΤΗΣ.

Ἁρμοστὴς Λακεδαιμόνιος ὑπὸ Ἀθηναίων ἐπολιορκεῖτο, δυοῖν ἔτι λοιπὸν ἡμερῶν ἔνδον ἔχων τροφάς. Κήρυξ ἧκε Σπαρτιάτης· οὐ συνεχώρουν Ἀθηναῖοι βαδίζειν εἴσω τείχους, ἀλλὰ πρὸ τοῦ τείχους λέγειν ἃ βούλοιτο, πάντων ἀκουόντων. Ὁ κήρυξ, "Θαρρεῖν", ἔφη, "κελεύουσί σε Λακεδαιμόνιοι καὶ προσδέχεσθαι βοήθειαν διὰ τάχους·" ὁ δὲ Ἁρμοστὴς, "Μὴ πάνυ", ἔφη, "σπεύσητε βοηθοῦντες· τροφὰς γὰρ ἔχω πέντε μηνῶν ἔτι." Ἀθηναῖοι, καὶ γὰρ χειμὼν προσῄει, [πρὸς] μακρὰν καὶ χειμερινὴν πολιορκίαν ἀπαγορεύσαντες, καὶ δὴ διαλύσαντες τὸ στρατόπεδον ᾤχοντο.

19. ΘΙΒΡΩΝ.

Θίβρων, ἐν Ἀσίᾳ χωρίον πολιορκῶν, τὸν φρούραρχον ἔπεισεν ἐπὶ συνθήκας προελθεῖν ὀμόσας, εἰ μὴ συντίθοιντο, πάλιν αὐτὸν ἐς τὸ φρούριον καταστήσειν. Ὁ μὲν προῆλθε καὶ λόγων ἐκοινώνησεν· οἱ δὲ τοῦ φρουρίου φύλακες διαλύσεως ἐλπίδι ῥαθυμότερον εἶχον. Ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ προσβαλόντες οἱ Θιβρώνειοι κατὰ κράτος αἱροῦσι τὸ χωρίον. Θίβρων δὲ, τὸν φρούραρχον ἐς τὸ χωρίον ἀγαγὼν κατὰ τοὺς ὅρκους, προσέταξεν αὐτὸν ἔνδον ἀναιρεθῆναι.

20. ΔΗΜΑΡΑΤΟΣ.

Δημάρατος, ἐπιστέλλων Σπαρτιάταις περὶ τῆς Ξέρξου στρατείας, ἐς πτύχα ἀκήρωτον τὴν ἐπιστολὴν

γράψας ἐπεκήρωσεν, ἵνα ὡς ἄγραφος διὰ τῶν φυλάκων κομισθῇ.

21. ΗΡΙΠΠΙΔΑΣ.

Ἡριππίδας, ἀφικόμενος εἰς Ἡράκλειαν τὴν Τραχινίαν, συναγαγὼν ἐκκλησίαν, περιστήσας τοὺς ὁπλίτας ἐκήρυξε τοὺς Τραχινίους καθίσαι χωρίς. Οἱ μὲν ἐκάθισαν· ὁ δὲ ἐκέλευσεν αὐτοὺς, περὶ ὧν ἀδικοῦσι, Λακεδαιμονίοις κρίσιν ὑποσχεῖν, ὡς νόμιμόν ἐστιν ἐν τῇ Σπαρτιάτιδι, δεθέντας. Ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν δεθέντες ἔξω πυλῶν ἤχθησαν, καὶ δὴ πάντες ἀνῃρέθησαν.

22. ΙΣΧΟΛΑΟΣ.

Ἰσχόλαος ἐν Αἴνῳ, πλησίον ὁρῶν Ἀθηναίους ἐφορ- 1
μοῦντας ναυσὶ πολλαῖς, δεδοικὼς μὴ νύκτωρ ἐπιπλεύσαντες πολλὰ τῶν πλοίων αὐτοῦ μετὰ βίας ἀποσπάσωσι, πρὸς τὸν πύργον τὸν ἐπὶ τοῦ χώματος ἅπαντα προσαγαγὼν ἔδησεν ἐκ τῶν ἱστῶν· τὰ δὲ πορρωτέρω σχοινίοις ἐκ τῶν πλοίων συνῆψεν, ὥστε τὸν σύνδεσμον εἶναι δι' ἀλλήλων. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νυκτὸς ἐπελθόντες, ἀφέλκειν πειρώμενοι, τῶν πλοίων οὐδὲν ἀπέσυραν· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Αἴνου, τῶν φυλάκων ἀγγειλάντων, ἐπεξελθόντες ἐδίωξαν τοὺς Ἀθηναίους, οἱ μὲν ἀπὸ τῆς γῆς, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν.

Ἰσχόλαος ἐν ὁδῷ, κατὰ μὲν θάτερον ἀποκρήμνῳ 2
καὶ σφαλερᾷ, κατὰ θάτερον δὲ ὄρος ἐχούσῃ, ὃ κατεῖχον οἱ πολέμιοι, πνεύματος γενομένου μεγάλου τὴν ὕλην ἐνέπρησεν· ὥστε τῶν παραφυλαττόντων πολεμίων ὑπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ πυρὸς διωχθέντων, κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἀσφαλῶς τὴν δύναμιν ἤγαγεν.

3 *Ἰσχόλαος ὑπὸ Χαβρίου πολιορκούμενος ἐν Δρυΐ, μέλλοντος προσάγειν τοὺς κριοὺς, αὐτὸς φθάσας μέρος κατέβαλε τοῦ τείχους· ἄμφω μηχανώμενος, τοῖς μὲν αὐτοῦ στρατιώταις ἀνδρειότερον ἀγωνίσασθαι τὸ τοῦ τείχους ὀχυρὸν οὐκ ἔχουσι, τοῖς δὲ πολεμίοις τὸ καταπεφρονῆσθαι τὴν παρασκευὴν τῶν πολιορκητικῶν μηχανημάτων. Ἀμέλει τὴν ἑκούσιον ἀποτείχισιν φοβηθέντες παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν οὐκ ἐθάρσησαν.*

4 *Ἰσχόλαος, προσκαθημένων Ἀθηναίων πυθόμενος εἶναί τινας τῶν φυλάκων τοὺς προδιδόντας, νύκτωρ ἐφοδεύων τὰς φυλακὰς ἑκάστῳ τῶν φυλάκων παρέζευξε τῶν μισθοφόρων ἕνα. Τοῦτο πράξας ἀταράχως ἔφυγε τῆς προδοσίας τὸν κίνδυνον.*

23. ΜΝΑΣΙΠΠΙΔΑΣ.

Μνασιππίδας ὀλίγον πλῆθος ἦγεν. Ἐπεὶ δὲ νυκτὸς ἐπέθεντο πολέμιοι, τοὺς ψιλοὺς καὶ τοὺς σαλπιγκτὰς ἐκέλευσεν ἐν τῷ σκότῳ περιελθόντας ὄπισθεν τῶν ἐπιτιθεμένων σημαίνειν τὸ πολεμικὸν καὶ ἀκροβολίζεσθαι. Οἱ δὲ, ὡς ὑπὸ πλήθους πολλοῦ κυκλούμενοι, διὰ τάχους ἀνεχώρησαν.

24. ΑΝΤΑΛΚΙΔΑΣ.

Ἀνταλκίδας, ἐν Ἀβύδῳ μετὰ ναυτικοῦ πλείονος διατρίβων, Ἀττικὰς τριήρεις ὁρμούσας ἐν Τενέδῳ μαθὼν φοβουμένας ἐς Βυζάντιον διαπλεῦσαι πρὸς Ἰφικράτην, ἀγγείλαντος τινὸς ὡς Ἰφικράτης πολιορκοίη Χαλκηδονίους φίλους ὄντας, παρήγγειλεν ἀποπλεῖν ἐς Χαλκηδόνα, καὶ ἀναχθεὶς ἐνήδρευσε περὶ τὴν Κυζικηνήν. Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τενέδου, τὴν ἀναγωγὴν τὴν Ἀνταλκίδου πυθόμενοι, κατὰ τάχος ἐπειρῶντο πρὸς

τὸν Ἰφικράτην πλεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο κατὰ τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις, οὐχ ὁρωμένας, ἀλλὰ ἀφανῶς ἐφορμούσας, Ἀνταλκίδας ἄφνω προσπεσὼν ταῖς Ἀττικαῖς τὰς μὲν κατέδυσε, τῶν δὲ πλειόνων ἐκράτησεν.

25. ΑΓΗΣΙΠΟΛΙΣ.

Ἀγησίπολις Μαντίνειαν ἐπολιόρκει μετὰ τῶν συμμάχων, οἳ, πρὸς (τοὺς) Μαντινεῖς εὖ διακείμενοι, διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἄρχειν τῆς Ἑλλάδος, εἵποντο μὲν ἐπὶ τὸν πόλεμον, κρύφα δὲ εἰσέπεμπον τοῖς Μαντινεῦσι νυκτὸς ὧν ἐδέοντο. Ἀγησίπολις, μαθὼν τὰ δρώμενα, κύνας περὶ τὸ στρατόπεδον ἠφίει πολλοὺς, πλείονας δὲ κατὰ τὸ μέρος τὸ πρὸς τὴν πόλιν, ὅπως μηδεὶς αὐτομολοίη, φυλαττόμενος ὑπὸ τῶν κυνῶν ἁλῶναι.

26. ΣΘΕΝΙΠΠΟΣ.

Σθένιππος Λάκων, ζημιωθεὶς χρήμασιν ὑπὸ τῶν Ἐφόρων προσποιητῶς, αὐτομολῆσαι πρὸς τοὺς Τεγεάτας ὑποκρινάμενος, δεξαμένων αὐτὸν ὡς αἰτίαν ὀργῆς δικαίας ἔχοντα, τοὺς διαπολιτευομένους τῷ ἄρχοντι αὐτῶν Ἀριστοκλεῖ διαφθείρας μετὰ τούτων, πομπῆς οὔσης, θύειν αὐτὸν μέλλοντα προσπεσὼν ἀπέκτεινεν.

27. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΔΑΣ.

Καλλικρατίδας Κυρηναῖος, τὸν τὴν ἄκραν Μα- 1
γνησίας φυλάττοντα [ᾔτησε τραυματίας] αὐτοῦ δέξασθαι τέσσαρας. Τοῦ δὲ ἐπιτρέψαντος, ἕκαστον θωρακίσας κατέκλινε, σπάθας αὐτοῖς παραθεὶς, χλανίδα ἐπιβαλὼν ἄνωθεν. Ἐπεὶ δὲ, κλίνας τέσσαρας φέροντες,

ἔνδον πυλῶν ἐγένοντο εἴκοσιν ὁμοῦ νεανίαι ὡπλισμένοι, τοὺς φύλακας ἀποσφάξαντες τὴν ἄκραν κατέσχον.

2 *Καλλικρατίδας, ἐν Μαγνησίᾳ πολιορκούμενος, τῶν πολεμίων κριοὺς προσαγόντων τοῖς τείχεσιν, αὐτὸς κατὰ τὸ ἀπρόσμαχον τοῦ τείχους παραρρήξας τοῦ πύργου μέρος, παραφυλάξας τὸν καιρὸν τῆς τῶν προσβαλλόντων διαδοχῆς περιῆλθε τὸ τεῖχος, καὶ κατὰ νώτου προσπεσὼν πολλοὺς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν, οὐκ ὀλίγους δὲ ἐζώγρησε· μετὰ δὲ τὴν νίκην τὸ τεῖχος ἀνῳκοδόμησεν.*

28. ΜΑΓΑΣ.

1 *Μάγας, ἀπὸ Κυρήνης ἐκστρατεύων, κατέλειπε μὲν καὶ τῶν φίλων τοὺς φρουρήσοντας τὴν πόλιν, ὄργανα δὲ καὶ βέλη καὶ μηχανήματα κατέκλειεν εἴσω τῆς ἄκρας, ἀφῄρει δὲ καὶ τῶν τειχῶν τὰς ἐπάλξεις, ὅπως εἴ τινες νεωτερίσειαν, ἀνεῳγυῖαν ἔχοι τὴν διὰ τῶν πυλῶν εἴσοδον.*

2 *Μάγας, Παραιτώνιον κατασχὼν, συνέταξε τοῖς φρυκτωροῖς πυρσὸν φίλιον αἴρειν ἑσπέρας, καὶ πάλιν βαθέος ὄρθρου τὸν αὐτόν. Τῇ τῶν πυρσῶν ἀπάτῃ προῆλθε τῆς χώρας ἄχρι τοῦ Χῖ καλουμένου.*

29. ΚΛΕΩΝΥΜΟΣ.

1 *Κλεώνυμος, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, Τροιζῆνα πολιορκῶν, κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως ὀξυβελεῖς περιστήσας ἐκέλευσεν ἀφιέναι, τοῖς βέλεσιν ἐπιγράψας, "Ἥκω τὴν πόλιν ἐλευθερώσων." Ἔχων δὲ καὶ Τροιζηνίους αἰχμαλώτους ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων. Οἱ μὲν αἰχμάλωτοι εἴσω παρελθόντες εὐηγγελίζοντο. Εὐδαμίδας δὲ, στρατηγὸς Κρατεροῦ, φρουρῶν τὴν πόλιν τοῖς νεωτερίζουσι παρετάττετο. Καὶ δὴ τῶν*

ἔνδον ἀλλήλοις μαχομένων, Κλεώνυμος προσθεὶς κλίμακας ἐξεῖλε τὴν πόλιν καὶ διήρπασε, καὶ Σπαρτιάτην ἁρμοστὴν μετὰ φρουρᾶς ἐπέστησεν.

2 Κλεώνυμος, Ἔδεσσαν πολιορκῶν, τοῦ τείχους πεσόντος, τῶν πολεμίων ἐπελθόντων σαρισοφόρων — ἑκάστη δὲ σάρισα πηχῶν ἦν ἑκκαίδεκα — ἐπύκνωσε τὴν αὑτοῦ φάλαγγα ἐς βάθος· τοὺς δὲ πρωτοστάτας καὶ τοὺς τούτων ἐπιστάτας ἄνευ δοράτων ἔταξε, παραγγείλας, ἂν συμμίξωσιν οἱ σαρισοφόροι, διαλαβεῖν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τὴν σάρισαν καὶ κατέχειν, τοὺς δὲ ἑπομένους παρὰ πλευρὸν ἑκάστου παρελθόντας ἐνεργεῖν τὴν μάχην. Οἱ μὲν ἐλάβοντο τῶν σαρισῶν· οἱ δὲ ἀνθέλκοντες ἔστησαν· οἱ δὲ, κατόπιν παρελθόντες, ἀνεῖλον τοὺς σαρισοφόρους, καὶ ἄχρηστον ἠλέγχθη τὸ σαρίσης μέγεθος τῇ Κλεωνύμου δεινότητι.

30. ΚΛΕΑΡΧΟΣ.

1 Κλέαρχος Ἡρακλεώτης, ἀκρόπολιν ἀναστῆσαι βουλόμενος, μισθοφόρους συνέταξε λεληθότως ἐξιέναι νυκτὸς, λωποδυτεῖν, ἁρπάζειν, ὑβρίζειν, τιτρώσκειν. Ἀγανακτοῦντες οἱ πολῖται παρεκάλεσαν Κλέαρχον βοηθεῖν· ὁ δὲ οὐκ ἄλλως ἔφη δυνατὸν εἶναι τὴν ἀπόνοιαν αὐτῶν κατασχεῖν, εἰ μή τις αὐτοὺς περιτειχίσειεν. Συγχωρησάντων Ἡρακλεωτῶν, τόπον τῆς πόλεως περιτειχίσας, ἀκρόπολιν κατασκευάσας οὐκ ἐκείνους ἐκώλυσεν, ἀλλ' αὐτῷ τὸ ἐξεῖναι πάντας ἀδικεῖν παρέσχεν.

2 Κλέαρχος, Ἡρακλείας τύραννος, ἐλογοποίησεν, ὡς ἀπαλλαγῆναι βουλόμενος μετὰ τῶν δορυφόρων καὶ τῇ βουλῇ τῶν τριακοσίων παραδοῦναι τὰ πράγματα. Οἱ δὲ συνῆλθον ἐς τὸ βουλευτήριον ὡς ἐπαινεσόμενοι Κλέαρχον καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀποληψόμε-

νοι· ὁ δὲ, περιστήσας τῷ βουλευτηρίῳ στρατιώτας, τῶν τριακοσίων ὑπὸ τοῦ κήρυκος ἀνακαλουμένων, καθ' ἕνα συλλαβὼν ἐκέλευσε πάντας ἄγειν ἐς τὴν ἀκρόπολιν.

3 Κλέαρχος, βουλόμενος πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀποκτεῖναι, πρόφασιν οὐκ ἔχων κατέλεξε τοὺς ἀπὸ ἑκκαίδεκα ἐτῶν μέχρι πέντε καὶ ἑξήκοντα ἐπὶ στρατείαν ἐν τοῖς κυνικοῖς καύμασιν, ὡς πόλιν Ἀστακίων πολιορκήσων. Ἐπεὶ δὲ ἧκε τῆς Ἀστακοῦ πλησίον, τοὺς μὲν πολίτας ἐν ἑλώδει χωρίῳ καὶ νηνέμῳ καὶ μεστῷ στασίμων ὑδάτων ἐκέλευσε στρατοπεδεῦσαι, παραγγείλας προσέχειν, μὴ Θρᾶκες ἐπιφανῶσιν ἐκ τῆς χώρας. Αὐτὸς δὲ, ὡς κακοπαθήσων περὶ τὴν πολιορκίαν, μετὰ τῶν ξένων ὑψηλὰ χωρία καὶ σύσκια ὕδασιν ἐπιρρεόμενα καταλαβόμενος ἐστρατοπέδευσεν, καὶ μέχρι τοσούτου τὴν πολιορκίαν παρέτεινεν, ἕως τοὺς πολίτας αὐτοῦ διέφθειρεν ὥρᾳ θέρους τὸ ἑλῶδες καὶ ἐπίνοσον τοῦ στρατοπέδου. Ἐπεὶ δὲ διεφθάρησαν ἅπαντες, τότε μετὰ τῶν μισθοφόρων ἀνέζευξε, λοιμῷ προσθεὶς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν πολιτῶν τελευτῆς.

31. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ [ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ].

1 Ἀριστομένης Λακεδαιμόνιος, Διονυσίῳ συμμαχῶν, τροπῆς βραχείας γενομένης ὁρῶν τὰς τριήρεις ἀναμεμιγμένας, παρήγγειλε τοῖς αὐτοῦ στρατιώταις βοᾶν, "Ἔα φεύγειν." Οἱ πολέμιοι, τῆς βοῆς ταύτης ἀκούσαντες, ἐς φυγὴν ἐτράποντο, δόξαντες κατὰ κράτος ἡττᾶσθαι.

[ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΜΕΣΗΝΙΟΣ.]

2 (1) Ἀριστομένης, Μεσηνίων ἡγεμὼν, τρὶς ἑκατομφόνια θύσας κατὰ Λακεδαιμονίων, ἰσχυροῖς ποτὲ

τραύμασι περιπεσὼν ἑάλω σὺν ἄλλοις πλείοσιν. Ἔδοξε τοῖς Λάκωσιν ἅπαντας κατακρημνίσαι, τοὺς μὲν ἄλλους γυμνούς· τὸν δὲ Ἀριστομένην διὰ τὴν δόξαν τῆς ἀρετῆς ἐν τοῖς ὅπλοις. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατενεχθέντες παραχρῆμα ἐτελεύτησαν· τοῦ δὲ Ἀριστομένους ἡ ἀσπὶς, ἐφελκομένη τὸν ἀέρα, ἐλαφρῶς αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν κατήνεγκεν. Ὁ δὲ, ἐς τὸ ὕψος ἀναβλέπων καὶ τοὺς κρημνοὺς ἐν κύκλῳ περιέχοντας, οὐκ ἀνῆκε τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ τὸ σύμπαν ὄρος ἀνασκοπούμενος, κατανοήσας εἴσδυσιν στενωτάτην καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀλώπεκας εἰσιούσας, ἀπὸ τῶν κειμένων νεκρῶν ὀστοῦν κλάσας, μιᾶς τῶν ἀλωπέκων λαβόμενος τῆς οὐρᾶς, ἑλκόμενος ὑπ᾽ αὐτῆς συνεξεδύετο, τὰ στενόπορα τοῦ ὄρους τῷ ὀστῷ παραιρῶν καὶ παρακόπτων, καὶ τὸ ** συνεξέθεεν. Καὶ δὴ διεξελθὼν ἧκεν εἰς τοὺς Μεσηνίους προϊέναι μέλλοντας ἐς μάχην, καὶ αὐτίκα ὁπλισάμενος αὐτὸς ἡγεῖτο τῆς φάλαγγος. Οἱ δὲ Λάκωνες, Ἀριστομένην πάλιν ἰδόντες ἐν τοῖς ὅπλοις, πάλιν ἀριστεύοντα, πάλιν διώκοντα, τὸν βεβλημένον κατὰ τῶν κρημνῶν, ἀφ᾽ ὧν οὐδεὶς ἐσώθη πώποτε, πάντες ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν, θνητῆς φύσεως μείζονα εἶναι τὸν ἄνδρα ἡγούμενοι.

Ἀριστομένης Μεσήνιος, αἰχμάλωτος ὑπὸ Λακε- 3 (2)
δαιμονίων καὶ φρουρούμενος, [τούτων κοιμωμένων] τῷ παρακειμένῳ πυρὶ προσεκύλισεν ἑαυτὸν, καὶ τοὺς δεσμοὺς κατακαύσας τοὺς μὲν φύλακας ἀνεῖλε· κρύφα δὲ ἐς τὴν Σπάρτην παρελθὼν καὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν προσηλώσας τῷ τεμένει τῆς Χαλκιοίκου, ἐπέγραψεν· Ἀριστομένης ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἀβλαβὴς ἀνεσώθη. Τοῦτο ποιήσας ἐς Μεσήνην ἐπανῆλθε.

Ἀριστομένης ὁ Μεσήνιος, Λακεδαιμονίων πάν- 4 (3)
δημον θυσίαν τοῖς Διοσκούροις ἐπιτελούντων, μετὰ

ἑνὸς φίλου, λευκῶν ἵππων ἐπέβησαν ἄμφω, καὶ ταῖς κεφαλαῖς περιεθηκάτην χρυσοῦς ἀστέρας· καί, νυκτὸς ἤδη προϊούσης, ἐπεφάνησαν κατὰ σύμμετρον διάστημα τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἔξω πόλεως μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων πανηγυρίζουσιν. Οἱ μὲν δή, Διοσκούρων ἐπιφάνειαν οἰηθέντες γεγονέναι, προήεσαν ἐς μέθην καὶ ἡδονὴν πλείονα· οἱ δέ, ἀπὸ τῶν ἵππων καταβάντες, τὰ ξίφη σπασάμενοι, πλείστους καταφονεύσαντες αὐτῶν, καὶ δὴ ἀφιππεύσαντες ᾤχοντο.

32. ΚΙΝΕΑΣ.

Ὁ περὶ Μαντίνειαν ἀγὼν ἴσος ἦν Θηβαίοις καὶ Μαντινεῦσιν· ἔμελλον οἱ Μαντινεῖς ἐπικηρυκεύεσθαι πρὸς Θηβαίους περὶ νεκρῶν ἀναιρέσεως. Κινέας ὁ Ἀθηναῖος, ἐτεθνήκει δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δημήτριος ἐν τῇ μάχῃ, πρὸς τοὺς Μαντινέας ἔφη, μᾶλλον ἂν τὸν ἀδελφὸν ἄταφον περιιδεῖν, ἢ τοῖς πολεμίοις ἧτταν ὁμολογῆσαι βούλεσθαι· καὶ γὰρ τὸν ἀδελφὸν διὰ τοῦτο προθύμως ἀποθανεῖν, ἵνα μὴ σταθείη τρόπαιον κατ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς πατρίδος. Οἱ Μαντινεῖς ἀκούσαντες τῆς ἐπικηρυκείας ἀπετράποντο.

33. ΗΓΗΤΟΡΙΔΗΣ.

Θάσον ἐπολιόρκουν Ἀθηναῖοι. Νόμον ἐκύρωσαν Θάσιοι· "Τῷ γράψαντι σπείσασθαι πρὸς Ἀθηναίους θάνατος ἔστω." Ἡγητορίδης Θάσιος, ὁρῶν πολλοὺς πολίτας ἀπολλυμένους μακρῷ πολέμῳ καὶ λιμῷ, βρόχον τῷ τραχήλῳ περιβαλών, ἐς ἐκκλησίαν εἰσελθὼν "Ἄνδρες", ἔφη, "πολῖται, ἐμοὶ μὲν ὡς βούλεσθε καὶ ὡς ὑμῖν συμφέρει χρήσασθε, τοὺς δὲ ὑπολειπομένους πολίτας διασώσασθε, τῷ ἐμῷ θανάτῳ λύ-

σαντες τὸν νόμον." Θάσιοι ταῦτα ἀκούσαντες καὶ τὸν νόμον ἔλυσαν καὶ τὸν Ἡγητορίδην σῶον ἐφύλαξαν.

34. ΔΕΙΝΙΑΣ.

Δεινίας Τελεσίππου, Φεραῖος, ἐν Κρανῶνι τῆς Θετταλίας διῆγε, θηρεύων ὅσα ἐν λίμναις καὶ ποταμοῖς ὀρνίθια. Ἀπὸ τοιούτου βίου προῆλθεν ἐπὶ τυραννίδα διὰ ταύτης τῆς τέχνης. Οἱ Κρανώνιοι τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἀπεμίσθουν. Ὁ δὲ Δεινίας ἐμισθώσατο, καὶ μέχρι τριῶν ἐτῶν ἀκριβεστάτην ἐποιεῖτο τὴν φυλακὴν, ὥστε τὰς νύκτας εἶναι τῶν ἡμερῶν ἀσφαλεστέρας τοῖς ἀωρὶ βαδίζουσιν. Ἐπαινούμενος ἐπὶ τούτοις ἀεὶ καὶ πλείονας προσεμισθοῦτο φύλακας, ὡς μᾶλλον εὐδοκιμοίη, τὴν φρουρὰν ἰσχυροτέραν ποιούμενος. Τῆς δὲ πόλεως τὴν τοῦ σίτου δεκάτην ἀπομισθούσης, ἀδελφὸν αὐτοῦ νεώτερον τὰ τέλη καθῆκε μισθωσόμενον, ὑπεράρας εἰς πολὺ τὴν πρόσοδον. Οὕτω δὴ τὸν ἀδελφὸν δεκατηλόγον τῆς χώρας ἀποδείξας καὶ πολλοὺς νεανίσκους ἀκμάζοντας ἐγχειρίσας αὐτῷ, περιπόλους τῶν χωρίων καὶ συλλογέας τῶν δεκατευομένων καρπῶν, ἑορτῆς οὔσης τῶν καλουμένων Ἰτωνίων, ἐν ᾗ πάντες Κρανώνιοι παίζουσιν, ἀναμίξας τοῖς ἐν τῇ πόλει φύλαξι τοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως τελώνας, καὶ νήφοντας ἐπιστήσας οἰνωμένοις, πλείους χιλίων πολίτας ἀποκτείνας τύραννος Κρανωνίων ἐγένετο.

35. ΝΙΚΩΝ.

Νίκων πειρατὴς, ἐκ Φερῶν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ συνεχῶς ὁρμώμενος, πολλὰ Μεσηνίους ἠδίκει. Ἀγήμαχος, Μεσηνίων στρατηγὸς, λοχήσας αὐτὸν καὶ

ἑλὼν προήγαγεν ἐς ἐκκλησίαν τῶν Μεσηνίων βασανισθησόμενον· ὁ δὲ ὑπέσχετο παραδώσειν αὐτοῖς τὰς Φεράς, εἰ σῶον αὐτὸν φυλάξειαν. Πεισθέντων Μεσηνίων ἀσέληνον νύκτα φυλάξας, τοὺς μὲν πολλοὺς ἐκέλευσεν ἀπὸ βραχέος διαστήματος ἕπεσθαι, ὀλίγους δὲ ἀκολουθεῖν αὐτῷ, φορτία μεγάλα σίτου καλάμης ἀραμένους. Προσελθὼν δὲ τῷ τείχει περὶ δευτέραν φυλακὴν ἀνεκάλεσε τοὺς φύλακας, τὸ σύνθημα εἰπών. Τῶν δὲ καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ τὸ σύνθημα γνωρισάντων καὶ ἀνοιξάντων τὰς πύλας, οἱ τὰ φορτία φέροντες, ταῦτα ῥίψαντες, τὰ ξίφη σπασάμενοι τοὺς ἐπὶ τῶν πυλῶν ἐφόνευσαν· οἱ δὲ κατόπιν ἑπόμενοι συμπεσόντες τῆς πόλεως ἐκράτησαν.

36. ΔΙΟΙΤΑΣ.

Διοίτας, στρατηγὸς Ἀχαιῶν, τὴν Ἡραιέων πόλιν φανερῶς ἑλεῖν οὐ δυνάμενος ἀφανῶς εἷλε, φθείρας μεγάλοις χρήμασι τῶν Ἡραιέων τινάς. Οἱ φοιτῶντες ἐπὶ τὰς πύλας πολλάκις καὶ καθομιλοῦντες τοὺς πεπιστευμένους τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν, καὶ σὺν αὐτοῖς πίνοντες, ἔλαθον ἀπομαξάμενοι τὰς βαλανάγρας καὶ τὰ ἐκμαγεῖα τῷ Διοίτᾳ διέπεμψαν. Ὁ δὲ παραπλησίας καὶ ἴσας κλεῖδας ταῖς δημοσίαις κατασκευάσας ἀντέπεμψεν αὐτοῖς, νύκτα συνθέμενος, καθ' ἣν οἱ μὲν ἀνέῳξαν τὰς πύλας, ὁ δὲ Διοίτας μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν εἰσῆλθεν. Ἑνὶ μὲν τῷ στρατηγήματι τῶν βαλαναγρῶν παρέσχεν αὐτοῖς τὴν εἴσοδον· ἑτέρῳ δὲ εἰσελθὼν ἐχρήσατο. Ἐπειδὴ γὰρ οἱ Ἡραιεῖς, τοῦ γενομένου συνέντες ἐξεπήδησαν, πολλοί τε ὄντες καὶ τῶν τῆς πόλεως τόπων ἔμπειροι, φοβηθεὶς αὐτοὺς Διοίτας τοὺς σαλπιγκτὰς ἐκέλευσε κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως διαστάντας τὸ πολεμικὸν σημαίνειν. Οἱ

δὲ Ἡραιεῖς, πολλαχόθεν πολλῶν σαλπίγγων ἀκούοντες, περιηχούμενοι, πάντα μεστὰ πολεμίων εἶναι νομίσαντες ἐξέλιπον τὴν πόλιν, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπρεσβεύσαντο πρὸς Διοίταν, ἱκετεύοντες ἀπολαβεῖν τὴν πατρίδα, ὡς εἰσαῦθις ὑπήκοοι γενησόμενοι τοῖς Ἀχαιοῖς.

37. ΤΙΣΑΜΕΝΟΣ.

Τισαμενὸς, ἄγων τὸ στρατόπεδον, ὄρνεις πολλοὺς ἰδὼν ὑπὲρ τὸν τόπον περιπετομένους, οὐ μὴν ἐπὶ γῆς ἱζάνοντας, συνῆκεν ὡς δεδιότες ἀνθρώπους ἐγκαθημένους ἱζάνειν ὀκνοῖεν· καὶ τὸ χωρίον ἐρευνησάμενος, τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπιθέμενος κατέκοψε τοὺς λοχῶντας Ἴωνας.

38. ΟΝΟΜΑΡΧΟΣ.

Ὀνόμαρχος Φωκεὺς, πολιορκουμένης Ἐλατείας 1 ὑπὸ Βοιωτῶν, τὴν δύναμιν ἐξαγαγὼν, τὰς πύλας ἀνοικοδομήσας, τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας καὶ μητέρας ἔστησεν ἐφεξῆς (καὶ πατέρας)· πρὸ δὲ τούτων τοὺς ὁπλίτας ἔταξε. Πελοπίδας, συνεὶς τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπονοίας, ὡς ἀποθνήσκειν ἢ κρατεῖν προθυμοῖντο, μὴ συνάψας μάχην ἀνεχώρησεν.

Ὀνόμαρχος, Μακεδόσι παρατασσόμενος, ὄρος 2 μηνοειδὲς κατὰ νώτου λαβὼν καὶ ταῖς ἑκατέρωθεν κορυφαῖς ἐγκατακρύψας πέτρους καὶ πετροβόλους, προῆγε τὴν δύναμιν ἐς τὸ ὑποκείμενον πεδίον. Ὡς δὲ οἱ Μακεδόνες ἀντεπιόντες ἠκροβολίσαντο, οἱ Φωκεῖς προσεποιήσαντο φεύγειν ἐς τὰ μέσα τοῦ ὄρους. Οἱ μὲν δὴ Μακεδόνες θυμῷ καὶ ῥώμῃ διώκοντες ἐπέκειντο· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοὺς πέτρους βάλλοντες συνέτριβον τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα. Τότε

δὴ Ὀνόμαρχος ἐσήμανεν τοῖς Φωκεῦσιν ἐπιστρέφειν καὶ τοῖς πολεμίοις ἐμβάλλειν. Οἱ δὲ Μακεδόνες, τῶν μὲν ὄπισθεν ἐμβαλλόντων, τῶν δὲ ἄνωθεν τοὺς πέτρους βαλλόντων, σὺν πολλῷ πόνῳ φυγόντες ἀνεχώρησαν. Ἐν ταύτῃ τῇ φυγῇ τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων Φίλιππον φασὶν εἰπεῖν, "Οὐκ ἔφυγον, ἀλλ' ἀνεχώρησα ὥσπερ οἱ κριοί, ἵν' αὖθις ποιήσωμαι σφοδροτέραν τὴν ἐμβολήν."

Τάδε ἔνεστι ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν τρίτον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων· ἀφ' ὧν οὐ πολεμοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἄγουσιν, ὠφελιμώτατον ἂν χρῆμα γένοιτο ἡ στρατηγικὴ σοφία καὶ τέχνη. Ἅπασι μὲν γὰρ τοῖς ἄρχουσι τῆς πολιτικῆς δεῖ στρατηγίας καὶ προμηθείας, ᾗ τὰς πόλεις ἐς τὸ πράσσειν ἃ χρὴ ὑπάξονται. Ὑμεῖς δὲ, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντες καὶ τῶν ὅλων προεστηκότες, ἀεὶ μετὰ στρατηγικῆς ἐπιστήμης βουλεύεσθε τὰ συμφέροντα τοῖς ἀρχομένοις· ὥστε ἐν μὲν εἰρήνῃ καὶ ἐγγυμνάζειν τὴν γνώμην τοῖς στρατηγικοῖς ἐνθυμήμασιν, ἐν δὲ πολέμῳ — τί χρὴ καὶ γράφειν; πρόδηλον γάρ.

1. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.

1 *Δημοσθένης, Πύλου Λακωνικὴν φρουρὰν ἐχούσης, ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν ἄκραν. Οἱ Λάκωνες, τὴν Πύλον ἐκλιπόντες, ἐπὶ τὴν ἄκραν ᾔεσαν, ὡς ἀποβησόμενον εὑρόντες ἂν ἤδη, τῆς ὁδοῦ [οὐ] μακρᾶς οὔσης. Ἤδη μὲν ἐπέλαζον οἱ πολέμιοι τῇ ἄκρᾳ· Δημοσθένης δ' ἀποστρέψας ἐπὶ τὴν πόλιν κατέσχε τὴν Πύλον ἀνδρῶν κενήν.*

2 *Δημοσθένης, Ἀκαρνάνων καὶ Ἀμφιλόχων στρατηγῶν, ἀντικρὺ Πελοποννησίων ἐστρατοπέδευεν,*

Cap. 1. §. 2. Ex Thucyd. 3, 107.

χαράδρας μεγάλης διειργούσης. Ὁρῶν δὲ πολλῷ πλείονας τοὺς πολεμίους καὶ τὸ στρατόπεδον ὑπερφαλαγγούμενον, ἐς τὸ κοῖλον καὶ λοχμῶδες ἐνελόχισεν ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς τριακοσίους, ὅπως, ἐπειδὰν ὑπερφαλαγγήσωσιν οἱ ἐναντίοι κατὰ τὸ ὑπερβάλλον αὐτῶν, ἐξαναστάντες κατὰ νώτου γένοιντο. Οἱ μὲν ὑπερεφαλάγγησαν· οἱ δὲ ἐξόπισθεν ἐπανέστησαν καὶ ἄφνω προσπεσόντες, οὐ σὺν πολλῷ πόνῳ τὴν μάχην ἐνίκησαν.

2. ΠΑΧΗΣ.

Πάχης, Νότιον πολιορκῶν, Ἱππίαν στρατηγὸν Πισσούθνου κοινολογησόμενον προελθεῖν ἔξω τείχους ἠξίωσεν, συνθέμενος ἀβλαβῆ καὶ ζῶντα ἀποπέμψειν. Ἐπεὶ δὲ προῆλθε, φυλακὴν αὐτῷ περιστήσας τὸ Νότιον κατὰ κράτος ἐξεῖλε. Καὶ τότε Ἱππίαν ἐς τὴν πόλιν ζῶντα ἐσήγαγεν, ὡς ἐσπείσατο, καὶ μετὰ τοῦτο κατηκόντισεν.

3. ΤΟΛΜΙΔΗΣ.

Τολμίδης, Ἀθηναίων ψηφισαμένων αὐτῷ δοθῆναι κατάλογον ἀνδρῶν χιλίων, ἑκάστῳ προσιὼν τῶν νέων ἔφασκεν, ὡς μέλλοι καταλέγειν αὐτὸν, εἴη δὲ ἄμεινον ἑκόντα στρατεύεσθαι. Τρισχίλιοι μὲν ἀπεγράψαντο ἑκόντες· οἱ λοιποὶ δὲ οὐκ ἐπείθοντο. Τολμίδης ἐκ τῶν μὴ πειθομένων κατέλεξε τοὺς χιλίους, καὶ πεντήκοντα τριήρεις ἐπλήρωσεν ἀντὶ χιλίων τετρακισχιλίοις ἀνδράσιν.

4. ΦΟΡΜΙΩΝ.

Φορμίων, ἀποβὰς ἐς τὴν Χαλκιδέων, ἁρπάσας 1

Cap. 2. Ex Thucyd. 3, 34.
Cap. 3. Ex Diodoro 11, 84.

οὐκ ὀλίγα τῶν ἐκ τῆς χώρας Σκύρῳ προσέσχεν. Χαλκιδεῖς ἐπρεσβεύσαντο ἀπαιτοῦντες· ὁ δὲ κρύφα καθῆκεν ὑπηρετικὸν, ὡς Ἀθήνηθεν ἧκον, τοῦ δήμου καλοῦντος αὐτὸν ἐς Πειραιᾶ διὰ τάχους. Τοῖς μὲν πρεσβευταῖς ἀπέδωκεν ὅσα ἔτυχον ἀπαιτοῦντες, αὐτὸς δὲ ἀναχθεὶς ὑπὸ νησίον ὡρμίσατο τὴν νύκτα. Οἱ Χαλκιδεῖς, καὶ τῷ κομίσασθαι τὰ ἴδια καὶ τῷ νομίσαι τὸν Φορμίωνα Ἀθήναζε πεπλευκέναι, ἀφυλάκτως καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας εἶχον. Ὁ δὲ ἀφυλάκτοις ἐπελθὼν ὀλίγου μὲν καὶ τὴν πόλιν κατέσχεν· ὅση δὲ ἦν λεία κατὰ τὴν χώραν, ἅπασαν ἐξήγαγεν.

2 Φορμίων, τριάκοντα ναῦς ἔχων, πρὸς πεντήκοντα ναῦς πολεμίων ἀναχθεὶς ἔταξε τὰς ἰδίας ἐπὶ πέντε, καὶ παρὰ τὴν τάξιν τῶν ἐναντίων αὐτὰς ἐκείνας προσῆγεν ὀρθίοις τάγμασιν. Τῶν δὲ ἐναντίων διὰ τὴν πολλὴν προθυμίαν ταχέως διασπαρεισῶν, καὶ τῶν ταχίστων τριήρων πολὺ τὰς ἄλλας ἐν τῇ διώξει καταλιπουσῶν, συνιδὼν τὴν ἀταξίαν αὐτῶν Φορμίων, ἐπιστρέψας τὴν ἑαυτοῦ πενταναΐαν ἐνέβαλλε ταῖς γενομέναις αὐτοῦ πλησίον τριήρεσι, καὶ ταύτας καταδύσας ἐπὶ τὰς ἄλλας ἐπέπλει· καὶ τῶν ἄλλων τριηραρχῶν ταὐτὰ πράσσειν πειρωμένων φυγὴ τῶν πολεμίων ἐγένετο. Οἱ δὲ περὶ Φορμίωνα διώκοντες, πλείστας αὐτῶν καταδύσαντες τὴν νίκην ἀνείλοντο.

3 Φορμίων περὶ Ναύπακτον ἐν τῇ Παράλῳ πλέων ὑπὸ δύο τριήρων ἐδιώκετο. Ὁρμούσης δὲ ἐπὶ σάλου νεὼς ὁλκάδος, ἤδη καταλαμβανόμενος περὶ ταύτην ἔκαμψεν, καὶ τῇ βραδυτέρᾳ τῶν τριήρων κατὰ πρύμναν ἐνσείσας κατέδυσε, καὶ διὰ τάχους ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπιστρέψας εὐκόλως καὶ ταύτην διέφθειρεν.

Cap. 4. §. 3. Thucyd. 2, 91.

5. ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

Κλεισθένης Κίρραν ἐπολιόρκει. Μάντευμα ἦν Κιρραίοις, ἀνάλωτον ἔσεσθαι τὴν πόλιν, ἕως ἂν ψαύσῃ τῆς ἱερᾶς γῆς ἡ θάλασσα. Οἱ μὲν Κιρραῖοι κατεφρόνουν, πλεῖστον ἀπέχοντες θαλάσσης. Ἡ δὲ Κίρρα τῆς ἱερᾶς γῆς ἔψαυε, καθηκούσης ἐπὶ θάλασσαν. Ὁ Κλεισθένης, τὸ μαντεῖον μαθὼν, καθιέρωσε τῷ θεῷ τήν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν τὴν Κιρραίαν, ἵνα πᾶσα ἱερὰ γενομένη κατὰ τὸν χρησμὸν ψαύσειε τῆς θαλάσσης. Τοῦτο πράξας ἐκράτησεν, καὶ ἀνέθηκε τὴν χώραν τῷ θεῷ.

6. ΦΡΥΝΙΧΟΣ.

Φρύνιχος, ἐν Σάμῳ στρατηγῶν, προδιδοὺς τὴν πόλιν, ἐν τῷ μέλλειν διαβληθεὶς, καταφανὴς γίνεσθαι μέλλων, φθάσας προεῖπε τοῖς Σαμίοις ὅσα δρᾶν ἔμελλον οἱ πολέμιοι. "Κατὰ τὸ ἀτείχιστον τῆς Σάμου μέλλουσι προσβάλλειν, οὐ πασῶν [ἔνδον ὁρμουσῶν] τῶν νεῶν. Ἀλλὰ προλαβόντες τειχίσωμεν." Οἱ μὲν ἤρχοντο τοῦ τειχισμοῦ. Οἱ δὲ περὶ Ἀλκιβιάδην ἐχθροὶ γράμματα Σαμίοις ἔπεμψαν, μηνύοντα τὴν Φρυνίχου προδοσίαν. Σάμιοι τοῖς ἔργοις Φρυνίχου μᾶλλον ἐπίστευσαν ὡς ἀγαθοῦ στρατηγοῦ, ἢ τοῖς τῶν ἐχθρῶν γράμμασιν.

7. ΛΑΧΑΡΗΣ.

Λαχάρης, ἁλισκομένων Ἀθηναίων ὑπὸ Δημητρίου, 1
ἐσθῆτα οἰκετικὴν καὶ ἄγροικον ἀναλαβὼν, μέλανι χρίσας τὸ πρόσωπον, κάλαθον ὑπὸ κόλπου κομίζων, διὰ πυλίδος μικρᾶς ὑπεξελθὼν, ἐπιβὰς ἵππου, δα-

---

Cap. 6. Ex Thucyd. 8, 51.

ρεικοὺς χρυσοῦς μετὰ χεῖρας ἔχων ἔφευγεν. Ἱππεῖς Ταραντῖνοι πολλῇ σπουδῇ διώκοντες οὐκ ἀνίεσαν. Ὁ δὲ κατ᾽ ὀλίγους τῶν δαρεικῶν ἐρρίπτει κατὰ τῆς ὁδοῦ· οἱ δὲ καταβαίνοντες ἀπὸ τῶν ἵππων συνέλεγον τὸ χρυσίον. Τούτου γενομένου πολλάκις ἡ δίωξις μὲν διεκόπτετο, Λαχάρης δὲ ἱππεύσας ἔφθασεν ἐς τοὺς Βοιωτούς.

2 Λαχάρης, Θηβαίων ἁλισκομένων, εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδὺς, μετὰ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας, (ἑσπέρας) ὑπεξελθὼν, εἰς Δελφοὺς ἀφίκετο κἀκεῖθεν ὡς Λυσίμαχον.

3 Λαχάρης, τῶν πολεμίων Σηστοῦ κρατησάντων, ὀλίγας μὲν ἡμέρας ἐν λάκκῳ διήγαγε καταδεδυκὼς, τροφὰς ὀλίγας ἔχων, ὅσον μὴ τελευτῆσαι· γυναικὸς δὲ ἐκφορὰν οἰκείου νεκροῦ ποιουμένης, ἐν γυναικείᾳ στολῇ ταῖς πενθούσαις ἀναμεμιγμένος, καλύπτραν ἔχων μέλαιναν ἐξῆλθεν ἔξω τείχους, καὶ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἐς Λυσιμαχίαν διῆλθεν.

8. ΑΡΧΙΝΟΣ.

Ἀρχῖνος, Ἀργείων ὅπλα ποιουμένων δημοσίᾳ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἐπιμελητὴς τῶν ἐργαζομένων ἀποδειχθεὶς, καινὸν ὅπλον ἑκάστῳ τῶν πολιτῶν διδοὺς, τὸ παλαιὸν ἐλάμβανεν ὡς ἀναθήσων τοῖς θεοῖς· καὶ γὰρ οὕτως ἦν τοῖς Ἀργείοις δεδογμένον. Ἐπεὶ δὲ τὰ παλαιὰ πάντων ὅπλα μόνος ἤθροισεν, ὁπλίσας ξένους καὶ μετοίκους καὶ ἀτίμους καὶ πένητας τὴν Ἀργείων τυραννίδα κατέσχεν.

9. ΙΦΙΚΡΑΤΗΣ.

1 Ἰφικράτης ἐπὶ τοὺς πολεμίους προῆγε τὴν φάλαγγα· τῶν στρατιωτῶν τινὲς ὀκνηροὶ καὶ δειλοὶ καὶ

ὠχριῶντες εἵποντο. Τούτους ἰδὼν Ἰφικράτης, κατὰ βραχὺ προελθὼν ἐκήρυξε· "Τῆς στρατείας ἄφνω γενομένης, εἴ τις ἀπολέλοιπέ τι, ἀναστρεφέτω καὶ παρασκευασάμενος καλῶς ἐπανηκέτω." Ἥσθησαν οἱ δειλοὶ καὶ αὐτίκα ἀνέστρεψαν. Ὁ δὲ Ἰφικράτης οὐκ ἀναμείνας, "Νῦν", ἔφη, "ἄνδρες, τῶν ἀνδραπόδων ἀπηλλαγμένων, ἡμεῖς τοῖς πολεμίοις συνάψωμεν, ἵνα καὶ μόνοι τοὺς καρποὺς τῆς ἀνδραγαθίας λάβωμεν." Πολλῷ μᾶλλον ἐθάρσησαν οἱ στρατιῶται, καὶ συμβαλόντες ἄνευ τῶν δειλῶν ἐνίκησαν. 2

Ἰφικράτης, τοὺς πολεμίους ἐς φυγὴν τρεψάμενος, εἵπετο, σχέδην ἄγων τὴν φάλαγγα, καὶ παραγγέλλων ἔφη, "Οἱ μὲν ἐλαφροὶ φυλάττεσθε τὰς ἐνέδρας, τῶν δὲ φευγόντων τοῖς ὑπολειπομένοις ἐνοχλεῖτε· ᾗ ποταμῶν διαβάσεις, ᾗ καὶ τόποι στενοὶ καὶ τάφροι, ταύτῃ μάλιστα κυκλοῦσθαι τοὺς φεύγοντας οὐ χρὴ, ἵνα μὴ ἀναγκάζοιντο ἐξ ἀπονοίας μάχεσθαι· τῶν τειχῶν ἐγγὺς διώκειν οὐ συμφέρει· πολλοὶ γὰρ ἤδη λαθόντες ἐντὸς βέλους ἐγένοντο καὶ κακῶς παθόντες ἀνεχώρησαν." 3

Ἰφικράτης νύκτωρ κατελάβετο πολεμίων πόλιν· οἱ δὲ συνέφευγον ἐς τὴν ἀγορὰν καὶ πλῆθος ἠθροίζοντο. Ἰφικράτης ἀνοίγειν ἐκέλευσε τὰς πύλας, παρέχων αὐτοῖς ἀφορμὴν τοῦ φεύγειν, ἵνα τῆς πόλεως αὐτὸς ἀκινδυνότερον κρατήσειεν. 4

Ἰφικράτης ἐν Θράκῃ ἐνέβαλε. Τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ φοβηθέντων τοὺς πολεμίους καὶ ἐς φυγὴν τρεπομένων ἐκήρυξεν, ὃς ἂν μηνύσῃ τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον ἐς τὰ ὅπλα· ὡς δὴ Πανικοῦ γεγονότος. Τούτῳ τῷ κηρύγματι τὰς ψυχὰς τῶν στρατιωτῶν ἀνεκαλέσατο καὶ πρὸς τὸ μένειν εὐθυμοτέρας ἐποίησεν.

5 *Ἰφικράτης, διὰ μέσων πολεμίων ἐξελθεῖν βουλόμενος, ἔπεμψε νύκτωρ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν κατεχομένων χωρίων σαλπιγκτὰς, τὸ πολεμικὸν σημῆναι προστάξας. Οἱ μὲν ἐσήμηναν· οἱ πολέμιοι δὲ ἀνέδραμον πρὸς τὸν ἦχον τῶν σαλπιγκτῶν. Ἰφικράτης ἀσφαλῶς διῆλθε, τῶν πολεμίων τὸν μέσον τόπον ἔρημον καταλιπόντων.*

6 *Ἰφικράτης ἡττηθεὶς μετ' ὀλίγων κατέφυγεν ἐς χωρίον δασὺ καὶ πολύδενδρον. Ἐπεὶ δὲ ἐφυλάττετο, προσέταξε νύκτωρ κατὰ θάτερον μέρος ποιῆσαι θόρυβον. Τῶν πολεμίων τραπομένων πρὸς τὸ θορυβοῦν μέρος, αὐτὸς κατὰ θάτερον ἐξῆλθεν ἀκωλύτως.*

7 (8) *Ἰφικράτης, ἀντιστρατευομένων τῶν πολεμίων, προῆλθε τρισὶν ἡμέραις λαθών. Μηχανησόμενος τὸ λαθεῖν, ξύλα ξηρὰ ὑφῆψε καὶ τοῖς ξηροῖς χλωρὰ ἐπέθηκεν· ὁ δὲ ἀὴρ, παχὺς καὶ ὁμιχλώδης γενόμενος, ἐπεσκότησε ταῖς τῶν πολεμίων ὄψεσιν.*

8 (7) *Ἰφικράτης πλείους εἶχε στρατιώτας τῶν πολεμίων, καὶ οἱ μάντεις καλὰ καὶ τὰ ἱερὰ προὔλεγον· ἀλλ' οὐκ ἔκρινε παρατάξασθαι. Ὡς δὲ παράλογος ἡ μέλλησις τοῖς πολλοῖς ἐγένετο, "Τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἱερὰ οὐκ ἐπέτρεψεν," ἔφη, "συνάψαι μάχην· πολλοὶ γὰρ ὄντες οἱ στρατιῶται οὔτε προβαλέσθαι ὁμοῦ δυνατοὶ ἦσαν οὔτε παιωνίσαι· ἡνίκα δὲ παρήγγειλα κλῖναι τὸ δόρυ, πλείων ἐξηκούετο ψόφος τῶν ὀδόντων ἢ τῶν ὅπλων."*

9 *Ἰφικράτης, τῶν μάντεων ἀπαγορευόντων, οὐκ εὐθὺς ἐπείθετο, ἀλλὰ ἢ τὸ πλῆθος μετέταττεν, ἢ χώραν ὑπήλλαττεν, ἢ τὸ χωρίον μετέβαλλεν, καὶ πάλιν ἐπὶ τούτοις ἐθύετο. Τοῦτο ἐποίει πολλάκις, οὐ μιᾷ σκέψει τὸν τοῦ παντὸς κίνδυνον ἐπιτρέπων.*

10 *Ἰφικράτης Λακεδαιμονίοις παραταξόμενος ἤρχετο. Πολλοὶ παρεκάλουν αὐτὸν ὅπως ἀποφήνῃ τὸν μὲν χιλίαρχον, τὸν δὲ πεντακοσίαρχον· καὶ ἄλλος ταξίαρ-*

χος καὶ λοχαγὸς ἕτερος ἐσπούδαζον γενέσθαι. Πάντας τοὺς παρακαλοῦντας ἀνεβάλετο ἐς καιρὸν ἐπιτήδειον. Ὁ δὲ καιρὸς οὗτος ἦν. Προάγει τὴν φάλαγγα, καὶ καθιστάμενος τὴν τάξιν ἐκέλευσεν ἐν ἀπορρήτῳ κινῆσαι Πανικὸν, ὡς τῶν πολεμίων ἐμβεβληκότων. Ταραχὴ μεγάλη πάντων· οἱ μὲν δειλοὶ φοβηθέντες ἀνεχώρουν· οἱ δὲ ἀνδρεῖοι προῆλθον ἀντιταξόμενοι τοῖς πολεμίοις. Ἰφικράτης γελάσας ὡμολόγησε τὸ Πανικὸν αὐτὸς κεκινηκέναι, πειρώμενος τῶν δυναμένων ἡγεῖσθαι. Τοῖς μὲν δὴ μείνασι χιλιαρχίας καὶ ταξιαρχίας ἔδωκεν, τοὺς δὲ ἀναχωρήσαντας ἐκέλευσε τούτοις ἕπεσθαι.

Ἰφικράτης μέλλων καταστρατοπεδεύειν ἔπεμψέ 11
τινας καταληψομένους τόπον ὀχυρὸν πορρωτάτω τοῦ στρατοπέδου. Θαυμασάντων τῶν παρόντων καὶ ἐρομένων, "Τί καταλαμβάνεις;" Ἰφικράτης ὑπολαβὼν ἔφη τὸ "Τίς ἂν ἤλπισε τοῦτ' ἔσεσθαι;" παιδεύων, ὡς ἐν πολέμῳ χρὴ φυλακὴν εἶναι καὶ τῶν οὐκ ἐλπιζομένων.

Ἰφικράτης ἐν πεδίῳ μεγάλῳ παρετάττετο. Οἱ 12
πολέμιοι πολλῷ πλείους ὄντες προσέβαλον· ὁ δὲ κατόπιν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν τάφρον βαθεῖαν ὤρυξεν, ὡς, μὴ φυγῆς ἐλπίδας ἔχοντες, γενναιότερον ἀγωνίζοιντο μένοντες.

Ἰφικράτης, εἰ μὲν ἀγυμνάστοις παρετάσσετο στρα- 13
τιώτας ἔχων ἠσκημένους, οὐ παραχρῆμα συνῆπτεν ἐς μάχην, τρίβων δὲ τὸν χρόνον ἐν τῇ συστάσει προεξέλυε τοὺς πολεμίους, ὡς πονεῖν ἔλαττον εἰθισμένους, καὶ τότε ἐπετίθετο. Εἰ δὲ προγεγυμνασμένοις ἔμελλε μάχεσθαι, αὐτὸς ἔχων στρατιώτας ἀγυμνάστους, συνεπλέκετο παραχρῆμα ἐς μάχην, ταῖς πρώταις ὁρμαῖς τῶν οἰκείων ἀκμαίως ἀποχρώμενος.

14 Ἰφικράτης πολεμίους τρεψάμενος ἐς χωρίον στενὸν συνήλασεν· ὁρῶν δὲ μηδεμίαν ὁδὸν ἀναχωρήσεως αὐτοὺς ἔχοντας, ἢ μόνην τὴν ἐκ τοῦ νικᾶν ἀνάγκην, εἰπὼν, "Μὴ ἀναγκάσωμεν ἀγαθοὺς γενέσθαι τοὺς πολεμίους", ἔδωκεν αὐτοῖς πρὸς τὸ φυγεῖν καιρὸν καὶ τόπον, ἵνα τὴν νίκην αὐτὸς ἀκινδύνως ἔχοι.

15 Ἰφικράτης θανάτου δίκην φεύγων παρεστήσατο νεανίσκους ἐγχειρίδια κατέχοντας, οἳ παραφαίνοντες τοῖς δικασταῖς τὰς λαβὰς οὕτως αὐτοὺς κατέπληξαν, ὥστε φοβηθέντες ἀπεδίκασαν τὴν δίκην.

16 Ἰφικράτης καὶ ὡς τὸν κηδεστὴν ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἑστίαν τὸν θώρακα ἐνεδύετο λέγων, "Μελετῶ φυλάττεσθαι."

17 Ἰφικράτης καὶ ἐν τῇ φιλίᾳ τὸν χάρακα ἐβάλλετο λέγων, "Οὐ στρατηγικὸν τὸ, Οὐκ ᾤμην."

18 Ἰφικράτης, πολεμίους ἐγγύθεν ἐπικειμένους λαθεῖν βουλόμενος καὶ ἀκινδύνως ἀναζεῦξαι, ὅσα ἦν ἐν τῷ τόπῳ δένδρα περιέκοψε, καὶ προσήρτησεν αὐτοῖς ἀσπίδας, κράνη, δόρατα. Οἱ μὲν δὴ πολέμιοι φαντασίαν εἶχον μενόντων. Ἰφικράτης δὲ μετὰ τοῦ στρατοπέδου παντὸς ἀσφαλῶς ἀνέζευξεν.

19 Ἰφικράτης, εἰ μὲν πλείους τῶν πολεμίων ἔχοι στρατιώτας, βουλόμενος λαθεῖν, ἵνα καταφρονοῦντας αὐτοὺς λάβοι, μίαν στιβάδα τοὺς δύο στρατιώτας ἐκέλευε ποιεῖσθαι, ἐπὶ ταύτης ἀνὰ μέρος ἀναπαύεσθαι καὶ τὰ ὅπλα ἐπ' ἄλληλα τιθέναι. Εἰ δὲ ὀλίγους ἔχοι, ὅπως μὴ καταφρονοῖντο, τὸν ἕνα στρατιώτην δύω στιβάδας ποιεῖσθαι προσέταττε, καὶ ταχέως εἰς ἄλλο χωρίον μετανίστατο. Τῶν δὲ πολεμίων τὰς

Cap. 9. §. 17. Plut. apophthegm. Iphicr. 2.

στιβάδας καταμαθόντων καὶ τὸ πλῆθος καταπλαγέντων, τηνικάδε προσπεσὼν συνῆπτε μάχην.

20 Θηβαῖοι νύκτωρ εἰσπεσεῖν Ἀθήναζε διενοοῦντο. Ἰφικράτης μαθὼν παράγγελμα ἔδωκεν Ἀθηναίοις, νύκτωρ ὑποσημήναντος ἐς ἀγορὰν ἀθροίζεσθαι· "προδίδοταί μοι ἡ Θηβαίων πόλις, καὶ μετὰ ἡσυχίας ἐξελθόντες, ἄφνω προσπεσόντες ἀμαχεὶ Θήβας αἱρήσομεν." Τοῦτο δὲ ἐξαγγελθὲν Θηβαῖοι μαθόντες ἀπέσχοντο προσπεσεῖν ταῖς Ἀθήναις, ἐς δὲ τὸ φυλάττειν τὴν πόλιν αὑτῶν κατέστησαν.

21 Ἰφικράτης ὀλίγους εἶχε στρατιώτας, καὶ τούτους ἀθυμοῦντας. Βουλόμενος αὐτοῖς θάρσος ἐνδοῦναι, μεταξὺ δειπνοῦντας συγκαλεῖ λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχας, καὶ κελεύει φέρειν ὅσον ἕκαστος ἔχοι ἀργύριον ἢ χρυσίον ἢ κόσμον, ὡς προδοσίαν τῶν πολεμίων διαπραξάμενος, καὶ δέον τὰ δῶρα δόντας ἤδη βαδίζειν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους. Οἱ μὲν δὴ ἐκόμισαν· ὁ δὲ λαβὼν σύνθημα ἔδωκεν Ἑρμῆν Φίλιον, ὡς τοῦτο πρὸς τοὺς ἐνδιδόντας αὐτῷ συγκείμενον, καὶ βραχὺ διαλιπὼν ἐπῆγε τοὺς στρατιώτας. Οἱ δὲ, πιστεύσαντες ὡς ἔχοιεν τοὺς προδώσοντας, εὐθαρσέστεροι πρὸς τὴν μάχην ἐγένοντο.

22 Ἰφικράτης τὴν σύνταξιν τῶν στρατοπέδων εἴκαζε τῷ σώματι. Θώρακα ἐκάλει τὴν φάλαγγα, χεῖρας τοὺς ψιλοὺς, πόδας τὴν ἵππον, κεφαλὴν τὸν στρατηγόν. "Τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὅταν ἐπιλείπῃ, χωλὸν καὶ πηρὸν τὸ στρατόπεδον· ὅταν δὲ ὁ στρατηγὸς ἀπόληται, τὸ πᾶν ἄχρηστον οἴχεται."

23 Ἰφικράτης ἐν Μιτυλήνῃ λόγον διέδωκεν, "Ἀσπίδας χρὴ κατασκευάσαι διὰ τάχους πολλὰς, ὥστε τοῖς τῶν Χίων οἰκέταις πέμψαι." Χῖοι, τοῦτο ἀκούσαντες

καὶ τὸ οἰκετικὸν φοβηθέντες, παραχρῆμα ἔπεμψαν αὐτῷ χρήματα καὶ συμμαχίαν συνέθεντο.

24 *Ἰφικράτης Σικυῶνι προσέβαλλε. Λάκων ἁρμοστὴς, βοήθειαν ἐκ Λακεδαίμονος μεταπέμπεσθαι σκηψάμενος, τοὺς πεμφθέντας εἰς ἐνέδραν καθίσαι προσέταξεν. Οἱ μὲν δὴ ἐλόχων. Ἰφικράτης δὲ βαδίζων ἐπὶ τὴν πόλιν παρῆλθεν τὴν ἐνέδραν. Νεανικοί τινες ἐκ τῆς πόλεως θρασύτερον ἠπείλησαν, "Νῦν γέ τοι δίκην δώσεις." Ἰφικράτης ὑπονοήσας εἶναί τινας, οἷς οὗτοι πεποίθασιν, αὐτίκα ἀναστρέφει κατ' ἄλλην ὁδὸν σύντομον, καὶ τοὺς εὐρωστοτάτους ἐπιλέξας αὐτὸς ἄφνω προσέπεσε τοῖς ἐνεδρεύουσι, καὶ πάντας διέφθειρεν ὁμολογῶν, ἁμαρτάνειν ὅτι μὴ προηρευνήσατο τοὺς τόπους. Τῷ δὲ ταχέως ὑποπτεῦσαι τὸν λόχον ἄριστα ἐχρήσατο, προεμπεσὼν ὀξέως τοῖς ἐνεδρεύουσιν.*

25 *Ἰφικράτης ἔμελλε βαρβάροις μαχεῖσθαι· καὶ βουλόμενος τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας εὐτολμοτέρους ποιῆσαι, "Δέδοικα," ἔφη, "μὴ οὐκ ᾐσθημένοι εἶεν οἱ βάρβαροι, ὡς τοὺς πολεμίους εἴωθα καταπλήττειν, τῷ Ἰφικράτης εἶναι· ἀλλ' ἔγωγε φροντιῶ, ὅπως νῦν γένοιντο μαθόντες καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγείλωσι· μόνον καὶ ὑμεῖς συμφιλοτιμήσασθέ μοι." Ἐπεὶ δὲ συνῄεσαν αἱ δυνάμεις, φήσαντός τινος φοβεροὺς εἶναι τοὺς πολεμίους, "Καὶ πόσῳ," εἶπεν, "ἡμεῖς ἐκείνοις φοβερώτεροι;"*

26 *Ἰφικράτης παρεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, ἀνθ' ὧν πολλοὺς καὶ ἐνδόξους ἀγῶνας νενικήκασιν αὐτοῦ ἡγουμένου, τοῦτο μόνον αὐτῷ χαρίσασθαι, στῆναι προτέρους ἐν τῷ προσιέναι τοῖς ἐναντίοις, εἰδὼς ὅτι τοῦτο ποιῆσαι μὴ φιλοτιμηθέντων, συμβήσεται τοὺς ἐναντίους προτέρους τοῦτο πρᾶξαι.*

Ἰφικράτης ὑπέσχετο τοῖς στρατιώταις τὴν νίκην 27
παραδώσειν, ἐὰν τὸ σημεῖον ἄραντος παραθρασύναντες ἀλλήλους ἓν βῆμα προβῶσιν. Ἦν μὲν ἐπὶ ῥοπῆς ὀξυτάτης ἡ μάχη· τὸ δὲ σημεῖον ἦρεν ὁ στρατηγὸς, καὶ οἱ στρατιῶται προέβησαν ἐπαλαλάξαντες, καὶ τοὺς πολεμίους ὠσάμενοι ἐς φυγὴν ἔτρεψαν.

Ἰφικράτης περὶ Κόρινθον Ἀθηναίων ἐστρατήγει 28
πολεμούντων Θηβαίοις. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι σφόδρα ἠπείγοντο ἐξελθεῖν ἐπὶ τὴν μάχην· Ἰφικράτης δὲ, ὁρῶν τοὺς πολεμίους πλείονας καὶ ἐπὶ προσφάτῳ τῇ ἐν Λεύκτροις νίκῃ μεγαλοφρονοῦντας, οὐ προῆγεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· "Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ἐς τοῦτο ἀνδρείας προήγαγον, ὥστε καταφρονεῖν Βοιωτῶν δύνασθαι· τῶν δὲ ἐμοῦ κρειττόνων στρατηγῶν παραλαβών τις ὑμᾶς προαγέτω." Οὕτως εἷλε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῆς ὁρμῆς ἐπαύσαντο τῇ παρὰ στρατηγοῦ ἀρετῇ, μὴ συνεξορμῆσαι τοῖς προεξανισταμένοις, ἀλλὰ τὸν θυμὸν αὐτῶν λογισμῷ κατασχεῖν.

Ἰφικράτης προδοσίας δίκην ἔφευγεν, Ἀριστοφῶν 29
καὶ Χάρης ἐδίωκον· αἰτία δὲ ἦν, ὅτι ἄρα περὶ Ἔμβατα δυνάμενος ἑλεῖν τοὺς πολεμίους οὐ διεναυμάχησεν. Ὁρῶν τὸ δικαστήριον ὑποφερόμενον εἰς τοὐναντίον, τοῦ λόγου παυόμενος παρέφηνέ πως τὸ ξίφος τοῖς δικασταῖς· οἱ δὲ καταδείσαντες μὴ τὴν ἑταιρίαν ὅλην ἐξοπλίσας κυκλώσειε τὸ δικαστήριον, ἄφεσιν αὐτῷ πάντες ἐψηφίσαντο. Μετὰ τὴν νίκην ψιθυρίσαντός τινος, ὡς παρεκρούσατο τοὺς δικαστὰς, "Εὐήθης ἂν εἴην," ἔφη, "ὑπὲρ Ἀθηναίων μὲν στρατηγῶν, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ δὲ πρὸς Ἀθηναίους μηκέτι."

Ἰφικράτης ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ἔπεισεν Ἀθηναί- 30
ους τὰ ὑπερέχοντα τῶν οἰκοδομημάτων ἐς τὰς δημοσίους ὁδοὺς ἀποκόπτειν ἢ πιπράσκειν, ὥστε οἱ δε-

σπόται τῶν οἰκιῶν πολλὰ εἰσήνεγκαν χρήματα ὑπὲρ τοῦ μὴ περικοπῆναι καὶ σαθρὰ γενέσθαι τὰ οἰκοδομήματα.

31 Ἰφικράτης μετὰ μὲν τὴν μάχην ἀπὸ τῶν ληφθέντων ἄξια τῶν πόνων διένεμεν ἑκάστῳ. Εἰ δὲ ξένια παρὰ πόλεων ἐκομίσθη, καὶ ἀπὸ τούτων διέπεμπεν ἑκάστῳ, οὐ κατὰ ἕνα μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη καὶ κατὰ λόχους καὶ κατὰ τὰς ὁπλίσεις, ἱππεῦσιν ἄλλα, ὁπλίταις ἄλλα, ψιλοῖς ἕτερα. Πρὸ τῆς μάχης σιγὴν κηρύξας ἐπηγγέλλετο ἀριστεύσαντι ἐν τοῖς ὁπλίταις ἆθλον καὶ τὸ πάλιν ἐν τοῖς ἱππεῦσιν, ἢ ἐν τοῖς πελτασταῖς καὶ ἐφεξῆς ἐν ἁπάσαις ταῖς τάξεσιν. Ἔν γε μὴν ταῖς ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσιν, ὅσοι ἀνδρειότεροι τῶν ἄλλων, προετίμα προεδρίαις. Ταῦτα πάντα ἐστρατήγει προθυμοτέρους ποιῶν τοὺς στρατιώτας ἐν τοῖς κινδύνοις.

32 Ἰφικράτης ποικίλως ἐγύμναζε τοὺς στρατιώτας, μηχανώμενος ψευδοβοηθείας, ψευδενέδρας, ψευδοπροδοσίας, ψευδαυτομολίας, ψευδεφόδους, ψευδοπανικά, ἵνα εἴ ποτε καὶ τοιοῦτόν τι γένοιτο, μηδαμῶς ἐκπλήττοιντο.

33 Ἰφικράτης περὶ τὸ Ἱερὸν ὄρος, ἀντικαθημένων αὐτῷ πολεμίων καὶ ἀπεχόντων στάδια πέντε καὶ κατεχόντων ὑψηλότατον τόπον παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ τῆς πορείας τῆς ἐπ' αὐτοὺς ἐφ' ἕνα οὔσης — τὸ δὲ λοιπὸν χωρίον ἀπόκρημνον ἦν εἰς τὴν θάλασσαν — ἐπιλεξάμενος ἄνδρας εὐρώστους, νύκτα παραφυλάξας ἀνηνεμίαν, ἀλειψάμενος λίπα, σὺν τοῖς ἀναγκαίοις ὅπλοις διὰ τῆς θαλάττης παριὼν, ὅσα γε μὴν βαθύτερα παρανηχόμενος, παρελθὼν τοὺς φύλακας, ἐκβὰς, ὄπισθεν αὐτῶν γενόμενος ἀπέκτεινε πάντας, καὶ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον ἤγαγεν διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ παρὰ

τὸν κρημνὸν, καὶ τοῖς πολεμίοις ἔτι νυκτὸς οὔσης ἀφυλάκτοις καὶ μὴ προσδοκῶσιν ἐπιθέμενος, τινὰς μὲν διέφθειρε, τινὰς δὲ ἐζώγρησεν.

Ἰφικράτης χειμῶνας καὶ κρυμοὺς ὁρῶν και- 34
ρὸν ἐπιθέσεως προάγειν ἐβούλετο τοὺς στρατιώτας. Διὰ γυμνότητα καὶ κρύος οὐ προθυμουμένων, αὐτὸς ἐνδὺς ἐσθῆτα φαύλην καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιωτέραν, παριὼν τὰς σκηνὰς ἕκαστον ἐπιχειρῆσαι τοῖς πολεμίοις παρεκάλει. Οἱ δὲ προθύμως ἠκολούθησαν, ὁρῶντες τὸν στρατηγὸν ταπεινῶς ἠσθημένον καὶ ἀνυπόδητον, ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας προθυμούμενον.

Ἰφικράτης, εἰ μὲν μὴ ἔχοι (διδόναι) μισθοφορὰν, 35
ἦγε τοὺς στρατιώτας εἰς ἀοίκητα χωρία καὶ ἀκτὰς, ἵνα ἐλάχιστα ἀναλίσκοιεν· εἰ δὲ εὐποροίη χρημάτων ἦγεν αὐτοὺς ἐς πόλεις καὶ χωρία εὐδαίμονα, ὅπου τάχιστα τὸν μισθὸν ἀναλώσαντες, σπουδάζοιέν τι πράττειν διὰ τὴν τοῦ ἀργυρίου ἔνδειαν. Οὐ μὴν ἐπέτρεπεν αὐτοὺς οὐδὲ σχολάζειν, ἀλλ' εἰ μὴ πόλεμος ἦν, ἀεί τι προσέταττεν, ἢ ὀρύττειν ἢ ταφρεύειν ἢ δένδρα κόπτειν ἢ μεταβάλλειν ἢ μετασκευάζειν, ὡς ἐν τῇ σχολῇ νεωτερίζειν βουλομένων.

Ἰφικράτης, Σάμον κατασύρας, εἰς Δῆλον κατέ- 36
πλευσε. Σάμιοι ἐς πρεσβείας ἀφίκοντο λυτροῦσθαι βουλόμενοι τὰ ληφθέντα· ὁ δὲ ὁμολογῶν ἀποδώσειν, κρύφα ὑπηρετικὸν ἐκπέμψας, ὡς ἐξ Ἀθηνῶν ἐκέλευσε καταπλεῖν, κομίζον ἐπιστολὴν πεπλασμένην, ὡς Ἀθηναίων αὐτὸν ἐπανήκειν κελευόντων. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς Σαμίους διαλυσάμενος φιλανθρώπως, τοῖς τριηράρχοις ἀναγωγὴν παραγγείλας, ἀποπλεύσας εἰς ἐρήμην νῆσον ὡρμίσατο νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Οἱ Σάμιοι, πυθόμενοι ὡς ἀπέπλευσεν Ἰφικράτης φιλανθρώπως αὐτοῖς χρησάμενος, κατά τε τὴν πόλιν ἀδεῶς διέτρι-

βον καὶ ἐς τὴν χώραν ἀδεῶς ἐξῄεσαν· ὁ δὲ, διεσκεδασμένων, πάλιν ἐπιπλεύσας ἐς τὴν Σάμον πολλῷ πλείονα λείαν τῆς προτέρας ἥρπασε. Τοῦτο καὶ ὁ Φορμίων πρότερος ἐποίησε Χαλκιδεῦσιν.

37 *Ἰφικράτης Λακεδαιμονίους καὶ Θηβαίους πολεμοῦντας ἐπεχείρει διαλλάσσειν· οἱ δὲ σύμμαχοι Θηβαίων Ἀργεῖοι καὶ Ἀρκάδες ἀντέπρασσον. Ὁ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐνίοις προσέταξε λεηλατῆσαι τὴν Ἀργολίδα. Τῶν δὲ Ἀργείων ἐγκαλούντων, τοὺς φυγάδας αὐτῶν ἔφη αἰτίους εἶναι. Προελθὼν δὲ καὶ ὡς τοὺς φυγάδας ἀφελόμενος τὴν λείαν τοῖς Ἀργείοις ἀπέδωκεν· οἱ δὲ, ἀπολαβόντες, ὡς εὐεργέτῃ καὶ φίλῳ τῷ Ἰφικράτει προσέφευγον καὶ τὴν εἰρήνην αἱρεῖσθαι Θηβαίους ἔπεισαν.*

38 *Ἰφικράτης βασιλεῖ στρατηγῶν μετὰ Φαρναβάζου, πλέων ἐπ' Αἰγύπτου, τῆς χώρας οὔσης ἀλιμένου, παρήγγειλε τοῖς τριηράρχοις, "Τεσσαράκοντα σάκκους ἕκαστος ἐχέτω." Προσορμιζομένων δὲ τοὺς σάκκους ἄμμου πλήσας *** κεφαλίδας ἐξῆπτεν ἑκάστης νεὼς καὶ οὕτως ἀνείλκυσεν αὐτὰς τεταρσωμένας.*

39 *Ἰφικράτης ἐν Ἐπιδαύρῳ μικρὸν ἄνω θάλασσης παρετάσσετο· γενόμενος δὲ κατὰ ἄλσος βαθὺ καὶ σύσκιον, ἀνεβόησεν, ἐξανίστασθαι τοὺς ἐγκαθημένους. Οἱ πολέμιοι φοβηθέντες ἐνέδραν μεγάλην ἀνέστρεψαν, καὶ διὰ τάχους εἰς τὰς ναῦς καταφυγόντες ἀνεχώρησαν.*

40 *Ἰφικράτης ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἰάσων ὁ τύραννος, πλησίον ποταμοῦ σπείσασθαι βουλόμενοι, δι' ἀγγέλων ἠρεύνησαν ἀλλήλους καὶ τὰ σώματα ἐγύμνωσαν· καὶ οὕτως ὑπὸ τὴν γέφυραν ἐλθόντες διελέξαντο. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοὺς ὅρκους διὰ τῶν ἱερείων ἐχρῆν ποιήσασθαι, Ἰφικράτης μὲν δὴ ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀνῆλθεν, Ἰάσων*

δὲ τὸ ἱερεῖον παραλαβὼν, τοῦ ποιμένος ἀπαλλαγέντος, σφαγιάζειν εἰς τὸν ποταμὸν ἤρχετο. Καὶ δὴ τότε Ἰφικράτης καθαλόμενος, τῆς σφαγίδος ἐπιλαβόμενος, αὐτὸν μὲν ἀποκτεῖναι ἀπέσχετο, προσομολογῆσαι δὲ ἃ συνέφερεν αὐτῷ κατηνάγκασεν.

Ἰφικράτης ἐν Θράκῃ, προσκαθημένων πολεμίων, 41
ἐνέπρησε νυκτὸς τὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων ὕλην, καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ πολλὰ τετράποδα καταλιπὼν, τοῦ καπνοῦ σκοτεινοτέραν τὴν νύκτα ποιοῦντος, ἀνεχώρησεν ἐς τόπον δασὺν καὶ σύσκιον. Ἡμέρας δὲ γενομένης, οἱ Θρᾷκες, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων εὑρόντες ὥρμησαν ἐπὶ ἁρπαγὴν τῶν τετραπόδων καὶ τῶν σκευοφόρων. Ἰφικράτης διεσπασμένοις ἐπιφανεὶς ἐκ τοῦ χωρίου συντεταγμένος, καὶ τοὺς πολεμίους ἐνίκησε καὶ τὰ σκευοφόρα ἔσωσεν.

Ἰφικράτης, νύκτωρ ἐπιθέμενος χωρίῳ, τοὺς σαλ- 42
πιγκτὰς ἐπὶ πολλὰ μέρη διαπέμψας, ἐκέλευσε σημαίνειν. Οἱ πολέμιοι πρὸς τὸν ἦχον ἄλλος ἄλλῃ διέθεον· ὁ δὲ, ἐλαχίστους τοὺς καταλειφθέντας νικήσας, ῥᾳδίως ἐκράτησε τοῦ χωρίου.

Ἰφικράτους ὄντος ἐν Κορίνθῳ, Λακεδαιμόνιοι 43
παρῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς ἀπεκινδύνευσε τὴν δύναμιν συμβαλὼν· ἀλλὰ μαθὼν, ὡς ἔστι τὰ περὶ τὴν πόλιν ὀχυρώτατα χωρία ἔρημα, ταῦτα προκαταλαβὼν, τοῖς ἐν τῇ πόλει προὐκήρυξεν ἰέναι πρὸς αὐτόν. Ἐξιόντων δὲ πάντων καὶ ἀθροιζομένων, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ πλῆθος φοβηθέντες καὶ τὴν φυλακὴν τῶν ὀχυρῶν τόπων, ἀμαχεὶ φεύγοντες ᾤχοντο.

Ἰφικράτης, Ἀβυδηνοῖς πολεμῶν περὶ Χερρόννη- 44
σον, χωρίον τι καταλαβὼν ἐτείχιζεν, ὡς φοβούμενος Ἀναξίβιον τὸν Λάκωνα. Ἀβυδηνοὶ δὲ, ὁρῶντες οἰκοδομοῦντα τὸ τεῖχος, κατεφρόνησαν ὡς φοβου-

μένου καὶ προελθόντες τῆς πόλεως κατὰ τὴν χώραν ἐγένοντο. Ἰφικράτης ἰδὼν ἀσυντάκτους, νυκτὸς μέρος τοῦ στρατεύματος εἰς τὴν Ἀβυδηνῶν διαβιβάσας, τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν καταδραμὼν ἐκράτησε πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων.

45 Ἰφικράτης ἦν ἐν Κορίνθῳ. Πυθόμενος ὡς οἱ τἀναντία πράττοντες μισθοφόρους ἐκ Λακεδαίμονος νύκτωρ ἐκδέχεσθαι μέλλοιεν, ἀγείρας τοὺς αὑτοῦ στρατιώτας, τοὺς μὲν κατέλιπεν ἔνδον φυλάττειν· τοὺς δὲ ἄλλους ἔξω πυλῶν ἀγαγὼν καὶ ἐς τάξιν καταστήσας, ἔσπευσεν ἐπ' ἐκείνην τὴν πύλην, ἣν ἤνοιξαν οἱ δεχόμενοι τοὺς πολεμίους. Οἱ μὲν τοὺς πολεμίους ἐσῆγον· τῶν δ' ἐσχάτων ἐσιόντων, ἐξαίφνης ἐπιστὰς συνηκολούθησεν αὐτοῖς καὶ συνέπεσεν ἐς τὴν πόλιν. Ἀδήλου δὲ ὄντος τοῦ γεγονότος, ὡς ἐν νυκτὶ, πολλοὺς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν, ἡμέρας δὲ γενομένης πολλοὺς ἐς τὰ ἱερὰ φυγόντας ἐχειρώσατο.

46 Ἰφικράτης ἐς Θρᾴκην ἀναβὰς, μετὰ στρατιωτῶν ὀκτακισχιλίων ἐστρατοπέδευσεν· πυθόμενος τοὺς Θρᾷκας νύκτωρ ἐπιτίθεσθαι μέλλειν, ἀναλαβὼν τοὺς στρατιώτας ἀνεχώρησεν ἑσπέρας, ὅσον στάδια τρία, ἐς φάραγγα κρύψαι δυναμένην. Οἱ Θρᾷκες ἐμπεσόντες ἐς τὸ στρατόπεδον ἔρημον, διήρπαζον ἀτάκτως, καταγελῶντες τῶν Ἑλλήνων ὡς φευγόντων. Ἰφικράτης δὲ ἐξ ἀφανοῦς ἐξορμήσας, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ καὶ αἰχμαλώτους ἔλαβεν.

47 Ἰφικράτης, μέλλων ὁδὸν ἄνυδρον δυσὶν ἡμέραις πορεύεσθαι, παρήγγειλε δειπνοποιησαμένους ὕδατος πληρῶσαι τὰ ἀγγεῖα, καὶ ἡλίου δύναντος ἤγαγε τὴν δύναμιν διὰ νυκτός. Ἡμέρας δὲ γενομένης κατεστρατοπέδευσε καὶ προσέταξε σιτοποιεῖσθαι τῷ ὕδατι χρησαμένους, καὶ κοιμηθέντας δι' ἡμέρας δειπνοποιή-

σασθαι, καὶ συσκευασαμένους ὁδεῦσαι διὰ νυκτὸς πάλιν· ὥστε ἀντὶ δύο ἡμερῶν δύο νύκτας ἀναψύχοντες διεξῆλθον, καὶ ἡμέρᾳ μιᾷ (καὶ) τὸ ὕδωρ αὐτοῖς ἱκανὸν ἐγένετο.

Ἰφικράτης περὶ Ἐπίδαυρον λείαν ἦγε πολλήν. Ὁ 48
φρουρὸς τῆς χώρας Λάκων ἐδίωκεν αὐτὸν, ἐγγίζοντα ταῖς ναυσίν· οἱ μὲν διώκοντες ἦσαν ἐπὶ λόφου, Ἰφικράτης δὲ πρὸ τῆς λείας τοὺς ὁπλίτας τάξας κούφους καὶ ψιλοὺς κατ' ὀλίγον ἄλλον ἄλλῃ, τῷ Λάκωνι προσέβαλε· τοῦ δὲ προσέχοντος τοῖς πολλαχόθεν ἐφορμῶσιν, οἱ τοῦ Ἰφικράτους, τὰ ὑπερδέξια χωρία καταλαβόντες, κατὰ νώτου τῶν πολεμίων ἐγένοντο καὶ πάντας αὐτοὺς διέφθειραν.

Ἰφικράτης ἐν Φλιοῦντι διὰ στενῶν τόπων ἐβά- 49
διζε. Τῶν πολεμίων ἐπιθεμένων τοῖς τελευταίοις, παραγγείλας τοῖς στρατιώταις ἐκ τῶν στενῶν ὅτι τάχος ὑπεξιέναι, αὐτὸς διὰ μέσου ἐπ' οὐρὰν διαδραμὼν καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἀρίστους προσλαβὼν, ἀκμάζων ἐμπεσὼν τοῖς ἐπικειμένοις ἀτάκτοις πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρεν.

Ἰφικράτης, ἐς Θρᾴκην ἐμβαλὼν, ἐν πεδίῳ κατε- 50
στρατοπέδευσεν ὑπὸ ὄρους περιεχομένῳ, διέξοδον ἔχοντι στενὴν διὰ γεφύρας, ἣν ἔμελλον διαβάντες οἱ Θρᾷκες νύκτωρ ἐπιθέσθαι. Ὁ δὲ πυρὰ πολλὰ καύσας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πρὸς τὴν ὑπώρειαν ἀναδραμὼν σὺν τοῖς στρατιώταις, ἐγγὺς τῆς γεφύρας ἐν τῇ ὕλῃ συγκαθίσας ἡσύχασεν. Οἱ μὲν δὴ Θρᾷκες, διαβάντες τὴν γέφυραν, ὥρμησαν ἐς τὰ πυρὰ, τοὺς πολεμίους ἐκεῖ νομίζοντες εὑρήσειν· Ἰφικράτης δὲ, τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς ὕλης ἀναλαβὼν, τὴν γέφυραν διελθὼν ἀσφαλῶς ἀνεχώρησεν.

Ἰφικράτης ἦρξε τοῦ πλείστου στρατεύματος πεζοῦ 51

καὶ ναυτικοῦ, ἐν τῇ δόσει τοῦ μισθοῦ καθ' ἕκαστον μῆνα ὑφαιρῶν τὸ τέταρτον μέρος, ὥσπερ ἐνέχυρον ἑκάστου κατέχων, ἵνα μὴ λίποιεν τὸ στρατόπεδον. Οὕτως ἄρα καὶ πολλοὺς εἶχεν ἀεὶ τοὺς στρατευομένους καὶ εὐπόρους, τὸ τέταρτον τοῦ μισθοῦ φυλαττόμενον ἔχοντας.

52 Ἰφικράτης τοῖς Λακεδαιμονίων συμμάχοις ἀντιστρατοπεδεύων νύκτωρ τὴν δύναμιν μετημφίεσε, τοῖς μὲν στρατιώταις περιθεὶς τὴν τῶν οἰκετῶν ἐσθῆτα, τοῖς δὲ οἰκέταις τὴν τῶν στρατιωτῶν. Οἱ μὲν δὴ στρατιωτικῶς ἠμφιεσμένοι πόρρω τῶν ὅπλων ἐβάδιζον, τὴν τῶν ἐλευθέρων σχολὴν μιμούμενοι· οἱ δὲ οἰκετικῶς κατεσκευασμένοι πλησίον τῶν ὅπλων ἦσαν, ὅσα εἰκὸς διακονούμενοι. Ταῦτα ὁρῶντες οἱ πολέμιοι, κατὰ ζῆλον τῶν ἐναντίων οἱ μὲν στρατιῶται ῥᾳθύμως ἔξω τοῦ στρατοπέδου βαδίζοντες ἐσχόλαζον, οἱ δὲ οἰκέται ταῖς ἀναγκαίαις ὑπηρεσίαις παρέμενον. Ἐνταῦθα δὴ σημεῖον αἴρεται· οἱ δὲ Ἰφικράτειοι, τὰ ὅπλα ταχέως ἀναλαβόντες, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐναντίων ἐλθόντες, τῶν μὲν οἰκετῶν τῶν ἐν τῇ διακονίᾳ φυγόντων, τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀόπλων καταληφθέντων, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους ἤγαγον.

53 Ἰφικράτης, ἀντιστρατοπεδευόντων τῶν πολεμίων καὶ κατὰ τὴν [αὐτὴν] ὥραν διὰ παντὸς ἀριστοποιουμένων, προσέταξε τοῖς αὐτοῦ στρατιώταις πρὸ τῆς ἕω προσενέγκασθαι τὸ ἄριστον. Τοῦτο πράξας συνέβαλε τοῖς ἐναντίοις, καὶ τὸν ἀκροβολισμὸν ἄχρι δείλης παρέτεινεν. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλων ἐχωρίσθησαν, οἱ μὲν πολέμιοι πρὸς τὸ δεῖπνον ὥρμησαν· ὁ δὲ, προηριστηκότας ἔχων τοὺς στρατιώτας, προσπεσὼν δειπνοποιουμένοις οὐκ ὀλίγον ὄλεθρον αὐτῶν εἰργάσατο.

54 Ἰφικράτης περὶ Φλιοῦντα ὡδοιπόρει, τῆς φάλαγγος διὰ τὰς δυσχωρίας μακρᾶς ἐκτεταμένης· οἱ πολέμιοι, κατὰ τὴν οὐραγίαν ἐπικείμενοι, πολλοὺς ἐτίτρωσκον καὶ πολλὰ ἥρπαζον. Ὁ δὲ, μετὰ τῶν παρὰ πλευρὰν ἀνδρῶν ἐπιστρέψας, τῇ μὲν φάλαγγι παρήγγειλε θᾶττον προχωρεῖν· τῶν δὲ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀπὸ τῆς εὐωνύμου πλευρᾶς ἀνδρῶν ἐπιλέγων τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς ἀρίστους, μετ' αὐτοὺς συνέταττεν. Τῆς δὲ οὐραγίας ἐγγὺς γενόμενος, προσπεσὼν τοῖς πολεμίοις κεκμηκόσιν ἐν τῇ διώξει καὶ τεταραγμένοις ἐν τῇ τῶν σκευοφόρων ἁρπαγῇ, πολλοὺς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν, πολλῷ δὲ πλείονας αἰχμαλώτους ἤγαγεν.

55 Ἰφικράτης ἐν Κερκύρᾳ, Κρινίππου προσπλέοντος ἐκ Σικελίας ἕνδεκα πληρώμασι, τῶν πυρσωρῶν ἀγγειλάντων ὑφορμεῖν αὐτὸν νήσῳ τινὶ τῶν ἐρήμων, προστάξας πυρσὸν ἀνάπτειν φίλιον, νύκτωρ ἐπιπλεύσας ἐκράτησε τῶν δέκα πληρωμάτων, ἑνὸς ἐκφυγόντος.

56 Ἰφικράτης ἐν Ἄκῃ πυθόμενος δύο τῶν ἡγεμόνων προδιδόναι, καλέσας τοὺς ἀρίστους τῶν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου, προσέταξεν, ὁπόταν τοὺς αἰτίους τῆς προδοσίας μεταπεμψάμενος ἐξετάζῃ τὸ πρᾶγμα, προλαβεῖν αὐτοὺς τὰ τούτων ὅπλα καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῖς τεταγμένων λόχων. Οἱ μὲν προλαβόντες κατέσχον τὰς πανοπλίας. Ἰφικράτης δὲ, τὴν προδοσίαν ἐλέγξας, τοὺς μὲν ἡγεμόνας ἐκόλασε θανάτῳ, τοὺς δὲ στρατιώτας γυμνοὺς ἐξήλασε τοῦ στρατοπέδου.

57 Ἰφικράτης, δισχιλίων μισθοφόρων πρὸς τοὺς Λάκωνας αὐτομολησάντων, ἀπόρρητα γράμματα ἔπεμψε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν ἀποστάντων, παρακαλῶν μεμνῆσθαι τοῦ συγκειμένου καιροῦ, καθ' ὃν

καὶ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν συμμαχίαν προσδέχοιτο, εἰδὼς τὴν ἐπιστολὴν ἐμπεσουμένην τοῖς φύλαξι τῶν ὁδῶν. Ἐπεὶ δὲ οἱ φύλακες ἐκόμισαν τὰ γράμματα τοῖς Λακεδαιμονίοις, οἱ μὲν ὥρμησαν συλλαμβάνειν τοὺς αὐτομόλους· οἱ δὲ ἀγαπητῶς ἐξέφυγον, Ἀθηναίοις μὲν ἄπιστοι γενόμενοι, Λακεδαιμονίοις δὲ δόξαντες.

58 Ἰφικράτης ἐν Χίῳ, τοὺς Λακωνίζοντας ἐλέγξαι βουλόμενος, ἐνίους τῶν τριηραρχῶν ἐκέλευσε, νυκτὸς ἐκπλεύσαντας, μεθ' ἡμέραν ἐπιπλεῦσαι κόσμῳ Λακωνικῷ. Οἱ μὲν Λακωνίζοντες ὡς εἶδον, μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐπὶ τὸν λιμένα κατέδραμον· ὁ δὲ κυκλωσάμενος αὐτοὺς (καὶ) τοῖς ἀπὸ τῆς πόλεως προσελθοῦσι, συνέλαβέ τε καὶ κολασθησομένους Ἀθηναίοις ἔπεμψεν.

59 Ἰφικράτης, ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων τῶν στρατιωτῶν θορυβούντων καὶ κοινὴν ἐκκλησίαν αἰτουμένων, ἄνδρας ἐμπείρους τῆς Περσίδος γλώττης στολὰς Περσικὰς ἐνδύσασθαι προσέταξε, πληθούσης τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανῆναι καὶ παρελθόντας ἀγγέλλειν βαρβαριστὶ, "Πλησίον οἱ τὰ χρήματα κομίζοντες, ἡμεῖς δὲ προεπέμφθημεν τοῦτο σημανοῦντες." Ταῦτα μηνύσαντες, οἱ στρατιῶται διέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν.

60 Ἰφικράτης ἐκ τῆς Ὀδρυσιάδος λείαν πολλὴν περιήλασεν· ἐδίωκον οἱ Ὀδρυσαῖοι πλήθει πολλῷ. Ὁ δὲ, ἱππεῖς ἔχων ὀλίγους, ἔδωκεν αὐτοῖς καιομένας λαμπάδας, καὶ προσελαύνειν ἐκέλευσε τοῖς ἐναντίοις. Οἱ δ' ἵπποι τῶν Ὀδρυσῶν, τῆς φλογὸς τὴν ὄψιν ἀσυνήθη μὴ φέροντες, ἀναστρέψαντες ἔφευγον.

61 Ἰφικράτης ἐπιὼν πόλει, τὸν ἀπὸ τῆς χώρας ποταμὸν, διὰ μέσης τῆς πόλεως ῥέοντα, διαβῆναι ἀναγκαῖον ὂν, ἑσπέρας διέβη μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἵνα τὸ ἐκ τῆς διαβάσεως τοῦ πλήθους θολερὸν, διὰ

νυκτὸς παροδεῦσαν, λάθῃ τοὺς ἐν τῇ πόλει. Καὶ δὴ λαθὼν μεθ' ἡμέραν ἐπέθετο μὴ προσδοκῶσιν.

Ἰφικράτης ἐν Θράκῃ πολλοὺς ἔλαβεν αἰχμαλώ- 62
τους Ὀδρυσῶν. Οἱ μὲν δὴ σφοδρῶς ἐπέκειντο βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες· ὁ δὲ τοῖς πρωτοστάταις ἑκάστῳ αἰχμάλωτον γυμνὸν παρέστησεν, ἐξ ἱμάντος ὀπίσω τῶν χειρῶν δεδεμένων. Οἱ δὲ Ὀδρυσαῖοι, τοὺς οἰκείους μὴ βουλόμενοι τιτρώσκειν, τοῦ βάλλειν καὶ ἀκοντίζειν ἀπείχοντο.

Ἰφικράτης περὶ Φοινίκην καταπλέων ἑκατὸν τρι- 63
ακοντόροις, ἔνθα τεναγώδης αἰγιαλὸς ἦν, ἰδὼν τοὺς Φοίνικας παρὰ τὴν ἠϊόνα συνθέοντας, παρήγγειλεν, ὅταν τὸ σημεῖον ἀναδειχθῇ, τοῖς μὲν κυβερνήταις ἄγκυραν ἀφιέναι κατὰ πρύμναν καὶ τὴν καταγωγὴν ἐν τάξει ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ στρατιώταις ὁπλισαμένοις, ἕκαστον κατὰ τὴν αὑτοῦ κώπην εἰς τὴν θάλασσαν αὑτὸν καθιέναι καὶ τὴν αὑτοῦ τάξιν διαφυλάττειν· ὡς δὲ ἤδη σύμμετρον ὑπέλαβεν εἶναι τὸ τῆς θαλάσσης βάθος, ἀνέτεινε τὸ σημεῖον τῆς ἐκβάσεως. Αἱ τριακόντοροι μὲν ἐν τάξει κατήγοντο διὰ τῶν ἀγκυρῶν, οἱ δὲ ἄνδρες ἐν τάξει προβαλόμενοι προῆγον. Οἱ δὲ πολέμιοι, καταπλαγέντες τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ τὴν τόλμαν, ἔφευγον. Οἱ δὲ Ἰφικράτειοί τινας μὲν διώξαντες ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ ἐζώγρησαν, καὶ λείαν πολλὴν περιελάσαντες καὶ ταύτην ἐς τὰς ναῦς ἐμβαλόμενοι, στρατόπεδον ἐπὶ γῆς κατεστήσαντο.

10. ΤΙΜΟΘΕΟΣ.

Ἐν Ἀττικῷ στρατοπέδῳ σπάνις ἦν νομίσματος. 1
Τιμόθεος ἔπεισε τοὺς ἐμπόρους χρῆσθαι νομίσματι τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι, ἀπαλλασσομένους δὲ [ἀποδιδόναι] τὴν σφραγίδα καὶ τὸ ἀργύριον λαμβάνειν. Ἐπίστευ-

σαν οἱ ἔμποροι, καὶ τὴν ἀγορὰν τοῖς στρατιώταις παρέσχον ἐπὶ τῇ σφραγίδι τοῦ στρατηγοῦ. Ἀπαλλασσομένοις αὐτοῖς, ἐν τῷ τέως εὐπορήσας χρημάτων, Τιμόθεος τὴν τιμὴν διέλυσε τὴν ὡμολογημένην.

2 Τιμόθεος ἀνήγετο τῷ στόλῳ παντί. Πταρμὸς ἐγένετο· ὁ κυβερνήτης ἐπισχεῖν ἐκέλευσεν· οἱ ναῦται τῶν τριήρων ἐπιβαίνειν οὐκ ἐθάρρουν. Τιμόθεος μειδιάσας, "Ποῖον γὰρ", ἔφη, "γέγονεν οἰώνισμα, εἰ τοσούτων περιεστηκότων εἷς ἔπταρεν;" Οἱ ναῦται γελάσαντες ἀνήχθησαν.

3 Τιμόθεος παράγγελμα ἔδωκεν ἐκβοηθῆσαι τὴν ταχίστην· ὀλίγοι στρατιῶται προῆλθον· ὁ λοχαγὸς ἠγόρευε, χρῆναι καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναμεῖναι. Ὁ Τιμόθεος οὐκ ἀνέμενεν, ὡς τοὺς μέλλοντας προθύμως μαχεῖσθαι τοῖς πολεμίοις ἔχων ἅπαντας, τοὺς δὲ βραδέως ἐξιόντας ἀχρήστους ἂν γενέσθαι καὶ παρόντας.

4 Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ Λευκάδα ἐναυμάχουν, Τιμοθέου στρατηγοῦντος Ἀθηναίων, Νικολόχου ναυαρχοῦντος Λακεδαιμονίων. Ἦν ἑορτὴ Σκίρα. Τιμόθεος, κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν μυρσίνῃ στεφανώσας τὰς τριήρεις, ἦρε τὸ σημεῖον· ἀναχθεὶς, ναυμαχήσας ἐνίκησεν· οἱ δὲ στρατιῶται μετὰ ἐλπίδος ἀγαθῆς ἠγωνίσαντο, [τὸ] θεῖον ἔχειν οἰόμενοι σύμμαχον.

5 Τιμόθεος πόλιν περιστρατοπεδεύσας ἀφώριζε τὸν τόπον τοῖς στρατιώταις, ὅθεν δὴ προνομεύσουσι· τὸ δὲ λοιπὸν μέρος τῆς χώρας καὶ ὅσον ἦν ὄφελος αὐτῆς ἀπεδίδοτο. Οὐκ ἐπέτρεπε δὲ οὔτε οἰκίαν οὔτε ἔπαυλιν καθαιρεῖν, οὐ μὴν οὐδὲ ἥμερον δένδρον ἐκκόπτειν, ἀλλ᾽ αὐτοὺς τοὺς καρποὺς λαμβάνειν. Καὶ τάδε οἱ στρατηγοῦντι περιῆν· εἰ μὲν κρατοίη, πλείους φόρους ἐκλέγειν, εἰ δὲ ὁ πόλεμος μηκύνοιτο, τροφὰς

ἀφθόνους καὶ καταγωγὰς ἔχειν. Τὸ δὲ τούτων μεῖζον, πολλὴν τὴν εὔνοιαν παρὰ τῶν πολεμίων ἐθήρευεν.

Τιμόθεος, ναυμαχεῖν Λακεδαιμονίοις μέλλων, 6
αὐτὸς μὲν εἴκοσι τριήρων τὰ πληρώματα παρὰ πρύμναν ἔχων ἀνέπαυσε, τὰς δὲ ταχυναυτούσας εἴκοσι προσέταξε τοῖς τριηράρχοις ἀντιπαρεξάγειν ταῖς πολεμίαις ναυσὶ, καὶ πυκνὰς ποιεῖσθαι κινήσεις καὶ τροπάς. Οἱ μὲν δὴ πολέμιοι, πονέσαντες εἰρεσίᾳ, ἀσθενῶς τὰς κώπας ἀνέφερον· Τιμόθεος δὲ ἀκμαίοις πληρώμασιν ἐπαναχθεὶς, ναυμαχῶν ἐνίκησεν.

Τιμόθεος, τὴν Ὀλυνθίαν βουλόμενος παρελθεῖν, 7
δεδοικὼς τὸ ἱππικὸν τῶν Ὀλυνθίων ἔταξε τὸ στρατόπεδον εἰς ἑτερόμηκες πλινθίον, τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τὴν ἵππον εἰς τὸ μέσον λαβὼν, τὰς δὲ ἁμάξας πυκνὰς ἄγων καὶ συνηρτημένας, τοὺς δὲ ὁπλίτας τούτων ἔξωθεν περιβαλὼν, ὥστε τοῖς Ὀλυνθίοις ἱππεῦσιν ἀδύνατος ἦν ἡ ἱππασία.

Τιμόθεος περὶ Ἀμφίπολιν ἐστρατοπέδευεν. Ἤγ- 8
γειλέ τις ἑσπέρας, ἀθροίζεσθαι τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτόν, καὶ ὡς πολλαπλάσιοι τὸ πλῆθος ὄντες τῆς ὑστεραίας ἐπιθήσοιντο. Ὁ δὲ τοῖς μὲν στρατιώταις οὐ προεῖπε τῶν πολεμίων τὸ πλῆθος, ἵνα μὴ καταπλαγεῖεν· αὐτὸς δὲ, ὡς ἐπιθησόμενος αὐτοῖς ὀλίγοις οὖσι καὶ ἀτάκτοις, τὸ μὲν ἀχρεῖον τοῦ πλήθους προέπεμπε διὰ τῶν δυσπόρων, ᾗπερ ἥκιστα οἱ πολέμιοι παραφυλάξειν ἔμελλον. Αὐτὸς δὲ τὴν φάλαγγα ἐκίνησε, τοὺς ψιλοὺς τελευταίους ἐπιτάξας, τὰς δὲ τριήρεις ἐν τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πληρῶσαι οὐ δυνηθεὶς, ἐνέπρησεν· καὶ ταῦτα πάντα μιᾷ νυκτὶ πράξας ἀσφαλῶς ἀνεχώρησεν.

Τιμόθεος ἐπολιόρκει Σάμον, ξενολογήσας στρα- 9
τιώτας ἑπτακισχιλίους· οἷς οὐκ ἔχων δοῦναι μισθὸν,

ἔγκαρπον ὁρῶν τὴν νῆσον, ἐξελὼν χωρίον εἰς προνομὴν, τῶν ἄλλων καρποὺς ἀποδόμενος, ἀσφάλειαν τοῖς καρπολόγοις παρασχὼν, εὐπορήσας χρημάτων ἀπὸ τούτων, μέρος τῶν μισθῶν διανείμας, προθυμοτέροις χρησάμενος τοῖς στρατιώταις κατὰ κράτος εἷλε τὴν Σαμίων πόλιν.

10 Τιμόθεος, πολιορκῶν Σάμον, ἐπεὶ πολλοὶ ξένοι εἰσπλέοντες συχνὰ τῶν ἐπιτηδείων ἀνήλισκον καὶ διὰ τοῦτο σπάνις ἦν, παρήγγειλε μὴ πωλεῖν ἄλευρον μηδὲ κοτύλην ἐλαίου ἢ οἴνου, ἀλλὰ σίτου [μὲν] μεδίμνου μὴ ἔλαττον, τῶν δὲ ὑγρῶν μετρητὴν τοὐλάχιστον, τὰς δὲ σιτουργοὺς μύλας μηδένα ἔχειν, ἢ τοὺς ἐν λόχοις. Οὕτω δὴ συνέβη τοὺς μὲν ξένους, οὐκ ἔχοντας τὴν ἀγορὰν τῶν ἐφ' ἡμέραν ἀναγκαίων, αὐτοῖς κομίζειν, τὴν δὲ παρασκευὴν τῶν σιτίων μόνους ἀναλίσκεσθαι τοὺς στρατιώτας.

11 Τιμόθεος, ναῦς ἔχων τεσσαράκοντα, βουλόμενος ἀπὸ τούτων πέντε προπέμψαι πλειόνων ἡμερῶν ἐχούσας ἐφόδια, μισθὸν οὐκ ἔχων δοῦναι, παράγγελμα ἔδωκεν, ἀνάγεσθαι τὰς ναῦς ἁπάσας τριῶν σιτία ἐχούσας· ἐπεὶ δὲ νήσῳ τινὶ προσωρμίσαντο, τοῖς τριηράρχοις ἐκέλευσεν ἐξ ἑκάστου πληρώματος αὐτῷ κομίσαι δύο σιτία. Ταῦτα ταῖς πέντε ναυσὶ διαδοὺς, τὰς μὲν ἐξέπεμψεν πλεόνων ἡμερῶν ἐπισίτισμα ἐχούσας, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν τριάκοντα καὶ πέντε νεῶν εἰς τὸν ἴδιον ὅρμον ἐπανῆλθεν.

12 Τιμόθεος, ναυμαχεῖν μέλλων περὶ Λευκάδα Νικολόχῳ τῷ Σπαρτιάτῃ, τῶν μὲν πλειόνων νεῶν τὰ πληρώματα παρήγγειλεν ἐπὶ γῆς ἀναπαύεσθαι παρ' αὐτῇ τῇ θαλάσσῃ. Ταῖς δὲ ἄριστα πλεούσαις εἴκοσιν

Cap. 10. §. 10. Cf. Aristot. Oeconom. 2, 24.

ἀναχθεὶς, προσέταξε τοῖς τριηράρχοις μὴ συνάπτειν ταῖς πολεμίαις τριήρεσιν ἐντὸς βέλους, ἐκκλίνειν δὲ καὶ φυγομαχεῖν ἑκουσίως, ἵνα κατακόπους ποιήσωσι τοὺς ἐναντίους ἐρέτας. Ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ἐφυγομάχουν, οἱ δὲ ἐλέλυντο καύματι καὶ πόνῳ, Τιμόθεος τὸ ἀνακλητικὸν ἐσήμανεν, καὶ κατασχὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀναπαυσαμένους ἐρέτας ἐμβιβάσας, διὰ τάχους τοὺς πολεμίους πεπονηκότας διώξας, πολλὰς αὐτῶν τριήρεις 13
τὰς μὲν κατέδυσε, τὰς δὲ ἄπλους ἐποίησεν.

Τιμόθεος, Λακεδαιμονίους καταναυμαχήσας, φοβηθεὶς δέκα ναῦς Λακωνικὰς, ἃς προέπεμψεν ὁ ναύαρχος ἐπὶ καταγωγῇ πλοίων σιταγωγῶν, μή ποτε ἀναχωροῦσι τοῖς Ἀθηναίοις ἐπίθειντο, παρήγγειλε τοῖς τριηράρχοις τὴν ἀρχαίαν τάξιν μὴ ζητεῖν, ἀλλὰ ἣν ἕκαστος ἐπὶ τοῦ παρόντος χώραν ἔχει ταύτην φυλάσσειν· ἵνα μὴ, μεταγομένων τῶν σκαφῶν ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν τάξεις, ἐπιπλεύσαντες οἱ πολέμιοι προσβάλλωσι τῷ ναυτικῷ λελυμένῳ. Τάξας δὲ τὰς ναῦς ἐν μηνοειδεῖ σχήματι, τὰ μὲν ἔμβολα τῶν νεῶν καὶ τὸ περιφερὲς τοῦ σχήματος πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐπέστρεψεν, τὰ ναυάγια δὲ καὶ τὰς αἰχμαλώτους τῶν νεῶν ἐς τὸ κοίλωμα τοῦ μηνίσκου συναγαγὼν, ἔπλει 14
κατὰ πρύμναν.

Τιμόθεος, Χαλκιδεῦσι πολεμῶν μετὰ Περδίκου, Κύπριον χαλκὸν Μακεδονικῷ νομίσματι μίξας ἐπίσημον ἔκοψεν, ὥστε τὰς παλαιὰς πεντεδραχμίας ἔχειν ἀργυρίου τετάρτην μοίραν, τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦ φαύλου. Πλείστης εὐπορήσας μισθοδοσίας, τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας ἔπεισε, πρὸς χαλκὸν πιπράσκειν· ἀντιφορτιζόμενοι δὲ τὰ παρ᾽ ἀλλήλων οὐδὲν τοῦ νομίσματος ἐφύλαττον, ἀλλὰ τοῦτο περιῄει πάλιν εἰς τὴν μισθοφορὰν τὴν στρατιωτικήν.

15 *Τιμόθεος ἐπολιόρκει Τορώνην. Οἱ μὲν Τορωναῖοι μεγάλα ὕψη ἀντανέστησαν, φορμῶν ψάμμου πληρουμένων. Ὁ δὲ Τιμόθεος μηχανήμασι μακροτέροις ἐξ ἱστοῦ ἀκίδας περιθεὶς καὶ δρέπανα ἐπὶ τὰ ἄκρα τοῦ ἱστοῦ ἐμβαλὼν, ταῖς ἀκίσι διερρήγνυε, τοῖς δὲ δρεπάνοις ἀνέτεμνε τοὺς φορμοὺς, ὥστε ῥεῖν τὴν ἄμμον. Τοῦτο δρώμενον ἰδόντες Τορωναῖοι πρὸς ὁμολογίαν ἐτράποντο.*

16 *Τιμόθεος μετὰ Κερκυραίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων πρὸς Λακεδαιμονίους ναυμαχῶν, τὰς ἄριστα πλεούσας τῶν νεῶν προέταξε, κελεύσας [τὰς ἄλλας] ἐν τῷ σχήματι τῆς παρατάξεως ἡσυχίαν ἔχειν. Ἐπεὶ δὲ οἱ προτεταγμένοι διεναυμάχησαν, ἐπὶ πολὺ κεκμηκότων ἤδη τῶν πολεμίων, σημεῖον ἦρε τοῖς ἡσυχάζουσιν· οἱ δὲ ἀκμῆτες ἐμβαλόντες ἐτρέψαντο τοὺς κεκμηκότας.*

17 *Τιμόθεος περὶ Λευκάδα Λακεδαιμονίοις ναυμαχήσας ἐνίκησε. Πολλῶν συντριβέντων σκαφῶν, περιῆσαν δέκα νῆες τῶν πολεμίων ἀναυμάχητοι, ἃς ἐδεδοίκει. Τιμόθεος ἐπανιὼν ἐπὶ τὸν ναύσταθμον, καὶ δὴ τὸ ναυτικὸν ἔταξεν ἐν μηνοειδεῖ σχήματι, πρὸς τοὺς πολεμίους, τὸ κυρτὸν, ἐντὸς τὰ ναυάγια συναγαγών· τὸν δὲ ἀπόπλουν ἐποιεῖτο πρὸς τὴν γῆν, κελεύσας ἐλαύνειν ἐπὶ πρύμναν, ὅπως ἀντίπρωροι τὰς πολεμίας δέκα ναῦς ῥαδίως ἀμύνοιντο. Τοῦτο τὸ σχῆμα τῆς τάξεως οἱ ἀπὸ τῶν δέκα νεῶν φοβηθέντες οὐκ ἐπέθεντο.*

II. ΧΑΒΡΙΑΣ.

1 *Χαβρίας τοῖς στρατιώταις παρήγγειλεν, "Ἐπειδὰν μέλλωμεν μάχεσθαι, μή τοι νομίζωμεν ὡς πολεμίοις συμβαλόντες, ἀλλὰ ἀνθρώποις αἷμα καὶ σάρκα ἔχουσι, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ἡμῖν κεκοινωνηκόσι."*

2 Χαβρίας περὶ Νάξον ναυμαχῶν, ἐνίκησε Βοηδρομιῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, ταύτην τὴν ἡμέραν ἐπιτήδειον τῇ ναυμαχίᾳ κρίνας, ὅτι ἦν μία τῶν μυστηρίων. Οὕτω γέ τοι καὶ Θεμιστοκλῆς τοῖς Πέρσαις ἐναυμάχησε περὶ Σαλαμῖνα. Ἀλλὰ οἱ μὲν περὶ Θεμιστοκλέα σύμμαχον ἔσχον τὸν Ἴακχον, [οἱ δὲ περὶ Χαβρίαν] τὸ Ἅλαδε μύσται.

3 Χαβρίας ναῦς Λακωνικὰς κατασκόπους δώδεκα ἐφορμούσας, οὐ μὴν ἐπαναχθῆναι θαρρούσας, ἐξεκαλέσατο οὕτω πως· αὐτὸς ἀνήχθη ναυσὶ δεκαδύο, κατὰ δύο ζεύξας καὶ τὰ ἱστία τῶν δυοῖν ἐπὶ μιᾶς ἀράμενος. Οἱ πολέμιοι καταφρονήσαντες, ὡς πρὸς ἓξ τριήρεις αὐτοὶ δεκαδύο ἔχοντες ἐπανήχθησαν. Χαβρίας, ἐπὶ πλέον αὐτῶν τοῦ πελάγους προελθόντων, καθελὼν τὰ ἱστία, τὰ σκάφη διαζεύξας, ἐπέστρεψε καὶ τὰς ἡμίσειας τῶν πολεμίων ἔλαβεν αὐτάνδρους.

4 Χαβρίας διὰ στενῶν τόπων ἀναχωρῶν, ὀλίγους ἔχων, πολλῶν πολεμίων ἐπικειμένων, αὐτὸς τῆς πορείας ἡγούμενος τοὺς μάλιστα εὐρώστους οὐραγεῖν ἔταξεν, ὅπως προσκειμένους ἀμύνοιντο. Οὐδεὶς οὖν τῶν οὐραγούντων ἔφυγεν, οὐ τολμῶν τὸν στρατηγὸν παρελθεῖν ὡς κωλυθεὶς ἢ καὶ κολασθείς. Τῷ σχήματι τούτῳ τῆς πορείας ἀσφαλῶς διήγαγε τὸ στρατόπεδον.

5 Χαβρίας Θαμῷ, Αἰγυπτίων βασιλεῖ, χρημάτων ἀποροῦντι συνεβούλευσε, τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ κεκτημένους ἱκανὴν οὐσίαν κελεῦσαι παραχρῆμα εἰσενεγκεῖν ὅσον τις ἔχοι χρυσίον ἢ ἀργύριον· κομιδὴν δὲ αὐτοῖς ὧν διδόασι γενέσθαι [ἐκ] τῶν φόρων, οὓς κατ' ἔτος ἐτέλουν. Οὕτω δὴ πολλὰ συνελέγη χρήματα, οὐδενὸς ἀδικηθέντος, ἀλλὰ πάντων ὕστερον ὅσα ἔδωκαν ἀπολαβόντων.

6 *Χαβρίας, εἰς Σελλασίαν τῆς Λακωνικῆς ἐμβαλὼν, νυκτὸς τὸν ποταμὸν διαβὰς, λείαν πολλὴν λαβὼν, τὴν μὲν ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐς τὴν φιλίαν ἀπεπέμψατο· αὐτὸς δὲ, τοὺς ἄλλους στρατιώτας φαγεῖν κελεύσας, ἀνέμεινε μέχρι μεσούσης ἡμέρας, τοῦτο προσδοκῶν, ὃ δὴ καὶ ἐγένετο. Οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μαθόντες ἐξεβοήθησαν, ὡς ἀφαιρησόμενοι τὴν λείαν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ σπουδῇ δραμόντες διακόσια στάδια, κεκμηκότες, ἀσύντακτοι, διεσπαρμένοι πρὸς μάχην ἦσαν ἄχρηστοι. Ὁ δὲ, τοὺς αὑτοῦ στρατιώτας βεβρωκότας, ἀναπαυσαμένους, συντεταγμένους προσαγαγὼν, ῥᾳδίως τοὺς πλείστους αὐτῶν διέφθειρεν.*

7 *Χαβρίας ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, στρατηγῶν τῷ βασιλεῖ τῶν Αἰγυπτίων. Τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπιστρατεύσαντος πεζῇ δυνάμει καὶ ναυτικῇ, ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ναῦς πολλὰς ἔχων, ἠπόρει πληρωμάτων συγκεκροτημένων. Χαβρίας, καταλέξας Αἰγυπτίων (τοὺς) νεωτάτους, ἱκανοὺς πληρῶσαι ναῦς διακοσίας, ἐξελὼν τὰς κώπας τῶν τριήρων, ξύλα μακρὰ παραβαλὼν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, ὥστε ἐφ' ἕνα καθῆσθαι, δοὺς αὐτοῖς τὰς κώπας καὶ κελευστὰς τῶν διγλώσσων ἐπιστήσας, ὀλίγαις ἡμέραις ἐλαύνειν αὐτοὺς ἐδίδαξεν, [καὶ τὰς ναῦς] ἐρετῶν συγκεκροτημένων ἐπλήρωσεν.*

8 *Χαβρίας ὁπότε νεοσύλλογον ἔχοι δύναμιν καὶ μέλλοι παρατάττεσθαι, διὰ τοῦ κήρυκος ἐκέλευσε τοὺς ἀρρώστως ἔχοντας χωρὶς τίθεσθαι τὰ ὅπλα. Ὅσοι δὲ δειλοὶ καὶ ἀρρωστίαν προσποιούμενοι χωρὶς ἐτίθεντο τὰ ὅπλα, τούτοις ἐς μὲν τὴν μάχην οὐκ ἐχρῆτο· ἐς δὲ τὰς προκαταλήψεις τῶν ὀχυρῶν τόπων, ἵνα τὸ γοῦν πλῆθος ἐπιφαινόμενον αὐτῶν φόβον ἐνεργάζοιτο τοῖς πολεμίοις. Καιροῦ δὲ παραστάντος ἐποίει ταχέως αὐτοὺς ἀπομίσθους.*

9 Χαβρίας, προσπλεύσας πολεμίᾳ πόλει, νυκτὸς τοὺς πελταστὰς ἀπεβίβασεν· αὐτὸς δὲ, ἀρχομένης ἕω, ἐπὶ τὸν λιμένα ἔπλει ἀπωτέρω τῆς πόλεως ὄντα. Οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέδραμον κωλύσοντες ἀποβῆναι τοὺς ἐκ τῶν νεῶν· οἱ δὲ ἐκ τῆς ἐνέδρας πελτασταὶ, ὄπισθεν ἐπιφανέντες, τοὺς μὲν διέφθειραν αὐτῶν, τοὺς δὲ ζωγρείᾳ λαβόντες, τῶν νεῶν ἐπιβάντες ἀνήχθησαν.

10 Χαβρίας ἀπὸ τῶν πελταστῶν δέκα τοὺς δρομικωτάτους ἐφ' ἑκάστην ναῦν παρεβιβάσατο, καὶ νυκτὸς ἐς τὴν πολεμίαν ἀπεβίβασε καὶ λεηλατεῖν τὴν χώραν ἐκέλευσεν. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως, ἐκβοηθήσαντες, ἐπικρατεῖν τῶν λεηλατούντων ἔμελλον· ὁ δὲ προϊδὼν κατὰ σπουδὴν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔπλει. Οἱ δὲ ἐκβοηθήσαντες, τὸν ἐπίπλουν ἰδόντες ἐσπούδασαν, ἵνα μὴ καταλάβοι τὴν πόλιν. Ὁ δὲ τὰς ναῦς τῇ χώρᾳ προσορμίσας, τοὺς πελταστὰς καὶ τὴν λείαν ὅσην ἔλαβον ἀναλαβὼν καὶ δὴ ἀποπλεύσας ᾤχετο.

11 Χαβρίας ἐν Νάξῳ μέλλων ναυμαχεῖν πρὸς Πόλλιν, παρήγγειλε τοῖς τριηράρχοις, ἐὰν ἰσοπαλεῖς κατὰ τὸν κίνδυνον ὦσι, τὰ σημεῖα τῶν ἰδίων νεῶν λάθρα καθελόντας, εἰδέναι τὰς ἐπισήμους πολεμίας οὔσας. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο, οἱ μὲν τοῦ Πόλλιδος κυβερνῆται ταῖς ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπαντῶντες, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς τὸ Ἀττικὸν σημεῖον, ἀμφιγνοοῦντες παρέπλεον. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸ παράγγελμα [ταῖς] ἐπισήμοις τῶν νεῶν ἔφθανον διδόντες διττὰς ἐμβολάς. Τὸ τέχνασμα τοῦτο νίκην Ἀθηναίοις ἔδωκεν.

12 Χαβρίας, εἰς Αἴγιναν νυκτὸς καταπλεύσας, τριακοσίους ἄνδρας εἴς τινα τόπον ἐπιτήδειον ἀποβιβάσας αὐτὸς παρέπλει. Οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπεξελθόντες,

τοῖς ἀποβᾶσι παρετάσσοντο καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνήρουν, ὁ δὲ διὰ τάχους ἐς τὴν πόλιν εἰσέπλευσεν. Οἱ δὲ πολῖται, φοβηθέντες μὴ τῆς πόλεως ἀποκλεισθῶσι, καταλιπόντες τὴν πρὸς τοὺς τριακοσίους μάχην ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὴν πόλιν.

13 Χαβρίας πρὸς τὰς ἐπιβολὰς τῶν κυμάτων ὑπὸ τὴν παρεξειρεσίαν ἑκατέρου τοίχου δέρρεις κατελάμβανεν, καὶ † κατὰ μόνας ἀρτίους τῷ καταστρώματι κατὰ τὸ ὕψος φράγμα κατελάμβανεν αὐτὸ πρὸς τὰς παρεξειρεσίας. Τοῦτο δὲ ἐκώλυε τὴν ναῦν ὑποβρύχιον φέρεσθαι καὶ τοὺς ναύτας ὑπὸ τῶν κυμάτων βρέχεσθαι· καὶ τὰ ἐπιφερόμενα κύματα οὐχ ὁρῶντες διὰ τὴν τοῦ φράγματος πρόσθεσιν, οὐκ ἐξανίσταντο διὰ τὸν φόβον οὐδὲ τὴν ναῦν ἔσφαλλον.

14 Χαβρίας πρὸς τοὺς πελαγίους πλοῦς καὶ τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ χειμῶνας κατεσκεύαζεν ἑκάστῃ τῶν νηῶν δισσὰ πηδάλια, καὶ τοῖς μὲν ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς εὐδίαις ἐχρῆτο· εἰ δὲ ἡ θάλασσα κοίλη γένοιτο, θάτερα διὰ τῆς παρεξειρεσίας κατὰ τὰς θρανίτιδας κώπας παρετίθει, τοὺς αὐχένας ἔχοντα καὶ τοὺς οἴακας ὑπὲρ τοῦ καταστρώματος, ὥστε ἐξαιρομένης τῆς πρύμνης τούτοις τὴν ναῦν κατευθύνεσθαι.

15 Χαβρίας, καταλαβὼν τὴν Λακωνικὴν καὶ λείαν πολλὴν ἁρπάσας, Σπαρτιατῶν ἐκβοηθησάντων, ὧν Ἀγησίλαος ἡγεῖτο, συναγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἐπὶ λόφον ὑψηλὸν, τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀγαγὼν ἐπὶ τὸ ὀχυρώτατον περιεστρατοπέδευσεν. Οἱ δὲ Λάκωνες ἀπὸ πέντε σταδίων ἀντεστρατοπέδευσαν. Χαβρίας παρήγγειλεν ὡς πλεῖστα πυρὰ καῆναι διὰ νυκτὸς, καὶ περὶ δευτέραν φυλακὴν παρήγγειλε τὰ μὲν ὑποζύγια καὶ τὰ βοσκήματα καταλιπεῖν, αὐτοὺς δὲ ἀναχωρεῖν κατὰ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ λόφου. Οἱ

μὲν δὴ λαθόντες ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ Λάκωνες, τό τε πῦρ ὁρῶντες τῆς τε φωνῆς τῶν ὑποζυγίων ἀκούοντες, μένειν τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντες, ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασάμενοι πρὸς μάχην, σύνθημα λαβόντες τῷ λόφῳ προσῆγον. Ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς γενόμενοι κενὸν τὸ στρατόπεδον εἶδον, ἀνεβόησεν Ἀγησίλαος, "Ἀριστός γε στρατηγὸς Χαβρίας."

12. ΦΩΚΙΩΝ.

(Ὅτι Φωκίων ἐρωτηθεὶς, πότε συμβουλεύει πολεμεῖν Ἀθηναίοις, εἶπεν, "Ὅταν ἴδω τοὺς μὲν νέους τὴν τάξιν βουλομένους φυλάττειν, τοὺς δὲ πλουσίους εἰσφέρειν τῇ πόλει, τοὺς δὲ ῥήτορας μὴ κλέπτειν τὰ δημόσια.") 1

Φωκίων Ἀθηναίους ὡρμηκότας στρατεύειν ἐπὶ 2(1)
Βοιωτοὺς ἐκώλυεν· οἱ δὲ πολλῇ ὁρμῇ χρώμενοι τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο καὶ Φωκίωνα στρατηγόν. Ὁ δὲ τὸν κήρυκα ἀνειπεῖν ἐκέλευσεν· "Ὅσοι Ἀθηναίων μέχρι ἑξήκοντα ἐτῶν ἀπὸ ἥβης, πέντε ἡμερῶν σιτία λαβόντες, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἕπεσθέ μοι." Ὁ θόρυβος ἦν πολύς. Οἱ πρεσβύτεροι καὶ μᾶλλον ἐβόων, ἀνεπήδων, ἠγανάκτουν. Τότε δὴ Φωκίων, "Οὐδὲν," ἔφη, "δεινὸν ὑπομενεῖτε· κἀγὼ γὰρ ὁ στρατηγὸς, ὀγδοηκοστὸν ἔχων ἔτος, μεθ' ὑμῶν κείσομαι." Τοῦτο ἀκούσαντες Ἀθηναῖοι τῆς ὁρμῆς τῆς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐπαύσαντο καὶ μετεβάλοντο.

13. ΧΑΡΗΣ.

Χάρης, ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατασκόπους ὑπονοή- 1
σας εἶναι, φυλακὴν ἔξωθεν τοῦ χάρακος ἐπιστήσας,

Cap. 12. §. 1. 2. Ex Plut. Phoc. 23. 24.

προσέταξεν ἕκαστον ἐπιλαμβάνεσθαι τοῦ πλησίον καὶ μὴ πρότερον ἀφιέναι, πρὶν εἰπεῖν, ὅς τις εἴη καὶ τίνος τάξεως. Οὕτω δὴ συνέβη τοὺς κατασκόπους ἁλῶναι, μὴ δυναμένους εἰπεῖν μήτε τάγμα μήτε λόχον μήτε συσσίτιον μήτε σύνθημα.

2 Χάρης ἐν Θρᾴκῃ, χειμῶνος ὄντος ὑπερβολῇ, τοὺς στρατιώτας ὁρῶν φειδομένους τῶν ἱματίων καὶ πρὸς τὸ πράττειν ἃ χρὴ διακειμένους ὀκνηρῶς, παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀλλάττειν παρ' ἀλλήλων τὰ ἱμάτια. Τούτου γὰρ γενομένου, τῶν ἀλλοτρίων ἐσθήτων ἕκαστος οὐ φειδόμενος, ἑτοιμότερος ἦν πράττειν τὰ κελευόμενα.

3 Χάρης ἀπῆγε στρατόπεδον ἐκ Θρᾴκης· ἐπέκειντο οἱ Θρᾷκες καὶ τὴν οὐραγίαν ἔθραυον. Ὁ δὲ βουλόμενος ἀποσπάσαι τοὺς πολεμίους [καὶ] διελθεῖν ἀσφαλῶς, τόπον ὕποπτον συνιδὼν, ἀναβιβάσας τῶν σαλπιγκτῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ συμπέμψας αὐτοῖς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ἐκέλευσε περιιππευσαμένους τὴν ταχίστην, γενομένους ὄπισθεν τῶν πολεμίων, τὸ πολεμικὸν σημῆναι. Οἱ μὲν ἐσήμηναν· οἱ δὲ προσκείμενοι Θρᾷκες, ἐνέδραν εἶναι νομίσαντες, τὴν τάξιν λύσαντες φεύγοντες ᾤχοντο. Χάρης δὲ ἀσφαλῆ τὴν ἀποχώρησιν ἐποιήσατο.

14. ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Χαρίδημος, Ἰλιέων λεηλατούντων αὐτοῦ τὴν πόλιν, οἰκέτην Ἰλιέα προελθόντα ἐπὶ λείαν συλλαβὼν, μεγάλοις δώροις ἔπεισε προδοῦναι τὴν πόλιν. Ἵνα δὲ πιστὸς φανείη τοῖς φυλάττουσι τὰς πύλας, ἔδωκεν αὐτῷ πολλὰ πρόβατα καὶ ἀνδράποδα δίς που καὶ τρὶς ἀγαγεῖν. Οἱ δὲ φύλακες, ταῦτα νειμάμενοι, συνεχώρουν αὐτῷ πολλάκις ἐξιέναι νύκτωρ, καὶ σὺν αὐτῷ

ἄνδρας πλείονας τὴν λείαν περιελαύνοντας. Χαρίδημος τοὺς μὲν σὺν αὐτῷ συλλαβὼν ἔδησε· τὰ δὲ τούτων ἱμάτια περιβαλὼν ἰδίοις ἀνδράσιν ὡπλισμένοις, ἔδωκεν αὐτοῖς τά τε ἄλλα τῆς λείας καὶ ἵππον ὡς αἰχμάλωτον. Οἱ φύλακες, ἵνα δέξαιντο τὸν ἵππον, πᾶσαν τὴν πύλην ἀνέῳξαν. Οἱ στρατιῶται, τῷ ἵππῳ συνεισπεσόντες, τούς τε φύλακας ἀπέκτειναν καὶ τὴν λοιπὴν δύναμιν δεξάμενοι τῆς πόλεως ἐκράτησαν, ὥστε, εἰ χρή τι καὶ παῖξαι, δεύτερον ἑάλω τὸ Ἴλιον πάλιν ἵππῳ καταστρατηγούμενον.

15. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΑΛΗΡΕΥΣ.

Δημήτριος Φαληρεὺς, συλλαμβάνεσθαι μέλλων ὑπὸ τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως, κατακρύψας αὑτὸν ἐς ἅμαξαν χορτοφόρον, ἐς τὴν ὅμορον χώραν διεσώθη.

16. ΦΙΛΟΚΛΗΣ.

Φιλοκλῆς, Πτολεμαίου στρατηγὸς, Καύνῳ προσεστρατοπέδευσε, καὶ χρήμασι διαφθείρας τοὺς σιτοφύλακας συνέθετο. Οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει παρήγγειλαν τοῖς στρατιώταις δώσειν· οἱ δὲ, τὰς φυλακὰς τῶν τειχῶν ἀπολιπόντες, τὸν σῖτον ἐμετροῦντο. Φιλοκλῆς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ προσπεσὼν ἀφύλακτον ἔλαβε τὴν πόλιν.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν τέταρτον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων· τοῦτο μὲν δὴ καὶ ἥδιον τῶν ἄλλων συγγράψας, ἐν ᾧ καταμάθοιτε ἂν τὰς ἀρετὰς τῶν ἡμετέρων προγόνων, οἳ τῆς Μακεδονίας ἐβασίλευσαν.

I. ΑΡΓΑΙΟΣ.

Ἀργαῖος βασιλεὺς Μακεδόνων, Ταυλαντίων Γά- 1
λαυρος· Ταυλάντιοι στρατεύουσιν ἐπὶ Μακεδόνας. Ἀργαῖος, ἦν γὰρ αὐτῷ χεὶρ ὀλίγη, κελεύει τὰς παρθένους τῶν Μακεδόνων, ἐπειδὰν οἱ πολέμιοι προσάγωσι τὴν φάλαγγα, αὐτὰς ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Ἐρεβοίας ἐπιφανῆναι. Οἱ μὲν δὴ προσῆγον· αἱ δὲ ἐπεφάνησαν καὶ κατῄεσαν ἀπὸ τοῦ ὄρους παρθένοι πολλαί, θύρσους ἀντὶ δοράτων πάλλουσαι καὶ στεφάνοις τὰ πρόσωπα σκιάζουσαι. Γάλαυρος ἐξεπλάγη, ἄνδρας εἶναι τὰς παρθένους ἀπὸ μακροῦ νομίζων, καὶ τὸ ἀνακλητικὸν ὑπεσήμαινεν· Ταυλάντιοι δὲ ἔφευγον, τά τε ὅπλα ἀποβαλόντες καὶ τὰ σκευοφόρα καταλιπόντες. Ἀργαῖος ἀμαχεὶ κρατήσας ἱερὸν ἱδρύεται Διονύσῳ Ψευδάνορι, καὶ τὰς παρθένους, ἃς πάλαι Κλώδωνας ἔκληζον οἱ Μακεδόνες, αὐτὸς κλῄζειν ἔταξε διὰ τὴν μίμησιν τῶν ἀνδρῶν Μιμαλλόνας.

2. ΦΙΛΙΠΠΟΣ.

1 *Φίλιππος ἐπὶ στρατοπέδου Δόκιμον Ταραντῖνον λουτρῷ θερμῷ χρησάμενον τὴν ἡγεμονίαν ἀφείλετο, φήσας, "Ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς τὰ Μακεδόνων, παρ' οἷς οὐδὲ γυνὴ τεκοῦσα θερμῷ λούεται."*

2 *Φίλιππος, ἐν Χαιρωνείᾳ παρατασσόμενος Ἀθηναίοις, εἴξας ἐνέκλινε. Στρατηγὸς Ἀθηναίων Στρατοκλῆς ἐκβοήσας, "Οὐ χρὴ ἀποστῆναι προσκειμένους, ἕως ἂν τοὺς πολεμίους κατακλείσωμεν εἰς Μακεδονίαν", οὐκ ἀνῆκε διώκων. Φίλιππος, εἰπὼν "Οὐκ ἐπίστανται νικᾶν Ἀθηναῖοι", ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει, συνεσπασμένην ἔχων τὴν φάλαγγα καὶ ἐντὸς ὅπλων πεφυλαγμένος. Μετ' ὀλίγον ὑπερδεξίων τόπων λαβόμενος, παραθαρρύνας τὸ πλῆθος, ἀναστρέψας εὐρώστως ἐμβάλλει τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος ἐνίκησεν.*

3 *Φίλιππος ἐπὶ Θηβαίους ἐστράτευεν. Ἀέροπος καὶ Δαμάσιππος ἡγεμόνες, ἀπὸ πανδοκείου μισθωσάμενοι ψάλτριαν, ἐς τὸ στρατόπεδον εἰσήγαγον. Οὐ μὴν ἔλαθον Φίλιππον, ἀλλὰ καταμαθὼν ἄμφω τὼ ἡγεμόνε τῶν ὅρων τῆς αὑτοῦ βασιλείας ἐξεκήρυξεν.*

4 *Φίλιππος πρέσβεις ἔπεμψεν ἐς πολεμίων Θρᾳκῶν πόλιν. Οἱ μὲν ἐκκλησίαν συνήγαγον καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἐκέλευον ἀγορεύειν, καὶ ἦν ἁπάντων σπουδὴ περὶ τὴν ἀκρόασιν ὧν ἀγγελοῦσι. Φίλιππος ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, μὴ προσδοκῶσιν ἐπιθέμενος, τῆς πόλεως ἐκράτησεν.*

5 *Φίλιππος ᾔτησε παρὰ τῶν πολεμίων Ἰλλυριῶν νεκροὺς ὑποσπόνδους. Τῶν δὲ διδόντων, ἡνίκα οἱ ἔσχατοι ἐκομίζοντο, σημάνας ἀφυλάκτοις ἐπῆλθεν.*

6 *Φίλιππος ἐν παλαίστρᾳ καὶ Μηνηγέτης ὁ παγκρατιαστὴς ἐκυλίοντο· οἱ στρατιῶται κύκλῳ περι-*

στάντες κατεβόων, τὴν μισθοφορὰν ἀπαιτοῦντες. Οὐκ ἔχων ὁ Φίλιππος προσῆλθεν, ἱδρῶτι ῥεόμενος, κεκονιμένος, προσμειδιάσας αὐτοῖς "Δίκαια", ἔφη, "λέγετε, ὦ στρατιῶται, ἀλλά τοι κἀγὼ διὰ τοῦτο νῦν ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἀλείφομαι, ὅπως ὑμῖν πολλαπλασίως ἀποτίσαιμι τὰς χάριτας." Ταῦτα εἰπὼν καὶ ταῖν χεροῖν κροτῶν, διὰ μέσων δραμὼν, ἐς κολυμβήθραν ἐπέρριψεν, καὶ οἱ Μακεδόνες ἐγέλασαν. Ὁ Φίλιππος μέχρι τοσούτου διαβαπτιζόμενος πρὸς τὸν παγκρατιαστὴν καὶ κατὰ τοῦ προσώπου ῥαινόμενος, οὐκ ἀνῆκεν, ἔστ' ἂν οἱ στρατιῶται καμόντες ἀπερρύησαν. Τοῦ στρατηγήματος τούτου καὶ αὐτὸς Φίλιππος παρὰ τοὺς πότους ἐμέμνητο πολλάκις, ὡς ἀστείως διακρουσάμενος τοὺς ἀπαιτοῦντας.

Φίλιππος ἐν Χαιρωνείᾳ, γιγνώσκων τοὺς μὲν 7
Ἀθηναίους ὀξεῖς καὶ ἀγυμνάστους, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἠσκηκότας καὶ γεγυμνασμένους, ἐπὶ πολὺ τὴν παράταξιν ἐκτείνας, ταχέως παρέλυσε τοὺς Ἀθηναίους καὶ εὐχειρώτους ἐποίησε.

Φίλιππος ἐπὶ τὴν Ἀμφισσέων ἐστράτευεν· Ἀθη- 8
ναῖοι καὶ Θηβαῖοι τὰ στενὰ προκατελάβοντο, καὶ ἦν ἡ δίοδος ἀμήχανος. Ἐξαπατᾷ τοὺς πολεμίους Φίλιππος, ἐπιστολὴν πεπλασμένην Ἀντιπάτρῳ πέμψας ἐς Μακεδονίαν, ὡς τὴν μὲν στρατείαν τὴν ἐπ' Ἀμφισσεῖς ἀναβάλοιτο, σπεύδοι δὲ ἐς Θρᾴκην, πεπυσμένος τοὺς ἐκεῖ νεωτερίζειν. Ὁ γραμματοφόρος [διῄει] διὰ τῶν στενῶν. Οἱ στρατηγοὶ, Χάρης καὶ Πρόξενος, αἱροῦσιν αὐτὸν καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνόντες, πιστεύουσι τοῖς γεγραμμένοις καὶ τὴν φυλακὴν τῶν στενῶν ἀπολείπουσι. Φίλιππος δὲ λαβόμενος ἐρημίας ἀφυλάκτως διεπέμψατο, καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀναστρέψαντας ἐνίκησε, καὶ τῆς Ἀμφίσσης ἐκράτησεν.

9 *Φίλιππος οὐκ ἐλάττω δι᾽ ὁμιλίας ἢ διὰ μάχης κατειργάζετο. Καὶ νὴ Δία μεῖζον ἐφρόνει ἐφ᾽ οἷς διὰ τῶν λόγων ἐκτᾶτο, ἢ διὰ τῶν ὅπλων· τῶν μὲν γὰρ κοινωνεῖν αὐτῷ τοὺς στρατιώτας, τῶν δὲ αὐτῷ μόνῳ μετεῖναι.*

10 *Φίλιππος ἤσκει τοὺς Μακεδόνας τρόπῳ κινδύνων, ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, τριακόσια στάδια πολλάκις ὁδεύοντας, φέροντας ὁμοῦ κράνη, πέλτας, κνημίδας, σαρίσας, καὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἐπισιτισμὸν καὶ ὅσα σκεύη καθημερινῆς διαίτης.*

11 *Φίλιππος, ἀφικόμενος εἰς Λάρισσαν, ἵνα τινὰς τῶν Ἀλευαδῶν ἔξω οἰκίας καθέλοι, νοσεῖν ὑπεκρίνατο, ὅπως ἐσιόντας αὐτοὺς ὡς ἐπισκεψομένους συλλάβοι. Βοΐσκος ἐξήγγειλε τοῖς Ἀλευάδαις τὴν ἐπίθεσιν, καὶ διὰ τοῦτο τέλος οὐκ ἔσχεν ἡ πρᾶξις.*

12 *Φίλιππος ἠξίωσε Σαρνουσίοις ἐκκλησιάζουσι διαλεχθῆναι. Οἱ μὲν συνῄεσαν· τοῖς δὲ στρατιώταις παρήγγελτο ἱμάντας ὑπὸ μάλης κομίζειν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Φίλιππος ἀνέτεινε τὴν δεξιὰν ὡς δημηγορήσων, τοῦτο ἦν ἄρα σημεῖον τοῖς στρατιώταις τοῦ δῆσαι πάντας τοὺς παρόντας. Οὕτω Σαρνούσιοι δεθέντες ἐς Μακεδονίαν ἤχθησαν πλείους μυρίων.*

13 *Φίλιππος διωκόμενος ὑπὸ Θρᾳκῶν παρήγγειλεν, ἐπειδὰν ὁ σαλπιγκτὴς φεύγειν σημήνῃ, τοῖς μὲν οὐραγοῦσι προβαλομένοις μένειν, τοῖς δὲ ἄλλοις φεύγειν, ὅπως τοὺς μὲν πολεμίους ἐπιστήσειε διώκοντας, τοῖς δὲ οἰκείοις προλαβεῖν τῆς ὁδοῦ παράσχοι.*

14 *Φίλιππος, τὰς παρόδους τῆς Βοιωτίας Βοιωτῶν φυλαττόντων — ἦν δὲ στενὸς ὄρους αὐχήν — οὐκ ἐπὶ τοῦτον ὥρμησεν, ἀλλὰ τήν τε χώραν πυρπολῶν καὶ*

Cap. 2. §. 9. Cf. Diod. 16, 95.

τὰς πόλεις πορθῶν φανερὸς ἦν. Βοιωτοὶ δὲ οὐχ ὑπομένοντες ὁρᾶν τὰς πόλεις πορθουμένας, κατέβησαν ἀπὸ τοῦ ὄρους. Φίλιππος ὑποστρέψας διὰ τοῦ ὄρους διεξεπαίσατο.

15 Φίλιππος τοῖς Μεθωναίων τείχεσι κλίμακας προσήγαγεν, καὶ δι' αὐτῶν πολλοὺς Μακεδόνας ἀνεβίβασε πολιορκητάς. Ἐπεὶ δὲ ἀνέβησαν ἐπὶ τὰ τείχη, ἀφεῖλε τὰς κλίμακας, ὅπως ἐλπίδα τοῦ καταβῆναι μὴ ἔχοντες προθυμότερον τῶν τειχῶν κρατήσειαν.

16 Φίλιππος ἐνέβαλεν ἐς τὴν Ὀρβηλίων χώραν· ἡ δέ ἐστι φαραγγώδης καὶ δασεῖα. Καταδυομένων τῶν βαρβάρων ἐς τὰ ἄλση καὶ τοὺς θάμνους, θηρευτικὰς κύνας πολλὰς ἐξήγαγεν, αἳ τοὺς πολεμίους ἐξιχνεύουσαι τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐθήρευον.

17 Φίλιππος Ἀμφίπολιν ἀπαιτούμενος ὑπὸ Ἀθηναίων, ὁμοῦ δὲ καὶ Ἰλλυριοῖς πολεμῶν, οὐκ ἀπέδωκεν, ἀλλ' ἀφῆκεν ἐλευθέραν· Ἀθηναῖοι δὲ ἠγάπησαν τὸ ἐλευθέραν ἀφεῖσθαι. Φίλιππος, ὁπότε τῶν Ἰλλυριῶν κρατήσας μείζω δύναμιν ἐκτήσατο, τηνικαῦτα πάλιν Ἀμφίπολιν κατέσχεν, Ἀθηναίων καταφρονήσας.

18 Φίλιππος ἐπολιόρκει Φαρκηδόνα πόλιν Θεσσαλικήν· Φαρκηδόνιοι παρέδωκαν τὴν πόλιν. Ὡς δὲ εἰσῆλθον οἱ Φιλίππειοι μισθοφόροι, περιπταίουσιν ἐνέδρᾳ· πολλοὶ γὰρ ἀπὸ τῶν στεγῶν καὶ τῶν πύργων ἔβαλλον καὶ ἠκόντιζον. Φίλιππος πρὸς τὴν ἐνέδραν ὀξέως ἀντεστρατήγησεν. Ἦν τὰ ὄπισθεν τῆς πόλεως ἔρημα, τῶν πολιτῶν συνδραμόντων ἐπὶ τὴν ἐνέδραν. Κατὰ ταῦτα τοὺς Μακεδόνας προσβάλλειν ἐκέλευσε καὶ προστιθέναι κλίμακας. Ἀναβάντων δὲ ὑπὲρ τὸ τεῖχος, οἱ Φαρκηδόνιοι, τοῦ βάλλειν τοὺς μισθοφόρους ἀποσχόμενοι, σπουδῇ ἔθεον ἀμυνούμενοι τοὺς

τειχοκρατοῦντας. Οἱ δὲ, πρὶν ἥκειν εἰς χεῖρας, ἤδη τῆς πόλεως ἐκράτουν.

19 Φίλιππος, ποθῶν κτήσασθαι Θεσσαλίαν, αὐτὸς μὲν φανερῶς οὐκ ἐπολέμει Θεσσαλοῖς· Πελινναίων δὲ πολεμούντων Φαρσαλίοις καὶ Φεραίων Λαρισσαίοις, τῶν δὲ ἄλλων ἐς τούτους διῃρημένων, ἀεὶ προσεβοήθει τοῖς καλοῦσι. Νικῶν δὲ οὐκ ἀναστάτους ἐποίει τοὺς ἡττωμένους, ὅπλα οὐ παρῃρεῖτο, τείχη οὐ κατέβαλε· τὰς στάσεις ἔτρεφε μᾶλλον ἢ ἔλυεν, τῶν ἀσθενεστέρων ἐπεμελεῖτο, τοὺς δυνατωτέρους καθῄρει, τοῖς δήμοις φίλος ἦν, τοὺς δημαγωγοὺς ἐθεράπευεν. Τούτοις τοῖς στρατηγήμασι Φίλιππος ἐκράτησε Θεσσαλίας, οὐ τοῖς ὅπλοις.

20 Φίλιππος, πολιορκῶν χρόνῳ μακρῷ Φερὰς ἐχυρὸν χωρίον, ἑλεῖν οὐχ οἷός τε ὢν, ἀποχωρῆσαι βουλόμενος ἀσφαλῶς καὶ τὰ ὄργανα τῆς πολιορκίας περισώσασθαι, νύκτα σκοτεινὴν παραφυλάξας ἐκέλευσε τοῖς μηχανοποιοῖς διαλύειν μὲν τὰ ὄργανα, μιμεῖσθαι δὲ κτύπον οἷος ἂν γένοιτο συμπηγνύντων. Οἱ δὲ ἐν ταῖς Φεραῖς, ἀκούσαντες τοῦ κτύπου, τὰς πύλας ἔνδοθεν ἀσφαλέστερον ἀπέκλειον καὶ τοῖς μηχανήμασιν ἀντιμηχανήματα ηὐτρέπιζον. Φίλιππος δὲ, περὶ ταῦτα ἀσχολουμένων, διὰ νυκτὸς αὐτοῖς μηχανήμασιν ἀφανὴς ἦν.

21 Φίλιππος ἐπολιόρκει Βυζαντίους, ἔχοντας οὐκ ὀλίγην χεῖρα συμμάχων. Τούτους ἀπολιπεῖν τὴν συμμαχίαν ἐτεχνάσατο, πέμψας αὐτομόλους ἀγγέλλοντας, ὡς αἱ πόλεις αὐτῶν ὑπὸ Φιλίππου πολιορκοῖντο, πέμψαντος ἄλλας δυνάμεις ἐκεῖ, καὶ οὐ μακρὰν ἁλώσεως αἱ πόλεις. Οἱ μὲν ταῦτα ἤγγελον· Φίλιππος δὲ φανερὸς ἦν διαπέμπων μέρη τῆς στρατιᾶς ἄλλο ἀλλαχοῦ εἰς δόκησιν, οὐκ ἐπὶ πρᾶξιν. Οἱ

σύμμαχοι, ταῦτα ὁρῶντες καὶ ἀκούοντες, ἀπολιπόντες Βυζαντίους ἐπὶ τὰς αὑτῶν πατρίδας ἐστέλλοντο.

22 Φίλιππος τὴν Ἀβδηριτῶν καὶ Μαρωνιτῶν καταλαβὼν ἐπανῄει, καὶ ναῦς ἔχων πολλὰς καὶ στρατιὰν πεζὴν ἄγων· Χάρης περὶ Νέαν πόλιν ἐναυλόχει, τριήρεις ἔχων εἴκοσι. Φίλιππος, ἐπιλεξάμενος τῶν νεῶν τέσσαρας τὰς ἄριστα πλεούσας, ἐπλήρωσεν ἐρετῶν ἀκμῇ καὶ τέχνῃ καὶ ῥώμῃ ἀρίστων, καὶ παράγγελμα ἔδωκε, προαναχθῆναι τοῦ στόλου παντὸς καὶ παραπλεῖν τὴν Νέαν πόλιν, οὐ πολὺ τῆς γῆς ἀπέχοντας. Οἱ μὲν παρέπλεον· ὁ δὲ Χάρης, ὡς ἀναρπασόμενος τὰς τέσσαρας ναῦς ἐπανήχθη ταῖς εἴκοσιν. Αἱ δὲ τέσσαρες, ἐλαφραὶ καὶ ἀρίστους ἐρέτας ἔχουσαι, ταχέως εἰς τὸ πέλαγος μετεωρίζονται. Τῶν δὲ ἀμφὶ τὸν Χάρητα συντεταμένως διωκόντων, ἔλαθεν ὁ Φίλιππος Νέαν πόλιν ἀσφαλῶς παραπλεύσας· Χάρης δὲ οὐδὲ τὰς τέσσαρας ναῦς κατέλαβεν.

3. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

1 Ἀλέξανδρος ἐστρατήγει πάντας ἀνθρώπους ἐς εὔνοιαν ὑπάγεσθαι, καὶ δὴ διέγνω πάντας ἀντὶ βροτῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ φωτῶν καὶ μερόπων καὶ ἀνθρώπων Ἀλεξάνδρους καλεῖν.

2 Ἀλέξανδρος πολεμῶν προσέτασσε τοῖς στρατηγοῖς ξυρεῖν τὰ τῶν Μακεδόνων γένεια, ἵνα μὴ παρέχοιεν πρόχειρον λαβὴν τοῖς ἐναντίοις.

3 Ἀλέξανδρος, πολιορκῶν Τύρον, βουλόμενος μέγα χῶμα τοῖς τείχεσι τῶν Τυρίων περιβαλεῖν, πρῶτος αὐτὸς κόφινον λαβὼν, χοῦ πληρώσας προσήνεγκεν.

Cap. 3. §. 2. (Descripsit Arsenius, Viol. apophthegm. Alex. pg. 98 Walz.)

Οἱ Μακεδόνες, ὡς εἶδον αὐτουργοῦντα τὸν βασιλέα, παραχρῆμα τὰς χλαμύδας ἀπορρίψαντες τὸ χῶμα διὰ τάχους ἤγειραν.

4 *Ἀλέξανδρος, Τύρῳ πολιορκίαν περιβαλὼν, ἐπ' Ἀραβίας ἐστέλλετο. Τύριοι, τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ καταφρονήσαντες, τῶν τειχῶν προελθόντες, τοῖς Μακεδόσι προσπεσόντες ἐκράτουν πολλαχῆ. Παρμενίων Ἀλέξανδρον ἀνακαλεῖται. Διὰ τάχους ἐπανελθὼν, Μακεδόνων τοὺς ἐγκλίνοντας ἰδὼν, τοῖς ἡττωμένοις οὐκ ἐβοήθησεν· ἐς δὲ τὴν πόλιν κενὴν (ἀνδρῶν) ὁρμήσας, κατὰ κράτος αἱρεῖ τὴν Τύρον. Τύριοι, τὴν πόλιν ἁλοῦσαν ἰδόντες, αὐτίκα σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα τοῖς Μακεδόσι προήκαντο.*

5 *Ἀλέξανδρος, Δαρείῳ παρατάσσεσθαι μέλλων, παράγγελμα τοῖς Μακεδόσιν ἔδωκεν· "Ἢν ἐγγὺς γένησθε τῶν Περσῶν, εἰς γόνυ κλίναντες, ταῖν χεροῖν διατρίβετε τὴν γῆν· ἢν δὲ ἡ σάλπιγξ ὑποσημήνῃ, τότε δὴ ἀναστάντες θυμῷ καὶ ῥώμῃ τοῖς πολεμίοις ἐμβάλλετε." Οἱ μὲν δὴ Μακεδόνες οὕτως ἐποίησαν· οἱ δὲ Πέρσαι, σχῆμα προσκυνήσεως ἰδόντες, τὴν πρὸς τὸν πόλεμον ὁρμὴν ἐξέλυσαν καὶ ταῖς γνώμαις ἐγένοντο μαλακώτεροι. Δαρεῖος δὲ ἐκυδροῦτο καὶ φαιδρὸς ἦν, ὡς ἀμαχεὶ κρατῶν. Οἱ Μακεδόνες, ὑπὸ τῷ συνθήματι τῆς σάλπιγγος ἀναπηδήσαντες, ῥυμηδὸν ἐμβάλλουσι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν φάλαγγα ῥήξαντες ἐς φυγὴν ἐτρέψαντο.*

6 *Ἀλέξανδρος ἐν Ἀρβήλοις τὴν ὑστάτην μάχην Δαρείῳ παρετάσσετο. Μοῖρα Περσῶν οὐκ ὀλίγη περιελθόντες τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων διήρπαζον. Ὁ Παρμενίων Ἀλεξάνδρῳ συνεβούλευε τοῖς σκευοφόροις βοηθεῖν. Ὁ δὲ, "Οὐδὲν", ἔφη, "παραλύειν χρὴ τῆς φάλαγγος, ἀλλὰ τοῖς πολεμίοις αὐτοῖς μάχε-*

σθαι· ἡττηθέντες μὲν γὰρ οὐκ ἔτι τῶν σκευοφόρων χρήζομεν, νικήσαντες δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα καὶ τὰ τῶν πολεμίων ἕξομεν."

7 Ἀλέξανδρος ἐκράτησε τῆς Ἀσίας. Οἱ Μακεδόνες ἦσαν ἐπαχθεῖς αὐτῷ καὶ βαρεῖς, καὶ πάντα σφίσιν αὐτοῖς ἐβιάζοντο παρ' αὐτοῦ γίγνεσθαι. Ὁ δὲ προσέταξεν ὁπλισαμένους ἰδίᾳ στῆναι τοὺς Μακεδόνας, εἰς δὲ τοὐναντίον τοὺς Πέρσας. Ἐπεὶ δὲ διέστησαν, "Ἐπιλέξασθε οἱ Μακεδόνες" ἔφη "ὃν βούλεσθε τῶν ἡγεμόνων, ἐγὼ δὲ ἡγήσομαι τῶν Περσῶν. Ἢν μὲν νικήσητε, ποιήσω πάντα ὅσα ἂν κελεύητε, ἢν δὲ ἡττηθῆτε, μαθόντες ὅτι μηδὲν δύνασθε, τὴν ἡσυχίαν ἄγετε." Τὸ στρατήγημα ἐξέπληξε τοὺς Μακεδόνας, καὶ τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐγένοντο μετριώτεροι.

8 Ἀλέξανδρος ἐν τῇ πρώτῃ παρατάξει πρὸς τοὺς Πέρσας, ὁρῶν ἐνδιδόντας ἤδη τοὺς Μακεδόνας, παριππεύων ἀνεβόα· "Ἔτι ἅπαξ ἐπαγάγωμεν, ἄνδρες Μακεδόνες, ἔτι γενναίως ἅπαξ." Καὶ δή, τῆς ἐμβολῆς εὐρώστου γενομένης, ἐς φυγὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι. Παρὰ τοσοῦτον ἡ νίκη γενέσθαι τότε [λέγεται].

9 Ἀλέξανδρος ἦν ἐν Ἰνδοῖς καὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν διαβαίνειν ἔμελλεν· Πῶρος Ἰνδῶν βασιλεὺς ἐπέκεινα τοῦ ποταμοῦ παρετάσσετο, καὶ διαβαίνειν ἀδύνατον ἦν. Ἀλέξανδρος ἄνω τοῦ ποταμοῦ τὴν δύναμιν ἀντιπαρεξῆγεν, καὶ ὁ Πῶρος ἄνω· πάλιν Ἀλέξανδρος τοῦ ποταμοῦ κάτω, καὶ ὁ Πῶρος ὁμοίως κάτω. Τοῦτο ἐγίνετο καὶ πολλάκις καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ὥστε οἱ μὲν Ἰνδοὶ κατεγέλασαν τῆς δειλίας τῶν πολεμίων καὶ συμπαραθέοντες ἐπαύσαντο, ὡς οὐκ ἄν ποτε διαβῆναι τολμησόντων, οἳ τοσάκις οὐκ

ἐθάρρησαν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὀξυτάτῳ δρόμῳ παρὰ τὰς ὄχθας ἀναδραμὼν, ἐπιβὰς πλοίων καὶ ζευγμάτων καὶ διφθερῶν χόρτου πεπληρωμένων, διέβη τὸν ποταμὸν, ἐξαπατήσας Ἰνδοὺς τῷ τῆς διαβάσεως ἀνελπίστῳ.

10 *Ἀλέξανδρος κατέστρεφε τὴν Ἰνδῶν. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἐφελκομένων λάφυρα Περσικὰ καὶ πλοῦτον ὑπέρογκον ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν, καὶ τὴν πρὸς Ἰνδοὺς μάχην οὐκ ἀναγκαίαν ἡγουμένων, τοσαῦτα δὴ κεκτημένων, πρώτας ὑπέπρησε τὰς βασιλικὰς ἁμάξας, εἶτα τὰς τῶν ἄλλων. Οἱ Μακεδόνες, ἐλαφροὶ γενόμενοι καὶ ἐν χρείᾳ τοῦ πάλιν κτήσασθαι καταστάντες, ἐπὶ τὸν πόλεμον ὥρμησαν προθυμότερον.*

11 *Ἀλέξανδρος, Θρᾳκῶν παρεσκευασμένων καταγόμους ἁμάξας πολλὰς ἐπαφιέναι τοῖς Μακεδόσι, παρήγγειλεν αὐτοῖς ἐκκλίνειν μὲν ὅσας δύναιντο· εἰ δὲ καταλαμβάνοιντο, καθιέντας αὐτοὺς πρὸς τὴν γῆν ὑπερτιθέναι τὰς ἀσπίδας, ὅπως συμβαίνοι φερομέναις ταῖς ἁμάξαις ὑπερπηδᾶν. Τοῦτό τοι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πείρᾳ γενόμενον, ἤλεγξε τοῖς Θρᾳξὶν ἄχρηστον τὴν παρασκευὴν τῶν ἁμαξῶν.*

12 *Ἀλέξανδρος ἔλαβε Θήβας, τῆς δυνάμεως ἱκανὴν ἀποκρύψας καὶ τάξας ἐπ᾽ αὐτῆς Ἀντίπατρον· τὴν δὲ φανερὰν αὐτὸς ἦγεν ἐπὶ τοὺς ἐχυροὺς τῶν τόπων. Θηβαῖοι δὲ ἐπεξῆλθον, καὶ πρὸς τὴν ὁρωμένην δύναμιν οὐκ ἀγεννῶς ἀντιπαρετάσσοντο. Ἀντίπατρος ἐν τῷ καιρῷ τῆς μάχης τὴν κεκρυμμένην δύναμιν ἀναστήσας, κύκλῳ περιελθὼν, ᾗ σαθρὸν καὶ ἀφύλακτον ἦν τὸ τεῖχος, ταύτῃ κατελάβετο τὴν πόλιν καὶ σημεῖον ἦρεν. Ἀλέξανδρος ἰδὼν ἀνεβόησεν, ὡς ἤδη*

Cap. 3. §. 11. Cf. Arrian. 1, 1, 7 seqq.

τὰς Θήβας ἔχοι· Θηβαῖοι δὲ, εὐρώστως μαχόμενοι, ὡς εἶδον ἐπιστραφέντες ἑαλωκυῖαν τὴν πόλιν, ἔφευγον.

13 *Ἀλέξανδρος ἡμιθωράκια τοῖς φεύγουσι στρατιώταις ἀντὶ θωράκων ἔδωκεν, ἵνα μένοντες μὲν ἀσφάλειαν ἔχοιεν, τῶν κατὰ πρόσωπον κρυπτομένων, φεύγοντες δὲ τὰ ὄπισθεν μέρη φυλάσσειν μὴ δύναιντο. Οὐ τοίνυν ἔφευγεν οὐδεὶς γυμνωθῆναι δεδοικὼς, ἀλλὰ πάντοτε ἐνίκων μένοντες.*

14 *Ἀλέξανδρος, ὁπότε παρὰ τῶν μάντεων ἤκουε καλὰ γεγονέναι τὰ ἱερὰ, περιφέρειν ἐκέλευε τὰ ἱερεῖα καὶ δεικνύειν τοῖς στρατιώταις, ἵνα μὴ μόνον ἀκούοντες, ἀλλὰ καὶ ὁρῶντες ἀγαθὰς ἔχοιεν περὶ τοῦ κινδύνου τὰς ἐλπίδας.*

15 *Ἀλέξανδρος, διαβὰς ἐς τὴν Ἀσίαν, Μέμνονα στρατηγοῦντα Πέρσαις ὕποπτον ἐποίησε, προστάξας τοῖς Μακεδόσιν ἐξιοῦσιν ἐπὶ τὰς προνομὰς ἀπέχεσθαι τῶν τοῦ Μέμνονος χωρίων.*

16 *Ἀλέξανδρος, Γράνικον διαβαίνων, Πέρσας ἐξ ὑπερδεξίων ἐπιόντας (αὐτοὺς) αὐτὸς ἐπὶ δόρυ τοὺς Μακεδόνας ἀγαγὼν ὑπερεκέρασεν· ἡ δὲ φάλαγξ προσπεσοῦσα τοὺς πολεμίους ἐτρέψατο.*

17 *Ἀλέξανδρος ἐν Ἀρβήλοις παρετάσσετο. Δαρεῖος τὸ μεταίχμιον τῆς συμβολῆς τριβόλοις κατέσπειρε. Τοῦτο δὴ συνιδὼν ὁ Μακεδὼν, τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγούμενος, ἐπὶ δόρυ παρήγγειλεν ἀκολουθεῖν, ὅπως περιέλθοι τὸν τόπον τὸν κατεσπαρμένον ταῖς τριβόλοις· ὁ δὲ Πέρσης, ἀντιπαράγειν πειρώμενος ἐπ᾽ ἀσπίδα, διέσπα συνεχῶς τὴν ἵππον. Τοῖς διασπάσμασιν ἐμβαλὼν Ἀλέξανδρος, ὁμοίως δὲ καὶ Παρμενίων ἀπὸ τοῦ λαιοῦ, τὰς μὲν τριβόλους ἐξένευσαν, τοὺς δὲ πολεμίους φεύγειν ἠνάγκασαν.*

18 Ἀλέξανδρος Τίγριν διαβὰς, Περσῶν τὴν χώραν καταπιμπράντων, ἔπεμψε τοὺς κατὰ κράτος διώξοντας, ἵν' ἀγαπητῶς αἱρούμενοι σώζεσθαι τὴν χώραν ἀκέραιον καταλίποιεν.

19 Ἀλέξανδρος ἐν Ὑρκανίᾳ πυθόμενος, μοχθηρὰ περὶ αὐτοῦ λογοποιεῖν τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Ἕλληνας, συναγαγὼν τοὺς φίλους, ἔφη βούλεσθαι γράμματα πέμπειν οἴκαδε, δηλώσοντα ὡς ἐπανήξοι μετὰ χρόνον ἐτῶν τριῶν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ τοὺς φίλους ἐκέλευε τοῖς οἰκείοις ἐπιστέλλειν. Οἱ μὲν δὴ πάντες ἔγραψαν. Ἐπεὶ δὲ οἱ γραμματοφόροι τρεῖς ἀπεῖχον σταθμοὺς, ἀνακαλεσάμενος αὐτοὺς, λύσας τὰς ἐπιστολὰς ἔμαθε τί φρονοῦντες ἕκαστος διετέλουν.

20 Ἀλέξανδρος χωρίῳ τῆς Ἰνδικῆς ἐχυρῷ προσεκάθητο· φοβηθέντες Ἰνδοὶ συνέθεντο μεθ' ὅπλων ἐξελθεῖν. Οἱ μὲν ἐξελθόντες λόφον ἕτερον κατελάβοντο καὶ φυλακὰς καθίσταντο, καὶ Ἀλέξανδρος ἐπῆγε τὴν δύναμιν, τῶν Ἰνδῶν ἐπιβοωμένων τὰς συνθήκας. Ὁ δὲ περὶ ἐξόδου μὲν ὡμολόγει συντεθεῖσθαι, περὶ δὲ ἀφέσεως μηδὲν ὑπεσχῆσθαι.

21 Ἀλέξανδρος, Πιττακοῦ, ὃς ἦν ἀδελφιδοῦς Πώρου, λοχῶντος κατὰ τὴν ὁδὸν, ᾗ στενὸς ἦν αὐλὼν, μῆκος μὲν ἱκανῶς ἐκτεταμένος, πλάτος δὲ συνεσταλμένος ἄχρι τεσσάρων σταδίων, ἡ δὲ ἔξοδος στενὴ παντάπασιν — ἐν τοιαύτῃ φύσει χωρίου τῆς ἵππου διφαλαγγίαν ποιήσας προῄει, παραγγείλας ἐφ' ἡνίαν καὶ παρὰ τὴν κίνησιν ἕκαστον ἕπεσθαι τῷ ἡγουμένῳ, καὶ γενομένων μὲν τῶν ἐναντίων κατὰ τὸ δεξιὸν, ἐπιστρέφειν ἐπὶ δόρυ καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξ ἡνίας παρεμβάλλειν· ὅταν δὲ τῆς δεξιᾶς πορείας τὴν οὐραγίαν ἴδωσιν, ἐπάγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ταῦτα παραγγείλας ὀρθίαν αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, ὥστε γνώμονι

σχῆμα παραπλήσιον ἦν. Ὁπότ' οὖν οἱ τοῦ λαιοῦ μέρους, τὴν δεξιὰν οὐραγίαν ἰδόντες, ἀλαλάξαντες προσῆγον, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἐφ' ἡνίαν στρέφοντες ἐπῆγον τοῖς Ἰνδοῖς· οἱ δὲ συγκλεισθῆναι φοβηθέντες ὥρμησαν ὁμοῦ πάντες ἐπὶ τὴν στενὴν ἔξοδον, ὥστε οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀνῃροῦντο, οἱ δὲ πλείους ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι διεφθείροντο.

22 Ἀλέξανδρος ἐν τῇ πρὸς Πῶρον μάχῃ τὸ μὲν ἱππικὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἔταξεν ἐν μετώπῳ τὸ ἥμισυ, τὸ δὲ λοιπὸν ἐν ἐπικαμπίῳ, τὴν δὲ φάλαγγα καὶ τοὺς ἐλαφροὺς ἐπὶ τοῦ λαιοῦ κέρως ἔστησε· καὶ ἀπὸ τούτων ἐπικάμπιον ἔταξε. Πῶρος δὲ, πολλοὺς ἐλέφαντας ἀντιπαρατάξας, αὐτὸς μὲν κατὰ τὸ λαιὸν ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου ἐλέφαντος ἦν· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλέφαντας ἐκ διαστήματος πεντήκοντα ποδῶν μέχρι τοῦ δεξιοῦ κέρως ἔστησε· τὰ δὲ μέσα τῶν θηρίων ἀνδράσι πεζοῖς ἀνεπλήρωσεν, ὥστε ἦν τὸ σχῆμα τείχει μεγάλῳ παραπλήσιον, οἱ μὲν ἐλέφαντες ἐοικότες πύργοις, οἱ δὲ πεζοὶ μεσοπυργίοις. Ἔνθα δὴ παραγγείλας Ἀλέξανδρος τοὺς πεζοὺς ἀντιπαράγειν τοῖς πολεμίοις, αὐτὸς τὴν ἵππον ἐπὶ δόρυ σφοδρότερον ἤλασεν, βουλόμενος ὑπερκεράσαι τοὺς ἐναντίους. Τοῦτο φυλασσόμενος Πῶρος, ἀντιπαρῆγε. Τῷ δὲ μὴ φθάνειν τὰ θηρία διεσπᾶτο τὰ πολλὰ τῆς τάξεως. Τῶν Μακεδόνων τοῖς διασπάσμασιν ἐμπιπτόντων, ἠναγκάζετο κατὰ πρόσωπον ἐπιστρέφων ἀγωνίζεσθαι. Ἐν τούτῳ φθάνουσιν οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἱππεῖς ἐκπεριελθόντες, καὶ κατὰ νώτου συνελάσαντες τοὺς Ἰνδοὺς τελεωτάτην νίκην ἀνείλοντο, μεθ' ἣν βασιλεὺς Ἰνδικῆς [Ἀλέξανδρος].

Cap. 3. §. 22. Cf. Diodor. 17, 87.

23 *Ἀλέξανδρος, Θεσσαλῶν τὰ Τέμπη φυλασσόντων, τῆς Ὄσης τὰς ὀρθίους πέτρας ὑπορύξας καὶ προσπλάσας βαθμίδας μικράς, διὰ τούτων αὐτός τε καὶ οἱ Μακεδόνες ἀκροβατοῦντες ἀνέπτησαν ἐπὶ τὰς κορυφάς, καὶ τὴν Ὄσαν ὑπερβάντες Θεσσαλίαν εἶχον· Θεσσαλοὶ δὲ τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν ἐφύλασσον. Ἔτι νῦν τοῖς διοδεύουσι τὰ Τέμπη πάρεστιν ὁρᾶν τὰς πέτρας τῆς Ὄσης κλιμακηδὸν ᾠκοδομημένας· καλοῦσιν αὐτὰς τὴν Ἀλεξάνδρου κλίμακα.*

24 *Ἀλέξανδρος ἐν μὲν τοῖς Μακεδόσιν ἢ ἐν τοῖς Ἕλλησι δικάζων, μέτριον καὶ δημοτικὸν ἔχειν τὸ δικαστήριον ἐδοκίμαζεν, ἐν δὲ τοῖς βαρβάροις λαμπρὸν καὶ στρατηγικόν, ἐκπλήσσων τοὺς βαρβάρους καὶ τῷ τοῦ δικαστηρίου σχήματι. Ἐν γοῦν Βάκτροις καὶ Ὑρκανοῖς καὶ Ἰνδοῖς δικάζων, εἶχε τὴν σκηνὴν ὧδε πεποικιλμένην. Ἡ σκηνὴ τὸ μέγεθος ἦν κλινῶν ἑκατόν· χρύσεοι κίονες ὑπετίθεντο αὐτῇ πεντήκοντα· ὑπερτείνοντες οὐρανίσκοι διάχρυσοι, ποικίλμασιν ἐκπεπονημένοι, τὸν ἄνω τόπον ἐσκέπαζον. Πέρσαι μὲν πρῶτοι πεντακόσιοι μηλοφόροι περὶ τὴν σκηνὴν ἐντὸς ἵσταντο, πορφυραῖς καὶ μηλίναις ἐσθῆσιν ἐξησκημένοι. Μετὰ δὲ τοὺς μηλοφόρους τοξόται τὸν ἴσον ἀριθμὸν ἔχοντες ταῖς ἐσθῆσι διήλλαττον· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν φλόγινα, οἱ δὲ κυάνεα, οἱ δὲ ὑσγινοβαφῆ περιεβέβληντο. Τούτων προΐσταντο Μακεδόνες ἀργυράσπιδες πεντακόσιοι, τῶν μεγίστων ἀνδρῶν. Κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς σκηνῆς ὁ χρυσοῦς ἔκειτο θρόνος, ἐφ' οὗ προκαθήμενος ἐχρημάτιζεν· οἱ σωματοφύλακες ἐφεστήκεσαν ἑκατέρωθεν τοῦ βασιλέως δικάζοντος. Ἐν*

Cap. 3. §. 24. Ex Phylarcho coll. Aeliani var. hist. 9, 3 et Athenaeo 12, 55 pg. 539.

κύκλῳ τῆς σκηνῆς τὸ τῶν ἐλεφάντων ἄγημα διεσκευασμένον ἐφεστήκει, καὶ Μακεδόνες χίλιοι στολὰς Μακεδονικὰς ἔχοντες. Ἐπὶ τούτοις πεντακόσιοι Σούσιοι πορφυροσχήμονες, καὶ μετὰ τούτους ἐν κύκλῳ πάντων Πέρσαι μύριοι, Περσῶν οἱ κάλλιστοι καὶ μέγιστοι, κεκαλλωπισμένοι παντὶ κόσμῳ Περσικῷ, πάντες ἀκινάκας ἔχοντες. Τοιόνδε ἦν Ἀλεξάνδρου τὸ δικαστήριον ἐν τοῖς βαρβάροις.

Ἀλέξανδρος, τὴν ἄνυδρον ὁδεύων, αὐτός τε ὑπὸ 25
δίψους ἐπόνει καὶ οἱ Μακεδόνες. Οἱ κατάσκοποι τῆς χώρας, ἐν κοίλῃ πέτρᾳ σμικρὸν ὑδάτιον εὑρόντες, τοῦτο βαλόντες ἐπὶ κράνος Ἀλεξάνδρῳ κομίζουσιν. Ὁ δὲ, τῇ στρατιᾷ δείξας, ὡς εὐθυμεῖν χρὴ φανέντος ὕδατος, αὐτὸς μὴ πιὼν ἐξέχεε τὸ κράνος πάντων ὁρώντων. Οἱ Μακεδόνες ἀλαλάξαντες ἐκέλευον αὐτὸν ἡγεῖσθαι τῆς ὁδοῦ, πρὸς τὸ δίψος εὐρώστως ἀντέχοντες διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐγκράτειαν.

Ἀλέξανδρος ἐπὶ ποταμὸν τὸν Τίγριν φθάσαι Δα- 26
ρεῖον ἠπείγετο. Πανικὸν ἀπὸ τῆς οὐραγίας διῇξε τὴν στρατιὰν πᾶσαν. Ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε τῷ σαλπιγκτῇ ὑποσημῆναι σημεῖον ἀφοβίας, τοῖς δὲ πρωτοστάταις τῶν πεζῶν θέσθαι τὰ ὅπλα πρὸ τῶν ποδῶν καὶ τοῦτο φράζειν τοῖς μετ᾽ αὐτούς. Καὶ δὴ πάντες ἐφεξῆς τοῦτο ποιήσαντες, ἔμαθον τὴν αἰτίαν τοῦ φόβου. Τὸ μὲν Πανικὸν ἐλέλυτο· οἱ στρατιῶται δὲ, ἀράμενοι τὰ ὅπλα, προήεσαν.

Ἀλέξανδρος ἐν Ἀρβήλοις Δαρεῖον ἐνίκησεν. Φρα- 27
σαόρτης, Δαρείου συγγενὴς, πολλὴν χεῖρα Περσικὴν ἔχων, ἐφύλασσε τὰς Σουσίδας πύλας· αἱ δὲ ἄρα εἰσὶν

Cap. 3. §. 25. (Descr. Arsenius, Viol. apophthegm. Alex. pg. 98 Walz.)

ὄρη στενὰ καὶ ὑψηλά. Τούτοις προσβάλλοντας τοὺς Μακεδόνας εὐκόλως ἀπεκρούοντο οἱ βάρβαροι, σφενδόνας, βέλη, πέτρους ἀφιέντες· ὥστε ἀνακαλέσας αὐτοὺς Ἀλέξανδρος ἀπὸ τριάκοντα σταδίων χάρακα ἐβάλλετο. Ἦν δὲ λόγιον Ἀπόλλωνος, ὡς ἄρα ξένος λύκος ἡγεμὼν αὐτῷ τῆς ὁδοῦ τῆς κατὰ Περσῶν γένοιτο. Πρόσεισι δὴ τῷ Ἀλεξάνδρῳ βουκόλος, θηρείαν ἔχων στολήν, ὁμολογῶν ὅτι Λύκιος ἦν, καὶ ὡς κύκλῳ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸς εἴη τῷ συνηρεφεῖ τῆς ὕλης ἀποκεκρυμμένη, αὐτῷ δὲ μόνῳ γιγνώσκοιτο διὰ τὴν τῶν βοῶν νομήν. Ἀναμνησθεὶς Ἀλέξανδρος τοῦ μαντείου πιστεύει τῷ βουκόλῳ. Τὴν μὲν δὴ πᾶσαν στρατιὰν ἐκέλευσεν ἐν στρατοπέδῳ μένειν, καὶ πολλὰ πυρὰ ἀνακαίειν, ἐφελκομένους τὴν τῶν Περσῶν ὄψιν. Φιλώτᾳ δὲ καὶ Ἡφαιστίωνι παράγγελμα δοὺς ἀπόρρητον, ὁπόταν κατὰ κορυφῆς τῶν ὀρῶν ἴδωσι τοὺς Μακεδόνας ἐκφανέντας, αὐτοὺς κάτωθεν προσβάλλειν, αὐτὸς τοὺς ὑπασπιστὰς ἄγων καὶ μίαν ὁπλιτῶν φάλαγγα καὶ τὸ Σκυθικὸν τοξικὸν ὅσον ἦν, διὰ τῆς ἀτραποῦ τῆς λεπτῆς ὀγδοήκοντα στάδια προελθὼν ηὐλίσατο, πυκαζόμενος ὕλῃ δασυτάτῃ. Μέσης δὲ νυκτὸς περιελθὼν ἐπέστη τοῖς πολεμίοις καθεύδουσιν· ἀρχομένης δὲ ἡμέρας αἱ σάλπιγγες ἐσήμαινον ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρῶν· Ἡφαιστίων δὲ καὶ Φιλώτας τοὺς ἐκ τοῦ χάρακος Μακεδόνας προσῆγον. Οἱ Πέρσαι, μέσοι τῶν ἄνωθεν πολεμίων καὶ τῶν κάτωθεν ἀποληφθέντες, οἱ μὲν ἐκτείνοντο, οἱ δὲ κατεκρημνίζοντο, οἱ δὲ ἐζωγρεύοντο.

28 *Ἀλέξανδρος ὥρᾳ θέρους ἦγε τὴν στρατιὰν παρὰ ποταμόν, προσκειμένων πολεμίων. Ὁρῶν δὲ τοὺς στρατιώτας διψῶντας καὶ ἀφορῶντας εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, ἵνα μὴ πίνοντες διαλύσειαν τὰς τάξεις,*

μηδὲ τὸ τῆς ὁδοιπορίας τάχος διακόψειαν, τὸν κήρυκα ἐκέλευσεν εἰπεῖν, "Ἀπεχώμεθα τοῦ ποταμοῦ· θανατῶδες ἔχει τὸ ὕδωρ." Οἱ μὲν φοβηθέντες ἀπέσχοντο καὶ τὴν ὁδὸν ἐπετάχυνον· Ἀλέξανδρος δὲ διανύσας καὶ στρατοπεδεύσας, αὐτὸς μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ φανερῶς ἔπιεν. Γελάσαντες οἱ στρατιῶται καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπάτης νοήσαντες, ἀδεῶς ὑδρεύσαντο ἐκ τοῦ ποταμοῦ πάντες.

Ἀλέξανδρος ἐνέβαλεν εἰς τὴν Σογδιανῶν χώραν. 29
Ἡ δέ ἐστι πᾶσα τραχεῖα καὶ δύσβατος· πέτρα δὲ κατὰ μέσην ἀνατείνει ὀρνίθων τοῖς πτηνοῖς [μόνοις] βάσιμος· ἐν κύκλῳ δὲ ὕλη δασεῖα καὶ πυκνὴ τοὺς ἀβάτους κρημνοὺς ἀβατωτέρους εἰργάζετο. Τὴν πέτραν Ἀριομάζης μετὰ πολλῆς χειρὸς καὶ καρτερᾶς Σογδιανῶν κατελάβετο, πηγὰς ὕδατος ἔχων ἔνδον καὶ παρασκευὴν σιτίων ἄφθονον. Ἀλέξανδρος περιιππασάμενος καὶ καταμαθὼν τὰς φύσεις τῆς πέτρας, ἐκέλευσε τριακοσίους λογάδας νεανίας, οἷς ἦν ἄσκησις καὶ τέχνη κρημνοβατεῖν, ἀόπλους κατόπιν τῆς πέτρας διὰ πυκνῆς ὕλης ἀνέρπειν καὶ λεπτοῖς κάλοις ἀνιμᾶν ἀλλήλους· ἐπειδὰν δὲ τῶν κορυφῶν κρατήσωσιν, ζώνας λευκὰς, ἃς εἶχον, λυσαμένους, κοντοῖς εὐμήκεσι περιάψαι καὶ τούτους ὑπὲρ τὴν ὕλην ἀνατείνειν, ὥστε ἀθρόας καὶ λαμπρὰς τὰς ζώνας ἐπὶ πλεῖστον τινασσομένας καὶ τοῖς ἄνω βαρβάροις καὶ τοῖς κάτω Μακεδόσιν ὁρᾶσθαι. Οἱ μὲν δὴ κρημνοβάται σὺν πολλῷ πόνῳ κατὰ κορυφὴν ** ἀνίσχοντος ἡλίου τὰς ζώνας ἀνέσεισαν· οἱ δὲ Μακεδόνες μέγα καὶ λαμπρὸν κάτωθεν ἠλάλαξαν· ὁ δὲ Ἀριομάζης ἐκπλαγεὶς, ὡς πάσης τῆς στρατιᾶς ἀναβαινούσης καὶ ὡς ἤδη κατὰ κορυφῆς ἑαλωκὼς, αὐτόν τε καὶ τὴν πέτραν παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ, θειοτέραν αὐτοῦ τὴν δύναμιν καὶ τὴν τύχην ἡγούμενος.

30 *Ἀλέξανδρος Καθαίους, μοῖραν Ἰνδῶν ἐξ ἀπονοίας ἀντιστᾶσαν ἡβηδὸν ἔκτεινε, καὶ πόλιν αὐτῶν Σάγγαλα τὴν καρτερωτάτην κατέσκαψεν. ** τοὺς Ἰνδοὺς φήμη πονηρὰ ὡς Ἀλεξάνδρου φονικῶς καὶ βαρβαρικῶς πολεμοῦντος. Ὁ δὲ, μεταβάλλειν τὴν δόξαν βουλόμενος, ἄλλην πόλιν (διὰ) τῆς Ἰνδικῆς ἑλὼν, ὁμήρους λαβὼν, σπεισάμενος ἐπὶ τρίτην πόλιν ἦλθεν εὐμεγέθη καὶ πολυάνθρωπον, τάξας πρὸ τῆς φάλαγγος τοὺς ὁμήρους, γέροντας, παῖδας, γυναῖκας. Οἱ δὲ, τοὺς ὁμοφύλους γνωρίσαντες καὶ τὰ ἔργα τῆς Ἀλεξάνδρου φιλανθρωπίας ὁρῶντες, ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας καὶ μετὰ ἱκετηριῶν αὐτὸν ἐδέξαντο. Αὐτίκα καὶ ἡ φήμη διαδραμοῦσα ἔπεισεν Ἰνδοὺς ἑκόντας Ἀλέξανδρον δέχεσθαι.*

31 *Ἀλέξανδρος τὴν Κοσσαίων χώραν ἑώρα τραχεῖάν τε καὶ ὄρη ὑψηλὰ καὶ ἀπρόσιτα, καὶ πλῆθος ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀνδρῶν δοκίμων· οὐ τοίνυν ἑλεῖν ἐλπίς. Ἧκέ τις ἀγγέλλων, "Ἡφαιστίων ἐν Βαβυλῶνι τέθνηκεν." Ὁ δὲ, κοινὸν πένθος ἐπαγγείλας, ἐπὶ τὴν Ἡφαιστίωνος ταφὴν ἠπείγετο· οἱ σκοποὶ τῶν Κοσσαίων, ἀναζευγνύντας ὡς εἶδον, αὐτοὶ διεσπάρησαν. Ἀλέξανδρος νύκτωρ ἱππέας πέμψας τὴν ἐς τὰ ὄρη πάροδον ἀφύλακτον κατελάβετο, καὶ τῆς ὁδοιπορίας ἀποκλίνας, ἐπιφανεὶς τοῖς ἱππεῦσι σὺν αὐτοῖς τὴν Κοσσαίων χώραν ἐχειρώσατο. Τοῦτο τὸ ἔργον τῆς ἐπὶ Ἡφαιστίωνι λύπης παρηγόρημα φασὶν Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι.*

32 *Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Περσῶν βασιλείοις ἀνέγνω τὸ βασιλέως ἄριστον καὶ δεῖπνον, ἐν κίονι χαλκῷ γεγραμμένον, ὅπου καὶ οἱ ἄλλοι νόμοι, οὓς ἔγραψε Κῦρος. Εἶχε δὲ οὕτως·*

Cap. 3. §. 32. Cf. Athen. 4, pg. 145.

"Πυραμίνων ἀλεύρων καθαρῶν τετρακόσιαι ἀρτάβαι· ἡ δὲ ἀρτάβη ἡ Μηδικὴ μέδιμνος ἔστιν Ἀττικός. Τῶν δὲ δευτέρων ἀλεύρων μετὰ τὰ καθαρὰ τριακόσιαι ἀρτάβαι· καὶ τῶν τρίτων τριακόσιαι ἄλλαι ἀρτάβαι. Πυραμίνων μὲν ἀλεύρων τῶν πάντων ἀρτάβαι εἰς τὸ δεῖπνον χίλιαι. Κριθαμίνων δὲ ἀλεύρων τῶν κάρτα καθαρῶν διακόσιαι ἀρτάβαι. Τῶν δὲ δευτέρων τετρακόσιαι· [καὶ τῶν τρίτων τετρακόσιαι·] τὸ σύμπαν δὲ τῶν κριθαμίνων ἀλεύρων χίλια ἀρτάβαι. Χόνδρου δὲ ἐξ ὀλυρῶν πεποιημένου διακόσιαι ἀρτάβαι. Παιπάλης ἐξ ἀλφίτων πεποιημένης ὡς εἰς κυκεῶνας δέκα ἀρτάβαι. Καρδάμου κεκομμένου σεσησμένου λεπτοῦ** πτισάνης δέκα ἀρτάβαι· σινήπιος σπέρματος, τρίτον μέρος ἀρτάβης.

Πρόβατα, οἱ ἄρσενες τετρακόσιοι· βόες ἑκατόν· ἵπποι τριάκοντα. Χῆνες σιτευτοὶ τετρακόσιοι· τρυγόνες τριακόσιαι· ὀρνίθια παντοδαπὰ μικρὰ ἑξακόσια· ἄρνες τριακόσιοι· νεοσσοὶ χηνῶν ἑκατόν· δορκάδες τριάκοντα.

Γάλακτος αὐθημερινοῦ δέκα μάριες· μάρις δὲ ἔστι δέκα χόες Ἀττικοί· ὀξυγάλακτος ἡδυσμένου δέκα μάριες. Σκορόδων τάλαντον σταθμῷ· κρομύων ἡμιτάλαντον σταθμῷ τῶν δριμέων. Φύλλου ἀρτάβη. Ὀποῦ σιλφίου δύο μναῖ· κυμίνου ἀρτάβη· σιλφίου τάλαντον σταθμῷ. Μύρου ἐκ μήλων γλυκέων τέταρτον μέρος ἀρτάβης· κυκεῶνος ἐκ σιδίων ὀξέων ἀρτάβη, μύρου ἐκ κυμίνου τέταρτον μέρος ἀρτάβης. Σταφίδος μελαίνης τρία τάλαντα σταθμῷ· ἀνήθου ἄνθους τρεῖς μναῖ σταθμῷ· μελανθίου τρίτον μέρος ἀρτάβης· διαρίνου σπέρμα δύο καπέτιες· σησάμων καθαρῶν δέκα ἀρτάβαι. Γλεύκους ἐξ οἴνου πέντε μάριες. Ῥαφανίδων ἑψανῶν, γογγυλίδων ἐσκευασμένων ἐν

ἅλμῃ πέντε μάριες· καππάρεως ἐσκευασμένης ἐν ἅλμῃ, ἐξ ἧς τὰς ἀβυρτάκας ποιοῦσι, πέντε μάριες· ἁλῶν δέκα ἀρτάβαι. Αἰθιοπικοῦ κυμίνου ἓξ καπέτιες· ἡ δὲ καπέτις ἔστι χοῖνιξ Ἀττική. Ἄνηθον αὖον, τριάκοντα μνᾶς ἕλκον. Σελίνου σπέρματος τέσσαρες καπέτιες. Ἐλαίου σησαμίνου δέκα μάριες· ἐλαίου ἀπὸ γάλακτος πέντε μάριες· ἐλαίου ἀπὸ τερμίνθων πέντε μάριες· ἐλαίου ἀπὸ ἀκανθίου πέντε μάριες· ἐλαίου ἀπὸ ἀμυγδάλων τῶν γλυκέων τρεῖς μάριες. Ἀμυγδάλων αὔων τῶν γλυκέων τρεῖς ἀρτάβαι. Οἴνου πεντακόσιαι μάριες.

Ὅταν δὲ ᾖ ἐν Βαβυλῶνι ἢ ἐν Σούσοις, τὸν μὲν ἡμίσεα ἐκ τῶν φοινίκων οἶνον παρέχει, τὸν δὲ ἡμίσεα ἀμπέλινον. Ξύλων διακόσιαι ἅμαξαι· ὕλης ἑκατὸν ἅμαξαι· τοῦ ὕοντος μέλιτος ἑκατὸν παλάθαι τετράγωνοι ἀνὰ δέκα μνᾶς ἕλκουσαι. Ὅταν ἐν τῇ Μηδικῇ ᾖ, ταῦτα δίδωσιν. Κνήκου σπέρματος τρεῖς ἀρτάβαι. Κρόκου δύο μνᾶς ἕλκοντος σταθμῷ. Ταῦτα μὲν εἰς δεῖπνόν τε καὶ ἄριστον ἀναλίσκεται.

Διαδίδωσι δὲ πυραμίνων ἀλεύρων τῶν καθαρῶν πεντακοσίας ἀρτάβας· κριθαμίνων δὲ καθαρῶν ἀλεύρων χιλίας ἀρτάβας· καὶ τῶν δευτέρων χιλίας ἀρτάβας. Σεμιδάλεως πεντακοσίας ἀρτάβας· χόνδρου τοῦ ἐκ τῶν ὀλυρῶν πεντακοσίας μάριας· κριθὰς τοῖς κτήνεσι δισμυρίας ἀρτάβας· ἀχύρων μυρίας ἁμάξας· κάρφους πεντακισχιλίας ἁμάξας. Ἐλαίου σησαμίνου διακοσίας μάριας· ὄξους ἑκατὸν μάριας· καρδάμου κεκομμένου λεπτοῦ τριάκοντα ἀρτάβας. Ταῦτα μὲν πάντα διαδίδωσι ταῖς στρατιαῖς ὅσα εἴρηται. Βασιλεὺς δὲ σὺν τῷ ἀρίστῳ καὶ τῷ δείπνῳ καὶ οἷς διαδίδωσι, τοσαῦτα ἀναλίσκει τῆς ἡμέρας.

Ταύτην τοῦ δείπνου τὴν παρασκευὴν οἱ μὲν ἄλλοι Μακεδόνες ἀναγνόντες ἐθαύμασαν ὡς εὐδαί-

μονα· Ἀλέξανδρος δὲ κατεγέλασεν, ὡς κακοδαίμονος καὶ μακρὰς ἀσχολίας ἐχούσης, ὥστε καὶ τὸν κίονα, ἐν ᾧ ταῦτα ἐγέγραπτο, καθελεῖν προσέταξεν, εἰπὼν πρὸς τοὺς φίλους· "Οὐδαμῶς συμφέρει τοῖς βασιλεῦσιν οὕτως ἀσώτως δειπνεῖν διδάσκεσθαι· ἀνάγκη γὰρ τῇ πολλῇ ἀσωτίᾳ καὶ τρυφῇ πολλὴν ἀνανδρίαν ἕπεσθαι· ὁρᾶτε δὲ καὶ τοὺς τηλικούτων δείπνων πιμπλαμένους ἐν ταῖς μάχαις ταχέως ἡττωμένους."

4. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ.

1 *Ἀντίπατρος, ἐν τῇ Τετραχωριτῶν στρατεύων, ἔταξε τὸν χόρτον τῶν ἵππων ἐμπρῆσαι τὸν περὶ τῇ σκηνῇ. Οἱ μὲν ἐνέπρησαν· ὁ δὲ σαλπιγκτὴς ἐσήμηνεν· οἱ δὲ Μακεδόνες περὶ τὴν σκηνὴν ἠθροίζοντο, μετέωρα ἔχοντες τὰ δόρατα. Ταῦτα ἰδόντες οἱ Τετραχωρῖται, καταπλαγέντες ἐξέλιπον τὸ χωρίον· ἀμαχεὶ δὲ Ἀντίπατρος ἐκράτησεν.*

2 *Ἀντίπατρος τὸν Σπερχειὸν διαβῆναι ἐβούλετο. Θετταλῶν δὲ ἱππέων κωλυόντων διαβαίνειν, ὁ μὲν τὴν δύναμιν ἀπήγαγεν εἰς τὴν αὑτοῦ στρατοπεδείαν καὶ παρήγγειλε τοῖς Μακεδόσι, μένειν ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ τὰ σκευοφόρα μὴ λύειν. Οἱ Θετταλοὶ δὲ εἰς τὴν Λαμίαν ἀφιππεύσαντες, ἠριστοποιοῦντο κατὰ τὰς οἰκίας. Ἀντίπατρος ** τὸν ποταμὸν καὶ φθάσας διεβίβασε τὴν δύναμιν, πρὶν ἐκβοηθῆσαι Θετταλοὺς, καὶ κατελάβετο τὴν Λαμίαν προσπεσών.*

3 *Ἀντίπατρος ἐν Θετταλίᾳ, βουλόμενος φαντασίαν τοῖς πολεμίοις παρασχεῖν ἱππέων πολλῶν, συναγαγὼν ὄνους πολλοὺς καὶ ἡμιόνους συνέταξεν εἰς εἴλας, καὶ ἀνεβίβασεν ἄνδρας ὅπλισιν ἱππικὴν ἔχοντας· προέταξε δὲ ἑκάστῃ εἴλῃ τὸν πρῶτον ζυγὸν ἀληθινῶν ἱππέων. Τούτους ὁρῶντες οἱ πολέμιοι καὶ τοὺς ἐπο-*

μένους ἱππεῖς εἶναι νομίσαντες, καταπλαγέντες ἔφευγον. Τούτῳ τῷ στρατηγήματι καὶ Ἀγησίλαος ἐχρήσατο πρὸς Ἀέροπον ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ Εὐμένης πρὸς Ἀντίγονον ἐν Ἀσίᾳ.

5. ΠΑΡΜΕΝΙΩΝ.

Παρμενίων μετὰ τὴν ἐν Ἰσσῷ μάχην ὑπὸ Ἀλεξάνδρου πεμφθεὶς εἰς Δαμασκὸν ἐπὶ τὴν ἀποσκευὴν τῶν Περσῶν, συνῆψε τοῖς σκευοφόροις. Ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι φοβηθέντες ἔφευγον, ἐννοήσας Παρμενίων ὅτι μὴ δύναται διασῶσαι τοσαύτην ἀποσκευὴν, τῶν κομιζόντων βαρβάρων φυγόντων, τρεῖς εἴλας ἱππέων πέμψας πρὸς αὐτοὺς ἐκήρυξεν, "Ὃς ἂν μὴ ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ λάβηται τῶν ἰδίων ὑποζυγίων, φονευθήσεται." Τοῦτο τὸ κήρυγμα οἱ βάρβαροι δείσαντες αὐτοὶ προσῆλθον τοῖς ὑποζυγίοις καὶ τὴν ἀποσκευὴν διεκόμισαν.

6. ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ.

1 *Ἀντίγονος ἐκράτησε Κορίνθου τοιῷδε στρατηγήματι. Ἀλέξανδρος ὁ κατέχων Ἀκροκόρινθον ἐτελεύτησεν· ἦν αὐτῷ γυνὴ Νίκαια, ἡλικίας ἅλις ἔχουσα. Ταύτην Ἀντίγονος τῷ υἱῷ Δημητρίῳ μνηστεύεται· ἡ δὲ ἀσμένη μειρακίῳ καὶ βασιλεῖ πρὸς γάμον αὐτὴν ἐπέδωκεν. Ἦν θυσία μεγαλοπρεπής· πανήγυρις Ἑλληνική· Ἀμοιβεὺς κιθαρῳδεῖν ἔμελλε· πολλὴ σπουδὴ περὶ τὴν θέαν ἦν· τὴν Νίκαιαν αὐτὴν ἐν φορείῳ βασιλικῶς κεκοσμημένῳ, τρυφῶσαν καὶ θρυπτομένην, δορυφόροι παρέπεμπον. Ἐς δὲ τὸ θέατρον ἐσιούσης, μακρὰ χαίρειν τῷ κιθαρῳδῷ καὶ τῷ γάμῳ φράσας*

Cap. 6. §. 1. Cf. Plut. Arato 17.

Ἀντίγονος, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, καὶ τῶν φυλάκων περὶ τὴν πανήγυριν ἀσχολουμένων καὶ θέαν κατειληφότων, ῥαδίως κατέσχε τὸ χωρίον καὶ τῆς Κορίνθου πάσης ἐκράτησε, στρατηγήματι τῷ γάμῳ χρησάμενος.

2 Ἀντίγονος ταῖς πρεσβείαις χρηματίζων, προεδιδάσκετο ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, τίνες εἶεν ὡς αὐτὸν οἱ καὶ πάλαι πρεσβεύσαντες, καὶ μετὰ τίνων καὶ ὑπὲρ οἵων πραγμάτων. Ἐν δὲ ταῖς ἐντεύξεσιν ἀπομεμνημένος ἑκάστου πρὸς τοὺς πρεσβεύοντας [πάντας] ἐξέπλησσεν, ὡς μνήμην ἔχων ὑπερβάλλουσαν.

3 Ἀντίγονος Μέγαρα πολιορκῶν τοὺς ἐλέφαντας ἐπήγαγεν. Οἱ Μεγαρεῖς σύας καταλείφοντες ὑγρᾷ πίσσῃ καὶ ὑφάπτοντες ἠφίεσαν· αἱ δὲ, ὑπὸ τοῦ πυρὸς καιόμεναι, κεκραγυῖαι πολλῷ δρόμῳ εἰς τοὺς ἐλέφαντας ἐνέπιπτον· οἱ δὲ, οἰστρῶντες καὶ ταρασσόμενοι, ἄλλος ἄλλῃ διέφευγον. Ἀντίγονος τοῦ λοιποῦ προσέταξε τοῖς Ἰνδοῖς τρέφειν ὗς μετὰ τῶν ἐλεφάντων, ἵνα τὴν ὄψιν αὐτῶν καὶ τὴν κραυγὴν τὰ θηρία φέρειν ἐθίζοιτο.

4 Ἀντίγονος Ἀντίπατρον κινδυνεύοντα βληθῆναι ὑπὸ Μακεδόνων ἔσωσε. Τοῦ στρατοπέδου μέσος ἦν ποταμὸς ὀξὺς τὸ ῥεῦμα, γέφυραν ἔχων· ἔνθεν οἱ Μακεδόνες ἐσκήνουν· ἐκεῖθεν Ἀντίγονος, ἔχων ἱππέας ὁμοφρονοῦντας. Οἱ μὲν μετὰ πολλοῦ θορύβου καὶ μεγάλης βοῆς ᾔτουν χρήματα, βαλεῖν ἀπειλοῦντες εἰ μὴ λάβοιεν· Ἀντίπατρος δὲ, μὴ ἔχων δοῦναι, ἦν ἐν ἀμηχάνῳ. Ἀντίγονος ἔφη πρὸς αὐτὸν, "Ἀλλ' ἔγωγέ σοι δώσω καιρὸν ἀφόδου." Ταῦτα εἰπὼν, ἐν

Cap. 6. §. 3. Ex Phylarcho coll. Aeliano de nat. animal. 11, 14 et Athen. 13, 85 pg. 606.

αὐτῇ τῇ πανοπλίᾳ διαδραμὼν τὴν γέφυραν, μέσας τεμὼν τὰς φάλαγγας ἑκάστῳ προσήει, ἐοικὼς δημηγορήσοντι. Οἱ Μακεδόνες ὡς ἀνδρὶ τῶν ἐπιφανῶν ἐξεχώρουν καὶ παρίεσαν καὶ πάντες εἵποντο, ἀκουσόμενοι ὧν προλέγειν μέλλει. Ἐπεὶ δὲ περιέστη τὸ πλῆθος, μακρὰ ἐδημηγόρησεν, ἀπολογούμενος ὑπὲρ Ἀντιπάτρου, ἐπαγγελλόμενος, παρακαλῶν, διαλλάσσων. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς μακρᾶς δημηγορίας Ἀντίπατρος μετὰ τῶν ἱππέων τὴν γέφυραν παρελθών, ἐξέφυγε τοὺς ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν λίθους.

5 Ἀντίγονος ὁ πρῶτος, [εἰ μὲν δύναμιν εἶχε] αὐτὸς ἰσχυροτέραν, τῷ πολέμῳ σχολαίτερον ἐχρῆτο· εἰ δὲ ἀσθενεστέραν, φιλοκινδύνους τὰς ἐπιθέσεις ἐποιεῖτο, τοῦ ζῆν ἀγεννῶς τὸ θνήσκειν ἀνδρείως αἱρετώτερον ἡγούμενος.

6 Ἀντίγονος περὶ Καππαδοκίαν ἐχείμαζεν. Ἀπέστησαν αὐτοῦ Μακεδόνες ὁπλῖται τρισχίλιοι. Οὗτοι καταλαβόμενοι λόφους καρτεροὺς Λυκαονίαν ἐπόρθουν, ἤδη δὲ καὶ Φρυγίαν. Ἀντίγονος κτεῖναι μὲν τοσούτους ὠμὸν ἡγεῖτο· ἐδεδοίκει δὲ μὴ προσθοῖντο τοῖς πολεμίοις, ὧν Ἀλκέτας ἦρχεν. Τοιοῦτό τι οὖν ἐμηχανήσατο. Καθῆκε πρὸς αὐτοὺς Λεωνίδαν τῶν ἰδίων ἡγεμόνων, [ἐπὶ] κοινοπραγίᾳ τῆς ἀποστάσεως δή· οἱ δὲ ἄσμενοι τὸν ἄνδρα ἐδέξαντο καὶ στρατηγὸν εἵλοντο. Λεωνίδας πρῶτον μὲν ἔπεισεν αὐτοὺς προστίθεσθαι μηδενί, ὥστε γε τοῦτο πρῶτον Ἀντιγόνῳ κατώρθωτο· ἔπειτα δὲ κατήγαγεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λόφων εἰς χωρίον ἱππάσιμον, ἀφίππους ὄντας. Ἐνταῦθα προσιππασάμενος Ἀντίγονος Ὁλκίαν καὶ δύο τῆς ἀποστάσεως ἐξάρχους συνέλαβεν. Οἱ μὲν ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν ἱκέτευον. Ὁ δὲ ἀφήσειν τούτους ὑπέσχετο, εἰ μετὰ ἡσυχίας εἰς Μακεδονίαν ἐπανέλ-

θοιεν. Ἐπὶ τούτοις ἐσπείσαντο καὶ ἀνεχώρησαν. Ἀντίγονος Λεωνίδαν τῶν ἀνδρῶν ἡγήσασθαι μέχρι Μακεδονίας [ἐκέλευσεν], ὡς ἀσφαλῶς αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκείαν παραπέμψοντα.

Ἀντίγονος Ἄτταλον, Ἀλκέταν, Δόκιμον, στρα- 7
τηγοὺς Μακεδόνων οὐκ ἀδόξους, ἐν αὐλῶνι Πισιδικῷ στρατοπεδεύοντας ἐδίωκε κρύβδην. Τῶν δ' ἐλεφάντων κλαγξάντων καὶ φριμαξαμένων, ᾔσθοντο ὡς Ἀντίγονος προσάγει· μόνῳ γὰρ τούτῳ παρασκευὴ τοιούτων θηρίων ἦν. Ἀλκέτας, τὸ πελταστικὸν ἀναλαβὼν, τὴν διὰ τῶν ὀρῶν τραχεῖαν καὶ δύσβατον οὖσαν ἠπείγετο καταλαβέσθαι. Ἀντίγονος Ἀλκέταν μὲν οὐκ ἐδίωξε· λοξώσας δὲ τὴν στρατιὰν ὑπὸ τὰς τῶν ὀρῶν λαγόνας, ἔσπευσεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον [καὶ] κατέλαβε τῶν πολεμίων τοὺς μὲν ἄρτι ὁπλιζομένους, τοὺς δὲ ἀόπλους, ταρασσομένους δὲ πάντας· ὥστε φόνου μὲν ἀπεχόμενος, σωτηρίαν δὲ ὑποσχόμενος, χωρὶς μάχης ἐνίκησεν.

Ἀντιγόνου νῆες ἑκατὸν τριάκοντα, ὧν ἦν ναύ- 8
αρχος Νικάνωρ, ἐναυμάχησαν πρὸς τὸ Πολυσπέρχοντος ναυτικὸν, οὗ Κλεῖτος ἐναυάρχει. Ἑλλήσποντος, ἔνθα ἡ μάχη. Νικάνωρ, τῶν ναυτῶν ὑπ' ἀπειρίας πρὸς ἐναντίον κῦμα βιαζομένων, ἀπέβαλε ναῦς ἑβδομήκοντα. Τῶν δὲ πολεμίων λαμπρῶς νικησάντων, παρῆν Ἀντίγονος ἑσπέρας καὶ τὴν ἧτταν οὐκ ἔδεισεν· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν λοιπῶν νεῶν ἑξήκοντα ἑτοίμους εἶναι πρὸς ναυμαχίαν αὖθις νυκτὸς ἐκέλευσε· τῶν δὲ ὑπασπιστῶν τοὺς ἀλκιμωτάτους ἐπιστήσας τοῖς σκάφεσι, προσέταξεν ἀπειλεῖν ὡς ἀποκτενοῦσι τοὺς μὴ χωροῦντας ἐς μάχην. Βυζάντιον δὲ φίλην ἔχων, ἐγγὺς οὖσαν, ἐντεῦθεν ὑπηρεσίαν ναυτικὴν διὰ τάχους ἐκέλευσε ** πελταστὰς

καὶ ψιλοὺς καὶ τοξότας χιλίους παρὰ τὰς ναῦς τῶν πολεμίων ὁρμούσας ἀπὸ γῆς ἀκοντίζειν καὶ τοξεύειν ἔταξε. Ταῦτα μὲν ἐν νυκτὶ μιᾷ διετέτακτο. Ἀρχομένης δὲ ἕω οἱ μὲν ἀπὸ γῆς ἐτόξευον καὶ ἠκόντιζον· οἱ πολέμιοι δὲ, οἱ μὲν ἔτι καθεύδοντες, οἱ δὲ ἄρτι ἀφυπνίζοντες, ἀφυλάκτως ἐτιτρώσκοντο. Ἄλλοι μὲν ἀνέσπων τὰ πρυμνήσια, ἄλλοι δὲ ἀνεῖλκον τὰς ἀποβάθρας, ἄλλοι δὲ ἀγκύρας ἀνιμῶντο· πάντων δὲ βοὴ καὶ τάραχος ἦν. Ἀντίγονος ἐσήμηνε καὶ ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶν ἐπιπλεῦσαι, καὶ μετὰ θυμοῦ καὶ ῥοθίου ποιεῖσθαι τὰς ἐμβολάς. Αὐτίκα δὴ συνέβαινε, τῶν μὲν ἀπὸ γῆς βαλλόντων, [τῶν δὲ ἐπιπλεόντων], κρατεῖν μὲν ** τοὺς νενικηκότας.

9 Ἀντίγονος μετὰ τὴν νίκην τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ ναυμαχίας πλεῖν τὰς ναῦς ἐπὶ Φοινίκης ἔταξε, τοὺς μὲν ναύτας ἐστεφανωμένους, τὰς δὲ πρύμνας κεκοσμημένας λαφύροις καὶ ἀκροστολίοις αἰχμαλώτων τριήρων· τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐνετείλατο, κατὰ τὸ πέλαγος παραπλεῖν πᾶσι μὲν ὅρμοις, πάσαις δὲ πόλεσι προσπελάζοντας, ὅπως ἡ νίκη διαβόητος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν γένοιτο. Φοίνισσαι νῆες ὁρμοῦσαι Κιλικίας ὑπὸ τῷ Ῥωσίῳ λιμένι, χρήματα Εὐμένους ἄγουσαι, Σωσιγένην ναύαρχον εἶχον. Ὁ μὲν Σωσιγένης ἐπὶ ὀρθίου πάγου διέτριβεν, ἀποσκοπῶν τὴν τοῦ πελάγους κίνησιν. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν Φοινισσῶν νεῶν, ὡς εἶδον τὰς νικώσας λαμπρῶς κεκοσμημένας, ἁρπάσαντες τὰ χρήματα ἐσεπήδησαν ἐς τὰς Ἀντιγόνου τριήρεις· αἱ δὲ αὐτίκα ἀνήγοντο, πολλὰ χρήματα καὶ συμμάχους [ἄγουσαι]. Σωσιγένης δὲ ὁ ναύαρχος τὸ πέλαγος ἀπεσκόπει.

10 Ἀντίγονος καὶ Εὐμένης παρετάξαντο· ἀγχώμαλος ἡ νίκη· Εὐμένης κήρυκα περὶ νεκρῶν ἀναιρέσεως

ἔπεμψεν. Ἀντίγονος, πλέονας ὄντας τοὺς οἰκείους νεκροὺς λαθεῖν βουλόμενος, ἐπὶ τοσοῦτον παρακατέσχε τὸν κήρυκα, ἐφ᾽ ὅσον αὐτῶν πάντων τὰ σώματα ἔκαυσεν. Ἐπεὶ δὲ πέρας ἔσχεν ἡ ταφὴ, τότε τὸν κήρυκα ἀπέπεμψε, συγχωρῶν τὴν ἀναίρεσιν.

11 *Ἀντίγονος ἐν Γαδαμάρτοις τῆς Μηδίας προσεχείμαζεν. Εὐμένης προκατελάβετο τὴν ὁδὸν ἄχρι σταδίων χιλίων, διατάξας τὴν δύναμιν πανταχοῦ. Ἦν δὲ ἡ μὲν ὁδὸς παρὰ τὰς ὑπωρείας· τὸ δὲ κάτω πεδίον ὁμαλὸν, ἄνυδρον, ἀοίκητον, οὐ βοτάνην ἔχον, οὐ δένδρον, οὐ φυτὸν, ἀσφαλτῶδες δὲ καὶ πλῆθον ἁλμυρίδος· οὐκ ἄρα ἦν διαβατὸν οὔτε ζώοις οὔτε ἀνθρώποις. Ἀντίγονος, τὰς κατὰ τὴν ὁδὸν φυλακὰς ἐκκλῖναι στρατηγῶν, μέσον ἔγνω τὸ πεδίον τεμέσθαι. Προσέταξε δὴ ῥάψασθαι μυρίους ἀσκοὺς καὶ πλῆσαι τούτους ὕδατος, καὶ σιτία δέκα ἡμερῶν πέψαντας ἔχειν, καὶ κριθὰς τοῖς ἵπποις καὶ χιλὸν αὐτάρκη. Τὰ μὲν ηὐτρέπιστο· ὁ δὲ διὰ τῆς ἀοικήτου μέσης ἦγε τὴν στρατιὰν, τῇ νυκτὶ [πυρὰ] καίειν οὐκ ἐπιτρέπων, ἵνα μὴ τοῖς φυλάττουσι τὰς ὑπωρείας κατάδηλον γένηται. Καὶ μὴν μέχρι τέλους ἔλαθον ἂν, εἰ ἐπείσθησαν τῷ Ἀντιγόνου παραγγέλματι. Ὀλίγοι δὲ αὐτῶν, παγετώδους νυκτὸς γενομένης, πῦρ ἀνέκαυσαν, ὥστε τὴν φλόγα ἰδόντες οἱ πολέμιοι συνῆκαν, καὶ, τὸ πεδίον ἐκβαινόντων προσβαλόντες κατὰ τὴν οὐραγίαν, ἔστιν οὓς τῶν ὑστάτων ἀπέκτειναν. Ὅσον δὲ ἐπὶ τῷ Ἀντιγόνου στρατηγήματι, ἀβλαβεῖς ἐσώθησαν πάντες.*

12 *Ἀντίγονος ἐν παρατάξει ὄρους ὑπτίαν λαγόνα περιλαβὼν, ὡς εἶδεν Εὐμένους ἀνὰ τὸ πεδίον ἐκτα-*

Cap. 6. §. 10. 11. 13. 14. 15. Ex Hieronymo Cardiano,

ξιν οὐκ ἐχυρὰν, τοῖς ὀπισθοφυλακοῦσιν ἐπιπέμψας ἱππικὰ στίφη, πολὺ μέρος τῆς ἀποσκευῆς αὐτοῦ κατέσυρεν.

13 *Ἀντίγονος περὶ τὴν Γαβιηνὴν συνέβαλεν Εὐμένει μάχην. Ἦν πεδίον λεπτόγεων καὶ ψαμμῶδες· ἐν τούτῳ συνιόντων μεγάλων στρατευμάτων, αἴρεται νεφελώδης κόνις, ἐπισκοτοῦσα καὶ φιλίοις καὶ πολεμίοις. Ἡ μάχη μὲν ἐν χερσὶν ἦν. Ἀντίγονος δὲ τῶν Εὐμενείων στρατιωτῶν εἰδὼς ἑπομένην τὴν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ γυναῖκες ἦσαν αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ παλλακαὶ καὶ οἰκέται καὶ χρυσὸς καὶ ἄργυρος καὶ ὅσα ἄλλα ἐκτήσαντο ἀπὸ τῆς μετὰ Ἀλεξάνδρου στρατείας, ἐκέλευσεν ἐπιλέκτους εἴλας περιελάσαι τὴν ἀποσκευὴν ἐς τὴν ἑαυτοῦ στρατοπεδείαν. Οἱ μὲν περιήλασαν, ἀσχολουμένων τῶν πολεμίων περὶ τὴν μάχην καὶ τῆς κόνεως ἐπισκοτούσης. Ἐπεὶ δὲ πέρας ἔσχεν ἡ μάχη [καὶ] πεντακισχίλιοι μὲν ἔπεσον Ἀντιγόνου, τριακόσιοι δὲ Εὐμένους, μέγα δὴ φρονοῦντες ἐπὶ τῇ νίκῃ διελύθησαν. Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀποσκευὴν εἶδον ἡρπασμένην καὶ τοὺς οἰκείους ἀπολωλότας, ἀθυμία καὶ θρῆνος ἦν τῶν νενικηκότων, ὥστε οἱ πλεῖστοι διὰ τὸν ἔρωτα τῶν οἰκείων ἐπρεσβεύοντο παρὰ Ἀντίγονον, ἀξιοῦντες αὐτῷ προστίθεσθαι. Ἀντίγονος τὴν ἀποσκευὴν τῶν Εὐμενείων στρατιωτῶν ἁρπάσας, ἐπειδὴ βαρέως ἔφερον ἀπολέσαντες τὰ φίλτατα, ἐκήρυξεν προῖκα ἀποδώσειν τὰ ἡρπασμένα. Οἱ δὲ πρὸς τὸ κήρυγμα αὐτίκα μετεβάλοντο, οὐ μόνον οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ καὶ μύριοι Περσῶν, ὧν ἦρχε Πευκέστης· καὶ γὰρ οὗτος, τοὺς Μακεδόνας ἰδὼν ἀντιγονίζοντας, ὡς τούτους ἐνέκλινεν. Τέλος δὲ τοσαύτη μεταβολὴ γνώμης καὶ τύχης*

---

ut videtur, coll. Diodoro 19, 32. 37. 42 seq. 46. 48.

ἐγένετο, ὥστε οἱ ἀργυράσπιδες συλλαβόντες Εὐμένη δεσμώτην παρέδωκαν, Ἀντίγονος δὲ ἁπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἀνηγορεύθη.

14 Ἀντίγονος, Πίθωνα σατράπην Μηδίας πυθόμενος ξενολογεῖν καὶ χρήματα συλλέγειν, ἀποστῆναι βεβουλευμένον, ἀπιστεῖν τοῖς ἀγγέλλουσι προσεποιήσατο, φάσκων, "Οὐκ ἂν ἐγὼ πιστεύσαιμι ταῦτα Πίθωνα πράττειν, ᾧ πεντακισχιλίους Μακεδόνας ὁπλίτας καὶ Θρᾶκας χιλίους φύλακας τῆς σατραπείας πέμψαι παρεσκεύακα." Ταῦτα Πίθων ἀκούσας πιστεύει τῇ φιλανθρωπίᾳ, καὶ διὰ τάχους ἧκε ληψόμενος τὴν ἐπικουρίαν. Ἀντίγονος δὲ ἐς τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων ἐσαγαγὼν Πίθωνα ἑλὼν, τιμωρησάμενος ἀπέκτεινεν.

15 Ἀντίγονος τοὺς ἀργυράσπιδας, οἳ τὸν Εὐμένη δεσμώτην αὐτῷ παρέδωκαν, ἐτίμησε δωρεαῖς· τὸ δὲ ἄπιστον αὐτῶν φυλαττόμενος, χιλίους μὲν αὐτῶν ἔδωκε συμμάχους εἶναι Σιβυρτίῳ τῷ σατράπῃ τῆς Ἀραχωσίας, τοὺς δὲ ἄλλους εἰς ἄλλα χωρία φρουροὺς διέπεμψεν ἐχυρὰ καὶ δύσβατα, ἵνα φρουρὰν αὐτοὶ [κατὰ] τὴν χώραν ἔχοιεν. Διὸ ταχέως ἀφανεῖς πάντες ἐγένοντο.

16 Ἀντίγονος ἐπολιόρκει Ῥόδον, ἐπιστήσας τῇ πολιορκίᾳ τὸν υἱὸν Δημήτριον, κηρύξας αὐτοῖς Ῥοδίοις εἶναι πᾶσαν ἀσφάλειαν· ὁπόσοι δὲ περὶ Συρίαν, Φοινίκην, Κιλικίαν, Παμφυλίαν ἦσαν ἔμποροι καὶ θαλασσουργοὶ Ῥόδιοι, καὶ τούτοις ἐκήρυξεν ἀσφάλειαν τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῷ μὴ καταίρειν εἰς Ῥόδον, ἵνα βοηθείας ἐρήμην Ῥόδον ἐξέλοι, τῶν παρὰ Πτολεμαίου συμμάχων οὐχ ἱκανῶν ὄντων ἀντισχεῖν Δημητρίῳ πολιορκοῦντι.

17 Ἀντίγονος μισθοφόρους ἐμισθώσατο Γαλάτας,

ὧν Βιδήριος ἦρχε, συνθέμενος ἑκάστῳ δώσειν χρυσοῦν Μακεδονικὸν, ὅμηρα δοὺς τοῦ μισθοῦ ἄνδρας καὶ παῖδας τῶν εὐγενῶν. Ἡ μάχη πρὸς Ἀντίπατρον (ἐγίνετο)· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο, οἱ Γαλάται τὸν μισθὸν ἀπῄτουν. Ἀντίγονος ἑκάστῳ θυρεαφόρῳ τὸν μισθὸν ἀπεδίδου. Οἱ Γαλάται καὶ τοῖς ἀόπλοις καὶ ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς παισὶν ἀπῄτουν· τοῦτο γὰρ εἶναι, "Τῶν Γαλατῶν ἑνὶ ἑκάστῳ." Ἦν οὖν, εἰ μὲν οἱ μάχιμοι λαμβάνοιεν, τριάκοντα τάλαντα· εἰ δὲ μετὰ τῶν ἀπομάχων, ἑκατόν. Ἀφίσταται δὴ τὸ Γαλατικὸν καὶ τοὺς ὁμήρους ἀποκτείνειν ἠπείλει. Ἀντίγονος δείσας περὶ τοῖς ὁμηρεύουσι, πρεσβευτὴν ἔπεμψεν, ὅσα αἰτοῦσι δώσειν ὑπισχνούμενος, εἰ πέμψειαν τοὺς ληψομένους τὸ χρυσίον. Οἱ δὲ, περιχαρεῖς τῷ πλήθει τῶν χρημάτων, τοὺς ἀρίστους Γαλατῶν οἷα δὴ χρυσοφόρους ἔπεμψαν. Ἀντίγονος, κατασχὼν τοὺς ἥκοντας, οὐκ ἄλλως ἔφη τοῖς Γαλάταις τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν, εἰ μὴ τούτους ἀπολάβοι πάλιν. Οἱ Γαλάται, σπουδάζοντες ἀνασώσασθαι τοὺς αὑτῶν, ἀποδόντες τοὺς ὁμήρους, τότε τοὺς ἰδίους ἀπολαμβάνουσι καὶ σὺν αὐτοῖς τὰ τριάκοντα τάλαντα.

18 Ἀντίγονος Κασσάνδρειαν ἐπολιόρκει, βουλόμενος ἐξελεῖν Ἀπολλόδωρον τὸν Κασσανδρέων τύραννον. Δέκα μηνῶν χρόνος ἦν τῇ πολιορκίᾳ. Αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησεν· Ἀμεινίαν δὲ τὸν ἀρχιπειρατὴν καθῆκε συνθησόμενον φιλίαν πρὸς Ἀπολλόδωρον. Ὁ δὲ κήρυκα πέμψας πραΰνειν Ἀντίγονον ἐπηγγέλλετο καὶ σιτία πολλὰ καὶ οἶνον πέμπειν, ὥστ' ἐδόκει πιστὸς Ἀμεινίας. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν τύραννον, τῇ τε Ἀμεινίου φιλίᾳ πιστεύοντες καὶ τῆς ἀπουσίας τῆς Ἀντιγόνου καταφρονοῦντες, οὐκ ἀκριβῶς ἐφύλαττον

τὰ τείχη. Τῷ δὲ Ἀμεινίᾳ κλίμακες ἰσομήκεις τοῖς τείχεσιν ἐπεποίηντο, καὶ ὑπὸ τὴν καλουμένην Βῶλον, ἀπέχουσαν οὐ πρόσω τῶν τειχῶν, ἀπεκρύπτοντο στρατιῶται δισχίλιοι, καὶ μετὰ τούτων Αἰτωλοὶ πειραταὶ δέκα, ὧν Μελάτας ἡγεῖτο. Οὗτοι κατὰ τὴν πρώτην αὐγὴν τῆς ἡμέρας, ἀραιοὺς τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν φρουροὺς ἰδόντες, προσέρπουσι τοῖς μεσοπυργίοις, καὶ προσθέμενοι τὰς κλίμακας αἴρουσι σύνθημα. Ἀμεινίας μετὰ τῶν δισχιλίων στρατιωτῶν ἀναβὰς διὰ τῶν κλιμάκων ἐκράτησε τῶν τειχῶν, ὥστε οἱ μὲν ἔνδον ἦσαν, Ἀντίγονος δὲ αὐτίκα παρῆν· καὶ τὴν Κασσάνδρειαν κατασχὼν, τὴν Ἀπολλοδώρου τυραννίδα κατέλυσεν.

19 Ἀντίγονος ἐλάττονας ἔχων στρατιώτας ἀντεστρατοπεδεύετο τοῖς περὶ Εὐμένη πολεμίοις. Ἐπικηρυκευομένων δὲ συνεχῶς, προσέταξεν, ἐπειδὰν ὁ κῆρυξ ἀφίκηται, στρατιώτην ἐσδραμεῖν πνευστιῶντα, κεκονιμένον, ἀγγέλλοντα, "Οἱ σύμμαχοι πάρεισιν." Ἀντίγονος μὲν ἀκούσας περιχαρὴς ἀνεπήδησε· τοὺς κήρυκας ἀποπεμψάμενος, καὶ τῆς ὑστεραίας τὸ μῆκος τῆς φάλαγγος διπλάσιον ἐκτείνας τοῦ χάρακος ἐξήγαγεν. Οἱ δὲ πολέμιοι, παρὰ τῶν κηρύκων ἀκούσαντες τὴν παρουσίαν τῶν συμμάχων, τὴν μὲν ἔκτασιν τοῦ μήκους τῆς φάλαγγος ὁρῶντες, τὸ δὲ βάθος εὐκαταφρόνητον ἔχοντος, μάχην συνάψαι φοβηθέντες φυγόντες ᾤχοντο.

20 Ἀντίγονος, τὰς Ἀθήνας βουλόμενος λαβεῖν, εἰρήνην ἐσπείσατο τῷ τοῦ φθινοπώρου καιρῷ. Ἀθηναῖοι τὸν σῖτον κατασπείραντες, ὀλίγον ἐφύλαξαν τὸν ἀποχρήσοντα μέχρι τῆς τῶν καρπῶν ἀκμῆς. Ἐπεὶ δὲ ἤκμαζον οἱ καρποὶ, Ἀντίγονος μετὰ τοῦ στρατεύματος ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐνέβαλεν. Οἱ δὲ, τοῦ σίτου

τὸν μὲν καταναλωκότες, τὸν δὲ κωλυόμενοι θερίζειν, Ἀντίγονον εἴσω τοῦ ἄστεος ἐδέξαντο καὶ ὑπήκουσαν ἅπασιν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν.

7. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

1 Δημήτριος, χρήματα οὐκ ἔχων, διπλασίους συνέλεξε στρατιώτας· καὶ δὴ θαυμάζοντός τινος, Πόθεν ἡ μισθοφορὰ τοιούτοις, ὅπου μηδὲ τοῖς ἐλάττοσιν, "Ὅτι", ἔφη, "βαρύτεροι ὄντες, ἀσθενεστέρους τοὺς ἀντιπάλους ἕξομεν καὶ τῆς τούτων χώρας κρατήσομεν, καὶ φόρους οἴσουσιν ἄλλοι· καὶ στεφάνους πέμψουσι, τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν δεδιότες ἤδη."

2 Δημήτριος, μέλλων ἐπὶ τὴν Εὐρώπην πλεῖν, βουλόμενος λαθεῖν ὅπου ἀποβαίνειν μέλλοι, τῶν κυβερνητῶν ἑκάστῳ βιβλίον ἔδωκεν ἐσφραγισμένον, προστάξας, "Εἰ μὲν ὁμοῦ πλέοιμεν, ἐᾶτε μένειν τὰς σφραγίδας· εἰ δὲ διασπασθείημεν, ἀνοίξαντες τὰ γραμματεῖα ποιεῖσθε τὸν πλοῦν εἰς τὸν γεγραμμένον τόπον."

3 Δημήτριος, ἀδοκήτως προσπεσεῖν τῇ Σικυῶνι βουλόμενος, ἀνεχώρησεν εἰς Κεγχρέας κἀκεῖ διέτριβεν ἡμέραις πλείοσι, προσέχων ἡδοναῖς καὶ τρυφαῖς. Ὁπηνίκα δὲ πόρρω τῆς ὑπονοίας ἐγένοντο Σικυώνιοι, τὸ μὲν ξενικὸν μετὰ Διοδώρου νυκτὸς ἔταξε προσβαλεῖν κατὰ τὰς ἐπὶ Πελλήνην πόλιν πύλας, τὸ δὲ ναυτικὸν τοῖς λιμέσιν ἐπιφαίνεσθαι, τὸ δὲ ὁπλιτικὸν αὐτὸς ἤγαγεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὥστε πανταχόθεν τὰς προσβολὰς ποιησάμενος τῆς πόλεως ἐκράτησεν.

4 Δημήτριος, Διοδώρῳ φρουράρχῳ τὴν Ἔφεσον παραδοὺς, ἔπλευσεν ἐπὶ Καρίας. Ὁ δὲ Λυσιμάχῳ συνέθετο προδώσειν τὴν πόλιν ἐπὶ πεντήκοντα τα-

λάντοις. Πυθόμενος Δημήτριος, ἀναλαβὼν τὰς ἡμιολίας, τὰς μὲν ὑπὸ τὴν χώραν ἐκέλευσεν ὑφορμῆσαι· αὐτὸς δὲ ἐπὶ μιᾶς πλέων καὶ Νικάνορα προσλαβὼν, ἔπλει πρὸς τὸν λιμένα τῆς Ἐφέσου. Ὁ μὲν Δημήτριος ἐν κοίλῃ νηὶ κατεκέκρυπτο· φανερῶς δὲ ὁ Νικάνωρ ἐκάλει τὸν Διόδωρον, ὡς διαλεξόμενος αὐτῷ περὶ τῶν στρατιωτῶν, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἀπελθεῖν ἐπιτρέψειεν. Ὁ δὲ, ὑπολαβὼν ἥκειν τὸν Νικάνορα μόνον, ἐπιβὰς ἐπικώπου κέλητος ἕτοιμος ἦν ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας. Ὡς δὲ ἐγγὺς ἦν, ἐκ νεὼς κοίλης ἀναπηδήσας Δημήτριος τὸν μὲν κέλητα κατέδυσεν αὐτοῖς ἀνδράσι, τοὺς δ' ἀπονηξαμένους συνέλαβε· τὴν δ' Ἔφεσον κατέσχε, τὸν προδιδόντα φθάσας.

5 Δημήτριος, Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα λαβὼν, ἐν τῇ Ἀττικῇ στρατοπεδεύων, ἔπεμψε πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ, αἰτῶν ὅπλα χιλίοις ἀνδράσιν, ὡς ἧκον σύμμαχοι αὐτοῖς κατὰ τοῦ τυράννου Λαχάρους. Οἱ μὲν πιστεύσαντες ἔπεμψαν· ὁ δὲ λαβὼν καὶ ὁπλισάμενος αὐτοὺς ἐπολιόρκησε τοὺς πέμψαντας.

6 Δημήτριος τοῦ Πειραιῶς ἐκράτησεν, οὐχὶ παντὶ τῷ ναυτικῷ κατάρας, ἀλλὰ τὰς μὲν πλείστας τριήρεις ὑπὸ τῷ Σουνίῳ ναυλοχεῖν κελεύσας, εἴκοσι δὲ τὰς ἄριστα πλεούσας ἐπιλεξάμενος, προσέταξε ῥοθίῳ τῇ εἰρεσίᾳ πλεῖν οὐκ ἐπὶ τὸ ἄστυ, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, Ἀθηναίων στρατηγῶν, ἐτύγχανε μὲν κασσανδρίζων· ἀπὸ δὲ τῆς ἀκροπόλεως κατιδὼν τὰς εἴκοσι νέας ἐπὶ Σαλαμῖνος πλεούσας, ἐνόμισεν εἶναι Πτολεμαϊκὰς ἐπὶ Κορίνθου πορευομένας. Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν εἴκοσι ἐπιστρέψαντες εὐθὺς τοῦ Πειραιῶς κατέσχον, παραχρῆμα δὲ καὶ Σουνιόθεν ὁ στόλος ἅπας ἐπικατήγετο· ὥστε πολὺ πλῆθος ἐκβάντες κατελάβοντο τοὺς πύργους καὶ τὸν

λιμένα. Κήρυκες δὲ ἀνεβόων· "Δημήτριος τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῖ" καὶ Ἀθηναῖοι τὸ κήρυγμα τῆς ἐλευθερίας ὁρώμενοι Δημήτριον προσεδέξαντο.

7 *Δημήτριος ἐπολιόρκει Σαλαμῖνα τὴν ἐν Κύπρῳ τριήρεσιν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα· Πτολεμαίου στρατηγὸς Μενέλεως ἑξήκοντα ναυσὶν ἐφρούρει τὴν πόλιν, καὶ αὐτὸς δὲ Πτολεμαῖος προσεδοκᾶτο ναυσὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπιπλευσεῖσθαι. Δημήτριος, πρὸς διακοσίας ὁμοῦ τριήρεις ἀξιόμαχος οὐκ ὤν, τῆς Σαλαμῖνος ἄκραν ὑπερέχουσαν περιπλεύσας, ὑπὸ κρημνῷ λιμενίζοντι ναυλοχῶν ἐκρύπτετο. Ἐπεὶ δ' ὁ Πτολεμαῖος, τοὺς ὄπισθεν τοῦ κρημνοῦ μὴ προορώμενος, κατῆρεν ἐς θῖνα εὔορμον, ἀναπεπταμένον, καὶ περὶ ἔκβασιν ἦν, ἐπιστρέψαντες οἱ περὶ τὸν Δημήτριον ἐξεφάνησαν· καὶ παραχρῆμα ταῖς Αἰγυπτίαις ναυσὶν, ἄρτι προσορμιζομέναις, ἐμβάλλουσιν, ὥστε ὀξύτατον γενέσθαι τῆς νίκης τὸ τάχος. Πτολεμαῖος μὲν παραχρῆμα ἔφυγε· Μενέλεως δὲ, ἀπὸ Σαλαμῖνος ἀναχθεὶς ὡς προσβοηθήσων, καὶ αὐτὸς Πτολεμαίῳ φεύγοντι συνέφυγεν.*

8 *Δημήτριος ἐς Κόρινθον προδιδομένην νύκτωρ προῆλθε, τῶν προδιδόντων τὰς κατὰ κορυφὴν πύλας ἀνοιξάντων. Δεδιὼς τοὺς ἐν τῇ πόλει, μὴ μαθόντες ἐπιθοῖντο, περιέσπασεν αὐτοὺς, πολλὴν στρατιὰν προσβαλὼν ταῖς πύλαις ταῖς κατὰ τὸ Λέχαιον. Οἱ μὲν δὴ μεγάλα ἠλάλαξαν· οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς τὴν βοὴν συνέδραμον ἅπαντες. Οἱ προδιδόντες, τὰς κατὰ κορυφὴν πύλας ἀνοίξαντες, τοὺς πολεμίους ἐδέξαντο· Δημήτριος δὲ ᾑρήκει Κόρινθον, Κορινθίων τὰς ἐπὶ Λεχαίου πύλας φυλαττόντων.*

9 *Δημήτριος ἐπεστράτευε Λακεδαιμονίοις· ἦν μέσον ἀμφοτέρων ὄρος Ἀρκαδικὸν Λύκαιον. Οἱ Μακε-*

δόνες οὐκ ἀδεῶς εἶχον, ἄπειροι τοῦ ὄρους ὄντες. Βορέας ἐπίφορος ἔπνευσεν εἰς τοὺς πολεμίους. Δημήτριος πῦρ ἐμβαλὼν, ἀνῆψε τὴν ὕλην· ἡ δὲ φλὸξ μετὰ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ καπνοῦ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐμπεσοῦσα, πάντας ἀπέστρεφεν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Δημήτριον ἐπεξελθόντες θυμῷ καὶ σιδήρῳ Λακεδαιμονίους ἐνίκησαν.

10 *Δημήτριος* ἀνεχώρει διὰ στενῆς ὁδοῦ· Σπαρτιᾶται κατὰ τὴν οὐραγίαν προσβαλόντες πολλοὺς ἐτίτρωσκον. Ὁ δὲ, πλῆθος ἁμαξῶν σωρεύσας κατὰ τὸ στενώτατον τῆς δυσχωρίας, πῦρ ἐνῆκεν. Οἱ μὲν πολέμιοι τὴν πυρκαϊὰν ὑπερβαίνειν οὐκ ἠδύναντο· ἐφ' ὅσον δὲ συνέβαινε καταφλέγεσθαι τὰς ἁμάξας, Δημήτριος προλαβὼν ἐξέφυγε τοὺς διώκοντας.

11 Δημήτριος κήρυκα πρὸς Βοιωτοὺς πέμψας πόλεμον ἐπήγγειλεν. Ὁ μὲν κήρυξ ἐν Ὀρχομενῷ τοῖς Βοιωτάρχαις τοῦ πολέμου τὴν ἐπιστολὴν ἀνέδωκε· Δημήτριος δὲ ἐν Χαιρωνείᾳ τῇ ὑστεραίᾳ ἐστρατοπέδευσε. Κατεπλάγησαν οἱ Βοιωτοὶ πόλεμον ἀγγελλόμενον ὁμοῦ καὶ παρόντα.

12 Δημήτριος Λύκον ποταμὸν ὀξύτατον ἐπεραιοῦτο, πεζοῖς μὲν οὐ διαβατὸν, ἱππεῦσι δέ. Τῶν ἱππέων ὅσοι μεγίστους καὶ στερνοβριθεῖς ἵππους εἶχον, ἐς τετραφαλαγγίαν ἀντίους ἔστησε τῷ ῥεύματι· τούτοις τὸ ὀξὺ τοῦ ποταμοῦ περικλώμενον, ῥᾴονα τὴν διάβασιν τοῖς πεζοῖς παρέσχεν.

8. ΕΥΜΕΝΗΣ.

1 Εὐμένης ὑπὸ Γαλατῶν ἐδιώκετο, τοῦ σώματος ἀρρώστως ἔχων, κομιζόμενος ἐν φορείῳ. Βραδεῖαν δὲ τὴν φυγὴν ποιούμενος καὶ ἤδη καταλαμβανόμενος, ἰδὼν ἐν τῇ παρόδῳ γεώλοφον προσέταξε τοῖς κομί-

ζουσιν ἐπὶ τοῦτον θεῖναι τὸ φορεῖον. Οἱ βάρβαροι, πλησίον ὄντες καὶ νομίσαντες οὐκ ἄν ποτε τοῦτο ποιῆσαι τὸν Εὐμένη, μὴ οὐχὶ μεγάλην ἔχοντα βοήθειαν ἐγγὺς ἀποκεκρυμμένην, τοῦ διώκειν ἀπέστησαν.

2 *Εὐμένης, ἤδη συνιεὶς τῶν ἀργυρασπίδων ἀρχομένων νεωτερίζειν, ἀλλὰ μὴν [καὶ] Ἀντιγένους καὶ Τευτάμου, οἳ στρατηγοὶ τούτων ἦσαν, ὑπερηφάνως πρὸς αὐτὸν διακειμένων καὶ βαδίζειν ἐπὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κατοκνούντων, συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας ἐνύπνιον ἔφη τοῦτο δεύτερον ἑωρακέναι, διαπειλούμενον, "Εἰ μὴ πεισθείημεν, κοινὸν ἅπασιν ἔσεσθαι κίνδυνον. Ἦν δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ στρατοπέδῳ προκαθήμενος ἐν σκηνῇ, σκῆπτρον ἔχων, χρηματίζων ἅπασι· καὶ δὴ προσέταξε τοῖς ἡγεμόσι, μηδὲν τῶν κοινῶν καὶ βασιλικῶν διοικεῖν ἔξω τῆς βασιλικῆς σκηνῆς καὶ καλεῖν ταύτην μόνην Ἀλεξάνδρου σκηνήν." Προσεκύνησαν οἱ Μακεδόνες τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ συνεβούλευσαν ἐκ τῶν βασιλικῶν χρημάτων σκηνὴν κατασκευάσαι βασιλικήν, καὶ θρόνον χρυσοῦν βασιλικῶς κεκοσμημένον· ἐπὶ δὲ τούτου χρυσοῦν στέφανον ἔχοντα διάδημα βασιλικόν, καὶ παρὰ τὸν θρόνον ὅπλα καὶ μέσον σκῆπτρον, καὶ πρὸ τοῦ θρόνου τράπεζαν χρυσῆν· ἐπὶ δὲ ταύτης ἐσχαρίδα καὶ λιβανωτίδα χρυσῆν καὶ λιβανωτὸν καὶ θυμιάματα εὐώδη· ἀλλὰ μὴν καὶ δίφρους ἀργυροῦς ἐν τῇ σκηνῇ, ἐφ' ὧν οἱ πάντες ἡγεμόνες βουλεύοιντο περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων. Ταῦτα μὲν δὴ κατεσκευάσαντο. Εὐμένης δὲ τὴν αὐτοῦ σκηνὴν ἤγειρε παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρου, καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφεξῆς.*

Cap. 8. §. 2. Ex Hieronymo Cardiano (?) coll. Diod. 18, 60.

Οὕτως δὴ συνέβαινεν τὸν Εὐμένη εἰσιόντα πάντας ἐκείνους ἡγεμόνας ὑποδέχεσθαι, μεθ' ὧν Ἀντιγένης καὶ Τεύταμος, οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀργυρασπίδων, ἐβάδιζον, τῷ μὲν ἔργῳ πρὸς Εὐμένη, τῇ δὲ τιμῇ πρὸς Ἀλέξανδρον.

Εὐμένης ἐν τῇ Περσίδι τοὺς στρατιώτας ὁρῶν 3
ὑπὸ Πευκέστου δημαγωγουμένους οἴνῳ καὶ διανομαῖς, δεδοικὼς μὴ περισπάσῃ πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν, ἐπιστολὴν προήνεγκεν ὡς παρὰ Ὀρόντου τοῦ σατράπου τῆς Ἀρμενίας γεγραμμένην Συρίοις γράμμασι, δηλοῦσαν ὡς Ὀλυμπιὰς, ἐξ Ἠπείρου κατελθοῦσα, τὸν υἱὸν ἄγουσα τὸν Ἀλεξάνδρου, κυρίως Μακεδονίας ἔχει [τὴν βασιλείαν ἀναιρεθέντος] Κασσάνδρου. Μακεδόνες ταῦτα ἀκούσαντες Πευκέστου μὲν ἐπελάθοντο, τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου μητέρα καὶ τὸν υἱὸν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ χαρᾶς ἀνηγόρευον.

Εὐμένης ἐν τῇ Περσίδι τὴν δύναμιν ἀφῆκε κατὰ 4
*κώμας χειμάσουσαν· Ἀντίγονος τοῦτο πυθόμενος ἐπήρχετο. Εὐμένης — πέμψας ** ἤγγειλεν αὐτῷ — τοὺς ἡγεμόνας ἐκέλευσε νύκτωρ μετὰ τῶν ἰδίων παίδων, πῦρ ἐν ἀγγείοις ἔχοντας, τὰ μετέωρα τῆς χώρας καὶ ἄποπτα περιππεύσαντας ἐπὶ στάδια ἑβδομήκοντα, διαστάντας ἀπ' ἀλλήλων ὅσον πήχεις εἴκοσιν, ὕλην ἱκανὴν καῦσαι· τὰ δὲ πυρὰ καίειν πρώτης μὲν φυλακῆς δαψιλῆ, δευτέρας δὲ ἐλάττω, τρίτης δὲ μικρὰ παντάπασιν, ὥστε τὴν μίμησιν ἀληθινῇ στρατοπεδείᾳ προσεοικέναι. Ταῦτα ὁρῶντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον, ἐνόμισαν συνῆχθαι τῷ Εὐμένει τὴν δύναμιν ἅπασαν, καὶ μὴ θαρρήσαντες ἐπελθεῖν ἄλλην ὁδὸν ἐτράποντο, τὴν οὐ κατεχομένην ὑπὸ τῶν πολεμίων.*

Cap. 8. §. 3. 4. Cf. eundem 19, 23 et 38.

5 Εὐμένης τοὺς στρατιώτας, ἁρπάσαι βουλομένους τὴν ἀποσκευὴν τῶν πολεμίων, ἀπέτρεπεν, ὡς οὐ συμφέρει. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἔπειθεν, αὐτὸς πέμψας ὡς τοὺς πολεμίους, προεῖπεν αὐτοῖς τὴν ἀποσκευὴν φυλάττειν. Ἰδόντες οἱ στρατιῶται φυλακὰς ἀσφαλεστέρας ἀπέσχοντο.

9. ΣΕΛΕΥΚΟΣ.

1 Σέλευκος Ἀντιγόνῳ παρετάσσετο. Ἦν ἴση τῆς μάχης ἡ κρίσις. Ἐπεὶ δὲ νὺξ προσῄει, ἔδοξεν ἀμφοῖν ἐς τὴν ὑστεραίαν ὑπερβαλέσθαι. Οἱ μὲν Ἀντιγόνου στρατοπεδεύουσιν ἀφοπλισάμενοι· Σέλευκος δὲ προσέταξε τοῖς αὐτοῦ στρατιώταις ἐνόπλοις δειπνῆσαι καὶ κοιμηθῆναι, τὸ σχῆμα τῆς τάξεως φυλάσσοντας. Ὄρθρος ἦν βαθύς. Οἱ μὲν Σελεύκειοι προῆλθον ὡπλισμένοι καὶ συντεταγμένοι· οἱ δὲ Ἀντιγόνειοι καταληφθέντες ἄοπλοι καὶ ἀσύντακτοι ταχέως τοῖς πολεμίοις τὸ νῖκος ἔδωκαν.

2 Σέλευκος ἀντεστρατοπέδευε Δημητρίῳ· ἀλλ' ὁ μὲν μεγαλοφρονῶν, Σέλευκος, ἀπεγνωκὼς τῶν πραγμάτων δὲ Δημήτριος. Νὺξ ἦν· ἔδοξε νυκτομαχῆσαι Δημητρίῳ, ὡς ἐξ ἀπονοίας τι κατεργασομένῳ. Προθύμως ὑπήκουον οἱ στρατιῶται, τὸ παράλογον τῆς ἐπιθέσεως ἐφόδιον ὑστάτης ἐλπίδος ἔχοντες. Οἱ μὲν δὴ ἀνακινούμενοι ὡπλίζοντο· Αἰτωλοὶ δὲ πελτασταὶ Δημητρίου δύο νεανίαι, ἐντυχόντες προφυλακῇ Σελεύκου, τὴν ταχίστην ἄγειν αὐτοὺς ἠξίωσαν ὡς βασιλέα. Ἐπεὶ δὲ ἦλθον, ἤγγειλαν τῆς νυκτομαχίας τὴν παρασκευήν. Σέλευκος, δείσας μὴ τῆς ὁπλίσεως τῶν στρατιωτῶν ὀξυτέρα τῶν πολεμίων ἡ ἔφοδος γένοιτο, προσέταξε τοῖς μὲν σαλπιγκταῖς τὸ πολεμικὸν σημαίνειν, τοῖς δὲ στρατιώταις ὁπλιζομέ-

νοις ἀλαλάξαι μέγιστον, ἕκαστον δὲ ἀνὰ τὴν κλισίαν πῦρ ἐμβαλεῖν τοῖς παροῦσι φρυγάνοις. Ὁρῶν Δημήτριος περιλαμπομένην πυρὶ τὴν στρατιὰν, ταῖς σάλπιγξι περιηχουμένην, ἀλαλαγμὸν ἐγείρουσαν, ὡς ἀντιπαρεσκευασμένῃ οὐκ ἐθάῤῥησεν ἐπιθέσθαι.

Σέλευκος, τῶν Δημητρίου στρατιωτῶν ἀθύμως 3
διακειμένων, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ὑπασπιστῶν ἐπιλεξάμενος καὶ προτάξας ἐλέφαντας ὀκτὼ, διὰ στενῆς ἀτραποῦ παρὰ πλευρὸν τῶν πολεμίων βαδίζων, ἀποῤῥίψας τὸ κράνος ἀνεβόα, "Μέχρι ποῦ μαίνεσθε, ληστάρχῳ λιμώσσοντι παραμένοντες, δυνάμενοι πλουτοῦντι βασιλεῖ μισθοφορεῖν καὶ βασιλείας μετέχειν οὐκ ἐλπιζομένης, ἀλλὰ παρούσης;" Τούτων ἀκούσαντες οἱ πλεῖστοι τὰ δόρατα καὶ ξίφη ῥίψαντες ἀνέσεισαν τὰς χεῖρας, προστεθειμένοι Σελεύκῳ.

Σέλευκος τὴν Σάρδεων ἄκραν ἐπολιόρκει, τοὺς ἐν 4
αὐτῇ θησαυροὺς Θεοδότου φυλάσσοντος. Τοῦτον θησαυροφύλακα Λυσίμαχος ἔταξε. Μὴ δυνάμενος τὴν ἄκραν ἐχυρὰν οὖσαν ἑλεῖν, ἐκήρυξε τάλαντα ἑκατὸν δώσειν τῷ κτείναντι Θεόδοτον. Ἦν οὖν καὶ τῶν στρατιωτῶν πολλοῖς ἐπιθυμία τῶν ἑκατὸν ταλάντων, καὶ τῷ Θεοδότῳ πρὸς τοὺς στρατιώτας ὑποψία καὶ φόβος. Ὁ μὲν οὖν οὐδὲ προῄει· [οἱ] πολλοὶ δὲ ἠγανάκτουν ἀπιστούμενοι. Τοιαύτης ταραχῆς οὔσης, φθάσας Θεόδοτος πυλίδα νύκτωρ ἀνοίξας, εἰσαγαγὼν Σέλευκον ἐξέδωκεν αὐτῷ τοὺς θησαυρούς.

Σέλευκος, Δημητρίου στρατοπεδεύοντος ὑπὸ 5
τοῖς λόφοις Ταύρου, δεδοικὼς μὴ λαθὼν ἐπὶ Συρίας ἀναχωρήσῃ, ἔπεμψε Λυσίαν μετὰ πολλῶν Μακεδόνων ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑπερκείμενα τῶν Ἀμανίδων πυλῶν, ᾗ τὴν πορείαν ἔμελλε ποιεῖσθαι, προστάξας πυρὰ καῦ-

σαι πολλά. Δημήτριος, προκατειλημμένους ὁρῶν τοὺς τόπους, τῆς πορείας ταύτης ἀπετράπετο.

6 *Σέλευκος, ἐς Κιλικίαν φυγὼν ἐκ τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἵνα μηδὲ οἱ φίλοι μάθοιεν ὅτι μετ' ὀλίγων τυγχάνει φεύγων, Ἀμακτίονος τοῦ ἡγεμόνος τῆς βασιλικῆς εἴλης ὁπλοφόρος εἶναι προσεποιήσατο, ἐσθῆτα λαβὼν ἁρμόζουσαν ὁπλοφόρου σχήματι. Ἐπεὶ δὲ πολὺ πλῆθος συνῆλθεν ἱππέων καὶ πεζῶν, τότε τὴν βασιλικὴν στολὴν ἀναλαβὼν, ἑαυτὸν τοῖς στρατιώταις ἔδειξεν.*

10. ΠΕΡΔΙΚΚΑΣ.

1 *Περδίκκας, Ἰλλυριῶν καὶ Μακεδόνων πολεμούντων, ἐπειδὴ πολλοὶ Μακεδόνες ἡλίσκοντο ζωγρείᾳ, καὶ οἱ λοιποὶ λύτρων ἐλπίδι πρὸς τὰς μάχας ἦσαν ἀτολμότεροι, ἐπεκηρυκεύσατο περὶ λύτρων, ἐντειλάμενος τῷ κήρυκι ἐπανελθόντι ἀγγεῖλαι, ὡς ἄρα λύτρα Ἰλλυριοὶ μὴ προσίοιντο, ἀλλὰ ψηφίσειαν τοὺς αἰχμαλώτους κτιννύειν. Οἱ δὴ Μακεδόνες, ἀπογνόντες τῆς διὰ τῶν λύτρων σωτηρίας, εὐτολμότεροι πρὸς τὰς μάχας ἐγένοντο, ὡς ἐν μόνῳ τῷ νικᾶν ἔχοντες τὸ σώζεσθαι.*

2 *Περδίκκας, Χαλκιδεῦσι πολεμῶν, ἀργυροῦ νομίσματος ἀπορούμενος χαλκόκρατον κασσίτερον ἐχάραξε, καὶ οὕτως ἦν μισθοφορὰ τοῖς στρατιώταις. Οἱ μὲν ἔμποροι τὸ βασίλειον νόμισμα ἐλάμβανον· ἐπεὶ δὲ ἦν ἀχρεῖον ὑπὲρ τοὺς ὅρους, ἀντεφόρτιζον καρποὺς τοὺς ἐπιχωρίους.*

11. ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ.

1(2) *Κάσσανδρος ὁμοῦ μὲν ἐπολιόρκει Σαλαμῖνα, ὁμοῦ δὲ καὶ Ἀθηναίοις ἐναυμάχησε. Νικήσας τῇ ναυ-*

μαχίᾳ, ὅσους μετ' Ἀθηναίων εἷλε Σαλαμινίους ἄνευ λύτρων ἀφῆκε· πυθόμενοι δὲ οἱ τὴν Σαλαμῖνα οἰκοῦντες προσεχώρησαν Κασσάνδρῳ, πιστεύσαντες αὐτοῦ τῇ φιλανθρωπίᾳ.

(1)2 Κάσσανδρος Νικάνορα φρουροῦντα τὴν Μουνυχίαν καὶ πρὸς αὐτὸν κακοήθως ἔχοντα τέχνῃ συνέλαβεν. Ἀποπλεῖν τῆς Ἀττικῆς προσεποιήσατο. Μέλλοντι δὲ αὐτῷ τοῦ σκάφους ἐπιβαίνειν προσελθὼν γραμματοφόρος ἐπέδωκε γράμματα παρὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ φίλων, ὡς Μακεδόνων αὐτὸν καλούντων ἐς τὴν βασιλείαν διὰ τὴν πρὸς Πολυσπέρχοντα ὀργήν. Ταῦτα ἀναγνοὺς Κάσσανδρος φαιδρὸς καὶ περιχαρὴς ἐγένετο, καὶ τὸν Νικάνορα παραπέμποντα ἐπισπασάμενος ἐυηγγελίσατο, καὶ "Νῦν", ἔφη, "ἄλλως ἡμῖν περὶ τῶν πραγμάτων ἐστὶ βουλευτέον, καὶ κοινῇ γνώμῃ τὴν ἀρχὴν διατάξωμεν." Ταῦτα λέγων ἡσυχῇ παρήγαγεν αὐτὸν εἴς τινα τῶν πλησίον οἰκιῶν, ὡς μόνῳ περὶ μεγάλων ἀπορρήτων διαλεξόμενος. Ἦν δ' ἐπὶ τῆς οἰκίας ἀποκεκρυμμένος λόχος ὑπασπιστῶν, οἳ συλλαβόντες Νικάνορα ἐφρούρουν. Κάσσανδρος δὴ παραχρῆμα συνήγαγεν ἐκκλησίαν, καὶ τοῖς βουλομένοις κατηγορῆσαι Νικάνορος ἐπέτρεψε. Παρὰ δὲ τὸν καιρὸν τῆς κατηγορίας τὴν Μουνυχίαν ἐχειρώσατο. Νικάνορος, ἀδεῶς πολλὰ δράσαντος παρανόμως, θάνατον ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κατεψηφίσαντο.

3 Κάσσανδρος Ὀλυμπιάδα καθείρξας ἐς Πύδναν τῆς Μακεδονίας ἐπολιόρκει πολέμῳ. Πολυσπέρχων νύκτωρ ἔπεμψε πεντηκοντήρη πλησίον ὑφορμοῦσαν, ἧς ἐπιβῆναι τὴν Ὀλυμπιάδα προὔτρεπε διὰ γραμμάτων. Ὁ γραμματοφόρος ἁλούς, ἀχθεὶς παρὰ Κάσσανδρον ὡμολόγει τὴν πρᾶξιν ἐφ' ἣν ἐστέλλετο. Ὁ δὲ

τὴν μὲν ἐπιστολὴν ἐσφραγισμένην τῇ σφραγίδι τῇ Πολυσπέρχοντος ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσκομίσαι, μὴ μέντοι προσειπεῖν ὡς Κάσσανδρος ταῦτα ἔγνω. Καὶ ὁ μὲν εἰσεκόμισε· Κάσσανδρος δὲ τὴν πεντηκοντήρη συλλαβὼν ἐποίησεν ἀφανῆ. Ὀλυμπιάς, πιστεύσασα τῇ σφραγίδι τῇ Πολυσπέρχοντος καὶ τοῖς γράμμασι, τῆς πόλεως προελθοῦσα νύκτωρ, οὐχ εὑροῦσα τὴν πεντηκοντήρη, ὡς δὴ καὶ Πολυσπέρχοντος ἐξαπατῶντος, ἠθύμησε καὶ παρέδωκεν ἑαυτὴν καὶ τὸ ἄστυ τὸ Πυδναίων Κασσάνδρῳ.

4 Κάσσανδρος ἀπὸ τῆς Ἰλλυρίδος ἐπανιών, ἀποσχὼν ὁδὸν ἡμέρας Ἐπιδάμνου, τὴν δύναμιν ἀποκρύψας, ἱππέας καὶ πεζοὺς πέμψας ἐνέπρησε κώμας ὑψηλὰς κειμένας ἐπὶ τῶν ὁρίων Ἰλλυρίδος καὶ Ἀτινтανίδος, αἳ καταφανεῖς ἦσαν τοῖς Ἐπιδαμνίοις. Οἱ μὲν δή, νομίσαντες ἀπεληλυθέναι Κάσσανδρον, προελθόντες τῆς πόλεως ταῖς γεωργίαις προσεῖχον· ὁ δὲ τὴν κεκρυμμένην δύναμιν ἀναστήσας, ἀπὸ μὲν τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἔλαβεν οὐκ ἐλάττους ἀνδρῶν δισχιλίων, καὶ τὰς πύλας δὲ τῆς πόλεως ἀνεῳγμένας εὑρών, ἐπεισελθὼν τὴν Ἐπίδαμνον κατέσχεν.

12. ΛΥΣΙΜΑΧΟΣ.

1 Λυσίμαχος, Αὐταριατῶν τὰς ἀποσκευὰς ἀπολεσάντων ἐν τῇ πρὸς Δημήτριον μάχῃ περὶ Λάμψακον, φοβηθεὶς μή τι νεωτερίσωσιν οἱ βάρβαροι πάντα ὅσα εἶχον ἀπολέσαντες, προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω τοῦ χάρακος ὡς ἐπὶ σιτομετρίαν, σύνθημα δοὺς ἀπέκτεινεν ἅπαντας. Ἦσαν ἄνδρες πεντακισχίλιοι.

2 Λυσίμαχος Ἀμφιπόλεως κρατήσας, Ἀνδραγάθου προδόντος, πολλὰ καὶ μεγάλα χαρισάμενος αὐτῷ, μείζονα δὲ ὑποσχόμενος, ἐὰν εἰς τὴν Ἀσίαν αὐτῷ συν-

αποδημήση, ἐπειδὴ πρὸς ταῖς Θρακίαις πύλαις ἐγένετο, οὐ μόνον πάντα ὅσα ἐτύγχανεν ἔχων ἀφείλετο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν βασανίσας ἀπέκτεινεν.

3 *Λυσίμαχος Ἀρίστωνα τὸν Αὐτολέοντος πρὸς Παίονας ἐπὶ τὴν πατρῴαν βασιλείαν κατῆγεν, ἵνα γνωρίσαντες τὸ βασιλικὸν μειράκιον προσοῖντο φιλοφρόνως αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἀρίστωνα ἔλουον τὸ βασιλικὸν λουτρὸν ἐπὶ τοῦ Ἀστυκοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν τράπεζαν τὴν βασιλικὴν παρέθηκαν κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, Λυσίμαχος ἐσήμηνεν ἐξοπλίσασθαι. Ἀρίστων μὲν φυγὼν ἀφιππάσατο ἐς τὴν Δαρδανέων, Λυσίμαχος δὲ Παιονίαν κατέσχεν.*

13. ΚΡΑΤΕΡΟΣ.

Κρατερὸς, Τυρίων ἐπιθεμένων τοῖς ἐργαζομένοις τὸ χῶμα Μακεδόσι, τροπῆς αὐτῶν γενομένης ὑποχωρεῖν παρήγγειλεν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Τύριοι σφοδρῶς ἐπὶ μακρὸν διώξαντες ἔκαμον, ἐσήμηνεν ἀναστρέψαντας ἐμβαλεῖν τοῖς Τυρίοις. Αὐτίκα δὴ οἱ μὲν διώκοντες ἔφευγον, οἱ δὲ φεύγοντες ἐδίωκον.

14. ΠΟΛΥΣΠΕΡΧΩΝ.

Πολυσπέρχων, τὰ ὅρια φυλασσόντων Πελοποννησίων, τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας προὔτρεψε πρὸς τὸν κίνδυνον. Πῖλον Ἀρκαδικὸν ἐπιθέμενος καὶ τρίβωνα διπλοῦν ἐμπορπησάμενος καὶ βακτηρίαν λαβὼν, ἔφη πρὸς αὐτούς· "Πρὸς οὓς μὲν κινδυνεύειν μέλλομεν, ὦ συστρατιῶται, τοιοῦτοι τυγχάνουσιν ὄντες." Ταῦτα δὲ ἀποθέμενος καὶ τὴν πανοπλίαν ἀναλαβών· "Οἱ δὲ μέλλοντες πρὸς αὐτοὺς πολεμεῖν, τοιοῦτοι, μέχρι νῦν πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας νενικηκότες."

Ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται ἠξίωσαν μηκέτι μέλλειν, ἀλλ' εὐθὺς ἄγειν ἐπὶ τὴν μάχην.

15. ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ.

Ἀντίοχος, βουλόμενος κρατῆσαι Δαμασκοῦ, ἣν ἐφύλασσε Δίων Πτολεμαίου στρατηγὸς, ἐπήγγειλε τῇ στρατιᾷ καὶ τῇ χώρᾳ πάσῃ Περσικὴν ἑορτὴν θαλιάζειν, προστάξας ἅπασι τοῖς ὑπάρχοις ἀμφιλαφῆ κομίζειν εὐωχίας παρασκευήν. Ἐφ' ᾗ πανταχοῦ πανηγυρίζοντος Ἀντιόχου μετὰ πάντων, καὶ ὁ Δίων, πυνθανόμενος τὴν τρυφὴν τῆς ἑορτῆς, ἐχάλασε τὸ σφοδρὸν τῆς φυλακῆς. Ἀντίοχος δὲ, προστάξας ἄπυρα σιτία τεσσάρων ἡμερῶν κομίζειν, ἤγαγε τὴν στρατιὰν διά τε ἐρημίας καὶ ἀτραπῶν περικρήμνων, καὶ ἀπροσδοκήτως ἐπιφανεὶς αἱρεῖ Δαμασκὸν, Δίωνος οὐ δυνηθέντος ἀντισχεῖν Ἀντιόχῳ παρόντι.

16. ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ.

Ἀντίοχος ἐπολιόρκει Κύψελα, Θρᾷτταν πόλιν, ἔχων σὺν αὐτῷ Θρᾳκῶν εὐπατρίδας πολλοὺς, ὧν ἡγοῦντο Τίρις καὶ Δρομιχαίτης. Τούτους κοσμήσας στρεπτοῖς χρυσοῖς καὶ ὅπλοις ἀργυροπάστοις, προῆλθεν ἐπὶ τὴν μάχην. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν Κυψέλων, ἰδόντες τοὺς ὁμοφύλους καὶ ὁμογλώσσους πολλῷ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκοσμημένους, μακαρίσαντες αὐτοὺς τῆς μετ' Ἀντιόχου στρατείας, τὰ ὅπλα καταβαλόντες Ἀντιόχῳ προσέθεντο καὶ ἦσαν ἀντὶ πολεμίων σύμμαχοι.

17. ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΙΕΡΑΞ.

Ἀντίοχος, Σελεύκου τοῦ ἀδελφοῦ ἀποστὰς, ἔφυγεν εἰς τὴν Μέσην τῶν ποταμῶν ὅθεν καὶ τοὺς μὲν Ἀρμενίων ὅρους διελθόντα φίλος ὢν Ἀρσάμης ὑπε-

δέξατο. Στρατηγοὶ Σελεύκου Ἀχαιὸς καὶ Ἀνδρόμαχος μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐδίωκον. Πολλὴ μὲν αὐτῶν ἐγένετο ἡ παράταξις. Τέλος τρωθεὶς Ἀντίοχος ὑποφεύγει ἐς τὴν ὑπερκειμένην ὑπώρειαν, τῆς στρατιᾶς ἐν ὁμαλεῖ στρατοπεδευούσης ὑπὸ ταῖς λαγόσι τοῦ ὄρους· φήμην (δὲ) διέδωκεν ὡς Ἀντίοχος ἐν τῇ μάχῃ πεπτώκοι. Τῆς δὲ στρατιᾶς οὐκ ὀλίγον μέρος νύκτωρ ἐκέλευσε καταλαβέσθαι τὰς ὑπωρείας. Μεθ' ἡμέραν πρεσβευτὰς ἔπεμψαν οἱ Ἀντιόχου στρατιῶται, Φιλέταιρον ἡγεμόνα Κρῆτα, Διονύσιον Λυσιμαχέα, ὑπόσπονδον Ἀντιόχου τὸ σῶμα αἰτούμενοι, καὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα παραδιδόντες. Ἀνδρόμαχος οὐδέπω μὲν ἔφη τὸ Ἀντιόχου σῶμα εὑρῆσθαι, ζητεῖσθαι πεπτωκὸς δὲ εἴσω ἐν τοῖς δεσμοῖς· πέμψειν δὲ τοὺς παραληψομένους τά τε ὅπλα καὶ τοὺς στρατιώτας. Ἧκον ἄνδρες τετρακισχίλιοι, οὐ πρὸς μάχην ἐσκευασμένοι, ἀλλὰ πρὸς παράληψιν αἰχμαλώτων ἐσταλμένοι. Ἐπεὶ δὲ ὑπὸ ταῖς λαγόσι τοῦ ὄρους ἐγένοντο, οἱ τὰς ὑπωρείας προκαταλαβόντες, ἄνωθεν ἐπιχυθέντες πολὺν αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. Ἀντίοχος δὲ σχῆμα τὸ βασίλειον ἀναλαβὼν ἐπεφάνη, δείξας αὐτὸν καὶ ζῶντα καὶ νικῶντα.

18. (17.) ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

Φίλιππος Ῥοδίων πόλιν ἐν τῇ Περαίᾳ Πρινασσὸν 1
ἐπολιόρκει· τῶν δὲ τειχῶν καρτερῶν ὄντων, ἐπεχείρησεν ὑπορύττειν. Πέτρας δὲ στερεωτάτης ἐν τῇ διώρυχι φανείσης καὶ τοῖς μεταλλευτικοῖς ὀργάνοις μηδαμῶς εἰκούσης, ἐκέλευσε Φίλιππος μεθ' ἡμέραν

Cap. 18. §. 1. Polyb. 16, 11.

μὲν ἐπὶ τὴν διωρυχὴν καταβαίνειν, ὡς ἐργαζομένους δὴ, καὶ προκαλύμματα ὑπερέτεινεν, ὡς βουλόμενος λανθάνειν· τὰ δὲ ἦν ἄρα φανερὰ τοῖς πολεμίοις ἀπὸ τῶν τειχῶν ὁρῶσι. Νύκτωρ δὲ ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἀπὸ σταδίων ὀκτὼ ἢ δέκα ἔκ τινος βαθείας φάραγγος ἀνακομίζοντας χοῦν μεταβάλλειν πρὸ τοῦ στόματος τῶν ὀρυγμάτων· ἐπεὶ δὲ πολὺς χοῦς ἐγήγερτο σωρηδὸν, μεθ᾽ ἡμέραν οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὁρῶντες τοῦτο, ἐκεῖνο ἐπίστευσαν, ὡς ἡ πόλις κάτωθεν ὑπορώρυκται. Οὗτος ὁ φόβος ἔπεισεν αὐτοὺς παραδοῦναι Φιλίππῳ τὴν πόλιν. Ὕστερον δὲ, τὴν ἀπάτην μαθόντες, πολλὰ τὴν αὑτῶν ἄνοιαν κατωδύροντο.

2 Φίλιππος Δημητρίου, πολεμῶν Ἀττάλῳ βασιλεῖ καὶ Ῥοδίοις, ἀποδρᾶναι κατὰ θάλατταν βουλευσάμενος, αὐτόμολον Αἰγύπτιον ἔπεμψεν, ὃς ἤγγειλε τοῖς πολεμίοις ὅτι παρασκευάζοιτο διαναυμαχεῖν τῆς ὑστεραίας· καὶ διὰ νυκτὸς πυρὰ πολλὰ ἔκαυσεν, ὡς τῆς στρατιᾶς μενούσης. Τῶν δὲ ἀμφὶ τὸν Ἄτταλον τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν παρασκευαζομένων καὶ την κατὰ τὸν ἔκπλουν φυλακὴν διαλυσάντων, Φίλιππος λαθὼν ἀπέπλευσεν.

19. (18.) ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ.

Πτολεμαῖος, Περδίκου κατὰ Μέμφιν διαβαίνοντος τὸν ποταμὸν καὶ ἤδη συχνῶν διαβεβηκότων, συναγαγὼν ἐκ τῆς χώρας αἰπόλια, συφόρβια, βουκόλια πλεῖστα ὅσα, προσέταξεν ἑκάστου ζώου φρυγάνων φορτία ἐκδῆσαι, ὅπως ἐπισυρόμενον κονιορτὸν ἐγείροι πλεῖστον. Τὰ μὲν δὴ ὑπὸ τῶν νομέων, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἱππέων ἐλαυνόμενα, κονιορτὸν ἀνέστησε μέγιστον· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τῶν ἱππέων τοὺς λοιποὺς, τοῖς πολεμίοις προσῆγε. Οἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ κονι-

ορτοῦ πολὺ πλῆθος ἐπιέναι νομίσαντες, αὐτίκα ἔφυγον· καὶ οἱ πλεῖστοι μὲν ἐν τῷ ποταμῷ διεφθάρησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἑάλωσαν.

20. (19.) ΑΤΤΑΛΟΣ.

Ἄτταλος, Γαλάταις μεγάλην δύναμιν ἔχουσι παρατάττεσθαι μέλλων, ὁρῶν τοὺς στρατιώτας καταπεπληγότας, εὐθύμους ποιῆσαι βουλόμενος πρὸς τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἱερεῖα παρεσκεύασε, Σουδίνου Χαλδαίου μάντεως τὴν θυσίαν βραβεύοντος. Ὁ μὲν, εὐξάμενος καὶ σπείσας, ἀνέτεμε τὸ ἱερεῖον· ὁ δὲ βασιλεὺς, κηκίδα τρίψας, ἐπέγραψεν ἐπὶ τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν, "Βασιλέως νίκη," ποιησάμενος τὴν ἐπιγραφὴν οὐκ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ δεξιὰ, ἀλλ' ἔμπαλιν ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ τῶν σπλάγχνων ἐξαιρουμένων, ὑπέσχε τὴν χεῖρα, τῆς κηκίδος εἰς θερμὸν καὶ ἀραιὸν λόβον ἀπομαξάμενος τὴν ἐπιγραφήν. Ὁ μάντις ἐπεξιὼν τοὺς λοβοὺς καὶ τὴν χολὴν, πύλας τε δὴ καὶ τράπεζαν καὶ ὅσα ἄλλα σημεῖα κατανοῶν, ἀνέστρεψε τὸν λοβὸν τὸν ἔχοντα τὴν ἐπιγραφὴν, δι' ἧς ἐδηλοῦτο βασιλέως νίκη. Αὐτός τε οὖν ὑπερχαρὴς ἐγένετο, καὶ τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν ἔδειξε τὸ σημεῖον· οἱ δὲ ἐλθόντες καὶ ἀναγνόντες, θάρσους ἐνεπλήσθησαν καὶ πάντες ἀνεβόησαν, κελεύοντες ἄγειν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, καὶ προθύμως ἀγωνισάμενοι τοὺς Γαλάτας ἐνίκησαν.

21. (20.) ΠΕΡΣΕΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Περσεὺς, Ῥωμαίων ἐλέφαντας ἀγόντων, τοὺς μὲν ἐκ Λιβύης, τοὺς δὲ Ἰνδοὺς παρὰ Ἀντιόχου Συρίας βασιλέως, ἵνα μὴ καινὸν καὶ φοβερὸν τοῖς ἵπποις τὸ θηρίον φανείη, προσέταξε τοῖς χειροτέχναις εἴδωλα

ξύλινα κατασκευάζειν, ἐλεφάντων ἰδέαν καὶ χρόαν ἔχοντα. Ἐπεὶ δὲ ἡ κλαγγὴ τοῦ θηρίου μάλιστα δεινὴ, προσέταξεν εἰς τὸ ξύλινον εἴδωλον ἐμβαίνειν ἄνδρα αὐλὸν ἔχοντα, ὃς, διὰ τοῦ στόματος τὸν αὐλὸν ἰθύνων, ὀξὺν καὶ ἀπηνῆ φθόγγον προΐηται. Οὕτως ἔμαθον οἱ Μακεδόνων ἵπποι καταφρονεῖν τῆς ἐλεφάντων κλαγγῆς.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν πέμπτον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων, οὐχ οὕτως ἐμαυτὸν ἄξιον ἐπαίνου ἡγούμενος ἐπὶ τῷ συγγράφειν, ὡς ὑμᾶς ἐπὶ τῷ σπουδάζειν ἀναγινώσκειν τοσαῦτα συγγράμματα, τοσαύτης ἀρχῆς προεστηκότας· νυνί γε μὴν μάλιστα, ὁπότε μὴ μόνον τὰ δίκαια τῆς εἰρήνης πρυτανεύετε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα τοῦ πολέμου διατάσσετε, καὶ τοῦτο ἄρα στρατήγημα νίκης ἡγούμενοι, εἰ δι᾽ ὧν ἐνίκησαν οἱ παλαιοὶ στρατηγοί, ταῦτα καταμανθάνοιτε. Βασιλεῦσι γὰρ πόλεμον ἐκτάσσουσι προσήκειν ὑπολαμβάνετε, κατανοεῖν ἔργων ἀγώνισμα. Λόγων μὲν γὰρ σπουδὴ τοῖς ἄγουσι σχολὴν χρῆμα ὠφέλιμον· ἔργων δὲ ἐπιστήμη τοῖς ὅπλων ἄρχουσιν ἀρίστη διδάσκαλος ὧν χρὴ δρᾶν κατὰ ζῆλον τῶν πάλαι κρατησάντων. Ὅπως οὖν ζηλώσετε τὰς τῶν ἀρχαίων ἀρετὰς καὶ νίκας, αὐτὰ δείξει τὰ στρατηγήματα.

I. ΦΑΛΑΡΙΣ.

1 Φάλαρις Ἀκραγαντῖνος τελώνης, τῶν πολιτῶν κατασκευάσαι βουλομένων Διὸς Πολιέως νεὼν ἀπὸ σ´ ταλάντων ἐπὶ τῆς ἄκρας, ὡς πετρώδους καὶ στερεωτάτης, καὶ ἄλλως ὁσίως ἂν ἔχον ἐν ὑψηλάτῳ τὸν θεὸν ἱδρύσασθαι, αὐτὸς ὑπέσχετο τοῦ ἔργου ἐπι-

στάτης γενέσθαι, καὶ τοὺς ἀρίστους τεχνίτας ἕξειν, καὶ τὴν ὕλην λυσιτελῶς παρέξειν, καὶ τῶν χρημάτων ἀσφαλεῖς ἐγγυητὰς δώσειν. Ἐπίστευσεν ὁ δῆμος, ὡς διὰ τὸν τελωνικὸν βίον ἐμπειρίαν τῶν τοιούτων ἔχοντι. Λαβὼν δὴ τὰ κοινὰ χρήματα, πολλοὺς μὲν μισθοῦται ξένους, πολλοὺς δὲ ὠνεῖται δεσμώτας, πολλὴν δὲ ὕλην ἐς τὴν ἄκραν ἀνακομίζει λίθων, ξύλων, σιδήρου. Ἤδη δὲ τῶν θεμελίων ὀρυσσομένων, καθῆκε τὸν κηρύξοντα, "Ὃς ἂν μηνύσῃ τοὺς κλέψαντας τοῦ ἐν τῇ ἄκρᾳ λίθου καὶ σιδήρου, λήψεται ἀργύριον τόσον." Ἠγανάκτησεν ὁ δῆμος, ὡς τῆς ὕλης κλεπτομένης. Ὁ δὲ, "Οὐκοῦν", ἔφη, συγχωρήσατέ μοι περιφράξαι τὴν ἀκρόπολιν." Συνεχώρησεν ἡ πόλις περιφράξαι καὶ περίβολον ἐγεῖραι. Λύσας τοὺς δεσμώτας, τοῖς λίθοις καὶ τοῖς πελέκεσι καὶ ταῖς ἀξίναις ὁπλίσας, Θεσμοφορίων ὄντων ἐπιθέμενος, τοὺς πλείστους τῶν ἀνδρῶν ἀποκτείνας, γυναικῶν καὶ παίδων κύριος καταστὰς ἐτυράννησε τῆς Ἀκραγαντίνων πόλεως.

Φάλαρις, Ἀκραγαντίνων τὰ ὅπλα παρελέσθαι 2
βουλόμενος, ἀγῶνα γυμνικὸν λαμπρότατον ἔξω τῆς πόλεως ποιήσειν ἐπήγγειλε. Τῶν δὲ πολιτῶν ἁπάντων ἐπὶ τὴν θέαν προελθόντων, τὰς πύλας κλείσας προσέταξε τοῖς δορυφόροις, τὰ ὅπλα τῶν οἰκιῶν ἐκφέρειν.

Φάλαρις, πολιορκούντων Ἀκραγαντίνων Σικα- 3
νοὺς, οὐ δυνάμενος ἀνελεῖν αὐτοὺς πολὺν σῖτον παρεσκευασμένους, διελύσατο τὸν πόλεμον· ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου σῖτον αὐτοῖς παρακατέθετο, συνθέμενος ἀπολήψεσθαι τὸν θερίζεσθαι μέλλοντα. Ἀσμένως ἐδέξαντο οἱ Σικανοί. Ὁ δὲ Φάλαρις τοὺς σιτοφύλακας αὐτῶν ἔπεισεν, ἀργυρίῳ διαφθείρας,

τὰς ὀροφὰς τῶν οἰκοδομημάτων διελεῖν, ὅπως ὁ σῖτος ὑόμενος κατασαπείη· τὸν δὲ θερισθέντα κατὰ τὰς συνθήκας αὐτὸς ἀπέλαβεν. Ἀναγκαίως οὖν, τὸν μὲν ἀπὸ τῆς χώρας Φαλάριδι ἀποδόντες, τὸν δὲ ἐν τῇ πόλει διεφθαρμένον εὑρόντες, ὑπήκουσαν αὐτῷ διὰ τὴν σιτοδείαν.

4 Φάλαρις πρὸς Τεῦτον ἄρχοντα Οὐέσσης, ἥπερ εὐδαιμονεστάτη καὶ μεγίστη Σικανῶν πόλις, ἔπεμψε τοὺς μνηστευομένους αὐτῷ τὴν ἐκείνου θυγατέρα. Ὑποσχομένου δὲ, στρατιώτας ἀγενείους ἐπὶ τῶν ζευγῶν καθίσας ἔπεμψε, στολὰς γυναικῶν ἔχοντας, ὡς θεραπαινίδας δῶρα τῇ κόρῃ κομιζούσας. Ἐπεὶ δὲ κατελάβοντο τὴν οἰκίαν, οἱ μὲν τὰς μαχαίρας ἐσπάσαντο, Φάλαρις δ' εὐθὺς ἐπιφανεὶς τὴν Οὐέσσαν ἐχειρώσατο.

2. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.

1 Διονύσιον Σικελίας τύραννον ὥρμησαν οἱ μισθοφόροι κτεῖναι, ἀθρόοι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ περιστάντες ἀπὸ συνθήματος. Ὁ δὲ προῆλθεν, ἐσθῆτα ἐλεεινὴν λαβὼν καὶ τῆς κόμης κόνιν καταχεάμενος, παρέχων ἑαυτὸν ἔκδοτον ὡς βούλοιντο χρήσασθαι. Οἱ μισθοφόροι, τὴν εἰς τὸ ταπεινὸν αὐτοῦ μεταβολὴν ἐλεήσαντες, ἀθῶον ἀφῆκαν. Διονύσιος οὐκ ἐς μακρὰν ἐν Λεοντίνοις περιστήσας αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἅπαντας κατηκόντισεν.

2 Διονύσιος Ἑρμοκράτους, Συρακουσίοις ὑπηρετῶν καὶ γραμματεύων τοῖς στρατηγοῖς, ἐν τῷ πολέμῳ [τῷ] πρὸς Καρχηδονίους ἡττωμένων πολλάκις Συρακουσίων καὶ τοὺς στρατηγοὺς αἰτιωμένων, ἐτόλμησε προδοσίας αὐτοὺς γράψασθαι. Οἱ μὲν αὐτῶν ἑάλωσαν ἀποθανεῖν, οἱ δὲ φυγεῖν. Ὁ δὲ, ὡς ἐπι-

βουλευόμενος ὑπὸ τῶν διὰ τοὺς ἁλόντας ἐχθρῶν γενομένων, καὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Καρχηδονίους ἀκμάζοντος, φυλακὴν τοῦ σώματος αἰτήσας, παρὰ τοῦ δήμου λαβὼν, τύραννος ἐγένετο Συρακουσίων μέγιστος· καὶ μέχρι γήρως τὴν ἀρχὴν κατασχὼν, προσέτι καὶ τῷ υἱῷ κατέλιπεν.

3 Διονύσιος τοὺς ἐπιβουλεύοντας φωρᾷν μάλιστα πάντων ἐσπούδαζε. Τῶν ξένων τις περιῄει τὴν πόλιν, φάσκων μόνος δύνασθαι διδάξαι προγιγνώσκειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας. Κληθεὶς εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἔφη πρὸς τὸν Διονύσιον, μόνον αὐτὸν διδάσκειν, ἵνα μὴ φανερὰ γένοιτο πᾶσιν ἡ τέχνη. Μεταστάντων ὅσοι παρῆσαν, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν ἔφη· "Ὁμολόγησον ὅτι μεμάθηκας τὴν τέχνην τοῦ προγινώσκειν, καὶ οὐδεὶς ἐπιβουλεύειν ἔτι τολμήσει". Ὁ δὲ ἡσθεὶς τῷ σοφίσματι, τὸν μὲν ἄνθρωπον δώροις λαμπροῖς ἐτίμησε, πρὸς δὲ τοὺς σωματοφύλακας καὶ τοὺς στρατιώτας ἀπήγγειλεν, ὡς θαυμαστὸν εἴη γνώρισμα τῶν ἐπιβουλευόντων δεδιδαγμένος. Οἱ δὲ ἐπίστευσαν καὶ ἐπιβουλεύειν ἐτόλμων οὐκέτι.

4 Διονύσιος ἀπέπλει, καταστήσας Ἄνδρωνα φύλακα τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῶν χρημάτων· Ἑρμοκράτης παρεκάλει συλλαβεῖν αὐτῷ πρὸς τὸ κατασχεῖν ἀκροπόλεως καὶ τῶν χρημάτων. Ἐπεὶ δὲ σῶος κατέπλευσεν ὁ Διονύσιος μετ' ὀλίγας ἡμέρας, οὐδὲν πυθόμενος τοῦ Ἄνδρωνος, ἔφη πάντα μὲν πεπύσθαι παρ' ἄλλων· ὅμως δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ βούλεσθαι μαθεῖν, τίς ἦν ὁ μάλιστα σπουδάσας ἐπιπηδῆσαι τῷ καιρῷ. Ὁ δὲ, ἐξαπατηθεὶς, ὡμολόγησε τὸν Ἑρμοκράτην. Διονύσιος τὸν μὲν Ἄνδρωνα προσέταξεν ἀναιρεθῆναι, ὅτι εὐθὺς αὐτῷ καταπλεύσαντι μὴ τοῦτο ἐμήνυσε· τὸν δὲ Ἑρμοκράτην καθεῖρξεν, ἄνδρα

ὄντα τῆς ἀδελφῆς, δι' ἣν ὕστερον καὶ λύσας αὐτὸν ἐς Πελοπόννησον ἀπεπέμψατο.

5 Διονύσιος, συνθέμενος πρὸς τοὺς ἐνδιδόντας Νάξον, αὐτὸς μὲν ὀψὲ τῆς ὥρας προσῆλθε τοῖς τείχεσιν, ἑπτακισχιλίους στρατιώτας ἔχων· οἱ δὲ Νάξιοι, τῆς προδοσίας αἰσθόμενοι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς πύργους. Οἱ δὲ προδιδόντες ἀπὸ τῶν πύργων ἐκάλουν τὸν Διονύσιον μετὰ τῆς δυνάμεως ἁπάσης· ὁ δὲ ἠπείλει τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους, εἰ μὴ παραδοῖεν τὴν πόλιν ἑκόντες, ἀποσφάξειν αὐτοὺς ἅπαντας. Ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν ὥραν, Διονυσίου προστάξαντος εἰς τὸν λιμένα τῶν Ναξίων κατέπλει πεντηκόντορος Διονυσιακὴ, αὐλητὰς αὐλοῦντας ἄγουσα καὶ κελευστὰς κελεύοντας, ὧν ἕκαστος ἀνεκάλει τριήρη μίαν. Οἱ δὲ Νάξιοι, νομίσαντες ἐπιπλεῖν τοσαύτας τριήρεις, ὅσους ἑώρων κελευστὰς, φοβηθέντες παρέδωκαν ἑκόντες Διονυσίῳ τὴν πόλιν.

6 Διονύσιος, Ἱμίλκωνος ἐπιπλεύσαντος καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος τοῦ Μοτυαίων ἀποφράξαντος, αὐτός τε ἀπὸ τῆς Μοτύης τὸ πεζὸν ἐστρατοπέδευσε κατ' ἀντικρὺ, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ναύτας καὶ στρατιώτας θαρρεῖν καὶ παρασκευάζεσθαι τὴν διαγωγὴν τῶν τριήρων ** τῆς περιεχούσης ἄκρας τὸν λιμένα. Τόπος ἦν ὁμαλὸς καὶ πηλώδης, εὖρος εἴκοσι στάδια· τοῦτον οἱ στρατιῶται ξύλοις φαλαγγώσαντες, ὑπερήνεγκαν ὀγδοήκοντα τριήρεις ἡμέρᾳ μιᾷ. Ἱμίλκων φοβηθεὶς μὴ Διονύσιος, τὸ ναυτικὸν ἀπολαβὼν ὑπὲρ τὴν ἄκραν ἐπιπλεύσας, τοὺς Καρχηδονίους ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος κατακλείσας ἔνδον ἐξέλοι, βορέου πνεύσαντος οὔριον ἀπόπλουν ἐποιήσατο. Διονύσιος δὲ καὶ τὸν λιμένα καὶ τὴν Μοτύην καὶ τὸ ναυτικὸν ἀνεσώσατο.

7 Διονύσιος, ὑπὸ Δίωνος [ἐκπεσὼν], τὴν ἀκρόπολιν κατέχων ἐπρεσβεύσατο πρὸς Συρακουσίους ὑπὲρ διαλλαγῶν. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο, "Εἰ μὲν ἀφίησι τὴν ἀρχὴν, δεχόμεθα πρεσβείαν· εἰ δὲ μὴ, ἄσπονδος ὁ πόλεμος ἔστω." Διονύσιος, πάλιν κήρυκα πέμψας, ἐκέλευσε πέμψαι πρεσβευτὰς, ὡς ἀφήσων τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς αὐτοὺς σπονδὰς ποιησόμενος. Οἱ μὲν ἔπεμψαν καὶ ὑπὸ χαρᾶς ἐξέλυσαν τὰς φυλακὰς, ὡς ἤδη τοῦ τυράννου τὴν ἀρχὴν ἀφιέντος· ὁ δὲ τοὺς μὲν πρέσβεις κατασχὼν, τοὺς δὲ στρατιώτας ἐξαγαγὼν, μετὰ πολλῆς ὁρμῆς καὶ βοῆς ἐλθὼν πρὸς τὰ διατειχίσματα, καρτερᾷ προσβολῇ χρησάμενος, ἐμπεσὼν ταῖς Συρακούσαις, τήν τε ἀκρόπολιν οὐκ ἀπέδωκε καὶ τὴν πόλιν ἀπέλαβεν. Διονύσιος τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Συρακουσίων, οὓς κατέσχε, τῆς ὑστεραίας ἀνέπεμψε τοῖς πολίταις· συνηκολούθησαν δὲ αὐτοῖς καὶ γυναῖκες, ἐπιστολὰς φέρουσαι πρὸς Δίωνα καὶ Μεγακλέα παρὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Συρακουσίους, ὧν ἦσαν (αἱ) γυναῖκες πολιορκούμεναι. Ταύτας τὰς ἐπιστολὰς εὑρόντες ἐκκλησίαν φανερῶς ἀναγινώσκειν ἠξίουν. Αἱ μὲν ἄλλαι γυναικῶν ἦσαν ἱκετεῖαι καὶ δεήσεις, μὴ περιιδεῖν σφᾶς ἀπολλυμένας, [ἀλλὰ] διαλλαγῆναι πρὸς Διονύσιον· μιᾶς δὲ ἐπιστολῆς ἔξωθεν ἐγέγραπτο, "Παρὰ Ἱππαρίωνος τῷ πατρί·" τοῦτο δὲ ἦν ὄνομα τῷ Δίωνος υἱῷ. Τοῦ δὲ γραμματέως τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγνόντος καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀνοίξαντος, ὁ μὲν υἱὸς οὐδὲν ἦν γεγραφὼς, Διονύσιος δὲ Δίωνι φιλικῶς καὶ συγγενικῶς ἐπιστέλλων καὶ μεγάλα ὑπισχνούμενος. Τούτων ἀναγνωσθέντων διεβλήθη πρὸς τοὺς Συρακουσίους ὁ Δίων καὶ οὐκ ἔθ' ὁμοίως πιστὸς ἦν, ὅ γε δὴ μάλιστα Διονύσιος ἐσπουδάκει.

8(9) *Διονύσιος, Καρχηδονίων ἐπιόντων χειρὶ μυριάδων τριάκοντα, πολλὰ κατὰ τὴν χώραν ἐρύματα καὶ φρούρια κατεσκεύασε, συντάξας διαλύεσθαι πρὸς Καρχηδονίους καὶ τὰς φρουρὰς αὐτῶν δέχεσθαι. Οἱ Καρχηδόνιοι πάνυ ἀσμένως τὰ χωρία παρελάμβανον ἄνευ μάχης, καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν φρουροὺς καὶ φύλακας ἐν ἑκάστῳ κατέλειπον. Ὁπηνίκα τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως διεσπάρη μεριζόμενον φρουραῖς καὶ φυλακαῖς, τηνικάδε τοῖς ὑπολοίποις Διονύσιος ἐπιθέμενος ἐνίκησεν.*

9(10) *Διονύσιος χειρώσασθαι βουλόμενος Ἱμέραν πρὸς μὲν τοὺς Ἱμεραίους φιλίαν συνέθετο, πρὸς δὲ τὰ πλησίον αὐτῶν πολίσματα πόλεμον ἐξήνεγκεν· καὶ δὴ στρατοπεδεύσας οὐ μακρὰν τῆς Ἱμέρας, ἐπεκηρυκεύετο πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πολίσμασιν. Ἱμεραῖοι δὲ μέχρι πολλοῦ μὲν τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν ἔπεμπον· ἐπειδὴ δὲ χρόνου προϊόντος δῆλος ἦν οὐδὲν πράττων, ὑπιδόμενοι δύναμιν τηλικαύτην παραστρατοπεδεύουσαν, πέμποντες τὴν ἀγορὰν ἐπαύσαντο. Διονύσιος, ἔχθρας ἀρχὴν ποιησάμενος τὴν ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων, ἧκεν ἐπὶ τὴν Ἱμέραν αὐτὴν καὶ βίᾳ προσβαλὼν ἐξεῖλε τὴν πόλιν.*

10(11) *Διονύσιος τοὺς πρεσβυτέρους τῶν στρατιωτῶν ἀπομίσθους ἐβούλετο ποιῆσαι· οἱ δὲ ἠγανάκτουν πρὸς αὐτὸν καὶ οἱ νέοι, ὡς ἄδικον, εἰ γηρῶντες ἐκβάλλοιντο. Ὁ δὲ, τὸν θόρυβον μαθὼν, συναγαγὼν ἐκκλησίαν ἀναγορεύει τάδε· "Τοὺς μὲν νεωτέρους ἐς τὸν κίνδυνον τῆς μάχης τάττω, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους ἐς τὰς φυλακὰς τῶν χωρίων, ἴσην σύνταξιν λαμβάνοντας· πεῖραν γὰρ πίστεως δεδωκότες, ἐπιμελῶς τὰ χωρία φυλάξουσι καὶ πονήσουσιν ἔλαττον." Ἥσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, καὶ διῃρέθησαν ἀπ' ἀλλή-*

λων ἄσμενοι. Ἐπειδὴ δὲ διελύθη τὸ πλῆθος καὶ κατ᾽ ὀλίγους εἰς πολλὰς φυλακὰς ἐμερίσθη, καὶ δὴ τότε ἑκάστους τῶν πρεσβυτέρων ἀπομίσθους ἐποίησεν, οὐκ ἔτι τὴν παρὰ τοῦ πλήθους ἐπικουρίαν ἔχοντας.

11 (12) Διονύσιος, βουλόμενος ἐπιθέσθαι πόλει κατὰ θάλατταν καὶ γνῶναι τοὺς πιστοὺς τῶν τριηράρχων, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ προειδέναι τινὰ ποῖ μέλλει πλεῖν, βιβλίον ἄγραφον ἐσφραγισμένον ἔδωκεν ἑκάστῳ τριηράρχῳ, προστάξας, ἐπειδὰν ἀναχθέντων ἀρθῇ τὸ σημεῖον, τότε λύειν τὰ βιβλία καὶ μαθόντας ἐκεῖσε πλεῖν, οἷ κελεύει τὰ γεγραμμένα. Οἱ μὲν δὴ ἀνήχθησαν· ὁ δὲ, πρὶν ἆραι τὸ σημεῖον, ἐπιβὰς ὑπηρετικοῦ περιέπλει καὶ παρ᾽ ἑκάστου τριηράρχου τὸ βιβλίον ἀπῄτησεν. Ὅσους μὲν εὗρε τὴν σφραγίδα λελυκότας, ὡς προδότας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θανάτῳ· τοῖς δὲ ἄλλοις ἔδωκεν ἕτερα βιβλία, ἐν οἷς ἀληθῶς ἐγέγραπτο ποίᾳ πόλει βούλοιτο ἐπιπλεῦσαι. Καὶ δὴ τὸ ἀπόρρητον οὕτω φυλαχθὲν παρέσχεν αὐτῷ τὴν Ἀμφίπολιν ἀφύλακτον λαβεῖν.

12 (13) Διονύσιος, βουλόμενος μαθεῖν, οἷα περὶ αὐτοῦ φρονοῖεν καὶ λέγοιεν οἱ ἀρχόμενοι, τὰς μουσουργοὺς καὶ τὰς ἑταίρας ἐκέλευσεν ἀπογράψασθαι. Αἱ μὲν δὴ πολλοῦ τέλους ἐπιβολὴν ἐνόμισαν γενήσεσθαι· ὁ δὲ τέλος μὲν οὐκ ἐπέβαλεν, ἑκάστην δὲ τῶν ἑταιρῶν ἀνέκρινε βασανίζων, τίνα παρὰ τῶν ἐραστῶν συνόντων ἀκούσειαν περὶ τῆς τυραννίδος. Οὕτω τοὺς βλασφημοῦντας μαθὼν οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐδίωξεν.

13 (14) Διονύσιος, τὰ ὅπλα τῶν πολιτῶν παρελόμενος, ἡνίκα πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνου καιρὸς ἦν, προάγειν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν στάδια κελεύσας, τούτοις ἀπεδίδου τὰ ὅπλα· μετὰ δὲ τὴν μά-

χην, πρὶν ἐπανελθεῖν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰς πύλας ἀνοῖξαι, πάλιν αὐτοὺς ἐκέλευεν ἀποτίθεσθαι τὰς πανοπλίας.

14 (15) Διονύσιος, βουλόμενος εἰδέναι τίνες εἶεν οἱ πρὸς τὴν τυραννίδα ἀλλοτρίως ἔχοντες, κατέπλευσεν (ἐκ) τῆς Ἰταλίας ἔς τι κρυπτὸν νεώριον, ὡς ἀπολωλὼς ὑπὸ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν. Οἱ δὲ δυσμενῶς ἔχοντες, συνθέοντες μετὰ χαρᾶς ἀλλήλοις τὸ πταῖσμα διηγοῦντο· [Διονύσιος] συναρπάσας τοὺς ἐφηδομένους ἀπέκτεινεν.

15 (16) Διονύσιος ἀρρωστεῖν προσποιησάμενος, λόγον διέδωκεν ὡς ἐσχάτως εἴη διακείμενος. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶ πρὸς τὴν φήμην ὑπερήσθησαν, αὐτὸς μετὰ τῶν δορυφόρων ἐπεξελθὼν ἅπασιν ἐφάνη, καὶ τοὺς ἐφηδομένους ἀπαχθῆναι προσέταξεν.

16 (17) Διονύσιος Καρχηδονίους ἐπὶ μεγάλοις λύτροις ἀπεδίδου, τοὺς δὲ Ἕλληνας ἄνευ λύτρων. Καρχηδόνιοι, τὴν τυράννου φιλανθρωπίαν ὑποπτεύσαντες, οὓς εἶχον μισθοφόρους Ἕλληνας ἀπέπεμψαν· τῷ Διονυσίῳ δὲ ἄριστα εἶχε πολεμίων Ἑλλήνων ἀπηλλάχθαι.

17 (18) Διονύσιος, πολεμῶν Μεσηνίοις, παρ' οἷς ἦσαν ὕποπτοί τινες ὡς προδιδόντες, βουλόμενος αὐτοὺς ταράττειν, τὴν τῶν ἄλλων χώραν λυμαινομένους τῆς τῶν διαβαλλομένων ἐκέλευσεν ἀπέχεσθαι. Τοῦτο μὲν δὴ καὶ ἄλλοις οἶδα στρατηγοῖς πεπραγμένον. Διονύσιος δὲ πρὸς τούτοις καὶ στρατιώτην εἰσέπεμψε τάλαντον χρυσίου κομίζοντα τοῖς ὑποπτευομένοις. Τοῦτον οἱ Μεσήνιοι μετὰ χρυσίου λαβόντες, ἀνακρίναντες, μαθόντες οἷς ἐκόμιζε, τοὺς μὲν ὡμολογημένους προδότας ὥρμησαν κολάζειν. Οἱ δὲ ἦσαν ἐν δυνάμει καὶ αὐτοὶ σφοδρῶς ἀντέστησαν. Ἐγέ-

νετο στάσις, ᾗ παρέσχε Διονυσίῳ Μεσήνης κρατῆσαι.

18 (19) *Διονύσιος ἐν σπάνει χρημάτων παρὰ τῶν πολιτῶν εἰσφορὰς ᾔτει· τῶν δὲ πολλάκις δεδωκέναι φασκόντων, βιάζεσθαι μὲν οὐκ ἔγνω. Διαλιπὼν δὲ ὀλίγον ἐκέλευσε τοὺς ἄρχοντας, ὅσα ἦν ἀναθήματα ἐν Ἀσκληπιοῦ — πολλὰ δὲ ἦν ἀργύρου καὶ χρυσοῦ — ταῦτα ἔξω τοῦ ἱεροῦ κομίσαντας ὡς βέβηλα προκηρύττειν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. Οἱ Συρακούσιοι μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐπρίαντο, ὥστε ἠθροίσθη χρημάτων πλῆθος· ὧν κρατήσας Διονύσιος προσέταξε κηρῦξαι, εἴ τίς τι τῶν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀναθημάτων ἠγόρασεν, αὐτίκα εἰς τὸ ἱερὸν κομίζειν, ἀποδιδόναι τῷ θεῷ, ἢ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. Οἱ μὲν ἀπέδωκαν τῷ θεῷ, Διονύσιος δὲ εἶχε τὰ χρήματα.*

19 (20) *Διονύσιος πόλιν ἑλών, ἧς τῶν πολιτῶν οἱ μὲν τεθνηκότες, οἱ δὲ πεφευγότες ἦσαν — ἦν δὲ μείζων (ἡ πόλις) ἢ ὥστε ὑπὸ ὀλίγων φυλάττεσθαι — φρουροὺς μὲν ὀλίγους αὐτόθι καταλείπει· τοῖς δὲ ἁλοῦσιν οἰκέταις τῶν δεσποτῶν θυγατέρας συνῴκισεν, ἵνα πολεμιώτατοι φανέντες ** αὐτῷ πιστοὶ φύλακες τῆς πόλεως γένοιντο.*

20 (21) *Διονύσιος, ἐς Τυρρηνίαν πλεύσας ἑκατὸν τριήρεσι καὶ ἱππαγωγοῖς, παρελθὼν ἐς τὸ τῆς Λευκοθέας ἱερὸν, λαβὼν νομίσματος τάλαντα πεντακόσια παραχρῆμα ἀπέπλευσεν. Μαθὼν δὲ ἐν ἀπορρήτῳ χρυσίου τάλαντα χίλια, ἀργυρίου πολλῷ πλείονα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ναυτῶν διηρπάσθαι, πρὶν ἐπιβῆναι τῆς γῆς, ἐκήρυξε τοῖς ἔχουσι τὰ χρήματα, προστάσσων τὰ μὲν ἡμίσεα ἀναφέρειν, τὰ δὲ ἡμίση συγχωρῶν· ἢ θανάτῳ ζημιώσειν τοὺς μὴ πεισθέντας. Οἱ μὲν τὰ ἡμίση προσεκόμισαν· ὁ δὲ*

ἀπὸ τούτων καὶ τὰ λοιπὰ εἰσπράξας δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς μηνὸς σιταρκίαν.

21 (22) *Πάριοι, ζηλωταὶ λόγων Πυθαγορείων, διῆγον ἐν τοῖς περὶ Ἰταλίαν χωρίοις. Διονύσιος ὁ Σικελίας τύραννος ἐπεκηρυκεύετο πρὸς Μεταποντίνους καὶ τοὺς ἄλλους Ἰταλιώτας περὶ φιλίας. Εὐήφενος τοῖς φοιτῶσι νέοις καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν γνώμην ἠγόρευε, μηδαμῶς τυράννῳ πιστεύειν. Διονύσιος ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ὠργίζετο, ὥστε καὶ λαβεῖν αὐτὸν ὑποχείριον ἐσπούδασεν ἐκ Μεταποντίου διακομιζόμενον ἐς Ῥήγιον. Ἐπεὶ δὲ ἔλαβεν, ἐπὶ τοῦ συνεδρίου κατηγορήσας ἔδειξεν, ἡλίκων δι᾿ αὐτὸν εἴη πραγμάτων ἀφῃρημένος. Ὁ δὲ ὁμολογῶν δικαίως ἔφη ταῦτα ποιῆσαι· τοὺς μὲν γὰρ εἶναι φίλους αὐτῷ καὶ μαθητάς, τύραννον δ᾿ οὐδὲ ὄψει γνώριμον [αὐτῷ. Ὁ δὲ] αὐτοῦ θάνατον κατέγνω. Εὐήφενος οὐδὲν ταραχθεὶς πρὸς τὸν Διονύσιον ἔφη· "Τοῖς μὲν δεδογμένοις πείθομαι· ἐπεὶ δὲ ἀνέκδοτος ἀδελφή ἐστί μοι ἐν Παρίῳ, ταύτην ἐκδοῦναι πρότερον βούλομαι διαπλεύσας εἰς τὴν πατρίδα, καὶ συντόμως ἐπανελθὼν θνήξομαι." Πάντων γελασάντων ἐπὶ τῷ λόγῳ, Διονύσιος ἐθαύμασε καὶ ἤρετο, "Τίς ἂν οὖν πίστις γένοιτο;" Ὁ δέ, "Ἐγγυητὴν", ἔφη, "τοῦ θανάτου καταστήσω," καὶ μεταπεμψάμενος τὸν Εὔκριτον ἠξίωσεν ἐγγυήσασθαι. Ὁ δὲ μάλα ἀσμένως ἐπένευσε τοῦ θανάτου τὴν ἐγγύην, συντάξας τὸν μὲν ἐξιέναι, ὡς ἐν μησὶν ἓξ ἐπανήξοντα, αὐτὸν δὲ φυλάττειν αὐτόθι μένοντα καὶ φρουρούμενον. Ἦν τὸ χρῆμα ἤδη [θαυμαστόν]· θαυμαστότερον δὲ ἐγένετο. Καὶ γὰρ μετὰ τοὺς ἓξ μῆνας ὁ τὸν ἐγγυητὴν παρασχών, τὴν ἀδελφὴν ἐκδούς, ἐπανελθὼν ἐν Σικελίᾳ, παραδοὺς ἑαυτὸν ἠξίωσε τὸν ἐγγυησάμενον ἀφεῖναι. Διο-*

νύσιος ὑπεραγασθεὶς ἀμφοτέρων τὴν ἀρετὴν ἀμφοτέρους ἀφῆκεν, καὶ τὰς δεξιὰς λαβὼν, ἠξίου τρίτον αὐτὸν εἰς τὴν ἑαυτῶν φιλίαν συγκατατάττειν καὶ μένειν παρ' αὐτῷ κοινωνοῦντας τῶν παρόντων ἀγαθῶν. Οἱ δὲ τὴν μὲν προαίρεσιν ἀπεδέξαντο τοῦ τυράννου· ᾐτήσαντο δὲ, εἰ τὸ ζῆν αὐτοῖς βούλοιτο παρασχεῖν, συγχωρῆσαι ἀναστρέφειν ἐπὶ τὰς συνήθεις διατριβὰς μετὰ τῶν νέων. Συνεχώρησε Διονύσιος. Τοῦτο τὸ ἔργον ἔπεισε πολλοὺς Ἰταλιωτῶν Διονυσίῳ πιστεύειν.

3. ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ.

1 *Ἀγαθοκλῆς, Σικελίας τύραννος, ὀμόσας τοῖς πολεμίοις παρέβη τοὺς ὅρκους, καὶ κατασφάξας τοὺς ἁλόντας, ἐπιχλευάζων πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν "Δειπνήσαντες ἐξεμέσωμεν τοὺς ὅρκους."*

2 *Ἀγαθοκλῆς νικήσας Λεοντίνους Δεινοκράτην τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ ἐς τὴν πόλιν ἔπεμψε, λέγοντα, ὡς ἄρα φιλοτιμοῖτο πρὸς Διονύσιον καὶ βούλοιτο σῶσαι αὐτοὺς, ὡς ἐκεῖνος ἔσωσε τοὺς περὶ τὸν Ἐλέπορον ποταμὸν πταίσαντας Ἰταλιώτας. Ἐπίστευσαν Λεοντῖνοι καὶ ὅρκους ἔδωκαν. Ἀγαθοκλῆς εἰσελθὼν ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀόπλους εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνελθεῖν· ὁ στρατηγὸς ἐπηρώτησεν, "Ὅτῳ δοκεῖ ὅπερ καὶ Ἀγαθοκλεῖ, αἱρέτω τὴν χεῖρα." Ὁ τοίνυν Ἀγαθοκλῆς, "Δοκεῖ μοι", ἔφη, "πάντας ἀνελεῖν." Ἦσαν δὲ μύριοι. Καὶ δὴ περιστάντες οἱ στρατιῶται πάντας ἀνεῖλον ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας.*

3 *Ἀγαθοκλῆς, πυθόμενος τοὺς ἐν τέλει Συρακουσίων νεωτερίζειν, Καρχηδονίους νικήσας, θύων ἐπινίκια πεντακοσίους ἄνδρας τοὺς ὑπόπτους ἐπὶ τὴν ἑστίαν ἐκάλεσεν. Ἦν μὲν δὴ μεγαλοπρεπὴς ἡ τῶν*

κληθέντων ἑστία. Αὐτὸς δὲ, ἤδη μεθυόντων, ἐς μέσους παρελθὼν, κροκωτὸν ἐνδὺς, Ταραντῖνον περιβαλόμενος ηὔλησεν, ἐκιθάρισεν, ὠρχήσατο· ὥστε ὑφ' ἡδονῆς θόρυβος καὶ κρότος ἐκ πάντων ἦν. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ἡδονῆς ὑπεξῆλθε τοῦ συμποσίου, ὡς κεκμηκὼς, τὴν ἐσθῆτα ἀλλάξων. Ἐκυκλώσαντο τὸν ἀνδρῶνα ὁπλῖται πολλοί· χίλιοι δὲ ξίφη σπασάμενοι, δύο κατὰ ἕνα στάντες, πάντας ἀπέσφαξαν τοὺς κατακειμένους.

4 Ἀγαθοκλῆς Ὀφέλαν Κυρηναῖον σὺν πολλῇ δυνάμει στρατεύσαντα πυθόμενος εἶναι φιλόπαιδα, ὅμηρον αὐτῷ τὸν ἴδιον υἱὸν ἔπεμψεν Ἡρακλείδην, ὡραῖον ὄντα, ἐντολὴν δοὺς τῷ παιδὶ ἀντισχεῖν τῇ πείρᾳ μέχρις ὀλίγων ἡμερῶν. Ἧκεν ὁ παῖς· ὁ Κυρηναῖος τῆς ὥρας ἡττώμενος περιεῖπεν αὐτὸν καὶ περὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ μόνην ἠσχολεῖτο. Ἀγαθοκλῆς ἄφνω τοὺς Συρακουσίους ἐπαγαγὼν, τόν τε Ὀφέλαν ἀπέκτεινε καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐκράτησε, καὶ τὸν υἱὸν ἀπέλαβεν οὐχ ὑβρισθέντα.

5 Ἀγαθοκλῆς, ἐπὶ Καρχηδόνα διαπλεῦσαι βουλόμενος, ἤδη μέλλων ἀνάγεσθαι δοκιμάζει, τίνες αὐτῷ συνδιαπλεῦσαι δύναιντο, καὶ δὴ προέγραψεν, "Ἐπιτρέπω τοῖς βουλομένοις ἑαυτοὺς σώζειν, ἐξιέναι τῶν νεῶν μετὰ τῶν ἰδίων κτημάτων." Ἐξῆλθον συχνοί. Τοὺς μὲν δὴ ἔκτεινε πάντας ὡς δειλοὺς καὶ ἀπίστους· τοὺς δὲ μείναντας ὡς ἀνδρείους καὶ πιστοὺς ἐπαινέσας διέβαλεν εἰς τὴν Λιβύην ἑξήκοντα ναυσὶ, καὶ τῆς γῆς ἐπιβὰς παραχρῆμα τὰς ναῦς ἐνέπρησεν, ὅπως ἀγωνίζοιντο γεναιότερον οἱ στρατιῶται, τὸ δύνασθαι φεύγειν ἐπὶ τῶν νεῶν ἀπεγνωκότες. Τούτοις τοῖς στρατηγήμασι χρησάμενος Ἀγαθοκλῆς αὐτῶν τε Καρχηδονίων καὶ πολλῶν ἐν Λιβύῃ πόλεων ἐκράτησεν.

6 Ἀγαθοκλῆς δισχιλίους στρατιώτας συντεταγμένους ᾔτησε παρὰ Συρακουσίων ὡς διαβησόμενος ἐς τὴν Φοινίκην, φάσκων τῶν ἐκεῖ τινὰς προδιδόντας μετὰ σπουδῆς αὐτὸν καλεῖν. Πιστεύσαντες ἔδωκαν οἱ Συρακούσιοι. Ὁ δὲ λαβὼν τοὺς στρατιώτας Φοίνιξι μὲν μακρὰν χαίρειν ἔφη, ὁρμήσας δὲ ἐπὶ τοὺς συμμάχους τὰ περὶ τὴν Ταυρομενῖτιν φρούρια κατέσκαψεν.

7 Ἀγαθοκλῆς πρὸς Ἀμίλκαν ἀνοχὴν συνέθετο, ὥστε ὁ μὲν εἰς Λιβύην ἀπῆρεν. Ὁ δὲ, συναγαγὼν ἐκκλησίαν τῶν Συρακουσίων, "Ταύτην", [ἔφη], "τὴν ἡμέραν ηὐξάμην ἐν ᾗ τοὺς πολίτας ὄψομαι τὴν ἐλευθερίαν ἔχοντας." Ταῦτα λέγων, τὴν χλαμύδα περιελὼν καὶ τὴν μάχαιραν, αὐτὸν ἰδιώτην ἀπέφηνε. Τῶν Συρακουσίων ὡς ἀνδρὶ δημοτικῷ καὶ μετρίῳ τὴν πολιτείαν ἐπιτρεψάντων, ὁ δὲ μετὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν πολλοὺς φονεύσας τῶν πολιτῶν, διώξας δὲ πλείους τῶν πέντε χιλιάδων, αὐτὸς τὴν ἀρχὴν τῶν Συρακουσίων κατέσχεν.

8 Ἀγαθοκλῆς, μαθὼν τοὺς περὶ Τίσαρχον καὶ Ἀνθρώπινον καὶ Διοκλέα φίλους ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, καλέσας αὐτοὺς ἐνεχείρισεν αὐτοῖς πολλὴν στρατιὰν, ἵνα πόλει συμμάχῳ πολεμουμένῃ βοηθοῖεν ἐξελθόντες· καὶ "Αὔριόν γε", ἔφη, "συνελθόντες εἰς τὸ Τιμολεόντειον μετὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν ἵππων διατάξωμεν τὴν ἔξοδον." Οἱ μὲν ἄσμενοι ταῦτα ἐδέξαντο, ὡς μέλλοντες καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν ἔχειν πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. Ἐπεὶ δὲ τῆς ὑστεραίας εἰς τὸ Τιμολεόντειον συνῆλθον, ὁ μὲν Αγαθοκλῆς ἐσήμηνε τὴν σύλληψιν· οἱ δὲ τὸ σύνθημα δεξάμενοι τοὺς περὶ Διοκλέα καὶ Τίσαρχον καὶ Ἀνθρώπινον, ἄνδρας τῶν διακοσίων πλείονας, ἐξεκέντησαν. Ὅσοι δὲ βοηθεῖν τούτοις

ἐπειρῶντο, καὶ οὗτοι προσανηρέθησαν, οὐκ ἐλάττους τῶν ἑξακοσίων.

4. ΙΠΠΑΡΙΝΟΣ.

Ἱππαρῖνος ἐν Λεοντίνοις ὢν, αἰσθόμενος τὴν Συρακουσίων πόλιν ἔρημον γενομένην διὰ τὸ μετὰ Καλλίππου τοὺς πολίτας εἴς τινα τόπον ἐξωρμηκέναι, ὁρμήσας ἐκ Λεοντίνων, ἐλθὼν ἐπὶ τὰς Συρακούσας νυκτὸς, πέμψας τινὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκέλευσε τοὺς παραφυλάττοντας τὴν ἐφοδίαν ἀποκτεῖναι. Οἱ μὲν ἔκτειναν τοὺς παραφυλάσσοντας καὶ πυλίδας τινὰς τοῦ τείχους διεῖλον· Ἱππαρῖνος δὲ, διὰ τούτων τοὺς ξένους εἰσαγαγὼν κατέσχε τὴν Συρακουσίων πόλιν.

5. ΘΕΟΚΛΗΣ.

1 Θεοκλῆς, Χαλκιδέας τοὺς ἀπ' Εὐβοίας ἀγαγὼν, τὴν Λεοντίνων κατέσχε μετὰ Σικελῶν, οἳ προενοικοῦντες ἐτύγχανον. Ἐπεὶ δὲ καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἀγαγὼν τῇ Λεοντίνων προσβάλλειν**, αὐτὸς μὲν ἐκβαλεῖν ἔφη τοὺς συνοικοῦντας Σικελοὺς μὴ δύνασθαι διὰ τοὺς ὅρκους· ἐκείνοις δὲ νυκτὸς ἀνοίξειν τὰς πύλας, καὶ παρελθόντας αὐτοὺς χρῆσθαι τοῖς Σικελοῖς ὡς πολεμίοις. Ὁ μὲν ἀνέῳξεν· οἱ δὲ Μεγαρεῖς καταλαβόμενοι τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἀκρόπολιν, ὡπλισμένοι προσέπιπτον τοῖς Σικελοῖς. Οἱ δὲ, καταληφθέντες ἄοπλοι, τὴν πόλιν ἐκλιπόντες ἔφευγον· Μεγαρεῖς δὲ ἀντὶ Σικελῶν Χαλκιδεῦσι συνωμολόγησαν.

2 Θεοκλῆς Μεγαρέας Χαλκιδεῦσι συνοικήσαντας ἓξ μῆνας τῆς πόλεως ἐξέβαλε, φήσας εὔξασθαι κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν, " Ἐὰν κρατήσωμεν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς, θύσειν τοῖς δώδεκα θεοῖς καὶ πέμψειν

πομπὴν ὅπλοις κεκοσμημένην." Τῶν δὲ Μεγαρέων [οὐδὲν] ὑπιδομένων, ἀλλὰ θύειν ἀγαθῇ τύχῃ κελευόντων, Χαλκιδεῖς παρ' αὐτῶν εἰς τὴν πομπὴν χρησάμενοι τὰς πανοπλίας, τῆς θυσίας γενομένης, αὐτοὶ νόμῳ πομπῆς βαδίζοντες, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὡπλισμένοι κατέστησαν, Θεοκλῆς ἐλέλευσεν ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, "Μεγαρεῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀπιόντων πρὸ δύναντος ἡλίου." Οἱ δὲ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ἱκέται καταφυγόντες, ἠξίουν μὴ διώκεσθαι, ἢ μετὰ τῶν ὅπλων ἐκπέμπεσθαι. Θεοκλῆς μετὰ τῶν Χαλκιδέων ἐβουλεύσατο οὐκ ἀσφαλῶς ἔχειν ἐκβαλεῖν τοσούτους ἐχθροὺς ὡπλισμένους. Καὶ δὴ γυμνοὶ Μεγαρεῖς τῆς Λεοντίνων ἐκπεσόντες Τρώτιλον κατῴκησαν μέχρι ἑνὸς χειμῶνος· μέχρι γὰρ τοσούτου συνεχώρησαν οἱ Χαλκιδεῖς.

6. ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ.

Ἱπποκράτης κρατῆσαι τῆς Ἐργετίνων πόλεως ἐσπουδακώς, ὅσους Ἐργετίνους εἶχε μισθοφόρους, τούτοις ἔνεμεν ἀεὶ τῆς λείας τὸ πλεῖον μέρος καὶ μισθοὺς μείζονας, ὑπερεπαινῶν αὐτοὺς ὡς προθυμοτάτους καὶ μάλιστα χαριζόμενος, ὡς πλείονας ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἔχοι συμμάχους. Ταῦτα ἠγγέλλετο τοῖς ἐν τῇ πόλει· οἱ δὲ, ζηλώσαντες τὴν ὠφέλειαν τῶν στρατευομένων, ἐθέλοντες πάντες ἐξῆλθον, καταλιπόντες ἔρημον τὴν πόλιν. Ἱπποκράτης φιλοφρόνως δεξάμενος τοὺς ἄνδρας, αὐτῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν διὰ τοῦ Λαιστρυγονίου πεδίου προῆγε, τοὺς μὲν Ἐργετίνους τάξας πρὸς τὴν θάλατταν, τὴν δὲ ἄλλην στρατιὰν πρὸς τὴν ἤπειρον. Ἐπεὶ δὲ ἀπεφράχθησαν πρὸς ταῖς ῥαχίαις τῶν κυμάτων οἱ Ἐργετῖνοι, τοὺς ἱππεῖς προπέμψας Ἱπποκράτης τὴν πόλιν αὐτῶν ἔρημον

οὖσαν κατελάβετο, καὶ τὸν κήρυκα πόλεμον αὐτοῖς προειπεῖν ἐκέλευσε, καὶ σύνθημα Γελῴοις καὶ Καμαριναίοις ἔδωκε κτείνειν ἀδεῶς Ἐργετίνους ἅπαντας.

7. ΔΑΦΝΑΙΟΣ.

Δαφναῖος, Συρακουσίων καὶ Ἰταλιωτῶν πρὸς Καρχηδονίους παρατασσομένων, τὸ μὲν δεξιὸν κέρας ἐχόντων Συρακουσίων, τὸ δὲ εὐώνυμον Ἰταλιωτῶν, ἀκούσας μεγάλης βοῆς φερομένης ἀπὸ τῆς λαιᾶς τάξεως, προσδραμὼν, τοὺς Ἰταλιώτας ἰδὼν πονοῦντας καὶ ἡττωμένους, ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας εὐηγγελίζετο τοῖς Συρακουσίοις, ὡς τῶν Ἰταλιωτῶν κατὰ τὴν εὐώνυμον τάξιν νενικηκότων· καλῶς δὲ ἔχειν, καὶ παρ' αὐτῶν ἔργον τι γενναῖον γενέσθαι. Ὑπολαβόντες οἱ Συρακούσιοι τὸν στρατηγὸν ἀληθῆ λέγειν ἀνεβόησαν, "Παντὶ θυμῷ τοῖς πολεμίοις ἐμβάλωμεν·" καὶ δὴ προθύμως ἐμβαλόντες ἐτρέποντο τοὺς βαρβάρους.

8. ΛΕΠΤΙΝΗΣ.

1 *Λεπτίνης, Καρχηδονίων ἐπέκεινα τοῦ Παχύνου παραπλεόντων καὶ ἀποβαινόντων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅσα ἐπὶ θαλάττῃ καιόντων [καὶ] ἁρπαζόντων, παρακαθίσας νύκτωρ ἱππεῖς ἐνεδρεύοντας, προπέμψας κρύφα τινὰς, ἐκέλευσεν ἐμπιπράναι τοὺς σταθμούς. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πρὸς τὰ καιόμενα προσθέοντες, ὡς ἁρπασόμενοι τὰ ἐν τοῖς σταθμοῖς περιέπιπτον τοῖς ἐνεδρεύουσιν ἱππεῦσιν, ὑφ' ὧν διωκόμενοι μέχρι τῶν τριήρων οἱ πλεῖστοι διεφθείροντο.*

2 *Λεπτίνης ἐκ Λακεδαίμονος ἀνακομιζόμενος Τάραντι προσέσχεν. Ἐκβάντων δὲ τῶν ναυτῶν, οἱ Ταραντῖνοι τούτους μὲν οὐκ ἠδίκουν ὄντας Λακωνικοὺς,*

τὸν δὲ Λεπτίνην ἐζήτουν συλλαβεῖν. Ὁ δὲ τὴν ἰδίαν στολὴν ἀποθέμενος καὶ λαβὼν ναύτου σκευὴν, καὶ φορτίον ξύλων ἀράμενος ἐπέβη τῆς νεώς· καὶ ἀποκόψας τὰ πρυμνήσια τὸ σκάφος ἐπανήγαγε, καὶ τοὺς ναύτας προσνηξαμένους ἀναλαβὼν ἀνέπλευσεν ὡς Διονύσιον.

9. ΑΝΝΩΝ.

Ἄννων Καρχηδόνιος ἀνακομιζόμενος παρέπλει Σικελίαν. Διονύσιος τύραννος ἐξέπεμψε ναῦς ἐπ' αὐτὸν οὐκ ὀλίγας. Αἱ μὲν ὅσον οὐκ ἤδη συνῆψαν· ὁ δὲ Ἄννων τῶν αὐτοῦ νεῶν καθαιρεῖ τὰ ἱστία, καὶ οἱ πολέμιοι τὸ αὐτὸ ἐποίησαν. Ἄννων δὲ συνέταξεν ὀξέως ἄρασθαι τὰ ἱστία, καὶ οὕτω διέφυγε τοὺς ἐναντίους, μέλλοντας καὶ ταρασσομένους καὶ ἀπειροτέρους ὄντας ναυτικῆς ἐπιστήμης.

10. ΙΜΙΛΚΩΝ.

Ἰμίλκων Καρχηδόνιος, εἰδὼς τῶν Λιβύων τὸ φίλ- 1
οινον, κεράμια οἴνου πολλὰ μανδραγόρᾳ διαφθείρας καὶ ἐν τοῖς προαστείοις ἐπικλίνας, ἐπιόντων ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν, ὡς οὐχ οἷός τε ὢν βιαζομένοις ἀντιστῆναι. Οἱ δὲ ὑπερεχάρησαν ὡς κατακλείσαντες εἴσω τειχῶν Καρχηδονίους, καὶ τὰ κεράμια εὑρόντες τοῦ οἴνου χανδὸν ἐνεφορήθησαν· καὶ αὐτίκα ὕπνῳ βαρυτάτῳ καταλαμβάνονται.

Ἰμίλκων Καρχηδόνιος νύκτωρ ἀναγόμενος ἐκ 2
Λιβύης εἰς Σικελίαν, γράψας καὶ σημηνάμενος εἰς γραμματεῖα τοῖς κυβερνήταις ἔδωκε, συνθέμενος, ἐὰν ἀποσπασθῶσιν ἐν τῷ πελάγει, ποῖ χρὴ συνάπτειν, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν αὐτομόλων ἐξαγγελθῇ. Λαμπτῆρα [δ' ἦρε] τὸ πρόσθεν μέρος πεφραγμένον, ὅπως μὴ

γνωρίζοιεν ἀπὸ τοῦ φωτὸς οἱ πολέμιοι τὸν ἐπίπλουν.

3 *Ἰμίλκων ἐν Λιβύῃ καταλαβεῖν ἐσπούδαζεν πόλιν, ἐφ' ἣν ἦσαν ὁδοὶ δύο δύσποροι. Ταύτας οἱ μὲν Λίβυες ἐφύλαττον. Ὁ δὲ Ἰμίλκων ἔπεμψε πρὸς αὐτοὺς αὐτόμολον φράσοντα, "Ἡ μὲν ἑτέρα τῶν ὁδῶν ἐγχωσθήσεται, ὅπως εὔπορος γένοιτο, ἡ ἑτέρα δὲ ἀποσκαφήσεται, ὅπως μὴ διὰ ταύτης ὁρμήσαντες κυκλώσονται." Καὶ δὴ ταῦτα γιγνόμενα ὁρῶντες οἱ πολέμιοι, πιστὸν ἡγούμενοι τὸν αὐτόμολον ὥρμησαν ἐπὶ τὴν ἐγχωννυμένην ὁδὸν, ὡς ἀνείρξοντες. Ὁ δὲ, νύκτωρ ξύλοις προπαρεσκευασμένοις τὴν ἀνεσκαμμένην ὁδὸν γεφυρώσας, διὰ ταύτης ἀγαγὼν τὸ στρατόπεδον εἷλε τὴν πόλιν, τῶν πολεμίων τὴν ἑτέραν ὁδὸν φυλαττόντων.*

4 *Ἰμίλκων ἐν Ἀκράγαντι πλησίον τοῦ τείχους ἐστρατοπέδευεν. Προῆλθε τῆς πόλεως στρατιὰ πολλή. Ὁ δὲ διελὼν τὸ στρατόπεδον ἑνὶ μέρει συνέβαλε, παράγγελμα δοὺς ἀπόρρητον, ἐς φυγὴν ἑκόντας τραπέσθαι. Οἱ μὲν δὴ ἔφευγον· οἱ δ' Ἀκραγαντῖνοι διώκοντες πολὺ τῆς πόλεως ἀπεσπῶντο. Ἰμίλκων, πρόσθεν τῶν τειχῶν ὕλην ἐμπρήσας, τοὺς ὑπολοίπους εἰς ἐνέδραν ἀφανῆ κατέστησεν. Οἱ διώκοντες, τὸν καπνὸν αἰρόμενον ἰδόντες ἀπὸ τῶν τειχῶν, ᾠήθησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀνακάεσθαι, καὶ μεταβαλόμενοι πρὸς τὴν πόλιν ἀνέστρεφον, ἐπικειμένων αὐτοῖς τῶν πρότερον φυγόντων. Ὡς δὲ κατὰ τὴν ἐνέδραν ἐγένοντο, οἱ μετὰ Ἰμίλκωνος ἐξαναστάντες τοὺς μὲν αὐτῶν διέφθειραν, τοὺς δὲ ἐζώγρησαν.*

5 *Ἰμίλκων περὶ τὸ Κρόνιον ἀντεστρατοπέδευε τοῖς τοῦ Διονυσίου στρατηγοῖς. Τῶν δὲ Κρόνιον οἰκούντων βουλομένων δέξασθαι τοὺς Καρχηδονίους, οὐ μὴν τῶν στρατηγῶν ἐπιτρεπόντων, τοῦτο μαθὼν*

Ἰμίλκων τὴν ὕλην, ὅση πρὸ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων ἦν — πολλὴ δὲ ἦν καίειν — παραφυλάξας ἄνεμον ἐναντίον τοῖς πολεμίοις ἐνέπρησεν. Ὁ μὲν δὴ καπνὸς πολὺς καὶ βίαιος ἐς τὰς ὄψεις τῶν πολεμίων ὑπὸ πνεύματος ἐφέρετο· Ἰμίλκων δὲ ἔλαθε διελθὼν πρὸς τὰ τείχη, καὶ ἀνέῳξαν αὐτῷ τὴν πύλην οἱ βουλόμενοι δέξασθαι, καὶ παρῆλθεν εἴσω, τῶν στρατηγῶν ἀγνοούντων.

II. ΓΕΣΚΩΝ.

Ἀμίλκας Καρχηδόνιος, ἄριστος στρατηγὸς τῶν ἐν Λιβύῃ στρατηγῶν, πολλοὺς πολέμους κατορθώσας, φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν διαπολιτευομένων, διαβληθεὶς ὡς ἐπιθέμενος τυραννίδι αὐτός τε ἀνῃρέθη, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γέσκων φυγαδευθεὶς ἐξέπεσε· τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν δημευθέντα ἐνείμαντο οἱ πολῖται. Τούτων πραχθέντων οἱ Καρχηδόνιοι, στρατηγοῖς ἄλλοις χρησάμενοι καὶ πολλάκις ἡττώμενοι καὶ ἁλῶναι κινδυνεύοντες, μετέγνωσαν ἐπὶ τῇ τοῦ Γέσκωνος φυγῇ καὶ τῇ ἀναιρέσει τοῦ Ἀμίλκου. Ἀλλὰ τὸν μὲν Ἀμίλκαν τεθνηκότα οὐχ οἷόν τε ἦν ἀνακαλέσασθαι, τὸν Γέσκωνα δὲ ἀπὸ τῆς φυγῆς ἀνεκαλέσαντο καὶ αὐτοκράτορα στρατηγὸν ἀπέδειξαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῷ παρέδωκαν εἰς τιμωρίαν καθ' ὃν ἂν βούληται τρόπον. Γέσκων δὲ, παραλαβὼν αὐτοὺς δεδεμένους, προσέταξε τοῦ πλήθους ἐναντίον κατὰ γαστέρα κατακλῖναι χαμαί· τρὶς δὲ ἑκάστου ἐλαφρῷ τῷ ποδὶ ἐπὶ τὸν τράχηλον ἐπιβὰς, ἱκανὴν ἔφη τιμωρίαν ἔχειν τῆς τοῦ ἀδελφοῦ προαναιρέσεως. Τοῦτο πράξας ἀφῆκε τοὺς ἐχθροὺς, προσειπὼν, "Οὐ κακῷ κακὸν ἠμυνάμην, ἀλλ' ἀγαθῷ κακόν". Τοιγαροῦν αὐτοί τε οἱ ἐχθροὶ καὶ οἱ τούτων οἰκεῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι πάντες

πειθαρχοῦντες τῷ Γέσκωνι διετέλεσαν, ὡς ἀγαθῷ στρατηγῷ· καὶ αὐτίκα μεταβολὴ τῆς τοῦ πολέμου τύχης ἐγένετο, νικῶντος τοῦ Γέσκωνος ἐν ταῖς μάχαις διὰ τὴν παρὰ τῶν ἀρχομένων εὔνοιαν καὶ προθυμίαν.

12. ΤΙΜΟΛΕΩΝ.

1 *Τιμολέων ἐν Σικελίᾳ τὴν δύναμιν ἐξήγαγε παραταξομένην Καρχηδονίοις ἐς τὴν νῆσον διαπεπλευκόσιν. Ἡμίονος ἀπηντᾶτο αὐτοῖς κομίζων σέλινα. Οἱ στρατιῶται τὸ σημεῖον ἐφοβήθησαν, ὅτι ἄρα παρ' αὐτοῖς τὰ μνημεῖα τῶν ἀποθανόντων στεφανοῦται σελίνοις. Τιμολέων, "Καὶ μὴν μᾶλλον", ἔφη, "φανερὰν νίκην οἱ θεοὶ δηλοῦσιν ἡμῖν· τοὺς γὰρ τὰ Ἴσθμια νικῶντας οἱ Κορίνθιοι στεφάνοις τῶν σελίνων στεφανοῦσι." Ταῦτα εἰπὼν αὐτός τε τῶν σελίνων ἀνεστέψατο καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἡγεμόνας ἀνέστεψεν, ὥστε καὶ οἱ στρατιῶται, ἄλλος πρὸς ἄλλου τῶν σελίνων λαβόντες, εὐτολμότεροι πρὸς τὴν μάχην ἐγένοντο.*

2 *Τιμολέων πολιορκῶν Μάμερκον τὸν τύραννον, πολλοὺς ἐξαπατήσαντα καὶ παρὰ τοὺς ὅρκους ἀποκτείναντα, κατεστρατήγησεν. Ὁ μὲν τύραννος [ὡμολόγησε Τιμολέοντι παραδώσειν ἑαυτὸν ἐφ' ᾧ τε] κριθῆναι παρὰ Συρακουσίοις, μὴ κατηγοροῦντος Τιμολέοντος· ὁ δὲ ὤμοσε μὴ κατηγορήσειν. Ἐπὶ τούτοις ὁ Μάμερκος ἧκεν εἰς τὰς Συρακούσας. Τιμολέων παραγαγὼν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, "Κατηγορήσω μὲν οὐδαμῶς", ἔφη, "τοῦτο γὰρ συνεθέμην· ἀποκτεῖναι δὲ τὴν ταχίστην αὐτὸν κελεύω. Τὸν γὰρ πολλοὺς ἐξαπατήσαντα δίκαιον ἂν εἴη καὶ αὐτὸν ἅπαξ ὁμοίως ἐξαπατηθῆναι."*

Cap. 12. §. 1. Ex Plut. Timol. 26.
Cap. 12. §. 2. Ex Plut. Timol. 34.

Τιμολέων συμμαχῶν Συρακουσίοις, ἐλθὼν ἐπί τινα λόφον ὑψηλὸν καὶ μετέωρον, ἰδὼν Καρχηδονίους πεντακισμυρίους ἐκτεταγμένους, τὸ δὲ κατάστημα χειμέριον καὶ πνεῦμα κινούμενον ἐναντίον τοῖς πολεμίοις, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἠγόρευσε· "Νῦν ἁλῶναι χρὴ τοὺς πολεμίους· εἶναι γὰρ χρησμὸν ὡς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ παραταξάμενοι διαφθαρήσοιντο, τεκμηριοῖ δὲ τὸν χρησμὸν ὁ χειμὼν ἐξαπίνης κινούμενος." Οἱ Ἕλληνες ἐπὶ μέγα ταῖς γνώμαις ἀρθέντες, ὀλίγοι πολλοὺς ἐνίκησαν. 3

13. ΑΡΙΣΤΩΝ.

Ἀρίστων κυβερνήτης, μιᾷ νηὶ τρεῖς ὁλκάδας σῖτον ἀγούσας παρέπεμψε. Πολεμία τριήρης ἐπεφάνη, τοῦ πνεύματος ἐπιλιπόντος. Ὁ δὲ τὰς τρεῖς ὁλκάδας συναγαγὼν ἐγγὺς αὐτῶν παρέπλει, ἵνα εἰ μὲν ἡ πολεμία τριήρης προσάγοι τῇ νηὶ, ὑπὸ τῶν ἐν [ταῖς] σιτηγοῖς προσβάλλοιτο βέλεσι πολλοῖς, εἰ δὲ ταῖς ὁλκάσιν αὐταῖς πειρῷτο προσβάλλειν καὶ βιάζεσθαι, αὐτὸς περιπλέων ἐκ πλαγίων βλάπτοι τὴν πολεμίαν τριήρη, καὶ ἀπολαμβάνοι μέσην αὐτοῦ καὶ τῶν ὁλκάδων. 1

Ἀρίστων Κορίνθιος κυβερνήτης, ναυμαχούντων Ἀθηναίων καὶ Συρακουσίων καὶ μενόντων ἀμφοτέρων, πέμψας πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐκέλευσε τὴν ἀγορὰν τῶν τροφῶν μεταγαγεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκεκόμιστο, κρουσάμενοι πρύμναν ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἀποβάντες εὐθὺς ἠριστοποιοῦντο. Οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς ἡττωμένους ἀναχωρῆσαι, μέγα φρονοῦντες ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐκβαίνουσι καὶ περιῄεσαν, τά τε ἄλλα πράττοντες καὶ ὅσα πρὸς ἄριστον ἑτοιμάζοντες. Ἐπέπλευσαν 2

ἐξαίφνης οἱ Συρακούσιοι. Θόρυβος ἦν τῶν Ἀθηναίων, ἀσίτων ἐμβαινόντων· οἱ δὲ ἠριστηκότες εὐκολώτερον ἐκράτησαν.

14. ΘΡΑΣΥΜΗΔΗΣ.

Θρασυμήδης Φιλομήλου, τῆς Πεισιστράτου θυγατρὸς ἐρασθεὶς, πομπεύουσαν αὐτὴν προσδραμὼν ἐφίλησεν. Τῶν δὲ ἀδελφῶν τῆς παρθένου βαρέως φερόντων καὶ δεινὴν ὕβριν ἡγουμένων, ὁ Πεισίστρατος, "Εἰ τοὺς φιλοῦντας", ἔφη, "κολάσομεν, τοὺς μισοῦντας τί ποιήσομεν;" Θρασυμήδης, ἐπὶ μεῖζον αἰρομένου τοῦ ἔρωτος, ἡλικιώτας παραλαβὼν συμμάχους, τὴν κόρην ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ θυσίαν τελοῦσαν παρεφύλαξεν. Οἱ μὲν δὴ σπασάμενοι τὰ ξίφη, τὸν ὄχλον σκεδάσαντες, εἰς σκάφος ἐμβαλόντες ἐπ' Αἰγίνης ἀνήγοντο. Ἱππίας δὲ, ὁ πρεσβύτερος τῶν Πεισιστράτου παίδων, τὰ ληστρικὰ τῆς θαλάσσης ἀναιρῶν καὶ τοῦτο τὸ σκάφος διὰ τὴν σπουδὴν τῆς εἰρεσίας νομίσας εἶναι [ληστρικὸν], τὴν ἀδελφὴν αὐτήν τε ἀνεσώσατο καὶ τοὺς ἁρπάσαντας συλλαβὼν ἐπανήγαγε. Θρασυμήδης καὶ οἱ φίλοι, τῷ τυράννῳ παραστάντες, οὐχ ἱκέτευσαν, ἀλλὰ μάλα ἀνδρείως χρῆσθαι αὐτοῖς ᾧ βούλοιτο τρόπῳ προὐκαλέσαντο, φήσαντες ἔκτοτε θανάτου καταφρονῆσαι, ὁπότε τὴν ἁρπαγὴν ἐβουλεύσαντο. Πεισίστρατος, καταπλαγεὶς τὴν γενναιότητα τῶν νεανίσκων, πρὸς γάμον ἐξέδωκε τῷ (νεανίσκῳ) Θρασυμήδει τὴν θυγατέρα. Τοῦτο ποιήσας εὔνοιαν καὶ φιλίαν ἐκτήσατο παρ' αὐτῶν, ὡς οὐκ ἔτι τύραννος, ἀλλὰ χρηστὸς πατὴρ καὶ δημοτικὸς πολίτης.

15. ΜΕΓΑΚΛΗΣ.

Μεγακλῆς Μεσήνιος, τῆς ἐν Σικελίᾳ Μεσήνης, Ἀγαθοκλεῖ τῷ Συρακουσίων τυράννῳ τἀναντία πράτ-

των διετέλει, καὶ πολλοὺς Σικελιώτας κατ' αὐτοῦ συνίστη, καὶ τοῖς ἀνελοῦσιν αὐτὸν ἐκήρυξε μεγάλας δωρεάς. Ἀγαθοκλῆς παροξυνθεὶς πολιορκεῖν Μεσήνην παρεσκευάζετο καὶ πέμψας κήρυκα ἐξήτει Μεγακλέα· εἰ δὲ μὴ λάβοι, τὴν πόλιν ἐξανδραποδιεῖσθαι κατὰ κράτος ἑλὼν ἠπείλει. Μεγακλῆς τὸν θάνατον οὐκ ἔδεισεν, ἀλλ' ἑκὼν αὐτὸν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἐπέδωκεν, εἰ πέμποιτο πρεσβευτής. Ψηφισαμένων ταῦτα Μεσηνίων, ἐλθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἀγαθοκλέους "Ἐγώ τοι", ἔφη, "καὶ πρεσβεύων παρὰ τῆς πόλεως ἥκω καὶ τεθνηξόμενος· πρότερον δὲ τῆς πρεσβείας ἄκουσον μετὰ τῶν φίλων". Ἀγαθοκλῆς συνήγαγε τοὺς φίλους. Ἐπὶ τούτων ὁ Μεγακλῆς διελθὼν τὰ δίκαια τῆς πατρίδος τελευταῖον ἔφη, "Εἰ δὲ ἐπὶ τὰς Συρακούσας ἐστράτευον Μεσήνιοι, πότερον ἂν ὑπὲρ Συρακουσίων ἢ Μεσηνίων πάντα ἔπραττες;" Τοῦ δὲ Ἀγαθοκλέους πρὸς τὸ ἐρώτημα μειδιάσαντος, οἱ παρόντες φίλοι παρεκάλεσαν αὐτὸν φείδεσθαι πρεσβευτοῦ δίκαια λέγοντος· ὁ δὲ, διαλυσάμενος τὸν πόλεμον, καὶ τὸν Μεγακλέα σῶον ἀπέπεμψε καὶ φιλίαν συνέθετο πρὸς τοὺς Μεσηνίους.

16. ΠΑΜΜΕΝΗΣ.

Παμμένης διὰ τῆς Φωκίδος ἦγε τὸ στρατόπεδον 1
ἐς Θήβας. Οἱ πολέμιοι τὸν Φιλοβοιωτὸν καλούμενον κατελάβοντο, ἔχοντα ὁδοὺς δύο στενάς, ὧν τῆς ἑτέρας ἤδη κατειλημμένης, ὁ Παμμένης ὀρθίας τὰς τάξεις βαθύνας καὶ ποιήσας τὸ στρατόπεδον εὔογκον καὶ πορευτικὸν, ἐσχημάτισεν ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ὡς ἔνθεν ἄξων. Οἱ δὲ, τὸ εὐώνυμον ἐκλιπόντες, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἔδραμον ὡς κωλύσοντες· ὁ δὲ, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον σπουδῇ δραμὼν, ἀσφαλῶς διήγαγε τὸ στρατόπεδον.

2 *Παμμένης πολλὴν ἵππον καὶ μαχίμην ἔχων, πολλοὺς πελταστὰς τῶν πολεμίων ἐχόντων, ὀλίγους τῶν αὐτοῦ πελταστὰς καὶ τὴν κούφην στρατιὰν ἔταξε κατὰ τὸ κράτιστον τῶν πολεμίων, καὶ παρήγγειλεν ἑκόντας ὑποφεύγειν, ἵνα ἀποσπάσῃ [τοὺς] ἐναντίους πελταστὰς ἀπὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος. Ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἐγένετο, λαβὼν τοὺς ἱππεῖς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου κέρατος περιίππευσεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ κυκλωσάμενος ἐνίκησε, τῶν τε ἱππέων ἐπικειμένων καὶ τῶν φεύγειν δοκούντων ἀναστρεψάντων.*

3 *Παμμένης μετὰ Θηβαίων κρατῆσαι βουλόμενος τοῦ Σικυωνίων λιμένος, αὐτὸς μὲν κατὰ γῆν παρεσκευάζετο προσβαλεῖν, πλοῖον δὲ στρογγύλον πληρώσας ὁπλιτῶν ἔπεμψεν. Οἱ δὲ πλεύσαντες προσέσχον πρὸ τοῦ λιμένος· δείλης δὲ ἀπέβησαν αὐτῶν ὀλίγοι γυμνοί, ὡς ἐμποροικοί τινες ἀπὸ τοῦ πλοίου πρὸς ἀγορὰν ἐπιτηδείων ἥκοντες. Ὁ δὲ Παμμένης, ἐπεὶ τὸ πλοῖον ἐφώρμει τῷ λιμένι καὶ ἦν ἑσπέρα, προσέβαλε τῇ πόλει σὺν θορύβῳ πολλῷ· οἱ δὲ περὶ τὸν λιμένα, πρὸς τὸν θόρυβον ὁρμήσαντες, βοηθεῖν ἐπειρῶντο. Ἐκ τοῦ πλοίου δὲ τοῦ στρογγύλου ἀποβάντες οἱ ὁπλῖται, μηδενὸς κωλύοντος, τὸν λιμένα κατέσχον.*

4 *Παμμένης τοὺς πολεμίους ἐξηπάτησε χρησάμενος τῷ νόμῳ τῆς σάλπιγγος ὑπεναντίῳ, προπαραγγείλας τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις πρὸς μὲν τὸ ἀνακλητικὸν ἐπιθέσθαι, πρὸς δὲ τὸ ἐπικελευστικὸν ἀναχωρῆσαι. Τοῦτο ποιήσας ἐν ἀμφοτέροις μεγάλα τοὺς πολεμίους ἔβλαψεν.*

5 *Παμμένης ὀλίγην ἔχων δύναμιν, ὑπὸ πλειόνων ἀποληφθεὶς ἔπεμψεν αὐτόμολον ἐς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον· ὁ δὲ τὸ σύνθημα ἐκμαθών, ἐπανελθὼν ἤγγειλε τῷ Παμμένει. Ὁ δὲ νυκτὸς ἐπιθέμενος τοῖς*

πολεμίοις, πολλοὺς αὐτῶν φθείρας διεξεπαίσατο· αὐτὸς μὲν γὰρ τὸ ἐκείνων ἠπίστατο σύνθημα, τοῖς δὲ ἦν ἀπορία γνωρίζειν ἐν σκότῳ τοὺς οἰκείους, μὴ δυναμένοις διὰ τοῦ συνθήματος.

17. ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ.

Δημήτριος Ἡρακλείδην φύλακα τῶν Ἀθηνῶν (1) συντάξας αὐτὸς μὲν ἦν περὶ τὴν Λυδίαν. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀπορρήτῳ βουλευσάμενοι τὸν ξεναγὸν Ἱεροκλέα, Κᾶρα τῷ γένει, ἔπεισαν νυκτὸς ἀνοῖξαι τὰς πύλας καὶ δέξασθαι στρατιώτας Ἀττικούς, οἳ κτενοῦσιν Ἡρακλείδην. Ταῦτα μὲν δὴ συνέθεντο παρὰ τὸν Ἰλισσόν, οὗ τὸν καθαρμὸν τελοῦσι τοῖς ἐλάττοσι μυστηρίοις, Ἱππάρχου καὶ Μνησιδήμου στρατηγῶν ὅρκια δόντων καὶ λαβόντων. Ἱεροκλῆς δὲ πιστὸς Ἡρακλείδῃ γενόμενος ἐμήνυσε τὴν πρᾶξιν. Ὁ δὲ συνέπραττε νύκτωρ αὐτοὺς εἰσδέξασθαι ἀνοίξαντές τι μέρος [τῶν] πυλῶν. Καὶ δὴ νυκτὸς εἰσεδέξαντο τετρακοσίους καὶ εἴκοσι ἄνδρας, ὧν ἡγοῦντο Μνησίδημος, Πολυκλῆς, Καλλισθένης, Θεόπομπος, Σάτυρος, Ὀνητορίδης, Σθενοκράτης, Πυθίων· Ἡρακλείδης δὲ στρατιώτας δισχιλίους ὡπλισμένους ἐπαφῆκεν, οἳ πάντας αὐτοὺς εἰσελθόντας ἐφόνευσαν.

[ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΣ.]

Ἡρακλείδης Ταραντῖνος ἀρχιτέκτων ὑπέσχετο Φιλίππῳ, τῷ πατρὶ Περσέως, μόνος καταπρήσειν τὸ Ῥοδίων ναυτικόν. Καὶ δὴ τότε στρατηγῶν προῆλθεν ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Φιλίππου σημεῖα αἰκίας ἔχων, καὶ βωμῷ προσέφυγεν ἱκετηρίας λαβὼν καὶ παρὰ τοῦ πλήθους ἔλεον αἰτούμενος· ὥστε ἦσαν τῶν Μακεδόνων, οἷς ἐδόκει ταῦτα μὴ δικαίως παθεῖν. Ὁ δὲ (2)

πορθμίδος ἐπιβὰς κατῆγεν εἰς Ῥόδον, φάσκων, "Ἱκέτης ἦλθον προπηλακιζόμενος δι' ὑμᾶς, ἐπειδὴ Φίλιππον ἐκώλυον πολεμεῖν ὑμῖν· ἵνα δὲ πιστεύσητε τοῖς λεγομένοις, καὶ δὴ ἐπιστολὰς Φιλίππου δεικνύω γεγραμμένας πρὸς Κρῆτας, ἐν αἷς συντίθεται κατὰ Ῥοδίων τὸν πόλεμον ἐξοίσειν." Ῥόδιοι ταῖς ἐπιστολαῖς πιστεύσαντες Ἡρακλείδην ὑποδέχονται, ὡς δυνησόμενον αὐτοῖς ὠφέλιμον κατὰ Φιλίππου γενέσθαι· ὁ δὲ νύκτωρ πνεῦμα ἐπίφορον παραφυλάξας τὰ νεώρια Ῥοδίων κατέπρησεν. Τρισκαίδεκα νεώσοικοι διεφθάρησαν καὶ ὅσαι τριήρεις ἐν αὐτοῖς· ὁ δὲ πῦρ ἐμβαλὼν, παραχρῆμα σκάφους ἐπιβὰς ἀνήχθη, καὶ διαβαλὼν ἐς Μακεδονίαν ἦν παρὰ Φιλίππῳ κορυφαῖος τῶν φίλων Ἡρακλείδης.

18. ΑΓΑΘΟΣΤΡΑΤΟΣ.

Ῥόδιοι βασιλεῖ Πτολεμαίῳ πολεμοῦντες περὶ Ἔφεσον ἦσαν· Χρεμωνίδης Πτολεμαίου ναύαρχος ἀνήχθη ναυμαχήσων. Ἀγαθόστρατος Ῥοδίους ἐξῆγε ἐπὶ μίαν ναῦν, καὶ φανερὸς γενόμενος τοῖς ἐπιπλέουσι μετέστρεψε μετωπηδὸν, καὶ χρόνον ἐπισχὼν βραχὺν ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ὅρμον. Οἱ πολέμιοι, νομίσαντες ὅτι μὴ θαρροῦσι διαναυμαχεῖν, αὐτοὶ παιωνίσαντες εἰς λιμένα ἐπανῄεσαν· Ἀγαθόστρατος ἐπιστρέψας, καὶ τὸ ναυτικὸν πυκνώσας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κεράτων, ἐπέπλευσε τοῖς πολεμίοις ἐκβαίνουσι περὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης τέμενος, καὶ ἀπροσδοκήτως προσπεσὼν ἐνίκησεν.

19. ΛΥΚΟΣ.

Λύκος Λυσιμάχου στρατηγὸς, Αἰνήτου στρατηγοῦ Δημητρίου φυλάσσοντος Ἔφεσον καὶ πολλοῖς πειρα-

ταῖς τοὺς ὁμόρους κατατρέχοντος, τὸν ἀρχιπειρατὴν Ἄνδρωνα χρήμασι διαφθείρας κατελάβετο τὴν Ἔφεσον. Ὁ μὲν ἀρχιπειρατὴς τοῦ Λύκου στρατιώτας, ἀόπλους ἐν ἱματίοις καὶ τρίβωσι, δεδεμένους, ὡς αἰχμαλώτους λαβὼν εἰσήγαγε, καὶ πλησίον τῆς ἀκροπόλεως γενόμενος παρήγγειλε χρᾶσθαι τοῖς ἐγχειριδίοις, ἃ κεκρυμμένα ἐκόμιζον ὑπὸ μάλης. Τῶν δὲ περὶ τὴν ἀκρόπολιν πυλωρῶν καὶ φυλάκων φονευομένων, αἴρεται σημεῖον τοῖς περὶ τὸν Λύκον. Οἱ δὲ εἰσπεσόντες καὶ τὸν Αἴνητον συνέλαβον καὶ τὴν Ἔφεσον κατέσχον, καὶ τοῖς μὲν πειραταῖς τὸν μισθὸν ἀποδόντες παραχρῆμα τῆς πόλεως αὐτοὺς ἀπέπεμψαν, τὸ ἄπιστον αὐτῶν περὶ τοὺς πρώτους φίλους οὐκ ἀσφαλὲς ὑπάρχειν ἡγούμενοι.

20. ΜΕΝΕΚΡΑΤΗΣ.

Μενεκράτης Σαλαμῖνα τὴν ἐν Κύπρῳ βουλόμενος ἑλεῖν, δὶς τῷ τείχει προσβαλὼν ἀπεκρούσθη, τῶν στρατιωτῶν ἐς τὰς ναῦς φυγόντων· τρίτον προσβάλλων σημεῖον ἦρε τοῖς κυβερνήταις, ἀποπλεῦσαι καὶ ὑπὲρ τὴν παρακειμένην ἄκραν [τὰς] ναῦς ἀποκρύψαι. Οἱ στρατιῶται προσβαλόντες πάλιν ἔφευγον· ὡς δὲ εἶδον τὰς ναῦς ἀφανεῖς, οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα τοῦ δύνασθαι φυγεῖν, ἀναστρέψαντες, ἐξ ἀπονοίας ἐμαχέσαντο καὶ νικήσαντες κατέσχον τὴν Σαλαμῖνα.

21. ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ.

Ἀθηνόδωρος βασιλεῖ στρατηγῶν, ἡττηθεὶς ὑπὸ Φωκίωνος περὶ Ἀταρνέα ὥρκισε τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν, ἦ μὴν μαχέσασθαι μέχρις ἂν ζῶσι· καὶ δὴ συνέβαλον πάλιν ὡς διὰ τὸν ὅρκον. Καὶ

ἦν ἰδεῖν τοὺς μὲν νικήσαντας ἡττημένους, τοὺς δὲ ἡττημένους νικήσαντας.

22. ΔΙΟΤΙΜΟΣ.

1 Διότιμος πλοῖα σιτηγὰ παραπέμπων δέκα τριήρεσι, καταληφθεὶς περὶ τὴν Χίον ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐχόντων εἴκοσι ναῦς, διωκόμενος ἐν γαλήνῃ, κύκλῳ τῶν ὁλκάδων φεύγων, ταχύτερα ἔχων τὰ σκάφη ἔπασχε μὲν οὐδὲν ὑπὸ τῶν διωκόντων, ἀεὶ δὲ κατὰ πρύμναν ἁπτόμενος τῶν ἐσχάτων τὰς μὲν αὐτάνδρους ἔλαβε τῶν νεῶν, τὰς δὲ κατέδυσεν, ὥστε ἦν τὸ χρῆμα παράλογον· οἱ γὰρ φεύγοντες ἐνίκησαν τοὺς διώκοντας.

2 Διότιμος δέκα ναῦς ἔχων ἀνθώρμει Λακεδαιμονίοις, τὰς ἴσας ναῦς ἔχουσιν. Οἱ μὲν οὐκ ἐθάρρουν συμβάλλειν, τὰς Ἀττικὰς ἐμπειρίας δεδοικότες. Ὁ δὲ τοὺς ταρσοὺς τῶν τριήρων ἐξελὼν, ζεύξας πρὸς ἀλλήλας, τὰ ἱστία τῆς μιᾶς ἐπαράμενος εἰς τὸ πέλαγος ἀνήγετο. Λακεδαιμόνιοι πέντε ἱστίων φαινομένων, πέντε ναῦς εἶναι νομίσαντες, καταφρονήσαντες ἐπέπλευσαν· Διότιμος τὰ ζεύγματα λύσας, ἐπιστρέψας, ἐναντίοις ἐμβαλὼν δέκα ναυσὶ, προσούσης τῆς Ἀττικῆς ἐπιστήμης τὰς μὲν ἓξ τῶν Λακωνικῶν κατέδυσε, τὰς δὲ τέσσαρας ἔλαβεν αὐτάνδρους.

3 Διότιμος Ἀθηναῖος ναύαρχος πελάγιον πλοῦν μέλλων πλεῖν, κρύφα συναγαγὼν τοὺς τριηράρχους προεῖπεν αὐτοῖς, ὅτι τὰς κάλλιστα πλεούσας τῶν νεῶν αὐτὸς παραλαβὼν ἀναχθήσεται· τοῦτο δὲ προεῖπεν, ἵνα οἱ ἄλλοι τριήραρχοι μὴ ἀπολείποιντο ὡς παρίσας τριήρεις ἔχοντες.

4 Διότιμος καταπλεύσας νυκτὸς ἐς χωρίον τῆς πολεμίας, ἀφ' ἑκάστης νεὼς συχνοὺς ἄνδρας ἐκβιβάσας τοὺς μὲν εἰς ἐνέδραν ἀπέκρυψεν· ἀρχομένης δὲ ἡμέ-

ρας κατὰ τοὺς ἐνεδρεύοντας ταῖς ναυσὶν ἀνεκώχευε, παραγγείλας τοῖς μὲν ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων διασκευάζεσθαι πρὸς μάχην, τοῖς δὲ ἐρέταις ἀνὰ μέρος ὁτὲ μὲν τὰς θαλαμίας, ὁτὲ δὲ τὰς ζυγίας, ὁτὲ δὲ τὰς θρανίτιδας κώπας ἀναφέρειν, καί τινα τῶν σκαφῶν τῇ γῇ προσάγειν ἐπειρᾶτο. Οἱ μὲν πολέμιοι προσδραμόντες ἐκώλυον τὴν ἀπόβασιν· τοῦ δὲ τὸ προσυγκείμενον σημεῖον ἄραντος, οἱ μὲν ἐκ τῶν ἐνεδρῶν ἐπιφανέντες πολλοὺς τῶν πολεμίων ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐς φυγὴν ἐτρέψαντο. Ὁ δὲ Διότιμος ἀσφαλῆ τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσατο.

23. ΤΥΝΝΙΧΟΣ.

Τύννιχος Θευδοσίας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ πολιορκουμένης ὑπὸ τῶν πλησίον τυράννων καὶ κινδυνευούσης ἁλῶναι τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν. Ὁρμηθεὶς μὲν ἐξ Ἡρακλείας νηὶ στρογγύλῃ καὶ τριήρει μιᾷ, δεξάμενος δὲ στρατιώτας ὅσους οἷόν τε ἦν, καὶ σαλπιγκτὰς τρεῖς καὶ σκάφας τρεῖς μονοξύλους, ἑκάστην ἄνδρα ἕνα δέξασθαι δυναμένην, νυκτὸς ἐπιπλεύσας, τῆς πόλεως ἐγγὺς γενόμενος, ἐξελὼν τὰς σκάφας, ἐμβιβάσας ἑκάστῃ σαλπιγκτὴν ἕνα, συνέταξεν ἀποσχόντας ἀλλήλων διάστημα σύμμετρον, ἐπειδὰν ἐκ τῆς τριήρους καὶ τῆς στρογγύλης ὑποσημήνῃ, διαδεξαμένους σημαίνειν, παραλλάσσοντας τοῖς χρόνοις, ὡς μὴ σάλπιγγος μιᾶς προσπίπτειν ἦχον, ἀλλὰ πλειόνων. Οἱ μὲν ἐσήμηναν, ἤχῳ σαλπίγγων τὸν περικείμενον ἀέρα τῇ πόλει πληροῦντες· οἱ δὲ πολιορκοῦντες, νομίσαντες ἐπίπλουν εἶναι στόλου μείζονος, οὐδενὶ κόσμῳ τὰς φυλακὰς ἐκλιπόντες ᾤχοντο. Τύννιχος δὲ προσπλεύσας τὴν Θευδοσίαν ἠλευθέρωσε τῆς πολιορκίας.

24. ΚΛΕΙΤΑΡΧΟΣ.

Κλείταρχος πολεμίων ἐπελθόντων, ἵνα μὴ γένοιτο τειχήρης, προήγαγε τὴν δύναμιν ἔξω τείχους, προστάξας κλεῖσαι τὰς πύλας καὶ βαλεῖν τὰς βαλανάγρας ὑπὲρ τὸ τεῖχος, ἃς δὴ καὶ λαβὼν ἔδειξε τοῖς στρατιώταις. Οἱ δὲ, μαθόντες ὡς οὐκ ἔχοιεν ἐλπίδα εἴσω τῆς πόλεως φεύγειν, ἐνίκων ἀνδρείως μαχόμενοι.

25. ΤΙΜΑΡΧΟΣ.

Τίμαρχος Αἰτωλὸς ἀποβὰς τῆς Ἀσίας ἐς χωρίον πολυάνθρωπον, ἵνα μὴ φύγοιεν οἱ στρατιῶται τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τὰς ναῦς κατέπρησεν. Οἱ δὲ ἐλπίδα φυγῆς οὐκ ἔχοντες ἀγωνισάμενοι γενναίως ἐνίκησαν.

26. ΕΥΔΟΚΙΜΟΣ.

Εὐδόκιμος ὁρῶν τοὺς στρατιώτας στασιάζοντας, καταπαῦσαι τὴν στάσιν οὐ δυνάμενος, ἤδη δὲ καὶ ἐπ' ἀλλήλους ὁρμώντων, τοῖς δρομοκήρυξι προσέταττε κηρύττειν, ὡς ἥκοιεν οἱ πολέμιοι διαρπασόμενοι τὸν χάρακα. Οἱ δὲ φοβηθέντες τῆς μὲν στάσεως ἐπαύσαντο, τὰς δὲ αὑτῶν τάξεις ἀπολαβόντες τὸν χάρακα ἐφύλαττον.

27. ΠΑΥΣΙΣΤΡΑΤΟΣ.

Παυσίστρατος, ναύαρχος Ῥοδίων, παρήγγειλεν ἀριθμὸν καὶ ἐξόπλισιν τοῖς στρατιώταις. Ἐπεὶ δὲ προῆλθον ἐν τοῖς καλλίστοις ὅπλοις, ἀναλαβὼν αὐτοὺς ἦγεν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ πάντας ἐμβιβάσας ἐκέλευσεν ἀπερείσασθαι τὰ ὅπλα κατὰ κόσμον ἕκαστον,

καὶ τοῦ μηδὲν ὅπλον ἐκκομισθῆναι φύλακας κατεστήσατο.

28. ΘΕΟΓΝΙΣ.

Θέογνις, Ἀθηναίων στρατηγὸς, ὁρῶν τοὺς στρα- 1
τιώτας περὶ τῶν ἡγεμονιῶν καὶ τῶν τάξεων στασιάζοντας, νύκτωρ προσέταξε πέμψαι τινὰς τῶν ἱππέων καὶ τῶν κούφων, παραγγείλας ἐπιφανῆναι ὡς πολεμίους κατ' ἄλλο τι χωρίον, ἀφ' οὗ μάλιστα ἔμελλον ὀφθήσεσθαι. Ἐπιφανέντων ὁ Θέογνις μετὰ θορύβου καὶ ταραχῆς παρεκάλει τοὺς στρατιώτας, ὡς ἤδη τῶν πολεμίων ἐπιφαινομένων, αὐτοὺς καταλαμβάνεσθαι τάξιν τὴν προσήκουσαν· οἱ δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν πολεμίων φιλονεικεῖν ἀλλήλοις ἀποστάντες, [εἰς] τὰς συνήθεις τάξεις καθίσταντο. Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν, ὡμολόγησεν ὁ Θέογνις, τοὺς μὲν πολεμίους εἶναι φίλους· "Ὑμεῖς δὲ", ἔφη, "τάξαντες ἑαυτοὺς ἄνευ στάσεως, καὶ εἰσαῦθις φυλάττετε τὴν τάξιν, ἣν αὐτοῖς δεδώκατε."

Θέογνις ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατασκόπους ὑπο- 2
νοήσας ὑπάρχειν, φυλακὴν ἔξωθεν τοῦ χάρακος περιστήσας, παρήγγειλεν ἕκαστον μένειν ἐπὶ τῶν ἰδίων ὅπλων. [Οὕτω δὴ συνέβη τοὺς ἄνευ ὅπλων] ὄντας καὶ χωριζομένους εὐχερῶς [ὡς] κατασκόπους ὄντας ἁλίσκεσθαι.

29. ΔΙΟΚΛΗΣ.

Διοκλῆς, Ἀθηναίων στρατηγὸς, ἐν τῇ πολεμίᾳ τῶν στρατιωτῶν ἀτάκτως διαλελυμένων, τὰ ὅπλα φέρειν οὐ βουλομένων, σύνθημα ἔδωκεν ἕτερον ἐφ' ἑτέρῳ. Οἱ στρατιῶται νομίσαντες πλησίον εἶναι τοὺς

πολεμίους, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα ἐν τάξει πάντες ἐβάδιζον.

30. ΧΙΛΙΟΣ.

Χίλιος Ἀρκὰς ἐν Λακεδαίμονι διατρίβων, μαθὼν Σπαρτιάτας βεβουλευμένους τὸν Ἰσθμὸν τειχίζειν, Ἀθηναίους δὲ καὶ [τοὺς] ἔξω Πελοποννήσου προΐεσθαι, προεῖπεν, "Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὰ οἰκεῖα πρὸς τοὺς Πέρσας εὖ θεμένων, πολλὰς διαβάσεις ἕξουσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ βάρβαροι." Τούτῳ τῷ λόγῳ πεισθέντες οἱ Λάκωνες, τῷ Ἰσθμῷ μακρὰ χαίρειν εἰπόντες, ἐκοινώνησαν τοῦ πολέμου πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν.

31. ΚΥΨΕΛΟΣ.

Κύψελος τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Βακχιαδῶν θεωροὺς πέμψας εἰς Δελφούς, ὡς περὶ τῆς κοινῆς Κορινθίων σωτηρίας χρώμενος, ἀπεῖπεν αὐτοῖς τῆς Κορινθίας μὴ ἐπιβαίνειν· καὶ τοῦ λοιποῦ τὴν τυραννίδα κατέσχεν ἀσφαλῶς, τοὺς εὐγενεστάτους ἐκβαλών.

32. ΤΕΛΕΣΙΝΙΚΟΣ.

1 *Τελεσίνικος Κορίνθιος ἐν τῷ λιμένι τῶν Συρακουσίων ἐναυμάχει πρὸς Ἀθηναίους. Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ναυμαχοῦντες ἐπόνουν, κελήτιον πέμψας ἐς τὴν πόλιν τῶν Συρακουσίων τὴν ἀγορὰν ἐκέλευσεν ἐπὶ τὸν λιμένα κομίζειν. Ὡς δὲ κεκομισμένην εἶδε, σημεῖον ἄρας, ἀκρίτου τῆς ναυμαχίας οὔσης ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸν λιμένα. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ αὐτοὶ διὰ τάχους ἀσμένως ἀπαλλαγέντες ἐπὶ τὴν γῆν ἠριστοποιοῦντο, ἄλλος ἄλλῃ διασπαρέν-*

τες· ὁ δὲ, τῶν στρατιωτῶν ἑτοίμῃ τῇ ἀγορᾷ χρησαμένων, ἀναχθεὶς αὐτίκα σὺν τοξόταις καὶ ἀκοντισταῖς ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων πολλοῖς, προσπεσὼν ἄφνω τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκαζομένοις ἀτάκτως καὶ μετὰ θορύβου ποιεῖσθαι τὴν ἔμβασιν, ἀντιπρῴροις ταῖς τριήρεσιν ἐμβαλὼν ἐνίκησε.

2 Τελεσίνικος, ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων ἀριστοποιουμένων τῶν πολεμίων καὶ τὰ λοιπὰ πραττόντων ὁμοίως, προσέταξε τοὺς ἐν ταῖς ἄριστα πλεούσαις τριήρεσιν αὐτοὺς πρὸ ἡμέρας ἀριστήσαντας ἐμβάντας ἡσυχάζειν. Ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἀρίστου παρῆν, κατὰ τὸ ἔθος ἐσήμηνεν. Οἱ μὲν οὖν ἐν τοῖς ἄλλοις σκάφεσιν ἠριστοποιοῦντο, [καὶ οἱ πολέμιοι τοῦτο] συνιδόντες πρὸς τῇ παρασκευῇ τῶν σιτίων ἦσαν. Οἱ δὲ τῶν Συρακουσίων προεμβεβηκότες, ἐπὶ τὰ καταστρώματα ἐπιβάντες, ἐπιπλεύσαντες πολλὰς διέφθειραν τριήρεις τῶν πολεμίων περὶ τὰς τροφὰς ἀσχολουμένων.

33. ΠΟΜΠΙΣΚΟΣ.

1 Πομπίσκος Ἀρκὰς ἀεὶ στρατοπεδεύων τὰς ὁδοὺς, τὰς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀγούσας, τὰς μὲν ἀπέσκαπτε, τὰς δὲ ἀπεχαράκου, καινὰς δὲ κατεσκεύαζεν ἄλλας, ὅπως οἱ κατάσκοποι ἢ οἱ νύκτωρ ἐπιτιθέμενοι διὰ τῶν ἀρχαίων ὁδῶν πορευόμενοι ἐμπίπτοιεν τοῖς ὀρύγμασι, τῶν δὲ καινῶν ἀπείρως ἔχοιεν.

2 Πομπίσκος, τῶν πολεμίων ἐγγύθεν τὰ σημεῖα καὶ τὰ κηρύγματα αὐτοῦ παραφυλαττόντων, ἐν ἀπορρήτῳ παρήγγειλε τοῖς φανεροῖς παραγγέλμασι καὶ κηρύγμασι χρῆσθαι τοὺς στρατιώτας εἰς τοὐναντίον.

3 Πομπίσκος, περιστρατοπεδεύων πόλιν, ἐπὶ μὲν τὴν πολλὴν τῆς χώρας ἐξιέναι τοὺς πολεμίους ἑκώ-

λυσεν, ἐπὶ δὲ τόπον ἕνα συνεχώρησε καὶ τοῖς ληϊζομένοις ἀπέχεσθαι τοῦ τόπου τούτου προσέταξεν. Οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἀδεῶς ἐνταῦθα προήεσαν. Ὁ δὲ παρὰ τῶν σκοπῶν ὡς ἔμαθε τοὺς ἥκοντας [ὄντας] πολλοὺς, ἐπιθέμενος τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐχειρώσατο.

4 *Πομπίσκος χωρίον πολιορκῶν, ἑλεῖν οὐχ οἷός τε ὢν καθῆκεν αὐτόμολον ἀγγέλλοντα, ὡς Ἀρκάδων αὐτὸν μεταπεμπομένων ἀποροίη, πῶς ἂν ἀπολίποι τὴν πολιορκίαν· οἱ δὲ ἠσθέντες καὶ μετ' οὐ πολὺ τὴν στρατιὰν ἀναχωροῦσαν ἰδόντες, πιστὸν εἶναι τὸν αὐτόμολον ἡγούμενοι, προελθόντες πολλὰ ἐκ τοῦ στρατοπέδου διήρπαζον. Ὁ δὲ Πομπίσκος ἀναστρέψας, ἐπιθέμενος, καταλαβὼν ἐκράτησεν αὐτῶν τε καὶ τοῦ χωρίου.*

5 *Πομπίσκος, ἵνα θᾶττον οἱ κατάσκοποι τῶν πολεμίων ἁλίσκοιντο, εἰσόδους ὀλίγας ** τὸ στρατόπεδον ἐτίθει παρ' αὐτὰς ἐπὶ ὑψηλοῦ· καὶ τοῖς πορευομένοις εἰς τὰς προνομὰς παρηγγέλλετο παρὰ τὸν πίλον διέρχεσθαι. Οἱ δὴ κατάσκοποι, τὰς διόδους ταύτας ὡς φανερὰς φυλαττόμενοι, διὰ τῶν πλαγίων ὑπιέναι πειρώμενοι, ταχέως ἡλίσκοντο.*

6 *Πομπίσκος κατασκόπους ἔπεμπεν ἄνδρας ἀγνῶτας ἀλλήλοις, ἵνα μὴ συντίθοιντο μηδὲ ψευδάγγελοι γίγνοιντο. Ἀπηγόρευε δὲ αὐτοῖς μηδενὶ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ διαλέγεσθαι, ὅπως μή τινες αὐτοὺς φθάνοντες ἐξαγγείλωσι τοῖς πολεμίοις τὴν μέλλουσαν αὐτῶν ἄφιξιν.*

34. ΝΙΚΩΝ.

Νίκων Σάμιος κυβερνήτης, πλησίον τριήρων πολεμίων ὁρμουσῶν βουλόμενος παραπλεύσας λαθεῖν,

τὴν ἀλοιφὴν τῆς αὑτοῦ νεὼς ὁμοίαν καταχρίσας ταῖς πολεμίαις τριήρεσι, τάξας τοὺς ἀρίστους καὶ τοῖς σώμασιν εὐρωστοτάτους ἐρέτας ἔπλει παρ' αὐτὰς τὰς πρώρας τῶν πολεμίων τριήρων, ὡς φίλος ὢν αὐταῖς. Προελθὼν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ὁρμουσῶν νεῶν ἐξέπλευσε, καταπεπληγότων καὶ θαυμαζόντων τὸ δρώμενον τῶν πολεμίων. Καὶ τότε ἐγνώσθη πολέμιος ὢν, ὅτε μηκέτι καταληφθῆναι οἷός τε ἦν.

35. ΝΕΑΡΧΟΣ.

Νέαρχος Κρὴς κατέσχε Τελμησσὸν Ἀντιπατρίδου κρατοῦντος. Κατέπλευσε μὲν ἐς τὸν λιμένα Νέαρχος. Ἐπεὶ δὲ Ἀντιπατρίδης, παλαιὸς ὢν φίλος, ἀπὸ τῆς ἄκρας κατέβη πρὸς αὐτὸν καὶ διελέξαντο περὶ ὧν ἐβούλοντο, ὁ Κρὴς ἔφη βούλεσθαι γυναῖκας ἀποθέσθαι παρ' αὐτῷ καὶ παῖδας δεδεμένους. Ὁ μὲν Ἀντιπατρίδης ἐπέτρεψεν· οἱ δὲ παῖδες οἱ δεδεμένοι τὰ σκεύη τῶν μουσουργῶν γυναικῶν ἀνεκόμισαν· ἐν δὲ τοῖς κιβωτίοις τῶν αὐλῶν ἐνῆν ἐγχειρίδια γυμνὰ, ἐν δὲ ταῖς κίσταις πέλται. Ὡς δ' εἴσω τῆς ἄκρας ἐγένοντο, οἵ τε τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἄγοντες σπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια καταλαμβάνουσι τὴν ἄκραν, καὶ τῆς Τελμησσοῦ Νέαρχος ἐκράτησεν.

36. ΔΩΡΟΘΕΟΣ.

Δωρόθεος Λευκάδιος ναῦν μίαν ἔχων, ὑπὸ δύο τριήρων διωκόμενος κατῆγεν εἰς λιμένα, προηγούμενος αὐτῶν οὐ πολύ. Κάμψας δὲ τὴν ἄκραν τοῦ λιμένος εὐθὺς ἐπέστρεψε τὴν ναῦν· ἡ δὲ προτέρα τῶν πολεμίων τριήρων, διώκουσα τὸν Δωρόθεον, ῥύμῃ φερομένη τὸν εἴσπλουν ἐποιεῖτο. Δωρόθεος ἐμβαλὼν

κατέδυσεν· ἡ δ' ἑτέρα ναῦς, τὴν προτέραν ἰδοῦσα καταδυομένην, εὐθὺς ὥρμησε φεύγειν.

37. ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΣ.

Σωσίστρατος ἔπεισε τὸν Συρακουσίων δῆμον, ἄνδρας φίλους Ἀγαθοκλεῖ πρός τε τὴν τυραννίδα συμπράττοντας, φεύγειν μετὰ τῶν οἰκετῶν ψηφίσασθαι. Ἐπεὶ δὲ ἔξω τῆς πόλεως ἐγένοντο ἄνδρες χίλιοι, [οἱ] προπέμποντες αὐτοὺς ὁπλῖται καὶ ἱππεῖς οὓς μὲν συλλαβόντες ἀπέκτειναν, οὓς δὲ διαφυγόντας Σωσίστρατος ἐπικηρύξας ἀναιρεῖν ἐπέτρεψεν. Αὐτὸς δὲ τὰς τῶν φυγάδων οὐσίας κατέσχεν, καὶ συναγαγὼν στρατιώτας Ἕλληνας καὶ βαρβάρους καὶ τοὺς ἐκ τῶν λιθοτομιῶν λύσας, ὑπὸ τούτων φυλασσόμενος ἦρχε τῶν Συρακουσίων.

38. ΔΙΟΓΝΗΤΟΣ.

Διόγνητος Ἀθηναῖος βουλόμενος κρατῆσαι πόλεώς τινος, ἀποβιβάσας κρύφα στρατιώτας νυκτὸς καὶ λόχον ἐγκαθίσας, μεθ' ἡμέραν αὐτὸς ἐπέπλει φανερῶς. Οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰς ναῦς ἐβοήθουν· οἱ δὲ ἐνεδρεύοντες ὥρμησαν ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ ῥᾳδίως αὐτῆς ἐκράτησαν. Διόγνητος προσπλεύσας καὶ καθορμισθεὶς, ἐκβιβάσας τοὺς ἐκ τῶν νεῶν ἐχειρώσατο τοὺς ἐπὶ τὴν βοήθειαν ἐξελθόντας.

39. ΑΡΧΕΒΙΟΣ.

Ἀρχέβιος Ἡρακλεώτης, τῶν πολεμίων ἀποβάσεις ποιουμένων συνεχεῖς, πλοῖα τῶν ἁλιευτικῶν ἀνασπάσας καὶ διὰ τῆς τρόπιος δεσμοῖς αὐτὰ δυσκίνητα ποιήσας, αὐτὸς μετά τινων ἐνήδρευσεν. Σαλπιγκτὴς ἦν ἐπὶ δένδρου σκοπός. Οὗτος ἰδὼν τοὺς πολεμίους

προσορμισθέντας νηὶ μακρᾷ καὶ τριακοντόροις δυσὶ καὶ ἀποβάντας, καὶ τοὺς μὲν ἁρπάζοντας, τοὺς δὲ τὰ πλοῖα τῶν δεσμῶν ἀπολύοντας ἐσήμηνε τῇ σάλπιγγι. Ἀρχέβιος τοὺς ἐνεδρεύοντας ἀναστήσας τοὺς μὲν πολεμίους διέφθειρε, τὰς δὲ τριακοντόρους αὐτῶν καὶ τὴν ναῦν τὴν μακρὰν ἐς τὸν λιμένα τῆς πόλεως κατήγαγεν.

40. ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣ.

Ἀριστοκράτης Ἀθηναῖος ναῦν λαβὼν Λακωνικὴν, ταύτην ἔχων ἀνέπλευσεν ἐς πόλιν συμμαχίδα Σπαρτιατῶν, ἔχων ἐν τῇ νηὶ συχνοὺς ἄνδρας ἔνδοθεν ἐγχειριδίοις ὡπλισμένους. Οἱ μὲν (ἐπὶ) τοῦ λιμένος τὴν ναῦν ὡς φίλην ὑπεδέξαντο. Οἱ δὲ τῆς νεὼς ἐκβάντες, ἄφνω προσπεσόντες τοῖς περιπατοῦσι δέκα μὲν αὐτῶν ἀπέσφαξαν, εἴκοσι δὲ καὶ πέντε συναρπάσαντες ἀπέπλευσαν, οὓς πολλῶν χρημάτων Ἀριστοκράτης ἀπελυτρώσατο.

41. ΑΡΙΣΤΟΜΑΧΟΣ.

Ἀριστόμαχος, Καρδιανῶν τριήρεις λαβὼν, μετεμβιβάσας τοὺς ἐρέτας καὶ κοσμήσας τοῖς ἀκρωτηρίοις τῶν αὐτοῦ νεῶν, αὐλούμενος κατέπλει, τὰς ἰδίας ναῦς ἐφέλκων, τὴν καταγωγὴν ὀψὲ ποιούμενος. Καρδιανοὶ μὲν πρὸς [τὰς] ναῦς ὥρμησαν ἐκ τῆς πόλεως, ὡς οἰκείας καὶ νικώσας· οἱ δὲ Ἀριστομάχειοι τῶν νεῶν ἐκβάντες πολλοὺς Καρδιανῶν ἀπέκτειναν.

42. ΧΑΡΙΜΕΝΗΣ.

Χαριμένης Μιλήσιος καταφυγὼν ἐς Φασηλίδα, ἐφορμουσῶν αὐτῷ νεῶν μακρῶν Περικλέους τοῦ

Λυκίου, περιθέμενος περιθετὴν πέζῃ διὰ τῆς Περικλέους χώρας ἐσώθη.

43. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.

Καλλιάδης κυβερνήτης καταλαμβανόμενος ὑπὸ νεὼς ταχυτέρας τὸ πηδάλιον ἔσχαζε συχνῶς, καθ' ὁπότερον ἂν ἐμβάλλειν μέλλοι, ἵνα ὁ διώκων, προσκρούων ταῖς ἐπωτίσι, πρὸς τὸ πηδάλιον ἐμβαλεῖν μὴ δύνηται, τῷ τὴν ἐμβολὴν εἶναι κατὰ τὰς πρώτας θρανίτιδας.

44. ΜΕΜΝΩΝ.

1 *Μέμνων ἐπιτιθέμενος Λεύκωνι τῷ Βοσπόρου τυράννῳ, βουλόμενος καταμαθεῖν τὰ μεγέθη τῶν πόλεων καὶ τὰ πλήθη τῶν ἐνοικούντων, ἔπεμψεν Ἀρχιβιάδην Βυζάντιον ἐπὶ τριήρους πρεσβευτὴν πρὸς Λεύκωνα, ὡς ὑπὲρ φιλίας καὶ ξενίας διαλεξόμενον. Συνέπεμψε δὲ αὐτῷ καὶ Ὀλύνθιον κιθαρῳδὸν Ἀριστόνικον, εὐδοκιμοῦντα μάλιστα δὴ πάντων τότε παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὅπως ἐν τῷ παράπλῳ προσορμιζομένων, ἐπιδεικνυμένου τοῦ κιθαρῳδοῦ, τῶν ἐνοικούντων ἐς τὰ θέατρα σπουδῇ συνιόντων τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων κατάδηλον τῷ πρεσβευτῇ γένοιτο.*

2 *Μέμνων, ἐρυμνὰ χωρία τῶν πολεμίων καταλαβόντων καὶ οὐ καταβαινόντων ἐς μάχην, ἀποχωρήσας ἀπωτέρω τῶν ὀχυρῶν τόπων καὶ ἀντιταχθεὶς μετὰ τῶν ἡμίσεων στρατιωτῶν, ὡς τῶν ἄλλων στασιαζόντων πρὸς αὐτὸν, πέμψας πρὸς αὐτοὺς αὐτόμολον ἐκέλευσε φράζειν, ὅτι στασιάζοιεν καὶ μέλλοιεν ἀλλήλοις μάχεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρησαν ἀπωτέρω, ἄνωθεν ὑμᾶς φοβηθέντες, καὶ δὴ ὡς ἀν-*

τιπαρατάσσεσθαι μέλλοντες ὡπλίζοντο. Οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως, τοῖς τοῦ αὐτομόλου λόγοις ὅμοια καὶ τὰ ἔργα ὁρῶντες, καταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ἐρυμνῶν πρὸς αὐτούς. Οἱ δὲ Μεμνόνειοι τοὺς πολεμίους ὁρῶντες ἐν τῷ ἰσοπέδῳ, οὐκ ἐπ' ἀλλήλοις, ἀλλὰ μετ' ἀλλήλων ἐπ' αὐτοὺς ὁρμήσαντες ὑποχειρίους ἅπαντας ἐποιήσαντο.

Ἀριστώνυμον ἐν Μηθύμνῃ Χάρης πολιορκῶν 3
πρεσβείαν ἔπεμψε πρὸς Μέμνονα, ἀξιῶν μὴ βοηθῆσαι Ἀριστωνύμῳ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο βοηθήσειν αὐτῷ κατὰ κράτος· καὶ γὰρ εἶναι πατρικὸν φίλον καὶ ξένον, καὶ τῆς γε νυκτὸς τῆς ἐπιούσης μετὰ πάντων τῶν στρατιωτῶν ἐκεῖ γενήσεσθαι. Χάρης, τῶν πρεσβευτῶν ἀγγειλάντων ταῦτα, κατεφρόνησεν, ὡς ἀδύνατον πολὺ καὶ βαρὺ στρατόπεδον ἐπιούσης νυκτὸς ἐνταυθοῖ γενέσθαι. Ὁ δὲ Μέμνων, ὁδεύσας πέντε στάδια, ἑσπέρας ἐς πλοῖα χιλίους διακοσίους στρατιώτας ἐμβιβάσας σύνθημα ἔδωκεν, ὅταν ἀποβάντες ἐς τὴν ἀκρόπολιν παρέλθωσιν, ἆραι πυρσὸν καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπιτίθεσθαι. Τούτων πραχθέντων ἡ μὲν ἐπίθεσις ἐν τῷ σκότῳ παράδοξος ἐφάνη· ὁ δὲ πυρσὸς ἀρθεὶς ἐς φυγὴν ἐτρέψατο τὸν Χάρητα, ὡς τοῦ Μέμνονος μετὰ πάσης [τῆς] δυνάμεως τὴν ἀκρόπολιν κατειληφότος.

Μέμνων τετρακισχιλίους στρατιώτας ἔχων, Μα- 4
γνησίας ἀπέχων τεσσαράκοντα στάδια, τεῖχος ἤγειρε κύκλῳ τοῦ στρατοπέδου· Παρμενίων καὶ Ἄτταλος ἦσαν ἐν Μαγνησίᾳ μυρίους ἔχοντες. Ὀχυρωσάμενος δὲ τὸ στρατόπεδον ὁ Μέμνων ἐξήγαγεν αὐτοὺς διεσκευασμένους ἐς μάχην ὅσον ἐπὶ στάδια δέκα. Τῶν δὲ πολεμίων ἐκβοηθησάντων, ὁ Μέμνων ἀνακλητικὸν σημήνας ἀνεχώρησεν εἴσω τείχους, καὶ οἱ πολέ-

μιοι δὲ ὁμοίως ἀπηλλάγησαν. Πάλιν ὁ Μέμνων προελθὼν, τοὺς πολεμίους ὁρῶν ἀντιπαρατασσομένους ἀνεχώρησε, καὶ οἱ πολέμιοι ἀνεχώρουν. Καὶ τοῦτο πολλάκις τῆς ἡμέρας. Τέλος δὲ, ὁπότε ᾤετο ἐκδεδυκότας αὐτοὺς τὰ ὅπλα περὶ ἀριστοποιΐαν ἀσχολεῖσθαι, πάλιν ἐπεφάνη· τῶν δὲ οὐ φθασάντων ἀριστῆσαι, πολλῶν μὲν γυμνῶν, πολλῶν δὲ ἄρτι τὰ ὅπλα λαμβανόντων, πάντων δὲ ἀτάκτων ὄντων, συνιδὼν διεσπασμένην αὐτῶν τὴν φάλαγγα, συντεταγμένος αὐτὸς ἐπιθέμενος πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας, πολλοὺς δὲ ζωγρήσας, τοὺς λοιποὺς καταφυγεῖν ἐς Μαγνησίαν ἠνάγκασεν.

5 Μέμνων Κυζικηνοῖς ἐπιὼν τῇ κεφαλῇ καυσίαν ἐπέθετο Μακεδονικὴν, αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἡγεμόνες. Κυζικηνοὶ προσιόντας ἀπὸ τῶν τειχῶν ὁρῶντες, νομίσαντες ὅτι Χάλκας ὁ Μακεδὼν φίλος ὢν καὶ σύμμαχος ἥκοι βοηθήσων, προσεδέχοντο τὰς πύλας ἀνοίγοντες. Ἐπεὶ δὲ πλησίον γενομένων ἐγνώρισαν, οἱ μὲν ἀπέκλεισαν τὰς πύλας· Μέμνων δὲ τὴν χώραν λεηλατήσας ἀπηλλάττετο.

45. ΦΙΛΟΜΗΛΟΣ.

Φιλόμηλος Φωκεῦσι πολεμουμένοις ὑπὸ Θηβαίων καὶ Θετταλῶν ὑποσχόμενος κατορθώσειν τὸν πόλεμον, ἡγεμὼν ἀποδειχθεὶς, τὴν τοῦ πολέμου πρόφασιν ξενολογήσας ** κρατῶν τοῖς ἱεροῖς χρήμασιν ἀνέδην ἀποχρώμενος, τὴν ἡγεμονίαν μετέβαλεν ἐς τὴν τυραννίδα.

46. ΔΗΜΟΚΛΗΣ.

Δημοκλῆς πρεσβεύσας, κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν [ἄλλων] πρεσβευτῶν, ὅτι μεγάλας τοῦ Διονυσίου

πράξεις ἔβλαψεν, ὀργισθέντος τοῦ τυράννου "Ἐμοὶ πρὸς τούτους," ἔφη, "γέγονε διαφορά, ὅτι μετὰ τὸ δεῖπνον οὗτοι μὲν τοὺς Στησιχόρου καὶ Πινδάρου παιᾶνας ᾖδον, ἐγὼ δὲ τοὺς ὑπὸ σοῦ πεποιημένους·" καὶ συνῇσε τοὺς παιᾶνας αὐτοῦ. Διονύσιος ἡσθεὶς οὐκ ἔτι ἠνέσχετο τῶν ἐγκλημάτων.

47. ΠΑΝΑΙΤΙΟΣ.

Παναίτιος, Λεοντίνων Μεγαρεῦσι πολεμούντων περὶ γῆς ὅρων, πολεμαρχῶν, πρῶτον μὲν τοὺς πένητας καὶ πεζοὺς τοῖς εὐπόροις καὶ ἱππεῦσι συνέκρουσεν, ὡς ἐκείνων πλεονεκτούντων ἐν ταῖς μάχαις, αὐτῶν δὲ πολλὰ ἐλαττουμένων· ἔπειτα δὲ καὶ πρὸ τῶν πυλῶν ἐξόπλισιν ποιήσας, τὰ μὲν ὅπλα ἀριθμεῖν καὶ δοκιμάζειν ἐπειρᾶτο, τοὺς δὲ ἵππους τοῖς ἡνιόχοις παραδοὺς ἐκέλευσεν ἄγειν ἐς νομήν. Ἑξακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων εὐτρεπεῖς πρὸς τὴν ἐπανάστασιν, τῷ μὲν τούτων ἄρχοντι τὴν ἐξαρίθμησιν τῶν ὅπλων ἐπέτρεψεν· αὐτὸς δὲ ὡς ὑπὸ τὰ δένδρα σκιᾶς δεόμενος ἀνεχώρησε καὶ τοὺς ἡνιόχους ἔπεισεν ἐπιθέσθαι τοῖς δεσπόταις. Οἱ δὲ ἐπιβάντες τῶν ἵππων ἐπέδραμον αὐτοῖς, καὶ τὰ ὅπλα ἐξαριθμούμενα ἁρπάσαντες γυμνοὺς καὶ ἀόπλους ἐφόνευσαν. Καὶ οἱ πελτασταὶ δὲ συνεφήψαντο τοῦ φόνου, καὶ πολλῇ σπουδῇ δραμόντες κατελάβοντο τὴν πόλιν καὶ Παναίτιον τύραννον ἀνηγόρευσαν.

48. ΠΥΡΑΙΧΜΗΣ.

Ὅτι καὶ ἡ σφενδόνη μακροβολώτερον ὅπλον τοῦ τόξου. Συνέβη γὰρ νικῆσαι Πυραίχμην μονομαχήσαντα μετὰ Αἰσχίνου τόξον μὲν κεκτημένου, τοῦ δὲ Πυραίχμου τῇ σφενδόνῃ.

* * *

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν ἕκτον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων, εὐχόμενος καὶ ὑμῶν νικώντων ἐν τοῖς πολέμοις πολλὰ καὶ καλὰ τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς ἀναγράψαι στρατηγήματα. Ὅσῳ γὰρ δυνάμει καὶ τύχῃ μείζονες τῶν πάλαι στρατηγῶν, καὶ δὴ τόσῳ πλεονεκτεῖτε πάντας ἐμπειρίᾳ καὶ τέχνῃ, μεθ' ἧς ἤδη πολλοὺς πολέμους κατείργασθε πολλῶν βαρβάρων, βουλευσάμενοι καλῶς μετὰ τοῦ πατρός, Μαυρουσίων ἁλόντων, Βρετανῶν ἁλισκομένων, Γετῶν πεπτωκότων. Ἄγε δὴ κατὰ Περσῶν καὶ Παρθυαίων ἐξιόντες αὐτοὶ μετὰ τῶν θεῶν δείξατε τὴν ὑμετέραν τέχνην, ὡς καὶ βουλευόμενοι περὶ πολέμων καὶ πολεμοῦντες αὐτοὶ τῶν ἐπανισταμένων [περιγίνεσθαι] δύνασθε. Ἐγὼ δὲ καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἀξιομνημόνευτα ὄντα ἐν τῷ δέοντι καιρῷ διὰ μακροτέρων συγγράψαι προθυμήσομαι· νυνὶ δὲ ὅσα θεραπείαν ὑμετέραν οὐκ ἔχει ἀλλὰ τῶν πάλαι γεγονότων ἀλήθειαν, προσθήσω καὶ ταῦτα τοῖς προλελεγμένοις.

1. ΙΑΣΩΝ.

Ἰάσων βουλόμενος ἐπιθέσθαι πόλει Θετταλικῇ, 1
μηδενὸς τὴν ἐπίθεσιν προειδότος παρήγγειλεν ἐπὶ ἀριθμὸν καὶ μισθοδοσίαν ἐξοπλίσασθαι. Οἱ μὲν δή,

πάντες ἐξωπλίσαντο καὶ τῶν σωμάτων εὖ καὶ τῶν ὅπλων ἔχοντες. Ἄγγελοι δὲ καθειμένοι θέοντες ἧκον, ἀγγέλλοντες πολεμίους ἐμβεβληκέναι τῇ χώρᾳ, τοσοῦτον ἀπέχοντας, ὅσον ἀπεῖχεν ἡ πόλις, ᾗ προσπολεμεῖν ἐσπουδάκει. Οἱ δὲ στρατιῶται, πρὸς μάχην εὐτρεπεῖς ὄντες, ἠξίωσαν αὐτοὶ μὴ μέλλειν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἄγειν. Ὁ δὲ Ἰάσων ἐπὶ τὴν πόλιν προσβαλὼν ἀδοκήτως ἐκράτησε, μηδενὸς προγνόντος μήτε τῶν νικώντων μήτε τῶν νικωμένων.

2 Ἰάσων Θετταλὸς ἀπαιτούμενος ὑπὸ τῶν μισθοφόρων ἀργύριον, οὐκ ἔχων εἰσέδραμε πρὸς τὴν μητέρα, ὡς διωκόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ἀφ᾽ ὧν δύο καὶ τρεῖς αὐτῷ συνέπεσον ὡς διώκοντες. Ἡ μήτηρ — πολυχρήματος γὰρ ἦν — τοὺς μισθοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ διέλυσεν.

3 Ἰάσων πόλεμον νικήσας ἔφη πρὸς τὴν μητέρα, τοὺς Διοσκούρους φανερωτάτους αὐτῷ γενέσθαι συμμάχους, καὶ διὰ τοῦτο εὔξασθαι νικήσας ξενίσαι τοὺς θεούς· κεκληκέναι δὲ ἐπὶ τὴν εὐχὴν τοὺς ἡγεμόνας τοῦ στρατεύματος καὶ λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχους καὶ τοὺς ἐν τέλει πάντας. Ἡ δὲ πιστεύσασα ὅσον εἶχε κόσμον ἐκπωμάτων, κρατήρων, τραπεζῶν, ἀργύρου, χρυσοῦ, πάντα ἔπεμψεν· ὁ δὲ, πολλῶν χρημάτων κύριος γενόμενος, τὸν μισθὸν ἀπέδωκε τοῖς μισθοφόροις.

4 Ἰάσων πόλιν πλουτοῦσαν ἑλὼν, πολλὰ καὶ λαμπρὰ λάφυρα κομίζων ἔπεμψε πρὸς τὴν μητέρα, κελεύων πέμψαι θεραπαίνας, ὅσαι ποικίλης καὶ πολυτελοῦς ἐσθῆτος ἐμπειρίαν καὶ τέχνην εἶχον, ὅπως ἐπιλέξαιντο αὐτῇ τὰ κάλλιστα. Ἡ δὲ πάσας, ὅσας εἶχε θεραπαίνας, ἔπεμψεν ἐπὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐσθή-

των. Ἰάσων συγκλείσας αὐτὰς λύτρα ὑπὲρ αὐτῶν ᾔτησε τὴν μητέρα.

Ἰάσων πρὸς τὴν μητέρα ἐν τοῖς ἱστῶσι τῆς τα- 5
λασιουργίας τῶν θεραπαινῶν ἐπιμελομένην εἰσελθὼν μετὰ ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν, ὡς συμβούλῳ χρησόμενος τῶν ἀναγκαίων τῆς ἀρχῆς, μεταστῆναι ταύτας ἐκέλευσε. Δορυφόροις μὲν δὴ συντεταγμένον ἦν ἀπάγειν ἁπάσας. Αὐτὸς δὲ, μετὰ μακρὰν ὁμιλίαν ἐξιὼν, μειδιῶν τῇ μητρὶ προσέταξε περὶ τῶν θεραπαινῶν ἀργύριον αὐτῷ πέμψαι.

Ἰάσων ἀδελφὸν εἶχε Μηριόνην ἄγαν πλουτοῦντα, 6
φιλάργυρον, μηδὲν αὐτῷ διδόντα· καὶ δή ποτε παιδίου γεννηθέντος αὐτῷ, μέλλων ὄνομα τίθεσθαι, τοὺς ἀρίστους Θετταλῶν καλέσας παρεκάλεσε τὸν ἀδελφὸν προστῆναι τῆς ὑποδοχῆς. Ὁ μὲν δὴ περὶ ταῦτα εἶχεν. Ἰάσων δὲ κατὰ πρόφασιν θήρας ἐξελθὼν ἐς Παγασὰς, ἔνθα Μηριόνης κατῴκει, περιστήσας τοὺς αἰχμοφόρους, βιασάμενος τοὺς οἰκονόμους, εἴκοσι ἀργυρίου τάλαντα λαβὼν, μετὰ σπουδῆς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἦλθε, καὶ τῷ ἀδελφῷ σπονδῶν κατάρχειν ἐπέτρεψε καὶ κύριον αὐτὸν εἶναι τῆς θέσεως τοῦ ὀνόματος τῷ παιδίῳ. Μηριόνης, * * ἤγγειλεν αὐτῷ πεπορθῆσθαι τὴν οἰκείαν, δεξάμενος τὸ χάρ[ισμα] ὄνομα ἔθετο τῷ παιδίῳ Πορθάονα.

Ἰάσων τὸν ἀδελφὸν Πολύδωρον ἤγαγεν ἐπὶ πό- 7
λιν ἁλίσκεσθαι μέλλουσαν, λαφυροπώλην γενησόμενον. Ἐπεὶ δὲ ἦν ὥρα λουτροῦ, παρεκάλεσε τὸν ἀδελφὸν σφοδρῶς αὐτοῦ τὸ σῶμα τρῖψαι καὶ διαγυμνάσαι. Ὁ μὲν ἐπειρᾶτο τρίβειν εὐτόνως· Ἰάσων δὲ, ὡς ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοῦ δακτυλίου, παρεκάλεσεν αὐτὸν παρὰ τὴν τρῖψιν ἀποθέσθαι. Πολύδωρος δὲ ἐξελὼν τῆς χειρὸς ἐνέδωκεν ἀνδρὶ πιστῷ τῶν

παρόντων. Τούτῳ δὲ ἦν ἄρα προσυγκείμενον δραμεῖν πρὸς τὴν γυναῖκα Πολυδώρου, καὶ δόντα τὸν δακτύλιον ἀντὶ [τούτου] δέκα τάλαντα χρυσίου παρ' αὐτῆς λαβεῖν. Ἡ δὲ τῷ δακτυλίῳ τοῦ ἀνδρὸς πιστεύσασα παραχρῆμα ἔδωκε τὸ χρυσίον· ὡς δὲ ἐπανῆλθεν ὁ τὸν δακτύλιον παρὰ Πολυδώρου λαβών, τότε Ἰάσων τριβόμενος ἐπαύσατο.

2. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΕΡΑΙΟΣ.

1 *Ἀλέξανδρος, Πάνορμον πολιορκοῦντος Λεωσθένους, πρὸς ἁπάσας τὰς Ἀττικὰς ναῦς φανερῶς ναυμαχεῖν οὐ θαρρῶν διέπεμψεν ἐπὶ ἀκατίου νύκτωρ πρὸς τοὺς ἔνδον στρατιώτας, ὅπως, εἴ τινες τῶν νεῶν ἐκλίποιεν τὴν φυλακήν, πρὸς τῷ πρότερον αἰρομένῳ πυρσῷ δεύτερον ἀνάσχοιεν τοῖς ἐν Μαγνησίᾳ, κἀκεῖνοι τοῖς ἐν Παγασαῖς. Λεωσθένης μὲν τρεῖς τριήρεις διέπεμψε, τὴν μὲν ἐπὶ Σάμου, τὴν δὲ ἐπὶ Θάσου, τὴν δὲ ἐπὶ Ἑλλησπόντου· οἱ δὲ πολιορκούμενοι τοὺς πυρσοὺς ἀνέσχον. Ἀλέξανδρος ἐπιπλεύσας ἄφνω καὶ προσπεσὼν ἐνίκησε τῇ ναυμαχίᾳ τοὺς Ἀθηναίους.*

2 *Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἐν Πεπαρήθῳ ναυμαχίαν ἐλπίσας λήψεσθαι τοὺς Ἀθηναίους ἀφυλάκτως μετὰ νίκην καὶ ἀμελῶς ἔχοντας, συνέταξε τοῖς ἐπὶ τῶν νεῶν διὰ τάχους προσπλεῦσαι τῷ Δείγματι τοῦ Πειραιῶς καὶ ἀπὸ τῶν τραπεζῶν ἁρπάσαι τὰ χρήματα. Τῶν δὲ προσπλεόντων, οἱ Ἀθηναῖοι φιλίας τὰς ναῦς εἶναι νομίσαντες ἀπεσκόπουν. Οἱ δὲ ἀποβάντες τὸ πολεμικὸν ἐσήμηναν, καὶ σπασάμενοι τὰς μαχαίρας ὥρμων ἐπὶ τὰς τραπέζας. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι σπουδῇ ἔθεον ἐς τὸ ἄστυ, τοῖς στρατηγοῖς ἀγγελοῦντες τὴν κατάληψιν τοῦ Πειραιῶς· οἱ δὲ τὰ χρήματα ἁρπάσαντες ἀπέπλευσαν.*

3. ΑΘΗΝΟΚΛΗΣ.

Ἀθηνοκλῆς πολιορκούμενος πρὸς τοὺς κριοὺς καὶ τὰ τρύπανα δοκοὺς μολίβδου ποιήσας πλαγίας παρέτεινεν ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις, αἷς ἐμπίπτοντα τῶν πολεμίων τὰ μηχανήματα συνετρίβετο. Οἱ δὲ ἐτεχνάσαντο ἄλλο μηχάνημα προσάγειν, ὅπερ τὸ ἄκρον τῆς δοκοῦ πλῆξαν τὴν δοκὸν ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων πίπτειν ὀρθὴν ἐβιάζετο, μηδένα βλάπτουσαν τῶν ἐπὶ γῆς ἑστηκότων. Πάλιν οἱ μὲν πολέμιοι χελώνας προσάγοντες τὰ τείχη συνέσειον· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν μόλιβδον τηκτὸν ἐν χαλκείοις προωθοῦντες κατέχεον, ὑφ' οὗ συνέβαινε τὴν χελώνην διαλύεσθαι. Οἱ δὲ πολέμιοι μετὰ τῆς χελώνης ἐκ πύργων προσαγομένων ὄξος ἐπέχεον, καὶ κατεσβέννυον τόν τε μόλιβδον καὶ ὅσα ἄλλα ἀπὸ τῶν τειχῶν καίοντα ἠφίετο. Σβεστήριον γὰρ πυρὸς μάλιστα ὄξος εἶναι δοκεῖ· ἄριστον δὲ κώλυμα πυρὸς ἐπαλειφόμενον ὄξος — ἥκιστα γὰρ τούτου πῦρ ἅπτεται — καὶ σπόγγος ὕδατος πλήρης προσαρτώμενος. Ἔνιοι δὲ πρὸς τὸν καταχεόμενον μόλιβδον πίλους τοῖς μηχανήμασιν ἐπιθέντες, χοῦν καὶ πηλὸν τετριχωμένον προσῆγον.

4. ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ.

Φιλοποίμην οὐκ ἐνόμιζε προσήκειν ἀγαθῷ στρα- 1
τηγῷ τῆς φάλαγγος ἡγεῖσθαι· ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἐν πρώτοις, τοτὲ δὲ ἐν ἐσχάτοις, πολλάκις δὲ καὶ κατὰ μέσους παριππεύων καὶ πάντας ἐφορῶν ἀεὶ τὸ ἁμαρτανόμενον ἐπανωρθοῦτο.

Φιλοποίμην ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐδιώκετο· καὶ 2
ὅσον οὔπω καταλαμβανόμενος, τὸν Εὐρώταν διαβὰς προσέταξε τοῖς ἱππεῦσιν ἀποχαλινῶσαι τοὺς ἵππους καὶ

ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ποτίζειν, τοῦ παρακειμένου τόπου δασέος ὄντος καὶ πολλὴν ὕλην ἔχοντος. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πολὺ τὸ θράσος ἰδόντες τῶν ἀποχαλινωσάντων τοὺς ἵππους καὶ (τῶν) ποτιζόντων, ὑπώπτευσαν ἐν τῇ ὕλῃ συμμάχους τοῦ Φιλοποίμενος πολλοὺς ἀποκεκρύφθαι, καὶ μὴ τολμήσαντες διαβῆναι τὸν ποταμὸν ἀνέστρεψαν.

3 *Φιλοποίμην ἐδίδαξε τοὺς Ἀχαιοὺς ἀντὶ μὲν θυρεοῦ καὶ δόρατος ἀσπίδα καὶ σάρισαν λαβεῖν, κράνεσι δὲ καὶ θώραξι καὶ προκνημῖσι φράξασθαι, μόνιμον δὲ καὶ βεβηκυῖαν μάχην ἀσκεῖν ἀντὶ δρομικῆς καὶ πελταστικῆς, τρυφὰς δὲ καὶ πολυτελείας ἐσθήτων καὶ δείπνων ἀφελεῖν, μόνοις δὲ τοῖς ἀναγκαίοις ἐν στρατείᾳ χρησίμοις ἀρκεῖσθαι. Ταῦτα διδάξας Φιλοποίμην ἐν ταῖς πλείσταις μάχαις εὐδοκιμοῦντας εἶχε τοὺς στρατιώτας.*

5. ΑΡΑΤΟΣ.

Ἄρατος ἐκράτησεν Ἀκροκορίνθου φρουρὰν ἔχοντος, ἣν ἐγκατέστησεν Ἀντίγονος φύλακα τάξας ἐπ' αὐτοῦ Περσαῖον τὸν φιλόσοφον καὶ Ἀρχέλαον τὸν στρατηγόν. Ἦν δὲ ἄρα τὸ στρατήγημα τοιόνδε. Ἦσαν ἐν Κορίνθῳ τέσσαρες ἀδελφοὶ Σύροι τὸ γένος, ὧν εἷς ἦν Διοκλῆς τῶν φρουρούντων Ἀκροκόρινθον. Οἱ τρεῖς κλέψαντες βασιλικὸν χρυσίον ἧκον ἐς Σικυῶνα πρὸς Αἰσίαν τραπεζίτην, ᾧ καὶ Ἄρατος διὰ τὴν τοῦ νομίσματος ἐργασίαν ἐχρῆτο· [καὶ] παρὰ τούτῳ τὸ χρυσίον κατήλλασσον. Εἷς αὐτῶν Ἐργῖνος, πλεονάκις φοιτῶν καὶ τῷ τραπεζίτῃ κοινωνήσας ἑστίας καὶ σπονδῶν, λόγου παραπεσόντος περὶ τῆς φρουρᾶς τοῦ

Cap. 4. §. 3. Ex Plut. Philopoem. 9.
Cap. 5. Ex Plut. Arato 18 sqq.

Ἀκροκορίνθου, ὡμολόγησε παρὰ τὸ κρημνῶδες ἐντομὴν ἑωρακέναι πλαγίαν, ᾗ χθαμαλὸν καὶ εὐεπίβατον εἶναι τὸ τεῖχος. Ὁ τραπεζίτης ἀνήγγειλεν Ἀράτῳ. Ὁ δὲ, πολλῇ σπουδῇ τὸν Ἐργῖνον φιλοποιησάμενος, συντίθεται τάλαντα ἑξήκοντα δώσειν, εἰ δι᾿ αὐτοῦ κρατήσειεν Ἀκροκορίνθου. Ἐργῖνος ὑπισχνεῖται μετὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦτο πρᾶξαι. Ἦν μὲν δὴ πάντα πρὸς τὴν ἐπίθεσιν εὐτρεπῆ. Ἄρατος δὲ κελεύει τὴν ἄλλην δύναμιν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐγρηγορέναι· αὐτὸς δὲ, τετρακοσίους λογάδας ἀναλαβὼν, νύκτωρ ἧκε πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ κλίμακας τῷ χθαμαλῷ προσβαλὼν ὑπερέβη. Τῶν δὲ ἔνδον αἰσθομένων, ἐγένετο νυκτομαχία κρατερὰ, τῆς σελήνης τοτὲ μὲν φῶς παρεχούσης τοῖς μαχομένοις, τοτὲ δὲ ὑπὸ τὰ νέφη δυομένης, καὶ τοῦ σκότους ποιοῦντος τὴν μάχην φοβερωτέραν. Τέλος οἱ περὶ τὸν Ἄρατον ἐκράτησαν, καὶ ἀνατέλλοντος ἡλίου τὰς πύλας ἀνοίξαντες τὴν λοιπὴν δύναμιν εἰσεδέξαντο. Ἄρατος δὲ Ἀρχέλαον μὲν ἁλόντα ἀφῆκε, Θεόφραστον δὲ ἀνεῖλεν οὐ βουλόμενον ἀπαλλάσσεσθαι· Περσαῖος δὲ ὁ φιλόσοφος, τῆς ἄκρας ἁλισκομένης εἰς Κεγχρεὰς διαφυγὼν, ἐκεῖθεν πρὸς Ἀντίγονον ᾤχετο.

6. ΠΥΡΡΟΣ.

Πύρρος ἡττηθεὶς ὑπὸ Ῥωμαίων, τοὺς ἐλέφαντας 1
ἀπολέσας, πρὸς Ἀντίγονον πρεσβευσάμενος περὶ συμμαχίας, ἀποτυχὼν προσέταξε τοῖς πρεσβευταῖς τἀναντία πρὸς ἅπαντας ἀγγέλλειν, ὡς Ἀντίγονος μεγάλῃ δυνάμει βοηθήσειν ὑπέσχηται· ὥστε οἱ Ταραντῖνοι καὶ ὅσοι Σικελῶν καὶ Ἰταλῶν σύμμαχοι, τὸν Πύρρον καταλιπεῖν βουλόμενοι, συνέμειναν ἐλπίδι τῆς Ἀντιγόνου συμμαχίας.

2 *Πύρρος ἐς τὴν Πελοπόννησον ἐμβαλὼν, Σπαρτιατῶν πρεσβευτῶν ἀπαντώντων περὶ Ἀρκαδίαν, φιλανθρώπως αὐτοὺς ὑπεδέξατο καὶ τοὺς ἰδίους υἱοὺς ὑπέσχετο πέμψειν τοῖς Σπαρτιάταις παιδευθησομένους τὴν Λυκούργειον πολιτείαν. Οἱ μὲν πρεσβευταὶ ταῦτα ἤγγελλον· ὁ δὲ Πύρρος τῇ Σπάρτῃ προσέβαλεν. Ἐγκαλούντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, ὡς ἄλλα προειπὼν ἄλλα πράττει, γελάσας ἔφη, "Οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς εἰώθατε προλέγειν μέλλοντες πολεμεῖν· μὴ τοίνυν ἀγανακτεῖτε, εἰ πρὸς τοὺς Λάκωνας ἐχρησάμην Λακωνικῷ στρατηγήματι."*

3 *Πύρρος συνεβούλευε πρὸ τοῦ πολέμου πείθειν τοὺς πολεμίους φόβῳ, πλεονεξίᾳ, ἡδονῇ, οἴκτῳ, δικαίῳ, νομίμῳ, συμφέροντι, δυνατῷ.*

7. ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ.

1 *Ἀπολλόδωρος ὁ Κασσανδρεὺς δίκην φεύγων ὡς ἐπιτιθέμενος τυραννίδι, προελθὼν ἐν μελαίνῃ ἐσθῆτι, τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας ἐν ὁμοίῳ σχήματι προαγαγὼν, ἱκετηρίας προτείνων αὐτὸν ἐς πᾶσαν τιμωρίαν ἐξέδωκε τοῖς δικασταῖς, οἳ παθόντες ἄφεσιν αὐτῷ τοῦ ἐγκλήματος ἐψηφίσαντο. Ἀφεθεὶς Ἀπολλόδωρος οὐκ ἐς μακρὰν τὴν τυραννίδα κατέσχε, καὶ μάλιστα δὴ τοὺς ἀφέντας δικαστὰς ὠμῶς ἐκόλασε, τὴν σωτηρίαν ἀναφέρων εἰς τὴν ἑαυτοῦ στρατηγίαν, οὐκ εἰς τὴν ἐκείνων φιλανθρωπίαν.*

2 *Ἀπολλόδωρος πολιτευόμενος παρὰ Κασσανδρεῦσι πάντα ἔλεγε καὶ ἔπραττεν, ἀφ' ὧν ἔδοξεν εἶναι μισοτύραννος. Καὶ γὰρ κατὰ Λαχάρους τοῦ τυράννου ψήφισμα ἔγραψεν, ἀγώγιμον ἐκ τῆς χώρας εἶναι τῆς Κασσανδρέων καὶ Ἀντίοχον τὸν βασιλέα φίλον ποι-*

*εἶσθαι καὶ σύμμαχον, αὐτῷ τὴν πολιτείαν ἐπιτρέποντα. Ὃς καὶ Θεοδότῳ, γράψαντι φυλακὴν αὐτῷ δοῦναι τοῦ σώματος αὐτὸς ἀντεῖπε, καὶ τῆς ἀποδούσης Κασσανδρεῦσι τὴν ἐλευθερίαν Εὐρυδίκης ἑορτὴν κατεστήσατο, ἣν ἐκάλεσεν Εὐρυδίκεια, καὶ τοῖς ἐξελθοῦσι τῆς ἄκρας στρατιώταις πολιτείαν ἔγραψε καὶ κλήρους ἐν τῇ Παλλήνῃ δοθῆναι, ἵνα παραμένοιεν φύλακες τῆς ἐλευθερίας. Ἐν δὲ τοῖς συμποσίοις εἴ τις ** ἔφη δεινὸν, ἀλλὰ καὶ σχέτλιον. Τούτοις [τὸν δῆμον] ἐξαπατήσας, ὡς δημοτικώτατος ὢν, ἐπανέστησεν οἰκέτας καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐργαστηρίων τεχνίτας, καὶ μειράκιον Καλλιμέλη συναρπάσας καὶ θύσας ἐπέστησεν αὐτῷ μάγειρον Λεοντομένη. Οὗτος δειπνοποιήσας τὰ σπλάγχνα παρέθηκε τοῖς συνωμόταις· ὧν δειπνησάντων καὶ πιόντων τὸ αἷμα οἴνῳ μέλανι μεμιγμένον, ἔδειξεν αὐτοῖς τὸ σῶμα, τῇ κοινωνίᾳ τοῦ μιάσματος ἐμπεδῶν τὸ πιστὸν τῆς ἐπιθέσεως. Καὶ δὴ τούτοις χρησάμενος συμμάχοις κατέσχε τὴν τυραννίδα, καὶ τύραννος ἐγένετο φονικώτατος καὶ ὠμότατος πάντων, ὅσοι παρ' Ἕλλησιν ἢ καὶ παρὰ βαρβάροις ἐτυράννησαν.*

8. ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Αἴγυπτος ὑπὸ Μαυσώλου πεμφθεὶς ἐς Μίλητον συμπράξων τοῖς προδιδοῦσι τὴν πόλιν, καταπλεύσας, προαισθόμενος ὡς ἐπιβουλεύοιτο, σπεύσας ἐπὶ τὴν ναῦν προανέβη. Οἱ μὲν ἐπιβουλεύοντες ἐγγὺς τῆς θαλάττης ἐφέδρευον· ὁ δὲ ἐκ τῆς νεὼς ἐκπέμπει τινὰ φράσας, "Τὸν κυβερνήτην ζητήσας [καὶ] Αἴγυπτον ἄγε· ἤδη γὰρ ἀνάγεσθαι χρή." Τοῦτ' ἀκούσαντες οἱ παραφυλάσσοντες Μιλήσιοι, τῆς νεὼς ἀποχωρήσαντες, ἐζήτουν Αἴγυπτον ἀνὰ τὴν πόλιν· ὁ δὲ

ἀφικομένου τοῦ κυβερνήτου ἀποκόψας τὸ ἀπόγειον ἀπέπλευσεν ἀκινδύνως.

9. ΛΕΥΚΩΝ.

1 *Λεύκων χρημάτων δεόμενος ἐκήρυξεν, ὅτι μέλλοι κόπτειν ἄλλο νόμισμα καὶ δέοι προσφέρειν αὐτῷ τὸ ὑπάρχον ἕκαστον, ὅπως μετακοπὲν δόκιμον γένοιτο. Οἱ μὲν προσήνεγκαν ὅσον εἶχον· ὁ δὲ ἄλλον χαρακτῆρα ἐπιβαλὼν ἐπέγραψε τὸ τίμημα διπλάσιον ἑκάστῳ νομίσματι, ὥστε τοῦ συλλεγέντος τὸ ἥμισυ κερδάνας οὐδένα τῶν πολιτῶν ἐζημίωσεν.*

2 *Λεύκων, μαθὼν ὡς ἐπιβουλεύοιεν αὐτῷ φίλοι καὶ πολῖται συνομοσάμενοι πολλοί, τοὺς ἐμπόρους καλέσας ἅπαντας, χρήματα ὅσα εἶχεν ἕκαστος ἐδανείζετο, φάσκων τοὺς πολεμίους αὐτῷ προδίδοσθαι. Οἱ μὲν ἔμποροι προθύμως ἐδάνειζον τὰ χρήματα. Ὁ δὲ συναγαγὼν αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν ὡμολόγησε τὴν ἐκ τῶν πολιτῶν ἐπίθεσιν, καὶ παρεκάλεσε φύλακας τοῦ σώματος αὐτοῦ γενέσθαι, ὡς τὰ χρήματα κομιουμένους, εἰ σώζοιντο αὐτόν. Καὶ δὴ τὰ χρήματα σῶσαι ἐθέλοντες οἱ ἔμποροι, ὅπλα παραλαβόντες οἱ μὲν δορυφόροι τοῦ σώματος, οἱ δὲ τῶν ἀρχείων φύλακες ἐγένοντο. Λεύκων δὲ μετὰ τούτων καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν πιστοτάτων τοὺς κοινωνοῦντας τῆς ἐπιθέσεως συλλαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καταστησάμενος ἀπέδωκε τὰ χρήματα.*

3 *Λεύκων ἐν τῷ πρὸς Ἡρακλεώτας πολέμῳ αἰσθόμενος τῶν τριηράρχων τινὰς προδιδόντας καὶ αὐτομολεῖν μέλλοντας, συλλαβὼν αὐτοὺς ἀκοῦσαι μὲν ἔφη περὶ αὐτῶν λόγους οὐκ ἐπιτηδείους, οὐ πιστεῦσαί γε μήν. Ὅπως οὖν μή, κατὰ τύχην ἥττης γενομένης, αὐτοὶ δοκοῖεν αἴτιοι τοῦ σφάλματος, αὐτοὺς μὲν ἡσυ-*

χάζειν ἐκέλευσεν, ἄλλους δὲ τριηράρχους ἀπέδειξε· τοῖς δὲ οἰκείοις τῶν ὑπόπτων ἀρχὰς καὶ ἐπιμελείας ἐνεχείριζε κωμῶν, ὡς δὴ φιλοφρόνως ἔχων πρὸς αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ τὸν πόλεμον κατελύσατο, δίκαιον ἔφη κριθῆναι τοὺς ὑπόπτους, ἵνα μὴ δόξῃ ἀλόγως αὐτοῖς ἀπιστῆσαι. Παρελθόντων δὲ εἰς τὸ δικαστήριον ὁμοῦ τοῖς οἰκείοις, περιστήσας ὡπλισμένην δύναμιν ἅπαντας αὐτοὺς ἀναιρεθῆναι προσέταξεν.

Λεύκων, ἐπιστρατευσάντων Ἡρακλεωτῶν ναυσὶ 4
πολλαῖς καὶ ἀποβαινόντων ὅποι τῆς χώρας ἐβούλοντο, ὁρῶν τοὺς αὑτοῦ στρατιώτας ἐθελοκακοῦντας καὶ οὐκ ἀνείργοντας, ἔταξε τοὺς ὁπλίτας πρώτους πρὸς τὴν ἀπόβασιν τῶν πολεμίων, ἐπὶ δὲ τούτοις ὄπισθεν τοὺς Σκύθας· καὶ φανερῶς παρήγγειλε τοῖς Σκύθαις, ἐὰν οἱ ὁπλῖται ὀκνῶσι καὶ τοὺς πολεμίους ἀποβαίνοντας παρέχωνται, τηνικαῦτα τοξεύειν καὶ κτιννύειν αὐτούς. Τοῦτο μαθόντες οἱ ὁπλῖται εὐρώστως τοὺς πολεμίους ἀποβαίνειν ἐκώλυον.

10. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΡΟΥΡΑΡΧΟΣ.

Ἀλέξανδρος φρούραρχος τῶν περὶ τὴν Αἰολίδα χωρίων, μισθωσάμενος τῶν ἀπ' Ἰωνίας τοὺς ἀρίστους ἀγωνιστὰς, αὐλητὰς μὲν Θέρσανδρον καὶ Φιλόξενον, ὑποκριτὰς δὲ Καλλιππίδην καὶ Νικόστρατον, θέαν ἐπήγγειλε. Πρὸς μὲν τὴν δόξαν τῶν ἀγωνιστῶν συνέδραμον ἐκ τῶν πλησίον πόλεων ἅπαντες. Ἐπεὶ δὲ πλῆρες τὸ θέατρον ἦν, περιστήσας τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς βαρβάρους, μεθ' ὧν ἐφρούρει τὰ χωρία, πάντας τοὺς θεατὰς συλλαβὼν αὐτοῖς παισὶ καὶ γυναιξὶ, λύτρα μεγάλα λαβὼν τοὺς μὲν ἀπέλυσεν, αὐτὸς δὲ τὰ χωρία Θίβρωνι παραδοὺς ἀπηλλάγη.

11. ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΛΕΑΤΗΣ.

Ἀριστείδης Ἐλεάτης Διονυσίῳ πολιορκοῦντι Καυλωνίαν ἐπέπλει μετὰ δώδεκα τριήρων· ὁ δὲ συνιδὼν ἐπανήχθη, πέντε καὶ δέκα ναῦς πληρώσας. Ἀριστείδης ὑποστρέψας ὑποχωρεῖ καὶ νυκτὸς γενομένης ἐκέλευσεν ἆραι τοὺς λαμπτῆρας, οἷς αἱ τοῦ Διονυσίου νῆες εἵποντο. Μετὰ μικρὸν δὲ τούτους καθελόντες ἑτέρους καθῆκαν ἐς τὴν θάλατταν φελλοῖς μεγάλοις ἐφηρμοσμένους, κἀκ τοῦ φωτὸς ἐς τὸ πλάγιον ἐπιστρέψαντες ἔφθασαν ἐς τὴν Καυλωνίαν καταπλεύσαντες, τῶν περὶ Διονύσιον πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν φελλῶν αὐγὴν πλανωμένων.

12. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ.

Ἀλέξανδρος Λυσιμάχου καὶ Ἀμαστρίδος υἱὸς, εἰς Κοτιάειον τῆς Φρυγίας βουλόμενος ἐλθεῖν καὶ λαθεῖν, τοὺς μὲν ἀκολουθοῦντας νυκτὸς ἔκρυψεν εἴς τι κοῖλον χωρίον παρὰ τὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ ἕωθεν, διπλοΐδα Φρυγίαν τραχεῖαν καὶ ῥυπῶσαν περιβαλόμενος, πίλιον [τῇ] κεφαλῇ περιθέμενος, δύο παῖδας παραλαβὼν, ἑκατέρῳ φορτίον ξύλων ἐπιθεὶς καὶ μάχαιραν ὑπὸ μάλης δοὺς, εἰσῆλθε διὰ τῆς πύλης ἄγροικος εἶναι νομιζόμενος· εἰσελθὼν δὲ τὸ μὲν πίλιον ἀπέθετο. Γνωρισθεὶς δὲ ἐδεξιοῦτο πάντας, ὡς ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως ἥκων. Οἱ δὲ κατακεκρυμμένοι, κατὰ τὸ συγκείμενον ἀνεῳγμένῃ τῇ πύλῃ προσπεσόντες, αἱροῦσι τὸ Κοτιάειον.

13. ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΕΣ.

Ἀμφικτύονες, Κίρραν ἐπολιόρκουν καὶ δὴ κρυπτὸν ὑπόνομον εὗρον ἄγοντα ναματιαῖον ὕδωρ πολύ·

καὶ τῇ Εὐρυλόχου γνώμῃ συλλέξαντες Ἀντικύραθεν πολὺ πλῆθος ἑλλεβόρου κατέμιξαν τῷ ὕδατι. Κιρραῖοι πιόντες διαφθείρονται τὰς γαστέρας καὶ πάντες ἐκλυθέντες ἔκειντο· Ἀμφικτύονες ἀπονητὶ τὴν πόλιν ἔλαβον, κειμένων τῶν πολεμίων.

14. ΣΑΥΝΙΤΑΙ.

Σαυνῖται πρὸς τοὺς πολεμίους ὅρκους ἐποιήσαντο καὶ συνθήκας εἰρήνης πέρι. Οἱ δὲ συνέθεντο μηδὲν ἄλλο ποιήσειν ἢ λίθον ἕνα κύκλῳ τοῦ τείχους ἐξελεῖν· τῶν δὲ οὐδὲν μέγα ἡγησαμένων, οἱ πολέμιοι τοὺς κάτω λίθους τῶν τειχῶν ἐξεῖλον, ὅπως εἰς γῆν εὐκόλως καταφέροιτο.

15. ΚΑΜΠΑΝΟΙ.

Καμπανοὶ σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπὶ τῷ δοῦναι τὰ ἡμίση τῶν ὅπλων αὐτοῖς· καὶ διατεμόντες τὰ ὅπλα ἐκέλευον τούτους τὰ ἡμίση λαμβάνειν.

16. ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΟΙ.

Καρχηδόνιοι κατακλεισθέντες ἐς χωρίον ἄνυδρον 1
ὑπὸ Διονυσίου περὶ συμβάσεως ἐπεκηρυκεύσαντο· ὁ δὲ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀποστῆναι πάσης Σικελίας, τὴν δαπάνην ἀποδόντας, ἣν ἐν τῷ τελευταίῳ πολέμῳ πεποίηται. Οἱ πρόβουλοι τῶν Καρχηδονίων ὡμολόγουν ταῦτα ποιήσειν· οὐ μὴν εἶναι σφᾶς αὐτοὺς κυρίους ἄνευ τοῦ ναυάρχου δοῦναι βέβαιον ἀπόκρισιν. Ἠξίουν δὴ μεταστρατοπεδεῦσαι πρὸς ἐκεῖνον. Διονύσιος μὲν ἐπέτρεψεν, καίπερ ἀντιλέγοντος Λεπτίνου· Καρχηδόνιοι δὲ μεταστρατοπεδεύσαντες Διονυσίῳ τοὺς κήρυκας ἀπράκτους ἀνέπεμψαν.

2 Καρχηδόνιοι Σικελίαν πορθοῦντες, ὅπως αὐτοῖς ἀπὸ Λιβύης διὰ τάχους τὰ ἀναγκαῖα κομίζοιτο, κλεψύδρας δύο ποιήσαντες ἴσας τοῖς μεγέθεσι, κύκλους ἐν ἑκατέρᾳ διέγραψαν ἴσους ἔχοντας τὴν αὐτὴν ἐπιγραφήν. Ἐπεγέγραπτο δὲ οὗ μὲν Χρεία νεῶν, οὗ δὲ Στρογγύλων πλοίων, ἀλλαχοῦ δὲ Χρυσίου, καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ Μηχανημάτων, καὶ πάλιν Σίτου, καὶ πάλιν Θηρίων, καὶ πάλιν Ὅπλων, καὶ Πεζῶν, καὶ Ἱππέων. Οὕτω δὴ πάντας τοὺς κύκλους ἐπιγράψαντες, τὴν ἑτέραν τῶν κλεψυδρῶν ἐν Σικελίᾳ κατασχόντες [τὴν ἑτέραν] ἐξέπεμψαν εἰς Καρχηδόνα, συντάξαντες, ἣν ἴδωσιν ἀρθέντα πυρσὸν παρ' αὐτῶν ἀποσκοπεῖν, ὅταν ὁ δεύτερος ἀναδειχθῇ πυρσὸς, ποίου κύκλου τοῦτο συμβήσεται· οὗ τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγνόντας ὅτι τάχος τὸ σημαινόμενον διὰ τῶν γραμμάτων ἐκπέμπειν. Τοῦτον τὸν τρόπον ὀξυτάτην εἶχον Καρχηδόνιοι τὴν κομιδὴν τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκαίων.

3 Καρχηδόνιοι ναυσὶ [στρογγύλαις] καὶ τριήρεσιν ἔπλεον ἐπὶ Σικελίαν· Διονύσιος αἰσθανόμενος ναυσὶ πολλαῖς ἐπέπλευσε. Προϊδόντες Καρχηδόνιοι τὸν στόλον, τὰς μὲν στρογγύλας τῶν νεῶν κύκλῳ περιστήσαντες ἑτέραν ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἱκανὸν διάστημα, τὰς δὲ τριήρεις ἐς τὸ μέσον αὐτῶν ἀθροίσαντες, συχνοὺς δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τὰς ὁλκάδας ἐπιβιβάσαντες, ἠμύνοντο τοὺς πολεμίους ἐπιόντας· καὶ τῶν διαστημάτων ταῖς τριήρεσι διεκπλέοντες καὶ τοῖς τοῦ Διονυσίου σκάφεσιν ἐμβάλλοντες, τὰ μὲν αὐτῶν κατέδυσαν, τὰ δὲ ὅπλα πάντων ἀχρεῖα τελείως ἐποίησαν.

4 Καρχηδόνιοι πολεμοῦντες Ἱέρωνι, νύκτωρ ἐπιπλεύσαντες Μεσήνῃ, πλησίον τῆς πόλεως ὑπὸ ἄκραν τινὰ καθωρμίσθησαν. Ἐν τῷ λιμένι πολλαὶ τριήρεις

καὶ στρογγύλαι νῆες ὥρμουν· ἐπὶ τοῦ στόματος ἄλλαι παρεφύλασσον. Ὁ στρατηγὸς τῶν Καρχηδονίων ἄριστα πλεούσης νεὼς τὸν τριήραρχον καλέσας, προσέταξεν αὐτῷ παρὰ τὸν λιμένα πλεῖν ἐγγίζοντα τοῦ στόματος, εἰ δὲ οἱ πολέμιοι διώκοντες ἐπαναχθεῖεν, φεύγειν ἄνω πελάγους. Ὁ μὲν τριήραρχος ἐπέλαξε τῷ στόματι· οἱ δὲ κυβερνῆται τῶν ἐφορμουσῶν νεῶν, ὑπολαβόντες εἶναι κατάσκοπον τὴν ναῦν, ἐδίωκον κατὰ κράτος. Ὡς δὲ μακρὰν ἀπεσπάσθησαν ἄχρι πελάγους διώκοντες, οἱ Καρχηδόνιοι τοῖς λοιποῖς σκάφεσι σπουδῇ πλεύσαντες ἐπὶ τὸν λιμένα τὰς μὲν τριήρεις κενὰς οὔσας ἐνέπρησαν, τῶν δὲ ὁλκάδων τὰς πλείστας ἐξείλκυσαν.

Καρχηδόνιοι περὶ Σικελίαν μαθόντες, ὅτι Ῥωμαῖοι 5
ναῦς πλείονας αὐτῶν ἔχοιεν, βουλόμενοι ταύτας περισπάσαι πείθουσι τῶν ἰδίων πολιτῶν τινὰς αὐτομόλους γενέσθαι, οἳ πρὸς τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν Γναῖον Κορνήλιον ἐλθόντες ὑπέσχοντο, Λιπάραν τὴν νῆσον, τὴν προκειμένην τῆς Σικελίας, αὐτῷ προδώσειν. Ὁ μὲν δὴ πιστεύσας, τὰ ἡμίση σκάφη πληρώσας κατέπλευσεν ἐς Λιπάραν. Καρχηδόνιοι δὲ ἐπαναχθέντες * τῶν Ῥωμαϊκῶν νεῶν παρωρμίσαντο [καὶ] πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Κορνήλιον ἔπεμψαν, οἳ τὸν ὕπατον ἐξικετεύσαντες εἰρήνην σπείσαντες καὶ [ὅρκους] δόντες ἐδεήθησαν εἰς τὸ σκάφος αὐτῶν μεταβῆναι, τοῦ Καρχηδονίων στρατηγοῦ χαλεπῶς νοσοῦντος, ὅπως ἐφ' οἷς δεῖ τὴν εἰρήνην ἀσφαλέστερον συνθοῖντο. Πεισθεὶς ὁ Ῥωμαῖος μετέβη πρὸς τὸν Καρχηδόνιον· οἱ δὲ Λίβυες ἐγκρατεῖς αὐτοῦ γενόμενοι, ταῖς πάσαις ναυσὶν ἐπιθέμενοι ῥᾳδίως ἐκράτησαν.

17. ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΙ.

Ἀμπρακιώτας Ῥωμαῖοι πολιορκοῦντες, ἐπειδὴ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐτιτρώσκοντο, πολλοὶ δὲ διεφθείροντο, σύριγγα στενὴν ὑπώρυξαν [ὡς] κάτωθεν τὴν πόλιν ἐκπολιορκεῖν δυνάμενοι. Μέχρι μὲν δὴ πολλοῦ τοὺς πολεμίους ἐλάνθανον· ἐπεὶ δὲ χοῦς πολὺς ἐσωρεύετο, συνέντες Ἀμπρακιῶται τὸ δρώμενον καὶ αὐτοὶ σύριγγα ἔνδοθεν ἀνθυπώρυξαν, καὶ τῆς σύριγγος ἐπ' ἄκρῳ τάφρον ἐγκαρσίαν τεμόντες λεπτὰ χαλκώματα ἐφεξῆς ἔθηκαν, ὅπως τῶν Ῥωμαίων τούτοις ἐντυγχανόντων ψόφος γένοιτο. Καὶ δὴ γενομένου ψόφου, ὑπὸ γῆς ἀπαντήσαντες ἀπεμάχοντο ταῖς σαρίσαις. Ἐπεὶ δὲ ἐν ὀρύγματι στενῷ καὶ σκότος ἔχοντι μέγα οὐδὲν ἤνυον, πίθον κατασκευάσαντες ἴσον τῷ ὀρύγματι, τρήσαντες αὐτοῦ τὸν πυθμένα, σιδηροῦν αὐλίσκον διέντες, πληρώσαντες πτίλων λεπτῶν, πῦρ ὀλίγον ἐμβαλόντες, πῶμα πλῆρες τρημάτων ἐπιθέντες, νεύσαντες πρὸς τοὺς ἐναντίους τῇ σύριγγι τῶν πολεμίων προσήρεισαν· ὄπισθεν δὲ τοῦ πίθου χαλκευτικὸν ἀσκὸν προσαρμόσαντες, εἰς τὸν διατεταγμένον αὐλίσκον φῦσαν ἐνέντες διέκαιον, ὥστε, τῆς σύριγγος πληρουμένης καπνοῦ πολλοῦ καὶ δριμέος, οἱ Ῥωμαῖοι μὴ φέροντες ἐξέλιπον τὴν ὑπὸ τῇ γῇ πολιορκίαν.

18. ΦΩΚΕΙΣ.

1 *Φωκεῖς ἐς τὸν Παρνασὸν κατακλεισθέντες ὑπὸ Θετταλῶν, γυψώσαντες αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα νυκτὶ πανσελήνῳ καὶ σύνθημα ἀλλήλοις δόντες φείδεσθαι τῶν γεγυψωμένων, ἐπικαταβάντες τοῖς πολεμίοις*

Cap. 17. Ex Polyb. 22, 11.
Cap. 18. §. 1. Ex Herod. 8, 27.

ἐπέθεντο. Οἱ δὲ ὥσπερ φάσμα ξένον καὶ ἀλλόκοτον φοβηθέντες, ἔνιοι δὲ καὶ νομίσαντες ἄλλους εἶναι τοὺς ἐπιτιθεμένους, ἡττήθησαν καὶ πτῶμα ἐγένοντο Θετταλικὸν ἄνδρες τιτρακισχίλιοι.

Φωκεῖς τὴν Θετταλικὴν ἵππον διέφθειραν. Τά- 2
φρον ὀρύξαντες κατὰ Ὑάμπολιν καὶ πληρώσαντες αὐτὴν κενῶν ἀμφορέων γῆν ὀλίγην ἐπέβαλον. Ἐς ταύτην τὴν τάφρον ἐμπεσόντες οἱ ἱππεῖς αὐτοῖς ἵπποις διεφθάρησαν.

19. ΠΛΑΤΑΙΕΙΣ.

Πλαταιεῖς Θηβαίων ἔλαβον αἰχμαλώτους. Ἐπεὶ 1
δὲ ἐς τὴν Πλαταΐδα ἐνέβαλον Θηβαῖοι, κήρυκα πέμψαντες ἠπείλησαν ἀποκτεῖναι τοὺς αἰχμαλώτους, εἰ μὴ τῆς χώρας ἐξέλθοιεν, [ἀποδώσειν δὲ ὑπέσχοντο, εἰ δῃώσεως ἀποσχόμενοι ἀπαλλάσσοιντο. Πιστεύσαντες οἱ μὲν Θηβαῖοι τῆς χώρας ἐξῆλθον]· Πλαταιεῖς δὲ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν.

Πλαταιεῖς ὑπὸ Λακεδαιμονίων πολιορκούμενοι 2
νύκτωρ ἐπέθεντο τῷ περιτειχίσματι· Λακεδαιμόνιοι πυρσοὺς πολεμίους ἐς τὰς Θήβας ἀνέσχον, συμμαχίαν καλοῦντες. Πλαταιεῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀντανέσχον πυρσοὺς φιλίους, ἵνα διὰ τῆς ἐπιπυρσείας ἀπατήσαντες Θηβαίους πείσωσιν ἀποστῆναι τῆς βοηθείας. Οὕτω γε τοῖς ἐναντίοις πυρσοῖς ἀμφιδοξήσαντες Θηβαῖοι βοηθῆσαι κατώκνησαν.

Πλαταιεῖς ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Θηβαίων ἐπο- 3
λιορκοῦντο. Ἄνδρες διακόσιοι Πλαταιέων, ἀσέληνον

Cap. 18. §. 2. Ex Herod. 8, 28.
Cap. 19. §. 1. Ex Thucyd. 2, 5.
Cap. 19. §. 2. Ex Thucyd. 3, 22 extr.
Cap. 19. §. 3. Ex Thucyd. 3, 22—24.

νύκτα καὶ χειμέριον παραφυλάξαντες, τοῖς ἄλλοις πολίταις παρήγγειλαν κατὰ τὸ ἐναντίον μέρος τοῦ τείχους προσβαλόντας βοῆσαι. Τῶν Λακεδαιμονίων ἔξωθεν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον προσβοηθούντων, οἱ δὲ κατὰ τὸ ἐναντίον προσθέμενοι κλίμακας ὑπερέβησαν τὸ τεῖχος. Οὐ μὴν οὐδὲ τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν ὁδὸν ἐτράποντο, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ Θηβῶν, ὡς ἥκιστα ἂν κατὰ ταύτην διωχθέντες· καὶ γὰρ οὕτω συνέβη. Λακεδαιμόνιοι μὲν διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος ἐδίωκον· οἱ δὲ Πλαταιεῖς, ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς Θηβαϊκῆς ἐκκλίναντες, ἐπανῆλθον ἐς τὰς Ὑσιὰς κἀκεῖθεν Ἀθήναζε διεσώθησαν.

20. ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Ἀθηναῖοι στρατεύουσιν ἐπὶ Κερκυραίους φυγάδας καταλαβομένους τὸ τῆς Ἰστώνης ὄρος. Οἱ δὲ [τὰ] ὅπλα παρέδωκαν, ἐπιτρέποντες τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν· ἐὰν δέ τινες αὐτῶν φεύγοντες ἁλῶσι, λελύσθαι τὰς σπονδάς. Κερκυραῖοι, δείσαντες μὴ φιλανθρώπως βουλεύσηται περὶ αὐτῶν ὁ Ἀθηναίων δῆμος, κρύφα ἔπεμψαν πρὸς Ἀργείους, ἀποδρᾶναι συμβουλεύοντες καὶ πλοῖον αὐτοῖς παριστάντες, ἵνα πεισθέντων φυγεῖν αἱ σπονδαὶ λυθεῖεν. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς παρασπονδήσαντας αὐτοὺς ἐξέδωκαν τοῖς Κερκυραίοις· οἱ δὲ παραλαβόντες ἅπαντας ἀπέκτειναν.

21. ΑΙΓΕΣΤΑΙΟΙ.

Αἰγεσταῖοι τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας δεόμενοι πολλὰ καὶ μεγάλα χρήματα ὑπέσχοντο. Πεμψάντων

Cap. 20. Ex Thucyd. 4, 46 sqq.
Cap. 21. Ex Thucyd. 6, 46.

δὲ πρέσβεις τοὺς ὀψομένους τὴν παρασκευὴν τῶν χρημάτων, χρησάμενοι ἐκ τῶν πλησίον πόλεων ἄργυρον καὶ χρυσὸν, τά τε ἱερὰ τῶν θεῶν ἐκόσμησαν καὶ τὰς τῶν ἰδιωτῶν οἰκίας. Οἱ πρεσβευταὶ πλοῦτον ἰδόντες ἤγγειλαν Ἀθηναίοις· οἱ δὲ τὴν συμμαχίαν ἔπεμψαν.

22. ΛΟΚΡΟΙ.

Οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Λοκροὶ, σπονδὰς ποιούμενοι πρὸς Σικελοὺς, σκορόδων κεφαλὰς ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις ἐπὶ τοὺς ὤμους ἐπιθέντες καὶ γῆν ἐμβεβλημένην τοῖς ὑποδήμασιν ὑπὸ τοῖς ποσὶν ἔχοντες, ὤμοσαν πρὸς τὸ βέβαιον αὐτοῖς φυλάξειν τὴν πολιτείαν, ἐφ' ὅσον ἂν τὴν γῆν ταύτην πατῶσι καὶ τὰς κεφαλὰς ἐπὶ τοῖς ὤμοις φέρωσι. Τοῖς ὅρκοις πιστεύσαντας τοὺς Σικελοὺς ἀνεῖλον οἱ Λοκροὶ μετὰ μίαν ἡμέραν, ὡς οὐκέτι τῆς αὐτῆς γῆς ἐπιβαίνοντες, οὐδὲ τὰς κεφαλὰς ἐπὶ τοῖς ὤμοις φέροντες.

23. ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ.

Κορίνθιοι Συρακουσίοις βοήθειαν πέμποντες, μαθόντες εἴκοσι ναῦς Ἀττικὰς περὶ Ναύπακτον ἐφορμεῖν παραφυλαττούσας, πληρώσαντες εἴκοσι καὶ πέντε τριήρεις, ταύταις μὲν ἐν Πανόρμῳ τῆς Ἀχαΐας ἀνθώρμουν ἀντικρὺ τῶν Ἀττικῶν. Τούτων δὲ παραφυλαττόντων ἀλλήλους, ὁλκάδες μεσταὶ Κορινθίων ὁπλιτῶν ἀπῆραν ἐκ Πελοποννήσου σύμμαχοι Συρακουσίοις· Ἀθηναῖοι δὲ προσεῖχον ταῖς ἀνθορμούσαις τριήρεσιν.

Cap. 22. Ex Polyb. 12, 6.
Cap. 23. Ex Thucyd. 7, 17.

24. ΛΑΜΨΑΚΗΝΟΙ.

Λαμψακηνοὶ καὶ Παριανοὶ περὶ γῆς ὁρίων ἀμφισβητοῦντες συνέθεντο, ἡνίκ' ἂν ὄρνιθες ᾄσωσι πρῶτον, πέμψειν ἄνδρας ἐξ ἑκατέρας πόλεως πρὸς ἀλλήλους· ὅπου δ' ἂν οἱ πεμφθέντες ἀπαντήσωσι, τοῦτον ἀμφοτέροις ὅρον τῆς γῆς γενέσθαι. Ἐπειδὴ ταῦτα ἔδοξεν, οἱ Λαμψακηνοὶ τῶν ἐν τοῖς τόποις θαλασσουργῶν ἔπεισάν τινας, ὅταν ἴδωσι τοὺς Παριανοὺς παριόντας, ἰχθῦς ἀφθόνως ἐπιβάλλειν τῷ πυρὶ καὶ οἶνον πολὺν ἐπισπένδειν ὡς Ποσειδῶνι θύοντας, καὶ παρακαλεῖν αὐτοὺς μετ' εὐφημίας τιμῆσαι τὸν θεὸν σπονδῶν κοινωνήσοντας. Οἱ μὲν ἁλιεῖς [ταῦτα ἐποίησαν]· οἱ δὲ πεισθέντες τοῖς ἁλιεῦσι συνήσθιον καὶ συνέπινον, τὸ σπουδαῖον τῆς πορείας ἀνέντες. Λαμψακηνοὶ δὲ συντείναντες ἐπὶ τὸ Ἑρμαῖον φθάσαντες ἦλθον· τοῦτο δὲ Παρίου μὲν ἀπέχει στάδια ἑβδομήκοντα, Λαμψάκου δὲ διακόσια. Τοσαύτην γῆν ἀπετέμοντο τῇ τέχνῃ Λαμψακηνοὶ Παριανῶν, μεθόριον στησάμενοι τὸ Ἑρμαῖον.

25. ΧΑΛΚΗΔΟΝΙΟΙ.

Χαλκηδόνιοι Βυζαντίοις πολεμοῦντες, ἀνοχὰς ἓξ ἡμερῶν συνθέμενοι, προεχειρίσαντο ἄνδρας ἑκάτεροι δέκα περὶ τῆς εἰρήνης βουλευσομένους. Τρισὶν ἡμέραις ἐβουλεύσαντο· τὴν τετάρτην παραλείψειν ἔφασαν οἱ Χαλκηδόνιοι διά τινας ἀσχολίας ἀναγκαίας. Συγχωρησάντων Βυζαντίων, οἱ δὲ νύκτωρ πληρώσαντες τὰς ναῦς ἄφνω προσέπεσον μὴ προσδοκῶσι

Cap. 24. Ex Charone Lampsaceno (?).

Βυζαντίοις πόλεμον, διὰ τὸ λοιπὰς τῶν ὅλων εἶναι ἡμέρας δύο.

* * *

27. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙ.

1 Ὅτι Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῇ Ἀσίᾳ νῆες ἀνθώρμουν, ἐν τοῖς ὅρμοις ἐπ' ἀλλήλων ὁρμώμεναι· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀναχθεῖσαι πάλιν ἀπέπλεον καὶ τὰ πληρώματα ἐξεβίβαζον. Τοῦτο ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας ἔδρων παραφυλάττοντες ἀλλήλους. Ὁ Λάκων ἀσελήνῳ νυκτὶ τὰ πληρώματα μετὰ σιγῆς προσέταξεν εἰσαγαγεῖν· ἐπεὶ δὲ ἦν ἡμέρα, φανερῶς ἐνεβίβασεν τοὺς πελταστὰς καὶ τὴν ἡσυχίαν εἶχεν ἐν ταῖς ναυσίν. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῦτο ἰδόντες καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἐποίουν. Ἦν ἀρίστου ὥρα. Οἱ Λάκωνες ἐξεβίβασαν τοὺς πελταστὰς καὶ σίτου φροντὶς ἦν αὐτοῖς· ὁμοίως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πελταστὰς ἐξεβίβασαν καὶ περὶ ἄριστον ἐπονοῦντο. Ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὰ πληρώματα τῶν Λακωνικῶν νεῶν ἀνακαθιστάμενα ἐπέπλευσαν ταῖς Ἀθηναίαις ναυσὶ κεναῖς οὔσαις, καὶ τὰς πλείστας αὐτῶν συνέτριψαν, τῶν ἀνδρῶν ἀριστοποιουμένων.

2 Ὅτι καὶ Φιγαλεῖς πολιορκούμενοι, πέμψαντες κήρυκα ἐξεκαλοῦντο Ἀργείους πρὸς συμμαχίαν. Οὗ κρατήσαντες οἱ Λάκωνες, Ἀργείων σχῆμα μεταμφιασάμενοι ἐφέροντο ὡς ἀπὸ τῆς ἐξ Ἀργείων ἀπαγούσης ὁδοῦ· οὓς ἰδόντες Φιγαλεῖς καὶ νομίσαντες τὴν συμμαχίαν ἥκειν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας ὑπεδέξαντο.

* * *

36. ΗΛΕΙΟΙ.

Ὅτι Ἠλεῖοι Ξενίαν τὸν προεστηκότα τῆς πό-

λεως ὑποπτεύσαντες ἀρκαδίζειν βέβαιον ἔλεγχον οὐκ εἶχον. Τῶν δὲ διαπολιτευομένων αὐτῷ τινὲς πείθουσιν ἐπιδημοῦντα Λάκωνα ἐπιλαβέσθαι παιδὸς Ἀρκάδος ὡς οἰκέτου. Προελθούσης δὲ τῆς δίκης ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, τὸ μὲν πλῆθος τῷ Λάκωνι συνέπραττεν, ὁ δὲ Ξενίας τῷ Ἀρκάδι. Στάσεως δὲ γενομένης προῆλθε τὸ πρᾶγμα μέχρι τῆς ἐκκλησίας κἀκεῖ πάλιν ὁ Ξενίας τοῦ Ἀρκάδος ὑπερηγωνίζετο. Οὕτως ὁ δῆμος ἐλέγχῳ φανερῷ μαθὼν ἀρκαδίζοντα θάνατον αὐτῷ κατεχειροτόνησεν.

* * *

38. ΑΝΝΙΒΑΣ.

1 *Ὅτι Ἀννίβας ἐν πολέμῳ φονευθέντα Φλαοῦον, ἐπειδὴ τὸ σῶμα αὐτοῦ προσήνεγκαν οἱ Νομάδες καὶ συνεβούλευον αἰκίζεσθαι, οὐκ ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ τόν τε ἄνδρα ὡς ἀγαθὸν στρατηγὸν ἐπῄνεσεν καὶ τὰ νενομισμένα τῇ ταφῇ ἐπιτελέσας πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπέπεμψεν, ὅθεν καὶ πολλὴν εὔνοιαν παρὰ Ῥωμαίων ἐκτήσατο.*

2 *Ὅτι Ἀννίβας ἔπειθε τοὺς ἰδίους, ὡς οἱ κατὰ πόλεμον εὐψύχως ἀποθνήσκοντες ἀναβιώσκουσι μετ' οὐ πολὺν χρόνον, καὶ δὴ τότε γενναίῳ στρατιώτῃ γενναίως ἀποθανόντι ὅμοιον εὑρὼν ἔπεισε λέγειν, ὡς ὁ προτελευτήσας ἐστίν.*

3 *Ὅτι καὶ Ἀννίβας παρατασσόμενος ἔταξεν τοὺς μὲν γενναιοτέρους ἑκατέρωθεν τῆς φάλαγγος, τοὺς δὲ ἀσθενεστέρους ἐν μέσῳ προὔχοντας ὑπὲρ τὴν φάλαγγα, καὶ παράγγελμα ἔδωκεν, ἡνίκα τοὺς μέσους ὠσάμενοι διώκειν ἐπιχειροῖεν, συνάπτειν τὰ κέρατα. Ἡ κύκλωσις αὕτη πεντακισμυρίους ἔκτεινεν ἐν τῇ μάχῃ.*

4 Ὅτι Ἀννίβας περὶ Κάννας διάγων, τῶν πεδίων ὑφάμμων ὄντων, κατὰ νώτου τὸν ἄνεμον λαβὼν προήγαγε τὴν φάλαγγα. Οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἄμμον ἐμπίπτουσαν τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐ φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο.

5 Ὅτι Ἀννίβας ἐν τῇ Καμπανῶν Ῥωμαίους κατεστρατήγησεν τούτῳ τῷ τρόπῳ. Χειμῶνος ὄντος παρήγγειλεν Ἀννίβας, "ὅταν σημάνῃ τὸ πολεμικὸν, καθεύδετε· ὅταν τὸ ἀνακλητικὸν, ἔξιτε ἀμφὶ δευτέραν φυλακήν." Ἐσήμανε τὸ πολεμικόν· Ῥωμαῖοι καταπλαγέντες ἐν τοῖς ὅπλοις ἦσαν. Πάμπολυ διαλιπὼν Ἀννίβας τὸ ἀνακλητικὸν ἐσήμανε· Ῥωμαῖοι ταλαιπωρήσαντες τῷ χειμῶνι καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ ἀπαγορεύσαντες κατηνέχθησαν εἰς ὕπνον. Ἀννίβας ἐπιπεσὼν πάντας διέφθειρεν.

6 Ὅτι Ἀννίβας περὶ Κασιλῖνον, νυκτὸς χειμερίου γενομένης, διελὼν εἰς μέρη προσήγαγε τὴν δύναμιν, παραγγείλας, ἐπειδὰν πρῶτον σημάνῃ τὸ πολεμικὸν, τὸ πρῶτον μέρος προσβαλεῖν, ὅταν δὲ οἱ σαλπιγκταὶ τὸ ἀνακλητικὸν σημάνωσι, τῶν προτέρων παυσαμένων τοὺς δευτέρους προσβαλεῖν καὶ ἐφεξῆς τὸ τρίτον καὶ τέταρτον, καὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ ἐνίκησεν.

7 Ὅτι Ἀννίβας περὶ τὴν Ἐρδονίαν Φλάκκον Ῥωμαίων στρατηγὸν λοχήσας ἀπέκτεινεν μετὰ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῷ, καθεὶς Ἐρδονιάτην ψευδοπροδότην, ὃς αὐτομολήσας ἔπειθεν τὸν Φλάκκον ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν Ἐρδονίαν, ὡς τῶν ἀρίστων ἐν τῇ πόλει καλούντων αὐτὸν διὰ τὸ μὴ φέρειν τὴν βαρύτητα Καρχηδονίων.

8 Ὅτι Ἀννίβας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐν στενοχώροις ἀποκλεισθεὶς τόποις ὑπ' αὐτῶν φυλασσομένοις, ταύρους συναγαγὼν καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων λαμπάδας ὑφάψας

εἰς τὸ στενωπὸν ἐνεβίβασεν· δι' ὧν τοὺς παραφυλάττοντας ἐκπλήξας εἰς φυγὴν ἔτρεψεν, αὐτὸς δὲ ἀσφαλῶς ἀνεχώρησεν.

9 *Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀναζεῦξαι βουλόμενος ἀπέλιπε τοὺς ἱππεῖς, ὅπως ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ὁρῶν αὐτοὺς, μὴ ἐννοήσῃ τὴν ἀνάζευξιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἔμελλον ῥᾳδίως ἀφιππάζεσθαι.*

10 *Ἀννίβας, μὴ δυνάμενος [ἑλεῖν] πόλιν τῶν Ῥωμαίων παραθαλασσίαν, ἔπεμψεν πλοῖα πρὸς αὐτὴν καὶ ἔστησεν εἰς αὐτὰ Ῥωμαϊκὸν σημάδιον. Ἰδόντες δὲ τὸ σημάδιον οἱ πολῖται ἐξῆλθον ὡς δῆθεν πρὸς ὑποδοχὴν Ῥωμαίων, καὶ ἐνέπεσον εἰς ἐγκρύμματα καὶ ἐσφάγησαν.*

* * *

41. ΑΜΙΛΚΑΣ.

1 *Ὅτι Ἀμίλκας Ἕλληνι τακτικῷ χρώμενος, τοῦτον αἰσθόμενος Ἀγαθοκλεῖ πάντα ἐξαγγέλλειν ὅσα μέλλοι πράττειν, προεῖπεν, ὡς τὸ ναυτικὸν ἐκεῖ πέμψας βούλοιτο καταλαβέσθαι τὸ παρὰ Συρακούσαις Ὀλύμπιον. Ὁ μὲν τακτικὸς ἐν ἀπορρήτῳ πέμψας Ἀγαθοκλεῖ τοῦτο προεμήνυσεν· ὁ δὲ Ἀμίλκας συνέταξε ταῖς ναυσὶ, ἐπειδὰν παραλλάξωσι μικρὸν νυκτὸς, πάλιν συντόνως ἐπανελθεῖν. Ἀγαθοκλῆς ἐξαπατηθεὶς ἔπεμψε μὲν ἐν Συρακούσαις τοὺς διαφυλάξοντας τὸ Ὀλύμπιον, αὐτὸς δὲ διὰ νυκτὸς ἐπῆγεν Ἀμίλκᾳ καταλειφθέντι. Ὁ δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν ἐκβάντας πολλοὺς ἔχων, μετὰ κραυγῆς καὶ θορύβου προσπεσὼν ἐφόνευσε τῶν Ἀγαθοκλείων στρατιωτῶν ἑπτακισχιλίους.*

2 *Ὅτι Ἀμίλκας πλῆθος Καρχηδονίων νεῶν † θεασάμενος φαντασίαν παρέσχεν ἀποπλέων, ὡς πρύμναν κρουσόμενος· νύκτωρ δὲ καταχθεὶς, τὴν στρα-*

τιὰν ἐκβιβάσας τετρακισχιλίους διεγειρομένους ἐκ τῆς κοίτης κατέκοψεν. Οἱ δὲ λοιποὶ συνέφευγον εἰς μάχην, ὥστε πολλῶν αἰχμαλώτων κρατήσας Ἀμίλκας πάλιν ἀπέπλευσεν.

* * *

45. ΣΥΛΟΣΩΝ.

Συλοσῶν Καλλιτέλους Σαμίοις δημοτικὸς εἶναι δοκῶν στρατηγὸς ᾑρέθη· Σαμίων δὲ πολεμούντων τοῖς Αἰολεῦσι καὶ τὴν πανήγυριν οὐκ ἀγόντων ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἥρας, πορρωτέρω τῆς πόλεως ὄντι, Συλοσῶν οὐκ ἂν ἔφη στρατηγῶν ἀμελῆσαι τῆς εἰς τὴν θεὸν εὐσεβείας, ὡς καὶ μᾶλλον ἐκπλήξων τοὺς πολεμίους, εἰ τὴν πάτριον ἀγάγοι πανήγυριν. Οἱ Σάμιοι τὸν στρατηγὸν ἐπαινέσαντες τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀνδρείας, ἐλθόντες ἐπὶ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν ἐσκηνοποιοῦντο καὶ ὅσα εἰς πανήγυριν καθίσταντο. Ὁ δὲ Συλοσῶν, νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν εἰσελθὼν καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν τριήρων ναύτας εἰσκαλέσας, τὴν Σαμίων ἀρχὴν κατέσχεν.

46. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΘΕΤΤΑΛΟΣ.

Ἀλέξανδρος Θετταλὸς ναυμαχεῖν μέλλων πολλοῖς ἐπιβάταις ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων διέδωκε πολλὰ σαυνία καὶ παρήγγειλεν, ὅταν παραβάλῃ ναῦς, ἀκοντίζειν ἐπὶ τοὺς ναύτας, ἵνα οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀχρεῖοι γίγνοιντο.

47. ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ.

Θρασύβουλος Μιλησίων τύραννος, Ἀλυάττου πολιορκοῦντος Μίλητον καὶ λιμῷ τὴν πόλιν αἱρήσειν μέλλοντος, πέμψαντος δὲ κήρυκα περὶ σπονδῶν, ἕως

Cap. 47. Ex Herod. 1, 11 sq.

ἂν τὸν νεὼν κατασκευάσῃ τῆς Ἀσσησίας Ἀθηνᾶς, προσέταξεν τοῖς πολίταις, ὅσον ἕκαστος ἔχοι σῖτον πάντα ἐξενεγκεῖν ἐς τὴν ἀγορὰν καὶ κατακειμένους εὐωχεῖσθαι. Ὁ κῆρυξ ταῦτα ἰδὼν ἤγγειλεν Ἀλυάττῃ· ὁ δὲ, ὡς ἀφθόνων τροφῶν παρασκευὴν Μιλησίων ἐχόντων, διέλυσε τὴν πολιορκίαν.

48. ΜΕΝΤΩΡ.

Μέντωρ Ἑρμείου κρατήσας πρὸς τὰς πόλεις τὰς ἀρχομένας ὑπ᾽ αὐτοῦ ἔγραφε, τῇ ἐπιστολῇ σφραγίδα ἐπιθεὶς τὴν ἐκείνου, καὶ προσέταξε παραδιδόναι τὰ γράγματα τοῖς κομίζουσι τὰ γράμματα. Οἱ δὲ, τὴν Ἑρμείου σφραγίδα γνωρίσαντες, ἔλαθον αὐτοὺς Μέντορι παραδόντες τὰς πόλεις.

49. ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ.

Ἀναξαγόρας, Κόδρος, Διόδωρος, παῖδες Ἐχεάνακτος, Ἡγησίαν τύραννον Ἐφεσίων ἀπέκτειναν· Φιλόξενος, Ἀλεξάνδρου βασιλέως ὕπαρχος Ἰωνίας, τοὺς ἄνδρας παρὰ τῶν Ἐφεσίων ἐξαιτῶν, οὐ λαβὼν, φρουρὰν εἰς τὴν πόλιν εἰσαγαγὼν, τοὺς τρεῖς ἄνδρας ἐξαρπάσας, ἐν πλοιῷ δεδεμένους ἐς τὴν ἄκραν τὴν ἐν Σάρδεσιν ἔπεμψεν. Οἱ δὲ ἐπὶ μακρὸν ταλαιπωρηθέντες ἔλυσαν αὐτοὺς, φίλου ῥίνην εἰσπέμψαντος, ἢ χρησάμενοι τὰ δεσμὰ διέσπασαν, καὶ οἰκετικαῖς ἐσθήσεσι μετασκευασάμενοι, διὰ νυκτὸς ὡς οἰκέται τοῦ δεσμωτηρίου προελθόντες, σχοινίῳ καὶ ἱματίοις κατὰ μῆκος παρεσχισμένοις συνδήσαντες αὐτοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν καθῆκαν. Διόδωρος μὲν, ἐκπεσὼν ἀπὸ ὕψους, παραχρῆμα χωλωθεὶς ἄμφω τὼ πόδε, ληφθεὶς ὑπὸ Λυδῶν ὡς Ἀλέξανδρον ἐπέμφθη, δίκας δώσων. Ἀλεξάνδρου ἐν Βαβυλῶνι τελευτήσαντος, εἰς

Ἔφεσον ὑπὸ Περδίκκου κατεπέμφθη, κριθησόμενος κατὰ τοὺς νόμους. Ἀναξαγόρας δὲ καὶ Κόδρος διάραντες εἰς Ἀθήνας ἐσώθησαν· τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἀκούσαντες, εἰς Ἔφεσον ἐπανελθόντες καὶ τὸν ἀδελφὸν Διόδωρον ἀνέσωσαν.

50. ΠΙΝΔΑΡΟΣ.

Κροίσου τοῦ Λυδοῦ πολιορκοῦντος Ἔφεσον, ἐπειδὴ τῶν πύργων τις, ὁ προδότης κληθεὶς, ἔπεσε καὶ τὸ δεινὸν τῆς ἁλώσεως ἐν ὀφθαλμοῖς ἦν, Πίνδαρος ὁ τυραννεύων τῆς πόλεως συνεβούλευσε τοῖς Ἐφεσίοις ἐκ τῶν πυλῶν καὶ τῶν τειχῶν θώμιγγας συνάψαι τοῖς κίοσι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ὥσπερ ἀνατιθέντας τῇ θεῷ τὴν πόλιν. Κροῖσος τιμῶν τὴν θεὸν ἐφείσατο τῆς πόλεως ὥσπερ ἀναθήματος, καὶ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους ἐπὶ ἐλευθερίᾳ συνθήκας ἐποιήσατο.

51. ΘΗΡΩΝ.

Θήρων Ἀκραγαντῖνος δορυφόρους μὲν ἔχων ἐν ἀπορρήτῳ παρεσκευασμένους, χρημάτων δὲ οὐκ εὐπορῶν πρὸς τὰς μισθοδοσίας, τῆς πόλεως Ἀθηνᾷ μεγαλοπρεπῆ ναὸν ἐγειρούσης, ἐπειδὴ τὰ χρήματα ἐν ταῖς ἐργασίαις διεκέκλεπτο, ἔπεισεν ἀθρόαν ἔκδοσιν ποιήσασθαι τοῦ νεὼ, καὶ λαβεῖν ἐγγυητὰς ἀξιοχρέους, καὶ ὁρίσαι προθεσμίαν, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν συντελεσθήσεται. Ἔδοξεν ὀρθῶς λέγειν, καὶ ἡ πόλις πεισθεῖσα τὸ ἔργον ἐξέδωκεν. Ἠργολαβεῖτο Γόργος Θήρωνος. Ἐπεὶ δὲ τὸ τῆς πόλεως ἀργύριον ἔλαβεν, οὔτε τέκτονας οὔτε λιθοξόους οὔτε ἄλλους δημιουργοὺς ἐμισθώσατο, ἀλλὰ κατὰ τῆς δούσης πόλεως μισθὸν τοῖς

Cap. 50. Cf. Aelian. var. hist. 3, 26.

δορυφόροις ἔδωκε, καὶ τοῖς ἰδίοις χρήμασιν Ἀκραγαντῖνοι ὑπὸ Θήρωνος ἐτυραννεύθησαν.

52. ΣΙΣΥΦΟΣ.

Σίσυφος, Αὐτολύκου τὰς βόας αὐτοῦ κλέπτοντος πολλάκις, ταῖς χηλαῖς τῶν βοῶν ἐνέτηξε μόλυβδον, ᾧ χαρακτῆρα ἐνήρμοσε γράμματα ἐκτυποῦντα, "Αὐτόλυκος ἔκλεψεν." Ὁ μὲν δὴ Αὐτόλυκος νύκτωρ ἀπήλασε τὰς βόας· ὁ δὲ Σίσυφος μεθ' ἡμέραν τοῖς γείτοσι γεωργοῖς ἔδειξε τὰ ἴχνη τῶν βοῶν κατηγοροῦντα τὴν Αὐτολύκου κλοπήν.

53. ΑΓΝΩΝ.

Ἅγνων Ἀττικὴν ἀποικίαν ἤγαγεν, οἰκίσαι βουλόμενος τὰς καλουμένας Ἐννέα ὁδοὺς ἐπὶ τῷ Στρυμόνι· ἦν γὰρ καὶ λόγιον Ἀθηναίοις τοιόνδε·

Τίπτε νέως κτίσσαι πολύπουν μενεαίνετε χῶρον,
Κοῦροι Ἀθηναίων; χαλεπὸν δὲ θεῶν ἄτερ ὔμμιν.
Οὐ γὰρ θέσφατόν ἐστι, πρὶν ἂν κομίσητ' ἀπὸ Τροίης
Ῥήσου ἀνευρόντες καλάμην πατρίῃ δέ τ' ἀρούρῃ
Κρύψητ' εὐαγέως· τότε δ' ἂν τόγε κῦδος ἄροισθε.

Ταῦτα τοῦ θεοῦ χρήσαντος, ὁ στρατηγὸς Ἅγνων ἐς Τροίαν ἔπεμψεν ἄνδρας, οἳ τὸ Ῥήσου σῆμα νύκτωρ ἀνορύξαντες ἀνείλοντο τὰ ὀστᾶ· καὶ καταθέντες τὰ ὀστᾶ ἐς χλαμύδα πορφυρᾶν κομίζουσιν ἐπὶ τὸν Στρυμόνα. Οἱ μὲν δὴ κατέχοντες βάρβαροι τὴν χώραν διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐκώλυον· Ἅγνων δὲ σπονδὰς ποιησάμενος τρεῖς ἡμέρας ἀπέπεμψε τοὺς βαρβάρους, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς τὸν Στρυμόνα μετὰ τοῦ στρατεύματος διελθὼν τά τε ὀστᾶ τοῦ Ῥήσου κατώρυξε παρὰ τὸν ποταμὸν, καὶ τὸ χωρίον ἀποταφρεύσας ἐτείχιζε πρὸς τὴν σελήνην· ἡμέρας δὲ οὐκ εἰργάζοντο.

Καὶ δὴ [τὸ] πᾶν ἔργον ἐξετελέσθη τριῶν νυκτῶν. Ὡς δὲ οἱ βάρβαροι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐλθόντες τὸ τεῖχος εἶδον ἐγηγερμένον, ἐνεκάλουν Ἅγνωνι ὡς παραβάντι τὰς σπονδάς· ὁ δὲ οὐδὲν ἔφη ἀδικεῖν· σπείσασθαι γὰρ τρεῖς ἡμέρας, οὐ τρεῖς νύκτας. Τούτῳ τῷ τρόπῳ τὰς Ἐννέα ὁδοὺς Ἅγνων οἰκίσας τὴν πόλιν Ἀμφίπολιν ἐκάλεσεν.

54. ΑΜΦΙΡΗΤΟΣ.

Ἀμφίρητος Ἀκάνθιος λησταῖς ἁλοὺς, ἐς Λῆμνον ἀχθεὶς ἐν δεσμοῖς ἐφρουρεῖτο, τῶν ληστῶν λύτρα μεγάλα ἐλπιζόντων· ὁ δὲ τροφῆς ἀποσχόμενος, μίλτον ὕδατι ἁλμυρῷ μίξας ἔπιεν. Ἐπεὶ δὲ διεχώρησεν, οἱ λησταὶ, νομίσαντες αἵματος ῥύσιν αὐτῷ γεγονέναι, τῶν δεσμῶν ἀνῆκαν, ὡς μὴ διὰ τὴν νόσον ἀποθάνοι καὶ δὴ τῶν λύτρων ἀπολουμένων. Ὁ δὲ λυθεὶς, νύκτωρ ἀποδρὰς, ἁλιάδος ἐπιβὰς εἰς Ἄκανθον διεσώθη.

Τάδε ἔνεστι ἐν τῷ ἑβδόμῳ βιβλίῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν ἕβδομον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων, ἐν ᾧ καταμάθοιτε ἂν καὶ τὰς τῶν βαρβάρων γνώμας οὐ παντάπασιν ἀστρατηγήτους· ἀλλὰ καὶ παρ' ἐκείνοις μηχανὴ καὶ δόλος καὶ ἀπάτη σπουδάζεται. Ὥστε αὐτοί τε ὑμῖν αὐτοῖς ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τοῖς ὑπὸ ὑμῶν πεμπομένοις πολεμάρχοις ὀρθῶς ἂν παραγγέλλοιτε μὴ καταφρονεῖν ὡς ἀνοήτων ἢ ἀδόλων, ἀλλὰ τοὐναντίον μηδὲν οὕτως αὐτῶν πεφυλάχθαι ὡς τὸ δολερὸν καὶ ἄπιστον καὶ ἀπατηλόν, οἷς μᾶλλον ἀγάλλεται τὸ βαρβαρικὸν ἢ τοῖς ὅπλοις. Ἄριστον δὴ φυλακτήριον καὶ ἀνάλωτον ἔστω πρὸς αὐτοὺς ἀπιστία, μεθ' ἧς ἰσχὺν τῶν ὅπλων ἕξομεν καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς τέχνην ὀξυτέραν μελετήσομεν, προμαθόντες αὐτῶν τὰς ἐννοίας τῶν στρατηγημάτων.

I. ΔΗΙΟΚΗΣ.

Δηιόκης ὁ Μῆδος ἐπέθετο τῇ Μήδων ἀρχῇ ὧδε. Μῆδοι νομάδες ἦσαν, πόλιν οὐκ εἶχον, ἄγοντες ἄνευ νόμου καὶ δίκης, ἄγοντες καὶ φέροντες ἀλλήλους· Δηιόκης ἐδίκαζε τοῖς γείτοσι καὶ τὸ ἴσον ἔχειν αὐτοὺς ἐδίδασκεν. Ἥσθησαν τῷ δικαστῇ, καὶ αὐτίκα κλέος ἦν ἐν Μήδοις αὐτοῦ, καὶ συνέθεον ἐπ' αὐτὸν ὡς ἴσον δικαστήν. Ἐπεὶ δὲ τῇ δόξῃ πάντας παρεστήσατο, τὰς

θύρας κατασχίσας νύκτωρ αὐτὸς καὶ λίθων πλήσας τὴν τύρσιν ἔδειξε μεθ' ἡμέραν τοῖς Μήδοις, ὡς ταῦτα δι' αὐτοὺς παθὼν καὶ κινδυνεύσας ἀποθανεῖν, ὅτι αὐτοῖς δικάζοι. Τὸ πλῆθος ἠγανάκτησαν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῷ τοῦ σώματος ἐπεψηφίσαντο, χωρίον μὲν ἐνοικεῖν ὀχυρώτατον τὴν ἐν Ἐκβατάνοις ἄκραν, φύλακας δὲ τοῦ σώματος, οὓς αὐτὸς αἱροῖτο· χορηγίαν δὲ τροφῶν συνέταξαν ἀπὸ τῶν ἱερῶν χρημάτων. Ὁ δὲ, ταύτην περιβαλόμενος τὴν δορυφορίαν καὶ πλείονας ἀεὶ προσλαμβάνων, ἀντὶ δικαστοῦ βασιλεὺς ἐγένετο.

2. ΑΛΥΑΤΤΗΣ.

1 Ἀλυάττης, Κιμμερίων ἐπιστρατευσάντων ἀλλόκοτα καὶ θηριώδη σώματα ἐχόντων, μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως καὶ τοὺς ἀλκιμωτάτους κύνας ἐπὶ τὴν μάχην ἐξήγαγεν, οἳ προσπλακέντες τοῖς βαρβάροις ὡς θηρίοις, πολλοὺς μὲν αὐτῶν διέφθειραν, τοὺς δὲ λοιποὺς φεύγειν αἰσχρῶς ἐβιάσαντο.

2 Ἀλυάττης, Κολοφωνίους πολλὴν δύναμιν ἱππικὴν ἔχοντας ἀφελέσθαι βουλόμενος τοὺς ἵππους, συμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο καὶ τὰς ἐκ τῶν στρατειῶν ὠφελείας ἀεὶ μείζονας ἔνεμε τοῖς ἱππεῦσι. Τέλος δὲ ὁ μὲν ἐν Σάρδεσιν ἦν, λαμπρὰν ἀγορὰν αὐτοῖς παρασκευάζων καὶ διπλῆν τὴν μισθοφορὰν ἑτοιμάζων· οἱ δὲ ἱππεῖς ἔξω τῆς πόλεως τὸ στρατόπεδον ἔχοντες, τοῖς ἱπποκόμοις παραδόντες τοὺς ἵππους εἴσω τειχῶν παρῆλθον, ἐπὶ τὴν διπλῆν μισθοφορὰν σπουδῇ θέοντες. Ἀλυάττης τὰ τείχη κλείσας, τοὺς ἰδίους ὁπλίτας περιστήσας ἀπέκτεινε τοὺς ἱππεῖς ἅπαντας, καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν τοῖς ἰδίοις ὁπλίταις ἔδωκεν.

3. ΨΑΜΜΗΤΙΧΟΣ.

*Ψαμμήτιχος Τεμένθη τὸν Αἰγύπτου βασιλέα κατέλυσεν. Ὁ μὲν θεὸς Ἄμμων χρωμένῳ Τεμένθει περὶ τῆς βασιλείας ἀνεῖλε φυλάξασθαι τοὺς ἀλεκτρυόνας. Ψαμμήτιχος δὲ Πίγρητα τὸν Κᾶρα συνόντα ἔχων, παρ' αὐτοῦ μαθὼν ὡς πρῶτοι Κᾶρες ἐπέθεντο τοῖς κράνεσι λόφους, συνῆκε τοῦ λογίου, καὶ πολλοὺς Κᾶρας ξενολογήσας εἰσήγαγεν ἐπὶ τὴν Μέμφιν, καὶ περὶ τὸ τῆς Ἴσιδος ἱερὸν εἴσω τῶν βασιλείων ** ἀπέχει στάδια πέντε, συμβαλὼν μάχην ἐνίκησεν. Ἀπὸ τῶν Καρῶν ἐκείνων μέρος τι τῆς Μέμφεως κέκληται Καρομεμφῖται.*

4. ΑΜΑΣΙΣ.

Ἄμασις ἐν τῷ πρὸς Ἄραβας πολέμῳ κατόπιν τῶν Αἰγυπτίων ἔθηκε τὰ τῶν θεῶν ἱδρύματα τῶν μάλιστα τιμωμένων παρ' αὐτοῖς, ἵν' οὕτω προθυμότερον κινδυνεύοιεν, νομίζοντες ἔχειν θεατὰς τοὺς θεούς, ἐκδότους δοῦναι τοῖς πολεμίοις οὐχ ὑπομένοντες.

5. ΜΙΔΑΣ.

Μίδας, προσποιησάμενος τελετὴν ποιεῖν τοῖς μεγάλοις θεοῖς, νυκτὸς ἐξήγαγε τοὺς Φρύγας μετ' αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ κυμβάλων, κρυπτὰ ἔχοντας ἐγχειρίδια. Οἱ μὲν πολῖται τῶν οἰκιῶν ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν θέαν. Οἱ δὲ τυμπανίζοντες καὶ κυμβαλίζοντες τοὺς μὲν θεατὰς κατεφόνευσαν, καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν ἀνεῳγμένας καταλαβόντες Μίδαν τύραννον ἀνηγόρευσαν.

Cap. 3. Cf. Aristagoras ap. Steph. Byz. s. v. *ἑλληνικὸν* et *καρικόν*.

6. ΚΥΡΟΣ.

1 Κῦρος Μήδοις παραταξάμενος τρὶς ἡττήθη. Ἐπεὶ δὲ τῶν Περσῶν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἦσαν ἐν Πασαργάδαις, τὴν τετάρτην μάχην ἐνταῦθα συνῆψε. Πάλιν ἔφευγον οἱ Πέρσαι. Ὡς δὲ εἶδον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, παθόντες ἐπ' αὐτοῖς ἀνέστρεψαν, καὶ τοὺς Μήδους ἀτάκτως διώκοντας τρεψάμενοι, νίκην τηλικαύτην ἐνίκησαν, ὡς μηκέτι Κῦρον πρὸς αὐτοὺς ἄλλης δεηθῆναι μάχης.

2 Κῦρος ἐν ταῖς πρὸς Κροῖσον ἀνοχαῖς ἀπήγαγε τὴν δύναμιν. Ὡς δὲ νὺξ ἐπῆλθε, συντόνως ἀναστρέψας ἐπὶ τὰς Σάρδεις ἤγαγε, καὶ προσπεσὼν τοῖς τείχεσιν ἀφυλάκτοις, προσθέμενος κλίμακας κατέσχε τὰς Σάρδεις.

3 Κῦρος ἐκράτησε Σάρδεων· Κροῖσος κατέσχε τὴν ἀκρόπολιν, ἀναμένων τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος βοήθειαν. Κῦρος τοὺς οἰκείους τῶν μετὰ Κροίσου τὴν ἀκρόπολιν κατεχόντων δήσας ἔδειξε τοῖς πολιορκουμένοις, τῷ κήρυκι προστάξας ἀνειπεῖν, ὡς παραδοῦσι μὲν τὴν ἀκρόπολιν ἀποδώσοι τὰ οἰκεῖα σώματα, μὴ βουλομένων δὲ παραδοῦναι κρεμάσειε πάντας. Οἱ δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν οἰκείων παρέδωκαν, οὐκ ἀναμείναντες Κροίσου τὰς κενὰς τῶν Ἑλλήνων ἐλπίδας.

4 Κῦρος, μετὰ τὴν ἅλωσιν Κροίσου Λυδῶν πάλιν ἀποστάντων, αὐτὸς ἐλαύνων ἐπὶ Βαβυλῶνος Μαζάρην τὸν Μῆδον κατέπεμψε, προστάξας, ὅταν κατάσχῃ τὴν χώραν, ἀφελέσθαι τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἵππους, καὶ στολὴν γυναικεῖαν αὐτοὺς ἀναγκάσαι φορεῖν, καὶ μήτε τοξεύειν μήτε ἱππεύειν ἔτι μανθάνειν, ὑφαίνειν δὲ καὶ ψάλλειν ἅπαντας, τοῖς ἐπιτηδεύμασι τού-

τοις, ὡς ἔοικε, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐκθηλῦναι προαιρούμενος. Ἀμέλει βαρβάρων ἀπολεμώτατοι γεγόνασιν Λυδοί, πρόσθεν ὄντες πολεμικώτατοι.

Κῦρος Βαβυλῶνα πολιορκῶν, ἐπειδὴ συνετέλεσε 5
τὰς διώρυχας τοῦ Εὐφράτου διὰ τῆς πόλεως ῥέοντος, ἀνήγαγε τὸ στρατόπεδον μακροτάτῳ· Βαβυλώνιοι, νομίσαντες αὐτὸν ἀπεγνωκέναι τῆς πολιορκίας, τὸ σφοδρὸν τῶν φυλακῶν ἀνῆκαν. Ὁ δὲ τὸν ποταμὸν ἀποστρέψας, τὴν δύναμιν ἐπαγαγὼν συντόμως κατὰ τὴν χώραν τοῦ ἀρχαίου ῥεύματος ὑπεισήγαγε τοὺς στρατιώτας, καὶ τῆς Βαβυλῶνος ἐκράτησεν.

Κῦρος Κροίσῳ ἀντιπαρετάσσετο. Λυδοῖς ἦσαν 6
ἱππεῖς πολλοὶ καὶ μέγα ἐπὶ τούτοις ἐφρόνει Κροῖσος. Κροίσου ἀχρεῖον τὸ ἱππικὸν ἀπέφηνε Κῦρος, προτάξας τῶν ἱππικῶν ὁπλιτῶν καμήλους πολλάς· ἵππος δὲ καμήλου φεύγει καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὴν ὀδμήν. Αὐτίκα δὴ φεύγοντες οἱ ἵπποι τοὺς Λυδοὺς ὑπεξέφερον, ὥστε ἦν Κύρῳ νίκη καὶ πρό γε τῆς μάχης.

Κῦρος Πέρσας ἀποστῆναι Μήδων ἔπεισεν ὧδε. 7
Δείξας χωρίον αὐτοῖς ἀργὸν καὶ ἀκανθῶδες ἐκέλευσεν ἡμερῶσαι· οἱ δὲ σὺν πολλῷ πόνῳ ἡμέρωσαν. Τῆς ὑστεραίας ἐκέλευσε λουσαμένους ἥκειν. Ἐπεὶ δὲ ἧκον, προέθηκεν αὐτοῖς εὐωχίαν ἄφθονον καὶ μετὰ τὴν εὐωχίαν ἤρετο, ποτέρα κρείσσων ἡμέρα. Οἱ δὲ ὡμολόγησαν τῆς χθὲς τὴν σήμερον τόσῳ κρείττονα, ὅσῳ κακοδαιμονίας εὐδαιμονίαν. "Οὐκοῦν", ὁ Κῦρος ἔφη, "τὰ τῆς εὐδαιμονίας ἀγαθὰ ἕξετε, ἢν τῆς Μήδων δουλείας ἀποστῆτε." Πέρσαι μὴ μελλήσαντες ἀφίστανται, καὶ βασιλέα Κῦρον στησάμενοι αὐτούς τε Μήδους κατέλυσαν καὶ τῆς ἄλλης Ἀσίας ἦρξαν.

Cap. 6. §. 6. Ex Herod. 1, 80.
Cap. 6. §. 7. Ex Herod. 1, 126.

8 *Κῦρος Βαβυλῶνα ἐπολιόρκει· Βαβυλώνιοι πολλῶν ἐτῶν σιτία ἔχοντες κατεγέλων τῆς πολιορκίας. Κῦρος διὰ μέσης τὸν Εὐφράτην ῥέοντα, διώρυχα τεμὼν, εἰς τὸ πλησίον ἕλος ἐξήγαγε. Βαβυλώνιοι πιεῖν ὕδωρ οὐκ ἔχοντες αὐτίκα σφᾶς αὐτοὺς Κύρῳ παρέδωκαν.*

9 *Κῦρος ἡττώμενος Μήδων κατέφυγεν ἐς Πασαργάδας. Πολλῶν Περσῶν αὐτομολούντων ἔφη πρὸς αὐτοὺς, "Αὔριον ἀφίξονται ἡμῖν σύμμαχοι δέκα μυριάδες ἀνδρῶν πολεμίων Μήδοις· ἀλλὰ εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν συμμάχων ἕκαστος ὑμῶν κομισάτω φάκελον ξύλων." Οἱ μὲν ἐκόμισαν· οἱ δὲ αὐτόμολοι ταῦτα Μήδοις ἀνήγγειλαν. Ἐπεὶ δὲ νὺξ ἦν, κελεύει Κῦρος ἕκαστον ὑφάψαι τὸν ἑαυτοῦ φάκελον. Μῆδοι πολλὴν φλόγα λάμπουσαν ἰδόντες, πιστεύσαντες ἥκειν τοὺς συμμάχους ἔφυγον.*

10 *Κῦρος πολιορκῶν Σάρδεις, ξύλα πολλὰ μακρὰ ἰσομήκη τοῖς τείχεσιν, ἐπιστήσας αὐτοῖς εἴδωλα πώγωνας ἔχοντα καὶ Περσικὴν ἐσθῆτα καὶ φαρέτρας κατὰ νώτου καὶ τόξα μετὰ χεῖρας, νύκτωρ προσήγαγεν, ὑπερέχοντα (περὶ) τῶν τειχῶν τῆς ἄκρας. Ὁ δὲ κατὰ τὰ ἕτερα μέρη τῆς πόλεως προσέβαλεν ἀρχομένης ἡμέρας. Ἡ δὲ στρατιὰ τοῦ Κροίσου, ἀπομαχομένη ταῖς τοῦ Κύρου προσβολαῖς, ἐπειδή τινες αὐτῶν ἐπιστραφέντες εἶδον ἀπὸ μακροῦ τὰ εἴδωλα ὑπὲρ τὴν ἄκραν, ἀνεβόησαν· πάντας δὲ εἷλε φόβος, ὡς ἤδη τῆς ἄκρας ὑπὸ Περσῶν κατειλημμένης. Τὰς πύλας ἀνοίξαντες ἄλλος ἄλλῃ ἔφευγον· Κῦρος δὲ Σάρδεις κατὰ κράτος εἷλεν.*

Cap. 6. §. 8. Cf. Herod. 1, 190 sq.
Cap. 6. §. 10. Ex Ctesia pg. 46. 60 ed. Mueller.

7. ΑΡΠΑΓΟΣ.

Ἅρπαγος, ἐπιστολὴν Κύρῳ κρύφα πέμπων ἀνέσχισε λαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἔνδον κατακρύψας πάλιν αὖθις συνέρραψε, καὶ τῷ κομίζοντι λίνα θηρατικὰ περιέθηκεν, ἵνα λάθῃ τοὺς φύλακας τῶν ὁδῶν.

8. ΚΡΟΙΣΟΣ.

Κροῖσος, τῶν Ἑλλήνων συμμάχων βραδυνόν- 1
των, τοὺς ἰσχυροτάτους καὶ μεγίστους τῶν Λυδῶν Ἑλληνικοῖς ὅπλοις κατεσκεύασεν· οἱ δὲ τοῦ Κύρου στρατιῶται τὸ ἀηθὲς τῆς Ἑλληνικῆς ὁπλίσεως κατεπλάγησαν. Ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν δοράτων κρουομένων πρὸς τὰς ἀσπίδας ὁ ψόφος τοὺς Πέρσας ἐτάραττεν· ἥ γε μὴν αὐγὴ τῶν ἐπιχάλκων ἀσπίδων τὰς ὄψεις τῶν Περσικῶν ἵππων ἀπέστρεφεν. Ὥστε Κῦρος ἡττηθεὶς τριῶν μηνῶν σπονδὰς πρὸς Κροῖσον ἐποιήσατο.

Κροῖσος ἡττηθεὶς περὶ Καππαδοκίαν ὑπὸ Κύρου, 2
βουλόμενος ἀποδρᾶναι προσέταξε τοῖς στρατιώταις, ξύλα πολλὰ κομίζειν. Ταῦτα νήσας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ στενῆς οὔσης, ἐπεὶ νὺξ ἦν, αὐτὸς μὲν τὴν δύναμιν ὑπεξῆγε σπουδῇ πολλῇ, ἱππεῖς δὲ τοὺς ἐλαφροτάτους κατέλιπεν, ὑπαυγαζούσης ἔω τὴν ὕλην καταπρήσοντας. Κροῖσος μὲν δὴ τῇ φυγῇ προέλαβε· Κῦρος δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς διώκειν ἐκωλύετο.

9. ΚΑΜΒΥΣΗΣ.

Καμβύσης Πηλούσιον ἐπολιόρκει. Αἰγύπτιοι καρτερῶς ἀνθίσταντο, ἀποκλείοντες τῆς Αἰγύπτου τὰς ἐσβολὰς, καὶ πολλὰ προσάγοντες μηχανήματα ἠφίεσαν καταπέλτας ὀξυβελεῖς, πέτρους καὶ πῦρ. Καμ-

---

Cap. 7. Herod. 1, 123.

βύσης ὅσα σέβουσιν Αἰγύπτιοι ζῶα, κύνας, πρόβατα, αἰλούρους, ἴβεις, πρὸ τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς ἔταξεν. Αἰγύπτιοι δὲ βάλλοντες ἐπαύσαντο φόβῳ τοῦ πλῆξαί τι τῶν ἱερῶν ζώων. Οὕτω Καμβύσης, Πηλούσιον ἑλὼν, εἴσω τῆς Αἰγύπτου παρῆλθεν.

10. ΟΙΒΑΡΗΣ.

Οἱ περὶ Δαρεῖον ἑπτὰ σατράπαι τοὺς μάγους, ἄρχοντας Περσῶν, καταλύσαντες ἐβουλεύοντο τῆς ἀρχῆς πέρι. Ἔδοξεν ἵπποις ἐποχουμένους ἄστεος ἔξω προελθεῖν· "Ὅτου δ' ἂν πρῶτος ἵππος χρεμετίσῃ, καὶ δὴ βασιλεὺς ἔστω οὗτος." Οἰβάρης, ἱπποκόμος Δαρείου, μαθὼν τὰ βεβουλευμένα ἤγαγεν αὐτοῦ τὸν ἵππον πρὸ μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸ προκείμενον χωρίον, καὶ παραστησάμενος θήλειαν ἵππον ἐπαφῆκε τὸν ἄρρενα. Τοῦτο πράξας ἐπανήγαγε τὸν ἵππον. Τῆς ὑστεραίας ὁ Δαρεῖος ἐποχούμενος ἧκε μετὰ τῶν ἄλλων σατραπῶν· ὁ δὲ ἵππος αὐτοῦ, γνωρίσας τὸν τόπον τῆς συνουσίας, ἐρωτικόν τι παθὼν πρῶτος ἐχρεμέτισεν. Οἱ δὲ σατράπαι καταπηδήσαντες Δαρεῖον προσεκύνησαν καὶ βασιλέα Περσῶν ἐστήσαντο.

11. ΔΑΡΕΙΟΣ.

1 *Δαρεῖος παρετάσσετο Σκύθαις. Λαγὼς διήιξε παρὰ τὴν Σκυθικὴν φάλαγγα. Σκύθαι μὲν ἐδίωκον τὸν λαγωόν. Δαρεῖος δὲ, "Ἄξιον" ἔφη "Σκύθας φεύγειν, οἳ τοσοῦτον ἡμῶν καταφρονοῦσιν, ὥστε Πέρσας καταλιπόντες τὸν λαγωὸν διώκουσι." Καὶ δὴ τὸ ἀνακλητικὸν σημάνας περὶ ἀναχωρήσεως ἐβουλεύσατο.*

Cap. 10. Cf. Herod. 3, 85 sq.
Cap. 11. §. 1. Ex Herodoto 4, 134.

2 Δαρεῖος μέλλων τοῖς μάγοις νύκτωρ ἐπιτίθεσθαι μετὰ τῶν ἑπτὰ Περσῶν, ἵνα ἐν σκότῳ δύναιντο γινώσκειν ἀλλήλους, συνεβούλευσε τὸ τιαρόδεσμον, ὃ τῆς κεφαλῆς ὄπισθεν ἀποσφίγγει τὴν τιάραν, αὐτοὺς ἐς μέτωπον περιαγαγεῖν, ἵνα σημεῖον ᾖ [τὸ] ἅμμα τῆς τιάρας (χουμίτρας) ἁπτομένοις τοῦ μετώπου.

3 Δαρεῖος πρῶτος φόρους ἔταξε τοῖς ἔθνεσιν· ὅπως δὲ μὴ χαλεπήνειαν, οὐκ αὐτὸς ἔταξεν, ἀλλὰ τοῖς σατράπαις τάξαι προσέταξε. Τῶν δὲ ὁρισάντων μεγάλους φόρους, αὐτὸς προσέγραψε τοὺς ἡμίσεις χαριζόμενος τοῖς ὑπηκόοις. Οἱ δὲ ἄσμενοι τοὺς ἡμίσεις τελεῖν ὑπέστησαν, ὡς ἤδη μεγάλην εὐεργεσίαν παρὰ τοῦ βασιλέως λαβόντες.

4 Δαρεῖος ἐπὶ Σκύθας ἐλάσας οὔτε Σκύθας ἑλεῖν οἷός τε ἦν, οὔτε σιτίων εὐπόρει. Περὶ δρασμοῦ σκέψις ἦν. Ὅπως οὖν λάθοι τοὺς Σκύθας, τὸ στρατόπεδον ὡς εἶχεν ἐᾷ κατὰ χώραν μένειν. — ἦσαν ἐν αὐτῷ τραυματίαι πολλοί, ὄνοι, ἡμίονοι, κύνες — ἀλλὰ καὶ πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτὸς ἐκέλευσεν ἀνακαῦσαι. Ταῦτα δὴ ὁρῶντες οἱ Σκύθαι, ἀκούοντες τοῦ ταράχου τῶν ζώων καὶ τὰς σκηνὰς ἀκεραίους ὁρῶντες, ᾤοντο παρεῖναι τοὺς Πέρσας. Οἱ δὲ ἄρα ἦσαν πρὸ πολλοῦ πεφευγότες. Σκύθαι δὲ, ὀψὲ τὴν ἀπόδρασιν μαθόντες, ἐπεχείρουν διώκειν οὓς καταλαβεῖν αὐτοῖς δυνατὸν ἦν οὐκέτι.

5 Δαρεῖος Καλχηδόνα ἐπολιόρκει. Καλχηδόνιοι τειχῶν ὀχυρότητι καὶ παρασκευῇ τροφῶν θαρροῦντες, ἥκιστα τῆς πολιορκίας ἐφρόντιζον. Δαρεῖος τὴν μὲν στρατιὰν οὐ προσῆγε τοῖς τείχεσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν χώραν ἔβλαπτε· προσποιούμενος δὲ ἀναμένειν συμμα-

---

Cap. 11. §. 3. Cf. Plut. apophthegm. Dar. 2.

χίαν μείζονα, τὴν ἡσυχίαν ἦγε. Τῶνδὲ Καλχηδονίων τειχοφυλακούντων, ἀπὸ τοῦ καλουμένου Ἀφασίου λόφου, πεντεκαίδεκα στάδια τῆς πόλεως ἀπέχοντος, ἤρξαντο μεταλλεύειν ὑπόνομον οἱ Πέρσαι. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὀρύσσοντες ἐγένοντο, τεκμαιρόμενοι ῥίζαις τῶν ἐλαιῶν, αἳ περὶ τὴν ἀγορὰν ἐπεφύκεσαν, νύκτα ἀναμείναντες, τὸν ὑπόνομον ἀναστομώσαντες ἀνέβησαν ἐς τὴν ἀγορὰν, καὶ τὴν πόλιν ἄνευ μάχης κατὰ κράτος εἷλον, Καλχηδονίων τὰ τείχη φυλαττόντων.

6 Δαρεῖος ἐπολέμει Σάκαις τριχῆ διῃρημένοις. Μιᾶς ἐκράτησε μοίρας· τῶν δὲ Σακῶν, μυρίων ζώντων ἁλόντων τὰς ἐσθῆτας (καὶ τὸν κόσμον) καὶ τὰ ὅπλα περιέθηκε τοῖς Πέρσαις, καὶ προσῆγεν αὐτοὺς τῇ δευτέρᾳ μοίρᾳ τῶν Σακῶν, νόμῳ φιλίας ἠρέμα βαδίζοντας. Οἱ δὲ Σάκαι, τῷ σχήματι τῶν ἐσθήτων καὶ τῶν ὅπλων ἐξαπατώμενοι, φιλοφρόνως προσελθόντες ὡς οἰκείους ἠσπάζοντο· Πέρσαι δὲ, ἦν γὰρ αὐτοῖς παράγγελμα, πάντας ἐφόνευσαν, καὶ μεταβάντες ἐπὶ τὴν τρίτην μοῖραν Σακῶν ἀμαχεὶ τούτων ἐκράτησαν· οὐδὲ γὰρ ἀντέστησαν, τῶν δύο μοιρῶν προηττημένων.

7 Δαρεῖος, Αἰγυπτίων οὐ φερόντων Ἀρυάνδου τοῦ σατράπου τὴν ὠμότητα καὶ διὰ τοῦτο ἀποστάντων, αὐτὸς διὰ τῆς ἐρήμου Ἀραβίας ὁδεύσας ἧκεν εἰς Μέμφιν· ἔτυχον δὲ Αἰγύπτιοι τὸν Ἆπιν ἀφανῆ γεγονότα κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας πενθοῦντες. Δαρεῖος προέγραψε τῷ ἀγαγόντι τὸν Ἆπιν δώσειν ἑκατὸν τάλαντα χρυσίου· οἱ δὲ, τὴν εὐσέβειαν αὐτοῦ θαυμάσαντες, οὐκέτι μετὰ τῶν ἀποστάντων ἐτράποντο, ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς Δαρείῳ παρέδωκαν.

12. ΣΙΡΑΚΗΣ.

Δαρεῖος ἐπὶ Σάκας ἐστράτευσεν. Οἱ βασιλεῖς τῶν Σακῶν, Σακεσφάρης, Ὁμάργης, Θάμυρις ἐβουλεύοντο ἐν ἐρήμῳ χωρίῳ περὶ τῶν παρόντων. Ἱπποφορβὸς ἀνὴρ, Σιράκης, προσῆλθεν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος διαφθείρειν τὸ Περσῶν στράτευμα, ἐὰν τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐγγόνοις δώσειν οἴκους καὶ χρήματα ὀμόσωσιν. Οἱ μὲν ὤμοσαν. Ὁ δὲ σπασάμενος τὴν παραξιφίδα ἀφεῖλεν αὐτοῦ ῥῖνα καὶ ὦτα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα δεινῶς ἐλωβήσατο· καὶ αὐτομολήσας πρὸς Δαρεῖον, ταῦτα ἔφη παθεῖν ὑπὸ τῶν ἐν Σάκαις βασιλέων. Δαρεῖος ἐπίστευσε τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς. Ὁ δὲ Σιράκης, ἐπικαλούμενος πῦρ ἀθάνατον καὶ ἱερὸν ὕδωρ, "Τιμωρίαν παρὰ Περσῶν" ἔφη "λαβεῖν ἐσπούδακα. Ὁ δὲ τρόπος· Σάκαι τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπαίρειν μέλλουσιν· εἰ δὲ ἡμεῖς διὰ συντομωτέρας ὁδοῦ προλάβοιμεν τὴν χώραν, ἐφ' ἣν ἐκεῖνοι στέλλονται, ὥσπερ ἐν πάγῃ πάντας αἱρήσομεν. Ἐγὼ δὲ, ἱπποφορβὸς ὢν καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς χώρας ἁπάσης ἔχων, ἡγήσομαι· σιτία δὲ καὶ ποτὰ ἑπτὰ ἡμερῶν ἐπαγώμεθα." Ὁ μὲν ἡγήσατο τῆς ὁδοῦ· προάγων δὲ τῶν στρατιωτῶν ἡμέρας ἑπτὰ καὶ καταστήσας ἐς μέσην τὴν ἄνυδρον, ἐπιλιπόντος τοῦ ὕδατος καὶ τῶν σιτίων, τοῦ χιλιάρχου Ῥανοσβάτου "Τί σοι ἔδοξεν" εἰπόντος "ἐξαπατῆσαι τηλικοῦτον βασιλέα καὶ τοσοῦτον πλῆθος Περσῶν, καὶ ἀγαγεῖν ἐς χώραν ἄνυδρον, ἐν ᾗ μήτε ὄρνεον ὁρῶμεν μήτε θηρίον, καὶ οὔτε προϊέναι δυνατὸν οὔτε ἀναχωρεῖν;" ὁ δὲ, συγκροτήσας τὼ χεῖρε καὶ μεγάλα ἀναγελάσας, "Ἐγὼ" ἔφη "νενίκηκα· βουλόμενος γὰρ σῶσαι Σάκας τοὺς ἐμοὺς πολίτας, δίψει καὶ λιμῷ Πέρσας ἀπολώλεκα."

Ὁ μὲν χιλίαρχος τοῦ Σιράκου παραχρῆμα τὴν κεφαλὴν ἀπέκοψε. Δαρεῖος δ᾽ ἀναβὰς ἐπὶ λόφον ὑψηλὸν, τὸν κάνδυν καὶ τὴν τιάραν τῷ σκήπτρῳ περιθεὶς καὶ τὸ διάδημα τὸ βασιλικὸν περιδήσας, κατέπηξεν ἐπὶ γῆς· καὶ, ἦν γὰρ ἐπιτολὴ τοῦ ἡλίου, ηὔξατο τῷ Ἀπόλλωνι, εἰ χρεὼν σωθῆναι Πέρσας, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ παρασχεῖν. Ὁ θεὸς ἐπήκουσε· καὶ ὄμβρος κατερράγη πολύς. Τοῦτον ὑποδεξάμενοι δέρμασι καὶ ἀγγείοις οἱ Πέρσαι διεσώθησαν ἐπὶ Βάκτρον ποταμὸν, τῷ θεῷ χάριν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας εἰδότες· ὅσον δὲ ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ ἱπποφορβοῦ, πάντες διεφθάρησαν. Τοῦτον τὸν ἱπποφορβὸν ὕστερον καὶ Ζώπυρος μιμησάμενος καὶ ἀκρωτηριάσας τὸ πρόσωπον, Βαβυλωνίους ἐξαπατήσας ἐχειρώσατο.

13. ΖΩΠΥΡΟΣ.

Δαρεῖος πολιορκῶν Βαβυλῶνα χρόνῳ μακρῷ τὴν πόλιν ἑλεῖν οὐχ οἷός τε ἦν. Ζώπυρος Δαρείου σατράπης, ἀκρωτηριάσας τὸ πρόσωπον, ἧκεν αὐτόμολος, ὡς ταῦτα δὴ ὑπὸ Δαρείου παθών. Βαβυλώνιοι πιστεύουσι τῇ ὄψει τῆς συμφορᾶς καὶ τῷ Ζωπύρῳ τὴν πόλιν ἐπιτρέπουσιν. Ὁ δὲ νύκτωρ ἀνοίγει τὰς πύλας. Καὶ Δαρεῖος κρατήσας Βαβυλῶνος ἐκεῖνο δὴ τὸ λαμπρὸν ἐφθέγξατο, "Ἀλλ᾽ οὐδὲ εἴκοσι Βαβυλῶνας ἔχειν ἐβουλόμην ἂν, ἐφ᾽ ᾧτε ὁρᾶν τοιαῦτα παθόντα Ζώπυρον.

14. ΟΡΟΝΤΗΣ.

1 *Βασιλεὺς Ἀρταξέρξης Ὀρόντῃ προσέταξε, "Τηρίβαζον Κύπρου σατράπην ἄγε μοι δεδεμένον." Ὀρόντης, ἐδεδοίκει γὰρ Τηρίβαζον, λόχῳ τὸν ἄνδρα εἷλεν. Ὁ δὲ λόχος· ἦν οἶκος, ἐν ᾧ βόθρος βαθύς. Ἄνω τοῦ*

βόθρου κλίνην ἔθηκεν οὐκ ἐντεταμένην, ἀλλὰ στρώμασι ποικίλοις κεκοσμημένην. Καλεῖ Τηρίβαζον ὡς διαλεξόμενος ἀπόρρητα. Τηρίβαζος εἰσέρχεται καὶ καθιζάνει καὶ διὰ τῆς κλίνης εἰς τὸν βόθρον καταφέρεται, καὶ συλληφθεὶς ἀναπέμπεται βασιλεῖ δεδεμένος.

Ὀρόντης ἀποστὰς ἐπολέμει τοῖς βασιλέως στρατη- 2
γοῖς, καὶ καταφυγὼν ἐπὶ λόφον τοῦ Τμώλου χαράκωμα περιεβάλετο. Τῶν πολεμίων ἀντιστρατοπεδευσάντων, παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις ὀχυροῦν μάλιστα δὴ τὸ χαράκωμα, καὶ τὰς ἐφοδίας καὶ τὰς φυλακὰς συγκροτοῦντας ὁρᾶσθαι τοῖς πολεμίοις. Αὐτὸς δὲ νύκτωρ ἐπιλέκτους ἱππέας λαβὼν ἐξώρμησε διὰ τῆς ἐπὶ Σάρδεις ὁδοῦ, τὴν ἀγορὰν τὴν κομιζομένην τοῖς πολεμίοις ἥρπασε καὶ λείαν πολλὴν τῶν Σαρδιανῶν ἀπήλασε, καὶ πέμψας ἄγγελον τοῖς ἐν τῷ χάρακι ταῦτα ἐμήνυσε καὶ συνέταξε τῆς ὑστεραίας ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις. Οἱ μὲν δὴ θαρροῦντες ἐπεξῆλθον· Ὀρόντης δὲ κατὰ νώτου τῶν πολεμίων γενόμενος, τοὺς μὲν ἀποκτείνας, τοὺς δὲ ζωγρήσας ἀσφαλῶς ἀπηλλάττετο.

Ὀρόντης ἐν Κύμῃ παρετάξατο Αὐτοφραδάτῃ μυ- 3
ρίους ἱππέας ἔχοντι, αὐτὸς ἔχων μυρίους ὁπλίτας Ἕλληνας. Πρῶτον μὲν δὴ προσέταξε τοῖς Ἕλλησιν ἐπιστραφῆναι καὶ ἰδεῖν τὸ πεδίον ἡλίκον, ἐμφανίζων ὡς οὐκ ἄν τις τὴν τάξιν λύσας τοὺς ἱππέας διαφύγοι· ἐπεὶ δὲ συμβαλόντες ἔστησαν πεφραγμένοι, τῶν ἱππέων τὴν φάλαγγα διιππεῦσαι μὴ δυνηθέντων καὶ διὰ τοῦτο ἀποστραφέντων, Ὀρόντης ἐκέλευσε τοὺς Ἕλληνας, ἐὰν πάλιν ἐπάγειν ἐγχειρῶσιν οἱ ἱππεῖς, τρία βήματα μόνον εἰς τοὔμπροσθεν ἐμβῆναι. Οἱ μὲν δὴ ἐνέβησαν· οἱ δὲ ἱππεῖς νομίσαντες ἐπάγειν αὐτοὺς, ἐκκλίναντες ἔφευγον.

4 Ὀρόντης πολλοὺς τῶν συμμάχων ἀποβαλὼν, οὓς Αὐτοφραδάτης ἐνέδρᾳ διέφθειρε, καθῆκε λογοποιοὺς διαγγέλλοντας, ὡς ἐγγὺς εἴησαν οἱ μισθοφόροι, ὥστε καὶ τῷ Αὐτοφραδάτῃ τοῦτο ἐξηγγέλλετο. Τῶν δὴ βαρβάρων τοὺς ἰσχυροτάτους νυκτὸς ὥπλισεν ὅπλοις Ἑλληνικοῖς, καὶ ἀρχομένης ἕω παρέταξεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἐπιστήσας ἑρμηνέας διγλώσσους, ἵνα τὰ παραγγέλματα τοῖς Ἕλλησιν οὗτοι φράζοιεν τοῖς βαρβάροις. Αὐτοφραδάτης ἰδὼν τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα, οἰηθεὶς ἥκειν τοὺς μισθοφόρους περὶ ὧν ἐπέπυστο, συμβαλεῖν οὐ θαρρήσας, ἀναλαβὼν τὸ στρατόπεδον ἔφυγε.

15. ΞΕΡΞΗΣ.

1 Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύων πολλὰ ἔθνη συνήγαγε, λογοποιοὺς διασκεδάσας, ὡς οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἑλλήνων ὡμολογήκασι προδοσίαν τῆς Ἑλλάδος. Δόξαντες οὖν οὐκ ἐς μάχην, ἀλλὰ ἐς ὠφέλειαν φανερὰν καλεῖσθαι, προθυμότερον ἠθροίζοντο. Πολλοὶ δὲ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτεπάγγελτοι συνεμάχησαν.

2 Ξέρξης, κατασκόπων Ἑλλήνων ἁλόντων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κολάζει μὲν τοὺς ἄνδρας οὐδαμῶς, κελεύει δὲ περιαχθέντας ἰδεῖν τὴν δύναμιν ἅπασαν. Ἐπεὶ δὲ εἶδον, "Ἄπιτε τοίνυν" ἔφη "καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἀπαγγείλατε, ὅσα ἐμοῦ δεικνύντος ἑωράκατε."

3 Ξέρξης ἐναυλόχει περὶ Ἄβυδον. Σιτηγοὶ νῆες Ἑλληνικαὶ παραπλέουσαι ἁλίσκονται ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Τοῖς μὲν δὴ ἔδοξε καταδῦσαι τὰς ὁλκάδας αὐτοῖς ἀνδράσιν· Ξέρξης δὲ τοὐναντίον ἤρετο, "Ποῖ πλεῖτε;" Φησάντων, Ἐς Ἑλλάδα, "Καὶ ἡμεῖς" ἔφη "ἐκεῖσε, ὥστε ὁ σῖτος ἀγόμενος τοῖς Ἕλλησιν ἡμέτε-

Cap. 15. §. 2. 3. Ex Herod. 7, 146. 147.

ρός ἐστιν. "Ἄπιτε δή." Τὰ δὲ οἱ σωθέντες ἀπαγγείλαντες τοῖς Ἕλλησιν οὐ μικρὰν ἔκπληξιν αὐτοῖς παρέσχον.

Ξέρξης, ἐν Θερμοπύλαις πολλῶν βαρβάρων πε- 4
σόντων, ἀποκρυπτόμενος τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν προσέταξε τοῖς οἰκείοις αὐτῶν διὰ νυκτὸς τοὺς αὑτοῖς προσήκοντας γῇ κατακρύψαι.

Ξέρξης, ἐν Θερμοπύλαις διὰ τὴν στενότητα τῶν 5
ὀρῶν πολλοὺς Περσῶν ἀποβαλών, Τραχινίου ἀνδρὸς Ἐφιάλτου δείξαντος ἀτραπὸν περὶ τοῖς ὄρεσι στενήν, ἔπεμψεν ἄνδρας δισμυρίους, οἳ περιελθόντες, κατὰ νώτου γενόμενοι τῶν Ἑλλήνων ἀπέκτειναν ἅπαντας, ὧν ἡγεῖτο Λεωνίδας.

16. ΑΡΤΑΞΕΡΞΗΣ.

Ἀρταξέρξης ἐπὶ τὴν Τισαφέρνους σύλληψιν κατέ- 1
πεμψε Τιθραύστην, δύο ἐπιστολὰς κομίζοντα· τὴν μὲν πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐπιτρέπων αὐτῷ τὰ πάντα, τὴν δὲ πρὸς Ἀριαῖον, ὅπως αὐτὸν συλλάβοι μετὰ Τιθραύστου. Ἀριαῖος, ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κολοσσαῖς τῆς Φρυγίας, καλεῖ Τισαφέρνην, ὡς ὁμοῦ βουλεύσασθαι δέον τά τε ἄλλα καὶ περὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ μηδὲν ὑπιδόμενος τὸ μὲν στρατόπεδον κατέλιπεν ἐν Σάρδεσιν· αὐτὸς δὲ μετὰ τριακοσίων λογάδων Ἀρκάδων καὶ Μιλησίων ἀφικόμενος ἐν Ἀριαίου κατέλυεν· ἤδη δὲ περὶ λουτρὸν ἔχων τὸν ἀκινάκην ἀπέθετο. Ἀριαῖος μετὰ τῶν θεραπευτήρων συναρπάσας αὐτόν, καθείρξας εἰς ἁρμάμαξαν κατερραμμένην ἄγειν Τιθραύστῃ παρέδωκεν. Ὁ δὲ μέχρι μὲν Κελαινῶν ἐγκατερραμμένον ἤγαγεν· ἐνταῦθα δὲ ἀποτεμὼν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀνεκόμισε βασιλεῖ. Βασιλεὺς δὲ ἔπεμψε

τῇ μητρὶ Παρυσάτιδι, ᾗ μάλιστα ἐσπουδάκει τίσασθαι Τισαφέρνην ἐπὶ τῇ Κύρου τελευτῇ. Ἔμελλον δὲ ἄρα καὶ ὅσαι τῶν Ἑλλήνων τῶν Κυρείων μητέρες ἢ γυναῖκες λαμπρὸν ὀλολύξειν, Τισαφέρνου δίκας δόντος τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας ἀπάτης.

2 Ἀρταξέρξης τὸν πόλεμον ἠγωνοθέτει τοῖς Ἕλλησιν, ἀεὶ προστιθέμενος τοῖς ἡττωμένοις. Ἀεὶ γὰρ ἐπανισῶν τὸ ἐλαττούμενον τὴν ἰσχὺν τοῦ νικῶντος κατέλυεν.

17. ΩΧΟΣ.

Ὦχος, Ἀρταξέρξου τοῦ πατρὸς αὐτῷ τελευτήσαντος, εἰδὼς ὅτι περιὼν μὲν ὁ πατὴρ φοβερὸς ἦν τοῖς ὑπηκόοις, μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν αὐτὸς εὐκαταφρόνητος ἔσοιτο, τοῖς εὐνούχοις καὶ κατακοιμισταῖς καὶ τῷ χιλιάρχῳ συνθέμενος ἔκρυψε τὸν θάνατον ἐπὶ μῆνας δέκα· ἐν δὲ τούτοις τὴν βασιλικὴν σφραγῖδα διαπέμπων, ἐξ ὀνόματος τοῦ πατρὸς προσέταξεν Ὦχον ἀναγορεῦσαι βασιλέα. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἀνηγόρευσαν καὶ ὑπήκουσαν, τότε ὡμολόγησε τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, καὶ τὸ βασίλειον πένθος ἐπήγγειλε κατὰ τοὺς Περσῶν νόμους.

18. ΤΙΣΑΦΕΡΝΗΣ.

1 Τισαφέρνης πρὸς Κλέαρχον ἐσπείσατο, παρακαθισάμενος τὰς παλακίδας· τὰς δὲ αὐτὰς ἔφη σπονδὰς ἐθέλειν ποιεῖσθαι καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἡγεμόνας. Ἧκον οἱ λοιποὶ, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλὸς, Ἀγίας Ἀρκὰς, Σωκράτης Ἀχαιός· εἵποντο τούτοις λοχαγοὶ εἴκοσι, στρατιῶται διακόσιοι. Τισαφέρνης τοὺς μὲν στρατηγοὺς δήσας ἔπεμψεν ὡς βασιλέα, τοὺς δὲ ἄλλους αὐτὸς ἀπέκτεινε πάντας.

Τισαφέρνης ἐμβαλεῖν ἐς Μίλητον καὶ τοὺς φυγάδας καταγαγεῖν ἐβουλεύετο. Ἀπαράσκευος μὲν δὴ ὢν, περιβόητον ἐποίει τὸ ἔργον ὡς τοῦτο δράσων αὐτίκα, ὥστε καὶ Μιλήσιοι τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς ἄστυ ἀνεκομίσαντο· παρεσκευασμένος δὲ, τὸ στρατόπεδον διαλύειν προσεποιήσατο καὶ οὐ μακρὰν ἀπεπέμψατο. Μιλήσιοι τὰς γνώμας μεταβαλόμενοι, διαλυθὲν τὸ στράτευμα ὁρῶντες ἐς τοὺς ἀγροὺς ἀνεχώρησαν· ὁ δὲ, ὑπὸ συνθήματι τὸ στράτευμα συλλέξας, διὰ τάχους πάντας Μιλησίους ἔξω τῆς πόλεως διεσπαρμένους ἐχειρώσατο. 2

19. ΦΑΡΝΑΒΑΖΟΣ.

Φαρνάβαζος κατὰ Λυσάνδρου Λακεδαιμονίοις ἔγραψεν· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἀνεκαλέσαντο, σκυτάλην πέμψαντες. Λύσανδρος ἱκετεύει Φαρνάβαζον ἄλλην ἐπιστολὴν ὑπὲρ αὐτοῦ γράψαι φιλάνθρωπον. Φαρνάβαζος ὑποσχόμενος φανερῶς μὲν ἔγραψεν οἵαν ὁ Λύσανδρος ἠξίωσε, κρύφα δὲ εἶχεν ἑτέραν γεγραμμένην· ἐν δὲ τῷ τὴν σφραγῖδα ἐπιβάλλειν ὑπαλλάξας τὰ βιβλία, μηδὲν διαφέροντα τῇ ὄψει, δίδωσιν αὐτῷ τὴν κρύφα γεγραμμένην. Λύσανδρος ἐπανελθὼν ἐς Λακεδαίμονα τοῖς Ἐφόροις κατὰ τὸ ἔθος ἀπέδωκε τὰ γράμματα· οἱ δὲ ἀναγνόντες τὴν ἐπιστολὴν ἔδειξαν αὐτῷ, προειπόντες μηδὲν ἀπολογίας δεῖσθαι αὐτὸν καθ' αὐτοῦ γράμματα κομίσαντα.

20. ΓΛΩΣ.

Γλῶς ἦν ἐν Κύπρῳ. Τῶν δὲ ἀμφ' αὐτὸν Ἑλλήνων τοῖς ἐν Ἰωνίᾳ κατ' αὐτοῦ γραφόντων, βουλόμενος εὑρεῖν τοὺς αἰτίους, τριήρη καθείλκυσε, καὶ τοῖς ἐρέταις ἔδωκεν ἐφόδιον καὶ πλεῖν ἐκέλευσεν ἐπ' Ἰωνίας. Τοῦ κυβερνήτου τὴν ἀναγωγὴν ἐπίτηδες

ἀναβαλλομένου, πολλοὶ πολλὰς ἐπιστολὰς τοῖς ἐρέταις ἔδωκαν. Οἱ μὲν δὴ ἀνήχθησαν καὶ βραχὺ τῆς πόλεως ἀπωτέρω προσωρμίσαντο· ὁ δὲ παρελθὼν πεζῇ πρὸς τὴν τριήρη προσέταξε τοῖς ἐρέταις πάσας προσκομίσαι τὰς ἐπιστολάς, ἐν αἷς τοὺς κατ' αὐτοῦ γράφοντας εὑρὼν, οὐδένα τούτων οὐχὶ παραχρῆμα βασανίσας ἀπέκτεινεν.

21. ΔΑΤΑΜΗΣ.

1 Δατάμης ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπαιτούμενος μισθὸν μηνῶν πλειόνων, ἐς ἐκκλησίαν συναγαγὼν αὐτοὺς ἔφη, πολλὰ χρήματα ἔχειν ἐν χωρίῳ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχοντι· "Καὶ δὴ τὴν ταχίστην εἰς τοῦτο ἐπειγώμεθα." Ἐπίστευσαν οἱ στρατιῶται καὶ ἠκολούθησαν. Ἀπέχοντας δὲ ἡμέρας ὁδὸν, ἐκέλευσε κατὰ χώραν μένειν ἀναπαυομένους. Ἀναλαβὼν δὴ τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ καμήλους καὶ ἡμιόνους, ἐλθὼν ἐς ἱερὸν ἐγχωρίῳ πλούτῳ κεκοσμημένον ἔλαβεν ἀργυρίου τάλαντα τριάκοντα. Ταῦτα ἐπὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἡμιόνων ἤγαγεν ἐς τὸ στρατόπεδον, ὀλίγα μὲν ἀγγεῖα πληρώσας, πολλὰ δὲ κατασκευάσας ὁμοίως τοῖς πεπληρωμένοις. Ἐπεὶ δέ τινα τῶν πεπληρωμένων ἔδειξε τοῖς στρατιώταις, οἱ μὲν εὐέλπιδες ἐγένοντο, ὡς χρήματα ἔχοντες. Ὁ δὲ ἔφη δεῖν εἰς Ἀμισὸν ἀφικομένους κόψαι νόμισμα· ἦν δὲ ἄρα Ἀμισὸς ἡμερῶν πολλῶν ὁδὸν ἀπέχουσα καὶ χώρα δυσχείμερος. Τὸν δὴ χειμῶνα ὅλον οἱ στρατιῶται ἡσύχασαν οὐκ ἀπαιτοῦντες.

2 Δατάμης ἐπιβουλεύων Σινωπεῦσι ναυτικὸν ἔχουσιν, αὐτὸς ναυπηγῶν καὶ τεκτόνων ἀπορούμενος, φιλίαν συνθέμενος πρὸς αὐτοὺς ἐπηγγείλατο Σηστὸν

Cap. 21. §. 1. Cf. Aristot. Oeconom. 2, 25.

αὐτοῖς ἐκπολιορκήσας παραδώσειν, ἣν μάλιστα πολεμιωτάτην ἡγοῦντο. Ἐπίστευσαν οἱ Σινωπεῖς καὶ παρεκάλεσαν, ὧν ἂν ἐς τὸν πόλεμον δέοιτο, παρ' αὐτῶν λαμβάνειν. Ὁ δὲ ἄλλου μὲν οὐδενὸς ἔφη δεῖσθαι, ὡς λαμπρὰν χορηγίαν ἔχων καὶ χρημάτων καὶ σωμάτων· τοὺς δὲ τὰ μηχανήματα, κριοὺς καὶ χελώνας, κατασκευάζοντας οὐκ ἔχειν, ἃ δὴ μάλιστα ὠφέλιμα τοῖς πολιορκοῦσιν. Οἱ Σινωπεῖς πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει τεχνίτας καὶ ἀρχιτέκτονας ἔπεμψαν αὐτῷ. Ὁ δὲ ταῖς τέχναις αὐτῶν χρησάμενος, ναῦς πολλὰς καὶ μηχανήματα κατασκευάσας ἀντὶ Σηστοῦ τὴν Σινώπην ἐπολιόρκησεν.

Δατάμης Εὐφράτην διαβὰς ἐπολέμει μεγάλῳ βασιλεῖ· ὁ δὲ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπῄει, οὐ πάνυ τῶν ἐπιτηδείων εὐπόρως ἔχων, σχολαίτερον ὁδεύων. Δατάμης ἄνω τοῦ ποταμοῦ πολλὴν ὁδὸν παρελάσας, τὰς ἁμάξας σύνδυο ζεύξας ἐπέθηκεν ἄλλας δύο κατ' αὐτῶν καὶ συνήλωσε πρὸς ἀλλήλας, καὶ περὶ τοὺς κανθοὺς κάτω σανίδας προσήλωσεν, ὅπως οἱ τροχοὶ ἐς τὴν ἰλὺν τοῦ ποταμοῦ μὴ καταδύοιντο· ἄνδρας δὲ ἐρρωμενεστάτους, τὰ γενναιότατα τῶν ὑποζυγίων ἐπισύροντας ἀπὸ κάλου, διανήξασθαι προσέταξεν. Ἔπειτα ἐνῆγε τὰς προσηλωμένας ἁμάξας εἰς τὸν ποταμὸν, τῶν μὲν ὄπισθεν ὠθούντων, τῶν δὲ διανηξαμένων ἔμπροσθεν ἑλκόντων κάλοις μεγάλοις ἐξηρτημένοις, καὶ ἐπιβαλὼν ἄνω κλήματα καὶ ξύλα διέβη τὸν ποταμὸν μετὰ τῆς αὑτοῦ δυνάμεως· καὶ ἐς τὴν αὑτοῦ ἀφίκετο ἡμέρας δέκα πρότερον, ἢ τὸν βασιλέα ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀφικέσθαι. 3

Δατάμης μαθὼν ὡς ἐπιβουλεύοιτο ὑπὸ στρατιωτῶν ἰδίων, ἐν Ἀσπενδίῳ πεδίῳ μέλλων συμβάλλειν πολεμίοις ἄλλον διεσκεύασε τῇ αὑτοῦ πανοπλίᾳ, 4

ἐν ἄλλῃ δὲ αὐτὸς ἐκινδύνευεν. Οἱ δὲ ἐπιθέμενοι ἐγνώσθησαν, ὑπὸ τοῦ σχήματος ἐξαπατηθέντες.

5 Δατάμης πολιορκῶν Σινώπην, γράμματα παρὰ βασιλέως δεξάμενος οὐκ ἐῶντος πολιορκεῖν, ἀναγνοὺς προσεκύνησε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔθυσεν εὐαγγέλια, ὡς μεγάλα δὴ ἀγαθὰ παρὰ βασιλέως λαβών· καὶ νυκτὸς ἐπιβὰς τῆς νεὼς ἀπέπλευσεν.

6 Δατάμης Αὐτοφραδάτην διώκοντα φεύγων ἧκεν ἐγγὺς ποταμοῦ· τὸν δὲ πόρον ἐκκλίνας προσεποιήσατο στρατοπεδεύειν, τὰς μὲν μεγίστας καὶ ὑψηλοτάτας σκηνὰς κατὰ πρόσωπον σκηνώσας, τὰ δὲ σκευοφόρα λύειν ὄπισθεν οὐκ ἐάσας, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς στρατιώταις ἀποθέσθαι τὰ ὅπλα ἐπιτρέψας. Οἱ πολέμιοι τὰς σκηνὰς ὁρῶντες καὶ αὐτοὶ κατεσκήνωσαν, καὶ τὰ σκευοφόρα διέλυσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἀφῆκαν ἐπὶ νομὴν, καὶ παρασκευῇ τοῦ δείπνου προσεῖχον. Δατάμης, ἑτοίμην καὶ διεσκευασμένην ἔχων τὴν δύναμιν, διὰ τοῦ ποταμοῦ διήγαγεν. Οἱ πολέμιοι διεσκεδασμένην τὴν δύναμιν αὐτῶν ἕως ἀνεκάλουν καὶ συνέλεγον καὶ συνέταττον καὶ τοὺς ἵππους ἐνεσκεύαζον καὶ τὰ ὅπλα ἀνελάμβανον, οἱ περὶ Δατάμην φθάσαντες ᾤχοντο.

7 Δατάμης πολεμίοις παρετάσσετο. Ἐν τῷ κινδύνῳ τῆς μάχης ἵππαρχος ἀπὸ κέρως εὐωνύμου τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν ηὐτομόλει πρὸς τοὺς ἐναντίους. Ὁ δὲ τοῖς πεζοῖς καταπεπληγόσι τὴν προδοσίαν παραθέων ὅλην τὴν φάλαγγα θαρρεῖν παρεκελεύετο, ὡς καὶ τῶν ἱππέων ἐν καιρῷ συνεπιθησομένων, ὃν αὐτὸς εἴη δεδωκώς. Ἐπίστευσαν οἱ πεζοὶ, προλαβεῖν τῶν ἱππέων τὴν νίκην ἔσπευσαν, καὶ αὐτοὶ πάντες εὐρώστως ἐμβαλόντες τοῖς πολεμίοις ἐνίκησαν· καὶ μετὰ τὴν νίκην ἔμαθον τὴν προδοσίαν τῶν ἱππέων.

22. ΚΟΣΙΓΓΑΣ.

Θράκια ἔθνη Κερρήνιοι καὶ Σκαιβόαι. Παρὰ τούτοις νόμος τῆς Ἥρας τοὺς ἱερεῖς ἡγεμόνας ἔχειν. Ἦν αὐτοῖς ἱερεὺς καὶ ἡγεμὼν Κοσίγγας. Οἱ Θρᾷκες οὐκ ἐπειθάρχουν. Ὁ Κοσίγγας κλίμακας πολλὰς καὶ μεγάλας ξυλίνας ἤγειρε, συνθεὶς ἄλλας ἐπ᾽ ἄλλαις, καὶ λόγος ἦν, "Ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσεται κατερῶν πρὸς τὴν Ἥραν τῶν Θρᾳκῶν ὡς ἀπειθούντων." Οἱ δὲ, οἷα δὴ Θρᾷκες ἀνόητοι καὶ ἄλογοι, δείσαντες τὴν εἰς οὐρανὸν τοῦ ἡγεμόνος ἀνάβασιν ἱκέτευσαν καὶ ὤμοσαν, ἦ μὴν ὑπακούσεσθαι πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν.

23. ΜΑΥΣΩΛΟΣ.

1 *Μαύσωλος βασιλεὺς Καρίας χρήματα παρὰ τῶν φίλων ἐβούλετο λαβεῖν, καὶ φανερῶς αἰτεῖν ὀκνῶν ὑπεκρίνατο, "Βασιλεὺς ἀφαιρεῖταί με τὴν ἀρχήν." Καὶ καλέσας τοὺς φίλους, ἀντίον αὐτῶν προκομίζει τὰ κειμήλια, χρυσὸν, ἄργυρον, ἐσθῆτα καὶ ὅσα τοιάδε, ὡς ταῦτα πάντα βασιλεῖ πέμψων, ἐφ᾽ ᾧ τε μὴ ἀφαιρεθῆναι τὴν πατρῴαν ἀρχήν. Οἱ φίλοι πιστεύουσι Μαυσώλῳ ταῦτα λέγοντι, καὶ αὐτῆς ἡμέρας πλῆθος ἀμήχανον αὐτῷ χρημάτων ἔπεμψαν.*

2 *Μαύσωλος, βουλόμενος λαβεῖν Λάτμον πόλιν ὀχυρὰν, προσεποιεῖτο φιλικῶς ἔχειν πρὸς τοὺς Λατμίους. Ἀπέδωκε μὲν αὐτοῖς τὰ ὅμηρα, ὅσα πολεμῶν Ἰδριεὺς ἔλαβε, φύλακας δὲ περὶ τὸ σῶμα Λατμίους εἶχεν, ὡς μόνους πιστούς· ὑπηρέτει δὴ αὐτοῖς προθύμως ὅσα ἐβούλοντο. Καὶ δὴ χειρωσάμενος αὐτοὺς ἐς ἀκρότατον εὐνοίας ἤτησε παρ᾽ αὐτῶν ἄνδρας τριακοσίους φύλακας, ἐς Πύγελα παριὼν, ὡς δεδιὼς*

Ἡρόφυτον Ἐφέσιον. Οἱ δὲ παραχρῆμα ἐπιλέξαντες τοὺς τριακοσίους ἔπεμψαν. Μαύσωλος, λαβὼν τούτους καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ἔχων, παρὰ τὴν Λάτμον ἐπορεύετο, βαδίζων ἐς τὰ Πύγελα. Οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως πάντες ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν θέαν τῆς παριούσης δυνάμεως. Ἐνέδρα δὲ Μαυσώλου πολυάνθρωπος προπαρεσκευασμένη νύκτωρ προκατελάβετο τὴν πόλιν κενὴν, ἀνεῳγμένων τῶν πυλῶν, καὶ ὁ Μαύσωλος ἐπιστρέψας εἰσῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως ἁπάσης καὶ Λάτμου κύριος κατέστη.

24. ΒΟΓΗΣ.

Βόγης Ἠϊόνος τῆς ἐπὶ Στρυμόνος ἦρχε, δόντος αὐτῷ τὴν ἀρχὴν μεγάλου βασιλέως. Ἕλληνες ἐπολιόρκουν τὴν Ἠϊόνα· ὁ δὲ Βόγης ἐπὶ μακρὸν ἀντέσχε τῇ πολιορκίᾳ. Ὡς δὲ ἀπηγόρευεν, οὐχ ὑπομένων τὸ πιστευθὲν ἐκ βασιλέως χωρίον πολεμίοις προέσθαι, τῇ πόλει πῦρ ἐνῆκεν, ὥστε αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα καὶ ἡ πόλις ὁμοῦ συγκατεφλέγησαν.

25. ΔΡΟΜΙΧΑΙΤΗΣ.

Δρομιχαίτης Θρᾳκῶν βασιλεὺς, Λυσίμαχος Μακεδόνων. Ἐστράτευσεν ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τὴν Θρᾴκην. Ὁ Θρᾷξ τὸν Μακεδόνα ἐξηπάτησε. Στρατηγὸς αὐτοῦ Σεύθης αὐτόμολος δὴ πρὸς Λυσίμαχον ἥκειν ἐσκήψατο, καὶ πιστὸς εἶναι δόξας ἐς δυσχωρίας ἐμβάλλει τοὺς Μακεδόνας, ἔνθα λιμῷ καὶ δίψει κακοπαθοῦντας Δρομιχαίτης προσπεσὼν αὐτόν τε Λυσίμαχον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἀνεῖλεν. Ἦσαν οἱ πεσόντες Λυσιμάχειοι ἀνδρῶν μυριάδες δέκα.

Cap. 24. Ex Herodoto 7, 107.

20. ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΗΣ.

Ἀριοβαρζάνης, Ἀδραμύττιον κατέχων, ἐπολιορκεῖτο ὑπ' Αὐτοφραδάτου καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Βουλόμενος δὲ τὰ ἐπιτήδεια καὶ στρατιώτας εἰσαγαγεῖν καὶ ὑπὸ τῶν πολιορκούντων εἰργόμενος ἐντέλλεται τῷ φρουροῦντι Πτελεοῦντα τὴν προκειμένην νῆσον ὑποκρίνασθαι προδιδόναι τῷ Αὐτοφραδάτῃ. Ὁ μὲν πιστεύει τῷ φρουράρχῳ καὶ πέμπει τὸ ναυτικὸν, ὡς ἂν παραλάβῃ τὸ χωρίον· ὁ δὲ Ἀριοβαρζάνης, ἕως αἱ νῆες πρὸς τὴν νῆσον ἔπλεον, ἔφθασεν εἰσκομίσας πλῆθος ἐπιτηδείων καὶ συμμάχων.

27. ΑΥΤΟΦΡΑΔΑΤΗΣ.

Αὐτοφραδάτης ἐμβαλεῖν Πισίδαις βουλόμενος, 1 *τὴν εἰσβολὴν στενόπορον καὶ φυλαττομένην ὁρῶν προσήγαγε μὲν τὸ στρατόπεδον, πάλιν δὲ ἀπήγαγεν ὀπίσω μέχρι σταδίων ἐνενήκοντα. Νὺξ ἐπῆλθεν. Οἱ μὲν φυλάττοντες τῶν Πισιδῶν ἀπηλλάγησαν, οἰόμενοι τοὺς πολεμίους ἀπεληλυθέναι· ὁ δὲ τῶν ψιλῶν καὶ τῶν ὁπλιτῶν τοὺς ἐλαφροτάτους λαβὼν, πολλῇ σπουδῇ δραμὼν διῆλθε τὰ στενὰ καὶ τὴν Πισιδῶν χώραν ἐπόρθησεν.*

Αὐτοφραδάτης Ἐφεσίων ἀντιστρατοπεδευόντων 2 *ὁρῶν τοὺς πλείονας ἀδολεσχοῦντας καὶ περιπατοῦντας, προὐκαλέσατο τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν προελθεῖν καὶ διαλέξασθαι περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων. Οἱ μὲν προῆλθον καὶ διελέγοντο· οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν ἱππέων καὶ τῶν ὁπλιτῶν πρὸ πολλοῦ παράγγελμα εἶχον, τῶν ἀρχόντων διαλεγομένων, ἐμβαλεῖν εἰς τοὺς Ἐφεσίους ἀτάκτως καὶ ἀμελῶς ἔχοντας. Καὶ δὴ πολλοὶ τῶν Ἐφεσίων οἱ μὲν ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ ζωγρηθέντες ἑάλωσαν.*

3 Αὐτοφραδάτης, μισθοφόρους ἐξαγαγεῖν βουλόμενος ἐπὶ μάχην, λογοποιοὺς καθῆκεν, ὡς ἕνεκα ἀριθμοῦ ποιοῖτο τὴν ἔξοδον, ἵνα τῶν μὴ παραγενομένων μηδὲ καθοπλισαμένων τὸν μισθὸν ἀποστερήσειεν. Οἱ στρατιῶται σπουδῇ πάντες ἐξωπλίσαντο καὶ προῆλθον. Ἦν δὲ ἄρα οὐκ ἐπίδειξις ἀριθμοῦ τὸ δρώμενον, ἀλλὰ παρασκευὴ πολέμου, τῷ πλήθει τοὺς ἐναντίους ἐκπλήττουσα.

28. ΑΡΣΑΜΗΣ.

1 Ἀρσάμης ἐπολιόρκει Βαρκαίους. Τῶν δὲ πρὸς αὐτὸν πρεσβευσαμένων περὶ διαλύσεως, ὡμολόγησε καὶ δεξιὰν αὐτοῖς ἔπεμψε νόμῳ Περσικῷ, καὶ τὴν πολιορκίαν διαλύσας παρεκάλει Βαρκαίους, βασιλεῖ κοινωνῆσαι τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατείας καὶ πέμπειν αὐτῷ τὴν τῶν ἁρμάτων βοήθειαν. Οἱ δὲ τοὺς ἄρχοντας ἔπεμψαν βουλευσομένους μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς συμμαχίας. Ἀρσάμης, λαμπρὰν ὑποδοχὴν παρασκευασάμενος, εἱστία τοὺς ἄρχοντας καὶ προέθηκεν ἀγορὰν πᾶσι Βαρκαίοις ἐπιτηδείων ἀφθόνων. Τῶν δὲ ἐπὶ τὴν ἀγορὰν προελθόντων σημεῖον ἦρε τοῖς Πέρσαις· οἱ δὲ, μετὰ ἐγχειριδίων καταλαβόμενοι τὰς πύλας, εἰσπεσόντες διήρπασαν τὴν πόλιν, τοὺς ἐγχειροῦντας κωλύειν φονεύοντες.

2 Ἀρσάμης ἀποστὰς βασιλέως, Φρυγίας τῆς μεγάλης κρατῶν, συμβαλεῖν μάχην ἔμελλε τοῖς ἐκ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν ἥκουσιν. Ἵππαρχος ἱππέων συνέθετο τοῖς πολεμίοις, ἐπειδὰν προσαγάγῃ, αὐτομολήσειν πρὸς αὐτούς. Τὴν προδοσίαν ἔμαθεν Ἀρσάμης, καὶ νύκτωρ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀφικόμενος ἐβασάνισε τὸν ἵππαρχον. Ἐπεὶ δὲ ὡμολόγησε, τὰ ὅπλα τῶν ἱππέων καὶ τὰς ἐσθῆτας περιέθηκεν ἄλλοις μάλιστα δὴ πι-

στοῖς, καὶ τῇ τοῦ ἱππάρχου σκευῇ ἄλλον ὥπλισεν ἵππαρχον καὶ προσέταξεν αὐτοῖς, ὅταν ἴδωσι τὸ σημεῖον ἀρθὲν ἀπὸ τῶν ἐναντίων, αὐτομολεῖν, παριππεύσαντας δὲ καὶ παραλλάξαντας αὐτῶν τὴν φάλαγγα, ἐπιστρέψαντας κατὰ νώτου τὴν ἐμβολὴν ποιήσασθαι. Τούτων οὕτω συγκειμένων κατὰ νώτου μὲν ἐνέβαλον οὗτοι, ἐξ ἐναντίου δὲ τὴν δύναμιν Ἀρσάμης προσήγαγεν· οἱ πολέμιοι δὲ λύσαντες τὴν τάξιν ἔφευγον, καὶ οἱ πλείονες αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ διεφθείροντο.

29. ΜΙΘΡΙΔΑΤΗΣ.

Μιθριδάτῃ ὁ βασιλεὺς προσέταξεν, "Ἀποστάντα 1
Δατάμην κτεῖνε ἢ ἄγε." Μιθριδάτης ὑποκρίνεται καὶ αὐτὸς ἀποστῆναι βασιλέως· οὐ μὴν ὅγε Δατάμης ἐπίστευσεν, εἰ μὴ πρόσθεν πολλὰ λυμανεῖται τῇ βασιλέως ἀρχῇ. Καὶ δὴ πολλὰ ἐλυμήνατο· φρούρια βασιλέως κατέσκαψε, κώμας κατέπρησε, φόρους ἥρπασε, λείαν ἤλασεν. Ἔδειξεν ἄρα πολέμιος εἶναι βασιλεῖ. Ἄμφω δὴ τότε συνηλθέτην γυμνὼ, διαλεξομένω περὶ ὧν χρή. Μιθριδάτης ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ προκατεσκευάσατο νύκτωρ ἐγχειρίδια πολλὰ, κεκρυμμένον ἄλλο ἀλλαχοῦ, καὶ τούτοις ἐπέκειτο σημεῖον. Διαλεγόμενος δὴ προσῆγεν αὐτὸν ἠρέμα βαδίζων. Ἐπεὶ δὲ ἅλις ἦν τοῦ λόγου, Δατάμης ἀσπασάμενος ἀπῄει. Μιθριδάτης ἓν τῶν ἐγχειριδίων ἀνελόμενος διὰ τάχους καὶ ὑπὸ τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ κρύψας, ἀνεκαλέσατο Δατάμην, ὡς ἐπιλαθόμενος δή τινων ὧν ἐχρῆν εἰπεῖν· προσελθόντα δὲ ἐκεῖνο τὸ ὄρος ἐκέλευσεν ὀχυρῶσαι μάλιστα. Οὕτως ἀφορῶντα Δατάμην ἐς τὸ ὄρος τῷ ἐγχειριδίῳ Μιθριδάτης πλήξας ἀπέκτεινεν.

Μιθριδάτης ἐν Παφλαγονίᾳ καταφυγὼν ἐς πό- 2

λιν, ὅπως ἂν προλάβοι ὡς πλείστην ὁδὸν τοὺς διώξοντας πολεμίους, ὅσα ἦν ἐν ταῖς οἰκίαις ἔπιπλα καὶ σκεύη προὔθηκεν ἔξω, καὶ νύκτωρ αὐτὸς ἀπέδρα. Οἱ διώκοντες, ἐμβαλόντες τῇ πόλει καὶ τὰ σκεύη προκείμενα ἰδόντες, πρὸς ἁρπαγὴν ὥρμησαν· τῶν δὲ ἡγεμόνων διώκειν κελευόντων οὐχ ὑπήκουσαν, ὠφέλειαν φανερὰν οὐ καλὸν ἡγούμενοι προέσθαι. Μιθριδάτης δὲ πολὺ τῆς ὁδοῦ προλαβὼν ἀπιὼν ᾤχετο.

30. ΜΕΜΨΙΣ.

Μέμψις Ἀριβαίου στρατεύσαντος, ὅπως τειχήρης μὴ γένοιτο, πάντα ἔξω τείχους προήγαγεν καὶ πρὸ τῆς πόλεως ἔταξε γυναῖκας, τέκνα, χρήματα· τὰς δὲ πύλας τοῦ τείχους ἀπῳκοδόμησεν. Ἀριβαῖος, τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπονοίας αὐτῶν φοβηθεὶς καὶ ὅτι μέχρι θανάτου μαχοῦνται, τὴν στρατιὰν ἀπήγαγεν.

31. ΚΕΡΣΟΒΛΕΠΤΗΣ.

Κερσοβλέπτης, ἀποστάντων αὐτοῦ συγγενῶν πολλὰ χρήματα ὑπεκτεθειμένων, διαλυσάμενος πρὸς αὐτοὺς κατέστησε πόλεων ἄρχοντας, διαστήσας ἀπ' ἀλλήλων. Ἐπεὶ δὲ χρόνου διαγενομένου τὰ ὑπεκκείμενα χρήματα μετεπέμψαντο, συλλαβὼν αὐτοὺς τῶν πόλεων ἐξήλασε καὶ τῶν χρημάτων αὐτὸς ἐκράτησεν.

32. ΣΕΥΘΗΣ.

Σεύθης, ἵππαρχος Κερσοβλέπτου, ἐν σπάνει χρημάτων προσέταξε τῶν γεωργῶν ἑκάστῳ πέντε μεδίμνων χωρίον αὐτῷ κατασπεῖραι. Οἱ μὲν κατέσπειραν, πολὺ πλῆθος γεωργῶν. Σίτου δὲ παμπόλλου γε-

νομένου, καταγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἐπίπρασκεν, ὑφέμενός τι τῆς τιμῆς, ὥστε ταχέως τῷ Κερσοβλέπτῃ πολλὰ χρήματα συνελέξατο.

33. ΑΡΤΑΒΑΖΟΣ.

Ἀρταβάζῳ πολιορκοῦντι Ποτίδαιαν Τιμόξενος 1
Σκιωναῖος προεδίδου τὴν πόλιν. Ἀμφότεροι συνέθεντο, τῷ βέλει προσάψαντας βραχὺ βιβλίδιον τοξεύειν εἴς τινα τόπον συγκείμενον κἀκεῖθεν τὰς ἐπιστολὰς ἀναλαμβάνειν.

Ἀρτάβαζος, ὑποπτεύσας Παμμένη κοινολογεῖ- 2
σθαι τοῖς πολεμίοις, ἐκάλεσεν αὐτὸν, ὡς δῶρα δώσων καὶ σῖτον τοῖς στρατιώταις μετρήσων. Ἐλθόντα συλλαβὼν τὸ στρατόπεδον τοῖς ἀδελφοῖς Ὀξύθρᾳ καὶ Διβικτῷ παρέδωκεν.

Ἀρτάβαζος Φαρνάκου, φεύγων ἐκ Πλαταιῶν, 3
προῆλθεν ἐς Θετταλίαν. Τῶν δὲ Θετταλῶν ἐρομένων περὶ τῆς μάχης, δείσας ὁμολογῆσαι τὴν ἧτταν, αὐτὸς μὲν ἔφη σπεύδειν ἐς Θρᾴκην πράξων βασιλέως ἀπόρρητα, Μαρδόνιος δὲ νενικηκὼς ἕπεται καὶ τὰ ἔργα τῆς νίκης αὐτὸς ἀπαγγέλλει. Ἀρτάβαζος μὲν ἀπάτῃ νίκης Θετταλίαν διεξῆλθε, Θετταλοὶ δὲ αὐτίκα τὴν Περσῶν ἧτταν ἐμάνθανον.

34. ΑΡΥΑΝΔΗΣ.

Ἀρυάνδης τὴν Βαρκαίων πόλιν πολιορκῶν, νυκτὸς ὀρύξας τάφρον, ξύλα ἀσθενῆ διατείνας καὶ γῆν ὀλίγην ἐπιβαλὼν, μεθ' ἡμέραν προκαλεῖται Βαρκαίους ἐπὶ σπονδάς· καὶ στὰς μετὰ τῶν τὰ ὅρκια τεμνόν-

---

Cap. 33. §. 1. 3. Ex Herod. 8, 128. 9, 89.
Cap. 34. Ex Herod. 4, 201. coll. 167.

των ἐπὶ τῆς κρυπτῆς τάφρου ὤμοσεν, ἐφ᾽ ὅσον οὕτως ἡ γῆ μένει, φυλάξειν τὰ συγκείμενα. Οἱ Βαρκαῖοι μετὰ τοὺς ὅρκους ἀνέῳξαν τὰς πύλας. Οἱ περὶ τὸν Ἀρυάνδην καταρρήξαντες τὴν τάφρον κατελάβοντο τὴν πόλιν, ὡς οὐκέτι τῆς γῆς μενούσης ἐφ᾽ ἧς ὤμοσαν.

35. ΒΡΕΝΝΟΣ.

1 Βρέννος, Γαλατῶν βασιλεὺς, πεῖσαι βουλόμενος αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεῦσαι, συναγαγὼν ἐκκλησίαν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν προήγαγεν αἰχμαλώτους Ἕλληνας, ἐλαχίστους τὰ σώματα καὶ ἀσθενεστάτους, τὰς κεφαλὰς ἀπεξυρημένους, τριβώνια ῥυπῶντα περιβεβλημένους· καὶ παρέστησεν αὐτοῖς τῶν Γαλατῶν τοὺς μεγίστους καὶ τοὺς εὐειδεστάτους, Γαλατικὴν ὅπλισιν ἔχοντας. Τοῦτο ποιήσας, "Ἡμεῖς", εἶπεν, "οἱ τηλικοῦτοι καὶ τοιοῦτοι, πρὸς τοὺς οὕτως ἀσθενεῖς καὶ μικροὺς πολεμήσομεν." Οὕτως ἐπείσθησαν Γαλάται καταφρονήσαντες Ἑλλήνων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

2 Βρέννος Γαλάτας ἀγαγὼν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, θεώμενος τοὺς ἐν Δελφοῖς χρυσοῦς ἀνδριάντας, προσκαλεσάμενος Δελφοὺς αἰχμαλώτους διὰ τοῦ ἑρμηνέως ἤρετο, εἰ στερεὸν εἴη τὸ χρυσίον τῶν ἀναθημάτων. Εἰπόντων δὲ, "Τὰ μὲν ἔνδον ἐστὶ χαλκὸς, τὰ δὲ ἔξωθεν χρυσὸς ἐπελήλαται λεπτός," ἠπειλήσατο θάνατον ἅπασιν, εἰ τοῦτο πρὸς ἄλλους ὁμολογήσειαν· ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον λέγειν παρήγγειλεν, ὡς ἔστιν ἅπαντα χρυσὸς (αὐτῷ δὴ) σφυρήλατος. Καὶ δὴ, τῶν ἡγεμόνων ἔνδον τινὰς καλέσας, τοὺς αἰχμαλώτους ὁμοίως ἤρετο. Τῶν δὲ τὸ προσταχθὲν εἰπόντων, ὡς πάντα εἴη χρυσὸς, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀναγγέλλειν

τοῖς πλήθεσιν, ἵνα μάχοιντο προθυμότερον, ὡς ἀποληψόμενοι χρυσοῦ μοίρας μεγίστας.

36. ΜΥΓΔΟΝΙΟΣ.

Μυγδόνιος πολεμίων προσκαθημένων λιμῷ πιεζόμενος, σωροὺς ὑπερμεγέθεις γῆς καὶ λίθων ἐν τῇ ἀγορᾷ νήσας καὶ περιαλείψας πηλῷ, τοῖς μὲν πυροὺς, τοῖς δὲ κριθὰς ἐπέβαλε, καὶ θρέψας ἡμιόνους μεγίστους καὶ πιοτάτους ἐκτὸς τείχους ἀφῆκεν. Τούτους μὲν οἱ πολέμιοι συνέλαβον. Ὁ δὲ κήρυκα πέμψας ἠξίωσε πέμψαι τοὺς περὶ λύτρων συμβησομένους. Κήρυκες ἧκον· πρὸς οὓς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς Μυγδόνιος συνέβαινεν. Οἱ δὲ, σωροὺς μεγάλους πυρῶν καὶ κριθῶν ἰδόντες καὶ ὑπηρέτας καὶ ἄλλους ἀλλαχόθεν ἀξιοῦντας μετρεῖσθαι, ταῦτα ἐπανελθόντες τοῖς πολεμίοις ἤγγειλαν. Οἱ δὲ, καὶ τὸ εὐτραφὲς τῶν ἡμιόνων ἑωρακότες καὶ τὴν παρασκευὴν τῶν τροφῶν, τοῖς κήρυξι πιστεύσαντες, ὡς οὐκ ἂν δυνάμενοι χρόνῳ μακρῷ τὴν πόλιν ἑλεῖν ἀνέζευξαν.

37. ΠΑΙΡΙΣΑΔΗΣ.

Παιρισάδης Πόντου βασιλεὺς, ἐν ἄλλῃ μὲν ἐσθῆτι τοὺς στρατιώτας ἐξέτασσεν, ἐν ἄλλῃ δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ἐκινδύνευεν, [ἐν] ἄλλῃ δὲ, εἰ φυγῆς καιρὸς ἦν, ἔφευγεν. Ἐκτάττων μὲν γὰρ ἐβούλετο εἶναι πᾶσιν ἐπιφανὴς, κινδυνεύων δὲ μηδενὶ τῶν πολεμίων καταφανὴς, φεύγων δὲ μήτε τοῖς οἰκείοις μήτε τοῖς ἐναντίοις γνώριμος.

38. ΣΕΥΘΗΣ.

Σεύθης, Ἀθηναίων τὰ ἐπὶ θάλατταν διὰ τῆς Χερρονήσου πορθούντων, μισθωσάμενος Γέτας ψι-

λοὺς δισχιλίους, δι' ἀπορρήτων συνέταξεν ὡς πολεμίους ἐμβαλόντας πυρπολεῖν τὴν χώραν καὶ βάλλειν τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν. Ἀθηναῖοι ταῦτα ὁρῶντες καὶ πολεμίους τῶν Θρᾳκῶν ἡγησάμενοι τοὺς Γέτας ἀπὸ τῶν δρωμένων, ἐκβάντες θαρροῦντες τῶν νεῶν προσῆγον τοῖς τείχεσιν. Ὁ μὲν Σεύθης προεξῆλθε τῶν τειχῶν ἐναντίος τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ οἱ Γέται δὲ ὡς μετ' αὐτῶν παρατάττεσθαι μέλλοντες· ἐπεὶ δὲ κατόπιν ἐγένοντο, λαβόντες ὀπίσω τοὺς πολεμίους, ἔνθεν μὲν οἱ Θρᾷκες, ἔνθεν δὲ οἱ Γέται, πάντας αὐτοὺς διέφθειραν.

39. ΣΕΙΛΗΣ.

Σείλης, τρισχιλίους Περσῶν νεωτερίζοντας κτεῖναι βουλόμενος, ἐσκήψατο Σέλευκον αὐτῷ δι' ἐπιστολῆς χαλεπῶς ἀπειλεῖν· αὐτὸς δὲ τῇ τούτων συμμαχίᾳ χρησάμενος ἐθέλειν αὐτὸν προλαβεῖν. Ὅπως δ' ἂν βουλὴν ἀγάγοιεν, συνέταξεν αὐτοῖς ἀπαντᾶν ἐς κώμην Ῥάνδαν καλουμένην. Οἱ μὲν πιστεύσαντες ἧκον. Ὁ δὲ, ἦν γὰρ ἕλος βαθὺ καὶ κοῖλον ὑπὸ τὴν κώμην, ἐνταῦθα Μακεδόνων καὶ Θρᾳκῶν ἱππεῖς τριακοσίους, ὁπλίτας τρισχιλίους ἀποκρύψας συνέταξεν, ὅταν ἴδωσι πέλτην χαλκῆν ἀρθεῖσαν, ἐκδραμόντας ἀναιρῆσαι πάντας τοὺς ἠθροισμένους. Ἀνεδείχθη μὲν ἡ πέλτη· οἱ δὲ ἐκδραμόντες τοὺς τρισχιλίους Πέρσας κατεφόνευσαν.

40. ΟΒΟΡΖΟΣ.

Ὀβόρζος τρισχιλίους ἄνδρας τῶν ἐν τῇ Περσίδι κατοίκων ἐπιβουλεύοντας αἰσθόμενος ἀπεπέμψατο, δοὺς ἡγεμόνας τῶν ὁδῶν, οἳ προήγαγον αὐτοὺς εἴς τινα τόπον τῆς Περσίδος, [ὃς] καλεῖται Κωμαστὸς,

ἔνθα κῶμαι πυκναὶ καὶ λεὼς πολὺς καὶ σταθμοὶ πολλοί. Ἐπεὶ δὲ ἄλλος ἐν ἄλλῳ σταθμῷ κατήγετο, φυλακῆς ἰσχυρᾶς κυκλωσαμένης τὰς κώμας, ἕκαστος τῶν σταθμούχων τὸν ἴδιον ἐπίστασθμον εὖ μάλα καταμεθύσας ἀπέκτεινε· τὰ δὲ σώματα τῶν τρισχιλίων ταφέντα διὰ νυκτὸς ἀφανῆ ἐγένοντο.

41. ΣΟΥΡΗΝΑΣ.

Σουρήνας Παρθυαίων ἡγούμενος Κράσσον, μετὰ πολλῆς ἥττης ἀναχωροῦντα καὶ διὰ τῶν ὀρειοτέρων ὁδεύειν πειρώμενον, τὴν ἐξ ἀπονοίας μάχην φοβούμενος ἔπεμψε πρεσβευτὴν ὡς αὐτὸν λέγοντα, "Συντίθεταί σοι φιλίαν βασιλεὺς μέγας· δείξας Ῥωμαίοις ἀνδρίαν νῦν δεῖξαι βούλεται φιλανθρωπίαν." Κράσσος δόλον ὑφορώμενος οὐκ ἐπείθετο. Οἱ στρατιῶται, ἀθυμοῦντες καὶ ἀπειρηκότες, ἐβιάσαντο αὐτὸν, τὰ ὅπλα κρούσαντες, πιστεῦσαι τῷ βαρβάρῳ. Κράσσος ἄκων πεζὸς ἐβάδιζε. Σουρήνας φιλοφρονούμενος δὴ ἵππον χρυσοχάλινον αὐτῷ παρέστησεν, ἐφ' οὗ καθίσαι προσέταξεν. Ὁ μὲν δὴ ἀναβαίνει τὸν ἵππον· ὁ δὲ βάρβαρος ἱπποκόμος κεντρίσας ἐπετάχυνε τοῦ ἵππου τὸν δρόμον, ὅπως τὸν Κράσσον ἐς τὸ πλῆθος ἐξενέγκοι τῶν Παρθυαίων. Ὀκταούϊος, τῶν περὶ Κράσσον ἡγεμόνων, συνεὶς τῆς ἀπάτης λαμβάνεται τῶν χαλινῶν, καὶ μετ' ἐκεῖνον εἷς τῶν χιλιάρχων Πετρώνιος, ὥστε τὸν μὲν ἱπποκόμον Ὀκταούϊος κτινύει σπασάμενος τὸ ξίφος, τὸν δὲ Ὀκταούϊον ἄλλος τὶς τῶν Παρθυαίων· τὸν δὲ Κράσσον Ἐξάθρης Παρθυαῖος· καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὴν δεξιὰν ἀποκόψας ἐκόμισε πρὸς μέγαν βασιλέα Παρθυαίων

Cap. 41. Ex Plut. Crasso 30—33.

Ὑρώδην. Ἔτυχε δὲ βασιλεὺς κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας ἑστιώμενος καὶ παρὰ τὸν πότον, ἀκροώμενος Ἰάσονος Τραλλιανοῦ τραγῳδοῦ ὑποκρινομένου Βάκχας Εὐριπίδου. Ὁ μὲν δὴ τραγῳδὸς ᾖδεν ἐκεῖνα τὰ μέλη,

Φέρομεν ἐξ ὀρέων
Ἕλικα νεότομον ἐπὶ μέλαθρον,
Μακάριον θήραμα.

Οἱ δὲ τὴν τοῦ Κράσσου κεφαλὴν κομίζοντες τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν. Ἐπὶ τούτῳ μεγάλη βοὴ καὶ πολὺς κρότος ἐγένετο, ὥστε ὁ μὲν Ἐξάθρης ἀναπηδήσας ἔφη, "Ἐμοὶ ταῦτα μᾶλλον τὰ τέλη προσήκει ᾄδειν ἢ τῷ τραγῳδῷ." Βασιλεὺς ἡσθεὶς τοῦτον μὲν ἐτίμησεν οἷς πάτριον ἦν, τῷ Ἰάσονι δὲ τῷ τραγῳδῷ τάλαντον ἔδωκεν.

42. ΚΕΛΤΟΙ.

Κελτοὶ στρατεύουσιν ἐπὶ Αὐταριάτας καὶ ἦν πόλεμος μακρός. Οἱ μὲν Κελτοὶ τὰς τροφὰς καὶ τὸν οἶνον πόαις δηλητηρίοις καταφαρμακεύουσι καὶ καταλιπόντες ἐν ταῖς σκηναῖς, αὐτοὶ νύκτωρ ἔφευγον· οἱ δὲ Αὐταριᾶται πιστεύσαντες, ὡς φοβηθέντες ἀποδιδράσκοιεν, κατελάβοντο τὰς σκηνάς, καὶ τῷ οἴνῳ καὶ ταῖς τροφαῖς ἀνέδην ἐχρήσαντο καὶ παραυτίκα ὑπὸ διαρροίας ἀκρατοῦς ληφθέντες [ἔκειντο]. Κελτοὶ δὲ ἐπελθόντες κειμένους φονεύουσιν.

43. ΘΡΑΙΚΕΣ.

Θρᾷκες παραταξάμενοι Βοιωτοῖς παρὰ τὴν Κωπαΐδα λίμνην, ἡττηθέντες, ἐς τὸν Ἑλικῶνα καταφυγόντες ἐσπείσαντο τοῖς Βοιωτοῖς ἡμέρας τινάς, ἐν αἷς βουλευσάμενοι ἀπαλλάξονται· οἱ Βοιωτοί, τῇ νίκῃ

Cap. 43. Ex Ephoro coll. Strab. 9, 2, 4. p. 401.

θαρροῦντες καὶ ταῖς σπονδαῖς πιστεύοντες, τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰτωνίᾳ θύοντες ἑώρταζον ἐπινίκια. Οἱ Θρᾷκες θύουσι καὶ πανηγυρίζουσιν ἀόπλοις νύκτωρ ἐπιθέμενοι πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, πολλοὺς δὲ ζῶντας εἷλον. Αἰτιωμένων δὲ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι παρεσπόνδησαν, ἀπεκρίναντο οἱ Θρᾷκες, οὐδαμῶς παραβῆναι τὰς σπονδάς· ἡμέρας γὰρ συνθέσθαι ῥητὰς τῶν ἀνοχῶν, περὶ δὲ τῶν νυκτῶν μηδεμίαν συνθήκην πρὸς αὐτοὺς πεποιῆσθαι.

44. ΣΚΥΘΑΙ.

Σκύθαι Τριβαλλοῖς παρατάσσεσθαι μέλλοντες 1
παρήγγειλαν τοῖς γεωργοῖς καὶ τοῖς ἱπποφορβοῖς, ἐπειδὰν αἴσθωνται συμβαλόντας αὐτοὺς τοῖς πολεμίοις, ἐπιφανῆναι πόρρωθεν τὰς ἀγέλας τῶν ἵππων ἐπελαύνοντας. Οἱ μὲν ἐπεφάνησαν· οἱ δὲ Τριβαλλοὶ πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων καὶ ἵππων πόρρωθεν ἰδόντες, κονιορτὸν ἐγειρόμενον, βοὴν αἱρομένην, νομίσαντες τοὺς ἄνω Σκύθας ἥκειν αὐτοῖς συμμάχους, ἔφυγον φοβηθέντες.

Σκύθαι τὴν Ἀσίαν κατέτρεχον. Αἱ Σκυθίδες 2
γημάμεναι τοῖς οἰκέταις ἐπαιδοποιήσαντο. Ἐπανελθόντας οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας οὐκ ἐδέξαντο. Πόλεμος ἦν. Οἱ μὲν οἰκέται φαλαγγηδὸν ἐπῄεσαν ὡπλισμένοι· Σκύθης δὲ ἀνὴρ, δείσας αὐτῶν τὴν ἐξ ἀπονοίας μάχην, συνεβούλευσεν ὅπλα μὲν καὶ τόξα καταβαλεῖν, μάστιγας δὲ ἀνατειναμένους ἐπὶ τοὺς οἰκέτας βαδίζειν. Οἱ μὲν ἀνατεινάμενοι τὰς μάστιγας ἐφώρμησαν· οἱ δὲ τὸ συνειδὸς τῆς δουλείας οὐ φέροντες αὐτίκα φεύγοντες ᾤχοντο.

45. ΠΕΡΣΑΙ.

Πέρσαι, περὶ Μυκάλην Σαμίους καὶ Μιλησίους 1

ὑπόπτους ἔχοντες, ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὰ τῆς Μυκάλης ἄκρα φυλάττειν, λόγῳ μὲν ὡς ἐμπείρους τῆς χώρας, ἔργῳ δὲ, ἵνα μὴ παρόντες διαφθείροιεν καὶ τοὺς ἄλλους Ἴωνας.

ΠΕΡΣΙΔΕΣ.

2 *Πέρσαι Μήδοις παρετάσσοντο. Περσῶν Κῦρος ἡγεῖτο. Κύρου σατράπης Οἰβάρης ἦρξε φυγῆς, καὶ ὅσων ἡγεῖτο Περσῶν, πάντες τῷ σατράπῃ συνέφευγον. Ἔνθα δὴ αἱ Περσίδες, ἀπαντώμεναι τοῖς φεύγουσιν, ἀνασυράμεναι τοὺς χιτωνίσκους, "Ποῖ" ἔφασαν "φεύγετε; ἢ ὅθεν ἐξέδυτε, πάλιν ἐκεῖ καταδῦναι σπεύδετε;" Ὁ λόγος τῶν γυναικῶν ᾔσχυνε τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναστρέψαντες ἐπὶ τὴν μάχην τοὺς Μήδους ἐς φυγὴν ἐτρέψαντο.*

46. ΤΑΥΡΟΙ.

Ταῦροι Σκυθικὸν γένος ἀεὶ, παρατάττεσθαι μέλλοντες, τὰς ὄπισθεν ὁδοὺς ἀνασκάπτουσιν, καὶ ποιήσαντες ἀβάτους οὕτως ἀγωνίζονται, ἵνα μὴ δυνάμενοι φυγεῖν ἢ κρατοῖεν ἢ ἀποθνήσκοιεν.

47. ΤΡΩΙΑΔΕΣ.

Πελληνεῖς ἀναπλέοντες ἐκ Τροίας κατέσχον εἰς τὴν Φλέγραν. Αἰχμάλωτοι Τρωιάδες, τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ γῆν ἀποβάντων οὐ φέρουσαι τὴν ἄλην, τὰς ναῦς κατέπρησαν. Ἔπειθε τὰς αἰχμαλώτους Ἀνθία, Πριάμου ἀδελφή· οἱ δὲ Ἕλληνες ἀπορίᾳ σκαφῶν κατελάβοντο τὴν νῦν καλουμένην Σκιώνην, καὶ πόλιν οἰ-

---

Cap. 45. §. 2. Cf. Plut. de virt. mul. 5 et Nicol. Damasc. t. 3. p. 406 Müller.

κίσαντες τὴν χώραν ἀντὶ Φλέγρας Παλλήνην προσηγόρευσαν.

48. ΣΑΛΜΑΤΙΔΕΣ.

Ἀννίβας ἐν Ἰβηρίᾳ πόλιν μεγάλην Σαλματίδα ἐπολιόρκει· καὶ δὴ συνθήκας ἐποιήσατο, λαβὼν ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια καὶ τριακοσίους ὁμήρους, ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν. Τῶν δὲ Σαλματαίων οὐκ ἀποδιδόντων τὰ συγκείμενα, Ἀννίβας ἐπιστρέψας ἐπαφῆκε τοὺς στρατιώτας ὡς ἁρπασομένους τὴν πόλιν. Ἱκετεύουσιν οἱ βάρβαροι συγχωρῆσαι αὐτοῖς, ἐν ἱματίῳ μετὰ τῶν γυναικῶν ἐξελθεῖν, ὅπλα δὲ καὶ χρήματα καὶ ἀνδράποδα καταλιπεῖν. Αἱ γυναῖκες, ἐν τοῖς κόλποις κρύπτουσαι ξίφη, τοῖς ἀνδράσι συνεξῆλθον. Οἱ μὲν δὴ τοῦ Ἀννίβα στρατιῶται τὴν πόλιν διήρπαζον. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐμβοήσασαι τοῖς ἀνδράσι τὰ ξίφη παρέδωκαν· ἔνιαι δὲ καὶ αὐταὶ σπασάμεναι μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπέθεντο τοῖς διαρπάσασι τὴν πόλιν, ὥστε τοὺς μὲν κατέβαλον, τοὺς δὲ ἐτρέψαντο καὶ ἀθρόοι διεξεπαίσαντο. Ἀννίβας, τὴν ἀνδρίαν τῶν γυναικῶν θαυμάσας, ἀπέδωκε δι' αὐτὰς τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν τήν τε πατρίδα καὶ τὰ χρήματα.

49. ΤΥΡΡΗΝΙΔΕΣ.

Τυρρηνῶν οἱ Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κατασχόντες, ἐξελασθέντες ὑπ' Ἀθηναίων, ἐς Ταίναρον κατασχόντες Σπαρτιάταις περὶ τὸν Εἱλωτικὸν πόλεμον συνεμαχέσαντο. Πολιτείας δὲ καὶ ἐπιγαμίας τυχόντες, οὐ μὴν ἀρχῆς οὐδὲ βουλῆς μετασχόντες ὑπόνοιαν ἔσχον ὡς νεωτερίζοντες, καὶ συλληφθέντες ὑπὸ Λακεδαι-

Cap. 48. Ex Plut. de virt. mul. 10.
Cap. 49. Ex Plut. de virt. mul. 8.

μονίων ἐφυλάσσοντο. Αἱ δὲ τῶν φρουρουμένων γυναῖκες, ἐπὶ τὴν εἱρκτὴν ἀφικόμεναι τοὺς φύλακας ἱκετεύουσι παρεῖναι αὐτὰς, ὅσον ἰδεῖν καὶ προσειπεῖν τοὺς ἄνδρας. Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον, μετημφιέννυντο τὰς ἐσθῆτας· καὶ τὰς μὲν τῶν γυναικῶν οἱ ἄνδρες ἐνδύντες περικαλυψάμενοι προϊούσης ἑσπέρας ἐξίασι, τὰς δὲ τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες λαβοῦσαι ὑπομένουσιν ἔνδον, ἐπὶ τῷ πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν διασωσάμεναι τοὺς ἄνδρας. Οὐ τοίνυν οὐδὲ οἱ ἄνδρες τῶν γυναικῶν ἠμέλησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ Ταΰγετον κατελάβοντο καὶ τὸ Εἱλωτικὸν ἀπέστησαν, ὥστε δείσαντες οἱ Λάκωνες ἐπεκηρυκεύσαντο καὶ διαλλαγέντες ἀπέδωκαν αὐτοῖς τὰς γυναῖκας· ἔδωκαν δὲ καὶ χρήματα καὶ ναῦς καὶ ὡς ἀποίκους Λακεδαιμονίων ἐξέπεμψαν.

50. ΚΕΛΤΑΙ.

Κελτοῖς στάσις ἦν ἐμφύλιος. Ἤδη δὲ καὶ ἐς πόλεμον ὡπλισμένων, αἱ γυναῖκες αὐτῶν [ἐν μέσῳ] στᾶσαι τῆς παρατάξεως τὰ ἐγκλήματα διῄτησαν καὶ διέκριναν, ὥστε τοὺς ἄνδρας φίλους γενομένους διαλλαγὰς ποιήσασθαι καὶ κατὰ οἴκους καὶ κατὰ πόλεις. Αὖθις, εἴποτε Κελτοὶ βουλεύοιντο πολέμου πέρι καὶ εἰρήνης ἢ τῶν ἄλλων, ὅσα κοινὰ πρὸς ἀλλήλους ἢ τοὺς συμμάχους, ἕκαστα γνώμῃ τῶν γυναικῶν ἐβραβεύετο. Ἐν γοῦν ταῖς πρὸς Ἀννίβαν συνθήκαις γέγραπται, Κελτῶν μὲν ἐγκαλούντων Καρχηδονίοις, τοὺς Καρχηδονίων ἐπάρχους καὶ στρατηγοὺς εἶναι δικαστάς· ἢν δὲ Καρχηδόνιοι Κελτοῖς ἐγκαλῶσι, τὰς Κελτῶν γυναῖκας δικάζειν.

Cap. 50. Ex Plut. de virt. mul. 6.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ τῶν

Πολυαίνου στρατηγημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Καὶ τόδε ὑμῖν ὄγδοον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων· ὥστε συντετελεσμένης τῆς συντάξεως ἣν ὑπεσχόμην, εὔχομαι καὶ ὑμῖν μετὰ τῆς στρατηγικῆς ἀρετῆς τέλος ἀγαθὸν ἐν τοῖς πολέμοις γενέσθαι, ἐμαυτῷ δὲ ψῆφον παρ' ὑμῶν δικαίαν, ὅτι προαιρέσει βίου καὶ λόγου δικανικοῦ χρώμενος οὐκ ἀμελῶ συγγράφειν, ὅσα γένοιτ' ἂν ὠφέλιμα ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ τοῖς Ἕλλησιν, ἤν τε πολεμῶμεν ἤν τ' εἰρήνην ἄγωμεν. Ἐν μὲν γὰρ πολέμῳ ταῦτά ἐστι νίκης γυμνάσματα, ἐν δὲ εἰρήνῃ γνώμης παιδεύματα, τὴν δόξαν ἀθάνατον παρὰ τῆς ὑμετέρας βασιλείας λαβόντα.

1. ΑΜΟΥΛΙΟΣ.

Ἀμούλιος καὶ Νεμέτωρ ἀδελφοί. Νεώτερος Ἀμούλιος δυνάμει βιασάμενος βασιλεὺς Ἄλβης ἐγένετο. Τὸν μὲν δὴ Νεμέτορα τὸν ἀδελφὸν ἐφρούρει, θυγατέρα δὲ αὐτοῦ Σιλουΐαν, ἵνα μὴ παῖδες ἐξ αὐτῆς γένοιντο, τιμωροὶ τῆς Ἀμουλίου παρανομίας, ἀπέφηνεν ἱέρειαν τῆς Ἑστίας· ἐπειδὴ νόμος ταῖς Ἑστιάσιν ἀεὶ παρθενεύεσθαι.

2. ΝΕΜΕΤΩΡ.

Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος Ἄρεως καὶ Σιλουΐας παῖδες ἐπέθεντο Ἀμουλίῳ. Θόρυβος ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐς τὴν

πόλιν ἐφέρετο. Νεμέτωρ εἰδὼς τὰ δρώμενα πρὸς τοὺς πολίτας ἔφη, "Πολεμίων ἔφοδος γέγονεν· Ἀμούλιος δὲ προδοὺς τὴν πόλιν πέφευγεν. Ἀλλὰ ὁπλισάμενοι ἐς τὴν ἀγορὰν ἀθροιζώμεθα." Οἱ μὲν ὡπλίζοντο καὶ ἠθροίζοντο. Ῥῶμος δὲ καὶ Ῥωμύλος ἀνελόντες Ἀμούλιον ἐξεπήδησαν τῆς ἄκρας, καὶ τοῖς πολίταις ἠθροισμένοις ἀνήγγειλαν, οἵτινες ὄντες οἷα παθόντι τῷ πάππῳ δικαίως ἐτιμώρησαν. Ὁ δὲ δῆμος ἐπαινέσας τὸ ἔργον Νεμέτορι τὴν βασιλείαν ἀπέδωκεν.

3. ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ῥωμύλος, Ῥωμαίων γυναῖκας οὐκ ἐχόντων, ἐκή- 1
ρυξεν ἀνὰ τὰς γείτονας πόλεις, ὡς ἑορτὴν ἄξοι δημοτελῆ Ποσειδῶνος Ἱππίου καὶ ἀγῶνας ἵππων ἐπὶ ἄθλοις μεγίστοις. Πολλοὶ δὴ συνῆλθον ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τὴν θέαν· πᾶν γένος ἀνδρῶν, γυναικῶν, παρθένων. Ῥωμύλος παράγγελμα ἔδωκεν, ἀπέχεσθαι μὲν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἁρπάζειν δὲ μόνας παρθένους καὶ ταύτας οὐκ ἐς ὕβριν, ἀλλ' ἐς γάμον. Οὗτος ὁ γάμος Ῥωμαίοις ἀρχὴ παιδοποιΐας ἐγένετο.

Ῥωμύλος, τῆς Φιδηναίων πόλεως ἀποσχὼν δέκα 2
που στάδια, κατεστρατοπέδευσε. Νύκτωρ δὲ τοῦ χάρακος ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν, τοὺς ἡμίσεις τῶν λόχων εἰς μέτωπον καταστήσας, τοὺς δὲ λοιποὺς ὀρθίους ἐκτάξας καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἐν ἀπορρήτῳ παραγγείλας ἃ χρὴ πράττειν, αὐτὸς ὀλίγους ἔχων εὐζώνους πελέκεις φέροντας τοῖς τείχεσι προσῆλθεν, κελεύσας τὴν ἄλλην δύναμιν ἐφεδρεύειν ἐγγύθεν. Ἤδη δὲ ὑπαυγαζούσης ἕω προσέταξε τὰς πύλας ἐκκόπτειν. Τῶν δὲ Φιδηναίων τῇ παραλόγῳ τόλμῃ ταραχθέντων καὶ τὰς πύλας ἀνοιξάντων καὶ τοῖς πολεμίοις ἐμπεσόντων ἀσυντάκτως, Ῥωμαῖοι

μὲν ὑπεχώρουν· Φιδηναῖοι δὲ τοὺς κατὰ μέτωπον ὁρῶντες, τοὺς δὲ ὄπισθεν οὐ βλέποντες, τῶν ὁρωμένων καταφρονοῦντες ἐνέκειντο σφοδρῶς, τούτων οἰόμενοι κρατήσειν. Ἐπεὶ δὲ περαιτέρω προῆλθον, οἱ μὲν ἡγεμόνες τοὺς ὀρθίους λόχους τοῖς κατὰ μέτωπον ὑπέταξαν καὶ συγκαθίσαι παρήγγειλαν, ὅπως ὑπὸ τῶν πολεμίων μὴ βλέποιντο. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ μὲν κατὰ μέτωπον φυγόντες περιῆλθον τοὺς ὀρθίους λόχους καὶ ἀντιπρόσωποι τοῖς διώκουσιν ἐγένοντο· οἱ δὲ συγκαθήμενοι διαναστάντες μετὰ βοῆς ἐμβάλλουσι τοῖς πολεμίοις ἀκμῆτες κεκμηκόσι. Μετὰ τούτων δὲ συμβάλλουσι καὶ οἱ πεφευγέναι δοκοῦντες, καὶ Φιδηναίους εἰς φυγὴν τραπομένους ἀνελόντες, τῆς πόλεως αὐτῶν ἐκράτησαν.

4. ΝΟΥΜΑΣ.

Νουμᾶς Ῥωμαίους ἐκ πολέμου καὶ φόνου βουλόμενος μεταβαλεῖν ἐς εἰρήνην καὶ νόμους, ἀναχωρῶν τῆς πόλεως εἰς τέμενος ἱερὸν Νυμφῶν, ἐν τούτῳ μόνος διαιτώμενος ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας ἐπανῄει, παρὰ τῶν Νυμφῶν θεοπρόπια κομίζων, ἃ συνεβούλευεν ἡγεῖσθαι νόμους. Τούτοις ἐπείθοντο Ῥωμαῖοι. Ὅσαι μέχρι νῦν ἑορταὶ, θυσίαι, τελεταὶ, ἱερουργίαι, ταῦτα πάντα Νουμᾶς οἷα δὴ νόμους Νυμφῶν κατεστήσατο. Δοκεῖν δὲ ἐμοὶ ζηλωτὴς ἐγένετο Μίνω καὶ Λυκούργου· καὶ γὰρ οὗτοι τοὺς νόμους, ὁ μὲν παρὰ Διὸς, ὁ δὲ παρὰ Ἀπόλλωνος μαθόντες ἢ μαθεῖν φάσκοντες, ἔπειθον αὐτοῖς χρῆσθαι, ὁ μὲν Κρῆτας, ὁ δὲ Λάκωνας.

5. ΤΥΛΛΟΣ.

Τύλλος ἦρχε Ῥωμαίων, παραταssομένων Φιδηναίοις· Ῥωμαίους προδόντες Ἀλβανοὶ, τὸ λαιὸν κέρας

λιπόντες ἐς τὰ ὄρη παρεχώρουν. Ἱππεὺς διὰ τάχους Τύλλῳ προσδραμὼν ἤγγειλε τὴν προδοσίαν. Ὁ δὲ ἀνεβόησε μέγιστον, "Ἀλλὰ σὺ μὲν τὴν σαυτοῦ τάξιν φύλαττε· Ἀλβανοὶ δὲ ἀπίασι κυκλωσόμενοι τοὺς πολεμίους, ἐμοῦ προστάξαντος." Τοῦτ' ἀκούσαντες Ῥωμαῖοι λαμπρὸν ἠλάλαξαν. Οὐ μὴν οὐδὲ Φιδηναίους ἔλαθεν ἡ τῶν ἀλαλαξάντων χαρὰ, σπουδῇ δὲ καὶ τάχει φεύγειν ὥρμησαν ὑπ' Ἀλβανῶν κυκλωθῆναι φοβηθέντες.

6. ΤΑΡΚΥΝΙΟΣ.

Ταρκύνιος Γαβίους πολιορκῶν μακρῷ χρόνῳ, μὴ δυνάμενος ἑλεῖν, τὸν νεώτατον τῶν παίδων Σέξστον πληγαῖς αἰκισάμενος αὐτόμολον ἔπεμψεν. Οἱ δὲ τὸ σῶμα πικρῶς ᾐκισμένον ἰδόντες ἐδέξαντο, πολλὰ καὶ μεγάλα ἐπαγγειλάμενον κατὰ τοῦ πατρός· ὧν τὰ πλεῖστα δράσας πιστὸς ἦν. Ἐληΐζετο Ῥωμαίους, ἐς φυγὴν ἐτρέπετο, αἰχμαλώτους ἐλάμβανε, μάχας ἐνίκα πολλάς· ὥστε οἱ Γάβιοι θαυμάσαντες αὐτοκράτορα στρατηγὸν αὐτὸν ἀπεφήναντο. Ὁ δὲ ἄγγελον κρύφα πέμψας τὸν πατέρα ἤρετο, τί δρᾶν κελεύοι· Ταρκύνιος δὲ, καὶ γὰρ ἔτυχεν ὁμιλῶν ἐν κήπῳ, τοὺς ὑψηλοτάτους μήκωνας ἀποκλάσας ἔφη πρὸς τὸν ἄγγελον, "Φράζε μου τῷ παιδὶ τοῦτο πράττειν." Ὁ μὲν ἤγγειλεν· ὁ δὲ Σέξστος τῶν Γαβίων τοὺς προέχοντας διαφθείρας, οὕτω μηχανησάμενος ἐρημίαν καὶ ἀσθένειαν Γαβίοις τὴν πόλιν αὐτῶν παρέδωκε Ῥωμαίοις.

7. ΚΑΜΙΛΛΟΣ.

Κάμιλλος Φαλερίοις ἐπολέμει. Τῶν Φαλερίων 1
παίδων ὁ διδάσκαλος, προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω τείχους

Cap. 7. §. 1. Ex Plut. Camillo 10.

ὡς γυμνασομένους, παρέδωκε Ῥωμαίοις· Κάμιλλος δὲ, ἀσεβῆ τὴν τοῦ διδασκάλου προδοσίαν ἡγησάμενος, προσέταξεν ὀπίσω τὼ χεῖρε αὐτοῦ περιαχθῆναι καὶ δεθῆναι καὶ τοῖς παισὶν ἐπέτρεψεν ἀπάγειν τὸν προδότην ὡς τοὺς πατέρας. Φαλέριοι τὸν μὲν διδάσκαλον αἰκισάμενοι κατέφθειραν, τοῦ δὲ Καμίλλου θαυμάσαντες τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην σφᾶς αὐτοὺς ἄνευ μάχης παρέδωκαν· Κάμιλλος δὲ τοὺς πολλῷ χρόνῳ ἁλῶναι μὴ δυναμένους εὐσεβεῖ στρατηγήματι παρεστήσατο.

2 Κελτοὶ, Βρέννου βασιλέως ἡγουμένου, κατὰ κράτος τὴν Ῥώμην ἑλόντες ἑπτὰ μησὶ κατέσχον· Κάμιλλος τοὺς ἔξω τῆς πόλεως Ῥωμαίους συναγαγὼν ἐξήλασε Κελτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἀνέστησε. Πάλιν αὖ Κελτοὶ μετὰ τρία ἔτη καὶ δέκα εἰς τὴν Ῥώμην ἐμβαλεῖν τολμήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο περὶ τὸν Ἀνίωνα ποταμὸν, ἐλάχιστον τῆς πόλεως ἀπέχοντα. Κάμιλλος αἱρεθεὶς πέμπτον δικτάτωρ καὶ τὴν στρατιὰν ἀναλαβὼν πρὸς μὲν τὰς τῶν Κελτῶν μαχαίρας, αἷς καταφέροντες τὰς κεφαλὰς διέκοπτον, ἐκέλευσεν ἀντιχαλκεύσασθαι τὰ κράνη ὁλοσίδηρα καὶ λεῖα, ὅπως αἱ μάχαιραι ἀπολισθάνοιεν ἢ κατεάγνοιντο· τοῖς δὲ θυρεοῖς κύκλῳ περιήρμοσε λεπίδα χαλκῆν, τοῦ ξύλου τὰς πληγὰς μὴ στέγοντος. Τοὺς δὲ στρατιώτας ἐδίδαξε τοῖς ξυστοῖς μακροῖς ἀπὸ χειρὸς χρῆσθαι, καὶ τοῖς ξίφεσι τῶν πολεμίων σφᾶς αὐτοὺς ὑποβάλλοντας ἐκδέχεσθαι τὰς καταφοράς. Ὅ τε γὰρ σίδηρος τῶν Κελτῶν μαλακὸς ὢν καὶ πονηρῶς ἐληλασμένος ἐκάμπτετο ταχέως, αἵ τε μάχαιραι αὐτῶν ἐδιπλοῦντο καὶ ἦσαν ἄχρηστοι πρὸς τὴν μάχην. Οὕτως γέ τοι καὶ ῥᾳ-

---

Cap. 7. §. 2. Ex Plut. Camillo 40.

δίως ἡττηθέντες οἱ πλεῖστοι μὲν αὐτῶν ἔπιπτον, οἱ λοιποὶ δὲ φυγόντες ᾤχοντο.

8. ΜΟΥΚΙΟΣ.

Τυρρηνοὶ Ῥωμαίοις ἐπολέμουν. Τυρρηνῶν βασιλεὺς ἦν Πορσίνας, Ῥωμαίων ἦρχε Ποπλικόλας τρίτον ὑπατεύων. Μούκιος Ῥωμαῖος ἀνὴρ, ἄριστος τὰ πολεμικὰ, Πορσίναν βουλόμενος ἀνελεῖν ἐς τὸ Τυρρηνικὸν στρατόπεδον ἦλθεν, ἐσθῆτα ἔχων Τυρρηνίδα καὶ τῇ φωνῇ τυρρηνίζων· καὶ δὴ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν βασιλέα τὸν Πορσίναν οὐκ εἰδὼς ὅστις ἦν, ὃν ᾠήθη μάλιστα τῶν καθεζομένων ἐοικέναι βασιλεῖ καὶ δὴ τοῦτον ἔκτεινε, σπασάμενος τὸ ξίφος. Συλληφθεὶς ὡμολόγησεν ὅστις ἦν. Πορσίνας μὲν δὴ ἔθυεν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῖς θεοῖς· Μούκιος δὲ τῆς ἐσχάρας πῦρ ἐχούσης ὑπερέσχε τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν, καὶ τῆς χειρὸς καιομένης εἱστήκει τῷ Πορσίνᾳ διαλεγόμενος φαιδρῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ. Ὡς δὲ Πορσίνας τὴν ἀρετὴν ὑπερεθαύμαζε, Μούκιος "Μηδαμῶς" ἔφη "θαυμάσῃς· τριακόσιοι Ῥωμαῖοι τὴν αὐτὴν ἐμοὶ καρτερίαν ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ σου πλανῶνται, καιρὸν παραφυλάσσοντες τῆς σῆς ἀναιρέσεως." Πορσίνας, πιστεύσας τοῖς λεγομένοις καὶ φοβηθεὶς, τὸν πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους διελύσατο.

9. ΣΥΛΛΑΣ.

Σύλλας ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ τῶν στρατιω- 1
τῶν αὐτοῦ στρατηγικὸν ἄνδρα καὶ πρεσβευτὴν, Ἀλβῖνον, λίθοις καὶ ξύλοις διαχρησαμένων, οὐκ ἐπεξῆλ-

---

Cap. 8. Ex Plut. Publicola 17.
Cap. 9. §. 1. Ex Plut. Sulla 6.

θεν· ἀλλὰ παρεῖδε τοὺς ἀποκτείναντας, φάσκων ποιεῖν αὐτοὺς ἐν τούτῳ προθυμοτέρους ἐς τὸν πόλεμον, ὡς ὀφείλοντας ὑπὲρ ἁμαρτήματος μεγάλου διὰ μεγάλης ἀνδραγαθίας ἀπολογήσασθαι. Τοιγάρτοι καὶ ἐν ταῖς μάχαις πολλῷ γενναιότερον ἠγωνίσαντο, ὥστε καὶ λήθην ἐμποιῆσαι τῆς εἰς τὸν Ἀλβῖνον παρανομίας.

2 *Σύλλας Ἀρχελάῳ τῷ Μιθριδάτου στρατηγῷ περὶ Ὀρχομενὸν παρετάσσετο. Ὁρῶν δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἡττωμένους καὶ φεύγοντας, αὐτὸς ἀποπηδήσας τοῦ ἵππου καὶ σημεῖον ἁρπάσας ὠθεῖτο διὰ τῶν φευγόντων ἐς τοὺς πολεμίους, βοῶν, "Ἐμοὶ μὲν ἐνταῦθα καλὸν, ὦ Ῥωμαῖοι, τελευτᾶν· ὑμεῖς δὲ τοῖς πυνθανομένοις, Ποῦ προδεδώκατε Σύλλαν, μέμνησθε φράζειν, Ἐν Ὀρχομενῷ." Τοῦτον τὸν λόγον Ῥωμαῖοι καταιδεσθέντες ἀνέστρεψαν, καὶ προθύμως ἐμβαλόντες ἐτρέψαντο τοὺς πολεμίους.*

10. ΜΑΡΙΟΣ.

1 *Μάριος Κιμβρίων καὶ Τευτόνων ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐμβαλόντων, ἀγρίων ἀνθρώπων, μεγάλων, τὰς ὄψεις ἀλλοκότων, θηριώδη τὴν φωνὴν ἐχόντων, ἐπὶ πλεῖστον ὅσον οὐ συνέβαλεν ἐς μάχην, ἀλλὰ ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας τοῦ χάρακος προϊόντας † ἐμβάλλειν [καὶ] πόρρωθεν ἱσταμένους, ὁρῶντας τοὺς πολεμίους εἴθιζε, τὴν μορφὴν αὐτῶν ἀνέχεσθαι καὶ τὴν φωνὴν ὑπομένειν καὶ τὴν ὄψιν χειροήθη ποιεῖσθαι. Οὕτως ἄρα οἱ στρατιῶται, τὸ θάμβος τῶν βαρβάρων ἐκλύσαντες, κατεφρόνησαν αὐτῶν καὶ τὸν Μάριον αὐτοὶ παρεκάλουν ἐξάγειν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν μάχην· καὶ δὴ*

Cap. 9. §. 2. Ex Plut. Sulla 21.
Cap. 10. §. 1. Ex Plut. Mario 16.

συμβαλόντες δέκα μυριάσι τῶν πολεμίων τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον.

Μάριος Τεύτοσι καὶ Κιμβρίοις μέλλων συμβάλ- 2
λειν ἐν ὑπωρείαις ἀνωμάλοις Μάρκελλον διὰ νυκτὸς ἐκέλευσε, τρισχιλίους ὁπλίτας ἄγοντα, δι' ἀβάτων ὀρῶν περιελθόντα κατὰ νώτου τῶν πολεμίων γενέσθαι. Ἐπεὶ δὲ συνέβαλε, παράγγελμα τοῖς στρατιώταις ἔδωκεν, ἐκ τῶν ἀνωμάλων ἠρέμα ὑποβαίνειν ἐς τὸ πεδίον, ὅπως οἱ πολέμιοι, φεύγειν αὐτοὺς οἰόμενοι, διώκειν ἐγχειροῖεν καὶ οὕτως ἐς τὸ ὁμαλὸν κατέλθοιεν. Ὡς δὲ κατῆλθον, κατὰ προσώπου μὲν οἱ περὶ τὸν Μάριον, κατὰ νώτου δὲ οἱ περὶ τὸν Μάρκελλον συρρήξαντες κατέκοψαν τοὺς πολεμίους καὶ νίκην λαμπροτάτην ἐνίκησαν.

Μάριος, Κιμβρίοις συμβαλὼν ἀπὸ χειμερίων 3
τόπων ὁρμωμένοις, ἠπίστατο κρύος μὲν καὶ χιόνα φέρειν δυναμένους, καῦμα δὲ καὶ ἥλιον οὐδαμῶς. Ἦν μὲν δὴ μὴν Αὔγουστος. Μάριος δὲ κατὰ νώτου τῶν πολεμίων προκατελάβετο τῆς μάχης τὸν τόπον. Οἱ βάρβαροι δὲ ἐπιστραφέντες, κατὰ προσώπου τὸν ἥλιον ἔχοντες, ἀντιλάμπουσαν τὴν αὐγὴν οὐ φέροντες, ὑπὸ τοῦ θάλπους ἱδρῶτα πολὺν μετὰ ἄσθματος ἀφιέντες τοὺς μὲν θυρεοὺς προεβάλοντο πρὸ τῶν προσώπων, τὴν ἀκμὴν τοῦ ἡλίου μὴ φέροντες· τὰ δὲ σώματα αὐτῶν γυμνούμενα τιτρώσκοντες οἱ Ῥωμαῖοι κατέκοψαν. Πίπτουσι τῶν βαρβάρων δωδεκάκις μύριοι, ἁλίσκονται ζῶντες ἑξάκις μύριοι.

Cap. 10. §. 2. Ex. Plut. Mario 20. sq.
Cap. 10. §. 3. Ex Plut. Mario 26.

11. ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ.

Μάρκελλος Συρακούσας πολιορκῶν, ὑπὸ τῶν Ἀρχιμήδου μηχανημάτων ἡσσώμενος προσβάλλειν μὲν οὐκέτι τοῖς τείχεσιν ἐθάρσει, χρόνῳ δὲ τὴν πολιορκίαν ἐπέτρεψε. Καὶ δὴ μετὰ πολὺ Δάμιππον Σπαρτιάτην Συρακουσῶν ἐκπλέοντα ἑλὼν αἰχμάλωτον, ἔμαθε παρὰ τούτου πύργον εἶναι τοῦ τείχους φυλασσόμενον ἀμελῶς, δυνάμενον ἄνδρας δέξασθαι συχνοὺς, τοῦ τείχους ἐπιβατοῦ ὄντος. Πρὸς δὴ τὸ ὕψος αὐτοῦ συμμέτρους κλίμακας κατασκευάσας Μάρκελλος, Συρακουσίων ἑορτὴν ἀγόντων Ἀρτέμιδι καὶ περὶ μέθην καὶ παιδιὰν ἐχόντων, τόν τε πύργον κατέσχε καὶ κύκλῳ τὸ τεῖχος ὅπλων ἐπλήρωσε, καὶ πρὸ τῆς ἕω τὰ Ἑξάπυλα διακόψας κατέσχε τὴν πόλιν. Οἱ μὲν στρατιῶται γενναίως ἀγωνισάμενοι τῆς πόλεως ἁρπαγὴν ᾐτήσαντο· οὐ μὴν ἔδωκε Μάρκελλος, ὅτι μὴ ἀπὸ μόνων ἀνδραπόδων καὶ χρημάτων ὠφελεῖσθαι, τῶν δὲ ἱερῶν καὶ τῶν ἐλευθέρων σωμάτων ἀπέχεσθαι προσέταξεν.

12. ΑΤΙΛΙΟΣ.

Ἀτίλιος ἁλοὺς ὑπὸ Καρχηδονίων ὤμοσεν αὐτοῖς, ἢν ἀφεθῇ, πεῖσαι τὴν σύγκλητον διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, μὴ πείσας δὲ ὡς αὐτοὺς ἀναστρέψαι. Ἀφικόμενος ἐς Ῥώμην τοὐναντίον ἔπεισε τὴν σύγκλητον· τότε δὴ καὶ μᾶλλον [συμβάλλειν] Καρχηδονίοις ὡς ἀπαγορεύουσι, καὶ τὰ τῆς ἀσθενείας αὐτῶν ἀπόρρητα καὶ ὃν τρόπον εἶεν ἁλώσιμοι προηγόρευσε. Τῆς δὲ συγκλήτου παρακαλούσης αὐτὸν μένειν καὶ τὸν ἐν

Cap. 11. Ex Plut. Marcello 18 sq.
Cap. 12. Cf. Appianus Punic. 4.

ταῖς ἀνάγκαις ὅρκον ἀνώμοτον ἡγεῖσθαι, περιπλεκομένων τέκνων, γυναικὸς, φίλων, συγγενῶν, οὐχ ὑπέμεινε παραβῆναι τὸν ὅρκον· πλεύσας δὲ ὡς τοὺς Καρχηδονίους ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τό τε αὐτοῦ στρατήγημα καὶ τὴν Ῥωμαίων γνώμην. Οἱ δὲ καθείρξαντες αὐτὸν εἰς γαλεάγραν, αἰκίσαντές τε χρόνῳ μακρῷ, βασανίσαντες ἔκτειναν.

13. ΓΑΙΟΣ.

Γάϊος παράγγελμα ἔδωκε τοῖς ἐν τῷ στρατοπέδῳ μένειν ἐπὶ τῶν ὅπλων. Ἐπεὶ δὲ ὥρᾳ θέρους υἱὸς αὐτοῦ τὸν ἵππον διψῶντα ἤγαγεν ἐπὶ ποταμὸν παραρρέοντα, προσέταξεν ἀφελεῖν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ὡς οὐ πεισθέντος τῷ παραγγέλματι. Τούτῳ τῷ ἔργῳ τοὺς στρατιώτας ἐδίδαξε μηδέποτε παρακοῦσαι παραγγέλματος.

14. ΦΑΒΙΟΣ.

Φάβιος ἐν τῷ πρὸς Ἀννίβαν πολέμῳ μὴ παρα- 1
τασσόμενος κακῶς ἤκουεν ἐν τῇ συγκλήτῳ. Τοῦ δὲ υἱοῦ παρακαλοῦντος ἀποτρίψασθαι τὴν ἀδοξίαν, ἐπέδειξεν αὐτῷ μέρος ἕκαστον τῆς φάλαγγος. Ἐνίων δὲ οὐκ ἐρρωμένως ἐχόντων, "Ὁρᾷς" ἔφη "ὡς οὐ καλὸν συμβαλόντας ἀποκυβεῦσαι περὶ τῶν ὅλων· πολλάκις γὰρ ὅλη μὲν ἡ φάλαγξ οὐκ εἴληφεν ἀγῶνος πεῖραν, κατὰ μέρος δὲ τὸν ἔμπειρον οὐκ ἔλαθεν ἡττᾶσθαι δυναμένη. Τοιγάρτοι συμβουλεύω μὴ συμβαλεῖν, ἀλλ' ἕπεσθαι, τὰς ὑπωρείας κατέχοντα καὶ τὰς πόλεις ἀφιστάντα." Ταῦτα λέγων καὶ πράσσων ἐν μὲν τῷ παραυτίκα ἐνομίσθη δειλός· ὕστερον δὲ, ἄλλων πολλὰς δυνάμεις ἀπολλύντων, πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι κατέφυγον

ἐπὶ Φάβιον καὶ τὴν αὐτοῦ στρατηγίαν, ὥστε καὶ δικτάτωρ ἀπεδείχθη καὶ Μάξιμος ἀνηγορεύθη· τοῦτο δ' ἂν εἴη Μέγιστος.

2 *Φάβιος ἐπεκλήθη Μέγιστος, Σκιπίων Μέγας· ἐζηλοτύπει τῆς δόξης ὁ Σκιπίων τὸν Φάβιον, ὥστε καὶ ἤρετο· "Τί δή ποτε σὺ μὲν διατηρήσας μόνον τὰ στρατόπεδα κληΐζῃ Μέγιστος, ἐγὼ δὲ Μέγας, ὁ συμβαλὼν καὶ κατὰ στόμα καὶ νικήσας Ἀννίβαν;" Φάβιος ἔφη, "Ἀλλ' εἰ μὴ ἐγώ σοι διεφύλαξα τοὺς στρατιώτας, οὐκ ἂν ἔσχες μεθ' ὧν μαχόμενος νικήσεις."*

3 *Φάβιος εἷλε τὴν Ταραντίνων πόλιν, Ἀννίβου συμμαχοῦντος αὐτοῖς, δόλῳ καὶ τέχνῃ. Στρατιώτης Ταραντῖνος ἦν παρὰ Φαβίῳ. Τούτου τῆς ἀδελφῆς καλῆς οὔσης ἐν Τάραντι Βρέττιος ἤρα ἀνὴρ, ὑπὸ Ἀννίβου τὰ τείχη φυλάττειν πεπιστευμένος. Τοῦτο μαθὼν Φάβιος τὸν Ταραντῖνον στρατιώτην ἐσέπεμψε πρὸς τὴν ἀδελφήν. Ὁ δὲ δι' αὐτῆς φίλον τὸν Βρέττιον ποιησάμενος ἔπεισε τὰ Ῥωμαίων φρονεῖν, ὥστε καὶ συνθέμενος ὁ Βρέττιος ἔδειξε, καθ' ὃ μέρος χρὴ προσβαλεῖν τοῖς τείχεσι· Φάβιος κλίμακας προσθεὶς, ἐπαναβὰς κατὰ κράτος αἱρεῖ τὴν πόλιν. Ἐπὶ τούτῳ μάλιστα πάντων ἐθαυμάσθη, στρατηγήματι κρατήσας Ἀννίβου, τοῦ τέχναις καὶ δόλοις τὰ πλεῖστα νικῶντος.*

15. ΚΟΙΝΤΟΣ.

Κόϊντος Φάβιος τὸν υἱὸν αἱρεθῆναι στρατηγὸν βουλόμενος, αὐτὸς ἤδη γεγηρακὼς ἐδεῖτο Ῥωμαίων μηδαμῶς αὐτῷ δοῦναι τὴν ἀρχὴν, ἵνα μὴ ἀναγκάζοιτο συναποδημεῖν ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐν γήρᾳ μακρῷ· οἱ δὲ νομίσαντες ἄμεινον ἕξειν τὰ τῆς πόλεως, τούτου παρ-

---

Cap. 14. §. 3. Ex Plut. Fabio 21.

όντος, ἐψηφίσαντο τὸν νεανίσκον ἄρχοντα. Ὁ δὲ Φάβιος οὐ συναπεδήμησεν, ἵνα μὴ παρέληται τὸν υἱὸν τὴν δόξαν τῆς ἀρχῆς.

16. ΣΚΙΠΙΩΝ.

Σκιπίων ἐν Ἰβηρίᾳ μαθών, ὡς τὸ τῶν πολεμίων 1
στρατόπεδον ἄσιτον ἀφίκοιτο ἐς τὴν μάχην, ἐμήκυνεν ἐξάγων καὶ παρατάσσων τὴν αὑτοῦ φάλαγγα. Ἀμφὶ δὲ ὥραν ἑβδόμην πιεζομένοις ἤδη λιμῷ καὶ δίψει συμβαλὼν ῥᾳδίως ἐκράτησεν.

Σκιπίων τοῦ στρατοπέδου τὰς πόρνας ἐξήλασε, 2
κελεύσας ἐς πόλιν ἀπιέναι πανηγυρίζουσαν. Προσέταξε δὲ ἀποπέμψασθαι κλίνας, τραπέζας, ἐκπώματα καὶ σκεύη πάντα πλὴν χύτρας καὶ ὀβελίσκου καὶ ποτηρίου, ἀργυροῦν δὲ ἔκπωμα μὴ ἔχειν πλέον δικοτύλου, καὶ λούεσθαι μηδένα, τῶν δὲ ἀλειφομένων ἕκαστον τρίβειν ἑαυτόν, τὰ γὰρ ὑποζύγια δεῖσθαι τῶν τριβόντων· ἀριστᾶν δὲ ὀρθοὺς ἄπυρον ὄψον, δειπνοῦντας δὲ προσφέρεσθαι καὶ κρέας ὀπτὸν ἢ ἑφθόν· ἱματίῳ δὲ χρῆσθαι σισύρᾳ Γαλατικῇ. Καὶ πρῶτος ἐνεπορπήσατο σισύραν μέλαιναν ** τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ στιβάδος ἀνακειμένους ἑωρᾶτο, φάσκων πενθεῖν τὴν τοῦ στρατεύματος ἀσωτίαν καὶ μαλακίαν.

Σκιπίων στρατιώτην ἰδὼν χάρακα κομίζοντα, 3
"Θλίβεσθαί μοι δοκεῖς" εἶπεν "ὦ συστρατιῶτα." Τοῦ δὲ "Καὶ πάνυ" φήσαντος, "Εἰκότως" ἔφη· "ἐν γὰρ τῷ ξύλῳ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχεις, οὐκ ἐν τῇ μαχαίρᾳ".

Σκιπίων στρατιώτην ἰδὼν μέγα φρονοῦντα ἐπὶ 4

Cap. 16 §. 2. Plut. apophthegm. Scip. min. 16. (vita Scipionis?) coll Appiano Iber. 85.

Cap. 16. §. 3. 4. 5. Plut. apophthegm. ibid. 19. 18. 22.

θυρεῷ κεκοσμημένῳ, "Αἰσχρὸν" ἔφη "Ῥωμαῖον ἄνδρα τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ μᾶλλον ἢ τῇ δεξιᾷ πιστεύειν".

5 Σκιπίων ὑπὸ τοῦ δήμου θορυβούμενος, "Ἐμὲ" ἔφη "οὐδὲ στρατιωτῶν ἐνόπλων ἀλαλαγμὸς ἐξέπληξεν, οὔτι γε συγκλύδων ἀνθρώπων θόρυβος, ὧν οἶδα τὴν Ἰταλίαν μητρυιὰν οὐ μητέρα." Τούτῳ τῷ λόγῳ συνεστάλησαν καὶ τοῦ θορυβεῖν ἐπαύσαντο.

6 Σκιπίων δορυάλωτον λαβὼν ἐν Ἰβηρίᾳ πόλιν Οἴνυσσαν, ὡς οἱ λαφυραγωγοὶ παρθένον ἤγαγον κάλλους ὑπερφυῶς ἔχουσαν, τὸν πατέρα αὐτῆς ἀναζητήσας ἐχαρίσατο αὐτῷ τὴν θυγατέρα. Τοῦ δὲ δῶρα προσκομίσαντος, ὁ δὲ καὶ ταῦτα συνεδωρήσατο, προῖκα φήσας ἐπιδιδόναι τῇ κόρῃ. Ὅσαι δὲ καὶ ἄλλαι γυναῖκες τῶν εὖ γεγονότων ἢ θυγατέρες ἢ παῖδες ὥραν ἔχοντες ἑάλωσαν, τούτοις ἐπέστησε δύο Ῥωμαίων σωφρονεστάτους ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, οἳ θεραπευτῆρες καὶ χορηγίαν ἔνεμον τοῖς αἰχμαλώτοις κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Σκιπίωνος ἡ σωφροσύνη πολλὰς πόλεις Ἰβηρικὰς Ῥωμαίοις φίλας καὶ συμμάχους ἑκούσας ἐποίησεν.

7 Σκιπίων Σόφακα τὸν Μασαισυλίων βασιλέα σύμμαχον ποιησάμενος διέβαλεν εἰς Σικελίαν. Ἀσδρούβας θυγατέρα παρθένον ἔχων, θαυμαστὴν τὸ κάλλος, ἐκδώσειν ὑπέσχετο Σόφακι, τῆς Ῥωμαίων συμμαχίας ἀποστάντι. Ὁ δὲ γήμας τὴν κόρην προσέθετο Καρχηδονίοις καὶ παραχρῆμα ἐπέστειλε Σκιπίωνι, ἀπαγορεύων ἐπιβῆναι Λιβύης. Σκιπίων εἰδὼς Ῥωμαίους ἐπὶ τῇ Σόφακος συμμαχίᾳ μέγα φρονοῦντας, εἰ δὲ μάθοιεν προστεθειμένον τοῖς πολεμίοις οὐκ ἂν τολμήσοντας εἰς Λιβύην διαβαίνειν, ἐκκλησίαν αὐτῶν συναγαγὼν ἐς τοὐναντίον μετεποίησε τὰ γράμματα τοῦ Σόφακος, ὡς καλοῦντος Ῥωμαί-

ους ἐπὶ τὴν Λιβύην, καὶ ὡς θαυμάζοντος ὅτι καὶ νῦν βραδύνοιεν, καὶ ὡς δέον μὴ ἐκλύειν αὐτοῦ τὴν ἀκμὴν τῆς συμμαχίας. Τοιαῦτα εἰπὼν ὁρμὴν καὶ θάρσος τοῖς Ῥωμαίοις ἐνεποίησεν· οἱ δὲ εὐθὺς ἡμέραν ᾔτησαν, καθ' ἣν διαπλεῦσαι προσήκοι.

Σκιπίων κατασκόπους Καρχηδονίων τρεῖς συλ- 8
ληφθέντας, νόμου Ῥωμαίων κελεύοντος πολεμίων κατασκόπους ἀναιρεῖσθαι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, προσέταξε δ' αὐτοῖς περιελθεῖν τὴν στρατιὰν ἅπασαν. Οἱ δὲ ἰδόντες Ῥωμαίους τοὺς μὲν βάλλοντας, τοὺς δὲ ἀκοντίζοντας, τοὺς δὲ πηδῶντας, τοὺς δὲ ὅπλα ἐπισκευάζοντας, τοὺς δὲ ξίφη ἀκονῶντας, πάλιν ἤχθησαν ἐπὶ τὸν Σκιπίωνα. Ὁ δὲ δοὺς ἄριστον αὐτοῖς, "Ἀπαγγείλατε", εἶπεν, "ἃ τεθέασθε πρὸς τὸν πέμψαντα ὑμᾶς." Οἱ δὲ, ἐπανελθόντες τῷ τε Ἀννίβᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις Καρχηδονίοις ταῦτα ἀπαγγείλαντες, ἐξέπληξαν αὐτοὺς καὶ τῇ Ῥωμαίων παρασκευῇ καὶ τῇ Σκιπίωνος μεγαλοψυχίᾳ.

17. ΠΟΡΚΙΟΣ.

Πόρκιος Κάτων ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἰβήρων· ἐκ δὲ τῶν πόλεων ἁπασῶν ἧκον πρεσβευταὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐγχειρίζοντες αὐτῷ τε καὶ Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ προσέταξεν αὐτοῖς ἀγαγεῖν ὅμηρα ἐπὶ ὥραν ὡρισμένην. Ἐπεὶ δὲ ἤγαγον, ἑκάστης πόλεως δυσὶν ἀνδράσι μίαν ἐπιστολὴν ἔδωκε, κελεύσας ἅπαντας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπανελθόντας τοῖς πολίταις ἀναγνῶναι. Ἐπεὶ δὲ ἐπανῆλθον, ἀνέγνωσαν τὰ γεγραμμένα, "Κατασκάψατε τὰ τείχη σήμερον." Ἑκάστη τοίνυν πόλις, καιρὸν οὐκ ἔχουσα πρὸς τὰς πλησίον πόλεις διαπέμψασθαι, φοβούμενοι δὲ ἕκαστοι μὴ τῶν ἄλλων ὑπα-

Cap. 16. §. 8. Cf. Polyb. 15, 5.

κουσάντων αὐτοὶ μόνοι μὴ πεισθέντες ἐξανδραποδισθῶσιν, οὕτως ὁμοῦ πάντες Ἴβηρες τὰ τείχη κατέσκαψαν ἡμέρᾳ μιᾷ.

18. ΔΑΥΝΟΣ.

Δαῦνος Διομήδους ἐν Ἰταλίᾳ τελευτήσαντος, ἐπιτάφιον ἀγῶνα ποιῶν πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ τῶν Ἑλλήνων ὡπλισμένων πομπὴν ἔπεμψε, δευτέρᾳ δὲ τῶν βαρβάρων· καὶ δὴ συνέταξε τοῖς βαρβάροις χρήσασθαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὰ ὅπλα. Οἱ δὲ χρήσαντες ὑπὸ τῶν βαρβάρων τοῖς ἰδίοις ὅπλοις ἀπώλοντο.

19. ΤΙΤΟΣ.

Τίτον αἰχμάλωτον λαβὼν Κλεώνυμος λύτρα ἐπράττετο δύο πόλεις, Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν· ὁ τοῦ Τίτου πατὴρ οὐκ ἔδωκεν, ἀλλὰ σώζειν αὐτὸν ἐκέλευσε. Τίτος εἴδωλον αὐτοῦ κατασκευάσας καθεύδοντος ἐν τῷ οἴκῳ καθῆκε, καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἀκατίου λαθὼν ἔφυγεν· οἱ δὲ φύλακες τὸ εἴδωλον ἐφύλαττον.

20. ΓΑΙΟΣ.

Γάϊος περὶ τὴν Τυνδαρίδα Καρχηδονίων ἐφορμούντων ὀγδοήκοντα ναυσὶν, αὐτὸς ἔχων διακοσίας τριήρεις, ἐπειδὴ οἱ πολέμιοι διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεῶν οὐκ ἀντανήγοντο, τῶν ἑκατὸν τοὺς ἱστοὺς καταθέμενος, τῶν λοιπῶν ἐκπετάσας τὰ ἱστία καὶ διὰ τούτων ἀποκρυπτόμενος τὰς ἄλλας, κάλοις ἐξηρτημένας, ἐπέπλευσεν. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, νομίσαντες ἴσας εἶναι τὰς ναῦς τῷ πλήθει τῶν φαινομένων ἱστίων, θαρρήσαντες πρὸς τὸν κίνδυνον ὥρμησαν· Γάϊος πολλαῖς πρὸς ὀλίγας ἀγωνισάμενος ῥᾳδίως ἐνίκησεν.

21. ΠΕΙΝΑΡΙΟΣ.

Πεινάριος φρούραρχος, Ἐνναίων ἀποστάντων τῆς Ῥωμαίων συμμαχίας καὶ τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν ἀπαιτούντων, "Ἐὰν ὁ δῆμος ἅπας" ἔφη "αὔριον εἰς ἐκκλησίαν συνελθὼν τοῦτο ψηφίσηται, πεισθήσομαι τῷ ψηφίσματι." Οἱ μὲν τῆς ὑστεραίας ἐς τὸ θέατρον συνελέγησαν· ὁ δὲ νύκτωρ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν πολλοὺς στρατιώτας ἐφεδρεύειν ἔταξεν ὑπερδεξίους, ἄλλους δὲ περιστῆναι τὸ θέατρον καὶ τὰς διόδους, παραφυλάττοντας τὸ σημανθησόμενον. Οἱ μὲν Ἐνναῖοι συνελθόντες τὴν ἀπόστασιν ἐψηφίζοντο. Τοῦ δὲ φρουράρχου σημήναντος, οἱ στρατιῶται οἱ μὲν ἄνωθεν ἀφιέντες τὰ βέλη, οἱ δὲ κατὰ τὰς διόδους προσπεσόντες καὶ σπασάμενοι τὰς μαχαίρας τὸν δῆμον κατέκοψαν, ὥστε σωρηδὸν ἐπ' ἀλλήλοις ἔπιπτον ἅπαντες, πλὴν ὀλίγων, ὅσοι κατὰ τῶν τειχῶν αὑτοὺς καθῆκαν ἢ δι' ὑπονόμων ἔλαθον ἐκπεσόντες.

22. ΣΕΡΤΩΡΙΟΣ.

Σερτώριος, ἐν Ἰβηρίᾳ νεβρὸν ἐλάφου λευκῆς παρὰ κυνηγῶν δῶρον λαβών, ἔθρεψε καὶ τιθασσὸν ἐποίησεν, ὥστε προϊόντι μὲν εἵπετο, ἐπὶ τὸ βῆμα δὲ ἀναβαίνοντι συνανέβαινεν, καὶ δικάζοντι τὸ στόμα προσέφερεν. Ἔπεισε δὴ τοὺς βαρβάρους, ὡς ἄρα τὸ ζῶον δῶρον Ἀρτέμιδος, καὶ ἡ θεὸς δι' αὐτοῦ προλέγοι πάντα αὐτῷ τὰ μέλλοντα καὶ σύμμαχος ἐν τοῖς πολέμοις γίγνοιτο. Ὅσα γε μὴν ὑπὸ κατασκόπων ἀπόρρητα ἠγγέλλετο ἀποκρυπτόμενος, αὐτὸς προέλεγεν, ὡς διὰ τῆς νεβροῦ μανθάνων παρὰ τῆς θεοῦ, πολε-

---

Cap. 22. Cf. Plut. Sertor. 11. 20.

μίων ἐφόδους, ἐνέδρας, αἰφνιδίους καταδρομάς· τούτων ἄγγελον ἔφασκεν ἔχειν τὴν νεβρόν. Ὅσαι δὲ καὶ νίκαι πολέμων ἠλπίζοντο, καὶ ταῦτα διὰ τῆς νεβροῦ μανθάνειν παρὰ τῆς θεοῦ φάσκων ἐξέπλησσε τοὺς βαρβάρους καὶ προσεκυνεῖτο, καὶ πάντες αὐτῷ προσέφευγον ὡς δαιμονιωτέραν ἰσχὺν ἔχοντι.

23. ΚΑΙΣΑΡ.

1 *Καῖσαρ ὡς Νικομήδη πλέων περὶ Μαλέαν ὑπὸ ληστῶν ἥλω Κιλίκων. Οἱ μὲν ᾔτησαν λύτρα μεγάλα· ὁ δὲ τὰ διπλάσια ἐπηγγείλατο. Κατέσχον ἐς Μίλητον καὶ τειχῶν ἔξω προσωρμίσαντο. Καῖσαρ Ἐπικράτη Μιλήσιον οἰκέτην πέμπει πρὸς Μιλησίους, παρακαλῶν χρήματα ἐπιδανεῖσαι· οἱ δὲ παραχρῆμα ἔπεμψαν. Ἐπικράτης ἐντολὴν ἔχων παρὰ Καίσαρος, μετὰ τῶν χρημάτων παρασκευὴν εὐωχίας μεγάλης κομίζει καὶ ὑδρίαν πλήρη ξιφῶν καὶ οἶνον μανδραγόρᾳ κεκερασμένον. Καῖσαρ διπλᾶ τὰ λύτρα τοῖς λησταῖς ἀπαριθμήσας προὔθηκεν αὐτοῖς τὴν εὐωχίαν· οἱ δὲ ὑπερχαίροντες τῷ πλήθει τῶν χρημάτων ὥρμησαν ἀνέδην εὐωχεῖσθαι, καὶ τὸν οἶνον πεφαρμακωμένον πιόντες ἀπεκοιμήθησαν. Καῖσαρ, καθεύδοντας ἀναιρεθῆναι κελεύσας, παραυτίκα τοῖς Μιλησίοις ἀπέδωκε τὰ χρήματα.*

2 *Καῖσαρ ἐν Γαλατίᾳ προσῄει ταῖς Ἄλπεσιν. Ἠγγέλη στρατόπεδον τῶν ὀρείων βαρβάρων τὰς παρόδους φυλάττειν. Ὁ δὲ τὴν φύσιν τῶν Ἄλπεων παρεφύλαξε. Τοῦ ὄρους κάτω ποταμοὶ πολλοὶ διαρρέουσι καὶ πολλὰ ἕλη βαθύνεται· ἀπὸ τούτων ὁμίχλη ἐξαίρεται πολλὴ (καὶ ἅμα αὐγῆς) ἀρχομένης ἕω. Κατὰ τήνδε τὴν ὥραν Καῖσαρ μέρος ἥμισυ τῆς στρατιᾶς ἀγαγὼν κύκλῳ τὸ ὄρος περιήρχετο. Οἱ μὲν δὴ βάρβαροι,*

τῆς ὁμίχλης ἐπισκοτούσης, οὐδὲν ὁρῶντες ἡσύχαζον· ὁ δὲ ὑπὲρ κορυφῆς τῶν πολεμίων γενόμενος ἠλάλαξεν. Οἱ δὲ ἡμίσεις κάτωθεν ἀντηλάλαξαν, καὶ τὰ ὄρη πανταχόθεν συναπηχήσαντα ἀμήχανον δεῖμα ἐνέβαλε τοῖς βαρβάροις. Οἱ μὲν αὐτίκα φεύγοντες ᾤχοντο· Καῖσαρ ἀμαχεὶ τὰς Ἄλπεις ὑπερέβαλεν.

3 Καῖσαρ Ἑλουηττίοις ἐπολέμει. Οὗτοι μοῖρα Γαλατῶν· καὶ Ῥωμαίοις ἐπῄεσαν πεντήκοντα μυριάδες, ὧν εἴκοσι τὸ μάχιμον ἦσαν. Καῖσαρ ἀεὶ μίαν ἡμέραν ὑπανεχώρει· οἱ βάρβαροι ταύτῃ καὶ πλέον θαρροῦντες ἐδίωκον. Ἐπεὶ δὲ ποταμὸν Ῥοδανὸν διαβαίνειν ἔμελλον, οὐ πρὸ πολλοῦ ὁ Καῖσαρ ἐστρατοπεδεύσατο. Τῶν δὲ βαρβάρων τραχὺν ποταμὸν σὺν πόνῳ πολλῷ διαβάντων, οὐ πάντων ἀλλὰ τρισμυρίων, τῆς ὑστεραίας τῶν λοιπῶν διαβαίνειν μελλόντων, οἱ μὲν διαβάντες παρὰ ταῖς ὄχθαις ἀνεπαύοντο κεκμηκότες· Καῖσαρ δὲ νύκτωρ ἐπιφανεὶς κατέκοψε πάντας, ἀναχωρῆσαι διὰ τὸν ποταμὸν οὐκ ἔχοντας.

4 Καῖσαρ Γερμανῶν ἐπιόντων οὐ θαρρῶν συνάψαι μάχην, ὁπότε ἔγνω τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς μάντεις προειρηκότας πρὸ νέας σελήνης ἀπέχεσθαι μάχης, τότε τὴν αὑτοῦ στρατιὰν ἐπήγαγεν, ὡς ἀθυμότερον διὰ τὴν μαντείαν μαχουμένοις. Καὶ δὴ ἀρίστῳ καιρῷ χρησάμενος λαμπρῶς Γερμανοὺς ἐνίκησεν.

5 Καῖσαρ ἐν Βρεττανίᾳ ποταμὸν μέγαν ἐπεχείρει περαιοῦσθαι. Βασιλεὺς Βρετανῶν, Κασόλαυνος, ἀνεῖργε μετὰ πολλῶν ἱππέων καὶ ἁρμάτων· Καίσαρι μέγιστος ἐλέφας εἵπετο, ζῶον Βρετανοῖς οὐχ ἑωραμένον. Τοῦτον σιδηραῖς φολίσιν ὀχυρώσας καὶ πύργον ἐπ᾽ αὐτοῦ μέγαν ὑψώσας καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας ἐπιστήσας, ἐκέλευσεν ἐς τὸ ῥεῦμα ἐμβαίνειν· Βρετανοὶ δὲ ἐξεπλάγησαν, ἀόρατον καὶ ὑπερφυὲς θηρίον ἰδόν-

τες. Περὶ γὰρ τῶν ἵππων τί χρὴ καὶ γράφειν; Ὅπου καὶ παρ' Ἕλλησιν, ἢν καὶ γυμνὸν ἐλέφαντα ἴδωσιν, ἵπποι φεύγουσι· πυργοφόρον δὲ καὶ ὡπλισμένον, βέλη καὶ σφενδόνας ἐξαφιέντα, οὐδὲ ἰδεῖν τὴν ὄψιν ὑπέμειναν. Βρετανοὶ μὲν δὴ αὐτοῖς ἵπποις καὶ ἅρμασιν ἔφευγον· Ῥωμαῖοι δὲ ἀκινδύνως τὸν ποταμὸν διέβησαν, ἑνὶ ζώῳ τοὺς πολεμίους φοβήσαντες.

6 Καῖσαρ πυθόμενος, Κικέρωνα ὑπὸ Γαλατῶν πολιορκούμενον ἀπαγορεύειν, ἔπεμψε στρατιώτην ἀκοντίσαι κελεύσας ἐπιστολὴν, προσδήσαντα τῇ λόγχῃ, νύκτωρ (βαλεῖν) ὑπὲρ τὸ τεῖχος. Ὁ μὲν ἠκόντισεν· οἱ δὲ τειχοφύλακες εὑρόντες ἐκόμισαν Κικέρωνι. Ἀνέγνω δὲ, "Καῖσαρ Κικέρωνι θαρρεῖν. Προσδέχου βοήθειαν." Μετ' ὀλίγον ἐφάνη καπνὸς καὶ κονιορτὸς, Καίσαρος τὴν χώραν πορθοῦντος, ὥστε αὐτίκα τὴν πολιορκίαν διακόψας οὐ μόνον ἀνεσώσατο Κικέρωνα, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολιορκοῦντας ἐτίσατο.

7 Καῖσαρ ἑπτακισχιλίους ἔχων ἐπολέμει Γαλάταις. Ἐμποιῆσαι δόξαν βουλόμενος ὡς καὶ τῶν ὄντων ὀλιγωτέρους ἔχοι, τὸν μὲν χάρακα στενώτατον ἐκέλευσε τειχίζειν· αὐτὸς δὲ, χωρίον ὑπερδέξιον δασὺ καταλαβόμενος, ἐν τούτῳ μετὰ τῶν πλειόνων στρατιωτῶν ἐκέκρυπτο. Προῆλθον ἱππεῖς ὀλίγοι τοῦ χάρακος, ἐκκαλούμενοι τοὺς βαρβάρους. Οἱ δὲ, κατασκιρτῶντες τῆς ὀλιγότητος τῶν ἱππέων, ἐπῆλθον τῷ χάρακι· οἱ μὲν ἔχουν τὰς τάφρους, οἱ δὲ ἀνέσπων τὰ σταυρώματα. Ἐν τούτῳ σημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ. Ὁμοῦ δὲ συνεξώρμησαν ἐκ μὲν τοῦ χάρακος ἀντίοι πεζοὶ, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑπερδεξίου μετὰ Καίσαρος ἱππεῖς κατὰ νώτου, ὥστε ἐν μέσῳ τοὺς βαρβάρους ἀποληφθέντας διαφθαρῆναι τοὺς πλείονας.

8 Καῖσαρ ἐπολιόρκει φρούριον Γαλατικόν. Τῶν

δὲ βαρβάρων ἐπὶ μακρὸν ἀντεχόντων, ὑετὸς ἀμήχανος κατεῤῥάγη, ὥστε καὶ ὅσοι φύλακες τειχῶν ἢ φρουροὶ λείπουσιν οἱ μὲν τὰς φυλακὰς, οἱ δὲ τὰς ἐπάλξεις. Καῖσαρ δὲ παρήγγειλεν ὁπλίσασθαι τότε, καὶ παραχρῆμα τοῖς τείχεσι προσήγαγε, καὶ ἀφύλακτα καταλαβὼν, εὐκόλως ὑπερβὰς ἐξεῖλε τὸ φρούριον.

Καῖσαρ ἐπὶ Γεργοβίην πόλιν τῶν ἐν Γαλατίᾳ 9
μεγίστην ἐστράτευσεν· ἀντεστρατοπέδευεν αὐτῷ βασιλεὺς Γαλατῶν Οὐεργετόριξ. Μέσος ἦν ποταμὸς ναυσίπορος καὶ ἡ διάβασις ἀμήχανος. Καῖσαρ παρὰ τὴν ὄχθην πολλαῖς ἡμέραις ἀντιπαρεξῆγεν· οἱ βάρβαροι κατεφρόνουν ὡς διαβῆναι μὴ θαρροῦντος. Ὁ δὲ νύκτωρ δύο τάγματα βαθείαις ὕλαις ἐγκατέκρυψεν, οἵ, τῶν Γαλατῶν τοὺς ἀμφὶ τὸν Καίσαρα παραφυλαττόντων, αὐτοὶ κατὰ τὸ ἄνω τοῦ ποταμοῦ μέρος ἀρχαίας γεφύρας διακεκομμένης, τὰ μὲν σταυρώματα πεπηγότα ἐχούσης, τὰς δὲ ἐπάνω δοκίδας ἀφῃρημένης, αὐτοὶ τεμόντες ἐκ τῆς ὕλης διὰ τάχους ἐγεφύρωσαν καὶ διῆλθον. Οἱ δὲ Γαλάται τῷ παραλόγῳ τῆς διαβάσεως ἐκπλαγέντες ἔφευγον· Καῖσαρ δὲ, μετὰ τῶν λοιπῶν διὰ τῆς αὐτοσχεδίου γεφύρας διαβὰς, ἦν τοῖς Γαλάταις φοβερώτερος.

Καῖσαρ ἐπολιόρκει Γεργοβίην πόλιν καὶ τεί- 10
χεσιν ἐχυρὰν καὶ τῇ φύσει ἐχυρωτέραν. Ἦν γὰρ ἡ πόλις λόφος ἐρυμνὸς, τὰς κορυφὰς ὁμαλὰς ἔχων· κατὰ δὲ τὸ λαιὸν μέρος ὕλαι χθαμαλαὶ καὶ πυκναὶ τῷ λόφῳ συνήντων, κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν ἀπότομος ἦν στενὴν δίοδον ἔχων, καθ' ἣν οἱ Γεργοβιαῖοι μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐφύλαττον. Καῖσαρ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν τοὺς μάλιστα φιλοπόνους καὶ καρτερικοὺς ὡπλισμένους νύκτωρ ἐγκατέκρυψε ταῖς ὕλαις, κε-

λεύσας ἔχειν ἀκόντια βραχέα καὶ ξιφίδια σύμμετρα, ὅπως τὰς χαμαιπετεῖς ὕλας μὴ ὑπερέχοιεν· ἀλλὰ μηδὲ αὐτοὺς ὀρθοὺς βαδίζειν, ἐς γόνυ δὲ ὀκλάσαντας ἠρέμα διαδύεσθαι. Οἱ μὲν δὴ ἀρχομένης ἕω διὰ τῆς ὕλης ἕρποντες ἐπὶ τὸν λόφον κατὰ τὸ λαιὸν ἀνήεσαν· ὁ δὲ Καῖσαρ κατὰ τὸ δεξιὸν προσῆγε τὴν στρατιὰν, περισπῶν εἰς αὐτὸν τοὺς βαρβάρους. Οἱ μὲν δὴ ἀπομάχεσθαι τοὺς φανερῶς προσβάλλοντας ὥρμηντο· οἱ δὲ ἀφανῶς ἐκ τῆς ὕλης ἀνερπύσαντες ἐκράτησαν τοῦ λόφου.

11 Καῖσαρ Ἀλεσίαν πόλιν τῆς Γαλατίας ἐπολιόρκει· Γαλατῶν ἐπ' αὐτὸν ἀθροίζονται μάχιμοι μυριάδες εἴκοσι πέντε. Ὁ δὲ, νύκτωρ ὁπλίτας τρισχιλίους καὶ τοὺς ἱππέας πάντας διελὼν, ἐκ πλαγίου μέρους ἑκατέρωθεν ἐκέλευσεν ἀναχωρήσαντας, τῆς ὑστεραίας ἀμφὶ δευτέραν ὥραν κατόπιν τῶν πολεμίων ἐπιφανέντας ἔργου ἔχεσθαι· αὐτὸς δὲ ἀρχομένης ἡμέρας ἐξῆγε τὴν στρατιὰν ἐς μάχην, ὥστε οἱ βάρβαροι, τῷ πλήθει θαρροῦντες, γελῶντες ἐδέχοντο. Τῶν δὲ κατὰ νώτου φανέντων καὶ ἀλαλαξάντων καὶ κυκλουμένων, φυγεῖν ἀπογνόντες ἐξεπλάγησαν, (ἐταράχθησαν,) καὶ τότε πλεῖστος φόνος Γαλατῶν ὁμολογεῖται γεγενῆσθαι.

12 Καῖσαρ Δυρράχιον κρατούμενον ὑπὸ Πομπηΐου βουλόμενος ἑλεῖν, αὐτὸς μὲν ὀλίγους εἶχεν ἱππέας, τοῖς δὲ ἦν πολὺ πλῆθος ἱππέων· ἀλλὰ καὶ τοὺς πολλοὺς τέχνῃ χρησάμενος ἐτρέψατο. Τοὺς ὀλίγους ἱππεῖς ἐπελαύνειν κελεύσας ἔμπροσθεν αὐτῶν λόχους τέσσαρας πεζῶν ἔταξε, παραγγείλας μηδὲν ἄλλο δρᾶν ἢ τοῖς ποσὶν ἀνεγείρειν κόνιν ὅσην πλείστην δύναιντο. Πολὺ δὴ νέφος ἀρθὲν φαντασίαν πολλοῦ

πλήθους ἱππέων ἐνεποίησε τοῖς πολεμίοις, ὥστε παραχρῆμα φοβηθέντες ἔφευγον.

Καῖσαρ ἀνεχώρει μετὰ τῆς στρατιᾶς διὰ στενῆς 13
ὁδοῦ. Κατὰ τὸ λαιὸν ἕλος ἦν, κατὰ τὸ δεξιὸν θάλασσα, κατὰ τὴν οὐραγίαν οἱ πολέμιοι προσέκειντο. Τούτους μὲν δὴ ἀνέκοπτεν ἐπιδρομαῖς καὶ ἀναστροφαῖς· ἐκ δὲ θαλάσσης τὸ Πομπηΐου ναυτικὸν παραπλέον ἐτόξευε καὶ τοῖς βέλεσι κατετίτρωσκεν. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐκέλευσε τοῖς στρατιώταις τοὺς θυρεοὺς ἀπὸ τῆς εὐωνύμου χειρὸς ἐς τὴν δεξιὰν μεταλαβεῖν. Οὕτως ἐγένετο ἀχρεῖα τὰ βέλη τοῖς τοξεύουσιν ἐκ τῆς θαλάττης.

Καῖσαρ καὶ Πομπήϊος ἐν Θεσσαλίᾳ ὁ μὲν ἐφυ- 14
γομάχει, ἀφθονίαν ἔχων ἐπιτηδείων, Πομπήϊος· [ὁ] δὲ ἔσπευδε μάχῃ κριθῆναι [Καῖσαρ]. Καῖσαρ ἐρεθίζει τοὺς πολεμίους, ἀναζευγνύειν σκηψάμενος ἐπὶ σιτολογίαν, καὶ διεκίνει τοὺς λόχους. Οἱ δὲ τοῦ Πομπηΐου, ὡς ὑπὸ δέους φευγόντων καταφρονήσαντες, οὐ κατέσχον αὐτοὺς, ἀλλὰ παραχρῆμα ἐξεπήδησαν, βιασάμενοι τὸν Πομπήϊον ἡγεῖσθαι. Ἐπεὶ δὲ ἀναχωρῶν ὁ Καῖσαρ ἐς τὸ πεδίον αὐτοὺς προήγαγε, καὶ δὴ τότε ἀναστρέψας, λαμπρῶς ἀγωνισάμενος ἐνίκησεν.

Καῖσαρ τῶν στρατιωτῶν στασιασάντων καὶ τῆς 15
στρατείας καταβοώντων, προελθὼν ἐς τὸ πλῆθος εὐθαρσεῖ καὶ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, "Τί, ὦ συστρατιῶται", ἔφη, "βούλεσθε;" Οἱ δὲ κατεβόησαν, "Τῆς στρατείας ἀφεθῆναι." Ὁ δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν, "Ἀγαθῇ τύχῃ, παραινῶ, πολῖται μὴ στασιάζειν." Οἱ δὲ πολῖται ἀκούσαντες ἀντὶ τοῦ στρατιῶται, ἠγανάκτησαν καὶ παραχρῆμα τὰς γνώμας μετεβάλοντο, καὶ πάλιν κατεβόησαν, "Ἀλλ' ἡμεῖς γε συστρατιῶται μᾶλλον ἢ πολῖται καλεῖσθαι βουλόμεθα."

Γελάσας ὁ Καῖσαρ "Οὐκοῦν", ἔφη, "συστρατευώμεθα."

16 Καῖσαρ παρατασσόμενος πρὸς Πομπήϊον τὸν νεώτερον, ὁρῶν τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας φεύγοντας, αὐτίκα τοῦ ἵππου καταβὰς ἐξεβόησεν, "Ἐμὲ, ὦ συστρατιῶται, καταλιπόντες ταῖς χερσὶ τῶν πολεμίων φεύγειν μὴ αἰδεῖσθε." Τὸν τοιοῦτον λόγον αἰδεσθέντες οἱ φεύγοντες ἀνέστρεφον ἐπὶ τὴν μάχην.

17 Καῖσαρ τοῖς στρατιώταις ἀεὶ παρεσκευάσθαι προσέτασσεν, ὡς καὶ ἐν ἑορτῇ καὶ ἐν ὄμβρῳ, καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας μέλλων ἐξάγειν ἄφνω τὴν δύναμιν· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τὸν καιρὸν οὔτε τὴν ἡμέραν προέλεγεν.

18 Καῖσαρ τὰς ἐξόδους ἐποιεῖτο σὺν πολλῷ δρόμῳ, ἵνα μὴ καταλαμβάνοιτο πρὸς τῶν ὑστεριζόντων.

19 Καῖσαρ, εἰ τεθορυβημένους ἑώρα τοὺς στρατιώτας ὡς προσδοκωμένης τοῖς πολεμίοις μείζονος δυνάμεως, οὐ μόνον ἔξαρνος οὐκ ἦν, ἀλλ' ἔτι καὶ πλέον ὄγκον προστιθεὶς καὶ μεγαλύνων ἐθάρσυνεν, ὡς πρὸς πλείονας χρὴ γενναιότερον ἀγωνίζεσθαι.

20 Καῖσαρ τοῖς στρατιώταις παρήγγελλεν ὅπλα ἔχειν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ πεποικιλμένα, μάλιστα μὲν κόσμου χάριν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅπως καὶ οἱ στρατιῶται τὰ πολύτιμα περιμάχητα ἡγοῖντο.

21 Καῖσαρ τὰ ἁμαρτήματα τῶν στρατιωτῶν οὐ πάντα παρεφύλασσεν, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας κατὰ τὴν ἀξίαν ἐτιμωρεῖτο, τὴν συγγνώμην ἀνδρείας ποιητικὴν ἡγούμενος. Εἰ μέντοι τις ἐστασίασεν ἢ τὴν τάξιν ἔλιπεν, οὐκ ἂν τοῦτον ἀτιμώρητον παρῆκεν.

Cap. 23. §. 17. 18. Ex Suet. Divo Julio 65.
Cap. 23. §. 19. Ex Suet. ibid. 66.
Cap. 23. §. 20. 21. Ex Suet. ibid. 67.

Καῖσαρ τοὺς στρατιώτας ἐκάλει συστρατιώτας, 22
τῷ ἰσοτίμῳ τοῦ ὀνόματος προθυμοτέρους ποιῶν ἐς τὰς μάχας.

Καῖσαρ, πυθόμενος ἐν Γαλατίᾳ κατακοπῆναι φά- 23
λαγγας στρατιωτῶν, ὤμοσε μὴ πρότερον ἀποκείρασθαι, πρὶν ἐπελθὼν τιμωρῆσαι τοῖς ἀνῃρημένοις. Τούτῳ πλείστην εὔνοιαν αὐτῷ παρὰ πάντων ἐπεσπάσατο.

Καῖσαρ ἐν λιμῷ τοῖς στρατιώταις ἄρτους διέδωκε, 24
σκευάσας ἐκ βοτάνης. Πομπήϊος δὲ, πολεμῶν πρὸς αὐτὸν, ἕνα ἄρτον προσενεχθέντα τοιοῦτον ἀπέκρυψεν, οὐ βουλόμενος τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις ἐπιδεῖξαι τὴν τῶν πολεμίων ἐγκράτειαν.

Καῖσαρ Πομπηΐῳ παρετάσσετο περὶ Φάρσαλον. 25
Ὁρῶν δὲ πολλοὺς τῶν πολεμίων νέους καὶ καλοὺς ἐπὶ τῷ κάλλει φρονοῦντας καὶ σοβαροὺς, παρήγγειλε τοῖς ἰδίοις στρατιώταις τὰς λόγχας καὶ τοὺς ὑσσοὺς μὴ φέρειν ἐπὶ τὰ σώματα τῶν πολεμίων, ἀλλ' ἐς αὐτὰ τὰ πρόσωπα. Οἱ δὲ, λωβηθῆναι τὸ κάλλος τῶν προσώπων φοβηθέντες, καὶ δὴ ἀποστραφέντες ἔφευγον.

Οἱ Καίσαρος στρατιῶται περὶ Δυρράχιον ἡττη- 26
θέντες ἑαυτοὺς δεκατευθησομένους παρέδωκαν. Καῖσαρ οὐχ ὡς περὶ τιμωρίας αὐτῶν ἐβουλεύετο, ἀλλὰ καὶ παραμυθησόμενος ἀναμαχέσασθαι τὴν ἧτταν αὐτοὺς προέτρεψεν· οἱ δὲ ἐν ταῖς λοιπαῖς μάχαις ἀεὶ παραταξάμενοι πολὺ πλείοσιν ἐκράτησαν.

Καῖσαρ Πομπηΐου κηρύξαντος ἔχθραν καὶ τοῖς 27
μηδετέρῳ προστιθεμένοις, ἀντεκήρυξε καὶ φίλους ἡγήσασθαι κατ' ἴσον τοῖς ἑαυτῷ συμμαχήσασιν.

Cap. 23. §. 22. 23. Ex Suet. ibid. 67.
Cap. 23. §. 24. 26. Ex Suet. ibid. 68.
Cap. 23. §. 25. Ex Plut. Caes. 45.
Cap. 23. §. 27. Ex Suet. ibid. 75.

28 Καῖσαρ ἦν ἐν Ἰβηρίᾳ πρὸς τῇ Ἰλέρδῃ. Γενομένων ἀνοχῶν, οἱ πολέμιοι προσπεσόντες πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπροσδοκήτως κατέστρωσαν· αὐτὸς δὲ οὓς ἐκείνων εὗρεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ σώους διῆκε, καὶ πολλὴν εὔνοιαν ἐπὶ τούτῳ παρὰ τῶν πολεμίων ἐκτήσατο.

29 Καῖσαρ ἐν Φαρσάλῳ Πομπήϊον ἐνίκησε. Θεασάμενος τοὺς ἰδίους στρατιώτας ἀμέτρως τῇ νίκῃ χρωμένους, ἀνέκραγε, "Φείδεσθε τῶν πολιτῶν."

30 Καῖσαρ τοὺς πολέμους ἅπαντας κατορθώσας, ἑκάστῳ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν ἐπέτρεψεν ἕνα, ὃν ἂν βούληται, τῶν πολεμίων διασώζειν. Οὕτω δὴ τοὺς ἀντιστασιώτας Ῥωμαίους ἅπαντας ἐκ τῆς φυγῆς ἀνακαλεσάμενος, εὐνουστάτους ἑαυτῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ πόλει.

31 Καῖσαρ τοὺς ἀνδριάντας Πομπηΐου καὶ Σύλλα τῶν ἐχθρῶν, καταβληθέντας ὑπὸ τοῦ πλήθους, αὐτὸς ἀνέστησε καὶ μεγάλην εὔνοιαν παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκτήσατο.

32 Καῖσαρ, τοῦ θύτου λέγοντος "Ἀπαίσια τὰ ἱερά," καὶ μὴν ἀμείνω ἔφη γενήσεσθαι, ἐπειδὰν αὐτὸς ἐθελήσῃ· καὶ οὕτως ἐπέρρωσε τοὺς στρατιώτας.

33 Καῖσαρ ἀκαρδίου θύματος εὑρεθέντος "Καὶ τί παράδοξον", ἔφη, "εἰ ἄλογον ζῶον καρδίαν οὐκ ἔχει;" Οἱ στρατιῶται τοῦτ' ἀκούσαντες ἐθάρρησαν.

24. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

1 Σεβαστὸς τοὺς ἐν ταῖς μάχαις καθυφιεμένους οὐκ ἀνῄρει πάντας, ἀλλ' ἐδεκάτευεν.

Cap. 23. §. 28. 29. 30. 31. Ex Suet. Divo Julio 75.
Cap. 23. §. 32. 33. Ex Suet. ibid. 77.
Cap. 24. §. 1. Ex Suet. Divo Augusto 24.

Σεβαστὸς τοῖς διὰ δειλίαν ἀπολιπομένοις κριθὰς 2
ἀντὶ πυρῶν ἐκέλευε μετρεῖσθαι.

Σεβαστὸς τοὺς ἐπὶ στρατοπέδου διαμαρτόντας 3
ἐκέλευσε πρὸ τοῦ στρατηγείου λυσιζώνους ἑστάναι, ἔστι δὲ ὅτε καὶ πλινθοφορεῖν δι' ὅλης ἡμέρας.

Σεβαστὸς τοῖς ἑαυτοῦ στρατηγοῖς παρήγγειλεν 4
ἀσφαλείας πεφροντικέναι μάλιστα, καὶ συνεχῶς ἐπέλεγε τὸ, "Σπεῦδε βραδέως·" καὶ τὸ,

"Ἀσφαλὴς γάρ ἐστ' ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης."

Σεβαστὸς τοῖς ἀνδραγαθοῦσιν ἀργυρίου καὶ χρυ- 5
σίου μεγάλας ἐδίδου δωρεάς.

Σεβαστὸς τοὺς ἄνευ λυσιτελείας ῥιψοκινδύνους 6
ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν τῶν χρυσοῖς ἀγκίστροις ἁλιευομένων.

Σεβαστὸς ἐν τῷ πρὸς Κάσσιον καὶ Βροῦτον πο- 7
λέμῳ περαιοῦσθαι τὸν Ἀδρίαν ἐβούλετο· Μοῦρκος, ναύαρχος τῶν πολεμίων ἐφορμῶν ἐν τῇ νησίδι τῇ κατὰ Βρεντήσιον, κωλύσων δῆλος ἦν. Ὁ Σεβαστὸς ἐξαπατᾷ τὸν Μοῦρκον, ὡς μέλλων πρὸς αὐτὸν ναυμαχεῖν, καὶ τὰς μὲν τριήρεις ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἀδρίου παρὰ τὴν Ἰταλίαν ἔταξε πλεῖν ὡς τῇ νησίδι ἐπιπλευσουμένας, αὐτὸς δὲ φορτίδας πύργων ἐπλήρου καὶ μηχανημάτων. Μοῦρκος δὲ, ἐξαπατηθεὶς τῇ παρασκευῇ τῆς ναυμαχίας, ἐς τὸ πέλαγος ἀνεχώρησεν, ὡς ἐν εὐρυτέρῳ μᾶλλον ἢ στενῷ ναυμαχήσων. Ὁ δὲ Σεβαστὸς οὐ συνῆψε μάχην, ἀλλὰ ἐν τῇ νησίδι καθωρμίσατο. Μούρκου δὲ ἄλλον ὅρμον οὐκ ἔχοντος, ἀλλὰ βιασθέντος ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἐς τὴν Θεσπρωτίδα

Cap. 24. §. 2. 3. Ex eodem 24.
Cap. 24. §. 4. 5. 6. Ex eodem 25.
Cap. 24. §. 7. Cf. Appianus b. civ. 4, 82. 86.

περαιοῦσθαι, ὁ Σεβαστὸς τὸν Ἀδρίαν ἀκινδύνως διαπλεύσας τῇ Μακεδονίᾳ προσέσχεν.

25. ΡΩΜΑΙΟΙ.

1 *Ῥωμαῖοι Κελτῶν τὴν πόλιν λαβόντων συνθήκας πρὸς αὐτοὺς ἐγράψαντο, φόρους τελεῖν, πύλην ἀνεῳγμένην παρέχειν διὰ παντὸς καὶ γῆν ἐργάσιμον. Κελτοὶ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐστρατοπέδευον· Ῥωμαῖοι δὲ ὡς φίλοις ξένια πολλὰ ἔπεμψαν καὶ οἶνον πάμπολυν. Οἱ βάρβαροι, φύσει δὲ τὸ Κελτικὸν ὑπέροινον, πολὺν ἀρυσάμενοι τὸν οἶνον ὑπὸ μέθης ἔκειντο· Ῥωμαῖοι δὲ ἐπελθόντες ἅπαντας κατέκοψαν. Ἵνα δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντα ποιῆσαι δοκοῖεν, ἐπὶ πέτρας ἀπροσβάτου πύλην ἀνεῳγμένην κατεσκεύασαν.*

2 *Οἱ περὶ Αἰνείαν Τρῶες φεύγοντες Ἰταλίᾳ προσέσχον, καὶ ἀμφὶ ταῖς ἐμβολαῖς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Θύβριδος ἐναυλόχουν. Οἱ μὲν Τρῶες ἀνὰ τὴν χώραν ἠλῶντο, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν βουλεύονται. Ῥώμη Τρῳὰς ἀγορεύει, "Μέχρι ποῦ πλανώμεθα; μέχρι ποῦ πλέομεν; τὰ πλοῖα καταφλέξωμεν καὶ τοὺς ἄνδρας εἰς ἀνάγκην καταστήσωμεν τήνδε τὴν γῆν κατοικῆσαι." Ταῦτα εἰποῦσα πῦρ πρώτη ἐνῆκε ταῖς ναυσὶ, καὶ μετ' αὐτὴν αἱ λοιπαὶ Τρῳάδες· οἱ δὲ Τρῶες ἀπορούμενοι νεῶν Ἰταλίαν κατῴκησαν.*

3 *Ῥωμαῖοι Κοριολανὸν ἐδίωξαν. Ὁ δὲ φυγὰς ἧκεν ὡς Τυρρηνοὺς, νίκην κατὰ Ῥωμαίων ὑπισχνούμενος. Πιστεύουσι Τυρρηνοὶ καὶ στρατηγὸν ἀποφαίνουσιν· ὁ δὲ νικήσας ἐν μάχαις πολλαῖς τέλος ἐπ' αὐτὴν ἐφέρετο τὴν πόλιν, αἱρήσων κατὰ κράτος. Ῥωμαίων αἱ*

Cap. 25. §. 2. Ex Plut. de virt. mul. 1.

μητέρες — ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Οὐετηρία μήτηρ Κοριολάνου — προελθοῦσαι τῆς πόλεως ἀπήντων τοῖς πολεμίοις ὡπλισμένοις καὶ Κοριολάνῳ προσπεσοῦσαι ἱκετηρίας προΐσχουσι. Τὸ δὲ κεφάλαιον τῆς ἱκεσίας, "Εἰ τὴν πόλιν αἱρεῖν ἔγνωκας, πρότερον τὴν μητέρα τὴν σὴν καὶ πάσας τὰς Ῥωμαίων μητέρας ἀπόκτεινον." Κοριολανὸς ἔπαθεν, ἐδάκρυσεν, ἀνέζευξεν. Ἡ μὲν ἀνάζευξις εὐσεβὴς, ὀλέθριος δὲ τῷ στρατηγῷ· Τυρρηνοὶ γὰρ ὡς προδόντα νίκην φανερὰν ἐψηφίσαντο θανάτῳ κολασθῆναι.

26. ΣΕΜΙΡΑΜΙΣ.

Σεμίραμις λουομένη τῶν Σιρανῶν ἤκουσε τὴν ἀπόστασιν, καὶ παραυτίκα ἀνυπόδητος μηδὲ τὰς τρίχας ἀναπλεξαμένη ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξῆλθεν. Τῇ δὲ στήλῃ αὐτῆς ἐπιγέγραπται τάδε· "Ἐμὲ γυναῖκα μὲν ἡ φύσις ἐποίησεν, ἐγὼ δὲ τοῖς ἔργοις τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐδενὸς χείρων ἐγενόμην. Ἐγὼ Νίνου βασιλεύσασα πρὸς ἕω μὲν ὥρισα ποταμὸν Ἰναμάμην, πρὸς δὲ μέσον ἡλίου τὴν φέρουσαν λιβανωτὸν καὶ σμύρναν, ἀπὸ δὲ χειμῶνος Σάκας καὶ Σόγδους. Θάλασσαν πρότερον οὐδεὶς Ἀσσυρίων εἶδεν· ἐγὼ δὲ τέσσαρας, αἷς οὐκ ἔστι πόρρω πελάσαι· τίς γὰρ αὐτὰς ὁρμὴ περιέχει; Ποταμοὺς ἠνάγκασα ῥεῖν ὅπου βουλοίμην· ἐβουλόμην δὲ ὅπου συνέφερε. Γῆν ἄκαρπον ἐδίδαξα σπείρεσθαι· ποταμοῖς γὰρ αὐτὴν ἔμιξα ἐμοῖς. Ἀνάλωτα τὰ τείχη παρέσχον· πέτρας ἀβάτους σιδήρῳ κατειργασάμην· ὁδοὺς ἔτεμον ἐμοῖς ὀχήμασιν, ἃς οὐδὲ θηρία διῆλθεν. Καὶ τῶν ἔργων χρόνος μοι περισσὸς ἐγένετο πολὺς, ὃν ἐμαυτῇ καὶ φίλοις ἐχαρισάμην."

27. ΡΟΔΟΓΟΥΝΗ.

Ῥοδογούνη λουομένη τὰς τρίχας ἐρρύπτετο. Ἧκέ τις ἀγγέλλων, "Ἔθνος ὑπήκοον ἀφέστηκεν." Ἡ δὲ οὐκ ἀπορρυψαμένη τὰς τρίχας, ἀλλὰ ὡς εἶχεν ἀναδησαμένη, τόν τε ἵππον ἀνέβη καὶ τὴν στρατιὰν ἐξήγαγε καὶ ὤμοσε μὴ πρότερον ἀπορρύψαι τὰς τρίχας, εἰ μὴ κρατήσειε τῶν ἀποστάντων· καὶ δὴ πολλῷ χρόνῳ πολεμήσασα ἐκράτησε. Μετὰ τὴν νίκην ἐλούσατο καὶ τὰς τρίχας ἀπερρύψατο. Τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι βασιλικὴ σφραγὶς εἰκὼν ἐστιν ἀναδεδεμένην τὰς τρίχας ἔχουσα Ῥοδογούνην.

28. ΤΟΜΥΡΙΣ.

Τόμυρις Κύρου στρατεύσαντος ἐπ' αὐτὴν προσεποιήσατο δεδοικέναι τοὺς πολεμίους. Ἔφυγε μὲν τὸ Μασσαγετικόν· ἐπῆλθε δὲ τὸ Περσικὸν καὶ κατέλαβεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ πλῆθος οἴνου, τροφῶν, ἱερείων, οἷς ἀνέδην ἐχρήσαντο καὶ δαψιλῶς διὰ νυκτὸς ὅλης, ὥσπερ νενικηκότες. Ἐπεὶ δὲ μετὰ πολὺν οἶνον καὶ τρυφὴν ἔκειντο καθεύδοντες, ἐπελθοῦσα Τόμυρις δυσκινήτως ἔχοντας Πέρσας αὐτῷ Κύρῳ διέφθειρεν.

29. ΝΙΤΗΤΙΣ.

Κῦρος Περσῶν βασιλεὺς Ἄμασιν Αἰγύπτου βασιλέα μίαν τῶν θυγατρῶν ᾔτησε πρὸς γάμον· ὁ δὲ Νιτῆτιν θυγατέρα Ἀπρίου βασιλέως, ὃν καταλύσας αὐτὸς ἦρχεν, ἔπεμψεν ὡς αὐτόν. Νιτῆτις ὑποκρι-

---

Cap. 27. Cf. Aeschines philosophus in Westerm. Parodox. gr. pg. 215, 8.

Cap. 29. Ex Dinone (?) coll. Athen. 13, 10 p. 560 F.

ναμένη μέχρι πολλοῦ Κύρῳ συνῆν ὡς θυγάτηρ Ἀμάσιδος· ἡνίκα δὲ πολλῶν τέκνων ἐγένετο μήτηρ καὶ τὸν γήμαντα ἐς εὔνοιαν ἐκεχείρωτο, ὡμολόγησεν Ἀπρίην αὐτῇ πατέρα γενέσθαι, τὸν δεσπότην Ἀμάσιδος. "Ἀλλ' εἰ καὶ τέθνηκεν Ἄμασις, τὸν γὲ υἱὸν αὐτοῦ Ψαμμήτιχον τίσασθαι καλόν." Πείθεται Κῦρος. Ἀλλὰ καὶ Κῦρος μὲν πρὸ τῆς στρατείας ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ παῖς αὐτοῦ Καμβύσης τῇ μητρὶ πεισθεὶς ἐστράτευσε, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν ἐς τὸν Ἀπρίου γένος ἀνεκτήσατο.

30. ΦΙΛΩΤΙΣ.

Ἐπὶ Ῥωμαίους ἐστράτευσαν Λατῖνοι ἡγεμόνα Ποστούμιον ἔχοντες, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐξήτουν πρὸς γάμον, ὥσπερ αὐτοὶ τὰς Σαβίνων ἥρπασαν, ἐπὶ τῷ σπείσασθαι τὴν εἰρήνην. Ῥωμαῖοι τὸν μὲν πόλεμον ἐφοβοῦντο, τὰς δὲ θυγατέρας οὐχ ὑπέμενον ἐκδοῦναι. Ἔνθα δὴ Φιλῶτις θεράπαινα, τὴν ὄψιν εὐπρεπὴς, συνεβούλευσεν αὐτήν τε καὶ ἄλλας θεραπαίνας, ὅσαι τὴν ὄψιν ἀστεῖαι, κοσμῆσαι καὶ τοῖς πολεμίοις ὡς θυγατέρας ἐκπέμψαι, προσυνθεμένη, ἐπειδὰν οἱ πολέμιοι λαβόντες αὐτὰς ἀναπαύσωνται, νύκτωρ ἀνασχεῖν πυρσόν. Οἱ μὲν Λατῖνοι συνεκάθευδον ταῖς κόραις· ἡ δὲ ἀνέσχε τὸν πυρσόν. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ἐπελθόντες τοὺς Λατίνους καθεύδοντας ἀπέκτειναν.

31. ΚΛΟΙΛΙΑ.

Ῥωμαῖοι Τυρρηνοῖς πολεμοῦντες ποιησάμενοι συνθήκας ἔδωκαν αὐτοῖς ὁμήρους τῶν εὐγενεστά-

---

Cap. 30. Ex Plut. Romulo 29.
Cap. 31. Ex Plut. de virt. mul. 14.

των ἀνδρῶν θυγατέρας παρθένους· αἱ δὲ ὁμηρεύουσαι προσῆλθον ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Θύβριν λουσόμεναι. Μία δὲ ἐξ αὐτῶν Κλοιλία προὔτρεψεν ἁπάσας ἀναδήσασθαι τοὺς χιτωνίσκους περὶ τὰς κεφαλὰς καὶ διανήξασθαι τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ δίναις βαθείαις δύσπορον. Ἐπεὶ δὲ διενήξαντο, Ῥωμαῖοι τὴν μὲν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀνδρίαν ἐθαύμασαν· ἀνέπεμψαν δὲ αὐτὰς Τυρρηνοῖς, τὸ πιστὸν τῶν συνθηκῶν φυλάσσοντες. Πορσίνας βασιλεὺς Τυρρηνῶν ἀνέκρινε τὰς κόρας, τίς ἦν αὐτῶν ἡ τοῦτο πρᾶξαι πείσασα· Κλοιλία προλαβοῦσα τὰς ἄλλας ὡμολόγησε. Πορσίνας ὑπεραγασθεὶς τὸ ἀνδρεῖον τῆς κόρης, ἵππον αὐτῇ λαμπρῶς κεκοσμημένον ἐδωρήσατο καὶ τὰς παρθένους πάσας ἐπαινέσας Ῥωμαίοις ἀπέπεμψεν.

32. ΠΟΡΚΙΑ.

Πορκία θυγάτηρ Κάτωνος, γυνὴ Βρούτου, τὸν ἄνδρα Βροῦτον ὑπονοοῦσα ἐπιβουλεύειν Καίσαρι, μαχαιρίῳ κουρέως τὸν ἑαυτῆς μηρὸν ἀνέσχισεν, ἐπιδεικνυμένη καρτερίαν σώματος καὶ ψυχῆς ἐγκράτειαν. Τότε δὴ Βροῦτος ἐπίστευσεν αὐτῇ τὸ ἀπόρρητον. Ἡ δὲ τοὺς χιτωνίσκους αὐτῆς προσεκόμισε τῷ ἀνδρὶ καὶ τῶν χιτώνων ἔνδον τὸ ξίφος. Προσελθὼν Βροῦτος μετὰ τῶν κοινωνούντων, ἐπιθέμενος κτιννύει Καίσαρα. Ἐπεὶ δὲ μετὰ Κασσίου παραταξάμενος ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς τὸν Σεβαστὸν ἥττης γενομένης αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνεῖλεν, Πορκία τὸ μὲν πρῶτον ἀποκαρτερεῖν ἐπειρᾶτο. Οἰκείων δὲ καὶ συγγενῶν οὐκ ἐώντων, ἐσχάραν ἐκέλευσε κομισθῆναι πυρὸς, ὡς ἀλεαινομένη· καὶ τῶν ἀνθράκων ἁρπάσασα πολλοὺς ταῖς χερσὶν

Cap. 32. Ex Nicolao Damasc. (?) coll. Plut. Bruto 53.

ἐνέβαλεν ἐς τὸ στόμα καὶ κατέπιε φθάσασα, πρίν τινα τῶν παρόντων βοηθῆσαι δύνασθαι. Οὕτως ἐτελεύτησε Πορκία, στρατηγικὴ καὶ ἀνδρεία πρὸς θάνατον καὶ φίλανδρος γενομένη.

33. ΤΕΛΕΣΙΛΛΑ.

Κλεομένης Σπαρτιατῶν βασιλεὺς, κτείνας ἐν παρατάξει Ἀργείων ἄνδρας ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομήκοντα ἑπτὰ, ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸ Ἄργος ὡς κατὰ κράτος αἱρήσων τὴν πόλιν· Τελέσιλλα ἡ μουσικὴ τὰς Ἀργείας ὁπλίσασα προήγαγεν εἰς μάχην. Αἱ δὲ, ἔνοπλοι παρὰ ἔπαλξιν ἱστάμεναι, κύκλῳ τὰ τείχη φραξάμεναι Κλεομένη μὲν ἀπεκρούσαντο, Δημάρατον δὲ τὸν ἕτερον βασιλέα ἐξώσαντο καὶ τὴν πόλιν ἁλῶναι κινδυνεύουσαν ἀνέσωσαν. Τοῦτο τὸ στρατήγημα τῶν γυναικῶν μέχρι νῦν Ἀργεῖοι τιμῶσι, νουμηνίᾳ μηνὸς Ἑρμαίου τὰς μὲν γυναῖκας ἀνδρείοις χιτῶσι καὶ χλαμύσι, τοὺς δὲ ἄνδρας πέπλοις γυναικείοις ἀμφιεννύντες.

34. ΧΕΙΛΩΝΙΣ.

Χειλωνὶς Κλεάδα θυγάτηρ, Θεοπόμπου γυνὴ, μαθοῦσα τὸν ἄνδρα ὑπὸ Ἀρκάδων αἰχμάλωτον φυλάττεσθαι ἦλθεν ἐς τοὺς πολεμίους ἑκοῦσα. Θαυμάσαντες αὐτῆς τὸ φίλανδρον Ἀρκάδες ἐπέτρεψαν ἐς τὸ δεσμωτήριον αὐτὴν παρελθεῖν. Ἡ δὲ τὴν αὑτῆς ἐσθῆτα τῷ ἀνδρὶ περιθεῖσα, τὴν ἐκείνου δὲ αὐτὴ λαβοῦσα ἔπεισεν αὐτὸν ὑπεξελθεῖν, αὐτὴ δὲ ἀντ' αὐτοῦ παρὰ τοῖς πολεμίοις ἔμεινε. Θεόπομπος τῷ στρατηγήματι τῆς γυναικὸς διασωθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν ἱέρειαν

Cap. 33. Ex Plut. de virt. mul. 4.

τῆς Ἀρτέμιδος, εἰς Φενεὸν πομπεύουσαν, ἥρπασε· Τεγεᾶται, ταύτην ἀπολαβεῖν θέλοντες, ἀπέδωκαν αὐτῷ τὴν Χειλωνίδα.

35. ΠΙΕΡΙΑ.

Οἱ ἐν Μιλήτῳ Ἴωνες, πρὸς τοὺς Νηλέως παῖδας στασιάσαντες, ἀνεχώρησαν ἐς Μυοῦντα κἀκεῖθεν ἐπολέμουν· οὐ μὴν ὅγε πόλεμος ἄσπονδος ἦν, ἀλλὰ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἦν αὐτοῖς ἐπιμιξία. Πύθου ἀνδρὸς ἐνδόξου θυγάτηρ Πιερία, ἑορτῆς οὔσης παρὰ Μιλησίοις, ἣν Νηληΐδα κλῄζουσιν, ἧκεν ἐς Μίλητον. Τῶν Νηλέως παίδων [ὁ δυνατώτατος] ὄνομα Φρύγιος, Πιερίας ἐρασθεὶς ἤρετο, τί ἂν αὐτῇ μάλιστα γίγνοιτο κεχαρισμένον. Ἡ δὲ ἔφη· "Ἐμοὶ διαπράξαι τὸ πολλάκις καὶ μετὰ πολλῶν ἐνθάδε βαδίζειν δύνασθαι." Συνῆκεν ὁ Φρύγιος, ὡς εἰρήνης καὶ φιλίας τοῖς πολίταις δέοιτο, καὶ τὸν πόλεμον ἔπαυσε· καὶ ἔνδοξος ὁ Φρυγίου καὶ Πιερίας ἔρως, εἰρήνην ἀντὶ πολέμου παρασχών.

36. ΠΟΛΥΚΡΙΤΗ.

Μιλήσιοι Ναξίοις ἐπολέμουν· Ἐρυθραῖοι Μιλησίοις συνεμάχουν. Διόγνητος, Ἐρυθραίων στρατηγὸς, λείαν τῶν Ναξίων ἔλαβε πολλὴν καὶ δὴ γυναῖκας καὶ παρθένους πολλὰς, ὧν ἦν Πολυκρίτη· ταύτης ἐρασθεὶς οὐχ ὡς αἰχμαλώτῳ συνῆν, ἀλλ' ὡς γαμετῇ γυναικί. Ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μιλησίων πάτριος ἑορτὴ, καὶ πάντες ἀνέκειντο μέθῃ καὶ θυμηδίᾳ. Πολυκρίτη παρεκάλει Διόγνητον ἐπιτρέψαι τῶν πεμμάτων μερίδας

Cap. 35. Ex Plut. ibid. 16.
Cap. 36. Ex Plut. ibid. 17.

πέμψαι τοῖς ἀδελφοῖς. Ἐπιτρέψαντος, ἐμβάλλει μολυβδοῦν γραμματεῖον ἐς τὸν πλακοῦντα, τῷ κομίζοντι ἐντειλαμένη φράσαι τοῖς ἀδελφοῖς, ὅπως αὐτοὶ μόνοι φάγοιεν, ἀπὸ στόματος τῆς ἀδελφῆς. Οἱ δὲ, εὑρόντες τὸν μόλυβδον καὶ ἀναπτύξαντες, ἀναγινώσκουσι, "Νύκτωρ ἐπίθεσθε τοῖς πολεμίοις διὰ τὴν ἑορτὴν μεθύουσι καὶ καθεύδουσι καὶ ἀφυλάκτοις." Οἱ δὲ στρατηγοὶ ταῦτα μαθόντες νύκτωρ ἐπέθεντο καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν· τὸν μέντοι Διόγνητον ἡ Πολυκρίτη γέρας παρὰ τῶν πολιτῶν ᾐτήσατο.

37. ΛΑΜΨΑΚΗ.

Φωκαεῖς Φόξον ἡγεμόνα ἔχοντες Μάνδρωνι βασιλεῖ Βεβρύκων συνεμάχησαν ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων πολεμουμένῳ· Μάνδρων ἔπεισε τοὺς Φωκαεῖς ἐνοικεῖν μέρος τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως λαβόντας. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἐνίκων, πολλὰ δὲ λάφυρα ἐκτῶντο, ἐπίφθονοι τοῖς Βέβρυξιν ἐγένοντο, ὥστε ἀποδημοῦντος Μάνδρωνος λόχῳ καὶ δόλῳ τοὺς Ἕλληνας ἐβουλεύσαντο διαφθεῖραι. Μάνδρωνος θυγάτηρ Λαμψάκη παρθένος μαθοῦσα τὴν ἐπιβουλὴν ἀποτρέπειν ἐπειρᾶτο· ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε, κρύφα τοῖς Ἕλλησι μηνύει τὰ κατ' αὐτῶν βεβουλευμένα. Οἱ δὲ, θυσίαν παρασκευάσαντες λαμπρὰν ἔξω τειχῶν καλοῦσι τοὺς βαρβάρους ἐς τὸ προάστειον. Οἱ μὲν δὴ κατακλιθέντες εὐωχοῦντο· οἱ δὲ Φωκαεῖς δίχα διελόντες αὐτοὺς οἱ μὲν τὰ τείχη κατελάβοντο, οἱ δὲ τοὺς εὐωχουμένους ἀνεῖλον, καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατέσχον. Τὴν δὲ Λαμψάκην μεγαλοπρεπῶς ἐτί-

---

Cap. 37. Ex Plut. ibid. 18.

μησαν καὶ τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῆς Λάμψακον ἀνηγόρευσαν.

38. ΑΡΕΤΑΦΙΛΑ.

Νικοκράτης Κυρηναίων τύραννος ἄλλα τε πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργάσατο τοὺς πολίτας, καὶ δὴ τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος Μελάνιππον αὐτοχειρὶ κτείνας, γυναῖκα αὐτοῦ Ἀρεταφίλαν καλὴν οὖσαν ἔγημεν· ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἀνδρὸς τίσασθαι τὸν τύραννον ἐσπούδαζεν. Τὸ μὲν δὴ πρῶτον ἐπιβουλεύει φαρμάκοις· ἁλοῦσα δ' ἔφασκεν οὐ δηλητήριον, ἀλλὰ φίλτρον παρασκευάσαι, ὅπως ἐρῶντα αὐτῆς ἔχοι τὸν ἄνδρα. Ἡ μήτηρ τοῦ τυράννου βασανίσαι τὴν Ἀρεταφίλαν συνεβούλευσε· καὶ δὴ βασανισθεῖσα μακροῖς καὶ πικροῖς βασανιστηρίοις ἀντέσχε, μηδὲν πλέον ὁμολογοῦσα φίλτρου. Ὁ τύραννος ὡς οὐδὲν ἀδικοῦσαν ἀφῆκε καὶ συνοῦσαν εἶχεν, καὶ πλέον αὐτὴν ἐθεράπευεν ὡς βασανισθεῖσαν οὐ δικαίως· ἡ δὲ θυγατέρα ἔχουσα ὥρᾳ καὶ κάλλει διαφέρουσαν, ταύτην ὑφῆκεν ἀδελφῷ τοῦ τυράννου μειρακίῳ Λαάνδρῳ. Ὁ δὲ ἁλοὺς ἔρωτι παρακαλεῖ τὸν ἀδελφὸν γῆμαι τὴν κόρην. Ἔγημε, καὶ τῇ μητρὶ τῆς κόρης πειθαρχῶν ὑπ' αὐτῆς πείθεται τὴν πόλιν ἐλευθερῶσαι· ὁ δὲ διαφθείρας Δάφνιν, κατευναστὴν τοῦ τυράννου, διὰ τούτου τὸν Νικοκράτην διεχρήσατο.

39. ΚΑΜΜΑ.

Τῶν ἐν Γαλατίᾳ τετραρχῶν ἦσαν Σινόριξ καὶ Σινάτος. Τοῦ Σινάτου γυνή, κάλλει σώματος καὶ

Cap. 38. Ex Plut. ibid. 19.
Cap. 39. Ex Plut. ibid. 20.

ἀρετῇ ψυχῆς εὐκλεεστάτη, Κάμμα· καὶ γὰρ ἦν Ἀρτέμιδος ἱέρεια, ἣν μάλιστα Γαλάται σέβουσι· καὶ ἦν ἔν τε πομπαῖς καὶ θυσίαις ἀεὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ σεμνῶς κεκοσμημένη. Ταύτης ἐρᾷ Σινόριξ· καὶ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς οὔτε πείσειν ἐλπίζων οὔτε βιάσεσθαι, τὸν Σινάτον ἐδολοφόνησεν· οὐκ εἰς μακρὰν δὲ Κάμμαν ἐμνᾶτο. Ἡ δὲ ἐπὶ πλεῖστον μὲν ἀντέλεγεν· οἰκείων δὲ καὶ φίλων ἐγκειμένων καὶ λιπαρῶς θεραπευόντων, ὑπεκρίνατο συγκατατίθεσθαι. Καὶ δὴ συνέθεντο· "Ἡκέτω Σινόριξ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ παρὰ τῇ θεῷ συνθήκας τοῦ γάμου ποιησώμεθα." Ἧκε Σινόριξ, καὶ σὺν αὐτῷ πάντες ὅσοι Γαλατῶν ἐντελεῖς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἡ δὲ, φιλοφρόνως αὐτὸν δεξαμένη, προσάγει τῷ βωμῷ· καὶ ἀπὸ χρυσῆς φιάλης ἔσπεισε καὶ τὸ μὲν ἐξέπιεν αὐτὴ, τὸ δὲ ἐκεῖνον ἐκέλευσεν πιεῖν. Ὁ δὲ, οἷα δὴ νυμφίος, παρὰ νύμφης λαβὼν ἡδέως πίνει· τὸ δὲ ποτὸν ἄρα ἦν μελίκρατον πεφαρμαγμένον. Ἡ δὲ πεπωκότα ὡς εἶδεν, λαμπρὸν ἀνωλόλυξε καὶ τὴν θεὸν προσεκύνησεν, εἰποῦσα, "Χάριν οἶδά σοι, ὦ πολυτίμητε Ἄρτεμι, ὅτι μοι παρέσχες ἐν τῷ σῷ ἱερῷ δίκας ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς λαβεῖν ἀδίκως δι' ἐμὲ ἀναιρεθέντος." Ταῦτα εἰποῦσα παραχρῆμα αὐτή τε ἀπέθνησκε, καὶ ὁ νυμφίος αὐτῇ συναπέθνησκε παρὰ τῷ βωμῷ τῆς θεοῦ.

40. ΤΙΜΟΚΛΕΙΑ.

Τιμόκλεια Θηβαία Θεαγένους ἀδελφὴ, τοῦ παραταξαμένου Φιλίππῳ περὶ Χαιρώνειαν, ὃς καὶ πρὸς τὸν ἐμβοήσαντα, "Μέχρι ποῦ διώκεις;" ἀπεκρίνατο, "Μέχρι τῆς Μακεδονίας." Τούτῳ τελευτήσαντι πε-

---

Cap. 40. Ex Plut. ibid. 24.

ριῆν ἀδελφή. Θήβας κατέσκαψεν Ἀλέξανδρος. Ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα τῆς πόλεως ἐπόρθουν· Τιμοκλείας δὲ τὴν οἰκίαν κατελάβετο Θρᾷξ ἵππαρχος. Οὗτος ὁ Θρᾷξ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκάλει τὴν Τιμόκλειαν ἐς τὸν θάλαμον, καὶ οὐδὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον εἴ που κεκρυμμένον ἔχοι, καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν ἐβιάζετο. Ἡ δὲ πολὺν μὲν κόσμον ἔχειν ἔφη ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἔν τε ὅρμοις καὶ ψελλίοις καὶ ἐκπώμασι καὶ νομίσμασιν· ἁλισκομένης δὲ τῆς πόλεως πάντα ἐμβαλεῖν εἰς φρέαρ ὕδωρ οὐκ ἔχον. Ὁ Θρᾷξ ἐπίστευσεν· ἡ δὲ ἤγαγεν αὐτὸν ἐς τὸν κῆπον τῆς οἰκίας ἔνθα τὸ φρέαρ ἦν, καὶ καταβῆναι κελεύει. Ὁ μὲν καταβὰς τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν ἐζήτει, ἡ δὲ ἄνωθεν μετὰ τῶν θεραπαινίδων πολλοὺς αὐτῷ λίθους καὶ πέτρους ἐπεκύλισεν καὶ κατέχωσε τὸν βάρβαρον. Οἱ Μακεδόνες συλλαβόντες ἤγαγον ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον· ὁμολογήσασαν δὲ αὐτὴν, ὡς παρανομοῦντα τὸν Θρᾷκα καὶ βιαζόμενον ἠμύνατο, θαυμάσας Ἀλέξανδρος αὐτήν τε ἐλευθέραν ἀφῆκε καὶ πάντας τοὺς κατὰ γένος αὐτῇ προσήκοντας.

41. ΕΡΥΞΩ.

Λάαρχος, Κυρηναίων βασιλεὺς ἀποδειχθεὶς ὡς Βάττῳ τῷ Ἀρκεσιλάου τὴν ἀρχὴν φυλάττων, ἐγένετο ἀντὶ βασιλέως τύραννος, πάσῃ παρανομίᾳ χρησάμενος κατὰ τῶν πολιτῶν. Τοῦ δὴ παιδὸς τοῦ Βάττου μήτηρ ἦν Ἐρυξὼ, σώφρων γυνὴ καὶ δικαιοτάτη. Ταύτης ἐρασθεὶς Λάαρχος ἐμνηστεύετο· ἡ δὲ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτὸν ἠξίου διαλέγεσθαι. Τῶν δὲ ἐπίτηδες ἀναβαλλομένων, ἔπεμψεν Ἐρυξὼ θεράπαιναν ἀπαγγέλλου-

Cap. 41. Ex Plut. ibid. 25.

σαν, νῦν μὲν ἀντιλέγειν τοὺς ἀδελφοὺς, εἰ δὲ σύνοδος αὐτῶν καὶ ὁμιλία γένοιτο, καὶ δὴ συγχωρήσειν τοὺς ἀδελφοὺς, τῆς ἀρχῆς τοῦ γάμου γενομένης. Ἀσμένως δέχεται· καὶ δὴ νύκτωρ ἄνευ τῶν δορυφόρων ἧκε πρὸς τὴν Ἐρυξὼ, καὶ εἴς τι δωμάτιον εἰσελθὼν περιπίπτει Πολυάρχῳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν Ἐρυξοῦς ἀδελφῶν, ἔνδον λοχῶντι καὶ δύο νεανίσκους ξιφήρεις ἔχοντι, ὑφ' ὧν κατακεντηθεὶς ἀπέθανε. Τὸν δὲ Βάττον προαγαγόντες ἀπέφηναν βασιλέα καὶ Κυρηναίοις ἀπέδωκαν τὴν πάτριον πολιτείαν.

42. ΠΥΘΟΠΟΛΙΣ.

Πύθης χρύσεια μέταλλα εὑρὼν πάντας τοὺς πολίτας ἐκέλευε μεταλλεύειν, ὀρύσσειν, χρυσίον καθαίρειν, ἄλλο μηδὲν δρᾶν μήτε ἐν τῇ γῇ μήτε ἐν τῇ θαλάσσῃ· πάντες ἀπηγόρευον, οὔτε καρποὺς ἔχοντες οὔτε ἄλλο τι τῶν πρὸς τὸν βίον πράσσοντες. Αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ἱκετεύουσι τὴν τοῦ Πύθου γυναῖκα Πυθόπολιν. Ἡ δὲ ἐκέλευσεν ἐκείνας μὲν ἀπιέναι καὶ θαρρεῖν· αὐτὴ δὲ τοὺς δημιουργοὺς τοῦ χρυσίου καλέσασα ἐκέλευσε ποιεῖν ἰχθῦς χρυσοῦς, πέμματα, ὡραῖα, ὄψα, βρώματα πάντα χρυσᾶ. Πύθης ἧκεν ἐξ ἀποδημίας καὶ δεῖπνον ᾔτει. Ἡ γυνὴ παρέθηκεν αὐτῷ χρυσῆν τράπεζαν, ἐφ' ἧς παρέκειτο οὐδὲν ἐδώδιμον, ἀλλὰ πάντα χρυσᾶ ἐδωδίμοις ὅμοια. Πύθης ἐπαινέσας τὴν μίμησιν τῆς τέχνης ᾔτει φαγεῖν. Ἡ δὲ προσέφερεν αὐτῷ ἄλλο τι χρυσοῦν ὅμοιον ἐδωδίμῳ, καὶ τοῦτο πάλιν. Δυσχεραίνοντος δὲ καὶ λιμώττειν ὁμολογοῦντος, "Ἀλλὰ γεωργίαν μὲν" [εἶπεν] "καὶ τέχνην πᾶσαν κατέλυσας· ἐκέλευες δ' ὀρύσσειν ἄχρηστον

Cap. 42. Ex Plut. ibid. 27.

χρυσίον, οὗ τί τοῖς ἀνθρώποις ὄφελος, εἰ μὴ τοὺς σπειρομένους καὶ φυτευομένους καρποὺς ἔχοιεν;" Τῇ σοφίᾳ τῆς γυναικὸς ἐδιδάχθη Πύθης καταλῦσαι μὲν τὴν τῶν μετάλλων ἐργασίαν, ἀφεῖναι δὲ τοὺς πολίτας ἐπὶ γεωργίαν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας.

43. ΧΡΥΣΑΜΗ.

Τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας ἐς τὴν Ἀσίαν ἀφικομένης, τοῖς Ἐρυθρὰς κατέχουσιν ἐπολέμει Κνῶπος τοῦ Κοδριδῶν γένους. Ὁ θεὸς ἔχρησεν αὐτῷ στρατηγὸν παρὰ Θεσσαλῶν λαβεῖν τὴν ἱέρειαν τῆς Ἐνοδίας· ὁ δὲ πρεσβεύεται πρὸς Θεσσαλοὺς καὶ μηνύει τὸ λόγιον τοῦ θεοῦ. Οἱ δὲ ἔπεμψαν αὐτῷ τὴν ἱέρειαν τῆς θεοῦ Χρυσάμην. Αὕτη φαρμάκων ἔμπειρος οὖσα, ταῦρον ἐξ ἀγέλης μέγιστον καὶ κάλλιστον συλλαβοῦσα, τὰ μὲν κέρατα κατεχρύσωσε καὶ τὸ σῶμα κατεκόσμησε στέμμασι καὶ χρυσοπάστοις ἁλουργίσι, καὶ μετὰ τῆς τροφῆς ἀναμίξασα μανιοποιὸν φάρμακον ἔδωκεν αὐτῷ φαγεῖν· τὸ δὲ φάρμακον αὐτόν τε τὸν ταῦρον ἐξέμηνε καὶ τοὺς γευομένους αὐτοῦ μανιουργεῖν ἔμελλεν. Οἱ μὲν δὴ πολέμιοι ἀντεστρατοπέδευον· ἡ δὲ, ἐν ὄψει τῶν πολεμίων βωμὸν παραθεῖσα καὶ ὅσα πρὸς θυσίαν, ἐκέλευσε προσάγειν τὸν ταῦρον. Ὁ δὲ, ὑπὸ τοῦ φαρμάκου μεμηνὼς καὶ οἰστρῶν, ἐξεπήδησε καὶ μέγα μυκώμενος ἔφυγεν. Οἱ πολέμιοι, χρυσόκερων κατεστεμμένον ὁρῶντες καὶ φερόμενον ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἀπὸ τῆς θυσίας τῶν ἐναντίων, ὡς ἀγαθὸν σημεῖον καὶ οἰώνισμα αἴσιον ἐδέξαντο, καὶ συλλαβόντες καλλιεροῦσι τοῖς θεοῖς καὶ τῶν κρεῶν ἕκαστος φιλοτίμως ἐδαίσαντο, ὡς δαιμονίου καὶ θείας ἱερουργίας μεταλαγχάνοντες. Αὐτίκα δὴ πᾶν τὸ στρατόπεδον ὑπὸ μανίας καὶ παραφροσύνης ἐξίστατο·

πάντες ἀνεπήδων, διέθεον, ἀνεσκίρτων, τὰς φυλακὰς ἀπέλιπον. Χρυσάμη ταῦτα ἰδοῦσα τὸν Κνῶπον ἐκέλευσε, διὰ τάχους ὁπλίσαι τὴν στρατιὰν καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπάγειν, ἀμύνασθαι μὴ δυναμένοις. Οὕτω δὴ Κνῶπος, ἀνελὼν ἅπαντας, ἐκράτησε τῆς Ἐρυθραίων πόλεως μεγάλης τε καὶ εὐδαίμονος.

44. ΠΟΛΥΚΛΕΙΑ.

Ἐπὶ Βοιωτοὺς, οἳ πάλαι Θεσσαλίαν ᾤκουν, ἐστράτευσεν Αἴατος ὁ Φειδίππου, Πολύκλειαν ἀδελφὴν ἔχων· Ἡρακλεῖδαι τὸ γένος ἄμφω. Χρησμὸς ἦν ἄρξειν, ὃς ἂν ἐκ τοῦ γένους πρῶτος διαβὰς τὸν Ἀχελῷον ἐπιβῇ τῆς πολεμίας. Ἡ μὲν στρατιὰ τὸν ποταμὸν διαβαίνειν ἔμελλε· Πολύκλεια δὲ τὸν πόδα ἐπιδησαμένη, φάσκουσα τετρῶσθαι τὸ σφυρὸν παρακαλεῖ τὸν ἀδελφὸν Αἴατον διενεγκεῖν αὐτὴν ὑπὲρ τὸν ποταμόν. Ὁ δὲ μηδὲν ὑποπτεύσας, ἀλλ' ὡς ἀδελφῇ βουλόμενος ὑπουργῆσαι, τὴν μὲν ἀσπίδα ἐπέδωκε τοῖς ὁπλοφόροις, τὴν δὲ Πολύκλειαν ἀράμενος ἐβάδιζε διὰ τοῦ ποταμοῦ προθύμως. Ἡ δὲ γενομένου πλησίον τῆς ὄχθης, φθάσασα ἐξήλατο καὶ μεταστραφεῖσα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔφη· "Ἐμὸν γέρας ἡ βασιλεία κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ χρησμόν· πρώτη γὰρ ἁπάντων τῆς χώρας ἐπέβην." Αἴατος αἰσθόμενος τῆς ἀπάτης οὐκ ἐχαλέπαινεν, τὸ δὲ φρόνημα τῆς κόρης ἀγάμενος αὐτὴν ἔγημε· καὶ ὁμοῦ βασιλεύοντες παῖδα Θεσσαλὸν ἐποιήσαντο, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πόλιν Θεσσαλίαν προσηγόρευσαν.

45. ΛΕΑΙΝΑ.

Ἀριστογείτων καὶ Ἁρμόδιος πῶς ἐπέθεντο τοῖς τυράννοις, οὐδεὶς Ἑλλήνων ἀγνοεῖ. Ἦν γὰρ Ἀριστογείτονι ἑταίρα, ὄνομα Λέαινα· Ἱππίας τὴν Λέαι-

ναν συλλαβὼν ἐβασάνισεν ἐφ' ᾧ τε ἐξειπεῖν τοὺς κοινωνήσαντας τῆς ἐπιθέσεως. Ἡ δὲ πλεῖστον ὅσον ἀντεῖχεν· ἐκνικωμένη δὲ ὑπὸ τῶν βασάνων, ἵνα μὴ ἐξείποι, αὐτὴ τὴν αὑτῆς γλῶτταν ἀπέδακεν. Ἀθηναῖοι τὴν ἑταίραν τιμῆσαι θέλοντες αὐτὴν μὲν οὐκ ἔστησαν ἐν ἀκροπόλει, τὸ δὲ ζῶον τὴν λέαιναν χαλκῆν δημιουργήσαντες ἀνέθηκαν. Εἴ τις ἀνῆλθεν εἰς ἀκρόπολιν, ἑώρακεν ἐν τῷ προπυλαίῳ τὴν λέαιναν χαλκῆν, γλῶσσαν οὐκ ἔχουσαν, ὑπόμνημα τοῦ διηγήματος.

46. ΘΕΜΙΣΤΩ.

Θεμιστὼ Κρίθωνος Οἰανθίου θυγάτηρ. Ταύτης ἤρα Φρικοδήμου τοῦ τυράννου παῖς Φίλων. Ὁ τύραννος ἐξῄτει πρὸς γάμον τὴν κόρην. Ὁ πατὴρ ἀντέλεγεν. Ὁ τύραννος τοὺς υἱοὺς τοῦ Κρίθωνος ἀποσπάσας ἐν ὄψει τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς παρέβαλε θηρίοις πεινῶσι· τὴν δὲ κόρην ἀποσπάσας ἐπετέλει τὸν γάμον. Θεμιστὼ διὰ τὴν ἀνάγκην ὑποκριναμένη ξίφος εἰσεκόμισεν ὑπὸ τῷ χιτωνίσκῳ, καὶ τὸν νυμφίον καθεύδοντα ἐν τῷ θαλάμῳ παρακλίνασα τὸν τράχηλον εὐκόλως ἀπέσφαξεν, ὡς μηδὲ φωνὴν τοῦ φονευομένου γενέσθαι. Ταῦτα δὲ πάντα νύκτωρ λαθοῦσα, πάλιν ἐπὶ θάλασσαν κατελθοῦσα, ἀκάτιον εὑροῦσα, πνεύματος ἐπιτυχοῦσα, τὸ ἀπόγειον ἑλκύσασα, μόνη ἀναχθεῖσα κατέπλευσεν ἐς Ἑλίκην πόλιν τῆς Ἀχαΐας, ἔνθα Ποσειδῶνος ἱερὸν ἅγιον ἦν· τούτῳ προσέφυγεν ἱκέτις. Φρικόδημος τὸν ἕτερον τῶν υἱῶν, ἀδελφὸν τοῦ φονευθέντος, Ἡράκοντα, ἔπεμψεν ἐξαιτήσοντα παρὰ τῶν Ἑλικαίων τὴν κόρην. Οἱ μὲν δὴ ἐξέδωκαν. Ἐπεὶ δὲ ἀνήχθησαν, χειμὼν μέγας ἐξέωσε τὸ σκάφος ἐπὶ τὸ Ῥίον τῆς Ἀχαΐας· οὗ προσορμισαμένοις ἐπεφάνησαν ἡμιολίαι δύο Ἀκαρνάνων ἐχθρῶς

ἐχόντων πρὸς τὸν τύραννον, οἳ τὸ σκάφος ἐξαψάμενοι κατῆγον ἐς Ἀκαρνανίαν. Τὸ πλῆθος τῶν Ἀκαρνάνων μαθόντες τὰ πεπραγμένα οἰκτείρουσι τὴν κόρην, καὶ τὸν Ἡράκοντα δήσαντες αὐτῇ παρέδωκαν. Ὁ τύραννος πρεσβεύεται πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ παιδός· ἡ δὲ, εἰ τοὺς γονέας ἀπολάβοι, τότε ἀποδώσειν τὸν υἱὸν ἐπηγγείλατο. Φρικόδημος πιστεύσας ἐξέπεμψεν αὐτῇ τοὺς γονέας· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες οὐδὲν ἔλαττον τὸν Ἡράκοντα αἰκισάμενοι πικρῶς ἀπέκτειναν. Τὸν δὲ Φρικόδημον οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας οἱ πολῖται διέφθειραν. Οἱ δὲ τὴν Ἑλίκην οἰκοῦντες οὐκ εἰς μακρὰν κατεπόθησαν αὐτοί τε καὶ ἡ πόλις, τῆς μὲν γῆς σεισθείσης, τοῦ δὲ πελάγους ἐπικλύσαντος. Ἔδοξε τὸ μήνιμα γενέσθαι τοῦ Ποσειδῶνος, ὅτι τὴν ἱκέτιν αὐτοῦ παρθένον τοῖς πολεμίοις ἐξέδωκαν.

47. ΦΕΡΕΤΙΜΑ.

Ἀρκεσίλαος Βάττου Κυρηναίων βασιλέως, καταστασιασθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐξέπεσε τῆς ἀρχῆς· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Φερετίμα, πρὸς Εὐέλθοντα βασιλέα Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ πλεύσασα, ἱκέτευσεν αἰτουμένη συμμαχίαν. Ὁ μὲν Κύπριος τῆς ἱκεσίας ἠμέλησεν· ἐν δὲ τῷ τέως Ἀρκεσίλαος Ἑλλήνων συμμάχων εὐπορήσας, κατελθὼν, τὴν ἀρχὴν ἀναλαβὼν, πικρῶς τιμωρούμενος τοὺς λελυπηκότας ὑπὸ τῶν ὁμόρων βαρβάρων ἀνῃρέθη. Φερετίμα πρὸς τὸ δεινὸν οὐκ ἀπηγόρευσεν, ἀλλὰ ὡς τὸν Αἰγύπτου σατράπην Ἀρυάνδην καταφυγοῦσα καί τινας εὐεργεσίας ἐς Καμβύσην προβαλομένη, πολλὴν δύναμιν πεζικὴν καὶ ναυτικὴν συλλαβοῦσα, προσβαλοῦσα τοῖς Κυρηναίοις

Cap. 47. Ex Herodoto 2, 162—167.

ἀνυπόστατος ἐγένετο, ὥστε καὶ δίκας ὑπὲρ τοῦ παιδὸς λαβεῖν καὶ τῷ γένει τὴν ἀρχὴν ἀπολαβεῖν.

48. ΑΞΙΟΘΕΑ.

Ἀξιοθέα Νικοκλέους γυνὴ Κυπρίων βασιλέως, πολλῶν ἡκόντων παρὰ Πτολεμαίου βασιλέως Αἰγύπτου καταλυσόντων τὴν ἀρχήν, ἐπειδὴ Νικοκλῆς μὲν αὐτὸν ἀνεκρέμασεν, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ σφᾶς αὐτοὺς κατέσφαξαν, αὕτη τὰς τῶν τετελευτηκότων ἀρετὰς ἐξήλωσε· καὶ τάς τε ἀδελφὰς αὐτῶν καὶ μητέρας καὶ γυναῖκας συγκαλέσασα, ἔπεισε μηδὲν ἀνάξιον ὑπομεῖναι τοῦ γένους. Αἱ δὲ πεισθεῖσαι συνέκλεισαν μὲν ἀσφαλῶς τῆς γυναικωνίτιδος τὰς θύρας· ἀναδραμοῦσαι δὲ ἐπὶ τὰ στέγη, τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν συνδεδραμηκότος, τὰ μὲν τέκνα φερόμενα ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἀπέσφαξαν, πῦρ δὲ ἐνεῖσαι τοῖς ὀρόφοις, αἱ μὲν τοῖς ξίφεσιν αὐτὰς διεχρήσαντο, αἱ δὲ εὐθαρσῶς τῇ φλογὶ προστρέχουσαι διεφθείροντο. Ἀξιοθέα δὲ στρατηγὸς ἦν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀρίστη· ὅτε γὰρ εἶδεν εὐγενῶς ἁπάσας κειμένας, τότε καὶ αὐτὴ τὸ ξίφος καθεῖσα διὰ τῆς σφαγῆς αὐτὴν ἔρριψεν εἰς τὴν φλόγα, ἵνα μηδὲ νεκροῦ τοῦ σώματος οἱ πολέμιοι κρατήσωσιν.

49. ΑΡΧΙΔΑΜΙΣ.

Πύρρος Ἠπειρώτης ἐστράτευσεν ἐπὶ Λακεδαίμονα. Μάχης ἰσχυρᾶς πρὸ τῆς πόλεως γενομένης, ἀναχωρήσαντες οἱ Λάκωνες ἐβουλεύσαντο παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐς Κρήτην ὑπεκθέσθαι, αὐτοὶ δὲ κινδυνεύειν μέχρι νίκης ἢ θανάτου. Ἀρχίδαμις Κλεάδα βασιλέως θυγάτηρ ἀντεῖπε τῇ γνώμῃ, καὶ "Καλὸν [ἔφη] ταῖς Λακαίναις, μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἀποθανεῖν ἢ

Cap. 49. Cf. Plut. Pyrrho 27.

ζῆν μετ' αὐτῶν." Καὶ δὴ πρὸς αὐτὰς ἐνείμαντο τὰ ἔργα τοῦ πολέμου· ἐτάφρευον, ὤρυττον, ὅπλα προσέφερον, δόρατα ἔθηγον, τοὺς τιτρωσκομένους ἐθεράπευον, ὥστε καὶ οἱ Λάκωνες εὐτολμότεροι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐγένοντο, τὴν ἀνδρίαν τῶν γυναικῶν ὁρῶντες, καὶ τὸν Πύρρον ἀπεκρούσαντο.

50. ΛΑΟΔΙΚΗ.

Ἀντίοχος ὁ προσαγορευθεὶς Θεὸς ἔγημε Λαοδίκην ὁμοπατρίαν ἀδελφὴν, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖς ἐγένετο Σέλευκος. Δευτέραν ἔγημε Βερονίκην, Πτολεμαίου βασιλέως θυγατέρα, ἐξ ἧς ἀπολιπὼν παῖδα νήπιον ἐτελεύτησε, διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἀποδείξας Σέλευκον. Λαοδίκη τὸν ἐκ τῆς Βερονίκης ὑποτρεφόμενον ἀναιρεθῆναι διεπράξατο. Βερονίκη προῆλθεν ἐς τὸ πλῆθος ἱκέτις, ἔλεον καὶ βοήθειαν παρὰ τῶν ἀρχομένων αἰτουμένη. Οἱ δὲ τὸν παῖδα πεφονευκότες ἕτερον ἐπιεικῶς ὅμοιον προήγαγον ἐς τὸ πλῆθος, ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον ὄντα, περιστήσαντες αὐτῷ τὴν βασιλικὴν δορυφορίαν· τῇ δὲ Βερονίκῃ φυλακὴν μισθοφόρων Γαλατῶν ἐπέστησαν, καὶ τόπον ἔδωκαν τῶν βασιλείων ὀχυρώτατον, καὶ ὅρκους καὶ συνθήκας ἐσπείσαντο. Ἀριστάρχου δὲ ἰατροῦ Βερονίκῃ συνόντος καὶ πείσαντος αὐτὴν συνθέσθαι, ἡ μὲν ἐπίστευσεν· οἱ δὲ, τῷ ὅρκῳ στρατηγήματι χρησάμενοι, τὴν Βερονίκην αὐτίκα προσπεσόντες ἔκτειναν. Αἱ δὲ ἀμφ' αὐτὴν γυναῖκες ὑπερασπίζουσαι προσαπέθανον αἱ πλείονες· Παναρίστη δὲ καὶ Μανία καὶ Γηθοσύνη, τὸ σῶμα τῆς Βερονίκης κρύψασαι κατὰ γῆν, ἑτέραν κατέκλιναν ὡς ἐκείνην ἔτι ζῶσαν καὶ τὸ τραῦμα θεραπευομένην ὑπὸ τούτων. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἔπεισαν τοὺς ὑπηκόους, ἐφ' ὅσον μεταπεμφθεὶς ὑπ' αὐτῶν Πτολεμαῖος ἧκεν ὁ

πατὴρ τῆς ἀνῃρημένης, καὶ διαπέμπων ἀπὸ τῆς προσηγορίας τοῦ πεφονευμένου παιδὸς καὶ τῆς ἀνῃρημένης Βερονίκης ὡς ἔτι ζώντων ἐπιστολὰς, ἀπὸ τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς χωρὶς πολέμου καὶ μάχης ἐκράτησε, τῷ στρατηγήματι τῆς Παναρίστης χρησάμενος.

51. ΘΕΑΝΩ.

Θεανὼ Παυσανίου μήτηρ, ἡνίκα Παυσανίας μηδίζων ἁλοὺς κατέφυγεν ἱκέτης ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλκιοίκου, ὅθεν ἀποσπάσαι τὸν ἱκέτην οὐκ ἦν θέμις, αὕτη πρὸ τῶν ἄλλων ἀφικομένη πλίνθον πρὸς ταῖς θύραις ἀπηρείσατο. Οἱ Λάκωνες θαυμάσαντες τὴν ἀνδρίαν ὁμοῦ καὶ τὴν σοφίαν, ἕκαστος πλίνθον ἐνήρμοσε ταῖς θύραις, ὥστε ἄμφω γενέσθαι, οὔτε τὸν ἱκέτην ἀπέσπασαν καὶ τὸν προδότην ἐναποικοδομήσαντες διέφθειραν.

52. ΔΗΙΔΑΜΕΙΑ.

Δηϊδάμεια Πύρρου θυγάτηρ Ἀμβρακίαν καταλαβομένη, τιμωρῆσαι Πτολεμαίῳ δολοφονηθέντι προελομένη, πρεσβευσαμένων Ἠπειρωτῶν τὸν πόλεμον κατέθετο ἐπὶ τῷ τὸν κλῆρον καὶ τὰς τιμὰς τῶν προγόνων ἔχειν. Καὶ λαβοῦσα πίστεις ἐξηπατήθη· συνταξάμενοι γὰρ τῶν Ἠπειρωτῶν τινὲς Νέστορα τῶν Ἀλεξάνδρου σωματοφυλάκων ἀναιρήσοντα αὐτὴν εἰσέπεμψαν. Ὁ δὲ κάτω νεύσασαν αἰδεσθεὶς καὶ καταπλαγεὶς ἀνέστρεψεν. Ἡ δὲ κατέφυγεν ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἡγεμόνης Ἀρτέμιδος· Μίλων δὲ, αἰτίαν ἔχων ὡς τὴν αὑτοῦ μητέρα Φιλωτέραν ἀποκτείνας, ὥρμησεν ἐπ' αὐτὴν ὡπλισμένος. Ἡ δὲ ἀνεβόησεν·

"Ὁ μητροφόντης ἐπὶ φόνῳ πράσσει φόνον."

Τοῦτο μόνον αὐτὴν ἐκβοήσασαν ὁ Μίλων ἀπέκτεινεν ἐν τῷ τεμένει τῆς θεοῦ.

53. ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ.

Ἀρτεμισία περὶ Σαλαμῖνα συνεναυμάχει [Ξέρξῃ]· 1
τοὺς Πέρσας ἤδη φεύγοντας οἱ Ἕλληνες ἐδίωκον. Ἡ δὲ καταλαμβανομένη προσέταξε τοῖς μὲν ἐπιβάταις ἀφελεῖν τῆς νεὼς τὰ σημεῖα τὰ Περσικὰ, τῷ κυβερνήτῃ δὲ, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ναῦν τὴν προπλέουσαν Περσικήν. Οἱ Ἕλληνες ταῦτα ὁρῶντες, οἰηθέντες μίαν εἶναι τῶν συμμαχίδων νεῶν, ἀπολιπόντες ταύτην ἐπὶ τὰς ἄλλας ἐτράποντο· Ἀρτεμισία δὲ, τὸν κίνδυνον ἐπικείμενον ἐκφυγοῦσα, εἰς Καρίαν ἀποπλέουσα ᾤχετο.

Ἀρτεμισία Λυγδάμιδος κατέδυσε ναῦν συμμαχίδα 2
Καλυνδίδα καὶ τριήραρχον Δαμασίθυμον. Ἔπεμψεν αὐτῇ βασιλεὺς ἀριστεῖον πανοπλίαν Ἑλληνικὴν, τῷ δὲ ναυάρχῳ τοῦ στόλου ἄτρακτον καὶ ἠλακάτην.

Ἀρτεμισία τριηραρχοῦσα νεὼς μακρᾶς οὐ μόνον 3
τὸ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων σημεῖον εἶχεν. Εἰ μὲν ἐδίωκεν αὐτὴ ναῦν Ἑλληνίδα, τὸ βαρβαρικὸν ἀνέτεινε σημεῖον· εἰ δὲ ὑπὸ Ἑλληνίδος νεὼς ἐδιώκετο, ἀνέτεινε τὸ Ἑλληνικὸν, ἵνα οἱ διώκοντες ὡς Ἑλληνικῆς νεὼς ἀπέχωνται.

Ἀρτεμισία Λάτμον κατελάβετο, τὴν μὲν ὡπλι- 4
σμένην δύναμιν ἀποκρυψαμένη, αὐτὴ δὲ μετὰ εὐνούχων καὶ γυναικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ τυμπανιστῶν ἐς τὸ ἄλσος τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν, ἀπέχον τῆς πόλεως ἑπτὰ στάδια, παρῆλθεν ὀργιάζουσα. Τῶν δὲ Λατμίων προελθόντων καὶ τὴν εὐσέβειαν αὐτῆς θεωμένων καὶ θαυμαζόντων, οἱ ἀποκεκρυμμένοι ἐπαναστάντες κατελάβοντο τὴν πόλιν, κρατήσαντες αὐλοῖς καὶ τυμπάνοις, ἧς οὐκ ἐκράτησαν ὅπλοις.

Cap. 53. §. 2. Cf. Anon. ap. Westerm. Paradox. p. 217.

5 Ἀρτεμισία βασιλεύουσα Καρίας Ξέρξῃ βασιλεῖ συνεμάχησε κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὥστε καὶ τὰ ἀριστεῖα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ταύτῃ βασιλεὺς ἔδωκε. Καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ τοῦ ναυμαχεῖν βασιλεὺς, ὁρῶν τὴν μὲν γενναίως ἀγωνιζομένην, τοὺς δὲ ἄνδρας ἀγεννῶς, ἀνεβόησεν, "Ὦ Ζεῦ, τοὺς μὲν ἄνδρας γυναῖκας πεποίηκας, τὰς δὲ γυναῖκας ἄνδρας."

54. ΜΑΝΙΑ.

Μανία γυνὴ Ζήνιδος ἄρχοντος τῶν περὶ Δάρδανον πόλεων, νόσῳ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτὴ κατέσχε τὴν ἀρχὴν, Φαρναβάζῳ χρησαμένη συμμάχῳ. Αὐτὴ δὲ καὶ ἐπὶ τὰς μάχας ἐπὶ ἁρμαμάξης ἐπορεύετο, καὶ τὰ παραγγέλματα ἐδίδου τοῖς μαχομένοις, καὶ διέταττε τὰς τάξεις καὶ τὰ τῆς νίκης ἆθλα κατὰ τὴν ἀξίαν διένεμε τοῖς στρατιώταις. Πολέμιος μὲν οὐδεὶς ἐκράτησεν αὐτῆς· ὁ δὲ τὴν θυγατέρα (πρὸς) αὐτῆς πρὸς γάμον λαβὼν Μειδίας, πιστὸς εἶναι διὰ τὸ κῆδος δοκῶν, ὑπεισελθὼν αὐτὴν διεχρήσατο.

55. ΤΙΡΓΑΤΑΩ.

Τιργαταὼ Μαιῶτις ἐγήματο Ἑκαταίῳ βασιλεῖ Σιντῶν, οἳ νέμονται μικρὸν ἄνω Βοσπόρου. Τοῦτον τὸν Ἑκαταῖον ἐκπεσόντα τῆς ἀρχῆς κατήγαγε Σάτυρος ὁ Βοσπόρου τύραννος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον ἐξέδωκεν, ἀξιώσας τὴν προτέραν ἀποκτεῖναι. Ὁ δὲ, τὴν Μαιῶτιν στέργων, ἀνελεῖν μὲν οὐχ ὑπέμεινεν, ἐς ὀχυρὸν δὲ φρούριον καθείρξας ἐκέλευσε διάγειν φρουρουμένην· ἡ δὲ Τιργαταὼ λαθοῦσα τοὺς φύλακας διέδρα. Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἑκα-

Cap. 54. Ex Xenoph. Hellen. 3, 1, 10 sqq.

ταῖον καὶ τὸν Σάτυρον πολλῇ σπουδῇ ζητούντων — ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ κινήσῃ τοὺς Μαιώτας ἐς πόλεμον — οὐ μὴν εὑρεῖν δυνηθέντων, ἡ Μαιῶτις, ἐρήμους καὶ τραχείας ὁδοὺς ὑπερβάλλουσα καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν ταῖς ὕλαις κρυπτομένη, ταῖς δὲ νυξὶ βαδίζουσα, τέλος ἧκεν εἰς τοὺς καλουμένους Ἰξομάτας, ἔνθα ἦν αὐτῆς τὰ βασίλεια τῶν οἰκείων. Τὸν μὲν δὴ πατέρα τετελευτηκότα κατέλαβε, τῷ δὲ διαδεξαμένῳ τὴν ἀρχὴν συνοικήσασα τοὺς Ἰξομάτας ἐς πόλεμον ἐκίνησε. Καὶ πολλὰ μὲν τῶν περὶ Μαιῶτιν μαχίμων ἐθνῶν προσήγετο, μάλιστα δὲ τὴν Ἑκαταίου Σιντικὴν κατέτρεχε καὶ Σατύρου τὴν ἀρχὴν ἐλυμαίνετο, ὥστε ἱκετηρίας ἀμφότεροι πέμψαντες καὶ ὅμηρον δόντες παῖδα Σατύρου Μητρόδωρον, ἐδεήθησαν εἰρήνης τυχεῖν. Ἡ δὲ συνέθετο μέν· οὐ μὴν οἵ γε συνθέμενοι τοὺς ὅρκους ἐφύλαξαν. Ὁ γὰρ δὴ Σάτυρος ἔπεισε δύο φίλους, ἱκέτας καταφυγόντας πρὸς αὐτὴν, ἐπιβουλεῦσαι. Οἱ μὲν κατέφυγον· ὁ δὲ Σάτυρος ἐξῄτει· ἡ δὲ τὸν τῆς ἱκεσίας νόμον τιμῶσα πολλάκις ἀντέγραφε, σωτηρίαν πράττουσα τοῖς ἱκέταις. Οἱ δὲ ἐπέθεντο, ὁ μὲν ὡς περὶ μεγάλων αὐτῇ διαλεγόμενος πραγμάτων· ὁ δὲ σπασάμενος τὸ ξίφος ἀπέτυχε τῆς ἐπιβουλῆς, τοῦ ζωστῆρος ἀποδεξαμένου τὴν πληγήν. Οἱ δορυφόροι συνδραμόντες ἀμφοτέρους ἐβασάνισαν. Οἱ δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ὡμολόγησαν τοῦ καθεικότος τυράννου. Πάλιν ἡ Τιργαταὼ τὸν πόλεμον ἐξήνεγκε, τὸν ὅμηρον ἀποκτείνασα καὶ πάντων τῶν δεινῶν ἁρπαγῆς καὶ φόνου πληροῦσα τὴν χώραν, ἕως αὐτὸς μὲν ὁ Σάτυρος ἀθυμήσας ἐτελεύτησε, Γόργιππος δὲ υἱὸς αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενος, ἱκέτης αὐτὸς ἐλθὼν καὶ δῶρα δοὺς αὐτῇ μέγιστα, τὸν πόλεμον διελύσατο.

56. ΑΜΑΓΗ.

Ἀμάγη, γυνὴ Μηδοσάκκου βασιλέως Σαρματῶν τῶν ἐπὶ τὴν Ποντικὴν παραλίαν καθηκόντων, ὁρῶσα τὸν ἄνδρα τρυφῇ προσέχοντα καὶ μέθῃ, αὐτὴ μὲν τὰ πολλὰ ἐδίκαζεν, αὐτὴ δὲ καὶ τὰς φυλακὰς τῆς χώρας καθίστατο καὶ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν πολεμίων ἀνέστελλε καὶ τοῖς ἀδικουμένοις τῶν προσοίκων συνεμάχει. Καὶ τὸ κλέος αὐτῆς λαμπρὸν ἦν ἀνὰ πάντας τοὺς Σκύθας, ὥστε καὶ οἱ [τὴν] Ταυρικὴν κατοικοῦντες Χερρονησῖται, κακῶς πάσχοντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν παρακειμένων Σκυθῶν, ἐδεήθησαν αὐτῆς γενέσθαι σύμμαχοι. Ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπέστειλεν, ἀπέχεσθαι Χερρονήσου κελεύουσα· ὡς δὲ κατεφρόνησεν ὁ Σκύθης, παραλαβοῦσα ἑκατὸν εἴκοσιν ἄνδρας τοὺς ψυχὴν καὶ σῶμα ἀλκιμωτάτους, τρεῖς ἵππους ἑκάστῳ παραδοῦσα διέδραμε νυκτὸς μιᾶς καὶ ἡμέρας χίλια καὶ διακόσια στάδια, καὶ τοῖς βασιλείοις ἐξαίφνης ἐπιστᾶσα τοὺς μὲν ἐπὶ θυρῶν ἅπαντας ἀπέκτεινε. Τῶν δὲ Σκυθῶν ὡς ἐν ἀπροσδοκήτῳ δεινῷ ταραχθέντων καὶ νομισάντων, οὐχ ὅσους ἔβλεπον ἥκειν, ἀλλὰ πολλῷ πλείονας εἶναι τοὺς ἐπερχομένους, Ἀμάγη μεθ' ἧς εἶχεν ὁρμῆς ἐς τὸ βασίλειον ἐμπεσοῦσα, τὸν Σκύθην καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ συγγενεῖς καὶ φίλους ἀποκτείνασα Χερρονησίταις μὲν ἀπέδωκε τὴν χώραν, τῷ δὲ παιδὶ τοῦ πεφονευμένου τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε, παρεγγυήσασα δικαίως ἄρχειν καὶ ἀπέχεσθαι τῶν προσοικούντων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ὁρῶντα τὸ τέλος τοῦ πατρός.

57. ΑΡΣΙΝΟΗ.

Ἀρσινόη Λυσιμάχου τοῦ ἀνδρὸς τελευτήσαντος,

μεγάλης ταραχῆς οὔσης ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τῶν σελευκιζόντων τὰ τείχη καταβαλλόντων καὶ τὰς πύλας ἀνοιγόντων, εἰς μὲν τὸ φορεῖον τὸ βασιλικὸν κατέκλινε θεράπαιναν στολὴν περιθεῖσα βασιλικὴν, καὶ περιέστησε πολλοὺς τῶν ὑπασπιστῶν· αὐτὴ δὲ περιβαλομένη ῥάκια καὶ προσωπεῖον ἐρρυπωμένον, καθ' ἑτέραν θύραν ἐξῆλθε μόνη, καὶ δραμοῦσα ἐπὶ τὰς ναῦς ἀπέπλευσε. Μενεκράτης, εἷς τῶν ἡγεμόνων, τῷ φορείῳ προσπεσὼν κατεκέντησε τὴν θεράπαιναν, οἰόμενος Ἀρσινόην φονεύειν.

58. ΚΡΑΤΗΣΙΠΟΛΙΣ.

Κρατησίπολις Πτολεμαίῳ τὸν Ἀκροκόρινθον ἐνδοῦναι βουλομένη φυλαττόμενον ὑπὸ μισθοφόρων, οἳ πολλάκις ἔπειθον αὐτὴν χρῆναι φυλάττειν τὸν τόπον, ἐπαινέσασα αὐτοὺς ὡς ἀνδρείους καὶ πιστούς· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Σικυῶνος ἔφη μεταπέμψεσθαι συμμάχους, οἳ μετ' αὐτῶν ἀσφαλέστερον φυλάξουσιν. Ἔπεμψε μὲν πρὸς Σικυωνίους φανερῶς, κρύφα δὲ πρὸς Πτολεμαῖον· καὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ στρατιώτας νύκτωρ ἥκοντας ὡς τοὺς ἀπὸ Σικυῶνος συμμάχους ἐδέξατο. Καὶ παρέλαβε Πτολεμαῖος Ἀκροκόρινθον ἀκόντων τῶν φυλασσόντων.

59. ΙΕΡΕΙΑ.

Αἰτωλοὶ Πελληνεῦσιν ἐπεστράτευον. Πρὸ τῆς Πελλήνης ὄχθος ἐστὶν ὑψηλὸς ἀντικρὺ τῆς ἀκροπόλεως, ἐφ' ὃν οἱ Πελληνεῖς συνελθόντες ὡπλίζοντο. Τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρεια, κατά τι νόμιμον ἐκείνης τῆς ἡμέρας πανοπλίαν ἔχουσα καὶ τρίλοφον κράνος, ἡ καλλίστη καὶ μεγίστη τῶν παρθένων, ἀπὸ τῆς ἀκροπό-

Cap. 59. Cf. Plut. Arato 32.

λεως ἀπέβλεπεν ἐς τὸ πλῆθος τῶν ὁπλιζομένων πολιτῶν. Αἰτωλοὶ παρθένον ὡπλισμένην ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθηνᾶς προελθοῦσαν ἰδόντες, αὐτὴν τὴν Ἀθηνᾶν σύμμαχον ἥκειν Πελληνεῦσι νομίσαντες ἀνέστρεψαν· Πελληνεῖς δὲ ἐπιδιώξαντες οὐκ ὀλίγους Αἰτωλῶν ἔκτειναν.

60. ΚΥΝΑΝΗ.

Κυνάνη Φιλίππου θυγάτηρ τὰ πολεμικὰ ἤσκησε καὶ στρατοπέδων ἡγεῖτο καὶ πολεμίοις παρετάσσετο· καὶ Ἰλλυριοῖς παραταςσομένη, τὴν βασιλεύουσαν αὐτῶν καιρίαν ἐς τὸν αὐχένα πλήξασα κατέβαλε, καὶ πολλοὺς τῶν Ἰλλυριῶν φεύγοντας ἔκτεινε. Γημαμένη δὲ Ἀμύντᾳ τῷ Περδίκκου, ταχέως τοῦτον ἀποβαλοῦσα οὐχ ὑπέμεινεν ἀνδρὸς πειραθῆναι δευτέρου, ἀλλὰ μίαν ἔχουσα θυγατέρα ἐξ Ἀμύντου Εὐρυδίκην καὶ ταύτην τὰ πολεμικὰ ἤσκησεν. Ἀλεξάνδρου δὲ ἐν Βαβυλῶνι τελευτήσαντος καὶ τῶν διαδόχων νεωτεριζόντων, ἐτόλμησεν αὐτὴ διαβῆναι τὸν Στρυμόνα· Ἀντιπάτρου δὲ κωλύοντος, βιασαμένη τοὺς κωλύοντας, τὸν ποταμὸν διῆλθε καὶ τοὺς ἐμποδὼν γιγνομένους καταγωνισαμένη διέβη τὸν Ἑλλήσποντον, συμμῖξαι τῷ Μακεδόνων στρατεύματι προθυμουμένη. Ἀλκέτα δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπαντήσαντος, οἱ Μακεδόνες, ἰδόντες τὴν Φιλίππου θυγατέρα καὶ ἀδελφὴν Ἀλεξάνδρου, αἰδεσθέντες τὴν γνώμην μετεβάλοντο. Ἡ δέ, τὸν Ἀλκέταν ὀνειδίσασα τῆς ἀχαριστίας, οὔτε τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν οὔτε τὴν παρασκευὴν τῶν ὅπλων κατεπλάγη, ἀλλ' εὐγενῶς ἤνεγκε τὴν σφαγήν, τεθνάναι μᾶλλον ἢ τὸ Φιλίππου γένος ἐκπεπτωκὸς τῆς ἀρχῆς ὁρᾶν αἱρουμένη.

61. ΜΥΣΤΑ.

Μύστα, γυνὴ Σελεύκου τοῦ Καλλινίκου κληθέντος περὶ Ἄγκυραν ὑπὸ Γαλατῶν ἡττηθέντος, ὑπὸ τῶν πολεμίων ἁλοῦσα, τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα μεταμφιασαμένη, θεραπαινίδος ἀθλιωτάτης ῥάκια λαβοῦσα ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἐπράθη. Ἀχθεῖσα δὲ εἰς Ῥόδον μετὰ ἄλλων ἀνδραπόδων, ἐξηγόρευσεν ἥτις ἦν. Ῥόδιοι, τῷ πριαμένῳ τὸ ἀργύριον ἀποδόντες, λαμπρῶς κοσμήσαντες ἐς Ἀντιόχειαν ἐξέπεμψαν.

62. ΕΠΙΧΑΡΙΣ.

Πείσων καὶ Σενέκας ἐπιβουλὴν συνεστήσαντο κατὰ Νέρωνος. Ἦν ἀδελφὸς Σενέκα Μέλας, ὃς ἑταίραν εἶχεν Ἐπίχαριν. Ταύτην τὴν Ἐπίχαριν ὁ Νέρων, ὡς μετέχουσαν τῶν ἀπορρήτων, ἐβασάνισε πικρῶς· ἡ δὲ ἀντέσχεν οὐδενὸς κατειποῦσα. Νέρων ἀνέθετο, ὡς αὖθις βασανίσων. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὴν Ἐπίχαριν ἐκομίζετο ἐν φορείῳ· ἡ δὲ λυσαμένη τὴν ζώνην ἀπεβρόχισεν ἑαυτὴν ἐν αὐτῷ τῷ φορείῳ. Οἱ κομίζοντες, ἐγγὺς τῶν βασανιστήρων γενόμενοι, ἀποθέμενοι προελθεῖν αὐτὴν ἐκέλευον· τῆς δ᾽ ἄρα τὸ σῶμα εὑρέθη νεκρὸν, καὶ ὁ τύραννος πολλὰ ἐσχετλίαζεν, ὡς ὑπὸ τῆς ἑταίρας νενικημένος.

63. ΜΙΛΗΣΙΑ.

Ἐν Μιλήτῳ τὰς παρθένους μανικὸν πάθος κατέσχεν· αἱ πλεῖσται γὰρ, οὐδεμιᾶς οὔσης συμφορᾶς, ἐξαίφνης αὑτὰς ἀπεβρόχιζον. Μιλησία γυνὴ συνε-

---

Cap. 61. Ex Phylarcho coll. Athen. 13, 64 pg. 593 E.
Cap. 63. Ex Plut. de virt. mul. 11.

βούλευσε τὰς ἀπαγχομένας διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐκκομίζεσθαι. Τοῦτο κυρωθὲν ἐπέσχε θανατώσας τὰς παρθένους· τὴν γὰρ μετὰ θάνατον αἰσχύνην καὶ τὴν διὰ τῆς ἀγορᾶς πομπὴν οὐ φέρουσαι τῶν βρόχων ἀπέσχοντο.

64. ΜΗΛΙΑΙ.

Μήλιοι Καρίαν ἐπῴκισαν ἡγεμόνα Νυμφαῖον ἔχοντες· Κᾶρες οἱ Κρυασσὸν οἰκοῦντες, ἐπιβουλεύοντες Μηλίοις, καλοῦσιν αὐτοὺς ἐπὶ δημοσίαν ἑορτήν. Καρίνη παρθένος, ἐρῶσα Νυμφαίου, τὴν ἐπιβουλὴν ἐξηγόρευσεν. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς Κᾶρας ἔφη, νόμον Ἕλλησιν εἶναι μετὰ γυναικῶν ἐπὶ δεῖπνον βαδίζειν. Οἱ μὲν δὴ Κᾶρες ἐκέλευσαν ἄγειν καὶ τὰς γυναῖκας· οἱ Μήλιοι δὲ αὐτοὶ μὲν ἄνευ ὅπλων ἐν ἱματίοις βαδίζουσιν, αἱ δὲ γυναῖκες, ἑκάστη ξίφος ἐν τῷ κόλπῳ κομίζουσα παρὰ τὸν αὐτῆς ἄνδρα πᾶσαι καθιζάνουσιν. Ὡς δὲ δειπνοῦντες τοῦ Καρίου συνθήματος ᾔσθοντο, αἱ μὲν γυναῖκες ὁμοῦ πᾶσαι τοὺς κόλπους ἀνέρρηξαν· οἱ δὲ ἄνδρες τὰ ξίφη λαβόντες ἐπέθεντο τοῖς βαρβάροις, καὶ διαχρησάμενοι πάντας τήν τε πόλιν αὐτῶν καὶ τὴν χώραν κατῴκησαν.

65. ΦΩΚΙΔΕΣ.

Φωκεῦσι καὶ Θετταλοῖς πόλεμος ἄσπονδος ἦν, ὥστε καὶ Θετταλοὶ δόγμα ἐκύρωσαν, μηδενὸς ἀπέχεσθαι τῶν ἐν ἡλικίᾳ, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσασθαι. Φωκέων μελλόντων συμβάλλειν ἐς μάχην, αἱ Φωκίδες ἐψηφίσαντο· "Ὕλην παμμεγέθη

Cap. 64. Ex Plut. ibid. 7.
Cap. 65. Ex Plut. ibid. 2.

νησώμεθα· ἐπειδὰν δὲ αἰσθώμεθα τοὺς ἄνδρας ἡττωμένους, αὐταὶ τῆς πυρᾶς μετὰ τῶν τέκνων ἐπιβῶμεν καὶ τὴν ὕλην ὑφάψασαι καταπρήσωμεν." Τοῦτο τὸ ψήφισμα τῶν γυναικῶν τοὺς Φωκέας ἐποίησεν ἀνδρειότερον παρατάξασθαι καὶ κρατῆσαι τῇ μάχῃ.

66. ΧΙΑΙ.

Χίοις πρὸς Ἐρυθραίους πόλεμος ἦν Λευκωνίας πέρι· καὶ δὴ συνέθεντο Χῖοι, μὴ δυνάμενοι τοῖς πολεμίοις ἀντέχειν, ἐξελθεῖν ὑπόσπονδοι χλαῖναν μίαν ἕκαστος καὶ ἱμάτιον ἔχοντες. Αἱ Χῖαι γυναῖκες ἐσχετλίαζον, εἰ τὰ ὅπλα προέμενοι γυμνοὶ φευξοῦνται. Τῶν δὲ ὀμωμοκέναι φασκόντων, αἱ γυναῖκες συνεβούλευσαν τὰ μὲν ὅπλα μηδαμῶς ἀφιέναι, λέγειν δὲ ὡς ἔθος αὐτοῖς χλαῖναν μὲν καλεῖν τὸ ξυστὸν, χιτῶνα δὲ τὴν ἀσπίδα. Ταῖς γυναιξὶν ἐπείσθησαν οἱ Χῖοι, καὶ τὰ ὅπλα κατασχόντες φοβερώτεροι τοῖς Ἐρυθραίοις ἐγένοντο.

67. ΘΑΣΙΑΙ.

Θάσιοι πολιορκούμενοι, μηχανήματα ἔνδον τῶν τειχῶν ἐπαναστῆσαι τοῖς πολεμίοις βουλόμενοι, σπάρτων ἠπόρουν, οἷς τὰ μηχανήματα συνδεῖν ἐχρῆν. Αἱ Θάσιαι τὰς κεφαλὰς ἀπεκείραντο, καὶ σύνδεσμοι τῶν μηχανημάτων ἐγένοντο τῶν γυναικῶν αἱ τρίχες.

68. ΑΡΓΟΛΙΔΕΣ.

Πύρρος Ἠπειρώτης ἐνέβαλεν εἰς Ἄργος, καλέσαντος αὐτὸν Ἀριστέως Ἀργείου. Οἱ μὲν Ἀργεῖοι συνέδραμον ἐς τὴν ἀγορὰν μετὰ τῶν ὅπλων· αἱ δὲ γυ-

Cap. 66. Ex Plut. ibid. 3.
Cap. 68. Cf. Plut. Pyrrho 34.

ναῖκες αὐτῶν, προκαταλαβόμεναι τὰ τέγη, τοὺς Ἠπειρώτας ἄνωθεν βάλλουσαι ἀναχωρῆσαι βιάζονται, ὥστε καὶ Πύῤῥος, ὁ δεινότατος τῶν στρατηγῶν, αὐτὸς ἔπεσεν ἐμπεσούσης ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κεραμίδος. Αἱ δὲ Ἀργολίδες μέγιστον κλέος ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἤραντο, Πύῤῥου τοῦ πολεμικωτάτου μηδὲ ὑπ' ἀνδρῶν, ἀλλὰ ὑπὸ γυναικῶν Ἀργολίδων πεσόντος.

69. ΑΚΑΡΝΑΝΙΔΕΣ.

Αἰτωλῶν Ἀκαρνᾶσι μακρῷ χρόνῳ πολεμούντων, τέλος δὲ κατὰ προδοσίαν ἐς τὴν πόλιν παραπεσόντων, οἱ μὲν ἄνδρες εὐρώστως ἐν παραλόγῳ κινδύνῳ παρετάσσοντο· αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τὰς στέγας ἀναδραμοῦσαι, αἱ μὲν λίθους, αἱ δὲ κεράμους βάλλουσαι πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀνῄρουν. Τοὺς δὲ ἄνδρας ἐνδιδόντας καὶ ἡττωμένους αὗται, ποτὲ μὲν παρακαλοῦσαι, ποτὲ δὲ ὀνειδίζουσαι, ποτὲ δὲ ἱκετεύουσαι ἀνέστρεψαν ἐπὶ τὴν μάχην. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἀγωνισάμενοι γενναίως ἑάλωσαν, αἱ γυναῖκες ἐπὶ τοσοῦτον περιεπλέκοντο τοῖς σώμασι τῶν ἀνδρῶν ἢ ἀδελφῶν ἢ πατέρων, ὥστε αὐτὰς ἐξαρτωμένας ἀποσπᾶν οἱ πολέμιοι μὴ δυνάμενοι συγκατεφόνευσαν τοῖς ἀνδράσιν.

70. ΚΥΡΗΝΑΙΑΙ.

Κυρηναίοις ἐπολέμει Πτολεμαῖος. Οἱ δὲ ἡγεμόνα ἐξ Αἰτωλίας Λυκωπὸν μεταπεμψάμενοι τούτῳ τὴν προστασίαν τῶν κοινῶν ἐνεχείρισαν. Ἐν δὲ ταῖς μάχαις οἱ μὲν Κυρηναῖοι προεκινδύνευον· αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν χάρακας περιέβαλλον, τάφρους ὤρυττον, βέλη προσέφερον, λίθους προσεκόμιζον, τοὺς τραυματίας ἐθεράπευον, τροφὴν παρεσκεύαζον. Σφα-

λέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν, τοῦ Λυκωποῦ τὰ πράγματα μεταστήσαντος ἐς μοναρχίαν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐβλασφήμησαν τὸν μόναρχον, ὥστε παροξυνθεὶς τὰς πλείστας αὐτῶν ἀπέκτεινεν ἑκούσας ἐπὶ σφαγὴν θεούσας.

71. ΛΑΚΑΙΝΑΙ.

Λακεδαιμονίων αἱ θυγατέρες ἐγήμαντο Μινύαις, τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν γεγονόσιν· οἱ δὲ κοινωνοῦντες τῆς πολιτείας ἤδη καὶ τῆς βασιλείας ἀντεποιοῦντο. Τοὺς μὲν δὴ καθεῖρξαν Σπαρτιᾶται· αἱ δὲ θυγατέρες τῶν * * * *

Cap. 71. Ex Herodoto 4, 145 sq.

INDEX HISTORICUS.

PAGINA, VERSUS.

AUCTORITATES POLYAENI.

POL. LIB. CAP. §.